

APOŠTOLAT

SV.
CYRILLAS
A
METHO-
DĚJE

pod
ochranou
bl. Panny
Marie

Olomouc 1926

Roč. XVII.

Číslo 1.

Zakladatelé v Pánu zesnuli:

J. M. nejdstp. arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan
a P. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži.

Redaktor:

Dr. František Hrachovský, sekretář sdružených spolků
za pomoci

P. Fr. Jemelky, sekretáře Apoštolátu,
a msgr. Rafaela Kozáka, sekretáře Apoštolátu.

Časopis vychází každý měsíc po prvním. Do roku je 12 sešitů. Předplatné činí 12 Kč ročně, při hromadném odbírání stojí ročník jen 10 Kč. Kdo získá pět odběratelů platících, dostane svůj exemplář zdarma. — V Americe stojí předplatné 1 dolar, při větším počtu je také sleva. — Redakce a administrace jest v Olomouci, Wurmova ulice č. 13.

OBSAH:

Úkoly našeho časopisu	1	Prelát dr. František Grivec	15
Na Podkarpatské Rusi	2	Misie na Volyňsku	19
Daleký ruský Východ	4	Z ruské náboženské literatury	22
Liturgie sv. Jana Zlatoústého	8	Směs	25–35
V diaspoře	11		

Podpora pro Bulharsko. Zemřelý P. Jašek byl sám v Bulharsku a v Macedonii a na vlastní oči viděl bídu katolického lidu, ale zároveň dobrou půdu pro unionismus. Proto on vybízel v časopise „Apoštolát“ ke sbírkám na Bulhary. Znova nás požádali pracovníci o tuto podporu. Prosíme tedy

šlechtné duše, které by byly ochotné poslati nějakou podporu na misie v Bulharsku, aby tak učinily na složném lístku časopisu s poznamenáním, že o-nen obnos je na misie v Bulharsku. My budeme tyto sbírky zvláště uváděti a odváděti do Bulharska přímo. Podporujte bulharské misie!

Našim čtenářům.

Časopis náš pracuje pro obrod náboženského života u nás a pro šíření unionistické myšlenky mezi slovanskými národy. Přináší zprávy ze všech slovanských zemí a proto bude jistě obsah každého zajímati. Také nám budou posílati zprávy naši delegáti z Ameriky, čímž časopis nabude ještě většího významu. Ročně vyjde 12 čísel. Předplatné jest 12 Kč. Na 10 exemplářů jest jeden zdarma. Račte se státi odběratelem a upozorniti i jiné, aby odebírali Apoštolát, který založil a vedl nezapomenutelný náš arcibiskup Dr. Ant. C. Stojan.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník 17.

Leden 1926.

Číslo 1

Úkoly našeho časopisu.

Casopis náš se jmenuje „Apoštolát sv. Cyrila a Metoda“ a tím jsou mu dány směrnice. Apoštolát je spolek pobožný a misijní, který za účel sobě klade sv. katolickou víru mezi Slovary rozšiřovati, hájiti a zvelebovati, následovně všecko podnikati a podporovati, co by k tomu konci prospěšným se vidělo. Chceme-li o unii mezi slovanskými národy pracovati, musíme sami nejprve náboženskou horlivostí býti naplněni. Proto obrod vnitřně náboženského života u nás jest nejřednějším dílem našim. Obrod náboženský se rodí misíemi, tridui a horlivou moderní pastorací. O to všechno starati se musí diecéšní „Apoštolát“. Když sami jsme praktickými katolíky horlivými, pak přirozenou cestou vznikne v nás touha dědictví cyrilometodějské šířiti mezi všemi slovanskými národy. Je to neobyčejně veliká myšlenka, všechny Slovary spojití v jednotě víry.

Význam slovanského světa by nesmírně vstoupil, kdyby slovanské národy nemající jedné řeči měly aspoň jednu víru. K tomu tedy pracuje „Apoštolát“ a snaha tato se jmenuje unionismem. Je to veliká idea, která má také značné obtíže. Předně se slovanské národy dokonale neznají ve svém náboženském nazírání jak u lidu, tak v kruzích theologů. Proto se pořádají sjezdy unionistické na Velehradě, v Lublani, letos v Chicagu, aby se otázky theologické, v nichž se východ od západu liší, osvětlily. Teprve až bude hodně mnoho v tomto směru vykonáno, může nastati sblížení v kruzích hierarchických, odkud musí vyjítí pak povel k unii. Po vykonání lidské práce jest nutno modlití se k Bohu o milost, by osvětil všechny slovanské národy k poznání pravdy a nutnosti jednoty a posílil vůli jejich k provedení tak velkého úkolu. Členové „Apoštolátu“ se denně modlí Otčenáš a Zdravas za sjednocení Slovanů. Proto náš časopis bude přináseti články a zprávy, jimiž se bude podporovati obrod náboženský u nás, neboť to je podmínka první a nejdůležitější, bez ní se v unionismu nedá ničeho dělati. Pak budeme přináseti články a zprávy o všech slovanských národech, o jejich náboženském stavu a sklonu k unii, nebo o podnikcích v tomto směru. Budeme si vši-

matí našich lidí roztroušených po celém světě, hlavně v Americe, kteří láskou lnou ke staré vlasti i cyrilometodějské víře, jak o tom svědčí jejich obětavost pro „Apoštolát“. Těmito myšlenkami se nezabývá žádný jiný časopis, proto je náš „Apoštolát“ nutný v každé uvědomělé katolické, slovanské rodině. Budeme vydávat pravidelně každého měsíce číslo, jen 2. a 3. z důvodů agitace vyjde jako dvojčíslo a snad ještě o prázdninách by vyšlo dvojčíslo. V celém ročníku budeme přinášeti obrázky z Podkarpatské Rusi, které zhotovil universitní profesor dr. Josef Vašica, a tak se se nám stane Podkarpatská Rus bližší a známější. Přinášeti budeme zprávy od našich obou delegátů pracujících v Americe na rozšíření „Apoštolátu“ od P. Františka Jemelky a P. Lva Pospíšila, čímž spojení našich krajanů v Americe se starou vlastí bude intimnější. Časopis náš bude také šířiti slávu našich slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje a připomínati bude velké zásluhy o dílo unie, které si získal nezapomenutelný arcibiskup dr. Ant. C. Stojan, zakladatel časopisu. Práním našim pak je, aby časopis našel přístup do všech našich katolických rodin.

Redakce.

Na Podkarpatské Rusi

Dr. Jos. Vašica

Stav uniatské církve na území autonomní Podkarpatské Rusi jest potěšitelný. Není sice ještě prosta všech potměšilých a úskočných nepřátel, kteří bouřili a sváděli lid, ani jí posud nejsou vráceny všechny kostely, zabrané násilně odpadlíky, ale je všude patrné, že za bojů minulých let posílilo se náboženské vědomí prostých věřících, že kněžstvo zvětšilo svou horlivost, že se utužil svazek nitrné jednoty, pojící celou diecési mukačevskou, pod oteckou péčí pana biskupa Petra Gebeje, v jednu duchovní rodinu. Možná tam býti svědky úsilné a správně vedené akce katolické, která jistě v krátké době zatlačí do kouta protiakci pravoslavnou, nemající ani ideového základu ani jednotné organizace. V této črtě chci stručně nastíniti, jak se jeví v přítomné době poměr těchto dvou nerovných soupeřů.

I.

Nynější pan biskup Petr Gebej (narozen r. 1864, na kněze vysvěcen r. 1892, od roku 1912 kanovník a potom generální vikář), vystřídal na stolci užhorodském svého předchůdce, Antonína Pappa, jenž jako titulární arcibiskup cyzicenský byl přeložen do Maďarska. Ale i po své konsekraci, která se konala, k jeho velké radosti na Velehradě, za posledního unionistického sjezdu počátkem srpna 1924, byl nucen bydleti ve své skrovné residenci ka-

novnické, bez příjmů, jež by odpovídaly jeho postavení. Arcibiskup Papp pobýval nadále v biskupském paláci. Teprve 11. září 1925 byl nucen opustiti, na policejní rozkaz, své posavadní bydliště i území republiky. Dva dny nato nastěhoval se pan biskup Gebej do své residenci, a tak byl zbaven stísnujícího a nedůstojného podruží.

O arcibiskupu Pappovi nelze říci nic zlého. Jeho úmysly byly vždy jisté dobré. Svou kancelář vedl ve vzorném pořádku, přinášeje si k svému úřadování dobrou znalost administrativy ze své dřívější působnosti, jako býv. sekretář biskupa Firczáka († 1912). Ale lidu zůstával cizí, nejen jako Maďar, rodem i smýšlením, nýbrž i jako biskup, zřídka kdy viděný. Pan biskup Gebej však již za jeden rok své správy navštívil víc než 150 farností ve všech krajích své rozsáhlé diecése. Nelekal se obtíže horských cest a namáhavých obřadů, aby posílil svým slovem i požehnáním víru svěřených duší. Proto není divu, že lid na místech, kde nebylo pamětníka takové návštěvy, vítal svého vladyku s dojemnou příchylností. Obyčejně přijížděl na zakončení misí a jeho zjev zanechal v představách Rusínů, roznícených kázáním i duchovní obnovou, tím mocnější dojem. Bylo-li to v kraji, ohroženém pravoslavnou agitací, jeho přítomnost utvrdila kolísající a nejednoho z pobloudilých přivedla nazpět do pravého ovčince. Jeho heslem se stala úsilnější pastorace mezi věřícím lidem¹; k tomu nabádal své kněžstvo nejen příkazným slovem, nýbrž též příkladem.

Hlavní pomocníky v svém pastýřském úsilí našel v mniších vasilíanech, kteří byli povoláni na Podkarpatskou Rus z Haliče. Jsou to vasilíani reformovaní, přísnější observance, než vasilíani domácí, od staletí zde usídlení. Přejali od nich napřed klášter na Černecké hoře u Mukačeva, v roce 1920, kde zhoubné řádění války zanechalo patrné stopy. V brzké době povznegli jej svým hrdinným úsilím, za moudrého řízení igumena Jeronyma Malického, ze žalostného úpadku tak, že se stal náboženským střediskem podkarpatských Rusínů. V roce 1924 přenesli svou činnost i do Užhorodu, kde jim byl dán do správy vasilíanský klášter s internátem pro 200 řeckokatolických studentů. Internát, velká budova na tři poschodí, postavený v roce 1912, není ještě všecek vrácen svému účelu, posud v něm zabírá skoro celé druhé a třetí poschodí soudní tabule. Před tím byl v domě tom i obilní ústav. V září 1925 postavili si tam otcové vasilíani vlastní tiskárnu. Igumen užhorodského kláštera O. Petr Kotovič, který tu nastoupil na místo zemřelého O. Malického († 2. března 1925), vydal již celou řadu lidových spisků² jakož i modlicí knížky³, jejichž první náklad se rozešel v brzku, bez jakékoliv agitace, hlavně mezi inteligencí a student-

¹ Srov. Dušpastýr, roč. I. (1924), čís. 9, str. 429—433.

² Na příklad proti opilství, jež pustoší fyzické i mravní síly venkovského lidu, sepsal brožury: Pogarčik dlja treveznych, „Na zdorovlja“, Pjanicam na zákusku, vesměs v roce 1925 („Unio“, Užhorod).

³ Molitvennik dlja greko-katholického ruskeho naroda (Užhorod, „Unio“, 1923) s krátkým katechismem ve vkusné úpravě.

stvem. Ve vlastní tiskárně bude vasilianům možno rozvinouti ještě účinnější tiskovou akci k prohloubení náboženského života. Chystají se vydati mimo jiné velkou modlitební knihu pro křesťanské rodiny, kazatelskou příručku pro kněze, kostelní zpěvníky a podobné.

Předním úkolem vasilianů však byly od počátku misie. Mohla-li se pravoslavná agitace na Podkarpatské Rusi vykázati značnými, byť jen dočasnými, úspěchy, bylo by nesprávnou, přičítati vše jen vlivům vnějším, násilnostem, tenoru, zhoubným účinkům války. Zavinily to s části i nedostatky v samém lůně řeckokatolické církve. Lid je v celku zbožný, lpí na svých obřadech, miluje pouti. Ale jeho náboženské vědomí bývá zatemněno mnohými pověrami, mate obřad s věrou a národností, nemá jasné představy o tom, v čem jest jeho katolicita, a tak snadno si dá namluviti, že právě pravoslavi jest i mimo katolickou církev. Duchovenstvo, působící na místech úporného boje náboženského, cítí bolestně mnohé zlé následky té povrchnosti, s jakou v minulých desetiletích se přehlížely nejživotnější potřeby křesťanské praxe.¹

Proto bylo třeba poučiti lid o základních pravdách víry a života. Nikdo to nedovedl tak jako ti to vasiliani. Co chybělo namnoze domácímu kněžstvu, jež bylo vychováno v řeči maďarské, měli oni v míře vrchovaté: ryzí rusínskou řeč, srozumitelnou i nejprostšímu posluchači, plnou životnosti a názorných obrazů, ji dovedli se zmocniti myslí, obraznosti a citu těch dumavých horalů, o jejichž vzdornost po půl věku marně se rozráželo divé maďarsační úsilí.

Daleký ruský Východ

Dr. Antonín Okolo-Kulak — Z polštiny přeložil V. Hladký

Nyní velmi často obrací všechen svět oči na dálný Východ, kde divným řízením osudu veliká část dávné carské Rusi zalehlé bolševíky jest jich prosta a řídí se samostatně pod jménem Přímořské republiky, se sídlem vlastní správy ve Vladivostoku.

Republika ta sahá až do Čity, která jest sídlem republiky dálného Východu, spojené s Moskvou a svou správou a komunistickými řády málo se liší od republiky ruské. K severu táhne se republika Jakutův, kraj to mrazu a sněžných pouští, jenž sloužil carské vládě ku deportaci největších nepřátel ruské samovlády, kde vestrkáni do chatrčí jakutských, beznávrtně hynuli.

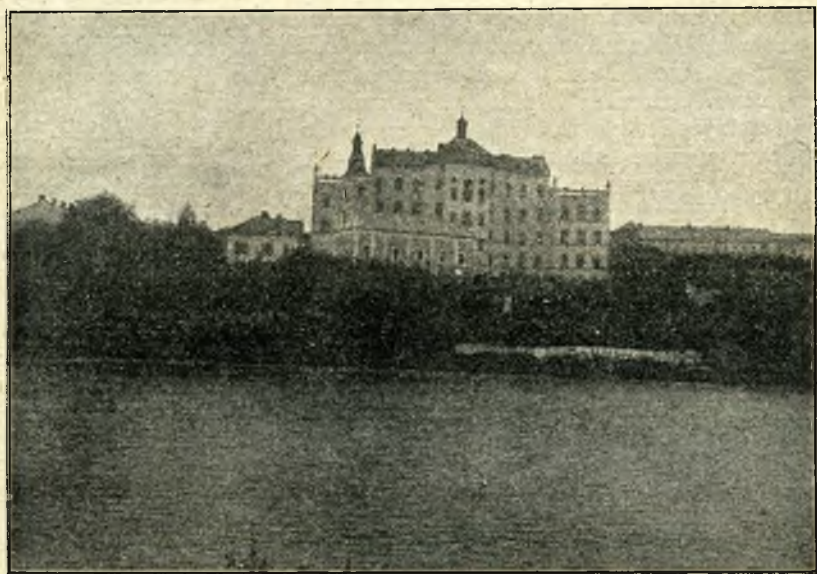
Na západ prostírá se vlastní Sibiř, kde řád moskevské komuny celkem trvá, na jihozápad bohatý a úrodný kraj Zakaspijský a Turkestan vedle Buchary a Číny, zaměstnaný nyní povstáním muslimanským proti bolševíkům.

¹ Srov. Dušpastyrъ roč. II. (1925), čís. 1—2, str. 46—48.

Celý ten kraj, rozměry svými daleko převyšující Evropu, patřil ku arcidiecési mohylevské, se sídlem metropolity v Petrohradě.

Katolický život v tom kraji není prost vši zajímavosti a proto mu věnujeme několik řádků v „Apoštolátě“.

Prvními průkopníky katolicismu byli zde polští vyhnanci z polských povstání a sjednocení, nesmířitelní s pravoslávím. Jich kosti složené v zemi sibiřské byly semenem víry, ona byla jakoby ovocem mučednictví — za vlast a víru, neboť polskost s kato-

Internát OO. vasiliánů v Užhorodě.

Postaven roku 1912 pro řeckokatolické rusínské studenty; je v něm místo pro 200 chovanců. Ve válku však byla v něm umístěna nemocnice, po válce československý obilní ústav, a nyní ještě zabírá druhé a třetí poschodí soudní stolice, takže v letošním školním roce 1925—1926 mohlo býti přijato jen 90 studentů. V internátě jest též bohatá knihovna, smesená sem z vasiljánských klášterů v Krásném Brodě, nyní rozbořeném, a v Malé Berezně. V přízemí zařídili OO. vasiljáni v září 1925 vlastní tiskárnu. V pozadí vpravo viděti řeckokatolický učitelský ústav, jehož ředitelem jest senátor Aug. Vološin.

lictvím byly vždy nerozlučně spojeny. Vlastenečtí kněží, vypo-
vězení na Sibiř, nejednoukrát po odbytí trestu se usazovali tu jako
duchovní pastýři, budovali kostely a zakládali farnosti. Tak po-
vstaly kostely nejprve ve větších městech: v Tomsku, zbudovaný
Remigiem Apanasevičem, bernardinem r. 1833, v Krasnojarsku r.
1857; v r. 1867 v Omsku zbudován od průmyslníků Poklevských-
Kozielů; později povstaly i jiné, již nejen po městech, nýbrž i po
vsích, když ruská vláda hustě posílala na Sibiř venkovské ka-

tolíky jako osadníky a zde je podělovala zemí, z čehož povstaly celé katolické vesnice po celém prostoru ruské Asie, postavili si kostely i kaple a utvořili celé farnosti jako Kazzok, Lakino v irkutské gubernii, Kraslavka v jenisejské, Borokovsk, vsi Malicevskie, Bialostockie, Lamovickie, Timofcejevka, Spasskie, Peremekovskie v tomské gubernii; vsi Rohačůvka a Kozlůvka na Dálném východě a to už v dekanátě vladivostockém. Nejvíce kostelů a pakli mají obvody tomský (23) a omský (24).

Kostely budovány hlavně mezi roky 1902 a 1911. Jsou po většině ze dřeva, jehož Sibiř měla dostatek, ač některé kostely jsou velmi úhledné, na př. v Omsku. Zděný kostel v Tomsku, neveliký postavil bernardinský mnich Remígius Apanasevič skoro vlastníma rukama. Horlivý ten kněz jezdil od osady k osadě, svážel vyžebnaný materiál a peníze do Tomska, ukládal je do budovy a zase odjížděl na cesty — až dílo dokončil. Po něm horlivě pracoval v Tomsku kněz Kam. Gromadzky a požíval veliké vážnosti, nejen u katolíků, nýbrž i u pravoslavných. Gromadzky dokončil život v Slavutě jako zámecký kaplan knížeat Sanguško. Podobně pěkný stylový kostel zděný, gotický postavil r. 1884 druhý apoštol Sibíře, farář irkutský kněz Švernicky, r. 1921 posvěcen úhledný, zděný kostel gotický ve Vladivostoku, r. 1900 v Krasnojarsku, v r. 1907 v Tobolsku, v r. 1909 v Charbině (leží vlastně v Mandžurii, ale patří do dekanátu vladivostockého) a r. 1902 v Taškentě. Veliký počet kostelů v Sibíři donutil metropolitu mohylevského zřídit pět děkanství: taškentské, tomské, omské, irkutské a vladivostocké. Na tom území bylo r. 1919 91 kostelů a kaplí, s 63 duchovními.

A kdo byli ti farníci katolíci v asijské Rusi, kterých před válkou bylo okolo 150.000? Byli to po většině Poláci, jmenovitě potomci vyhnanců z polských povstání, anebo dobrovolní osadníci, jimž se tu celkem dobře dařilo, menším počtem Rusi (dávni sjednocení), Němci, Litvini, Lotyšů a na březích východního Oceánu něco Číňanů a Koreanců. Skupení v osady, žijící ve spřádáných rodinách a majíce útěchu náboženskou, nesnadno se odnárodnili, zachovali víru i jazyk a mnozí z nich touží dostat se nazpět do své vlasti. Vedle rolníků, hlavně ve městech potkáme se s lidmi vzdělanými v různých závodech. Za války vzrostl značně počet katolíků vyhnanci, odsílanými sem z polských krajů ruskou vládou, kteří šli po stopách postlaných kostmi vyhnanců z roku 1831 a 1863.

Záštitou polské národnosti byly kromě kostelů spolky dobročinné, jediná to polská sdružení, jež vláda ruská dovolovala do roku 1907 Polákům v Rusku, a která pod rouškou dobročinnosti skrývala též činnost národní. Po roce 1907, kdy vláda ruská činila některé ústupky, vznikly vedle kostelů školy, opatrovny, ba tu i onde polské časopisy, jako v Charbině a Vladivostoku.

Když uvážíme povahu kraje a kolosální rozměry profaté je-

dinou drahou sibiřskou a mandžurskou, otážíme se, jak možno vykonávat v tomto kraji duchovní správu.

Každá farnost sibiřská je desetkrátě ba stokrátě větší svým rozsahem než jinde celá diecése. A tak farář mající třeba několik kaplanů na pomoc, nemůže se stýkat se všemi svými farníky, a vykonává duchovní správu ve svém místě sídelním, kde učí ve škole náboženství, vykonává bohoslužby, ku farníkům vzdáleným několik set kilometrů nemůže se dostat, leda při zvláštních příležitostech, na př. ku zaopatření umírajícího. Jeťi po Sibiři je nejlépe drahou, neboť ta jdouc vytknutým směrem, spojuje větší města a osady ležící na veliké sibiřské cestě, t. j. silnici, která spojovala evropskou Rus s Velkým oceánem a byla jediným komunikačním prostředkem ještě před 30 lety. Někdy jede koňmi na saňkách, zamotaný v kožešiny při čtyřiceti stupních mrazu, nebo se soby, nebo psy a do odlehlých koutů dostatí se může jenom koňmo nebo po lodi nebo pěšky. A jedá velmi rychle, neboť sibiřské koně uhánějí jako střely, do osady zaopatřit umírajícího, přijede na pohřeb. Taková morální námaha vysiluje nad míru pracovníky v těchto neobyčejných poměrech.

Obyčejně jednou do roka, nejčastěji v zimě, kněz objíždí svou farnost. Tu jede od osady k osadě, křtí narozené od své poslední návštěvy, žehná hroby těch, kteří se ho nedočkali, žehná sňatky a podobné. A je to pro ně veliká událost dostatí zprávu, že do některého místa má přijíti kněz, sjíždějí se z celého okolí, jako u nás na posvícení, s tím rozdílem, že to okolí je na Sibiři na několik set kilometrů. V některém z lepších domů postaví se oltář, všichni se zpovídají, kněz několikrátě káže, slouží mši svatou a jede zase dále, aby se sem vrátil za rok nebo dvě leta.

Jest se opravdu podiviti vytrvalosti kněží tam pracujících a duchu polských obyvatel, že nevstoupí do pravoslavných církví, hustě rozsetých po veškeré Sibiři.

Několik let před válkou uchystala duchovní správa sibiřským katolíkům pravé duchovní hody, uspořádavši pro ně sv. misie, které v nejdůležitějších střediskách podle železné dráhy konali otcové redemptoristi. Na jejich kázání Sibiřané vzpomínají až dodnes. Redemptoristi předcházeli pastýřskou visitací, kterou konal roku 1909 světicí biskup mohylevský Jan Cieplak. Byl to jediný biskup, jenž přešel celou Sibiři až do Vladivostoku, posiluje duše, birmuje několiknácet tisíc a světě několik kostelů. Toliko do Charbina a Vladivostoku přijde někdy některý misijní biskup z Číny, neboť v Číně je 51 biskupů misionářských, kdežto na Sibiři po prvé stanula noha polského biskupa; když světicí biskup Šimon a arcibiskup Vmrkovský chystali se na visitaci asijské Rusi, nedospěli cíle, ježto prvý byl odvečen ruskou vládou do vyhnanství, druhý pak odešel na věčnost.

Proto byl biskup Cieplak všude nadšeně uvítán a zůstavil po sobě nezničitelnou památku.

Několikrátě žádali arcibiskupové mohylevští od ruské vlády

aspoň jediného biskupství v asijské Rusi, poněvadž odvislost kněží na Východě od petrohradského arcibiskupství, několik tisíc kilometrů vzdáleného byla jen zdánlivou, ve skutečnosti každý kněz pracoval na svou pěst, a bylo třeba duchů opravdu apoštolských, pravých to misionářů, aby jim duše nevyhladovala. Ale vládě ruské nešlo o utvrzení katolictví, raděj by je byla oslabilá, a proto až do bolševismu přání nebylo dbáno.

Když bolševici zaujali ty kraje, trpí víra katolická totéž pronásledování jako jinde na Rusi. Vliv bolševiků sahá až do Čity a odevšad slyšeti úpění ujařmené, mučené víry.

Z kněží část umřela, část odešla na evropskou Rus, část vrátila se do Polska. Farníci osířeli, zmenšil se jejich počet, kostely se sesuly. Na východ od Čity není církev katolická pronásledována, ale území dálného Východu je pod vlivem japonsko-americkým. Ti pod rouškou lidumilnosti a osvětové práce, vedou tajnou válku s katolictvím. Již odešli tam kvakeři, metodisté a jiní sektáři. Zakládají ve Vladivostoku a jiných městech dálného Východu stravovací stanice, čítárny, pořádají přednášky, rozšiřují brožury, snaží se získati mládež.

Liturgie sv. Jana Zlatoústého

K svátku sv. Jana Zlatoústého, dne 27. ledna — Dr. S. Riethmeister

Končí se IV. století po Kristu. Východořímský císař Valens, ariánský násilník, provádí své nepřátelské plány vůči církvi s cílevědomou vytrvalostí. V Konstantinopoli dal upáliti 80 kněží, v Bithynii zuřilo pronásledování, v Galatii báli se jeho hrozeb. Císařovo tažení směřuje ke Kappadocii. Jednou již jeho plány ztroskotaly na Basiliovi, nyní musí se pokloniti, nebo bude odpor jeho zlomen. Ale Basilius ve svaté rozhodnosti stojí na svém místě. Valens posílá k němu nejprve poselstvo ariánských biskupů a důstojníků, aby ho zastrašili, ale marně. Pak jde Domitius Modestus, vrchní velitel tělesné gardy, který provedl ortel smrti nad 80 kněžím, a bezohledně vystupuje proti Basiliovi.

„Proč nemáš to náboženství, kterého se drží tvůj císař?“

„Protože můj král mi to zakázal,“ odpověděl Basilius.

„Nebojíš se trestů, které mohu na tebe uvaliti?“

„Jakých trestů? Zabráni majetku, vězení, smrti! Těch trestů se nebojím,“ odpověděl Basilius. „Ty chceš můj majetek? Vezmi obnošený šat a mé knihy. Chceš mne uvězniti? Všude je má vlast i Bůh. Smrt a mučení? Ty přivedou mne k Bohu, kterého miluji, po němž toužím.“

Modestus byl ohromen. „Tak se mnou ještě nikdo nemluvil,“ pravil zlomeným hlasem.

„Tys také posud nepřišel na katolického biskupa,“ odpověděl Basilius.

Třetí pokus měl tentýž výsledek. Zbývala jen jedna cesta, cesta hrubého násilí. Rádcové císařovi radili k ní. Na svatě Tři krále roku 372 přišel císař do katedrály v Cesarei, kde služby Boží byly slavnostně konány, jak Basilius to uměl. Podivně uchvacující zpěv žalmů věřících, úcta a pohříženost kněžstva spolu přísluhujícího, obzvláště ale pohled na biskupa u oltáře, který dle starého zvyku byl obrácen tváří k lidu, podobajícího se sloupu v chrámě — oči, srdce a mysl jen na Boha a oltář obrácené — to všechno dělalo mocný dojem na Valense. On se poddal, třebaš jen na krátký čas. Tak líčí Dějiny církve.

Takový dojem učinila liturgie svatého Basilia na byzantského císaře. Ačkoliv vznešenou a krásnou jest liturgie svatého Basilia, tož přece jest překonána liturgií, kterou východní církev nazývá liturgií svatého Jana Zlatoústého. Nedá se nic dokázat, že tato liturgie ve všech jednotlivostech od svatého Jana pochází, je však navždy s jeho jménem spojena a ukazuje centrální význam, který Zlatoústý ve východní církvi má.

Saský princ Max, nejlepší znatel východních liturgií, praví ve svých přednáškách: „Sotva kde na světě se nalézá ritus, který by se v krásu mohl srovnati s ritem svatého Jana Zlatoústého. Mše svatého Zlatoústa v jazyku staroslovanském jest do dneška sloužena od 150 milionů křesťanů, z čehož je 125 milionů katolických a schismatických Slovanů. Liturgie tato koná se po celý rok s výjimkou několika vigilií, nedělí, postní doby, svatého týdne 1. ledna, kdy je svátek svatého Basilia. Budeme-li uvažovati krásu liturgie svatého Jana Zlatoústého, poznáme, že jest důstojnou tak velikého světce a že právem Orientálové s takovou láskou k ní lnou. Dnes v době liturgického hnutí musí se o tom uvažovati. Obšírnější líčení lze nalézt u Tholhofera.

Chceme-li pochopiti řeckou liturgii, musíme nejprve míti před sebou obraz vnitřku východního kostela. Hlavním rozlišným znamením jest Ikonostas, přehradní stěna plátěná s obrazy svatými, která odděluje kněžiště od lodi chrámové a zahaluje lidu místo za oltářem. Ikonostas má 3 brány, uprostřed jest carská brána, na straně epistolní jáhenská brána, na druhé straně pro služebníky kostela. Prostřední brána zavírá se dvojími dveřmi. Na pravé straně od carské brány jest obraz Vykupitele, na levé obraz Matky Boží. Obyčejně jsou ještě jiné obrazy na Ikonostasu. Oltáře nejsou monumentálně vybudované, jako u nás, nýbrž jsou to jednoduché eucharistické stoly. Prostora kolem oltáře ve východní církvi má 3 apsidy: v prostřední stojí biskupský trůn, pak je severně tak zvaná prothesis, konečně diakonikum, které odpovídá otevřené sakristii.

V řecko-slovanské liturgii rozeznáváme 3 hlavní části: 1. proskomidie, tomu odpovídá u nás obětování, 2. mše katechumenů a 3. mše věřících s velkým průvodem.

Kněží a jáhnové vcházející lodí před oltář, činí 3 hluboké poklony před svatou branou.

Před obrazem Vykupitelovým modlí se za odpuštění hříchů. Líbajíc obraz Bohorodičky, prosí také ji za přímluvu. Pak vchází k oltáři, před nímž se třikrát ukloní a políbí pak svaté evangelium, které na oltáři leží, a počínají se oblékati do liturgických rouch, při čemž se modlí předepsané modlitby. Nato si umývají obě ruce, modlice se cel žalm — Lavabo. — Pak následuje první část mše svaté — Proskomidie — odpovídající našemu obětování. Kněz vykrojuje z obětního chleba nožičkem podobným kopí čtverhranný kousek a klade na diskos odpovídající naší pateně. Vykrojení chleba znamená symbolicky obětování. Pak naleje diakon vína a vody do kalichu. Vedle většího kousku chleba jsou ještě na disku menší kousky k počtě a památce Bohorodičky, některých svatých a k oslavě Otce Zlatoústého. Nato se obětní dary okurují, při čemž kněz říká obětní modlitbu: „Kriste, smiluj se nad námi a zachraň nás na přímluvu své neposkvrněné Rodičky, našeho otce Jana Zlatoústého, arcibiskupa konstantinopolského a všech svatých.“ Čím první část mše svaté končí. — Proskomidie.

Nato diakon okuruje obětní stůl, celý kostel a oltář a přijímá požehnání pro posvátný úkon. Vychází dveřmi do chrámu na vyvýšené místo, záclony se zvednou a začíná druhý díl mše svaté. Diakon na amboře modlí se Ektenii. Je to modlitba podobná litaniím, v níž se modlí za pokoj pro celý svět, církev, duchovní i světskou vrchnost. Chor nebo lid odpovídá střídavě Kyrie eleison. Modlitbu ukončuje kněz doxologií. Potom následují dvěma chory zpívané 3 žalmy nebo v neděli 8 blahoslavenství. Před zpěvem je vždy modlitba, kterou diakon před obrazem Vykupitele stojí obrácen k lidu střídavě s chorem se modlí.

Nyní následuje tak zvaný malý příchod s evangeliem na oltář. Diakon nese knihu evangelií doprovázen knězem na oltář. Před carskou branou modlí se kněz vstupnou modlitbu a vystupuje na oltář, kde diakon knihu klade. Při tom sbor slavnostně zpívá třikrát svatý: svatý Bože, svatý mocný Bože, svatý nesmrtelný, smiluj se nad námi!

Po trojím trisagion (třikrát svatý) vychází diakon před svaté dveře a čte ze Skutků nebo z listů apoštolských. Potom následuje zpěv Aleluja s okurčováním. Kněz modlí se modlitbu za osvětlení věřících a žehná diakonovi jako poslu evangelia. Nato odchází diakon s průvodem na ambo, kde čte za svitu dvou svící sv. evangelium. Nato čte diakon malou Ektenii, čili prosbu, na kterou chor nebo lid odpovídá Kyrie eleison. Odcházejí katechumeni.

Nyní rozprostírá lněné prostěradlo, odpovídající našemu korporálu vprostřed oltáře a začne mši sv. věřících starokřesťanskou modlitbou. Pak nastává tak zvaný velký vstup. Obětní dary s obětního stolu se vezmou do průvodu, který se ubírá celým kostelem k oltáři k carské braně, při čemž chor zpívá cherubínskou hymnu. Po tichém obětování následuje políbek míru a credo, které se modlí hlasitě, ale nikdy se nezpívá. Credo je totéž jako u nás, jen se vynechává Filioque. Pak následuje eucharistická

děkovná modlitba potichu. Slova ustanovení pronáší kněz zpěvně. Pak se modlí tiše Anamnesi, odpovídající v římské liturgii modlitbě — Unde et memores. Ukončuje se epiklese svoláváním sv. Ducha na věřící a na obětní dary. Dle římské liturgie se přináší oběť Ježíše Krista božskému Majestátu za různé potřeby, tak tomu je i v liturgii sv. Jana Zlatoústého, kde kněz, diákon a lid přednášejí v modlitbách různé potřeby. Po těchto prosbách následuje Otčenáš jako modlitba za hodné sv. přijímání. K lidu se volá — svatě svatým — a ukazuje lidu jako u nás při pozdvihování Tělo Spasitele. Nato se čtverhranný obětní chléb rozdělí na čtyři částky, z nichž jedna se dá do kalicha (commictio). Do kalicha naleje diákon teplé vody jakožto symbol vřelé víry komuničtů. Po přijetí dvou částí Těla Páně knězem a diákonem následuje dlouhá děkovná modlitba za působení sv. Eucharistie. Potom přijímají kněz s diákonem krev Kristovu. Třetí a čtvrtou část konsekrovaného obětního chleba i s ostatními malými částicemi uschovávají v kalichu. Po děkovné modlitbě uděluje se věřícím sv. přijímání.

Také mnohé krásné modlitby pro věřící před sv. přijímáním jsou složeny od sv. Jana Zlatoústého. Kněz od oltáře, uděliv věřícím požehnání, odchází k stolu obětnímu v průvodu, v němž on a diákon nesou kalich a diskos. Pak diákon vyzve věřící, aby se modlili o uskutečnění milosti v životě. Zvolání — odejděte v pokoji — rovnající se latinskému — Ite missa est — ukončuje mši sv. Před dveřmi modlí se kněz ještě modlitbu a mezi vzýváním Krista, svatých a sv. Jana Zlatoústého rozděljuje věřícím požehnané chleby a žehná je.

Po odložení bohoslužebných rouch modlí se kněz — Nunc dimittis — a jiné modlitby a k počtě sv. Jana Zlatoústého Troparion, antifonu ze mše svatých. Potom následuje soukromé dikůčinění kněze.

Z toho si můžeme představit, jak sv. Jan Zlatoústý, tento veliký učenec a světec východu, u oltáře se vyjímal. Církev východní ctí velice sv. Jana Zlatoústého, který byl dobrý pastýř svěřeného stáda. Pohlédne-li však dnes s nebe na své stádo, vidí ho z velké části úpěti pod jhem schismatu. Kéž Bůh na jeho přimluvu osvíti rozum a pohne srdce, by dle přání sv. Otce Pia XI. brzy byl jeden ovčinec a jeden pastýř.

V diaspoře

Ze srbského katolického života — Rafael Kozák

katolicích v Srbsku píše se zvláště posledního času, kdy pro Srbsko ustanoven zvláštní arcibiskup se sídlem v Bělehradě. Dějiny katolíků sahají až do prvního století. První hlasatelé svaté víry přišli z Dalmacie a z Cařihradu. V římském městě Syrmíu hlásal sv. evangelium a mučen byl sv

Demetrius, po něm obdrželo toto město později své nynější jméno Mitrovica. O něm se praví, že byl učedníkem sv. apoštola Pavla a že přišel z Macedonie. V městě Nišu byli již v třetím století katoličtí biskupové. Později, když Cařihrad upadl do rozkolů, byli uvedeni do rozkolů, jsouce s Cařihradem ve spojení, i Srbové. Až do nedávna byla Srbie přidělena diecési sriemské v Đakovu.

Když se před 45 lety začala stavěti dráha z Bělehradu do Niše, nastěhovalo se tam mnoho katolíků, inženýrů, řemeslníků a dělníků, obdrževše při železnici zaměstnání. Hlavní osady byly v Niši a Kragujevci. Jako první katolický kněz poslán byl biskupem Strossmayerem do Kragujevce františkán P. Ettinger, rodák z Osjeka. V Nišu vedl duchovní správu barnabít P. Tondini, rodem z Itálie. Kostela nebylo nikde i nutno bylo konati služby Boží v přibytých soukromých hned tu, hned tam, jak potřeba kázala. Katolíci byli vytrvalí ve víře a kněz i náboženství bylo jim útěchou v mnohé trapné chvíli. Po smrti P. Ettingera převzal duchovní správu františkán P. Julian Biljan, Tondiniho zaměnil benediktin P. Vilibald Czok, rodem Polák. Když se P. Czok roku 1903 rozloučil se světem, převzal službu jeho i v Nišu P. Biljan, i tak měl na starosti obě katolické obce, vlastně celou starou Srbii, až do roku 1916.

Že se za takových poměrů nemohlo úspěšně působiti, je na bile-dni. Jediný kněz nebyl s to, aby konal službu v takové rozsáhlosti. Pomysleme, že celé staré Srbsko je větší než Morava. Není tedy divu, že v tom čase — jak to ukazují kostelní matriky — několik osob přestoupilo na pravoslaví. Příčina: Nebylo pravého pastýřského úřadu, věřící nemohli býti poučeni o věcech náboženských, nebylo, ke komu by se ve svých pochybnostech utíkali, a mnohý — bohužel — dal se zavést do bludu z prospěchářství. Jsou to věci, které se opakují všade, kde zavládne náboženská nevědomost a lhostejnost. Jak potřebné jest proto, abychom byli ve své víře dobře poučeni a ve vykonávání svých povinností utvrzeni. Kde toho není, tam bují býli, které nese záhubu.

P. Czok má tu zásluhu, že v Niši zbudoval nový kostel a faru. Tato je dosti rozsáhlá a byla by způsobila za byt i pro biskupa, ovšem v malém, má zahradu i dvůr. Později dal P. Biljan přistavěti ke kostelu i sakristii. P. Czok zemřel 19. ledna 1903 v Niši a vděční katolíci mu postavili pěkný pomník a podnes si na něj rádi vzpomínají.

Roku 1916 přišel do Niše Němec dr. Karthaus ze Společnosti Slova Božího. Byl před tím domácím učitelem v královském dvoře v Sofii. Srbská vláda na něj nehleděla velmi přátelsky, považující ho za bulharského emisara, ačkoli byl velmi pobožného života a o politiku se nestaral. Když viděl, že jeho práce je mu za těch okolností odevšad ztěžována, odešel odtud. Na jeho místo přišel msgr. Ferdinand Hrdý, rodem Čech. Byl dříve v Istrii, ale za války jej Italové odtud vyhnali. Katolíků bylo při jeho příchodu velmi málo, vždyť Srbové považovali tehdy každého katolíka za nepří-

tele své vlasti, proto, kdo mohl, odešel. Zůstalo jen několik rodin a mladíků ode všech stran zběhlých. Bylo třeba odvahy a obezřetnosti, aby se rozprášené stádo shromáždilo, aby se bázlivi osmělili, spící probudili a všichni sjednotili.

Začátek farářování msgra Hrdého v Niši a v Srbsku vůbec byl velmi těžký. Katolíci byli po světové válce jaksi zlekani a neměli skoro odvahy, aby se veřejně ukázali a svou víru vyznali. Všeobecně je považovali za „Šváby“ a předhazovali jim: „Vy jste byli do včerejška našimi nepřáteli a stříleli jste po nás — teď jste přišli vyjídati nás.“ Není tedy divu, že katolíci byli raději potichu. Nebylo však dobře, že si je strachu netroufali přicházeti do svého kostela, ačkoli jen maličkého.

Kostelík býval v neděli a svátek dosti prázdný; přicházívало jen něco žen a dětí a sem tam některý zvědavce druhého vyznání podívat se, jak to mají katolíci zařízeno na svých službách Božích. Ve všední dny býval kostel vždy prázdný. A jak měli přicházeti, když bylo mnoho katolíků přistěhovalců, kteří teprv po měsících se dověděli, že je v Niši katolický kostel. Když jsem přišel roku 1920 do Niše, vypravuje msgr Hrdý, doptával jsem se, kde je katolický kostel, ale nikdo mi toho nemohl, nebo nechtěl říci. Konečně se mi nabídl malý cikán, že mne tam dovede, a našel to.

Rozmýšlel jsem, co dělati, jak začít? Mám odejít, nedoufaje v žádný úspěch? To by bylo hanba! Prosil jsem o pomoc shůry. „Deus est, qui incrementum dat“ (Bůh jest, který dává růst). Každou neděli byla pro vojáky mše sv., přišlo jich 15 až 20, ač jich bylo v Niši pár set. Druhá mše sv. byla pro lid. Odpoledne bylo požehnání a křesťanské cvičení. Přišlo málo lidu k obojímu. Kterak probudit náboženský život? Začal jsem s dětmi. Učil jsem je kostelním písním, ač nejsem velmi muzikální. Kostelní promluvy jsem držel stále, i když bylo málo osob v kostele. Na mysl mi přicházel biskup Ketteler. Ten nařídil svému faráři, který pro malý počet posluchačů v kostele nekázal: „Když jsou i jen tři věřící v kostele, třeba jim kázati, neboť i ti mají nesmrtelnou duši, a zachráníš-li jen jednu z nich, učinil jsi svou povinnost.“ Promluvy jsem držel krátké, ale každou neděli. Pomalu si navykli lidé a nyní přicházejí každou neděli ve velikém počtu o hodinách dopoledních i odpoledních. Přitahuje je to a ukazuje se, že je to zajímavé.

Naši katolíci jsou ode všech stran a všech jazyků. Několik německých paní přišlo, abych měl pro ně německé promluvy. Pokusil jsem se o to sem tam v odpoledních hodinách ve svátky; ale ježto se bylo obávat, aby pravoslavní neroznášeli, že v kostele poněmčujeme, musili jsme toho nechat. Nyní se již nikdo nehlásí o německá kázání.

Pomalu jsme začali též s kostelním zpěvem. Žákyně čtvrtého ročníku ženského gymnasia — Julie Kolari — hrávala na harmoniu; žáci a žákyně k tomu zpívali. To byl už krok kupředu,

něco nového! Pravoslavní nemají v kostele hudebních nástrojů. Všecko mluvilo v Niši o katolicích, o „švábském kostele“ a o „švábské službě Boží“. To bylo i příčinou, že mnozí, kteří dosud spali, se probudili a přišli taky se podívat.

Před vánocemi a o vánocích roku 1920 byl kostel již tak plný, že se lidé nemohli vměstnat. Tehdy byla první slečna z Niše přijata do katolické církve. Zároveň jsem ten den zapsal do Bratrstva Nejsvětějšího Srdce Ježíšova 15 dívek.

Na Boží hod odpoledne měli jsme v staré škole představení na zcela primitivním jevišti z plachet a koberců. Kdo mohl, každý přišel, aby shlédl ten nový zázrak v Niši. Byli spokojeni, ač to nebylo jako ve velkém divadle.

Ježto bylo dosti školních dětí a též žáků v gymnasiu, bylo třeba mysliti na náboženské vyučování. Žel, jak smutné bylo to u nich v ohledu náboženském. Bylo jich mnoho, kteří vůbec neměli pojmu o katolické církvi. Všichni musili přicházeti do fary na náboženství, neboť ve školním řádě nebylo místa pro vyučování katolických dětí a žáků. Tak musejí už pátý rok přicházeti do fary a přicházejí pilně a rádi. Výjimku dělají jen děti důstojníků (dvě až tři). Ti chodí do pravoslavného náboženství. Z jaké příčiny, nevím.

Když jsme takto kostelní záležitosti v Niši s velikou bídou uspořádali, bylo třeba mysliti a starati se o katolíky, kteří nebydlí v Niši, nýbrž jinde po Srbii. Mluvilo se, že je jich mnoho v Paračinu, v Kragujevci, Čuprii, Boru atd. Jak se dostati k nim? Jak mne přijmou? Jak daleko jsou se svým náboženstvím? Byla to těžká cesta do úplně neznámých poměrů. Ale „fortes fortuna juvat“ (srdnatým pomáhá štěstí). Vzal jsem batoh s mešními oděvy, kalichem, křížem a vším, co ke mši svaté potřeba a — hajde! Pán Bůh pomůže! nepůjdeme objeviti Ameriku, jen naše katolíky.

První cesta byla roku 1920 do Paračinu, do sklárny, kde bylo mnoho katolíků, celá kolonie, a samých Čechů. Všady, i na železnici, si mne jaksi udiveně prohlíželi a vyptávali se, jsem-li obchodník, či advokát nebo financ. Viděl jsem, že neznali katolického kněze. Jaký by to byl kněz — bez dlouhé brady. Proto bylo mé vítání ve sklárně velmi chladné. „Co tu chcete? co tu hledáte?“ „Přišel jsem navštívit vaše dělníky, kteří jsou katolíci.“ Nato přistoupil ke mně jeden písař a představil se, že je katolik. Řekl hned, že je jich zde mnoho. Jaká to byla pro mne i pro ně radost. V okamžiku byla celá kolonie vzhůru. „Náš katolický pop k nám přišel“ — radovali se. Ženy a děti se nahrnuly okolo mne, že jsem byl jimi hustě obklopen. Otázek bez konce. „Odkud jste, jak dlouho zůstanete u nás?“ Poprosil jsem hned o povolení, abych mohl v některé místnosti sloužiti mši sv. Připravili jsme malou světničku za kapli a hned jsme měli mši sv. Jaká útěcha, jaké uspokojení, kterou všichni na jevo dávali až k pláči pohnuti. Zůstal jsem několik dní, až jsem všem posloužil, a pak šel dále, do Kragujevce a zase dále do jiných osad.“

V Bělehradě zřízená v letech 1870 duchovní správa pro katolíky vykazuje největší počet příslušníků; dle sčítání lidu roku 1921 bylo tam 11.000 katolíků a dnes se jejich počet zvýšil. Až do loňska konali tam službu dva kněží: msgr. Věkoslav Wagner jako farář a dr. Jiří Magjerec jako katecheta. Pro tyto věřící byl tam kostelíček, který pojal sotva 250 osob a návštěva jeho byla tak veliká, že celé prostranství kolem kostela bylo naplněno věřícími, kteří se do kostela vměstnat nemohli, ač v neděle a svátky slouženy čtyři mše sv. Práce duchovní ztížena je zvláště tím, že jsou zastoupeny všechny národnosti Evropy a není možno kněžím všechny je v jejich jazyku obsloužit a tak ke kostelu připoutati.

Od jmenování prvního arcibiskupa O. Ivana Rafaela Rodiče svítá katolíkům v Bělehradě a Srbsku vůbec lepší doba. Vláda přislíbila, že vystaví katolíkům novou katedrálu a biskupskou residenci. S arcibiskupem došlo do Bělehradu i více kněžstva. Mimo obou již jmenovaných působí tam nyní profesor Aug. Gecan, generální vikář, O. Krsto Belamarič, O. Petar Vlašič, konsultori, O. Jusin Čmelar, sekretář, a od posledního času otcové assumptionisté, kteří, jsouce vyhnáni z Macedonie od Řeků, usadili se v Bělehradě a postavili si klášterík s kostelem, který byl dne 1. listopadu letos vysvěcen.

Také v Kragujevci byl postaven kostelík a dne 28. června od arcibiskupa Rodiče posvěcen.

Tak i v Srbsku církev katolická zapouští kořeny, a ač pomalu, utěšeně zkvétá.

Prelát dr. František Grivec¹

Prof. dr. A. Snoj

Dr. František Grivec narodil se dne 19. října roku 1878 na venkovské usedlosti malé farní obce Ajdovec na slovinském Dolensku. Studie gymnasiální začal v Novém Městě a dokončil je v Lublani roku 1898, Lublaňský biskup, dr. Jeglič, který právě tehdy se ujal správy diecése, poslal nadaného abiturienta do Innsbrucku studovat bohosloví. Roku 1901 byl vysvěcen na kněze a roku 1905 stal se doktorem bohosloví.

Vrátiv se po zakončených bohoslovných studiích domů, kaplanoval dr. Grivec jeden rok ve farnosti Dob. Na podzim roku 1906 ustanoven byl studijním prefektem v lublaňském bohoslovném učilišti, kde následujícího roku 1907 začal přednáseti filosofii a fundamentální bohosloví na místo příliš zaměstnaného poslance dra J. Ev. Kreka. Definitivním profesorem filosofie a základní theologie stal se roku 1915.

¹ Přinášíme dnes vylíčení záslužné činnosti svatým Otcem vyznamenaného přítele našeho Velehradu i Apoštolátu, z pera jeho mladého spolupracovníka, universitního profesora dra A. Snoje z Lublaně.

Po převratu byl dr. Grivec roku 1919 pozván do Záhřebu v Chorvátsku, aby tam převzal na bohoslovecké fakultě stoliči východního bohosloví. Ale už následujícího roku byl jmenován řádným profesorem základního bohosloví na theologické fakultě nově zřízené university v Lublani, kde až dodnes blahodárně působí.

Zájem o slovanský východ počal jevití dr. Grivec už jako student a bohoslovec. Naučil se nejprve všem slovanským jazykům. Na veřejnost vystoupil po prvé v bohosloveckém časopise brněnském „Museu“ článkem „Idea cyrilometodějská“, jež roku 1905 vydán byl na Velehradě jako zvláštní otisk. Od té doby neustále prohlubuje dr. Grivec svoje studium křesťanského Východu a plody svého vědeckého badání uveřejňuje pak jednak v četných člancích ve slovinských vědeckých časopisech, (v „Čase“ lublaňském a v mariborském „Voditelja“), jednak také v mnohých původních vědeckých pracích.

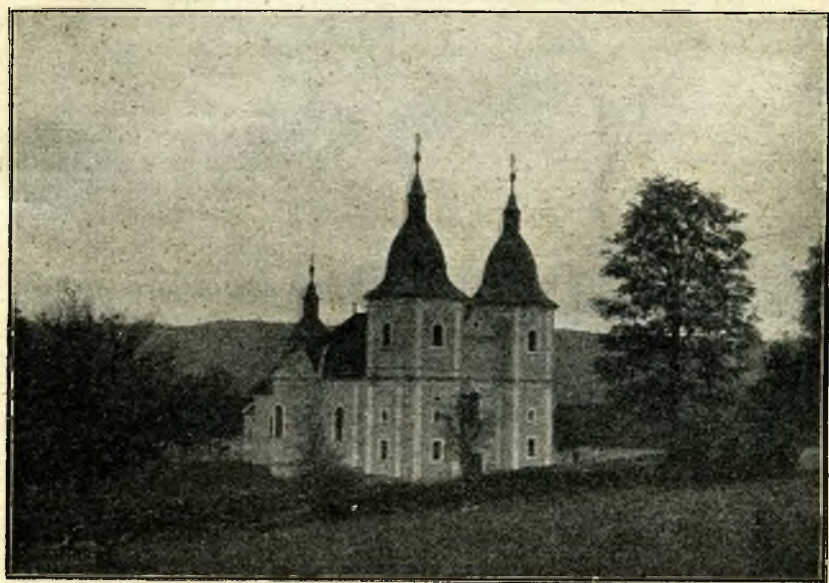
Tak napsal a roku 1909 ve „Voditelji“ uveřejnil pojednání „Východní církevní otázka“, kterážto práce vydána byla také samostatně a přeložena do chorvátštiny i češtiny.¹ Roku 1918 vydal v Lublani knihu „Pravoslavi“, která v českém překladu M. Chudoby vyšla roku 1921 v Kroměříži nákladem Velehradské akademie. — „Bogoslovni Vestnik“ lublaňský přinesl roku 1921 další práci Grivcovu, „Pravověrnost svatého Cyrila a Metoda“. Byla též přeložena do češtiny. Téhož roku 1921 vychází slovinsky i česky důležitá studie pilného autora „Církevní prvenství a jednoty podle byzantského nazírání“. K svatým apoštolům slovanským vrací se dr. Grivec znova vědeckým pojednáním „Prameny Cyrill-Methodovy theologie“. („Slavia“ II., 1923—1924, str. 44 až 60.) Vědecké výsledky, jichž se dopracoval dr. Grivec vzhledem k svatému Cyrilu a Metodovi, vzbudily opravdu pozornost nejširších učených kruhů, zvláště slovanských filologů (jazykozpytců). Profesor H. F. Schmid ze Štyrského Hradce přiznává v „Zeitschrift für slavische Philologie“ (1924, Bd. I., Helt 1—2), že vědecké výzkumy Grivcovy potvrzuje také slovanská filologie. Největším vědeckým dílem profesora Grivce je však kniha o „Církvi“, kterou vydal roku 1924. V ní daleko obsírněji nežli jiní bohoslovci obírá se Východem a vyčerpává ve vědeckém zpracování východní (ruskou) bohoslovnou literaturu. Když tuto knihu o „Církvi“ poslal profesor Grivec svatému Otcí, Piu XI., vyslovil mu listem kardinála Gasparriho nejvyšší uspokojení a pochvalu, a udělil mu pro jeho studium a snahy apoštolské požehnání. List kardinálův končí pak významným přáním, „aby všichni ti, které dohromady sdružuje svatá památka společných apoštolů sv. Cyrila a Metoda a svaté dědictví společné Matky Marie, také jednu matku církev si oblíbili!“

Vědecká solidní práce získala dru Grivcovi v učeném světě

¹ Český překlad od Jaška-Jemelky vydala Vzdělávací knihovna katolická.

jméno spolehlivého odborníka. Proto byl pověřen, aby v „Národní encyklopedii“ (Bělehrad 1925) napsal obsáhlejší pojednání „o svatém Cyrilu a Metodovi“.

Když byl nucen dr. Grivec polemizovat s vývody protivníků, vždy mu šlo jen o zjištění pravdy. Tak odpověděl v záhřebském „Katoličkim Listě“ (1925, čís. 3) bělehradskému profesoru A. Pogodinovi na jeho snižování ruského filosofa Vladimíra Solovjeva důkladnou studií pramenů. Pogodin chtěl totiž znehodnotit překrásné Solovjevovy myšlenky o východní a západní

Klášter OO. Vasilianů v Male Bezeně.

Leží v hornatém kraji, severně od Užhorodu, nedaleko Malé Berezny, na dráze k Užoku. Patří dosud vasilianům nereformovaným, ale má být převzat vbrzku do správy od reformovaných vasilianů, jejichž středisko jest v klášteře na Černecké hoře u Mukačeva. Sídí v něm jediný mnich, igumen, který mimo to obstarává i duchovní správu v okolních vesnicích.

církvi tím, že je prohlásil za vliv biskupa Strossmayera, kterému prý Solovjev podlehl. Dr. Grivec na základě důkladného rozboru všech pramenů dokázal nepravdu, ba nemožnost tvrzení Pogodinových. Obranu Solovjevovu vydal dr. Grivec nejen jako samostatnou brožuru, ale i po rusku. (V Paříži roku 1925.)

Drobnějších vědeckých pojednání Grivicových je roztroušeno mnoho po časopisech. Stálou rubriku „Přehled východních církví“ vedl pilně nejprve ve „Voditelji“ a pak v „Bogoslovnem Vestniku“. Grivicovým přičiněním založena byla

roku 1920 v Lublani „Bogoslovna Akademia“, která vydala už pěknou řadu vědeckých publikací. Od roku 1921 vychází vědecký orgán Akademie „Bogoslovni Vestnik“, mezi jehož nejpůlnější pracovníky patří po celou dobu dr. Grivec.

Přes všechnu tuto vědeckou práci našel si dr. Grivec vždy ještě dosti času, aby nejen ve své rodné diecési, nýbrž v celé Jugoslavii zakládal a šířil Apoštolát svatého Cyrila a Metoda. V lublaňské diecési založen byl Apoštolát roku 1909 a čítal před válkou přes 25.000 členů. A třeba, že válka rozvoj spolkový přirozeně zastavila, ba poškodila, zásluhou dra Grivce Apoštolát po převratě zase ožil a stojí dnes na téže výši jako před válkou. Scházelo-li na tomto poli kde nadšených pracovníků, náhradu dávala neúporná energie a obětavost Grivcova. Přednášel, dopisoval, pokladnu vedl, byl často vším v jediné osobě: předsedou, jednatelem a pokladníkem! Pro rozšíření Apoštolátu napsal více lidových brožur, které v mnoha tisících exemplářích rozšířily se v Jugoslavii. Tak jeho populární „Životopis svatého Cyrila a Metoda“ v necelých deseti letech dočkal se trojího vydání a byl přeložen i do chorvátštiny a ukrajinštiny (dr. Njaradi). Jako apoštolátní věstník vydával dr. Grivec před válkou zajímavé ročenky „Kraljevstvo božje na Jutrovem“ (1911—1914). I po válce vydal dva svazečky (1924, 1925) tohoto věstníku. Roku 1914 napsal knížečku „A. M. Slomšek o svatém Cyrilu a Metodu“, aby úctu k svatým apoštolům podepřel vzpomínkou na velikého biskupa a vlastence slovinského. Také roku 1918 vydaný „Apostolski molitvenik“ došel u lidu slovinského veliké obliby a přispěl nesmírně k tomu, že se Apoštolát mezi věřícími tak zakořenil. Dr. Grivec uměl opravdu se zdarem svůj oblíbený Apoštolát popularisovat tiskem. Katolický deník slovinský „Slovenec“, přináší každý rok ke svátku svatých bratří soluňských Grivcův úvodník na jejich počest, kromě jiných článků během roku, budících zájem o myšlenku cyrilometodějskou!

Při této lásce k Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje je přirozeno, že byl od počátku dr. Grivec jedním z předních a nejčilejších organizátorů velehradských sjezdů unionistických. Jeho přičiněním a zásluhou konal se také letoší sjezd pro studium východního bohosloví v Lublani s takovým zdarem.

Dra Grivce znají však nejen v učeném světě vědy, znají jeho propagační činnost ve vlasti, znají ho a jako otce milují také ubozí ruští emigranti, kteří mají v Lublani svou kolonii. Na něho se obracejí se svými starostmi a potřebami, duchovními i hmotnými, a dr. Grivec nikdy nezklamal jejich důvěry! Tato praxe lásky účinné je nejkrásnějším doplněním jeho křesťanských a slovanských ideálů.

Přirozeně nemohla všestranná a plodná práce profesora Grivce zůstatí utajena. Zvěděl o ní svatý Otec Pius XI., a již u pří-

ležitosti lublaňského sjezdu záslužné dílo jeho pochválil ve svém listě papežském. A dne 3. října 1925 jmenoval ho svatý Otec jako bohoslovného učence a horlitele pro Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje svým domácím prelátem. Tímto vyznamenáním dostalo se dru Grivcovi nejvyššího uznání za jeho obětavé dosavadní dílo. Je veliké už nyní! Ale, dejž dobrotivý Bůh, aby novými jeho pracemi, plní a láskou, která všechny překážky přemáhá, uzrálo v onen sladký plod — jednoty církvi.

Misie na Volyňsku

Josef Striž, farář

Na Volyni máme velkou řadu českých osad, o které před válkou naše veřejnost se mnoho nezajímala, ba o nich ani nevěděla. Teprve za války, když rakouská armáda pronásledovala ustupující ruské vojsko až k městům Dubno, Luck, Rovno atd. překvapení jsme často byli, když v některých osadách se mluvilo česky. Byli to čeští kolonisté. Nejstarší česká osada na Volyni jest u samého města Dubna, obec Lutvardovka, založená nějakým českým kolovrátkářem r. 1863, úplně dnes zameškaná, v níž málo lidí dovede číst a psát, školy nemají, za to velmi zamořená alkoholismem. Vlastní však počátky české kolonisace na Volyňsku spadají do druhé polovice let šedesátých. Po roce 1861, kdy na Rusi bylo zrušeno poddanství selského lidu, utvářely se poměry polských a ruských velkostatkářů velmi žalostně — rázem byli zbaveni dosavadních sil pracovních, velké lány zůstávaly neobdělány. V této době roku 1867 přijel na Volyň František Příbyl, rodák třeboňský, a seznav poměry, láci i kvalitu půdy, pojal myšlenku, obrátiti na Rus český proud vystěhovalecký, který po válce roku 1866 byl velmi značný. Plán se zdařil a již roku 1868 zakoupilo 126 českých rodin značný velkostatek při vsi Glínsku u města Rovna, vystavěli novou vesnici, kterou nazvali Hlínskem. Jsou tam dnes velmi zámožní rolníci — majitelé velkých chmelnic. Po Hlínsku byl zakoupen a rozdělen dvůr Ulbárov, pak Buděráz atd., takže v letech 1868—1874 vystěhovalo se na Volyň asi 15.000 Čechů, kteří založili nové české vesnice. Velkým lákadlem pro chudické vystěhoválce byla báječná láce pozemku, zvířectva i potravin v Rusku. I největší chudáci, kteří tehdy většinou Čechy opouštěli, mohli si koupiti aspoň některou desjetinu (našich 5 měřic) půdy nebo lesa. Vláda ruská také přicházela vystěhovalcům velmi vstříc; mladíci v Čechách narození byli v Rusku od vojny osvobození. Roku 1870 byl dokonce v Rusku vydán zvláštní zákon o úpravě občanských poměrů českých přistěhovalců. Češi byli postaveni na roveň domácím uobyvatelstvu a chlapi osvobození od služby vojenské. Dne 24. září 1870 vykonali

Češi v městě Dubně společně přísahali, že přijímají ruské poddanství. Škol však a kostelů v Rusku Češi neměli, což těžce nesli, i když stát školu povolil, musilo se učit po rusku! Proto se Češi ani škol nedomáhali a zřizovali si nejvýš privátní školy, chudíce vybavené. Nejvíce však učili sami své děti doma aspoň trochu psát a číst. S počátku poskytnut byl Čechům na Volyni i samostatný život církevní a náboženský, ale brzy snažila se pravoslavná vláda ruská všechny Čechy převrátit na pravoslaví. Mimo to měli Češi i mezi katolickými Poláky způsobit rozvrat náboženský. Byli proto z Čech povoláni 3 kněží — bývalí kaplani z Plzně — Václav Hrdlička, Jan Saska a Fr. Kašpar, kteří se mohli oženiti a dostali fary. Za to měli Čechy převésti zatím do nové „české“ církve, která měla býti jen mostem ke pravoslaví. To jest nejsmutnější historie českých katolíků na Volyni! Ještě dnes stařenky s pláčem vykládají, jak za ruské ruble celé obce násilím byly převáděny do nových církví „česko-husitské“, „česko-bratrské“ a pravoslavné. Brzy však nastala mezi kněžskými neshoda, každý učil něco jiného, nastal náboženský zmatek, až ruská vláda a Svätý synod zakročil. Roku 1888 byly zrušeny české farnosti, jmenovaným kněžím (Jidášům), vzato bylo slušné (bez pense) a vykonávání obřadů zapovězeno. Roku 1892 byl vydán úkaz, jímž ustanoveno, že pouze ti z přistěhovačů mají právo nabývat vlastnictví nemovitostí, kdož vyznávají víru pravoslavnou. Kněžím ruským se platilo 10 rublů za každou duši získanou pro pravoslaví. Většina Čechů přestoupila pak ovšem s trpkostí a bolestí k pravoslaví, asi 2 obce Borjatin a Michaljevka zůstaly evangelické, 3 obce Teremn, Luthardorka a Martinovka setrvaly přes všechny ústrky při víře katolické. Teprve po válce rusko-japonské byla vyhlášena náboženská svoboda. Tehdy mnoho Čechů přestoupilo od pravoslaví k původní své církvi katolické, jako obce Buděráz, Jezírko, Kupičov a Smolárna. Ovšem poměry náboženské mezi Čechy na Volyni jsou žalostné a zasloužily by zvláštního pojednání. Po 60 let nikde Češi slova Božího po česku neslyšeli, knížek náboženských žádných nemají, do polských kostelů mají 20—40 km, tedy zřídka kdy tam přijdou! Dnes ještě snad stařeny a stařečci, kteří z Čech jako děti si donesli nějaké náboženské vědomosti, znají něco o mši svaté, ale nynější pokolení nemá většinou nejmenších vědomostí náboženských. Já za vojny poznal jsem tamější poměry a proto s radostí vyhověl jsem přání pana arcibiskupa dra Stojana a jel jsem na sv. misie na Volyňsko. Na první cestě r. 1923 snažil jsem se projet celé Volyňsko, abych poznal místní poměry a potřeby v jednotlivých obcích a krajích! Podělil jsem Čechy českými kancionálky a katechismy, které mně pan arcibiskup a Apoštolát ve značném počtu dali k dispozici, v každé obci měl jsem aspoň dvě kázání a dal jsem lidu příležitost k sv. zpovědi. Celkem jsem měl 86 kázání mimo různé příležitostné promluvy a vyzpovídal jsem přes 3 tisíce osadníků. Na dru-

hé misijní cestě letošního roku v červnu a červenci chtěl jsem ve větších obcích zůstat několik dní a vykonat pořádné sv. misie a pak zajet do sovětského Ruska, kde zrovna za hranicemi, kolem Žitomíru jest mnoho českých kolonií, abych tam vyšetřil náboženské poměry a poskytnul Čechům příležitosti k sv. svátostem. K provedení tohoto programu potřeboval bych ovšem času aspoň půl roku a zatím polské úřady teprve po mnohých intervencích povolily mně pouze 2 měsíce k pobytu na Volyňsku a sovětské úřady přes všechny sliby mne vůbec přes hranice nepustily. Musil jsem proto jen zkratička jako při první cestě konat sv. misie, chtěl-li jsem všechny větší obce obejít. Cestování na obyčejných vozích do obcí 20 až 30 km od sebe vzdálených v prachu a horku jest velmi obtížné. Po příjezdu bez odpočinku ihned kázat, pak zpovídat a zase kázat a zase odjíždět do sousední obci, jest vysilující. Kněz nedostane zvláštního pokoje, společně s rodinami musí spávat a stravovat v jedné světnici. Nemá tedy potřebného klidu, což velice unavuje. Na takových cestách se pozná, jak obrovské a namáhavé dílo vykonali sv. apoštolé. Letos byla na celém Volyňsku velká bída po loňském neúrodném roku, takže přede žněmi, kdy jsem konal sv. misie, neměli někde ani kousek chleba! Ovšem třeba zdůraznit, že Češi jsou velmi pohostinní a že je bolelo, když českého kněze jen trochou mléka mohli pohostiti. Letos měl jsem 98 kázání mimo příležitostné promluvy při svěcení školy, zvonu a hřbitova. V neděli míval jsem vždy kázání v některém polském kostele, do něhož sjeli se Češi z dalekého okolí. Misie tyto teprve upozornily polské kněze a biskupy, aby Čechům věnovali větší pozornost, protože dosud byli Češi pokládáni za nespolehlivý živel a nikdo se o ně nestaral. Nynější správce biskupství v Lucku, pan biskup Godlewski, velmi Čechům přichází vstříc a doufá, že se mu podaří utvořit aspoň dvě české farnosti! K polským kněžím Češi důvěry nemají, protože převzali mnohá zařízení od pravoslavných kněží, na př. k velkonoční sv. zpovědi není nikdo připuštěn, dokud nezaplatil jistý poplatek, za který dostane od t. zv. oranisty stvrzenku a touto u zpovědnice se musí napřed vykáhati a pak může se zpovídati. Proto mnoho Čechů raději k sv. zpovědi nešlo, až teprve nyní k českému knězi. Do převratu neměli Češi žádných knih českých, protože úřady ruské nic přes hranice nepustily, po převratě jsou zaplavováni Volnou myšlenkou, různými protikatolickými časopisy, takže zde při sv. misií mnoho dobrého se vykonalo a zlého zabránilo. Zde nebožtík pan arcibiskup dr. Stjoan a náš Apoštolát vykonal pro spásu duší nesmrtelných, velmi mnoho. Dnes Češi na Volyňsku jsou již dobře informováni, takže tak snadno nevěří různým falešným prorokům, kteří z Ameriky a odjinud jsou k nim posíláni. Dnes všichni touží po návratu ke katolické církvi a čekají pouze, až bolševické nebezpečí pomine.

Z ruské náboženské literatury

Dr. Fr. Grivec, Ljubljana

Je přirozeno, že se proti bezbožeckému násilí bolševismu probudil mezi ruským lidem a mezi inteligenci hluboký odpor v podobě živějšího náboženského hnutí. Ale v bolševickém Rusku nemůže se náboženská myšlenka veřejně uskutečňovati; všeliká literatura náboženská je naprosto zakázána, žádná náboženská kniha nemůže se tisknout, poněvadž je veškerý tisk v rukou bezbožné vlády. Ruská náboženská literatura může se rozvíjeti toliko v cizozemsku, a také tam musí zápasiti s velikými těžkostmi. Poměry jsou tak mimořádně nepříznivé, že je nemožno dnešní ruské písemnictví náboženské pokládati za přesný výraz myšlení ruského obecnostva. Než přece představují se nám i v těch úlocích zajímavé sklony ruské myšlenky náboženské.

Význačným je, že v ruském náboženském písemnictví emigrantském převládal po prvých projevech obecné křesťanské a církevní orientace — směr protikatolický. Strach o budoucnost pravoslavi naplnil mnohé nedůvěrou, ba jakousi mrzutostí proti katolicismu; v nové podobě se ukázal onen směr ruského nacionalismu, který ruskou národnost i stát tak ztožňuje s pravoslavím, že se pak společně obrací s prudkou bojovností proti katolictví. Vedle starých ruských konservativců rozvíjí se v ostrém protikatolickém duchu mladá skupina „Evrázíjci“, kteří tvrdí, že Rusko tvoří zvláštní svět uprostřed, mezi evropskou a asijskou kulturou v příkré protivě ke tradiční kultuře evropské, jak se rozvila v západní Evropě. „Evrázíjci“ vydali sborník „Rossia i latinstvo“ (v Berlíně roku 1923), který obnovuje někdejší útoky proti katolicismu a je rozmnožuje úskočným překrucováním ducha nauky Kristovy. Vedle toho vydali ještě čtyry všeobecné kulturní sborníky. Poslední „Evrázijskij Vremennik“ (IV. kniha, Berlín roku 1925), tak dalece už se zapomněl, že katolictví v některém ohledu staví na stejný stupeň s bolševickou bezbožností.

Evrázíjci a někteří spisovatelé z jiných skupin vykládají Kristovo přikázání lásky a jednoty v ten způsob, že vylučují možnost sjednocení s katolickou církví před koncem světa. Církevní sjednocení bude možným teprve na konci světa, při druhém příchodu Kristově; tu myšlenku hlásají s takovým sebevědomím, jako by se jim bylo o ní dostalo zvláštního zjevení Božího! K té myšlence se kloní dokonce i někteří bývalí stoupenci Vladimíra Solovjeva, jako na př. Berdjajev a Bulgakov.

Duševní rozvoj filozofa S. Bulgokova je význačný pro novější vývoj ruské inteligence. Po ruské revoluci roku 1905 přeměnil se z marxistického socialisty v horoucího ruského vlastence a křesťana, v duchu Vladimíra Solovjeva. Za revoluce bolševické

zajímal se o všeobecnost a jednotu křesťanstva, v tom duchu napsal knihu „Na píru bogov“. Po příkladu některých jiných inteligentů se osobně obětoval v obraně pronásledované církve pravoslavné a stal se knězem. Jako kněz se vzdálil od náboženských myšlenek Vladimíra Solovjěva a přiblížil se k opačné theologii Homjakova, který tvrdí, že se katolická církev liší od pravoslavné nejen v jednotlivých náboženských pravdách, nýbrž více ještě různým pojetím křesťanství a církve. V tomto duchu je napsán jeho listek IV. kongresu velehradskému.

Nepříznivý je také duševní vývoj uznaného bohoslovného učence Nikolaja Glubokovského. Před válkou měl přátelské styky s katolickými theology, sympaticky pozdravoval dílo za sjednocení církví. Po bolševické revoluci odešel z Ruska; naposledy se usadil v Sofii jako profesor bulharské duchovní akademie. Utrpení vyhnanství a starost o budoucnost pravoslaví mu porušily zdraví a měly neblahý vliv na jeho smýšlení. Kdysi spravedlivý theolog, nyní v anglických, srbských („Hriščanski Život“) a v bulharských listech napadá katolictví. Na protestantském kongresu ve Štokholmu mluvil proti katolické církvi tak nepřátelsky a tak nekriticky, že byl v rozporu s účelem sjezdovým i v rozporu s bulharskou delegací, jejímž byl členem. O papeži mezi jiným mluvil, že prý uzavřel tajnou smlouvu s bolševiky, aby mohl kořistiti z těžkého položení pravoslaví. To je už přes příliš! Kde je tu někdejší střízlivý učenec? Také ve svých anglických a bulharských člancích je povrchní a nekritický.

A jako Glubokovskij, tak i druzí velmi povrchně píší o katolicismu; o nejtěžších náboženských otázkách píší s jakousi lehkostí, ba lehkomyšlností, neuvažující o tom, co učí pravoslavná církev o církevním úradě učitelském. S vědeckého stanoviska nedá se taková metoda ospravedlniti. Theologie není tak jednoduchá věc!

Z takové literatury nemůžeme ovšem souditi s plnou jistotou na skutečný stav ruské náboženské myšlenky. Mnozí střízliví mužové zámyslně mlčí, poněvadž se jim zdá, že nynější mimořádný stav ruského pravoslaví není příhodný pro definitivní řešení východní církevní otázky. Tak na př. píše G. Trubeckoj v „Ruské Mysli“ 1923, sešit 6.—8., strana 248. Mnozí nemohou uveřejniti své spisy, poněvadž nemají nakladatelů! Většinu ruských náboženských sborníků založili američtí sektáři, kteří ovšem nechtěli by pomáhat sblížení s katolictvím! Pochopitelně tedy, že je ruské náboženské písemnictví emigrantů tak jednostranné.

Z krajních pravičáckých ruských kruhů církevních vyšlo několik článků a brožur proti katolicismu, ale jsou většinou psány stranicíky a vášnivě, že vážnosti ruské církve více škodí než prospívají. Všeobecně možno tvrditi, že ruská emigrace také v náboženských otázkách je rozdělena a rozbita a že nemá velkých autorit, které by mohly mít vliv na množství (masu) lidu. Zvláště

škodí, že se do řad oficiálních obhájců pravoslavi vtírají mužové, kteří nemají ani bohoslovného vzdělání, ani potřebné opravdovosti. Tak na př. universitní profesor A. Pogodin a jiní!

II.

Opravdovější ruští náboženští myslitelé v emigraci neměli dosud žádného společného střediska a nemohli tudíž organizovaně postupovati. Ohlašovali se jen jednotliví, strážliví hlasové. Letos konečně ustavil se v Paříži ruský bohoslovný institut, v kterém se sdružili vážnější ruští náboženští myslitelé a začali vydávat časopis „Put“ „orgán ruské náboženské myšlenky“. (Paris VI., — Dupuytem 9; celoroční předplatné 45 fr.) Redakce píše, že má tento věstník účelem: „Pokračovati v náboženské tradici Homjakova, Dostojevského a Solovjeva a že má chrániti víru v možnost skutečného rozvoje v pravoslaví. Odpovídat chce na nové otázky a úkoly, které dává ruská katastrofa i světová krise, měnící stanovisko pravoslavi. Zároveň chce Rusy seznamovati se západním hnutím duševním i s náboženským myšlením jiných křesťanských vyznání.“ —

První obšírný svazek dokazuje, že směr tohoto časopisu je vážný a že vpravdě stojí na akademické výši. Jsou sice mezi spolupracovníky také „evrazijsci“ a zástupci krajních směrů pravoslavných, ale celé sestavení spolupracovnictví a redakce dává naději, že se časopis pokusí zachovati klidnou objektivnost i oproti katolicismu. V prvním svazku píše o poměru ke katolictví zvláště N. Berdjajev, Gregorij, Trubeckoj a N. Arsenjev, kteří výslovně odsuzují pravoslavné pamflety (hamopisy) a přemrštěnosti proti katolicismu. Redakce a hlavní spolupracovníci stejně odsuzují prezírání náboženských myšlenek Vladimíra Solovjeva. Smíme tedy doufati, že pisatelé různých náboženských pamfletů ruských budou nyní skromnější!

Zjevem v ruské emigraci zvláště žalostným bylo nedůstojné a nekulturní odsuzování a umlčování největšího ruského myslitele Vladimíra Solovjeva. Za tak strašné katastrofy Ruska měli by být ruští vlastenci hrdí na velikého filosofa, kterému se obdivuje celý kulturní svět! A „evrazijsci“, profesor A. Pogodin a jiní zatím Solovjeva nedůstojně napadali, prezírali a chtěli dokazovati, že Solovjev není původním ruským myslitelem a že nespadá do rámce ruské náboženské myšlenky. V „Kato-ličkem Listu“ (čís. 3., 1. 1925) jsem dokázal z původních pramenů, jak chybný a nevlastenecký je postup těchto Rusů; ruské vydání té rozpravy („Vladimír Solovjev a biskup Strossmayer“) vyšlo v Paříži v měsíci červenci 1925. Nyní pak také N. Berdjajev skoro téměř slovy odsuzuje evrazijsce a jiné protivníky Solovjevovy. Na str. 138 nového časopisu píše: „Nemí ani vlasteneckým ani národním utajovati svého největšího myslitele!“ Redakce pak přijala do svého pro-

gramu, že chce mezi jiným pokračovati v náboženské tradici Vladimíra Solovjeje. Z toho ovšem ještě neplyne, že chce časopis přijati Solovjevovy myšlenky o církevní jednotě, ale dosti na tom, že chce o něm pojednávatí pravdivě a důstojně.

V novém ruském náboženském věstníku odsuzuje se také nedůstojné psaní o katolictví. Gregorij Trubeckoj izvláště kárá fanatické a povrchní odsuzování katolicismu se strany některých ruských spisovatelů a biskupů. Takové útoky dokazují úplnou neznalost předmětu, jsou vypočítány na polovzdělané množství (masy). Vědomí odpovědnosti za tištěné slovo nás musí pobádati k větší obezřetnosti v úsudcích. Tak píše Trubeckoj! Tento šlechtitný Rus veřejně „vroutí a hluboké díky vzdává za všechnu dobrotu, kterou P. Michal d'Herbigny prokazuje Rusům v duchu opravdového křesťanského milosrdenství!" Vřelými slovy podivuje se obětavosti tohoto významného katolického učenice, který při svém obsáhlém vědeckém díle má vždy dosti času, aby vyslechl a splnil prosby ruských emigrantů.

Pokračování.

Směs

30. prosince jest vzpomínkou na konsekraci našeho metropolity dr. Leopolda Prečana. Dvě leta teprve uplynula od jeho vstupu na slavný stolec Metodějův, což jest ještě málo k dokonalému zhodnocení činnosti pastýřské, ale přece položily se základy ke směrům, kterými se bude jeho činnost budoucí ubírat. Při jeho konsekraci před dvěmi lety bylo obtížno zařazovati ho ke zjevům slavné minulosti, protože dříve vedl život skrytý oddaný vědě, církevnímu právu, o jehož zdatnosti v tomto směru byl Řím velmi dobře informován, a práci v konsistoři, které denně přibývalo a jež vysilovala a vyčerpávala všechny síly. Dnes již víme, že náš metropolita se přidruží k řadě oněch slavných biskupů a arcibiskupů olomuckých, kteří láskou k literatuře a k umění se proslavili. Vyšlo již několik děl jeho nákladem, tak na př. Akta unionistického sjezdu na Velehradě, která šla do celého světa, a jiné knihy. Dal opravití svoji kapli v residenci našemu vynikajícímu mistru Koehlerovi, také obrazy zakoupil, jak psal v Našinci Jelínek. V residencích nebylo v posledních dobách ničeho většího podniknuto i to tedy leží na jeho bedrech. Pro Apoštolát a jeho uvedení do světa mnoho vykonal krásným řízením unionistického sjezdu na Velehradě a v Lublani a svým přáním účastníti se unionistického sjezdu v Americe v Chicagu letos při eucharistickém sjezdě v červnu. Doba naše horující pro literaturu a umění potřebuje a ocení jistě muže, kteří pro obě složky našeho života něco krásného vykonají. Tak náš metropolita má již dnes zajištěno jméno mezi těmi, kteří podporou literatury a láskou k umění proslavili jméno arcibiskupů

olomuckých. Přejeme mu všeho dobra od Pána Boha ke splnění jeho záměrů a hojnost pomoci Boží k další pastýřské činnosti. Ad multos annos.

Veledůležitý krok k realizování snah unionistických. Benediktinští opatové v Římě z celého světa shromáždění pro práci unionistickou. V Římě v říjnu 1925 konala se volba opata primase řádu benediktinského, při kteréžto příležitosti svatý Otec Pius XI. nařídil, aby se ve schůzi jejich projednala otázka unionismu. V Římě má být založen seminář pro vzdělání slovanských theologů, kteří by se obrovitému dílu, spojení církve východní se západní, věnovali. Svatý Otec dal na jevo svoji nejživější účast na této veliké, světové myšlence, k níž byl dán základ na moravském slovanském Velehradě již dříve velikým slovanským papežem Lvem XIII., a kterou ve skutek uváděl náš nezapomenutelný, veliký metropolita moravský dr. Antonín Cyril Stojan, před 2 lety v pověsti světců zesnulý idea cyrilometodějská, slovanský katolický unionismus, Apoštolát svatého Cyrila a Metoda, stává se otázkou celé církve svaté a záležitostí svatovou! A s hrdostí i chloubou, s radostí a se zadostiučiněním mohou především pracovníci na naší milé Moravě do věků budoucích na to poukazovat, že oni byli první se svým vůdcem nejdůstojnějším panem arcibiskupem Stojanem, kteří práci tu začali i při všech překážkách jim v cestu kladených a při všem tom nepochopení, ba mnohdy i výsměchu a pohrdání. Dobrá věc, svatá věc, Boží věc zvítězila a nyní samým svatým Otcem Piem XI. postavena je v popředí, a na koleje pevné, vedoucí k jistému, svatému cíli. Veliké pozornosti se těšil na sjezdu opatů řádu benediktinského především český emauzský nejdůstojnější pan opat Vykoukal, který rádně a velice věcně osvětlil veškeru činnost a práci, vykonanou již v Čechoslovensku a speciálně na moravském Velehradě, týkající se unionistických snah. Na sjezdu tomto došlo k úplnému vyjasnění celé situace, odstraněny byly jisté separatistické snahy, a tím, že svatý Otec vyslovil přání, aby řád benediktinský chopil se práce unionistické a že rozkázal založit v Římě zvláštní kolej pro theology, kteří by se práci té věno-

vali, učiněn nesmírně důležitý krok vpřed! Nyní, dá milý Pán Bůh, bude i zde v Americe mezi námi úplně vše vyjasněno a společně, svorně, nadšeně dáme se všichni do práce, aby na všech Slovanech křesťanských splnilo se přání Pána Ježíše: „Ut sint unum!“ „Aby všichni jedno byli!“ H. D.

Belgický „týden pro sjednocení církvi“. [Ještě několik citátů z jednání sjezdového.] P. Lambert Baudouin upozornil posluchače na důležitou okolnost ze sněmu vatikánského: Otcové na sněmu zabývali se právě věroúčnou naukou o církvi, když vojska Garibaldiho zabrala Řím. A tak stáli z celé nauky o církvi dogmaticky definovat jen články o papežské neomylnosti. Ostatního učení o církvi, jakožto mystickým těle Kristově a o božsky stanovených právech a přednostech episkopátu nestačili už Otcové vatikánští dáti do textu dogmatického rozhodnutí z číste vnější příčiny — z nedostatku času. A tu se stává, že mnozí pravoslavní bohoslovci, obeznání jen povrchně s usnešením vatikánského sněmu o papežském primátě, domnívají se nesprávně, že je tím vyčerpána celá katolická nauka o církvi. A přicházejí pak k nespravedlivému závěru, jako by vatikánský dogmat jevil se poškozením všeobecností a neomylností církve“. A zatím právě toto dogma o papežské neomylnosti chrání neomylnost církve před pokusy větších či menších křesťanských skupin, které by si snad chtěly osobovat právo, mluvit ve jménu církve Kristovy.“ — — P. Tyškievicz pravil: „Cesta ke sjednocení církvi je cesta budování a nikoliv boření, cesta věrnosti katolíků ke katolickým zásadám a pravoslavných k pravoslavným tradicím! — Katolíci — podle příkladu a příkazů svatého Otce — at se chovají vždy k pravoslavným s povinnou křesťanskou

smířlivostí, upřímností a láskou! Nikdy nesmějí obětovat lidským vášním katolickou myšlenku společného bratrství. Pravoslavní se své strany nepotřebují, než vrátit se k čisté tradici východních Otců! Při tom ať si chrání pravoslavná tajemství (svátosti), neporušující nikdy na příklad svátosti svatého manželského moderní zkázou rozvodů. Ať mají v úctě své pravoslavné svatyně a nikdy nedovolí, aby byly sníženy na úroveň zřízení národně politických. Ať pilně a zbožně čtou ve svých bohoslužebných knihách a ve spisech sv. Otců — na té cestě se jistě potkají s učením katolické církve! Kardinál Mercier, obrácen ke kněžím, volal: „Draží bratři, jděte k bratřím jinak smýšlejícím, ale jděte k nim s úctou a vážností! Nevteřte se násilím za ohradu jejich svědomí, počkejte, aby vám svobodně otevřeli dveře. Vaše úloha je — abyste bez dotěrnosti připravili duše ku přijetí milosti — milost však sama — je toliko od Ducha svatého. — Nemí naprosto třeba, abyste snad před nimi skrývali plnou pravdu, zvláště ne tu o všeobecném, Bohem stanoveném prvenství svatého Otce! Ale to nesmí být zapomenuto, že pravoslavní mají pravé svátosti, a že uctívají Boží Rodičku a svaté. Naším dilem je — odstraňovat překážky sjednocení — sjednocení samo bude však dílem milosti Boží a skuteční se v čase stanoveném Prozřetelnosti!“

Šestnáct dní v Moskvě. Na toto téma přednášel v neděli 6. prosince v papežském ústavu orientálním v Římě ředitel téhož ústavu, učenec nám dobře známý z Velehradu, P. Michal d'Herbigny. Přednášku jeho přišlo si vyslechnout několik kardinálů, vyslancův polský, francouzský, bavorský, úředníci vyslanectva belgického a uherského, kromě mnoha biskupů také arcibiskup Szepticki ze Lvova a arcibiskup Ropp, a pak mnoho jiných, o věc se zajímavících osobností. P. d'Herbigny ztrávil v Rusku letošní své prázdniny, a to ne jako misionář, nýbrž jako badatel v otázkách náboženských. Toužil se na vlastní oči přesvědčit o nynějším náboženském stavu v Rusku. Podle toho, co viděl, zdá se, jako by náboženské poměry ruské se vracely do kolejí normálních. —

Tři pravoslavné skupiny potírají se tam navzájem. První jsou Tichoniani, přívrženci zemřelého patriarchy Tichona. Tito se domnívají, že mají za sebou většinu věřícího lidu, a také bývají četné jejich kostely plny. Hierarchie jejich nepovažuje však posud za vhodné, svolati sněm k volbě nového patriarchy. Řídí je strážce patriarchálního stolce, jehož právo však nemělo by trvat od smrti patriarchovy déle tří měsíců. Biskupové tichonovští, nemajíce nijakého styku s ostatní Evropou, a neznajíce jiné řeči než ruštiny, domnívají se o nedávné konferenci církví protestantských ve Štokholmě a počinech anglikánských pro sjednocení církví, že se jedná o to, aby se protestanté co nejdříve přidali ku pravoslaví a pravoslaví také přijali. Vytýkali také tyto bis. P. d'Herbignymu naše disciplinární předpisy církevní, týkající se vlasů a vousů, a vyslovili požadavek, aby papež se podrobil pokání, aby mohl být přijat do církve pravoslavné. — Obvyčejný lid moskevský je dobrý a zbožný, schopný a ochotný pro církev i trpět, ale není veden od svých pastýřů, a děti jsou bez náboženského vyučování. Druhá skupina církví ruských zrodila se po sněmu ruském, konaném roku 1917, na němž byl zvolen Tichon patriarchou. Z obavy, aby z práv příliš osobních nevznikl časem ruský papež, mařidli sněm, aby patriarcha podléhal budoucím koncilům církevním, z nichž první se měl konati na jaře roku 1921. Poněvadž však nebylo možno koncil svolat, namanula se otázka, trvají-li posud práva patriarchova, a lidé s Tichonem nespokojení začali rozdmýchovat proti Tichonovi nepřátelství a boj, mezi nimi zvláště arcibiskup z doby carské, Antonín, pak Krasnický a jiní zakladatelé nových pravoslavných církví, jako jsou církev živá, obrozená a apoštolská. Církev tyto však více méně sklonávají, nemajíce na věřící lid nijakého vlivu. Od těchto církví úplně se liší třetí skupina, zovoucí se prostě pravoslavnou, odloučená od patriarchy Tichona, když tento sněmem r. 1923 odsouzen, vyzván byl patriarchou cařihradským k podpisu své resignace. Tato hierarchie se považuje za jediné kánonickou a vytýká si úkolem, vyhýbat se všemu boji politickému, bojovat jediné proti bezvěří a nemrav-

nosti. K této straně se hlásí na sedm tisíc kněží. Jeden z jejich vůdců, metropolit Alexander Wედenský, utkal se dne 6. října na veřejné konferenci v moskevském divadle s lidovým komisařem veřejného vyučování Lunačarským. Komisař uspořádal konferenci proti náboženství, přítomno bylo na 6000 lidí, mezi nimi i P. d'Herbigny. Po vývodech biskupových vynetla však tato pro nevdá uspořádaná konference v pravý triumf víry křesťanské proti hmotarství. Co katolíků v Rusku se týká, stojí věci takto: Není tam ani jediného biskupa, opatřeného jurisdikci, kněží katolických velmi málo. Farnosti o jednom kněži jsou tak rozsáhlé jako celá Itálie, ba v některých krajích třikrát větší než Německo a Francie, padesátkrát větší než Belgie. I v Moskvě leží všechna katolická duchovní správa na bedrách jediného kněze. Víra však a zbožnost neživoří, nýbrž žijí i při velkých často obětích Věřící katolíci, oloupeni o všechno majetek církevní, musí sehnat a zaplatit měsíčně několik tisíc rublů, aby si zachovali a udrželi svůj kostel. Drive se kostely otápely, nyní již osmý rok není na otop ani pomyslení, konviky mešní nutno zahřívati v nádobách, naplněných vřelou vodou, a kalich se rozehrívá šátečky, namočenými ve vřelé vodě. Svou velmi zajímavou přednášku o svém pobytu v Moskvě ukončil P. d'Herbigny těmito slovy: Všechny tyto nesnáze nesmí zeslabiti našich modliteb a naší horlivosti. Když svatý Pavel přišel do Říma, města pohanského a bez křesťanského chrámu, byly tu podmínky pro křesťanství mnohem horší než v dnešní Moskvě. A přece dobyl Kristus cestami z pohanského Říma vedoucími svět. Kdožpak ví, nepřipravuje-li nyní Kristus Pán v Rusku cesty církvi katolické pro tak vytoužené obrácení samé Asie? P. Alberti.

Jubileum nicejského sněmu. Bylo přáním svatého Otce, aby 1600. výročí nicejského sněmu bylo slaveno po celém katolickém světě, poněvadž je to vskutku jubileum velikého významu. Nejen proto, že v Niceji obhájena byla katolická nauka proti bludům Arijevým. Na sněmu nicejském formulováno bylo vyznání víry katolické, které v rozšířeném znění vyznání nicejsko-constantinského do-

dnes je modlitbou mešní (credo) v církvi římskokatolické, jako je bohoslužebným vyznáním víry v církvi anglikánské, a jediným vyznáním církve pravoslavné. Je to tedy věroučná formule velké většiny křesťanských vyznání. Ale v Niceji před 1600 lety, tedy dávno ještě před rozkolem východních církvi, prakticky uplatněna byla zásada církve katolické, že strážcem pokladu věroučného je neomylný učitelský úřad církve. Je proto užitečno vracet se vzpomínkou k těmto faktům, aby jimi poslouženo bylo rostoucím snahám po jednotě církvi. Ráz unionistických měly nicejské oslavy všude. V Lublani přednášel o významu nicejského sněmu dr. Fr. Grivec. Jako znalec životopisných pramenů k dějinám cyrilometodějským, připomněl ve své přednášce, jak živý ohlas našel právě sněm nicejský v životopisu svatého Metoděje, kde obšírně se vypisuje vítězné zdořování ariánských bludů. Dr. Grivec vidí v tomto vypravování životopisce Metodova ukázkou náboženské poučování lidu, jak je podávali sv. bratři v našich vlastech. — O lásce sv. Stolicе římské k nešťastnému Rusku jednala druhá přednáška lublaňské oslavy, ve které profesor dr. Snojs doprovodem skiopických obrázků referoval o dobročinné akci papežské pro hladovící Rusko. Brněnský odbor apoštolátní oslavil nicej. jubileum pěknou akademií, na níž přednášel biskup dr. Kupka o nicejském jubileu, a P. Trčka, redemptorista východního obřadu, o snahách sjednocovacích. V Olomouci oslaveno nicejské jubileum o IV. neděli adventní 20. prosince. V předvečer slavnosti přednášel universitní profesor dr. Vašica o náboženském životě na Podkarpatské Rusi, dokládaje informační své zkušenosti kolorovanými fotografiemi skiopickými. V neděli, dne 20. prosince dopoledne byly slouženy dvě slavné mše svaté, první v obřadu řeckokatolickém a druhá latinském, při nichž tajemník a místopředseda Ústředního Apoštolátu kázali o významu slavnosti. Odpoledne o 5. hodině konala se ve dvoraně Salesiána slavnostní akademie. „O významu jubilea nicejského“ promluvil universitní

profesor dr. Matocha. Druhým řečníkem byl tajemník Ustředního Apoštolátu, P. Fr. Jemelka, který pojednal o významu apoštolátního poslání amerického. Doprovod obrázkový byl pěknou ilustrací amerického života. Bohoslovci, zesílení katolickými ligisty, obstarali program hudební i zpěvní jak v kostele, tak i na akademii. — Události i v rušném životě římském neobyčejnou byla tamější oslava nicejského výročí. Začala 8. listopadu v basilice lateránské, kde každý den byly slouženy mše svaté v obřadě východním. V jazyku staroslovanském konal bohoslužbu křiževacký biskup dr. Njaradi. V neděli, dne 15. listopadu, vyvrcholila jubilejní slavnost bohoslužbami ve východním obřadu v kostele sv. Petra po prvé za přítomnosti sv. Otce Pia XI. Pontifikální mši sv. celebroval rumunský metropolita Vasilij Sucia spolu s pěti ještě biskupy a 6 archimandrity (opaty) u zvláště připraveného oltáře před konfesi svatého Petra. Modlitby a zpěvy byly konány ve třech jazycích, řeckém, staroslovanském a rumunském. Podle zvláštního rituálu byl i svatý Otec spoluúčasten při obřadech bohoslužebných. Po pravé straně ikono-stase umístěn byl také starobylý obraz svatého Cyrila a Metoda, přinesený z pokladnice vatikánské. Zpěváci ruské koleje zpívali po dokxologii staroslovanský hymnus: „Edino ro-jeni Sin božji“. Svaté přijímání podáváno bylo po způsobu východním. Oslava u svatého Petra po prvé tak slavným způsobem konaná za přítomnosti hlavy celého křesťanského světa, byla manifestací staré pravdy: jedna víra, jedna nejsvětější oběť mše svaté, i když zevnější obřady a projevy té víry jsou rozličné. Svatý Otec použil opět i oslavy nicejského jubilea k projevu lásky a úcty k bratrům na východě, dosud odloučeným od jednoty církve. Členům našeho Apoštolátu budou tyto unionistické oslavy nicejské pobídkou ke zbožným modlitbám za sjednocení církvi na přímluvu Matky Boží a svatého Cyrila a Metoda!

Naše misijní činnost v Rumunsku. Reverendissime! Dovoluji si podati krátký přehled misijní práce. První činnost jsem zahájil v Caransebes. V

městě samém jest jen málo českých rodin, v předměstí více. Staří lidé naši ještě si váží jazyka i víry, mladá ale většinou mluví německy nebo rumunsky. V přifařené obci Župě jest též něco našich rodin. Zde mají naši malou kapli v zámku. Kaple jest upravený sklep. Chudícké to tam je, ale je radost poslouchat jejich zpěv. Odtud to šlo na Orşovou, kde většina pomocnic a učňů jest z českých rodin. Zde, bohužel, nedalo se mnoho dělat, protože je tu chřipka, což nemohli do kostela. Nová Popradina proti toku Dunaje má pěkný kostelíček. Obec je s velké části česká, jímak rumunská. Ve škole se vyučuje rumunsky. Obec prosí o harmonium a noty, i mají jednoho hochu v měšťanské škole, je to Čech, a připravuje se na učitelství. Má jednou býti zde učitelem. Víra i jazyk se zde udržuje tím, že jeden z nejstarších občanů vykonává pobožnosti, předčítá z postily a káže lidu. Lid je zde chudícký, živi se děláním dřeva. A ty cesty na hory! Z Ogradiny jsem jel podél Dunaje do Eibentalu. Z hlavní silnice se musí do hor úzkokolejnou drahou. Cestou jsem se nachladil, protože bylo špatné počasí. Eibental je úplně česká vesnice, s českým učitelem a slováckým knězem, který se namáhá naučit se česky. Vesnice jest veliká, průměrně si obyvatelstvo stojí dobře, protože mají výdělek v dolech v Ujbányi. Práce zde bylo, chvála Bohu, dost. Je zde i česká muzika! Pěkně hráli při průvodu s nejsvětější Svátostí. Odtud jsem šel pěšky do Bigru přes hory a doly, prales a potoky, doprovázen našinci. O té cestě budu obšírněji vykládat. Pozdě odpoledne jsem došel, ale hlas mnoho utrpěl. Bígr je celý český a katolický. Celá dědina vyšla mi za zpěvu zbožných písní vstříc. Lidé měli slzy v očích radostí nad českým knězem. Děti neměly dlouhou dobu učitele, tož si zde lidé pomohli sami. Dnes zde vyučuje jeden občan, a jde to. On též pochovává zemřelé, protože kněz přijde jen asi dvakrát v roce. Bígr je chudá, ale pracovitá obec, pole už nestačí vyživit obyvatele, je-li neúroda, vydají se muži v zimě na práci do kraje, aby si mohli alespoň na ošacení rodin vydělat. Z Bigru to šlo pěšky, pak drezínou k Dunaji, pak povozem dále, a za noci jsem dorazil do Berzasky. Zde drží Němci a Češi

pěkně dohromady, aby si alespoň víru uchránili. Kázal jsem též v obojím jazyce. Odtud mne vezl náš člověk do Weizenridu. Dopoledne jsme vyjeli a k večeru byli u dp. Farkaše. Osada je veliká, pan farář jest tu zároveň učitelem a má na 150 dětí ve škole! Prosí, aby byl přijat za člena Apostolátu. Práce zde byla veliká. Z Weizenridu do Rovenské jsem zažil cestu, jako nikdy. Každou chvíli jsem čekal, že vůz i koně poletí do propasti. Na některých místech to tak stoupá, že se musí s vozu a pěšky, koně sotva prázdný vůz vytáhnou, tam, kde to jde dolů, zatáhnou řetězy všechny čtyři kola a ještě to uhání, jen se práší. Zde působí znamenitý učitel ze zdejšího kraje, katolík, postavil zde pěkný kostel, Čech tělem i duší. Odtud cesta na svatou Helenu celý den, a jaká cesta! V Heleně se náš katolík drží působením pana učitele Karbana, Čecha z kraje, a mají veliké nesnáze s metodisty, evangeliky a nazareny — českými lidmi — pro něž dělá pastorační jakýsi Potůček, poslaný sem od Farského, Z Heleny do Zlatice je opět celý den. Ve Zlatici mají kapličku z jednoho domu, 22 rodin a 175 dusí. Chtějí stavět větší kapli. Sami si pochovávají mrtvé a potřebují naši českou agendu. Náboženství bude vyučovat jeden náš mladý sedlák. Odtud jsem jel do Lymbkové; zde je 14 rodin a na 100 dusí českých. Prosí o kapli, aby si mohli uchovávat náboženství a řeč. Jinak zahynou. Pak jsem byl opět celý den na voze a tak unaven, že musím několik dní vypřáhnout, nejde to ani s hlasem ani se zdravím. Jsem na zotavené v Karansebuši a čeká na mne práce ještě v pěti osadách, hlásí se naši čím dále, tím více. Pak pojedu do Bukurešti. Myslím, že v polovici května budu hotov s prací i se silou tělesnou. Prozatím ruce libá oddaný P. Pavel Maráš O. F. M.

Z Bulharska. Ze sjezdu velehradského známý misionář P. Damián Giulov píše nám ze Sofie o strastných poměrech, v nichž se nacházejí bulharští obyvatelé z Tracie a Macedonie, kteří odtud od Řeků vypuzeni jsouce, musili si hledati útluku v Bulharsku. Postavení jejich jest zoufalé. Ze svého domova nemohli s sebou vzíti ničeho, majetek jim byl zničen, dobytek odveden, nezůstal jim než holý život. Dřívější zkvétající misie katolické v

Odrinu, Kara-Agač; a jinde byly již za války roku 1912 zpuštěny; zbytky jejich byly nyní od Řeků zničeny. Vyhnaní-katolíci obrátili se na naše misionáře v Sofii, kteří by rádi pomáhali, ale není z čeho. Hlad a bída jsou nemili hosté. Kéz se najdou dobrodinci, kteří by nám podali pomocnou ruku. Každý dárek byl by nám vítán. O našich krajanech Čechích, kterých žije nyní v Bulharsku, zvláště v Sofii, několiknásť set, píše tento misionář: „Pro naše Čechy byla nyní u nás zřízena zvláštní duchovní správa, kterou vede P. Josafat Markov, který se naučil česky, aby mohl působiti ve zpovědnici i ve škole, kde máme mnoho českých dětí, které bulharsky ještě neumí, a je jim milejší, mohou-li hovořit česky, což zvláště při náboženství padá na váhu. Vaše knihy náboženské, které jste nám poslali, rozdali jsme jim, a nemohu vypsat radost, kterou měly. Také učitelé byli tím potěšeni. Můžete-li, prosím vás, poslatě nám české dějepisy, aby se mohly učit katechismu a dějepise v českém jazyku. (Byly jim už poslány. Pozn. pisatele.) S Čechy samými máme dosti nesnadnou práci. Jsou ve víře chladní a noviny, které jim z vlasti docházejí, působí neblaze. Třeba tu velké trpělivosti a obozřetnosti, abychom je získali. Nemohli byste nám posílati pro ně nějaké náboženské listy? Můžete-li pro naše misie uspořádat; nějakou sbírku, víte, že nám tím bude pomozeno, neboť potřeby jsou veliké a prostředků odnikud. Prosíme vás tedy, nezapomínejte na nás.“ Obracejí se na naše milé čtenáře s prosbou, aby bratřím Bulharům, pro víru pronásledovaným, přispěli ku pomoci. Milodary zasílejte na Apostolát svatého Cyrila a Metoděje v Olomouci Štefaníkova, čís. 5. R. Kozák.

Příští církevní sněm. Papež přijal dne 9. července v audienci švédského protestantského pastora. Neandera, který do Štokholmu svolal na porady zástupce všech křesťanských vyznání, aby se poradili o možném sjednocení. Pozvání přišlo i do Vatikánu. Papež neposlal zástupce z důvodu, že katolická církev od svého ustavení se nezměnila ani v nauce ani ve svátostech, proto nemůže v tom ohledu připustiti ani opravy ani změny. To vysvětlil Neandrovi sám papež i dodal, že se velmi zajímá o snahu po

sjednoci; modlí se za šťastný úspěch toho kongresu. Svátý Otec prý doufá, „že blízký vatikánský sněm dokáže protestantské i řeckoruské církvi, jak velmi leží sv. Stolicí na srdci sjednocení všech křesťanských církví“. Z těch slov lze se domýšlet, že papež má úmysl, co nejdříve svolati celou církev učící k všeobecnému sněmu do Říma. Jistě jsou již hlavní přípravy skončeny.

Noví slovník konvertitů. V Paříži byl do lůna katolické církve přijat starokatolický biskup Vilatte, odvolav předtím v přítomnosti papežského nuncia Cerettiho své dosavadní bludy. Odvolání, které si sám sestavil, zní takto: „Já, Josef Vilatte, upřímně lituji, že jsem učil mnohým bludům, napadal často svatou římskou církev a ukazoval ji v křivém světle. Všecky ty nauky odvolávám nyní bez rozdílu. Věřím ve svatou církev katolickou; uznávám ji a podvrhuji se bezpodmínečně její autoritě, uznávaje, že je pravou církví Kristovou, mimo níž není spasení. Oplakáváje předešlá poblouzení, prosím Boha za odpuštění toho pohoršení, jež jsem dával, a slibuji, že dobrým příkladem v novém životě vše napravím. Zvu všechny, kteří následovali mé bludy, aby nyní šli za mým příkladem. Tento projev dávám úplně samostatně a z vlastního popudu, abych napravil pokoušení a vše, co jsem zlého učinil.“ — Do katolické církve přestoupil americký rusko-pravoslavný biskup Štěpán Dzubay. — V Anglii byla přijata do katolické církve snacha dřívějšího ministerského předsedy Asquitha, a v Norsku známá spisovatelka Sigrida Undestová. Na Filipínách se zřekl protestantismu pastor Catlin a vstoupil do katolické církve. V Indii přijala křesť svatý vznešená brahmanka, žena královského prince Ananth Chaslu. — Do katolické církve byl přijat anglický pastor Rouse, který byl v Anglii známý jako odborník spiritismu. Jeho tři synové stali se katolíky již dříve. Musil se zřici dobře placeného farářského místa, což bylo pro něj velikou hmotnou obětí.

Bolševické nepřátelství vůči katolické církvi. Tu a tam čteme, nebo slyšíme, že bolševismus není nejhorší věc na světě, že se dá o něm mluvit. Také i mezi našimi pracovníky vyskytl

se ojedinělý názor, sympatisující s ruským bolševictvím. To všechno zakládá se na neznalosti skutečných poměrů v Rusku. Kdo nemůže si opatřit vlastní názor pobytem v Rusku, ten může si přečíst novou knihu „Promá sledování křesťanství bolševiky“. Knihu napsal Captain Francis Mc. Culagh am glich, do němčiny ji přeložil dr. H. Kasspohl, major. Vyšla roku 1925 v Paderborně. Autor byl v Rusku a popsal z autopsie proces s katolickými duchovními, který nám ukazuje bolševismus v pravé podobě. Arcibiskup Cieplak odsouzen k smrti; msgr. Budkiewicz odsouzen k smrti; Leonidas Fedorow, exarcha řeckokatolické církve, na 10 let; P. Stanislav Eismont odsouzen na 10 let; P. Eduard Junewič odsouzen na 10 let; P. Pavel Cinoďewič odsouzen na 10 let; P. Chweckov odsouzen na 10 let; Na 3 roky byli odsouzeni: Wasilewski, Jannkowič, Matulianis, Troigo, Iwanow, Rutkowski a Pronsketis. Odsouzení byli proto, že Cieplak napsal pastýřský list a oni ho četli, že se scházeli k poradám, že vyučovali děti náboženství a že sloužili mši svatou. Tedy samé hrozné věci! Svědky byli sami mladíci kolem 20 let, soudcové byli židé, nenávidějící každé náboženství ďábelským způsobem. Čteme-li tento spis, prožíváme doby prvního křesťanství v Římě. Unese nás klidná a krásná řeč biskupa Cieplaka, který mluvil jako jeden z biskupů prvních dob křesťanství. Neobyčejně uctyhodnou byla obhajoba msgr. Budkiewicze, který svoji učeností imponoval. Jasně ukázal, že nesouhlasil s názorem arcibiskupa Roppa, který se také ukázal nesprávným, ale stanovisko církve obhájl tak krásně, že člověk mimoděk cítí úctu k takovému muži, a v duši závidí Polákům, že takové muže měli v Rusku. Katolická církev v Rusku jistě jde krásně budoucnosti vstříc, proto po pronásledování přijde doba vítězství. My z této knihy přineseme některé partie, aby čtenáři sami potěšili se z velikosti odsouzených kněží.

Kněz Jan Koronin v Charbině stal se unitou. Japonský „Advertiser“ přinesl před nedávnem zprávu, že orthodoxní kněz Koronin stal se unitem. Je to stařec 73letý, který 48 let sloužil jako kněz pravoslavný v Charbině. Spojíl se s Římem, a velká část obyvatelstva ho následovala. Z toho vznikl

spor, byl exkomunikován ortodoxní církví, ale on konal úřad kněze dále dle ritu východního, jen pod jurisdikci papeže přešel. Obřad je starší než schisma, pochází od svatého Jana Zlatoústého, proto se nemusí pravoslavní loučiti se svoji krásnou liturgií, když uznají primát papežský. Ve vigílii svatých Třech králů i ve svátek pak sloužil otec Koronin v katolickém chrámě v Charbině dle svého ritu mši svatou za obrovské účasti obou církví. Dojem byl veliký u pravoslavných. Takovými kroky se pracuje k unionismu.

Ctítel Velehradu biskupem. Známý pracovník v Omladině, velký ctítel zemřelého arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana, častý navštěvovatel Velehradu, důvěrný přítel dra Klementa Žúrka, veledůstojný farář z Topolčan, Michal Bubeníč, byl svatou stolicí jmenován biskupem pro Rožnavu. Vysvěcen byl v Bratislavě na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie, dne 8. prosince 1925 od biskupa Mariana Bláhy. Novému biskupu všeho nejlepšího ze srdce přejeme na mnohá leta.

Metropolitá Szeptycki kardinálem. Krakovský „Głos Narodu“ přináší zprávu, že v nejbližší papežské konsistoři v listopadu známý Lvovský arcibiskup Szeptycki bude jmenován kardinálem. Záměr svaté Stolice, ozdobiti kardinálským purpurem jednoho z biskupů řeckokatolických, není novým; byl již dávno zamýšlen, neboť Řím dobře zná, jak důležitou dějinnou posíci vůči pravoslavné církvi od věků hájí Unie. V přítomné pak době, při neutěšeném stavu pravoslaví a stále rostoucích nadějích na sjednocení církví, stává se Unie nadmíru důležitým článkem pro spojení Západu a Východu.

Zemřel misionář. Právě na dušičkový večer zemřel letos v nemocnici Milosrdných bratří v Prostějově horlivý misionář P. Fr. Blafák, kněz z kongregace redemptoristů, rodák z Čekyně u Přerova. Krátce předtím oslavil 40leté jubileum svých klášterních slibů; kolik za tu dobu učinil dobrého P. Blafák jako misionář ve vlasti — konal tu přes 200 misí — ví a už odplatil mu dobrotivý Pán. Jméno P. Blafáka proniklo do naší veřejnosti — i nekatolické — velmi čestně, když svého času psaly noviny o veliké katastrofě železniční v Uhersku v Čechách. Jmenovaly tehdy s

obdivem kněze, který mezi prvními přispěchal k samaritánské službě na místo neštěstí. P. Blafák působil také v intencích našeho Apoštolátu jako misionář mezi českými dělníky na Porýnsku. Svoji cestu misijní také popsal v knizečce, která zůstává památkou na záslužnou, ale těžkou práci, vykonanou s láskou k Bohu a národu za hranicemi naší vlasti. Ve věku 57 let odvolal s misijního pole dobrého dělníka Hospodář nejvyšší, aby mu dal svoji odplatu. Odpočívaj v pokoji!

Zpráva o IV. sjezdu unionistickém na Velehradě byla rozeslána štědrosti nejdůstojnějšího pana arcibiskupa olomuckého zdarma všem účastníkům kongresu a přecetným vědeckým ústavům a knihovnám i nejširší ciziny. Knihu pěkně vpravenou přijali do svých knihoven i semináře pravoslavné (na příklad v srbském Prizrenu), a tak zůstane trvale tichým apoštolem svatých ideálů, z nichž se na Velehradě našem zrodila. Lichotivá poděkování s nejrůznějších stran jsou důkazem, že všude došla milého přijetí!

V. Katolišší shod v Ljublani 1923. Obdrželi jsme do redakce krásně vpravenou knihu o sjezdu katolíků v Lublani v roce 1923. Je to nádherná kniha o 386 stránkách s celou řadou krásných fotografií ze sjezdu na křídovém papíře. Svatý Otec, král Alexander, papežský nuncius Pellegrietti a biskup dr. Jeglič jako protektor sjezdu jsou na prvních listech. V knize jest vyličeeno celé jednání sjezdu, jenž měl velký význam v obrodu katolického života mezi Slovinci. Knihu s titulním obrazem Božského Srdce Páně vydal přípravný odbor sjezdu, tiskla jugoslávská tiskárna v Lublani. Kniha může sloužiti za vzor, jak se má krásně a přehledně vydávati zpráva o velkých sjezdech.

Zpráva o lublaňském unionistickém sjezdu vyšla pod názvem „Acta primi conventus pro studiis orientalibus a. 1925 in urbe Ljubljana celebrati“ jako 8. kniha Bogoslovné Akademiji v Lublani. Přináší pět snímků účastníků a obsahuje všechny referáty přednesené, jakož i jména účastníků. Kniha má 168 stran a byla brzy po sjezdu vydána, což je jistě ke cti pořadateltvu. Vedle latiny je také slovinština i chorvatština zastoupena, pokud v nich byly řeči nebo proslavy učiněny.

Spolek pro bezbožectví. Několik pá-
nů s dosti známými jmény podalo žá-
dost o inkorporaci spolku pro šíření
bezbožectví a pro potírání všeho ná-
boženství. Nedávno předtím, nežli ta-
to žádost byla podána, prezident Co-
lidge pravil, že „není většího zdroje
mravní síly nežli toho, který přichází
z náboženství“. Soudce v New Yorku,
který měl žádost o inkorporaci schvá-
lit, ji zamítl. Společnost měla mít ná-
zev: „The American Association for
the Advancement of Atheism“. Te-
dy AAA, anebo i AAAA. Odmítnutí
nyní prohlašují, že zamítnutí té žádosti
je proti ústavě, protože tato zaručuje
každému svobodu svědomí, ježto on
může být věřícím nebo nevěřícím.
Svoboda svědomí ale nezahrnuje v so-
bě svobodu hlásání nauk státu pod-
vratných ani spolčování se za tím ú-
čelem. Bude zajisté mnoho rozporů
stran této záležitosti. Až bude přehled
stanoviska a náhledů právnicky více
projednán, můžeme se pak vrátit k té-
to věci.

Činnost v odborech Apoštolátu. Dle
přání svatého Otce má být v každé
slovanské diecézi a farnosti Apoštolát
svatého Cyrila a Metoděje. Máme již
mnoho odborů v naší arcidiecézi, ale
v každé farnosti posud tomu tak není.
Než není tak obtížným založit odbor
Apoštolátu, jako další vedení a vypl-
nění vnitřního obsahu. Dovolujeme si
předložit návrh, jehož provedení by
zajistilo zvýšenou činnost v odborech.
Věřící musí se častěji modlit za sjed-
nocení Slovanů. Nejvhodnější by bylo
při odpoledním svatém požehnání před
vystavenou veřejnou Svatostí modlit
se za jednotu víry v našem národě i
mezi slovanskými národy, a to v těchto
významných dnech: 1. V neděli po 14.
únoru (úmrtí svatého Cyrila); 2. v ne-
děli po 6. dubnu (úmrtí svatého Meto-
děje); 3. o svátku svatých apoštolů 5.
července; 4. o svátku svatého Václava
(předvečer smrti arcibiskupa dra
Stojana); 5. v neděli po 23. listopa-
du (sv. Kliment). Těmito pobožnostmi
by se Apoštolát vžíval stále více do
lidu našeho a unionismus by se blížil
k svému cíli.

České knihy na Volyň. Jak našim
čtenářům je známo, jsou na Volyni ce-
lé osady české. Již za války seznámil
se s nimi P. Stříž, jako vojenský
kurát. Později tam byl i dr. Žůrek.
Vloni tam pracoval mnoho týdnů P.

Stříž, farář ze Staré Bělé, který nám
také udal adresy našich lidí, kteří by
rozdalj mezi naše krajany české nábo-
ženské knihy. Administrace časopisu
sestavila 9 balíků po 5 kg a odeslala
je na udané adresy. Jistě budou mít
naši krajané radost z české nábožen-
ské a poučné knihy. Jelikož přihlášek
máme ještě více, knih však již není,
vybízíme dobrodince naše, aby pro-
hlédli své knihovny, a mohou-li něja-
kou knihu postrádati, ať ji pošlou do
administrace, aby mohla být odeslá-
na na Volyň. Posledně nám daroval
řadu knih veledůstojný p. farář Zlá-
mal z Doloplaz, za které mu srdeč-
ně děkujeme.

**Abrahamoviny kanovníka a poslan-
ce Františka Světlíka** slavily se
28. prosince 1925. Jeho unionistický
duch také projevil se ve snaze o kon-
centraci našich spolků i našich časo-
pisů. Dle jeho návrhu spojil se „Věst-
ník Matice cyrilometodějské“ s časo-
pisem „Apoštolátem“, řízeným P. A.
Jaškem v nynější časopis „Apošto-
lát“, který se daleko více rozšířil, než
oba časopisy před spojením. Přejeme
jubilatovi hojně milosti Boží při bu-
doucí práci ve prospěch ideje cyri-
lo-metodějské.

Ústřední výbor Apoštolátu měl vý-
borové sezení ve středu před Štěd-
rým dnem v sále arcibiskupské kon-
sistoře v Olomouci. Schůzi řídil sám
nejdůstojnější p. arcibiskup dr. Pre-
čan, který na konci přednesl za A-
poštolát blahopřání k abrahamovinám
kanovníku Světlíkovi. Zprávu o seze-
ní přineseme v budoucím dvojčísle.

Nový zakládající člen Apoštolátu.
Po delší přestávce přihlásil se za za-
kládajícího člena P. Josef Leška,
farář, Chelčice, p. Libějovice v Če-
chách. Nadšenému podporovateli snah
apoštolátních a unionistických srdeč-
ně děkujeme.

Na Stojanov věnovala Mariánská
družina dívek v Přerově 1000 Kč. Tak
by měly všechny naše spolky učiniti,
prolože Stojanov přinese nám obrod
náboženský, po němž musí každý z
celého srdce toužiti.

Prohloubení spolkové práce mezi
mládeží jeví se stále potřebnějším,
má-li úsilovná snaha o záchranu bu-
doucnosti národa dosáhnouti kýženě-
ho zdaru. V cizině vznikla již „Nová
věda“ organizační katolické práce, jak
ji nazval P. Picard v listu katolické

mládeže belgické. U nás stala se „Hvězda“ důležitou pomůckou všech pracovníků mezi mládeží. Právě zahájila prvním číslem VII. ročník s tímto obsahem: P. K. Klement: Do nového ročníku „Hvězdy“. P. Fr. Strnad: Přijď království tvé! — Pak dáme Ti mladou lásku, jež prochází ohněm. K. Lutislav: Kapitálka z řečnictví. Občanská nauka a výchova v našich spolcích. I. O rodině. P. Ferd. Pokorný: T. J.: Kněz buditel Ig. Wurm a Velehrad. J. Ocetek: Jesuitská tma. K. Balík: O svěhlavosti. K. L.: Do památníku srdce. Rozhledy. Naše knihovna. (Posudky knih.) Naše jeviště. (Jak si pořídíme promítací přístroj. Paxfilm. Posudky divadel.) Objednejte v Brně, Starobrněnská 19—21. Vychází šestkrát ročně za předplatné 18 korun.

Dary na Apoštolát z Ameriky od P. Hanáka ze Sealy v Texasu. Suzanna Leidolf, Hallettsville, Tex. 1 dol.; Jan Pilčík, Industry, Tex. 1; A. D. Kalus, Rutersville, Tex. 2; Štěp. a Betty Marák, Cameron, Tex. 4.50; Anton Ležák, Frydek, Tex. 3; Jos. a Marie Tomek, Sealy, Tex. 4; Marie Brož, Industry, Tex. 1; Cyril Matlach, Marak, Tex. 1 dol. Celkem 17.50 dol. Všem dárčům srdečně děkuje Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje.

Papežův učitel. V měsíci říjnu přijata byla v papežské audienci skupina poutníků ze Savony, blízko Janova. Svatý Otec pohlédnuv na poutníky, najednou se zarazil; vidělo se na něm, že je radostně překvapen. V čele poutníků byl 83letý biskup msgr. Scatti, který byl svého času v Milánu katechetou mladého Achila Ratti (bývalé jméno papeže). Svatý Otec hluboce dojat připomněl si svého bývalého milého učitele, srdečně jej objal a vyslovil mu krásnými slovy svou úctu a vděčnost. Na přítomné způsobilo toto srdečné shledání mocný dojem.

Příští dvojčíslo 2.—3. vyjde počátkem března, aby administrace mohla agitovati delší dobu s prvním číslem.

Drobnosti. Svatý Otec přijal v audienci 700 průvodčích římské tramvaje; všichni jsou členy Apoštolátu modlitby. Všem podal svatý Otec sám svaté přijímání. — Kardinál O' Connell v Bostonu má oběje, že uděluje svátost birmování osobně novým konvertitům (kteří přestoupili do katolické církve).

Letos udělil 1200 takovým osobám sv. birmování. — Krásný palác v ceně 2 milionů lir darovali dva manželé v městě Bari (kde je pochován svatý Mikuláš, biskup) svatému Otcí. Řečení manželé ztratili jedinou svou dcerušku, zemřela jím. Proto svůj majetek odevzdali dědictvím svatému Otcí, který v paláci zařídil vzdělávací ústav a odevzdal jezuítům. — V Innosti slavil letos primici slovník muž, který byl před válkou poslancem ruským v Tokiu v Japonsku, později v Mnichově, Štokholmu a v Rio de Janeiru. Šťastný novokněz, bývalý ruský diplomat jmenuje se Andrejev.

Kaple na nádraží. Velikou úsluhu ukázalo ředitelství státních drah v Mnichově. Z jedné velké čekárny zřídilo opravdovou kapli, kde mohou cestující, kterým jest časně ráno odcestovati, zvláště výletníci, vykonati svou nedělní povinnost a slyšeti mši svatou před odjezdem vlaku.

Předseda katolického učitelstva Leopold Bartoš dovršil 12. listopadu padesát let života. Vidíme ho všude v popředí, kdykoli se jedná o katolickou školu. Osvědčil se jako oblíbený slavnostní řečník o „Církvi a škole“ při různých našich manifestacích. Při prvním unionistickém sjezdu na Velehradě byl účasten jako delegát za spolek katolického učitelstva. Při manifestacích schůzí Matice cyrilometodějské, pořádané 28. března 1910 v Olomouci, promluvil učitel L. Bartoš na téma „Lid a škola“. Není možno v krátkém referátě vyčerpati bohatost myšlenek, řinoucích se z hloubi srdce a z praxe učitelské — tak poznamenává o jeho slavnostní řeči „Katolický učitel“, ročník II., str. 122. K další plodné práci pro obrodu školy voláme mu z upřímného srdce „Mnogaja ljeta!“

Alois Viceník.

Pozdrav krajanům. Krásnou a poučnou knihu na čtenáře Apoštolátu bude v novém roce posílati administrace časopisu. Jedná o základních pravdách náboženských způsobem všem přístupných. „Našinec“ přinesl krásný posudek o knížce, proto doufáme, že si naši čtenáři všichni ponechají. Je laciná, stojí 2.50 Kč.

Z nakladatelství Jos. Birnbarna v Brtnici. „Dobrá partie“ od Julie Vlasákové. Veselohra o 4. jedn. 7 mužů, 5 žen; dekorace; světnice, zahrada les. Cena 5 Kč. — „Já ho nechci“

od Julie Vlasákové. Veselohra o 3 jednáních. 5 mužů, 5 žen; dekorace: Zahradra, světnice. Cena 6 Kč. — „Brouček“ od Gab. Ronaje. Drama o 3 jednáních. 2 muži, 4 ženy. Dvě světnice. Cenou poctěná hra. Cena 7 Kč. — „Výhra pana Soňkína“. Napsal S. Juškovici. Hra o 5 jednáních, 4 muži, 4 ženy. Dvě světnice. Cena 8 Kč. — „Cervantes“. Zázračné divadlo. Silvestrovská scéna. „U soudu, o rozvod“, „Žvanilové“, „Bdělá stráž“, „Jeskyňe v Salamance“. Každá hra o 1 jednání. Cena 7 Kč. — „Hospodářský kalendář“ kapesní pro rok 1926. Tisk, stran 152. Mimo obvyklých kalendářních statí obsahuje 60, vesměs poučných článků pro naše zemědělce. Z obsahu vyjímáme: Hrajte divadlo. Chraňme užitéčné ptactvo a netýrejme zvířat! Pečujte o ovocné stromoví. Budme pokrokovými! Včelařme. Život. Rolnická hlídka. Rady a pokyny zemědělcům. Hlídka rolnické mládeže. Naše zemědělské organizace. Účetnictví pro zemědělce. Daň z příjmu. Hedvábnictví. Jak léčit kornatění tepen? Jak zničit krysy. Zeleniny, které se sejí, které se sázejí. Stroje v hospodářství. Zákon na ochranu nájemníků. Mimořádná sleva při placení přírodních daní. „Křesťanský sociál“, kapesní kalendář pro rok 1926, Cena 3 Kč. — Schilgen: „Ve službách Stvořitelových“. Přeložila Štréblová. Kni-

ha pro snoubence a manžely. Ve vkusné úpravě. Cena 7 Kč. — Veškeré zde uvedené knihy vřele doporučujeme.

Dcera Hynka z Valče. Tragedie o 5 dějstvích z dob husitských, Sepsal a vydal svým nákladem Arnošt Třebíčský u Em. Čapka v Třebíči roku 1925. Děj odehrává se v dobách husitských a ukazuje osudy klášterů našich v těch bouřlivých dobách. Hynek z Valče byl pak jako buřič zemský v Brně usmrčen za vpád a dobývání klášterů.

Svůj k svěmu! Jedinou naši katolickou pojišťovnou jest Národní pojišťovna, akciová společnost v Praze II., Spálená 15. S filiálkou pro Moravu, Slezsko a Hlučínsko v Brně, Panská 6—10. Církevní a kněžský majetek požívá zvláštních výhod. Podporujeme proto všichni dle hesla „Svůj k svěmu!“ Národní pojišťovnu, která, jsouc mimo kartel pojišťoven, pojišťuje zaručeně nejvýhodněji a nejlevněji. Informace a rozpočty na požádání zdarma obratem zašle ředitelství Národní pojišťovny, filiálky v Brně, Panská 6—10.

Losy na Stojanov musí mít každý uvědomělý katolík, protože se jedná o důležitou věc pro náboženský život u nás. Kdo by chtěl ve svém okolí prodávati losy, může se obrátiti na naši redakci v Olomouci, Wurmovova 13., nebo do Napajedla na vdp. děkana dra Hřívu.

Lidové knihkupectví Ignác Hofírek, Olomouc.

Dodá: Veškeré literární novinky, zvláště knihy zábavné, poučné, náboženské (misály, breviře, codex atd., vše nejnovější vyd.), divadla, hudebniny. — Jediné lidové knihkupectví v olomoucké diecési! Poznačte sobě adresu!

Akciový parní mlýn „Klas“ ve Slatinicích u Olomouce
je největší a nejmoderněji zařízený mlýn moravský na semelek 500 q obilí denně s pobočkami a zástupci po celé Moravě.
Telefon Slatinice 2.

Založeno 1904. — Nejlepší doporučení! Harmonia důkladně pracovaná vyrábí a za levnou cenu dodává:

Varhanářství Fr. Fabiánek, Sloup na Moravě.

KNĚŽSKÉ ODĚVY zhotovuje za nejlevnější ceny
František Špunda, seminární krejčí v Olomouci
 (naproti semináře).

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky
 za nejlevnější výrobní ceny.

„Rozkvetlo ji nové štěstí“. Spisovatel Boh. Bouška, jenž se tolik v povídce
 ského studenta, prohřešujícího se těžce na venkovských svých starých rodičích Vhání je do
 zoufalství, vrhá se sám do zkázy, rafinovaně se však dovede pohybovat i a se vetřítí se do sr-
 dečka snazivé a velmi hodné dívčiny Hedviky z prostické chaloupky. A co dále se děje, vy-
 mýká se všem pomyslům. Velmi poutavá tato povídka čítá 70 stran, cena 6-80 Kč i s poštou.
 Lze ji obdržeti u každého knihkupce anebo přímo u nakladatele Františka Špundy v Hradci Krá-
 lově. Odběratelům našeho listu poskytnete se veliká sleva. Doporučujeme velmi vřele.

Jediný katolický ústav:

Národní pojišťovna,

akc. spol. v Praze,

filiálka pro Moravu, Slezsko a Hlučínsko

v Brně, Panská ul. 6—10.

Jediná nekartelovaná pojišťovna!

Veškeré odbory pojišťovací!

Varhany

harmonia, piana, prospektní píšťaly
 a veškeré hudební nástroje

nejlevněji a nejrychleji dodá první
 česká firma na Moravě (založena
 r. 1862)

M. Strmiska a F. Imrich,

Uh. Hradiště.

Rozpočty zdarma a franko.

NEJOSVĚDČENĚJŠÍ

K A M N A

IRSKÁ STÁLOŽÁRNA PRO KAŽDÉ
 PALIVO, PLECHOVÁ, PILNOVÁ A
 SPORÁKY NEJLEVNĚJI DODÁVA

„K O S M O S“

ŽELEZÁRNY A VÝR. KAMEN A - S.
 OLOMOUC 7.

Mešní vína:

zaruč. přírodní neporušená, vynikajících jakostí:
 „Slovenské“ jemné Kč 7 50 11
 „Viský výzvlínk“ jemné a lahodné Kč 8 50 11
 „Biskupský výzvlínk“ velejemné Kč 9 50 11
 „Biskup výběrek la“ plné, silné Kč 10 50 11
 „Certese fino“ speciál la aromat. Kč 11 50 11
 Tokajské Szamorodné, velejem. Kč 12 50 11
 Doporučuje a zasílá v sudech i v lahvích od
 12 litrů výše přísežný dodavatel mešních vín

Fl. Čížek v Humpolci.

Transitní vinné sklepy Praha-Vinohrady,
 Krameriova 15

Vína pocházejí z biskup. vinic a jsou v chemic-
 kém státním ústavě v Praze analysována, tak-
 že přírodní původ jich jest odborně zjištěn.

Pokladny ohnivzdorné, nedobytné, ocelopancéřové, železobetonové,
 proti násilnému vloupání zaručeně zabezpečené, jakož
 i ohnivzdorné osinkové skříně na knihy a spisy, tresory ku zazdění, kasety atd.
 vyrábí a nejlevněji dodává: První Mor.-slov. továrna na pancéřové pokladny
Jergl & Hadtík v Brně, Nová ul. č. 10. Telefon č. 48.

OLTAŘE, SOCHY, JESLIČKY,

a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní
 školy řezbářské

Mořic Studeník v Krásně nad Bečvou,

odborný závod pro umělecké práce kostelní a dekorační.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky, pohovky, otomany, matrace, koberce, pokrývky, záclony, linoleum, mosazný a kovový nábytek

Všechny tiskopisy

pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd.,
ve vkusné úpravě,
rychle a levně
dodá

Lidová tiskárna v Olomouci

Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

Klášterní 12. Mlýnská 11.

Úspěchy morální jsou velké, režie žádá, sídlí fin. zisk a zaměstnaní mládeže. Píše si o ceníky, radý a pokynů bezplatně firmě Petrus, Třebíč, Letos o 100 — Kč levnější a větší výbava.

Umělecko-průmysl. dílny ALOISE PETRUSA, absol. stát. odbor. mistr. školy TREBÍČ P. T. pány vzdělavatele dovolují si upozorniti na chvalně známá „Loutková divadla Petrusova“, tudíž zakládejte všude „loutkové scény“ ve vašich spolicích. Určitá procenta odvádí mistr Petrus ústavu pro zmrzačené a sirotky, kterým se s láskou věnuje. Upřímně doporučujeme.

První česká továrna hudebních nástrojů na Moravě

Josef Lidl v Brně, Zelný trh 10.

Veškerý nástroje v známém nejlepší provedení. Prímý nákup v továrně. Též na splátky.

Vývoz do Ameriky.

Doporučujeme.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna,
etamíny ve všech módních bar-
vách, šátky, koberce a záclony

orelské

*kroje, látku na kroje,
košílky*

a všechny součástky orelského
kroje parádního a cvičebního
stále na skladě má katol. firma

J. Záletka,
Olomouc,

Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb
obraťte se s důvěrou na naši
českou křesť. firmu

Karel Murla

odborný hodinář a přísedící odhadce soudu

v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy
precisní hodinky

všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith,
Doxa s písemnou zárukou a
přesně vyzkoušeny. Hojný sklad
zlatého a stříbrného zboží. Veš-
keré přibory ve velkém výběru
a v každém provedení. Bohatý
sklad přepychového zboží. Bu-
dičky. Vše za ceny tovární.
Správky se vyřizují ve vlastní
dílně a se vší přesností.

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, společnost s ruč. obm.
v Olomouci, Wilsonovo nám. č. 16 - Arcibiskup-
ská knih- a kamenotiskárna a Lidová tiskárna -
tisknou vkusně a levně. Naše knihy byly poctěny
na světové výstavě dekorativních umění v Paříži
zlatou medailí

Moravsko-slovenská banka centrála v Olomouci.

Filiálky:

Bratislava, Brno, Hlučín, Hradec Králové,
Opava, Praha, Šaštín, Uherský Brod, Zohor
a Žilina na Slovensku.

Vlastní a svěřené prostředky cca Kč 150,000.000.—.

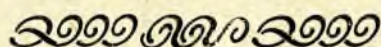
Provádí veškeré bankovní a průmyslové transakce za nejvýhodnějších podmínek. Přijímá za velmi výhodných podmínek vklady na vkladní knížky a běžné účty. Dotazy zodpoví zdarma ředitelství centrály a filiálek.

Telefon Olomouc: 666 a 795.

Adresa telegramů: Moravoslovenská.

Nová pisma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy,
akademie, plesy a jiné, navštívky, svatební oznámení,
poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“ *František Olšovský, Hranice.*

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy
ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy,
obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Úprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné

NASTUZENÍ

mívá v zápětí různé, často nebezpečné nemoci. Proto v každé řádné domácnosti jest vždy po ruce lahvička v jakosti jedinečně osvědčené mentholové francovky

ALPY

Jest v zájmu kupujícího, aby dbal na toto jméno, neboť v poslední době se vyskytují různé cizozemské bezcenné padělky, pěstující přímo až neslušnou reklamu na úkor znamenitého tovaru domácího, jemuž statisíce po dlouhá léta přivykly jako nepostradatelnému domácímu prostředku. Proto žádejte všude výslovně a jen

ALPU

FRANCOVKU S MENTHOLEM.

Obsah 16. ročníku

- Americké dary Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 66—89.
- Anglikánská církev 369—371.
- N. A. Berdajev: Církev živá a náboženské obrození na Rusi 40—42, 389—390.
- Calvet: Jak římská církev rozumí sjednocení 6—9, 55—56, 236—238, 356—359.
- P. J. Crasset T. J.: Rozjímání 90 až 92, 165—166, 194—197, 245—248, 297—299, 332—334, 379—383.
- Časopis Apoštolát do Ameriky 62 až 66.
- Dfk Apoštolátu Američanům 152—155.
- Dopis z Afriky 42—43, 185—186.
- Dopis z Argentiny 43—52.
- H. Dostál: Němci a slovanský unionism 155—156.
Smutné poměry našich katolických krajanů v Argentině 233—236.
- Dr. Fr. Dvorník: Smrt sv. Metoda 166—169, 197—202.
- Fr. Gája: Krise uniatské církve ve východní Haliči 323—326.
Jak se loučí ruský konvertita s dřívějšími svými představenými 359 až 360.
- Dr. Fr. Hrachovský: Vnitřní život v odborech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje 18—19.
Stojanov ohniskem náboženské obrody 22—26, 98—106.
Každý farní odbor měl by býti zakládajícím členem Apoštolátu 93 až 94.
Unionistický zájezd do Lublaně 267 až 272.
- B. M. Hrejňuk: Ukrajinská otázka a Unionism 52—54.
- Fr. Jemelka: Americkým členům Apoštolátu svatého Cyrila a Metoda 2—4.
Vladimír Sergjevič Solovjev 238 až 241.
Papežský ústav východní v Římě 281—283.
Dr. Ant. B. Jeglič 288—290.
Stav katolicismu na Sibiři 326—330.
- Ekumenický patriarchát a východní církve 360—364.
Přehled činnosti Apoštolátu 364 až 369
Albertyn 372—374.
- B. Kovářová: Redemptoristé východního obřadu 157—159, 187 až 191.
Z kanadských misí 284—288.
- P. Alois Lazecký S. V. D.: K jubileu „Společnosti Slova Božího“ 248—252.
Němci a slovanský unionism 319 až 323.
- A. Lehmkuhl S. J.: Slavnost milostivého léta a Božského Srdce 109—124.
- List arcibiskupů a biskupů československých 299—303.
- E. W. Luschnitz: Za branami Vatikánu 124—128.
- Mg. Restel S. J.: Apoštolát nemocných 259—263.
- Dr. Riethmeister S. J.: Ut omnes unum sint — Aby všichni byli jedni 224—230.
- M. Smolová: Návod pro vedení Apoštolátu ve městech 20—22.
Apoštolát a kultura 94—98.
Maria Panna ochránkyně Apoštolátu 252—259.
Nové úkoly Apoštolátu 334—340.
Pěstování náboženského života v Apoštolátě 383—387.
- Fr. Střížovský: Oslavná báseň 308—313, 343—344.
- Dr. Josef Vašica: Zahrádka cyrilometodějská 15—18, 149—151, 181 až 184, 221—223, 317—318, 354—355.
Sv. Otec Pius XI. a Charváté 231 až 233.
Jáhen Petr Arteměv 272—275.
- O. Glěb Verchovskij: Církevní otázka na Rusi 4—6, 56—58, 391 až 392.
- P. Arnošt Voves: Život svatého Josafata 11—13, 60—61.
- Zachraňme rozkolný východ 37—40.

Msgr. Rudolf Zháněl: Do Svaté země 30—32, 128—143, 172—174, 207—209, 275—278, 345—349.

Dr. Kl. Žůrek: Listy z Rumunska 9 až 10, 58—60.

Různé zprávy: 13—14, 26—29,

32—33, 106—108, 143—144, 159 až 164, 169—171, 174—180, 191—193, 202—206, 209—214, 223, 241—244, 264—266, 290—296, 304—307, 313 až 314, 318, 330—331, 340—342, 349 až 350, 375—378, 387—388, 392—394.

SOCHAŘSKO-KAMENICKÝ PRŮMYSL

U. SEMERÁK a SPOL.

OLOMOUČ · HLAVNÍ NÁDRAŽÍ.

**VLASTNÍ LOMY - CENY KONKURENČNÍ
ATELIER PRO VEŠKERÉ PRÁCE
SOCHAŘSKÉ, KOSTELNÍ, HRBYTOVNÍ a STAVEBNÍ.**

**PROVÁDÍ A DODÁVÁ:
OLTÁŘE, KAZATELNY, KŘTITELNICE,
RODINNÉ HROBKY, KŘÍŽOVÉ CESTY,**

NÁHROBKY.

**Závod ku provádění
pomníků padlým
a památníků
svobody
dle vlastních návrhů.
NÁVRHY A ROZPOČTY
ZDARMA.**

APOSTOLAT

SV.
CYRILLA
A
METHO:
DĚJE

pod
ochranou
bl. Panny
Marie

Olomouc 1926

Roč. XVII.

Číslo 2-3.

Zakladatelé v Pánu zesnuli:

J. M. nejdstp. arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan
a P. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži.

Redaktor:

Dr. František Hrachovský, sekretář sdružených spolků
za pomoci

P. Fr. Jemelky, sekretáře Apoštolátu,
a msgre Rafaela Kozáka, sekretáře Apoštolátu.

Časopis vychází každý měsíc po prvním. Do roku je 12 sešitů. Předplatné činí 12 Kč ročně, při hromadném odbírání stojí ročník jen 10 Kč. Kdo získá pět odběratelů platících, dostane svůj exemplář zdarma. — V Americe stojí předplatné 1 dolar, při větším počtu je také sleva. — Redakce a administrace jest v Olomouci, Wurmova ulice č. 13.

OBSAH:

Na Podkarpatské Rusi	41	Život sv. Rehoře, papeže	84
Církev živá a náboženské obrození na Rusi	48	Schema dogmatické konstituce o cirkvi Kristově	88
Církevní otázka na Rusi	53	Na pomník nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra Antonína Cyri- la Stojana	90
Zachraňme rozkolný východ	60	Z autobiografie ruského konver- tity	93
Na Podlesí se vracíme k unii	64	Bratrské Slovensko pro unionis- mus	98
Mír Kristův v království Kristově	67	Do Svaté země	101
Nové úkoly Apoštolátu	76	Směs	116—131
Zpráva o činnosti brněnského od- boru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blaho- slavené Panny Marie po dobu 33letého trvání	83		

Podpora pro Bulharsko. Zemřelý P. Jašek byl sám v Bulharsku a v Macedonii a na vlastní oči viděl bídu katolického lidu, ale zároveň dobrou půdu pro unionismus. Proto on vybízel v časopise „Apoštolát“ ke sbírkám na Bulhary. Znova nás požádali pracovníci o tuto podporu. Prosíme tedy

šlechetné duše, které by byly ochotné poslati nějakou podporu na misie v Bulharsku, aby tak učinily na složném listku časopisu s poznamenáním, že o-nen obnos je na misie v Bulharsku. My budeme tyto sbírky zvláště uváděti a odváděti do Bulharska přímo. Podporujte bulharské misie!

PŘÁTELŮM DOBRÉ KNIHY.

Víte, co udělala dobrá kniha? Napřed pokatoličila a pak probudila národ. Ona je toho schopna i dnes. Dobrá kniha je apoštol. Jen je třeba, aby své poslání konati mohla. Třeba ji šířiti, třeba ji čísti.

Družina literární a umělecká v Olomouci zahajuje po krátké přestávce, zaviněné nepříznivými poměry, novou vydavatelskou činnost. Jest vedena snahou poskytnouti čtenářům a milovníkům knih spisy opravdu dobré, umělecky hodnotné, typograficky pěkně vypravené a při tom poměrně laciné. Toho ovšem možno dosáhnouti, je-li zajištěn větší počet pevných odběratel.

Družina literární a umělecká usnesla se dávatí svým přispívajícím členům za roční příspěvek Kč 24— jako členskou prémii nejméně 3 knihy, jejichž krámská cena bude ovšem mnohem vyšší. Jako první premie pro r. 1926 byla vybrána tato tři původní díla:

„SVÍTÁNÍ“

román od Františka *Odvalila*, jenž jemným, uměleckým a poutavým způsobem zachycuje ovzduší doby t. zv. „Temna“ na Moravě kolem r. 1700 a vyličuje zajímavou historii vzniku památného poutního kostela v Jaroměřicích u Jevíčka. Tento první román našeho básníka, *poctěný cenou* v nedávné soutěži, bude jistě radostně uvítán četnými jeho přáteli a hojně čten.

„STRČCI“

knihy svérázných hanáckých humoresek dra Jaroslava *Řehulky*. Kdo zná jeho „Ministranty“, kteří vyšli už ve 2. vydání, sáhne po této knize s opravdovou chutí, aby se upřímně zasmál a pobavil.

„MARIÁNSKÝ SLOUP“

alegoricko-dramatická báseň od Františka *Střížovského*, jež v šesti vzrušených scénách představuje známou, ale *nově* pojatou historii Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze i jeho obnovu v budoucnosti. Hodí se výborně i pro naše jeviště.

Družina literární a umělecká doufá, že všichni její příznivci a přátelé dobrých knih pochopí a uznají její snahu a zajistí si *brzkou přihláškou* tyto spisy za pouhých 24 Kč. Nečlenům budou knihy prodávány za krámskou cenu, jež bude ovšem přiměřeně vyšší.

Přihlášky zašlete

ADMINISTRACI

DRUŽINY LITERÁRNÍ A UMĚLECKÉ V OLOMOUCI
WILSONOVO NÁM. 16.

Pište ihned! Neodkládejte! Získávejte nám nové členy!

Přihlaste za členy sebe, knihovny orelské, obecní a jiné spolkové.

Přihlašujte za členy ty, jimž chcete učiniti radost i milé překvapení k Ježíšku, k narozeninám a k jubileu!

Ať není katolika, jenž by nebyl naším členem!

Pomáhejte budovati kulturně křesťanskou budoucnost svého národa!

Podejte pomocnou ruku těm, kdož o to usilují!

Jen dobrá kniha spasí nás!

DRUŽINA LITERÁRNÍ A UMĚLECKÁ V OLOMOUCI

A P O Š T O L Á T

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník 17.

Únor-březen 1926.

Číslo 2-3.

Na Podkarpatské Rusi

Dr. Jos. Vašica

bsahově zdůrazňovali vasiliané na svých misiích, jež v minulém roce (1925) s velkým úspěchem konali v patnácti farnostech,¹⁾ vedle všeobecných pravd křesťanských, hlavně dvě věci: význam katolické jednoty a úctu k nejvyšší Svátosti oltářní. Bylyť roztroušeny pravoslavnými agitátory nejnesmyslnější bajky o papeži a Řím líčen jako nepřítel ruské víry. Lid, který byl nejednou, zvláště za války, urážen ve svých národních citech i od představitelů katolické církve, násáklých maďaronstvím,²⁾ leckde uvěřil těmto pomluvám, tím snáze, že dříve nebyl, jak náleží, veden k tomu, aby si uvědomil jasné svou příslušnost k jedné, světové, katolické církvi. Proto někde na čas zakolísal, uvěřiv nevraživým slovům těchto škůdců, kteří využívali k svému účelu i jeho národnostního podráždění a nechuti k některým duchovním osobám řeckokatolické církve. Dostatečné poučení, jakého se jim dostalo na misiích, a bylo-li třeba, i změna ve správě farnosti, dovedly ve většině případů uklidnění zjitřené mysli a vrátiti je otecké víře.

Kult Eucharistie jest nejlepším prostředkem, jak upevniti svazek s katolickou církvi. Východní větev, odtržená od živého ústrojenství pravé církve, nechala upadnouti tuto úctu svátostného Ježíše, třebas má ve své liturgii překrásné eucharistické modlitby. Dlouho trvalo i na Podkarpatské Rusi, než biskupové dosáhli toho, aby ve všech kostelích se důstojně zacházelo se svátostnými způsoby. Čteme-li visitační protokol biskupa Manuila Olšavského, který v letech 1750—1751 schodil všechny farnosti své rozsáhlé diecése, opět a opět tam nacházíme zazname-

¹⁾ Ve svém novoročním projevu („Dušpastyrh“, roč. III., čís. 1., str. 12—13) pan biskup Gebej opětovně klade důraz na význam misí pro duchovní obnovu a v boji proti rozkolu, doporučuje pořádání misí kněžstvu, děkuje vasilianům za práci vykonanou v minulém roce a prohlašuje nakonec, že vede v stále evidenci kněze, kteří v tomto díle misijním horlivě spolupracují, i ty, kdož se k němu chovají lhostejně.

²⁾ Ještě v r. 1924 (roč. I., čís. 3., str. 127) čteme v „Dušpastyrju“ stesk na neaktivnost některých kněží, kteří svým protiruským vystupováním kompromitují sebe a ostatní duchovenstvo před slovanskou veřejností.

náno, že nejsvětější Svátost se chová v dřevěné cibori nebo krabici, a přece se už od zavedení unie odstranilo mnoho zlořádů. Obraz, jaký nám skýtají visitační zprávy biskupa Kamelise (1690 až 1706) byl daleko bezútěšnější. Ovšem, byly tehdy ve většině rusínských kostelíků, vystavěných ze dřeva, i dřevěné kalichy, a krajní chudoba nám vysvětlí tuto u nás nezvyklou prostotu, jež spojena jsou s čistotou, nebyla znesvěcením. Hůře, dovídáme-li se z téhož protokolu,¹⁾ že „nejsvětější Tělo Kristovo nebylo důstojně uchováváno, zvláště že nebývalo častěji obnovováno, nebo z nedostatku slušné nádoby pro uschování. Našli se i někteří starší kněží, mající ve zvyku nechávat Eucharistii od Velkého čtvrtku po celý rok až do příštího Velkého čtvrtku“. Tyto nepřístojnosti byly dávno odstraněny. Koncem 18. století opatřeny chrámy rusínské všemi potřebami a po celé další století uctíval se v nich důstojně Kristus v nejsvětější Svátosti. Ale přece ne v té míře, jako v kostelích římskokatolických, kde zvláštními pobožnostmi byla rozněcována láska k Svátosti oltářní. Proto třeba se z toho těšiti, že působením vasilánů se zavádí i do rusínských kostelů krátká adorační pobožnost, přizpůsobena ve všem, v úkonech i modlitbách, východnímu ritu, bez jakéhokoliv zářežejícího latinisování. Že i světské kněžstvo se radostně chápe tohoto účinného prostředku pastoračního, svědčí stať O. Vasilija Larja v „Dušpastyrju“ (roč. I., č. 7, str. 333 násl.), v níž doporučuje šířiti úctu nejsvětější Svátosti mezi dítkami, vésti je k častějšímu svatému přijímání, a možno-li, sdružiti je v eucharistický spolek.

S počátku byla k vasilánům mezi domácím duchovenstvem jakási, byť mnohdy tajená, nedůvěra. Ale obávali-li se někdo ukrajinismu s jejich strany, přesvědčil se záhy, že neprávem. Nevmyslíli se do stranických bojů, šli jen za svým duchovým posláním a rádi povolili místním přáním v otázce jazykové. Správně vystihl dosah jejich poslání jeden řeckokatolický farář, který jim také nebyl zprvu příznivě nakloněn. Opakoval mi několikrát v rozhovoru, že jejich příchod, v pravý čas, na Podkarpatskou Rus byl „velikou milostí Boží“.

Není divu, že horlivější kněžstvo začalo v nich spatřovati své ideové vůdce. Někteří jednotlivci pracovali již s nimi na misiích. I vzniklo přání, dáti tomuto naladění zevní výraz spolkem, který by si vzal za svůj program pracovati ve směru naznačeném. Tak vznikla myšlenka založiti „Misijnoe tovarišestvo svjaščennikov pod nebesnym pokroviteľstvom sv. Svjaščennomučenika Josafata“ (Misijní spolek kněží pod nebeskou ochranou sv. kněze a mučedníka Josafata).²⁾ Svým cílem si určilo, probuditi co nejlépe

¹⁾ Dr. Vas. Hadžega, Dodatki k istorii Rusinov i ruskich cerkvej v Marmarošě, Užhorod 1922, str. 30.

²⁾ Srov. „Dušpastyrju“ roč. II. (1925), čís. 4., str. 159—162. Pokus o podobný misijní spolek se stal již za biskupa Pappa, ale nebyl zorganizován podle potřeb doby, ani neměl základních stanov, takže nerozvinul žádné činnosti.

a nejlhlouběji katolického ducha ve všech vrstvách národa. Jako prostředky udává ve svých stanovách: 1. Seznamovati s ideou sv. Josafata a jí přesvědčovati o vážnosti srdečného svazku s Římem a přichylnosti k viditelné hlavě církve, k svatému Otci v Římě; 2. každého roku se účastnili kněžské rekolekce; 3. komati dekanátní schůze; 4. duchovní cvičení žen kněží; 5. aspoň co deset let uspořádati ve farnosti sv. misie; 6. vydávati lidové brožury a spisky. Každý kněz má ozdobiti svůj příbytek nebo kostel obrazem

Z pouti na Černecké hoře

Na Nanebevzetí Panny Marie dne 15. srpna koná se ve vasilánském klášteře na Černecké hoře, půl hodiny od Mukačeva, největší pout (otpuť) v Podkarpatské Rusi. V roce 1925 počasi bylo krajně nepříznivé, nicméně účast byla velká. Pouti se účastnil i ndp. biskup Petr Gebej, který se již v předvečer svátku dostavil a zpovídal s ostatními kněžskými dlouho do noci. Obrázek jej představuje, jak se ubírá z kláštera k slavnostní mši svaté. V jedné ruce drží křížek, v druhé berlu, dar to císařovny Marie Terezie mukačevským biskupům. Jest poněkud jinak nahoře zahnutá než berla našich římskokatolických biskupů. Na hlavě má korunu nebo mitru, rovněž jiné podoby než u nás, a z jeho obrádků rouch viděti zřetelně dlouhý pás, který se vine kol ramenou a splývá dopředu: jest to tak zvaný omofor, odznak biskupské hodnosti. Před ním kráčí jáhen (bohoslovec) a za ním asistence.

sv. Josafata, šířiti úctu nejsvětější Svátosti, Srdce Ježíšova, Panny Marie, sv. Josafata a horlivě pracovati v duchovní správě, jakož i denně se modliti invokací: Svatý kněže a mučedníku Josafate, pros za nás Boha! Mimo to se má každý člen postarati o to, aby se v jeho farnosti konala co nejdříve sv. misie. Členové nadání řečnickou schopností vykonají na vyzvání předsednictva misijní

kurs. Důležité je také ustanovení, aby každý člen ihned svědomitě, objektivně, ať písemně či ústně, uvědomil předsednictvo o událostech, týkajících se programu spolkového, o hnutí odpadlickém, o násilnostech a pod.¹⁾ Po delších přípravách a průtazích došlo k zřízení Tovaryšstva s pochvalou nunciatury a apoštolské Stolice. Byla svolána ustavující schůze na 30. června 1925 v Užhorodě, kde zvolen výbor. Předsedou jest O. Aleksander Chira, spirituál a profesor bohosloví. V červnu konal spolek již dva misijní kursy.

Tento idealismus zasluhuje tím větší chválu, že kněžstvu se celkem vede proti dřívějšíku bídě. Svěvolným zrušením kobliny a rokoviny, podle nichž věřící platili faráři v naturalích a byli mu vázáni pomáhati při polní práci, většina kněží připravena o všechno. Státní správa sama uznala, že se tím stala kněžstvu křivda, a hleděla to nahraditi, arci teprve po mnohém naléhání, nouzovou výpomocí. Od 1. ledna 1924 povolena duchovenstvu měsíční podpora 240 Kč, rovněž i pensistům. V prosinci 1925 dostalo se jim oděvní podpory po 1000 Kč a po 400 Kč členům rodiny („Dušpastyr“, roč. II., č. 9., str. 464). Kněžstvo totiž v obou diecésích rusínských, v prešovské, ve východním Slovensku, i v mukačevské, na Podkarpatské Rusi, jest většinou ženaté, jako i jinde v uniatských církvích. Ponechána tu i po sjednocení praxe východní, podle níž se udílí vyšší svěcení i ženatým.²⁾ Proto dolehla krutá tíseň nejen na jednotlivé kněze, nýbrž i na četné rodiny, na vdovy a sirotky. Vdovy po kněžích dostávají 600 Kč roční pense. Byly sice již v diecési víc než před půlstoletím zřízeny podpůrné fondy, ale po převratě jejich výplatnost tak sklesla, že nestačí ani na nejnutnější. Proto vyšel z řad duchovenstva samého návrh („Dušpastyr“, roč. I., č. 4., str. 176), aby každý kněz věnoval 5 proc. do eparchiální pokladny na vdovy a sirotky z podpory, poskytnuté státem v náhradu za koblinu. Pan biskup Njaradi vyzýval v podobném smyslu („Dušpastyr“, roč. č. I., 5) k obětinně 1000 Kč. Úprava těchto nemožných poměrů patří k nejnaléhavějším povinnostem místní správy, která je vlastně sama svým protiprávním a svěvolným zasáhnutím zavinila.

Za poměrů tak tísnivých nebudeme se diviti, že mnohý kněz si, přes všecku obětavost a nadšení, může jen stěží opatřiti nejpotřebnější pomůcky knižní, a že jeho duchový rozlet jest poután trapnými starostmi a bídou. Tím méně možno mu pomýšleti na cestování, leda k sousedům. Odtud se vzdmáhá mezi kněžstvem nezdravý provincialismus, kterému by bylo lze čeliti alespoň tím, že by se nadanější bohoslovci posílali opět jinam na studia, buď k nám na fakulty nebo do Říma, když nyní jim jest zavřena cesta do Budapeště, odkud si přinášeli nejen širší vzdělání bohovědné,

¹⁾ Tuto obrannou část programu převzala na sebe o něco později zřízená „Ústřední kancelář pro obranu víry“, o níž viz na konci této stati.

²⁾ Po přijetí vyšších svěcení není ovšem nikomu volno se ženiti. Také po smrti své prvé ženy se již kněz nemůže po druhé oženiti, jinak je zbaven své kněžské hodnosti.

arci jazykem i duchem maďarské, nýbrž i hlubší průpravu asketickou. Nebezpečí omezeného privincialismu je tím povážlivější, ježto kněžstvo jest od staletí vespolek spjato hojnými svazky příbuzenskými¹⁾ a jakoby výsadou několika rodin. Teprve v poslední době se objevují mezi kněžími větší měrou jména nová, z rodin světských, z venkova, přinášející i příliv nové krve a svěžejšího ducha.

Z pouti na Černecké hoře.

Nejdůstojnější pan biskup Gebej v kruhu své asistence po slavnostních obřadech vrací se do kláštera. Pod omoforem je viděti na něm i sakkos, jenž se podobá naší dalmatice a zastupuje u biskupů východního obřadu naši kazulí (ornát). Vzadu se týčí ověncené kříže a korouhve z procesí.

Reformovaní vasilíáni mají ve své správě dva kláštery, na Černecké hoře u Mukačeva (5 kněží, 4 bratří a 18 noviců) a klášter s internátem v Užhorodě (3 kněží). Tento internát pro řeckokatolické studenty má své zajímavé dějiny. Vystavěli jej vasilíáni v roce 1912 asi za půl milionu korun na pozemku, který původně patřil pravoslavným. V roce 1787 vystavěli si tu totiž pravoslavní Řekové, zámožní obchodníci, počtem prý jen čtyři, kostel; ten po více než sto letech koupila diecése od pravoslavného Srba za 20.000 zlatých i se zahradou. Srb si myslel, že si peníze bude moci ponechat pro sebe, ale uherské ministerstvo rozhodlo, aby se

¹⁾ Jsou většinou z rodin kněžských. Svě ženy si volí zpravidla zase mezi dcerami kněžských rodin.

uložily v státní pokladně. V roce 1906 byl pozemek i s kostelem odevzdán vasilianům. V internátě, moderně vybaveném, jest místo pro 200 chovanců. Ale válka v něm zhoubně řádila. Byli tu ubytováni vojáci. Maďarští husaři topili knihami, berouce je z knihovny, jež vzrostla tím, že se tu v jedno snesly knihovny z vasilianských klášterů v Krásném Brodě a Malé Berezny, ohrožených nebezpečím válečným. Potom byl v ústavě rakouský Červený kříž. Po převratě zase jej zabral pro sebe československý obilní ústav (od roku 1919 do 1922) a spolu s ním soudní tabule, která tam posud má své kanceláře v druhém a třetím poschodí, takže jen malá část zbývá pro studenty. V školním roce 1924—25 bylo chovanců 72, v letošním 90.

Ostatní kláštery jsou ještě spravovány vasiliany nereformovanými, jejich protoigumen, O. Joakim Choma, však sídlí v klášteře užhorodském. Postupně budou i ony reformovány. Jsou to: Malá Berezna, ležící na dráze k Užoku (1 mnich), Boroniava u Hustu (1 mnich), Imstičevo u Iršavy (1 mnich); ve východním Slovensku: Bukovec (bez mnichů, spravován farářem), Krásný Brod, zničen za války, nyní v rozvalinách. Navštívil jsem dva z těchto klášterů, Malou Bereznu a Imstičevo, oba položené na překrásném místě, se zbytky někdejší zalidněnosti a moci, nyní smutně opuštěné. Čekají svého vzkříšení. Kéž by to bylo co nejdříve, aby se staly opět požeňnáním celému okolí!

Ještě jednu potěšující událost třeba zaznamenat z posledních let řeckokatolické církve na Podkarpatské Rusi. Počátkem školního roku 1924—25 přišly do Užhorodu z Haliče řeholní sestry z řádu sv. Vasilía Velikého, aby převzaly správu dívčího internátu. V mukačevské diecési nebylo posavad sester obřadu řeckokatolického. Tím se splnilo dávné přání pana biskupa Gebeje, aby výchova rusínských dívek byla v rukou opatrovnic spolehlivých, jak zbožností tak národním smýšlením. S představenou (ígumenja) přišly tehdy ještě čtyři sestry. V letošním školním roce jest chovanek 80 ve věku od 6 do 20 let, navštěvujících školy v místě, obecnou, měšťanku, učitelský ústav a gymnasium, sester pak 6.¹⁾ Tím tento starý ústav, který odchovával po desetiletí dívčí dorost, oživil novým duchem a vymaňil se docela ze své maďaronské minulosti. Za účinné pomoci biskupa amerických Rusínů Vasilía Takače²⁾ zřídily si tyto sestry vasilianky v Užhorodě noviciát. Noviciátní místnost posvětil pan biskup Gebej 12. listopadu 1925, požádáv při tom ve své řeči na významnost tohoto okamžiku, od něhož možno se nadíti mnoho dobra pro diecési i všecek nábožen-

1) Představená jest S. Magdalína Humenjuk.

2) Narozen ve Vučkově na Podkarpatské Rusi 27. října 1879, vysvěcen na kněze 1902, po devítiletém působení v duchovní správě přišel 1911 do Užhorodu jako kontrolor diecéšní fundační pokladny, v roce 1918 stal se spirituálem kněžského semináře, a konečně byl v Římě 15. června 1924 slavnostně vysvěcen na biskupa a svěřena mu správa Rusínů řeckokatolických z československé republiky, Uher a Jugoslavie v Americe se sídlem v New Yorku.

ský život Rusínů. Do noviciátu bylo ihned přijato 6 dívek, počet na pohled malý, ale pro začátek dostatečný.

Užhorodský klášter vasilianek má již jednu filiálku. Jest to první rusínský sirotčinec, ležící v okruhu městském, půl hodiny od středu, na cestě k Minaji. Založen byl na rozlehlém a vzorně zavedeném statku, s velkou zahradou a polnostmi, který k tomu účelu darovala šlechtitná paní Poganová.¹⁾ Posvěcen byl od pana biskupa Gebeje 15. března 1925. Stavení, vhodně upravené, s kapličkou, hostilo v září patnáct sirotek obojího pohlaví od 2 do 12 let. O sirotčinec ten pečuje pan biskup se zvláštní láskou a byl jsem svědkem, že jej děti vítaly, spíš jako svého otce, s jásotem, bez bázně, než jako vznešeného hierarchu. Jest to nejkrásnější svědectví jeho apoštolské prostnosti a obětavého lidumilství.

Čilá životnost ve vedení řeckokatolické akce obráží se názorně v hlavním orgánu duchovenstva „Dušpastyr“.²⁾ Založen roku 1924, hlavně prací profesora dra Jul. Grigašija,³⁾ stal se oficiálním listem obou rusínských diecézí, prešovské i mukačevské, kde vedle ordinariátních akt probírají se otázky ze všech oborů bohovědných, ať teoretické či praktické. Všude je patrná spolupráce kněžstva s duchovní vrchností. Oba biskupové, prešovský apoštolský administrátor dr. Njaradi³⁾ i biskup Gebej přispívají do něho články. V roce 1925 byl rozšířen o tyto rubriky: Kult Eucharistie, Kult svatých, Lidové misie, Organisaace, Věci stavovské. Jeho spolupracovníci jsou stejnou měrou z diecése prešovské i mukačevské. Kromě toho vychází již od roku 1921 lidový měsíčník „Blagověstník“, potírající účinně, ač tónem místy poněkud obhroublým, schisma, které také nevybírá slov za redakce ředitele O. Aug. Vološina a profesora O. Em. Bokšaje, autora zdařilých školních učebnic.⁴⁾

Několikaletá houževnatá práce upevnila vnitřně i zevně rusínskou řeckokatolickou církev, takže možno právem očekávatí její další rozkvět, vytrvá-li v tom směru. Dnes také není se třeba tolik obávatí velkých ztrát. Ale první leta po převratě bylo její postavení dosti kritické vinou pravoslavné agitace.

(Pokračování.)

¹⁾ Jeho oficiální název zní: „Sirotinec SS. Vasilianok imene Poganovoj v Užhorodě.“ Spravuje jej představená Nikolaja Oleksjuk ČSVV.

²⁾ Jest nyní tajemníkem amerického biskupa Vas. Takače v New Yorku. Po něm rediguje list O. Aleksander Ilnickij.

³⁾ Srov. na příklad jeho podnětnou, vřelou a praktickou stat hned v 3. čísle I. ročníku, str. 108—114: „Budujme všichni vespolek chrám Boha živého,“ kde na základě přečtených dvou prvních čísel konkretisuje program tohoto časopisu z nahozených poznámek a nesoustavně podaných návrhů a tužeb v určité zásady, které se pak staly základem dalšího rozvoje.

⁴⁾ Nauka o věře (Dogmatika), Užhorod, Unio, 1924, str. 83. — Cerkovnoe Bogosluženie (Liturgika), Užhorod, Unio, 1925.

Církev živá a náboženské obrození na Rusi

N. A. Berdajev, přeložil V. Hladký.

III.

Proces revoluční vnikl do života církve a ukázal i zde svou netvořivou povahu. Revoluce v církvi ukázala se ještě ubožší a více zpátečnickou a nesamostatnou nežli ve státě a v životě sociálním jde teprve v patách za revoluci! Revoluce v církvi není revolucí církevní, nýbrž je toliko odleskem revoluce sociální a politické, dodatkem jejím, nakažení jejím jedem. Jistě jsou Lenin a Trocký zjevy původnějšími a neodvislejšími než kněz Kalinovský a biskup Antonín. Biskup Antonín jenom nálehuje Lenina, napodobuje ho. Hnutí církevní jde v patách hnutí politickému a provádí předpisy revoluce sociální a politické. V životě církevním vznikl třídní boj mezi klerem černým a klerem bílým. Dáckové, psalomšticí a demokratičtější část kleru bílého se cítili proletáři a osobovali si revoluční třídní sebevědomí. Boj proti episkopátu a proti klášterům byl bojem proti šlechtě a měšťáctvu církevnímu. „Církev živá“, „církev obrodná“ a všechny ostatní podobné zjevy nejsou s hlediska vnitřně církevního a náboženského novým životem, nějakým obrozením církve, církevní reformou nebo náboženskou revolucí. S hlediska náboženského jsou všechny tyto zjevy „zpátečnické“! Revoluce odtrhla naprosto církev od státu a církev nabyla najednou veliké svobody. Rozumí se, že mluvíme o lidských prvcích v církvi. Prvky božské nemohou býti ani porobeny ani osvobozeny. Církev octla se najednou tváří v tvář nejen státu beznáboženskému, světskému, nýbrž otevřeně bezbožeckému, protikřesťanskému. Bylo jí zaříditi svůj poměr k novému carství. Církev se povzněsla nad politické reje, její vztah ku revoluci byl duchovní a nikoliv politický. To je třeba uznati jako velikou zásluhu patriarchy Tichona. Církev pravoslavná zůstala na své výši, nebylo v ní velikého hnutí tvořivého, nebylo v ní ale také otrocké reakce, to jest přizpůsobení ku novému carství. A ejhle první kroky reformátorské, zavádějící novotu do církve, odevzdali prvek božský „caru“, království tohoto světa. Církev živá se pokorňuje před „carem“ bezbožeckým a odezdvává církev v moc státu, činí církev nástrojem státu úplně nevěreckého, projevuje ducha proletářského, bídne se ponížujícího a nade vše miluje svět a co ze světa vychází. Píše pokrytecky na svůj prapor: svoboda, a šlápe svobodu církve, svou bodu náboženského svědomí. „Církev živá“ se nejenom odevzdává do vleku protikřesťanského státu, nýbrž i protikřesťanské kultury, protikřesťanského racionalismu. Začíná svou činnost udavačstvím proti těm, jimž hrozí zastřelení. Nehlásá žádné myšlenky obrodné; ona káže jenom podrobení církve novému státu, přijetí komunismu novou církví. Představitelé „církve živé“ jsou právě ta část cír-

kevní hierarchie, která je nasáklá racionalismem. Ti první měli obstáti ve zkoušce, které byli podrobeni, ale odřekli se svobody a dali se uvést v pokušení velikým svůdcem ve jménu milionů a milionů nevinných dětí. Nelze si představití hnutí tak prázdného vši neodvislosti a tvořivé síly. Nechci mluvit o zvrhlosti a zachtivosti některých zástupců „živé církve“, o jejich snadném spojení s politickou policií: to není otázkou principiální a nezájmá mě. Připustme, že novotáři církve živé jsou upřímní a poctiví. Ale i v tomto případě jaké to ubohé postavy! Ani jedné myšlenky náboženské, ani jediného náběhu tvořivého, ani známky sebevědomí, které by stálo na úrovni náboženské myšleky ruské ve století 19. a 20. To dokazuje nade vši pochybnost, že živelnost revoluce je síla kvalitativně sestupující a nikoliv vystupující, v níž nabývají vždy vrchu prvky základní a jednodušící. Když biskup Antonín řečnil v nábožesko-filosofických sdruženích v Petrohradě, jejichž protokoly byly uveřejněny v „Nové cestě“, tenkrát ještě byl na vyšší úrovni náboženského sebevědomí a pojednával o předmětech dosti hlubokých a složitých, nežli když podpisoval povolání ku zřízení „církve živé“ a zakládal „církvev obrodnou“. Nastoupil úpadek, demokratizace kvality náboženských otázek.

Opakování všední fráze že křesťanství je komunistické, že první křesťané byli komunisty, není jistě známkou tvořivé myšlenky náboženské. Tento komunismus byl vypůjčen z venku, od revoluce laické a vyšel z rukou Lenina a Trockého, a neznamená nikterak zrození jakéhosi náboženského socialismu křesťanského u nás, jenž by měl svůj zvláštní význam a oprávnění. „Církev červená“ je jenom stínem prohlédle minulosti, kvasem hniloby, obrozením starého vztahu církve ke státu v nových poměrech, projev úpadku ducha již před delší dobou se přihodivšího, triumf racionalismu v církevní hierarchii. „Církev živá“ je „rasputinismus“ revolučního období, kalný proud rasputinovský, hniloba ducha. Biskupové a kněží její jsou jmenováni administrativními orgány státními. A tak právě důkazem hluboké náboženské reakce v životě církevním, ochablosti ducha, ztráta duchovní svobody, svobody synů Božích, přijatých od Boha, prostřednictvím vykupitelského díla Kristova. Není to hnutí náboženské, nejsou v něm známky náboženské energie: To není žádná reforma. Luther byl duch vroucí zbožností, měl myšlenku náboženskou, která ač bludná, byla přece prodechnuta ohněm náboženským, „Církev živá“ je jenom spojením pravoslavných kruhů duchovenských směru racionalistického s rozvratem a s rozkladem revolučním, jejich účastenství na tomto násilném procesu drolení. Je to zjev sociální, politický, avšak nikoliv náboženský, který prozrazuje nedostatek duševní bezúhonnosti, duchovní svobody, duševního odporu proti žvlům revolučním každému duchu nepřátelským. Znamená zeslabení mystického odkazu v životě církve, v níž již od delší doby bylo pozorovati známky odtržení od církevní podstaty.

Ruská revoluce je jistě zjevem náboženským a netoliko politickým, ale v našem případě znamená jenom útok duchů bouřlivých, novotářských proti Duchu kořenícím v Bohu. V tomto hnutí zvaném náboženským, církevním, jeví se úplný nedostatek ideálů neodvislé společnosti křesťanské. Hnutí jest ochotno sloužiti cizímu pánu, chce přijati organizaci společnosti spočívající na hněvu, zášti a pomstě. V církvi pravoslavné ani před tím nebylo pravé společnosti křesťanské. Stará společnost nebyla přece křesťanskou: v ní vládla lež, nespravedlnost, které vedly k revoluci. Ale sobectví, nenávist, hněv a pomsta nebyly vystavovány za ozdobné perly útvaru, netvořily náboženství. Stará společnost měla vědomí hříchu a kajícínosti. Nová společnost neuznává hříchu a nechce se káti. Stará lež a nespravedlnost v ní zesílily. Jenom lhář a blázen bude tvrditi, že v Rusi revoluční je více křesťanského bratrství nežli v Rusi předrevoluční. V první jí bylo málo, v druhé ještě méně, všechny společenské vztahy byly prosyceny hněvem a nenávistí. Křesťanství nikdy neučilo, že bratrství může býti ovocem boje třídního o materiální zájmy, že křesťanská společnost lidská může vzniknouti z hrubého násilí. A příslušníci „církve živé“, jak se aspoň zdá, tomu věřili. Oni vystoupili na obranu utlačovaných, úmysl opravdu křesťanský, zapomněli však, že utlačení se zatím změnilí v utlačovatele. Křesťanství má hájiti opravdu utlačované a kárati pronásledovatele. Toho se však nedosáhne štváním proti těm, jimž hrozí žalář, zastřelení, vyhnání. Pokušení ke komunismu u duchovních vzniká buď ze sobeckých třídních zájmů církevní demokracie, anebo matením bratrství v Kristu s násilnou jednotou lidí v Antikristu. „Církev živá“ není projevem pravého života v církvi; je toliko dovršením rozkladu z minulosti, zjevením starých hříchů, starých nespravedlností, nízkosti ducha před vítězným násilím, trpné zapření sebe samých na rozkaz neduchovních sil tohoto světa. Je tedy jenom jiným zjevem téže nemoci a nesprávnosti našeho života církevního, jež se projevila na sněmě karlovičském pokusy, učiniti z církve pravoslavné poslušný nástroj cizích a umíněných záměrů.

Metropolita Antonín Chrapovický, nepřítel ímeslavstva je tak racionalistou a politikem jako průkopníci „církve živé“. Mnozí chtějí využítovati církve k politickým cílům. Obrodný proces v našem životě církevním nepronikl ještě na venek. Silnou ukázala se její láska ku církevním budovám. Obrodný proces může býti jenom projevem ducha Kristova, a bude pak mítí ohlas v životě sociálním.

Všecky tyto pokusy o reformu a obnovu církve v revolučním reji nemají nic společného se snahami opravdu tvořivými náboženské myšlenky ruské ve století 19. a 20. Jak se zdá, může církve v rozbouřeném životě revolučním jenom brániti sebe a svůj posvátný odkaz před ničivými vlivy, anebo přizpůsobiti se revoluci a opustit svůj odkaz; ona je buď ochránkyní v pravém a dobrém smyslu slova anebo kráčí cestou odpadlíků. Tvůrčí obro-

zení církevní v reji revolučním jest nemožno. Tak tomu bylo i za revoluce francouzské. Před revolucí byl katolicismus v úpadku, za revoluce značná část kleru katolického opustila náboženství. Po revoluci na začátku století devatenáctého nastoupilo katolické obrození, které pokračuje i za našich dnů. A já nepochybuji, že po revoluci ruské, po vnitřní duchovní reakci proti ní, po ocenění nabytých velikých zkušeností, také na Rusi nastane náboženské a církevní obrození. Toto obrození bude tvůrčí a nikoliv jenom obnovné. Pouze jím bude zachráněna Rus. Na církev bude mít revoluce účinek pozitivní. Během těchto let odehrává se v hloubi ruského lidu proces molekulární, jenž povede k obrození. Inteligence ruská tradicionelně nepřátelská náboženství se k němu vrací. Zatím ale tento vnitřní proces neprojevuje se na venek. Na venek vidíme jenom „církev živou“ a sněm v Karlovicích, dva proudy revolučního úpadku procesu tvůrčího. Tvůrčí proces počne po revoluci zevnější jako projev vnitřní revoluce ducha. Tato revoluce vnitřní se může zdát mnohým protirevolucí, avšak ona není nikdy prostě obnovením starého, starého života. V ní věčno z minulosti se spojuje s tvořením nového života náboženského, ve věčno slučuje se minulost s přítomností.

Během století devatenáctého a dvacátého bylo na Rusi tvůrčí hnutí myšlenky náboženské horlivé badání náboženské, Čadajev, slavofilové: Chomjakov, Kirjevský, Samarin, J. Aksakov, Dostojevský, K. Leontěv, V. Solovjov, Bucharev, N. Fjodorov, V. Rozanov a nejnovější směry nábožensko-filosofické — jaké to překvapující bohatství myšlenky náboženské, jaká hloubka ve stanovení úkolů náboženských, jaká neukojitelná žízeň náboženská! Vládnoucí kruhy ruské inteligence šly vedle tohoto pramene duchovního aniž by si načerpaly z jeho bohatství. A úřední ruská theologie a úřední kruhy církevní nepřidružily se skoro k tomuto velkolepému životu duchovnímu. Prorocký duch, vlastní náboženské myšlenky ruské, předvídal a předpovídal tak mnohé věci. Dostojevský, K. Leontěv, V. Solovjov věděli o revoluci odehrávající se v duši dříve ještě, nežli se projevila na venek. A ejhle, doba hrozná se dostavila. Náboženská a filosofická myšlenka ruská, všechna veliká ruská literatura byly odvrženy, nebyly uznány za potřebné pro revoluční proces. Revoluce měla jiné učitele, požívající větší vážnosti, v nichž však nevanul dech tvůrčího ducha ruského, genia náboženského. Revoluce nehrála úlohy Čadajeva. Chomjakova, Dostojevského a Solovjova, nýbrž úlohu Bělinského, Dobroljubova, Černyševského a Plechanova. V revoluci ruské nevtělila se žádná myšlenka ruská, opravdu veliká a původní, v ní jednala veliká a chorobná ruská živelnost (elementarita), jak to předvídalí mužové velicí a původní. Byla prodchnuta myšlenkami západními, všedními a laicními. A když v církvi nastaly pokusy reformy a obnovy, nastal proces přizpůsobování ku revoluci, „církev živá“, „církev obrozená“, neobohacovaly ducha a život církevní Čadajevem, Chom-

jakovem, Dostojevským, Solovjovem, nýbrž Bělinským, Černyševským, Plechanovem a Leninem. Toho si třeba povšimnouti. Kněžím ruským „církev živé“ dostávalo se laciné knih ruského socialismu, nihilistického illuminismu, avšak nikoliv knih velikých ruských myslitelů, osvícených náboženským duchem prorockým. Po příručkách seminárních sáhli ihned po laciných knížkách o ruském marxismu. Chomjakov a Dostojevský byli by mohli spíše naučiti svobodě církevní a svobodě ducha kněze, dychtící po obnově nežli Černyševský a Lenin. Černyševský a Lenin znamenají pro církev jenom žalár a porobu. Slavofilové nebyli nikterak náboženskými konservativci, ač zůstali tvěrní tradicím a svatým odkazům předků. Čteme-li pozorně nábožensko-filosofické články Chomjakova a J. Aksakova o církvi, v jejich učení o svobodě a křesťanské lásce najdeme podklad pro náboženskou reformu a pro obnovu církve. S meoibyečným radikalismem tepali hříchy a nedostatky ruské církevní organisace. U Dostojevského, V. Solovjova, Buchareva, Fjodorova a iim podobných najdeme předtuchy nového obdobi duchovního v křesťanství. Ale úřední ruské církevnictví a úřední ruské revolucionářství zůstalo ztrnulým mezi pravoslávím metropolity Filareta, generálních prokurátorů synodu, racionalistických biskupů, prázdných všeho duchovního života a mezi socialismem a materialismem Černyševského a Plechanova. Proudý duchovnějši, hluboce náboženské, mystické zůstaly svázány se stářím, s pouští, s pokornými starými mnichy, u nichž třeba právě hledati opravdový život náboženský současné Rusi. Stoupenci „církev živé“ jsou pak dědicové úředního pravoslaví, byrokratického, generálních prokurátorů synodu, racionalistického, ne však pravoslaví mystického, pravoslaví svatých mnichů, poutníků, kteří hledají neviditelné světlo, Nový Jerusalems. Všichni nynější reformátoři a novotáři jsou skrz naskrz racionalisty, jako značná část církevních představených. Oni jsou naprosto odlišni od těch duchovních a mnichů, kteří žijí opravdu životem duchovním. Oni ukončí revoluci církve, až popřou úplně všechno zjevení a všechny křesťanské svátosti a přeměří církev úplně ve společnost oddanou hmotářství a socialismu. To bude dokončení revoluce církevní. A v pronásledování církve, ne však v připojení ku rozvratu revolučnímu započítí musí prohlubování duchovní. Z útrob církve vznikne tvůrčí obrození náboženské, které bude pokračováním pravého duchovního a mystického pravoslaví ruského a dá uspokojivou odpověď na náboženské otázky, náboženský neklid, náboženské ruské myšlenky. V církvi nemůže býti revoluce, nemůže býti reformy, nemůže býti ani restaurace. Církev žije zjevením Ducha sv. A tvůrčí náboženský proces církve je zjevem Ducha křesťanské společnosti. Náboženské obrození na Rusi, bez něhož Rus nemůže býti zachráněna, bude mystické a nikoliv racionalistické, naplněním velikých nadějí a tužeb křesťanství a nikoliv následováním a připodobněním se revolučnímu světu socialistickému, který popírá Boha a žije v boji proti pravdě

Kristově. Ono přemůže nespravedlivost a lež světa starého a přemůže ji silou a pravdou Kristovou.

Církevní otázka na Rusi

O. Glěb Verchovskij

Nyní se vrátíme ke dvěma již zmíněným proudům ruského náboženského žití. První nazvali jsme proudem myšlenkovým, protože teoreticky hledá pravdivou víru, druhou proudem citovým, poněvadž hledá praktické pravdy, pravdy ztělesnění, oblažení. V obou případech jeví se pravoslavní hledáním: v prvním svým obsahem, v druhém svým ztělesněním. Oba tyto proudy mají mnoho stupňů a v konečném výsledku vycházejí za hranici řeckokatolické církve; první v racionalistické sektářství, druhý ke staroobřadu a k eschatologickým a mystickým sektám.

K prvnímu proudu patří ti, kteří tak neb onak upadli v pochybnost objektivní pravdy pravoslavní a tvoří si svou subjektivní dogmatiku. Sem patří náš známý s desítikopějkovou svíčkou a větší část věřící intelligence a duchovenstva, tak zvaní bogoiskatěli a všichni shora vyjmenovaní vědomí i nevědomí heretikové, kteří se pokládají ze pravoslavně. Na druhé cestě nachází se veliká část prostého lidu, část duchovenstva, mnozí a menší část věřící intelligence. Všichni tito nepochybuji o objektivní pravdě svého intuitivně požímaného pravoslavní. O jeho obsahu in abstracto nepovažují potřebným a dovoleným pochybovati. Před nepříjemnou skutečností zakrývají oči, aby nezhrěšili posuzováním a vyměřováním. Žijí a kochají se city bez reflexí v prostotě srdce. Jejich náboženské myšlení pohybuje se v hranicích obsahu obřadu a náboženských úkonů. Vyhledávají pravdivé pravoslavné pobožnosti, vyhledávají autorisované svatosti, které by mohli svěřití svou touhu, aby našli dráhu do království nebeského — ke spasení.

Možno říci, že nikde není takové mučivé touhy po slově Božím, jako na Rusi. Anarchická ruská duše vyhledává žádoucňe náboženské autority, a jde za každým podvodníkem, jenž umí žvaniti z Písma. Neobyčejná žízeň po živém poučení, kterého neslyšeti s kostelní kazatelnou, nutí prostý ruský lid k veliké hrdinné oběti — vzdávati se obřadu, nad obyčej od dětinství vše milovaného církevního pokladu, a jíti za falšovatelí evangelia, protestantskými kazateli do protestantských sekt. Touha po autoritě podrobuje ruskou duši vlivu různých se potulujících proroků, většinou prostáčků, kteří nakonec ničí víru i mravnost svých přívrženců.

Než přejdeme k rozboru ruské morálnosti i pobožnosti, zdržíme se na některých jevištích ruské myšlenky a ponechávajice rovněž stranou teorii třetího Říma, třetího zákona atd., všimneme si po-

někud ruského náboženského nacionalismu a jeho vztahu ke katolictví, neboť tyto věci jsou pro nás nejdůležitější.

Především třeba říci, že pravoslaví je ruská víra, to jest býti Rusem, znamená býti pravoslavným, ale ne obráceně.

Přímo třeba říci, že to není tak zlým, jak se na první pohled zdá. Jak jsme již pravili, býti pravoslavným, je v ruském náboženském vědomí pojem velmi rozsáhlý a neohraničený. Ovšem, jistým způsobem náleží k podstatě ruského člověka mít v hlavě všelijakou náboženskou zmatu a nazývati ji pravoslavím, ale konkrétně pravoslaví sbíhá se s obřadem pravoslavným, ruským obřadem. Třeba ihned říci, že prostý lid nepokládá sektáře za Rusy. Ba, i sami sektáři sotva se považují v hloubi své duše za Rusy, neboť často slyšeti z jejich úst přívlastek „ruský“, o vyznavačích oficiální církve. (Netřeba tu viděti odpor s tvrzením v naší předešlé stati, že Rusové se neodnárodní, neboť sektáři nikterak se nepokládají za cizozemce.) Uplnost ruského jména dle všeho ruského vědomí obsahuje v sobě také nevyhnutelně ruskou pravoslavnou víru. Obyčejně takové ztotožňování víry s národností vidíme u národů utlačovaných jinověrci, a jimž je věsti tuhý boj za své národní bytí. Tak na příklad u Řeků a balkánských národů ztotožňování nejen obřadu, nýbrž i schismatu stalo se hluboce zakořeněným faktem. Ruské pravoslaví nebylo nikdy zbrání proti nějaké agresivní náboženské nebo nacionální politice. Naopak, samo útočilo, bylo zbrání, porušující politiky vládní na pohraničí a to vždy vyvolávalo odpuzování a odpor většiny ruského duchovenstva. Žádný Rus medělá svým pravoslavím manifestace. Když se vyloučí starorežimné nucení vojska, úředníků a žáků, je chodění Rusa do církve a účastnění se náboženských obřadů úplně dobrovolným a z vnitřních pohnutek vycházejícím.

U většině případů pokládají Rusové své pravoslaví za nejlepší náboženství na světě a za nejpravdivější ze všech křesťanských názorů. Všichni „osvíceni“ dokonce připouštějí možnost, že jest skutečně necírkevní čisté křesťanství, které jenom k vůli smutné sociálně-historické nutnosti ztělesňuje se v různých církevních formách. Svou historickou formu ale cení nade všechny ostatní, a ač vidí na ní mnoho velikých nedostatků, příměšků a rozumem nepřijatelných nesmyslů, přece druhé křesťanské formy pokládají za nesrovnatelně horší.

K nim jsou bezohlední, k svému pravoslaví jsou dosud laskavi jediné proto, že je jejich ruské. „Ruský Kristus“ a ruské křesťanství jsou dle přesvědčení pravoslavných „nejpravdivější“. Jsou přesvědčení, že nikdo tak nerozumí Kristu, jako oni, a nikoho nemiluje Kristus, jako je. Ruské křesťanství je také dle jejich mínění veliké, protože je adogmatické! Věř, jak chceš a dělej, jak chceš! — úplná svoboda! — Je lepší protestantismu, neboť je v něm svoboda a zevnější okázalost obřadu, bohatého uměleckým a poetickým obsahem. Je lepší katolicismu, neboť tam není svobody, tam je tyranie papeže a duchovenstva, tam je index . . .

Často možno viděti zajímavé divadlo, jak inteligent nevěřící ani v Boha ani v ďábla stává se hysterickým obhájcem pravoslaví a leze „na stěnu“, když slyší, že někdo z jeho rodiny, nebo ze známých přestoupil nebo přestoupiti míní ke katolictví. Není také řídký případ, že nevěřící aneb celkem indiferentní rodičové vyhazují z domu aneb vydědují dorostlé syny a dcery pro opuštění pravoslaví.

Ve všem jiném je kosmopolit, ale v náboženství je nacionalist. Je to cosi neuvědomělého, nerozumného. Trpí odpad k atheismu, k theosofii, k buddhismu, k bezobřadným ruským sektám, ale přestoupení ke křesťanskému vyznání, jež by mělo nějaké cizí národní přibarvení, je pro něho vždy jakási force majeure a zradou otčiny. Netřeba podotýkat, že by to bylo jenom náhledem ruské klerikální vlády — nikoliv. Je to přesvědčení nejširších, jak konservativních tak opozičních kruhů. Velmi charakteristickým je, že ruský inteligentní duch rád koketuje s každým cizím křesťanstvím a imenovitě s latinským katolictvím a nikdo mu to nepřičítá ke zlu. Rusové rádi chodí na jinověrecké bohoslužby, nasbírat dojmů, ba i modlit se, velmi často nebyli daleko od svazu. Sjednocením všech křesťanských církví v jednu, rozumějí obyčejné svazem, v němž by každý zůstal při své víře (netoliko obřadu).

Poměr pravoslavných ke katolicismu počnem rozbíratí od spodu, to jest od prostého lidu. Ale máme především za potřebné ku radosti našich západních spolubratří prohlásiti, že katolicismus je ve vědomí všech tříd ruské veřejnosti toliko co latinismus a pro mnohé je ještě kromě toho „polskou věrou“.

Dlouhověké historické nepřátelství mezi dvěma velikými slovanskými národy mělo u Rusů ten důvod, že Poláci, ač latiníci, vládli politicky nad částí ruských zemí, obývaných pravoslavnými. Odebrati tyto země k slávě Boží, po tom vždy toužila Moskva. Na sporadický průběh míru a přátelství s Poláky, třeba v roce 1613, který upomíná na nynější stav Rusi, zůstalý v ruském lidu velmi neblahé vzpomínky. Po rozdělení Polska a po nevděčných pokusech povstání, vystěhovalo se mnoho Poláků do nitra Rusi. Zde se utvořil k nim soucinně opovrhlivý poměr a na podkladě jeho přidavek polský, který i přikládá se víře, má svou specifickou příchut a neslibuje nic dobrého.

V širokých vrstvách lidu je přesvědčení, že katolíci nevěří v Ježíše Krista, neuctívají Bohorodičky, nekonají bohoslužby, nekřtí, s kočkami a psy iz jednoho talíře jedí. Osvícenější znají ještě skándálnější podrobnosti, že totiž katolíci věří místo v Krista v jakéhosi papeže, že se postí s mlékem, modlí se sedě, neklanějí se ikonám a ostatkům vyvolených Božích, nevěří ve svatou Trojici, neboť se žehnají celou dlaní a na opačnou stranu, že kněží jejich jsou neženatí a holení. V pokročilejších kruzích znají ještě více, že katolíci jsou křesťané, ale nešťastní heretici, neboť věří, že hlavou církve není Kristus, nýbrž velmi pyšný a vládychtivý římský papež, kterého musejí považovati za nechybujícího a líbatí

mu střevíc, když sedí na posvátném stolci, konají bohoslužbu v nesrozumitelném jazyku a neužívají prosfory (kvašeného chleba), nýbrž „oplatků“ (se kterými je v ruské myslí nerozdielně sloučená asociací ideí lékárnická kapsulka ze želatiny, v níž se prodává chinin). Z hrdosti nedovolují světským přijímatí sv. krev a hříchy odpouštějí za peníze. Je mezi nimi mnoho zločinců, kteří se nazývají „jesuité“, a ti užívají všech podvodů, zločinů ba i vraždy, aby jenom obrátili na svou víru. Skoro všichni katolíci jsou jesuité a proto chtějí všechny obrátiti a donutiti, aby věřili v papeže. Jim se nesmí věřiti ani slova, neboť jsou velmi chytří a stále žvaní. Jim se nesmí věřiti, ani když pravdu mluví, nebo uvěříš-li, již je po tobě, přestaneš býti ruským a budeš katolíkem.

Setkává se s katolíky či Poláky ve světě ruský prostý člověk chová se k nim blahovolně a se soucitnou srdečností. Ale v náboženských rozmluvách s nimi je nepřístupným lk jakémukoliv důkazu, kde to jde, je zdánlivě přívětivý, ale v nitru si myslí: „dobře, dobře, známe vás chytráci.“ Mnohdy dá se i přesvědčiti, že katolíci jsou lidmi, stvoření Boží, křesťanské duše. Jsa v cizině a nenacházeje svého domácího chrámu, jde ruský mužik do katolického pomodlit se k Bohu a v duši si praví: „I tu je chrám Boží, přece i zde lidé a ne psi se modlí!“ Jsa někde na pouti v Bari nebo v Římě šílí zrovna zanícením. Po svatochrádezné úraze svých náboženských citů Řeky ve Sv. zemi zastavuje se ihned v největších svatyních, u hrobu hlavy apoštolů sv. Petra, apoštola národů sv. Pavla, sv. mučedníků, Jana Zlatoústého, sv. Mikuláše, u všech tak rodných, blízkých a milých zástupců u Boha. Skoro bez smyslů, až k slzám dojat chodí po celé dny nejeda a nepije po římských svatyních, činí bezpočetné poklony, se slzami líbá každý sled svatých ostatků, ať východních či západních, háže nečítané své měděné kopejky na vystavené talíře. Zde přestává latinářství, zde je Bůh, svatá církev Boží, apoštolská, katolická, nepopíratelná. Kdyby byl té chvíle u papeže, tu líbal by s plácem nejen jeho střevíc, nýbrž i místo, na kterém stál.

V širokých, vzdělaných vrstvách ruské veřejnosti, panují rafinovanější předsudky proti katolicismu. Největším katolickým skandálem jeví se inkvizice, rovněž jesuitský princip; účel posvěcuje prostředky, restrictio mentalis, domnělý papežský absolutismus (neomylnost), odpustky a seznam zapovězených knih (index). Všecek úspěch a rozkvět katolictví připisuje se příčinám čistě lidským — geniální politice Říma, působení vzdělaného duchovenstva, které umí obratně krotiti masy, vládnouti jimi a chytře prováděti zázraky. Třeba přiznati, že Rusové ve světském smyslu koří se vzdělanosti katolického duchovenstva a uznávají jeho veliké zásluhy v kulturním tvoření světově.

Symbolickou takorba knihou pro poměr ruské inteligence ke katolictví a nepřímo symbolem její víry „pravoslavi“ je hrozná, ale zároveň geniální „legenda o velikém inkvizitoru“ T. M. Dostojevského, nacházející se v jeho znamenitém románě „Bratři Ka-

ramazovi". U ruského vzdělance má skoro autoritu vnuknutí Božího a ponětí o katolictví je s ní nerozlučně spojeno. Poněvadž snad mnozí z čtenářů nečetli „Bratří Karamazových“, vyložíme krátce a přehledně obsah té legendy. Událost odehrává se v Seville za času největšího vzplanutí inkvisičního teroru, jež řídí inkvizitor, starý mnich bojovný, slavený po všem Španělsku jako veliký

Obřadní roucha u kněží řeckokatolických (i pravoslavných) jsou v jádře táž jako u nás, jen s některými změnami. Oblékají si rovněž humerál, zvaný napleštník, potom albu, zv. stichar, místo manipulu odívají na obě ruce tak zvané narukvice či epimanikie, pak štolu, zvanou epitrachil, vpředu sešitou v jeden pás, a posléze místo našeho ornátu neb kazule pokládají felou, který se podobá poněkud našemu pluvíálu, jenže jest z jednoho kusu a splývá volně asi do délky rukou. Kněz tuto zobrazený jest oblíbený misionář na Podkarpatské Rusi, vasilján O. Štěpán Rešetylo, u nás známý také z velehradských sjezdů.

světec. Veliké autodafe heretiků a Maurů dějí se každého dne s velikou okázalostí. Lid účastní se s nábožným strachem a skoro začarovaný těchto hrozných divadel. Jednou po takové ceremonii, když ještě náměstí katedrály bylo plné nábožensky se-

lektriso vaného lidu, zjevuje se v zástupu sám Kristus. Okamžitě poznají ho všichni a v ekstatické radosti hrmou e kněmu. On jde mlčky zástupem s bolestným úsměvem, plným nebeské dobroty, žehná lidu a uzdravuje nemocné, blíží se ke katedrále. V té chvíli vychází z chrámu inkvizitor se svým průvodem. Pozná též Ježíše, zraky jejich se setkají a inkvizitor poručí ihned inkviziční stráží uchopit Ježíše a vsadit do vězení. Lid nejeví nejmenšího odporu.

V noci, kdy město spí, jde inkvizitor do odlehle komůrky, kde sedí Kristus, přichází sám bez světla, oděný v žíně. Upřímně praví Křitu, že dobře ví a nikterak nepochybuje, že je to on sám, ale táže se ho, proč přišel v nevhodnou chvíli na zem? Na tyto otázky Kristus neodpovídá, ale jenom bolestně se usmívá. Mluví tedy inkvizitor. Pronáší dlouhou a nadšenou řeč, do které vkládá Dostojevský všecku svou vědomost o katolické církvi, uváděje inkvizitora jako zástupce veškeré učící církve. Především objasňuje inkvizitor Kristu, že on jako Bůh nepoznal dosud lidí a jeho dílo na zemi úplně by zaniklo, kdybychom „my“, to jest inkvizitor, nenapravili jeho chyby. Inkvizitor vytýká Kristu, že neposlechl rad moudrého ducha na poušti v době pokušení. Moudrý duch znal lépe lidstvo a poslechnutím jeho rady byl by mohl Kristus nabytí úplné vlády nad lidmi a byl by je mohl opravdu oblažiti. Lidé je třeba krmiti, imponovati jim silou nadpřirozené, mystické moci a leskem nezdolné pozemské silné vlády. Inkvizitor vytýká Kristu tři chyby: Neproměnil kamení v chléb, neprojev il zevně svého božství, nevřinuv se s chrámu dolů, nepřijal lesku pozemské vladařské moci, kterou mu nabízel ďábel jako své vlastnictví. Dále praví inkvizitor, že Kristus učinil lidi jenom nešťastnými, neboť donutil je hledati svobodu, poznání a rozřešení sociálních záhad, zatím co k jejich štěstí je třeba rabství, víry a nasycení, a my, praví inkvizitor, dáme a dáváme jim toto štěstí. Ve jménu tvém plníme příkazy moudrého ducha pouště a všichni k nám přijdou a budou nás prositi, abychom je oblažili a zbavili muk svobody. My jim dáme zázrak, tajemství a autoritu. Proč jsi přišel nám překážeti? Nic nového a lepšího nám nepovíš a ne učiníš, nežli to, cos nám pověděl a vykonal. Jestli neodejdeš, dám tě zítra spáliti na náměstí katedrály a lid nehne ani prstem, aby tomu zabránil, jak jsi viděl dnes. „My“ nejsme s Tebou, nýbrž s duchem pouště, ale lidé jsou přesvědčeni, že jsme s Tebou, neboť my působíme ve tvém jménu a tak já zítra Tebe spálím. — Dixi. Když stařec ukončil svou řeč, Ježíš vstal a mlčky ho políbil. Stařec se zachvěl, otevřel vězení a vypustil božského vězně, jenž zmizel. „Políbelek páli ho v srdci — tak končí autor svoji legendu — ale stařec trvá při své dávné ideí.“

Dostojevský byl člověkem věřícím a pravoslavným. Zde jeví se nám jako mluvčí názoru kulturního ruského pravoslavi na katolickou církev a tak se nám vyjasňuje neobyčejný úspěch a autorita jeho legendy v ruské inteligenci. Jeho názor by bylo možno nazvatí hříchem proti Duchu svatému, kdyby nebylo subjektiv-

ního pohoršení španělské inkvisice, na které je celkem zbudován. Hřích proti Duchu svatému lze shledati v tom, že veškerá působnost katolické církve připisuje se vlivu a působení ďábla. Ale proto, že tento názor Dostojevského je vybudován s jedné strany na úplné neznalosti vnitřního života katolické církve a s druhé strany na nešťastném neporozumění inkvisici, jsme nakloněni nehledati zde formálního hříchu Dostojevského proti Duchu svatému. Celkem je jasno, že legenda je namířena nejen proti katolicismu, nýbrž i proti historické pravoslavné církvi, která má zázraky, tajemství a všelijakou autoritu, a která je neméně vinna hříchu inkvisice. Ačkoliv bezdůvodně v ní vrženo jest obvinění na katolicismus, přece jako produkt a ve svém účelu polkem pravoslavného předsudku proti církvi Kristově, legenda zasluhuje našeho povšimnutí. Především je v ní vyjádřena imponující silou velikost nezdolné autority bojující církve, která nezachvívá se před žádlným andělem s nebe, jinak hlásajícím; přiznává konečné vítězství katolické církve nad veškerým lidstvem i nad pravoslavím, jak je to vidno z konečné kapitulace ruského Krista před inkvisitorem — katolictvím.

Obsah legendy tvrdí, že konkrétně katolická církev a vůbec každá viditelná církev je knížetem tmy, vymyšlené království tohoto světa a velkolepá lež, utvořená ve jménu Kristově. Snadno lze přijíti k závěru, že jako je katolictví s knížetem tmy, tak je pravoslaví s Kristem a Kristus s ním a v jeho království je svoboda, poznání, nikoliv však pouhá víra (tajemství, zázraky) a autorita. To jsou čtyři sloupy, na nichž stojí smyšlené pravoslaví Dostojevského a s ním stejně myslících, a přece dle jejich mínění je určeno ku zániku, neboť katolictví přes to zvítězí a jejich Kristus zřítá se svého díla, líbaje na rozchodnou inkvisitora.

Ale ač je to jasné nám, pravoslavní rozumějí tomu jinak. Dle nich zvítězí ruský Kristus vzdor všemu, jeho chování při tom setkání s katolictvím značí především vítězství lásky nad rozumem, maluje bezednou propast, která zeje mezi rozumným, logickým, konkrétním katolicismem a pravdivým, čistým a nezločným křesťanstvím pravoslaví.

Vzdor smutné historické skutečnosti považují Rusové toto pravoslaví za království „ne z tohoto světa“, za ideál křesťanské pokory, lásky a odtrženo od všeho materiálního, světského a politického. Zde jeví se nejpatrnějším způsobem různost mezi skutečnou historickou, ruskou církví a mezi ideální. Nejnebezpečnějším a nejrafinovanějším předsudkem proti našemu římskému pravoslaví, předsudkem, který má své kořeny v zastaralé a vykrystalisované psychice východního schismatu, je ruský pravoslavný iracionalismus. Taktický a nezreflektovaný vůči katolickému nebezpečí je principem a staví se jako podstata pravoslavné theologie, askese a náboženské zkušenosti.

Pravoslavní Rusové vytýkají našemu dogmatickému bohosloví racionalismus, morálce juridismus, askesi a mystice sensualismus.

Ač je to rozšířeno mezi mysliteli a lidmi vzdělanými theologicky, přece nachází snadno ohlas i v širších kruzích, neboť má částečně tento racionalismus své kořeny v askesi a mystice křesťanství, které za nejvyšší stupeň svatosti pokládá kontemplaci, nadvědomí (vyšší poznání), přiházející se, když ustalo sebevědomí a tělesný rozum mlčí v náboženské intuici. Ti, kteří tak se dívají na katolictví, třebaž je nepokládají za heresi, ale přece za něco celkem nepřijatelného pro lidi východního způsobu myšlení a brání se proti logické síle katolicismu svým zvláštním agnosticismem. Zkušenost nás učí, že Rusové tohoto druhu, když je milost táhne ke katolictví, dospívají k němu jenom emocí a jejich náboženský rozum přichází ke svým právům teprve později jakoby obrozen reálným kontaktem s pravdou.

Se všeho shora řečeného o subjektivistickém ruském pravoslaví a o ideální církvi možno učiniti závěr, že odchýlení od oficiální normy ruské víry může se dít nejen na levou stranu, nýbrž i také na stranu katolicismu — na stranu pravoslaví v prvním významu toho slova. Hodným uvážením je to, že přes všechny anomalie ruského náboženství ruská duše chová v sobě hluboké církevní citění a pátrání po pravdě, hlavně mezi zástupci druhého proudu, kteří žijí pod silným impulsem tohoto citění a směřují k autentickému učení východní církve, v níž jsou všechny prameny katolické orthodoxy.

Ruský odpor ke katolictví je výsledkem smutného historického nedorozumění. Ten odpor třeba dělit na odpor ke katolictví, na odpor k latinismu, ztotožňovanému s katolictvím. Ten odpor má své kořeny v ztotožnění víry, která se pokládá za pravoslavnou a její formy pobožnosti s řecko-slovenským obřadem; v analogickém ztotožňování latinského obřadu a jeho forem pobožnosti s nepravoslavnou latinskou vírou. To ztotožňování víry s obřadem, které má původ v nábožensko-sensitivní lidské přirozenosti, kromě toho počíná od Řeků, současníků Kerulariových. Tento odpor v duši ruské přelomá se jedině tehdy, jestli ta duše ještě spíše přetrhala všechny svazky, které ji pojily s ideálním pravoslavím. Částečně, ale celkem dostatečně odpor ten uhýbá, když ruská duše se přesvědčí, že latinism nevyčerpává celého katolicismu, a že latinská víra je také pravoslavnou.

Zachraňme rozkolný východ

Přeložil V. Hladký

ne dosti na tom. V církvi východní je v platnosti, co v praktickém životě může podporovati spravedlivý život, ctnost, svatost — kánony církevní, pravidla schválená sněmy a římskými papeži, kanonické právo potvrzené sv. Otcí, řád a pravidla, z nichž některá sahají až do dob apoštol-

ských. Dále kvete v církvi východní mnišství dvojího způsobu: poustevnické a klášterní se svými nekonečnými bohoslužbami, přísnými posty a častými agripniemi, a u všech jak duchovních, tak mnichů i laiků časté a přísné posty, úcta svatých a jejich svatých ostatků a obrazů a zvláště něžná a vroucí úcta Rodičky Boží P. Marie, již vzývají těmi nejkrásnějšími jmény, kdykoliv ji prosí o přimluvu v modlitbách liturgických. Všecky tyto poklady odnesl s sebou rozštěpený východ do rozkolu, a jsou to právě ony, které v církvi katolické jsou prostředy ku posvěcení duší a výrazem lásky a oddanosti ku božskému Spasiteli Ježíši Kristu, poklady u pravoslavných ladem ležící, odsouzené k nečinnosti, jenom holá zvučná slova velut aes sonans aut cymbalus tinniens, protože tam není lásky, kde není jednoty, kde není spojení údů s hlavou, tam v těle mystickém jak v těle skutečném i to nejvznešenější a nejvzácnější zůstává ochromeno, neúčinné a neplodné.

Z tohoto, ač zběžně načrtnutého obrazu církve pravoslavné je patrné, jakou ztrátu působí sobě a svým dítkám, zůstávajíc odtrženou od pravé církve Kristovy. Sobě, protože u svatých Otců a učitelů církevních, jakož i ve sněmích, které aspoň uznává, nalézá své odsouzení a vidí hanebnost svého odtržení: její obřady posvátné, svátosti, které podržela, kněžství, které je dosud její ozdobou a jí dodává tvářnosti Otce a společné matky, ji usvědčují jako zneuctěnou, marnotratnou dceru, kterou pýcha vypudila z domu otcovského a vytrhla z klína společné matky.

A jakou škodu připravuje svým dítkám? Napájí je u pramenů, kdysi občerstvujících, dnes však vyschlých, protože jsou odtrženy od zřídla, z něhož proudí a rozlévá se život. Kruté uvádí ve zkázu věřící duše tím, co má společného s církví katolickou, protože jim zatajuje právě pohnůtky rozkolu, vštěpuje jim nepravdu, naplňuje nenávistí ku pravdě a udržuje duše odtržené od vinného kmene, z něhož by načerpatí mohly ihned nový život. Zpěčujíc se býti poslušnou a oddanou dcerou viditelné Kristem ustanovené hlavy dává se v područí zemských vrchností, třebaž byly mohamedánské, odnímá dítkám svým svobodu, která činí církev nezdolnou a obávanou. A což nejhoršího, nejsouc sama s to se bránit, protože nestojí v pravdě, bere útočiště k racionalismu protestantskému a sektám anglikánským, které jsou více porušeny a zkaženy než ona, a ničí v dítkách svých odkazy svatých Otců a církevních učitelů, prostotu jejich víry, ba víru samu, a trvajíc ve své zaryfosti zničí samu sebe a své zrazené dítky vydává na pospas těm, kteří nejen církev římskou nenávidí, nýbrž jsou nepřáteli každé církve a každého náboženství. Nechat se nedomnívají rozkolní naši bratři, že nepřátelství nám vkládá v ústa pronešená slova, nikoliv, je to přátelství, které k nim chováme, je to zármutek nad jejich odtržením od jednoty, je to bolest nad jejich osudem, která nás nutí (urget nos) v lásce Ježíše Krista říci, jak je nám nemilé, že církev musí o církvi východní opakovati slova božského Spasitele nad městem Jerusalemem: „ Kolikrát jsem chtěl shro-

mážditi syny tvé, jako slepice shromáždí kuřátka pod křídla svá a nechtěl jsi."

.

Svým pak bratřím katolickým připomínáme tyto věci, abychom vzbudili jejich zájem a povzbudili je k účinné snaze o navrácení církve východní ku jednotě. Kéž dobře uváží, jak velikou a poputnou urážkou pro církev Kristovu je rozkol. Pravili jsme již dříve, že obřady a svátosti jsou tytéž jako v církvi katolické. Když protestanti oboje odvrhli, bylo to jistě urážkou církve Kristovy; ale nepocituje církev a s ní všichni věřící snad ještě větší urážky vidouc, že slavné a posvátné obřady byly podrženy a jsou konány sluhy, kteří nejsou proniknuti tou vírou, jež by je měla oživovati, a obřady jsou jim jenom komedií na oklamání nevědomého a důvěřivého lidu? A svaté svátosti? Není to menším zlem viděti je úplně zavrženy kteroukoliv sektou, nežli viděti je denně zneuctívány těmi, kteří je udělují a přijímají? A jak bývá urážen Bůh a církev svatá mši svatou obětovanou s takovou zevnější nádherou a leskem sluhy, kteří roztrhali nesešité roucho Kristovo a odtržení od jeho pravé církve jsou s ním ve zjevném nepřátelství? A nejsvětější Svátost není nepřetržitým znesvěcováním toho, co má církev nejdražšího a nejsvětějšího a co by mělo býti nejmocnějším prostředkem ku posvěcení, není stálým pramenem svatokrádeží? Avšak ustaňme již, neboť jest bolestno vypočítávati těžké urážky způsobené církvi katolické od veliké části křesťanů, kteří drahocenného pokladu od ní zděděného užívají k urážce a spravedlivému rozhořčení vlastní matky.

Ani myšlenka, že to činí bona fide, nemůže umenšiti urážky a zmírniti bolesti, jež pocítiti musí každá katolická duše. Může-li ovšem přesvědčení spasiti, a svědomí toho, kdo dle něho jedná, nemění přece nic na podstatě jeho skutků samé. A potom, v kolika úlech církve pravoslavné můžeme předpokládati bonam fidem? Jistě neupřeme ho všem. Dáme-li se však do podrobného rozboru, nenajdeme v něm mnoho útěchy.

Ve vyšších kruzích duchovenských bona fides jest nepřipustnou, a jenom poněkud lze ji snad předpokládati na nižších stupních duchovenstva. Pon vadž jsou to učitelé lidu, jest jim hledati pravdu o rozkolu, kterou dobře mohou poznati od církve katolické. Jejich nevědomost dá se tím méně omluviti a nepřipustí bonam fidem, čím snáze ze sv. Otců své církve a z podání jim září jasná a nepopíratelná pravda. Smíme tedy bonam fidem hledati jenom mezi laiky. Ti však z nich, kteří mají aspoň nějaké vzdělání, nemohou ospravedlniti své nevědomosti dnes, kdy otázky náboženské hýbají myslí všech lidí. Zbývá tedy jen ten prostý lid. Tu snad se najde samotář žijící vzdálen od světa, nebo mezi lidmi žijícími na všech a samotách najdou se lidé prostí, kteří ne-li tělem, aspoň vírou svou žijí sjednoceni s církví. Jak nepatrný to počet?! Aspoň nepostačující k tomu, aby se mohlo říci, že bona fides omlouvá

většinu, a že tak značně zůstanou omezeny urážky, působené právě církvi Kristově.

*

Stav rozkolné církve východní musí v každém probuditi pocit hluboké útrpnosti a vzbuditi ve všech snahu, aby opět navracena byla k jednotě křesťanská část tak významná a bohatá na duchovní statky. Jestliže jednota církve údů skládajících mystické tělo Kristovo byla odkazem a předmětem vroucí modlitby Páně, jestli-

Nejdůstojnější pan biskup s okolním duchovenstvem a s vasiliány, mnichy i novici, odpoledne po skončené pouti v klášterním nádvoří. Kněží však se účastnilo pouti se svými věřícími mnohem více, než ukazuje snímek. Někteří museli hned odpoledne odputovati. Panu biskupovi po pravici sedí archidiakon a farář mukačevský Aleksij Kossey, pak igumen kláštera O. Polykarp Bulyk a arcibiskupský sekretář Aleksander Stojko; po levici děkan Michal Šuba ze Strabičova a jiní.

že o zachování její neporušitelnosti tolik se přičiňovali apoštolové a svatí Otcové církevní, jestliže římsští papežové vždycky se snažili o její upevnění a obranu, proč by měla odtržka tolika bratří, kteří toutéž drahocennou krví jsou vykoupeni, kteří tytéž svátosti přijímají, kteří tutéž oběť přinášejí, tytéž svaté vzývají, chladnými nás zanechali, zvláště když pozorujeme nezměrné škody, které roztržka způsobuje a ohrožuje samo trvání té církve, která kdysi světlo svatého evangelia rozšířila na západě. Slepota těch, kteří dosud tápají v temnotách po-

hanství, odvržení celého odkazu víry sektami protestantskými, hýbá myslí všech a sbírají se dary, zakládají ústavy, vzdělávají misionáři, aby hlásali světlo evangelia prvním, aby obnovili království Boží u druhých. Jenom stav církví východních, odtržených, dotýká se malého počtu a celkem nepocituje se potřeba a povinnost, aby také pro ně podniklo se dílo vhodné, trpělivé, vytrvalé, ušlechtilé.

Namítne se nám, že je to dílo obtížné. A bylo snad méně obtížno obrátiti svět? Řeknou, že rozkolní maří svou pýchou a nepřístupností každý pokus o smír, o sjednocení s církví západní. Avšak, co bylo dosud podniknuto od nedávných dob, aby zlomena byla jejich pýcha a zatvrzelost? A lásce Kristově, která nadchla tolik apoštolů, aby nejenom svým potem, nýbrž i svou krví skropili cizí kraje, cizí ostrovy, nepodaří se také získati duše rozkolných bratří? S bolestí musíme doznati, že vládne celkem lhostejnost pro tuto svatou věc, se kterou čest Boží a jeho sv. církve tak úzce jest spojena. A přece milionům a milionům duší vrátil by se nadpřirozený život, kdyby se opravdově pracovalo na rozbourání přehrady zbudované pýchou, předsudky, nedůvěrou a lidskou zlobou. Nechceme se domýšleti, že by synové světla a pravdy neměli k tomuto velikému dílu odvahy, anebo se pokládali k němu za neschopné. Ale tolik je pravda, že tento svatý úkol je dosud málo chápán, nalézá málo příznivců, pracovníků a je ponechán sám sobě, ba nezřídka se stává, že pohlížíme na ty, kteří se jím zabývají, okem nedůvěřivým, podezřívavým, nebo i docela útrpným, pokládajíce je za snílky, za blouznivce. Či nebylo i o velikém papeži Lvovi XIII., který touto otázkou hleděl pohnouti, praveno, že jeho pokusy jsou opovázlivostí? Hlas jeho, námahy jeho zůstaly celkem bez odezvy, a zdá se, že teprve v době nejnovější začínají býti chápány a oceňovány.

Snad je to také trest Boží, jenž tak těžce dopadá na církve, které se násilně a zaviněně odtrhly od církevní jednoty. Nepochopíme divných soudů Božích, ale i kdyby tomu tak skutečně bylo, pak to neomluví ještě naší lhostejnosti a nesmí nás zdržeti, aby naše víra a láska katolická, naše touha po cti a chvále Boží a jeho církve nepřály si vroucně toho, co on žádal od svého nebeského otce, co apoštolům za povinnost ukládal, aby v nás nevzbudily předsevzetí zachrániti rozkolný východ.

Na Podlesí se vrací k unii

František Gája

Podlesí je jméno zdánlivě bezvýznamného kraje, ale ve skutečnosti tak slavného a památného, že se mu málokterý jiný kout světa vyrovná. Jak také nectíti a nevšímati si země, která zplodila tolik mučedníků v době teprve nedávno minulé?

Obyvatelé Podlesí hlásili se hned od založení unie roku 1596 k církvi uniátské. Tehdy byli poddanými polských králů. Avšak roku 1772, kdyby byla Polsko rozdělena, dostali se pod vládu ruských carů, kterým byla unie trnem v oku a kteří proto po krátkém váhání ji hleděli zničit. Nejprve podvodem, sliby a hrozbami získali pro pravoslavi východní uniáty se zrádcem Siemaszem v čele kolem roku 1840, potom se vrhli jako dravci na Podlesí, které z uniátských zemí bylo položeno nejdále na západ od Brestu Litevského směrem k Varšavě. Ale Podlesáci nechťeli od unie odpadnout. Byli bítí, v žalářích sužováni se sprostými zločinci, o majetek připravováni, na Sibiř posíláni a znovu bítí až k smrti, však přece projevovali takovou stálost ve víře, že úsilí carských úřadů dlouho nemělo úspěchů. Přes 30 let druhé polovice minulého století odehrávaly se na Podlesí scény nejhnusnější ukrutnosti a také nejdojemnější lidské obětavosti. Když na začátku nynějšího století projížděl Podlesím spisovatel Vladislav Reymont, našel ještě čerstvé stopy útrap, viděl rány sotva trochu oschlé a slyšel otrásaající vypravování o minulosti. Proto napsal: „I pochopil jsem, proč tato země ovanuta jest neobyčejným smutkem, proč tam na rozcestích za noci slyšet pláč, proč lesy šumi tak chmurným nářkem, ptáci zpívají tak smutně, víchry žalostně stenají a proč lidé pod nízkým, stále zachmuřeným nebem se pohybují tak tiše, zadumaně s přitajenými plameny v očích, plní železné vytrvalosti, neuleklí, nepřemožení, bohatýrští.“

Ale nakonec přece došel uniátům dech. Když vymřelo starší pokolení, zvykli si mladí pomažu na pravoslavné kněze, neboť katolických neměli — jen výjimečně objevil se u nich katolický kněz v přestrojení — a snatky uzavíratí, nebo mrtvé pochovávatí nechťeli bez kněží.

Nic tedy divného, že pravoslavné násilí slavilo konečně na Podlesí triumfy, ale divné je setrívávání Podlesáků v pravoslaví také po válce, kdy nastala náboženská svoboda. Jistě žijí tam dosud lidé, kteří pamatují mučednictví svých otců, nebo i takoví, kteří sami pro unií trpěli. Dalo se proto očekávat, že houfně budou nyní opouštětí vnucené a tak dříve nenáviděné jimi pravoslaví a že se pohnou do unie, ale dlouho bylo ticho.

Až teprve letos se roznesla zpráva, že čtyry pravoslavné farnosti na Podlesí přešly k unií. Když podlesský biskup Przeważiecki visitoval své latinské farnosti, tehdy se přihlásila u něho deputace z pravoslavné obce Dekudovy a prosila, aby pan biskup i k nim zavítal. S radostí jim biskup vyhověl a našel tam celou farnost shromážděnou uprostřed vsi na místě spálené cerkve. Uvítal jej hospodář Pavel Szydlovski asi těmito slovy: „Tu stála naše cerkev, do které chodili už naši otcové a kterou nám Moskálí spálili. Ty, biskupe, nám ji znovu zbuduj, dovol nám modliti se v ní tak, jak to činívali naši otcové i my, přijmi nás do své ochrany, dej nám kněze našeho slovanského obřadu a my tě ve všem budeme poslouchati.“ Když mato biskup na znamení souhlasu odešel

k blízkému kříži se pomodlit, zapěli dekudovští mariánskou píseň: „Srděčná Matko“.

Kromě Dekudovy staly se letos uniátskými ještě tři jiné farnosti: Hole, Ploski a Bubel. Jsou všechny v okresech bialském a konstantinovském. I jejich faráři se obrátili. V Holí je farářem P. Hallas, jenž býval za války vojenským kaplanem u ruské, potom u petljurovské armády, v Ploskách P. Jarczyński, též bývalý vojenský kurát, v Bublu P. Hryciuk. Tak vypravuje „Gazeta Kościelna“ v říjnovém čísle, strana 453.

Nové uniátské osady ponechávají si přirozeně slovanský obřad, ale podléhají pravomoci latinského biskupa Przezdzieckiego, s jehož diecézí tvoří organický celek. Biskup Przezdziecki je průkopníkem takového diecésního biritualismu (dvojitého obřadu v diecézi). Vychovává proto ve svém semináři i dvě skupiny kněží: jedny pro latinský, druhý pro slovanský obřad. Lépe tak vychází vstříc věřícím východního obřadu, než jeho kolega arcibiskup Ropp, který šíří biritualism osobní, čili chce, aby tentýž kněz konal pro své farníky bohoslužby jak obřadem latinským tak i slovanským. Takový kněz ale vyvolá nedůvěru buď u latinských farníků, bude-li Rusínem, nebo u uniátských farníků, bude-li Polákem. Proto je biritualism osobní méně praktický a méně sympatický, než biritualism farnostní v rámci téže diecése.

Biskup Przezdziecki chce býti i v národnostní otázce naprosto spravedlivý. Na posledním unionistickém sjezdu na Velehradě prohlásil: „My katoličtí kněží všech obřadů musíme mítí odvahu, postaviti se na odpor těm, kteří v chrámech chtějí věřícím vnucovat nemateřský jazyk. Nesmíme přikládati svých rukou k odnárodňovací akci ve škole. Musíme použiti všech prostředků, aby odnárodňovací choutky se staly nemožnými.“ Úspěchtilá snaha po naprosté spravedlnosti u katolického pastýře má v národnostně i nábožensky smíšeném území, jakým je Podlesí, nesmírně veliký význam, neboť bude pravoslavným imponovat a způsobí, že nově povstale letos farnosti uniátské nebudou osamocenými, nýbrž rozmnoží se brzy mnohonásobně.

Ale namanuje se otázka: Proč haličtí uniáté se neujímají Podlesáků? Proč se nesnaží vzkřísiti znovu unii v krajích, kde stála její kolébka? Proč se nestarají o zřízení řeckokatolické hierarchie pro konvertáty slovanského obřadu? Odpověď a vysvětlení podává polská „Gazeta Kościelna“ ze dne 20. září 1925 na straně 390: „Haličtí Rusíni brzy po výbuchu vojny usilovali o zřízení svých předních církevních stráží na Podlesí a Volyni. Proto metropolita Szeptycki vysvětlil v ruském zajetí hned roku 1914 svého průvodce P. Bociana potají v kterémsi kyjevském hotelu na biskupa a pověřil ho správou budoucí uniátské diecése napsala „Gazeta Kościelna“ asi o měsíc dříve a co už bylo třenicemi mu přístup do Lucka zabránila, proto čekal ještě metropolita až do roku 1924, kdy biskupa dra Bociana jmenoval konečně svým sufragánem. Ani jiným uniátským kněžím, nebo

řeholníkům z Haliče nedovolila polská vláda působiti na Podlesí, protože se bála politických agitací. Teď však nechce klásti odpor snaze místního lidu po zachování církevních zvyklostí i dovoluje tolerančně latinským biskupům zaváděti slovanský bohoslužebný obřad."

Tedy nezapomněli haličští uniátié na své soukmenovce odloučené od unie násilím teprve krátce před světovou válkou. Chtěli je přivést nazpět, aby mučednická krev jejich otců nebyla prolita nadarmo, ale politické poměry se utvářily tak, že se nemohou vůbec na Podlesí dostat. Proto nebylo správné a spravedlivé, co napsala „Gazeta Koscielna“ asi o měsíc dříve a co už bylo uvedeno v „Apoštolátě“ na straně 326, že totiž haličská uniátská církev je neschopná k misím mezi pravoslavnými, protože prý nemá dostatek kněží, musí všemi silami zachraňovati sebe a na expansi prý nemůže ani pomyslet.

Kterak by nemyslel na rozšíření unie přítel Stojanův metropolita Szeptycki, když už před válkou na velehradských sjezdech mluvil s největším důrazem o nutnosti výchovy misionářů pro pravoslavné Slované! Proto se staral o rozkvět svých církevních řádů, basiliánů a studitů, proto doporučoval bohoslovcům s úspěchem celibát, aby jich mohl k misím použít, proto uvedl do své diecése i zahraniční kněze-redemptoristy, když se odhodlal přijati východní obřad. I na naší Podkarpatské Rusi působí zdárně basiliáni z Haliče a vydávají tak svědectví, že jejich mateřská církev doma není naprosto slabá a zubožená, jak by si přáli její odpůrci. Zápasí ovšem s vnitřními obtížemi, ale přece je křivdou, též po reformách metropolitou Szeptyckým provedených, ji opovrhovati a ji úplně podceňovati, zvláště když nemá příležitosti ani možností v misijní práci na Podlesí se uplatnit.

Dokud nynější poměry potrvají, dokud pracovníci metropolitou Szeptyckého budou mít cestu k podlesským soukmenovcům uzavřenou, dotud koná sedlecký biskup Przewdziecki velmi záslužné dílo, že se Rusínů ujímá, že jim ponechává slovanský obřad, že světi a ustanovuje kněze slovanského obřadu. Stává se jedním z nejdůležitějších činitelů a propagátorů uniionismu v této době.

Mír Kristův v království Kristově

Přeložil P. L. V.

krůžní list ctihodným bratřím patriarchům, primasům, arcibiskupům, biskupům a ostatním místním ordinariům, kteří žijí s apoštolskou Stolicí v pokoji a společenství: o tom, že mír Kristův třeba hledati v království Kristově.

Papež Pius XI. Ctihodní bratři, pozdravení a apoštolské požehnání. Jakmile jsme byli skrytým úradkem a pokynem Božím My, jichž nedoporučely věru žádné zásluhy, povýšeni na tento

stolec pravdy a lásky, měli jsme v úmyslu, ctihodní bratři, k vám a spolu k Naším milým synům, kteří vaši péči předně svěřeni jsou, co nejdříve promluvíti láskyplným listem. Tuto vůli jsme, myslíme, naznačili hned po svém zvolení, když jsme s vyvýšeného místa vatikánské basiliky, za převeliké účasti lidu Městu i světu žehnali; vy pak jste přijali toto požehnání, s posvátným sborem kardinálů v čele, všude s tak vděčnou radostí, že to bylo Nám, kteří jsme právě mimo očekávání brali na sebe tíž tohoto úřadu, vítanou a vedle důvěry v pomoc Boží největší útěchou. Než teprve nyní, kdy se blíží den Narození Pána Našeho Ježíše Krista, před začátkem nového roku, ústa naše jsou otevřena k vám;¹⁾ i budíž vám Naše řeč jako slavnostním novoročním dárkem, jímž projevuje otec svým dětem laskavé blahopřání.

A že jsme to neučinili dříve, jak jsme si přáli, tomu až dosud bránily rozličné příčiny. Byloť nejprve odpověděti blahověli katolíkům, od nichž docházely denně nespočetné listy, v nichž pozdravovali nového nástupce blaženého Petra a projevovali z duše vroucí oddanost. Brzy pak jsme sami zakoušeli, co připomíná Apostol: Každodenní mě zaměstnání, péče o všechny církve;²⁾ nadto pak k dovršení pravidelných starostí Našeho úřadu přistoupilo: abychom si všímali oněch veledůležitých snah o Svatou zemi, jež jsme našli započaty a jež se týkají stavu tamních křesťanů a církví zvláště vynikajících; dále abychom zastávali na konferencích vítězných států, na nichž se rozhoduje o osudech národů, pamětliví jsouce Našich zájmů, věci lásky stejně jako spravedlnosti, vybízejíce hlavně, aby bylo dbáno, jak náleží, věci duchovních, jež nejsou méně cenné, ba důležitější ostatních; abychom se také pokusili všemi prostředky přispěti nespočetnému lidu dálného národa, trýzněného hladem a všelikými útrapami; což jsme učinili jednak tím, že jsme sami poslali pomoc, kolik jen Naše tíseň dovolovala, jednak, že jsme celého světa poprosili o dobročinnost; konečně jsme se snažili urovnat v národě, z něhož jsme se zrodili a uprostřed něhož postavil Bůh Stolec Petrův, ony rozbroje, jež byly odedávna často rozněčovány mocí a násilím, a jimiž se zdálo býti přiváděno z té duše Nám drahé město do nejhoršího nebezpečí.

Nescházelo však ani v téže době, co Nás naplnilo velikou radostí. V oněch dnech totiž, kdy se slavil jednak XXVI. Všenárodní eucharistický sjezd, jednak třísté výročí založení posvátné Rady k šíření víry, se rozlilo v Našem srdci tolik nebeské útěchy, kolik jsme se i na počátku Našeho velekněžství ani nenadáli. Byloť Nám možno porokovati skoro se všemi Našimi milými syny kardinály, i s každým zvláště, jakož i s ctihodnými bratřími biskupy v takovém počtu, že sotva jich v několik letech více spatříme. Rovněž jsme osobně přijali veliké zástupy věřících

1) II. Kor. VI, 11.

2) II. Kor. XI, 28.

křesťanů, jakoby tolikéž vybraných údů skoro nespočetné rodiny Kristovy, kterou Nám Pán světil ze všelikého pokolení a jazyka, lidu a národa, jakž se praví ve Zjevení; a jsme je otcovskou promluvou povzbudili, jakž jsme si toužebně byli přáli. Přímou božské divadlo se Nám však naskytlo, když byl Vykupitel Náš Ježíš Kristus, skrytý pod závojem Eucharistie, v tlu-
umfu nesen městem Římem, provázen jsa obrovskými zástupy zbožného lidu, který se odevšad byl sjel, a kdy se Mu opět dostalo povinné úcty jako Králi národů a států; když kněží a dobří laici veřejně ukazovali, že jejich srdce jsou zamícena duchem modlitby a apoštolskou horlivostí, jako by znovu Utěšitel byl na ně se-
stoupil; když se konečně opět jako kdysi rozhlásila do celého světa živá víra lidu římského, čímž skvěle získala sláva Boží i spása duší. Než i Panna Maria, Rodička Boží a Matka nejmilostivější nás všech, která kdysi ve svých chrámech, ať v Cízenstochově nebo v Ostrobramě, ať již v zázračné jeskyni lundské, zvláště však v Miláně jakoby z oblačného vrcholku chrámu a v blízké svatyni rhaudské na Nás milostivě pohlížela, zajisté mile a vděčně přijala povinný projev Naší úcty, když jsme se totiž postarali o to, aby v přesvatém chrámě loretském bylo opraveno, co mocný požár poškodil, a opět byl vrácen její úctyhodný obraz, který jsme dali u nás umělecky obnoviti a jež jsme vlastníma rukama po-
světili a korunovali. A vsikutku, řekl bys, velikolepě a skvěle triumfovala převznešená Panna; neboť z Vatikánu až do Loretta, kudykoliv byl svatý obraz vezen, oslavoval jej zbožný lid usta-
vičnými důkazy vděčné úcty a všude z okolí vycházely vstříc proudy lidí všech stavů, jež horlivě projevovaly svou oddanost k Marii a k Náměstků Ježíše Krista.

Tyto události, ať radostné nebo smutné, jež zde chceme zaznamenati pro potomstvo, Nám poněkud uváděly na paměť a stále lépe ujasňovaly, čeho jest si Nám v Našem velekněžství zvláště hleděti a co vám chceme prvním listem napsati.

Neníť zajisté nikoho tajno, že ani jednotlivci, ani lidská společnost, ani národové po oné válečné pohromě dosud míru v pravém slova významu nedošli, že účinného a plodného pokoje, po kterém všichni touží, dosud postrádáme. Třeba si však důkladně všimnouti nejprve velikosti a váhy tohoto zla, pak zkoumati jeho příčiny a zárodky, chce-li kdo, iak My máme v úmyslu, podati k tomu vhodný lék. Takový tedy úkol jsme si vytkli v tomto listě, jsouce si vědomi svého apoštolského úřadu, a neustaneme nikdy budoucně ho uskutečňovati. Dosud zajisté trvají tytéž poměry, jaké znepokojovaly nitro Benedikta XV., Našeho vroucně zele-
ného předchůdce, po celé jeho velekněžství; pročez My přejímáme také jeho myšlenky a záměry v tomto směru. Jest si ovšem přáti, by všichni dobří lidé stejně smýšleli a chtěli totéž iako My, aby nám obětavě a horlivě pomáhali vyprošovati od Boha pro lidi pravý a trvalý smír.

Jest podivno, jak jsou případné pro náš věk ony výroky pro-

rokův: Čekali jsme pokoje, a nepřišlo nic dobrého: času uléčení, a hle strach.¹⁾ Času uzdravení, a aj vzbouření.²⁾ Čekali jsme na světlo, a aj tma . . . soudu, a není ho; spasení, ale vzdálené jest od nás.³⁾ V Evropě jsou sice již odloženy zbraně, ale z blízkého Východu, jak víte, se hrne nebezpečí nových válek. Tam také v nesmírných oblastech, jakž jsme pravili, jest plno hrůz o béd, neboť tam hyne denně nesmírné množství nešťastníků, zvláště starců, žen a dětí, hladem, morem a pustošením. Ani jinde, kde se až do nedávna válčilo, neuchly staré třenice, naopak dosud trvají, buď tajně a skrytě v politice a v kolísavosti valuty a financí, nebo zjevně v denních listech a časopisech; ba vnikly i do takových oborů, které svou povahou nemají nic s útrpkou řevnivosti, jako jsou umění a literatura. Proto také nepřátelství a vespolné osočování států nedopřávají národům oddechu; nejen poražení k národům vítězným, nýbrž i vítězové mezi sebou se chovají nepřátelsky: jedni si stěžují, že jsou od větších států utlačováni a vyssáváni, druzí opět, že menší chovají proti nim nenávist a strojí úklady. Bolestné ztráty po skončené válce pocítují však vůbec všechny státy, nejvíce ovšem státy poražené, než neméně také ty, které se války ani neúčastnily. Jelikož pak lék nepřichází, stávají se poměry den ze dne nesnesitelnějšími, a to tím více, že všechny porady a pokusy politiků, jak v tom pomoci, neměly až dosud žádného úspěchu, naopak očekávání zklamaly. Pročež ze stále rostoucí obavy, aby nedošlo později ještě k větším pohromám a válkám, nezbyvá státům, než aby byly všechny v pohotovosti válečné; tím však se jednak vyčerpávají pokladny, jednak se podlamuje síla národa, jednak také do rozvratu přicházejí vědecká badání i náboženské obyčeje, mrav a kázeň.

K zevnějšímu pak nepřátelství národů přistupují, což horšího, vnitřní třenice, jindež jest vážně ohrožována jak existence států, tak veškeré lidstvo.

Předně třeba uvéstí vzájemný třídní boj, který jako smrtelný vřed již zastaral v klíně národův a ochromuje veřejné práce, řemesla, obchod a všechny složky blahobytu soukromého i veřejného. A tento neduh se stává ještě záhubnějším, stále rostoucí hrabivostí a lakotou, dychtěním po majetku a vládě oběma stranám společným. Z toho povstávají často dobrovolné nebo nucené stávky, jítření v lidu a veřejné trestání, což bývá spojeno s velikými obtížemi a škodami pro všechny.

Dále ve státě republikánském zápolí skoro zpravidla strany, různící se míněním, mezi sebou, nestarajíce se upřímně o blaho obecné, nýbrž sloužíce vlastnímu prospěchu k záhubě jiných. Pak se vzmáhají spiknutí, jak lze pozorovati, vznikají nástrahy a zločiny na občanech, ba i na úřednících, pogromy a vyhrožování

1) Jerem. VIII, 15.

2) Jerem. XIV, 19.

3) Isai. LIX, 9, 11.

i zjevné vzpoury; všechny tyto zjevy se zhoršují tím více, oč vlivnější část ve správě státu má lid, jak jest tomu ve zřízení republikánském. Třebas církevní učení těchto útvarů ani ostatních zřízení na právním a rozumovém podkladě zbudovaných nezavrhne, přece jest všem jasno, že právě tyto bývají snadno otevřeny hanebnému stranictví.

Bolestně však jest želeťi toho, že tato náhaza promíkla hluboko až k samým kořenům lidské společnosti, do rodinného života, jehož rozvrat se sice počal už dříve, ale značně jej urychlila nesmírná pohroma války, která otce a syny daleko rozptýlila a tmavní zkázu v mnohé příčině zhoršila. A tak není v úctě moc otcovská, ani nic neplatí příbuzenství; páni a služebníci jsou sobě nepřátelští, sama manželská věrnost bývá až příliš často porušována a svatých povinností manželů k Bohu a k občanské společnosti se zanedbává.

Když tělo nebo některá jeho vzácnější částka ochuraví, nezbytně ani jeho nejmenší údy nebývají zdravý; taktéž dá každý za pravdu, že ona nemoc, kterou pozorujeme v lidské společnosti a v rodinném životě, přechází na jednotlivce. Každý zajisté ví, jak se pohnáhlá staly myslí lidí všech věků a stavů nepokojnými, mrzutými a nepoddajnými, jak obecně zavládla nechuť k poslušnosti a netrpělivost při práci; jak dále nad míru byly překročeny meze počestnosti v oděvu a zvláště při tanci, lehkomyšlnosti žen a dívek, kteroužto nádherou a přepychem se jenom dráždí nenávisť chudých; jak konečně vzrůstá počet nezaměstnaných, z nichž se neustále nesmírně množí tlupy buřičův.

Z toho zavládly všude místo důvěry a bezpečnosti nejisté starosti a nepokojné obavy, místo píle a pracovitosti lenost a zahálka, místo klidu a pořádku, v nichž jest pokoj, nepořádek a zmatek ve všem. Pročež ladem leží, jak vidíme, podníky občanského průmyslu, ochabuje mezinárodní obchod, zakrňují snahy literární i umělecké; postrádáme, což jest daleko důležitější, v mnohem směru opravdu křesťanského života, takže lidská společnost nejen nepokračuje k nejvyšším metám, jak se lidé vychloubají, nýbrž zdá se, že upadá do barbarské zdivočilosti.

K dovršení všech těchto jmenovaných zel třeba dodati, čeho tělesný člověk nechápe,¹⁾ co však třeba počítati mezi věci v dnešních dobách nejdůležitější. Jsouť to škody ve vlastním smyslu, týkající se duchovního a nadpřirozeného života v lidských duších; těchto pak, jak lze snadno poznati, třeba o tolik bolestněji želeťi než ztrát majetkových, oč duch vyniká nad hmotu smrtelnou. Vždyť mimo opomíjení křesťanských povinností silně rozšířené, jak jsme je nyní popsali, jak velikou bolest Nám působí, a to společnou s vámi, ctihodní bratři, že z přecetných chrámů, jichž bylo za války použito k profánním účelům, mnoho dosud nejsou vráceny bohoslužbě, že mnoho kněžských seminářů v téže době uzavřených, jež byly určeny k výchově vůdců a učitelů národů

¹⁾ I. Kor. II, 14.

ve věcech náboženství, dosud nebylo možno otevřít; dále, že skoro všude prořídly rady kněžstva — ať už jedny zničilo u vykonávání božských služeb válečné násilí, jiné, kteří nebyli pamětlivi svatě kázně, zahubily jejich veliké proviny — čímž umlklo na velmi mnoha místech kázání slova Božího, kterého jest přece ku vzdělání těla Kristova¹⁾ nevyhnutelně třeba.

A což naši misionáři z dálných končin a z barbarských vnitrozemí, kteří byli hojně povoláni domů, aby pomáhali při válečných podnicích, a bylo jim opustiti bohatě úrodné lány, na kterých s velikým úspěchem v potu tváře pracovali, aby tam vstúpili náboženství a kulturu; kolikž pak se jich vrátilo ve zdraví na svá působiště? Tyto ztráty byly ovšem aspoň z části nahrazeny, i se vzácným užítkem, jak vidíme; neboť velmi zřejmě se ukázalo, že v nitru služebníků svatyně živě hárá láska k vlasti, o které se vyslovují zástupy nepřátel jen utrhačně, a že oni svědomitě plní všechny povinnosti. Přemnozí vojíní, kteří stáli na pokračí záhuby, vidouce denně vznešené důkazy velkodušnosti a svědomitosti u přísluhovatelů svátosti, smířili se s posvátným řádem i s církví. Než i v tom třeba se podívat i na dobrotivost a moudrosti Boha, který jediný i ze zla dobro vyvodí.

Potud o nynějších zlých poměrech. Nyní zkoumejme bedlivě příčiny, ze kterých vznikly, i když jsme se již některých nezbytně dotkli.

Nejprve poslyšme, ctihodní bratři, co božský utěšitel a lékař lidských slabostí opět a opět zdůrazňoval: Všechno toto zlo vychází z nítra.²⁾ Obřadnou smlouvou nastal sice mezi válčícími mír, jest však zaznamenán jen na veřejných deskách, není vepsán do lidských srdcí; tam žije i nyní ještě válečný duch a odtud denně stále záhubněji působí na občanský život. Neboť příliš dlouho bujelo všude právo silnějšího a tak otupovalo v lidech poněkud přirozené city dobroty a milosrdenství, které zákon křesťanské lásky zdokonalil; zdánlivé pak, ale ne skutečné obnovení míru jich ani dost málo neoživilo. A tak u veliké části lidí se stal dlouhý návyk nenávisti již druhou přirozeností; všude vládne onen slepý zákon, na který si tolik stěžoval apoštol Pavel, že bojuje v jeho údech proti zákonu rozumu. Velmi často se tedy stává že jeden druhému není bratrem, jak káže Kristus, nýbrž cizím a nepřítelem. Důstojnosti a lidské osobnosti jako by se ani nedbalo, platí jen síla a počet; jedni hledí utiskovati druhé, jen aby se zmocnili co nejvíce pozemských statků. Věru, nic není tak rozšířeno mezi lidmi jako nedbalost o statky věčné, k jejichž dosažení Kristus Pán všechny ustavičně skrze svou církev vede; zato všichni nenasytně touží po věcech vnějšcích a pomíjejících.

Ale nezřízené bažení po statečích časných přináší s sebou všeliká zla, především mravní zkázu a rozbroje. Tyto statky nemohou ovšem ukojiti ducha lidského, neboť jsou samy o sobě

¹⁾ Efes. IV, 12.

²⁾ Mk. VII, 23.

bezceonné a ubohé, duch však, jsa od Boha stvořen a určen k věčné slávě, nemůže leč žítí ve stálých obavách a nepokojích, dokud nespočine v Bohu.

Mimo to jsou statky pozemské, co do rozsahu velmi omezeny, takže čím více bývá podílníků, tím méně dostane jednotlivec; zato statky duchovní, byť byly rozděleny mezi mnohé, všechny obohací a přece se nezmenší. Tak se stává, že věci pozemské nemohouce všem stejně stačiti, ani všech plně ukojiti, působí jen roztržky a nevraživost, a jsou opravdu marností nad marností . . . a trápení ducha,¹⁾ jak je velemoudrý Šalomoun všeho zkušený nazval. To platí jak o společnosti lidské, tak o jednotlivcích. Odkud boje a půtky mezi vámi, praví apoštol Jakub, zdaleka odtud, ze žádostí vašich?²⁾

Věru nad žádostivostí těla, to jest chtivost rozkoše, nelze si mysliti zhoubnějšího moru, jenž rozvrací nejen rodiny, nýbrž i státy. Žádostivost očí, to jest chtivost majetku, plodí zase trpké půtky stavovské mezi občany, poněvadž každý až příliš slouží svému vlastnímu prospěchu. Pýcha života pak, to jest snaha panovati nade všemi ostatními, přivedla zmíněné již strany politické do takových bojů, že se neštítí ani urážky majestátu, ani velezrady, ba ani záhuby své vlasti.

A právě této bezuzdné žádostivosti, halící se pláštíkem obecného blaha a lásky k vlasti, třeba věru přičítati vznik nepřátelství a řevnivosti mezi národy. Neboť láska k vlasti a k svému národu přes to, že bývá nemalou pobídkou k mnoha výborným a statečným činům, pokud jest řízena křesťanským zákonem, přece se stává semenem bezprávi a špatnosti, jakmile, vybihajíc za meze práva a spravedlnosti, vyrůstá v nezřízený nacionalismus. Kdo jim bývají zachváceni, ti věru zapomínají nejen, že všickni národové, jako členové obecné rodiny lidstva, mají býti spolu spojeni bratrskou shodou, a že i jiné kmeny mají právo, aby žily a se zdarem usilovaly o úspěch, ale i že se nesmí a ani neprospívá odlučovati užitečné od počestného. Neboť spravedlnost vyvyšuje národy, ubohý mí však činí lidi hříšnými.³⁾ Získá-li rodina, obec nebo stát na újmu nějakých jiných výhod, pokládáji to lidé za čím vynikající a velkolepý, ale trvalým nebývá; aniž bez obavy, že se zhroutí, jak moudře připomíná Augustin: Skleněná radost křehce skvělá, tím hroznější se třeba o ni báti, aby se náhle nerozbila.⁴⁾

Ale ještě důrazněji, než jsme dosud učinili, třeba opakovati, že míru nebylo a že ho dosud postrádáme, jakož i zhojení tolika zel. Neboť již dávno předtím, než Evropa vinou jednotlivců i států vzplanula požárem válečným, byla hlavní a původní příčina těchto velikých pohrom velmi mohutná; a byl by ji jistě ten děsný zápas

1) Kaz. I, 2, 14.

2) Jak. IV, 1.

3) Přísl. XIV, 34.

4) Aug. O městě Božím, kn. IV., hl. 3.

býval odklídil a zničil, kdyby byli všichni pochopili, čeho jsou ty veliké události znamením. Kdož nezná výroku Pisma: Kteříž opustili Hospodina, zahlužení budou;¹⁾ a neméně známá, předležitá slova Ježíše, Vykupitele a učitele lidstva: Beze mne nemůžete nic učinití,²⁾ i též: Kdo neshromáždí se mnou, rozptýluje.³⁾

Tito soudové Boží se naplňovali za všech dob a nyní zvláště se plní před zraky všech. Za to, že lidé odpadli od Boha a od Ježíše Krista, byli pohřženi z bývalého blahobytu do této záplavy neštěstí; z téže příčiny se zvrtna zpravidla každý pokus, jak napravit škodu a zachrániti, co ještě zůstalo na tolika troskách. Nuže, Boha a Ježíše Krista vyloučili ze zákonů i ze států a neodvozuji už autority od Boha, nýbrž od lidí, čímž se stalo, že — nehledíme-li k tomu, jak zákonům byly vzaty pravé a pevné sankce a největší zásady spravedlnosti, které i pohanští filosofové jako Cicero spatřovali jediné ve věčném zákoně Božím — i autorita byla z kořene vyvrácena, ježto byl odstraněn základní důvod, proč jedni mají právo poroučeti, druhí pak povinnost poslouchati. Tím byla nezbytně otřesena veškerá lidská společnost, nemajíc již pevné podpory ani ochrany, zatím co strany zápasily o vládu, aby si hleděly svého prospěchu, ne prospěchu vlasti.

Podobně rozhodli, aby ani Bůh ani Kristus Pán již nebyl prvním činitelem při zakládání rodin; neboť odvrhli mezi občanské smlouvy manželství, které byl Kristus učinil velikou svátostí⁴⁾ a již chtěl mít svatým a posvěcujícím obrazem onoho svazku, jenž potrvá na věky a kterým On jest spojen se svou církví. A tak vidíme, jak se náboženské vědomí v lidu napořád zatemňuje a jak otupuje onen cit, který církev vštípila prvnímu výhonku společnosti, totiž rodině; jak domácí pořádek a mír mizí, soudržnost a stálost rodiny denně se více uvolňuje; jak svatost svazku bývá tak často zářem nečistých chťiců a zhoubným přítlutím k nízkému prospěchářství porušována a sama zřídla života jak rodin, tak národů poskvřňována.

Konečně se jim zdálo, vyloučiti Boha a Krista jeho z výchovy mládeže; tudíž důsledně bylo náboženství nejen ze škol odstraněno, nýbrž i ve školách tajně nebo i veřejně napadáno; dívky pak nabývaly přesvědčení, že náboženství nemá buď žádného významu nebo jistě jen nepatrný pro náležitý život, kdyžtě o něm neslyšely buď vůbec nic, nebo jen slova plná opovržení. Je-li však Bůh a jeho zákon z kázně a učení vyhoštěn, pak nelze již pochopiti, jakým způsobem mohou býti srdce mladých lidí vychovávána, aby se varovali zlého a byli počestně a svatě živi; aniž se možno diviti, že se rodině a státu nedostává dosti lidí mravných, milovných pořádku a pokoje, kteří by byli způsobili a užiteční pro obecné blaho.

1) Isai. I. 28.

2) Jan XV. 5.

3) Luk. XI. 23.

4) Efes. V. 32.

Když se tedy nedbá příkazů křesťanské moudrosti, nelze se diviti, že semena nesvornosti, zasetá všude jako do příhodné půdy, vyrostla konečně v onu hroznou válku, která nenávisť mezi národy a jednotlivými třídami obyvatel násilím a krví jen ještě živila, místo, aby ji oslabovala a utlumila.

Když jsme tedy, ctihodní bratři, stručně shrnuli příčiny zel, které tíží lidstvo, pokusme se teď podle jejich povahy označiti vhodné prostředky k uzdravení společnosti.

Nuže, především dlužno, myslí všech lidí upokojiti. Neprospějet zajisté mnoho vnější zdánlivý mír, kterým se jakoby nějakou zdvořilostí řídí a upravuje vzájemný poměr lidí; ale jest třeba takového míru, který by pronikl a upokojil myslí a je pohнул a naklonil k bratrské lásce k ostatním. Takový mír však není leč Kristův: A pokoj Kristův plesej v srdcích vašich;¹⁾ aniž může býti mír jiný a odlišný od toho, jaký On dává svým,²⁾ ježto Bůh i do nitra nahlíží³⁾ a v duších vládne. Mohl tedy dobře nazvati Pán Ježíš tento mír svým, když první řekl lidem: V mých jméně jste bratři,⁴⁾ a prohlásil zákon vzájemné lásky a snášelivosti všech ke všem, ježž jako by byl zpečetil svou vlastní krví: Toto jest přikázání mé, abyste se milovali ve spolek, jako jsem já miloval vás.⁵⁾ Jeden druhého břemena neste a tak naplníte zákon Kristův.⁶⁾

Z toho ovšem jde, že opravdový mír Kristův se nemůže odchýliti od zásady spravedlnosti, jednak proto, že Bůh sám, kterýž soudí spravedlnost,⁷⁾ jednak, že dílem spravedlnosti jest pokoj.⁸⁾ Nesmí to však býti jen tvrdá a jakoby železná spravedlnost, nýbrž jest třeba ji věru mírniti neméně láskou, kterážto ctnost svou povahou jest schopna usmířiti lidi ve spolek. Takový tedy pokoj zjednal lidskému pokolení Kristus, ba On sám jest náš pokoj, jak praví s důrazem Pavel; neboť tím, že učinil v těle svém na kříži zadost Boží spravedlnosti, zahubil nepřátelství v sobě samém . . . zjedná vaje pokoj,⁹⁾ a všechny i vše v sobě s Bohem smířil. A proto Pavel vidí a přiznává ve vykoupení ne tak skutek spravedlnosti, jakž tomu konečně jest, ale Božího smíru a lásky: Neboť Bůh smířil svět sebou v Kristu;¹⁰⁾ Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.¹¹⁾ Velmi vhodně jako vždycky píše o tom Andělský učitel: Pravý a skutečný

1) Kolos. III, 15.

2) Jan XIV, 27.

3) I, Král, XVI, 7.

4) Mt. XXIII, 8.

5) Jan XV, 12.

6) Gal. VI, 2.

7) Žalm IX, 5.

8) Isai, XXXII, 17.

9) Efes. II, 14.

10) II. Kor. V, 19.

11) Jan III, 16.

pokoj jest spíše dílem lásky než spravedlnosti; neboť tato odstraňuje různé překážky pokoje, jako bezpráví a škody, ale pokoj jest vlastně a zvláště činem lásky.¹⁾

Na mír Kristův, který vychází z lásky a sídlí hluboko v srdci, se tedy právem vztahuje, co praví též Apoštol o království Božím, protože Bůh vládne v srdci láskou: Království Boží není pokrm a nápoj,²⁾ to jest míru Kristova neživí statky pomíjející, nýbrž duchovní a věčné, jejichž vznešenost a výbor-most ukázal světu sám Kristus a neustával jich lidem doporučovati. (Proto zajisté praví: Co pro ospeje člověku, byf celý svět získal, a na své duši škodu trpěl? Aneb jakou dá člověk výměnu za duši svou?³⁾ A dále poučoval, jak vy-trvalý a pevný má býti křesťan: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou; ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatra-titi do pekla.⁴⁾ Netřeba však, aby odmítal statky tohoto světa, kdo chce užívatí takového míru; vždyť přece ze zaslíbení samého Krista bude jimi oplývatí: Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.⁵⁾ A že pokoj Boží převyšuje vše-líký smysl,⁶⁾ proto dovede poroučení žádostem a vyhne se svárům a roztržkám, jež chtivost majetku nutně plodí.

Budou-li tedy žádosti drženy ctností na uzdě a vrátí-li se ná-ležitá úcta věcem ducha, vzejde z toho sám sebou ten prospěch, že křesťanský mír jednak přinese bezúhonnost mravů, jednak ukáže v jasném světle důstojnost lidské osobnosti; kteroužto věru, jakmile Kristus vykoupil svou krví, přijetí za vlastní od nebeského Otce a bratrský svazek se samým Kristem posvěcují, modlitby pak a svátosti činí ji účastnou jak božské milosti, tak přirozenosti do té míry, že na věky bude užívatí slávy Boží, až se jí totiž dostane odměny za spravedlivě prožitý smrtelný život.

(Pokračování.)

Nové úkoly Apoštolátu

M. Smolova

Výchova apoštolů-laiků a exercicie.

Myšlenka apoštolátní — idea cyrilometodějská — spěje jistě a rychle vpřed. O jejím postupu podává zprávy téměř každé číslo tohoto časopisu, v němž se dočítáme, jaké pozornosti se těší, jaký zájem budí tato myšlenka nejen doma, ale i v cizině, a jak rostou řady jejích ctitelů. Podávají o něm

1) 2a, 2ae, q 29. III, ad 3um.

2) Řím. XIV, 17.

3) Mt. XVI, 26.

4) Mt. X, 28, Luk. XII, 14.

5) Mt. VI, 33, Luk. XII, 31.

6) Filip. IV, 7.

zprávy také bilance Apoštolátu, svědčící o tom, že roste nejen zájem, ale i pochopení, jež je zřejmé také ze všech schůzí, sjezdů a slavností naší organizace a dokazuje, že Apoštolát opravdu vážně a cílevědomě pracuje o uskutečnění své ideje.

Známe jistě všichni nebo aspoň většina z nás myšlenku apoštolátní, kterou jasně naznačují stanovy organizace. Je to hluboká, obsahově krásná myšlenka zakladatele našeho spolku, zvěčnělého arcibiskupa Stojana, směřující k šíření, zvelebování a hájení svaté víry katolické ve vlasti naší a mezi našimi nejbližšími bratry slovanskými. Jejím obsahem je praktické křesťanství, které se neomezuje na kostel a světlnici, ale zasahuje a uplatňuje se způsobem časovým a praktickým také v životě veřejném.

Vzácnou myšlenku svého zakladatele — myšlenku vpravdě cyrilometodějskou — jakož i úkol jejího šíření a uskutečňování přijal Apoštolát za svou. S úkolem přijal i způsob jejího šíření — činnost apoštolskou. Nemůže se však spokojiti jenom s apoštolskou činností kněží; byl utvořen a sdružuje také laiky, muže a ženy, jinochy a dívky, z nichž má po přání zakladatele vychováti armádu apoštolů-horlivců pro věc Kristovu. Proto je nejen žádoucno, ale přímo nutno, aby si všímal a přijal za svou též apoštolskou činnost laiků. Její význam pro naši organizaci je — jak již dříve zmíněno — dalekosáhlý, neboť od ní závisí obnova náboženského života, která umožní národu našemu pochopiti velikost myšlenky unionistické a Apoštolátu splnění jeho těžkých úkolů.

Apoštolům-laikům je však třeba dobré a praktické výchovy. Též o tu musí organizace pečovati a to tak horlivě, jak o ni pečoval pucíravý zakladatel, který zřídil k tomu účelu zvláštní školu — exerciční dům na Velehradě. Na tom však nebylo dosti. Postaral se i o vhodné výchovné prostředky — duchovní cvičení, jinými slovy: pěstování náboženského života. A jednal správně a obezřetně. Doklady podává nám skutečnost. Vždyť i dvacet vyslanců Kristových, kteří z pranepatrných počátků dovedli vytvořit dílo závratné hloubky a krásy, církev katolickou, bylo schopno přijati a obdrželo ducha apoštolského od svého božského Mistra teprve po deseti dnech modlitby a přípravy; kněží, jejich nástupcové, čerpají tohoto ducha ze spojení se svým božským Spasitelem, jehož jsou sluhové, a apoštolé-laici jistě také nenajdou vhodnějšího pramene, z něhož by čerpali zdatnost a sílu k apoštolské činnosti nad viru, která postupuje kryta křídly lásky. Pěstování náboženského života bylo tedy a je pramenem všeho působení vnějšího a proto musí zůstat hlavním předmětem výchovy k laickému apoštolátu. Ostatní — totiž ideální vzlet a cvik v apoštolské činnosti — dostaví se již samo sebou jako nutný důsledek života z víry. Vždyť žít znamená se pohybovati, býti činným a proto také život v Ježíši Kristu musí následovat činnost v duchu Kristově, který přišel hledat a spasit,

co hynulo, a jehož slova: „Hleďte nejprve království Božího a všechno ostatní bude vám přidáno“ (Mat. 6, 33) přímo doporučují pěstování náboženského života.

O těchto slovech jistě též uvažoval zvěčnělý zakladatel, a myslím, že nechybím, řeknu-li, že právě z této a podobných úvah vyrostly jeho snahy po dobré výchově novodobých apoštolů a způsobily, že volil k této výchově výše uvedený prostředek: pěstování náboženského života a to způsobem nejvhodnějším: *exerciciemi*.

Že volil nejen osvědčený, ale i časový a praktický prostředek výchovný a že je třeba, aby Apoštolát používal téhož prostředku, poznáme, všimneme-li si podstaty, účelu, prostředků a vlivu, jimiž exercicie působí na výchovu apoštolů-laiků.

Co jsou exercicie?

Odpovědi na tuto otázku bývají různé. Nevěrci nazývají exercicie ubíjením lidského ducha. Katolíci neuvědoměli a ti, kteří je dosud neprodělali a nepochopili jejich významu, pokládají je za něco přezilého, nemoderního, co se hodí buď jen pro řeholníky anebo zase pro veliké hříšníky, kteří by tímto způsobem měli zadostučinití za své poklesky. Poukazují při tom též na zbytečné mrhání času a zanedbávání povinností stavovských. Jinak ovšem soudí o nich odborníci a všichni, kteří je prodělávají častěji. Abychom i my, členové Apoštolátu, mohli si utvořit o exerciciích správný úsudek, abychom pochopili jejich význam pro naši armádu apoštolátní, všimněme si, k čemu stanovil a jak soudí o duchovních cvičeních jejich původce, svatý Ignác z Loyoly.

Veliký tento světec a znalec duchovního života definoval exercicie a nazývá jimi veškerý způsob přípravy a disponování duše k tomu, aby se člověk zbavil nezřízených náklonností, a až se jich zbaví, aby hledal a našel vůli Boží v úpravě svého života ke spáse duše své. Ustanovil tedy svatý Ignác duchovní cvičení k tomu, aby pomocí jich bylo ze srdce lidského odstraněno všechno hříšné a Bohu odporé. Exercicie mají člověka vychovat a vzdělat, aby se přemáhal a svůj život uspořádal ne dle osobních choutek, nýbrž dle vůle Boží. Jsou tedy kulturou a to: kulturou nitra, kulturou mravních sil duše, kulturou lidského „já“, na kterou se při rozpoutání a rozmachu duševních, technických a hospodářských sil zapomnělo, ježto kultura vnější upoutala lidské smýšlení a citění příliš na věci vedlejší.

Účelem této kultury je vzdělávání charakteru vytrvalým, pevným a srdnatým odříkáním a sebezáporem. Exerciciemi má se z člověka státí vojin Boží, který vůli svého nejvyššího Pána, jenž jej do toho či onoho stavu povolal nebo mu v tomto stavu určitou úlohu vykázal, poznává a svoji vůli s jeho vůlí v souhlas uvádí.

Všimneme-li si, pozorujeme-li dobře účel exercicií, přiznáme jistě, že pro apoštoly-laiky není lepšího prostředku výchovného a že je třeba, aby duchovních cvičení co nejčastěji používali. Proč, objasní nám další.

Potřeba exercicií pro apoštoly-laiky vyrostla a roste s požadavky, jež mu klade naše doba a naše poměry. Co žádá naše doba od nich? Apoštolskou práci. Ale nejen na poli náboženském. Je jim vykázána též činnost na poli charitativním a sociálním. Bez houževnaté práce na těchto dvou polích zůstane bezvýslednou i činnost na poli náboženském. Nestačí tedy stále bédovat nad smutnými poměry kulturními a sociálními, třeba přiložit ruce k dílu a pracovat o jejich zlepšení. Ovšem že tato práce není snadná a že žádá oběti. Aby naši apoštolé byli schopni přinášeti oběti, musejí zocelit pevnost své vůle a svého charakteru a svojiti si potřebné vlastnosti, jež budou chtít v praxi uplatnit. Proto je třeba, aby si navykli zkoumat všechny spády a tajné uličky svého záhadného srdce, aby se dovedli odpoutat od svého „já“ a podřizovali své zájmy zájmům celku účinnou a plodnou láskou bliženskou.

Plodné a účinné lásce učí exercicie, jež mají k tomu svoji zvláštní metodu. „Hleďte nejprve království Božího a všecko ostatní bude vám přidáno.“ Obsah těchto slov velmi krásně objasnil věhlasný učenec dr. Foerster, který ve svém spise „Christentum und Klassenkampf“ (Zürich, 1909, str. 15) praví: „Toto hledání království Božího neznamena: Hleďte dokonalé pozemské společnosti, nýbrž spíše: Hleďte především tak obrátiti vůli, že vše, co ve vás odpadlo od Boha, zase se vrátí k prazdroji všeho života... Pak pozbude mamon sám sebou nad vámi moci. Pak jste zralí pro pospolitost, místo abyste žili jen pro zkracování druhých.“

Je tedy patrné, že všichni, kteří chtějí být zralými pro pospolitost, to znamená, kteří chtějí žít a pracovat k dobru a blahu svého okolí, kteří se chtějí stát apoštoly lásky bliženské, již jsou podmíněny úspěchy práce sociální, musejí napřed sami vrátiti se k prameni všeho dobra a načerpati z něho tolik, aby mohli ze svých přebytků rozdávat jiným. A to se děje právě při exerciciích, kdy si osvojujeme to nezištné jednání, smysl pro obětavost, odvalu a statečnost, kdy se učíme jednat tak, abychom mohli svému Spasiteli říci: „Viz, Pane, všecko jsme opustili a jen Tebe jsme následovali.“

Pro středky.

Exercicie mají určité prostředky a jsou s to takové smýšlení a chuť k takovému jednání u cvičenců vzbuditi. Je to předně milost Boží. O té však není třeba jednati zvláště. Vždyť exercicie celým

svým uspořádáním napomáhají k získání milosti Boží. Kromě toho skýtají však ještě jiné prostředky.

Prvním z nich je soustavné rozjímání o věčných pravdách. Sledujeme postup myšlenek.

Východisko tvoří základní pravda, že člověk je od Boha stvořen k tomu, aby jej ctil a chválil, jemu sloužil a tak duši svou zachránil. Vše ostatní je stvořeno pro člověka k snadnějšímu dosažení jeho cíle. Z toho plyne, že člověk může ostatní věci na povrchu zemském potřebovat jen potud, pokud mu napomáhají k dosažení věčného cíle a že se jich musí zprostiti, jestliže mu v této snaze překážejí.

Tyto dvě pravdy jmenuje svatý Ignác základem duchovních cvičení. Ony jsou také vpravdě bezpečným a jistým základem, pozůstávajícím ze tří pevně istmelených balvanů.

Nyní však přichází na řadu další pravda. Ideální harmonie byla a je porušována hříchem. Jaký zločin, jaká vzpoura proti plánům Božím! A na této vzpouře byl člověk spoluvinným. Jediná vzpomínka na minulost jej o tom přesvědčí. Jak zahanbující a smutné, vzpomene-li si člověk na trest, který jednou jistě bude následovat — na peklo, jež ukazuje, že Bůh nebývá posmíván. Kdo neuzná dobrovolně jeho moc a vznešenost, bude jedenkrát nucen uznati jeho spravedlnost. Jistě hrozné pomýšlení, jež klade otázku, je-li věčnost či není a nutí člověka o ní uvažovati. A uvažoval-li vážně, pak se musí se zkroušeným a lítostí naplněným srdcem odvrátiti od hříchu a přivínouti k Bohu skrze Toho, který řekl: „Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne.“

Ježíš Kristus sám zove tedy zkroušené, aby Jej následovali, což jistě stojí námahu a přičinění, zjednává však též radost a vede k věčné slávě. Vždyť Ježíš nejen že zove, dodává také síly a učí, jakým způsobem možno dojiti cíle. V Něm spatřuje člověk zářivý vzor všech ctností, vidí model, dle něhož má upravití své srdce. Spatřuje v Něm něco tak vznešeného, co přímo strhuje k nadšení, něco milého, co nutí k následování, něco důvěryhodného a přitažlivého, čemu se poddává se vsí jistotou a co je odhodlán následovati. Je možné, aby si v takových okamžicích nepoložil otázku: „Pane, co chceš, abych Ti učinil?“ Ano, taková síla spočívá v rozjímání o věčných pravdách. —

Druhým prostředkem je modlitba. Rozjímání je již samo sebou modlitbou a nutí člověka, aby se modlil vroucněji. Ukazuje mu jeho slabost a nicotnost, hříšnost a trestuhodnost. Předvádí jemu také úkoly, které naň čekají, a jeho nedostatečnost a slabost k jejich splnění. A je jisto, že taková vroucná modlitba zmůže u Boha mnohem více než modlitba roztržitá, jakou v denním životě k Bohu vysíláme.

Nejdůležitějším je však třetí prostředek — přijímání sv. svátostí. Ve světle vzpomínek na věčnost připraví se každý zcela jinak na svatou zpověď než obyčejně, zcela jinak želi svých

hříchů, jiná činí předsevzeti a proto také jinak připraven, uzavřev svatou zpověď svoji minulost. A když tak dokonale očistěn a připraven přistoupí potom k svatému přijímání, neuhostí se Spasitel s náplní svých milostí v jeho srdci a nedá vzrůstu dobrému semeni? Jistě že ano.

Exercicie skýtají však ještě jiné prostředky k upevnění duchovního života a tím i k rozmnožení schopností k práci apoštolské. Je to na prvním místě samota a tiché přemýšlení o pořádku a nepořádku v duši člověka. Tím předčí duchovní cvičení všechny ostatní pobožnosti jako misie, tridua, poutě atd., při nichž například sebranost myslí bývá řídkým zjevem. A nemůžeme jí ani žádati. Vezměme na příklad misie. Po promluvě v kostele odebírají se účastníci domů ke svým pracím, kterým musejí věnovat pozornost. Mohou za těchto okolností přemýšlet a uvažovat klidně o slovech, jež byli v kostele slyšeli? Jistě že ne. Něco docela jiného je však při exerciciích, kdy člověk uzavírá se do svého pokojíku a ničím nerušen obrací svoji pozornost jen na to, co slyšel a co se týká jeho vnitřních záležitostí.

Dalším prostředkem je příležitost k rozmluvě o různých náboženských otázkách, různých pochybnostech, jež si cvičenec může dáti cvičitelem vysvětliti, jakož i o povinnostech stavovských. Při našich exerciciích — je-li tomu tak vždycky, nevím — psali si cvičenci své otázky a pochybnosti na listky a dali si je po promluvách vysvětlovati, což má jistě značné výhody. Předně — odpovídá na tyto vážné otázky odborník. Odpovídá na ně s velikou poctivostí a upřímností, poněvadž není vázán ohledy osobními a neví vůbec, kdo se tázal. Další výhoda je ta, že cvičenec má při exerciciích dosti času, aby o těchto odpovědích přemýšlel a učinil si sám správný úsudek. Toho všeho při misích není. Uvážíme-li, jakou cenu a význam mají tyto správné poznatky při exerciciích získané pro celý další život cvičence, přiznáme, že duchovní cvičení jsou opravdu praktickými a že zasluhují všestranné pozornosti a podpory.

Také možnost delší rozmluvy se zpovědníkem, k němuž člověk úplným a upřímným vyznáním nabyl neobyčejné důvěry, je velmi dobrou k upevnění duchovního života, neboť slova knězova bývají cvičenci útěchou a okamžik, kdy jemná ruka duchovního otce snála při exerciciích břemeno hříchů s jeho beder, zanechává v duši kajníkůvě nejkrásnější vzpomínky, jež mnohdy chrání před dalšími poklesky a skýtají sílu k ctnostnému životu a práci. —

Ale to není ještě vše. Duchovní cvičení dávají ještě víc. Skýtají radost z života a v tom je pravě jejich veliký vliv.

Skýtají radost opravdovou, srdečnou, na níž je naše doba tak chuda. A přece má radost v životě lidském neobyčejný význam a hraje velikou roli, zejména při výchově lidské vůle a povahy. Vždyť co je, anebo co má být konečným cílem každé výchovy, když ne radost z modlitby, z práce, z přemáhání sebe sama, z přinášení obětí, z činnosti charitativní a sociální? Či vypadá práce

člověka, který se k ní loudá se zamračeným obličejem a nevolí, lépe a přináší lepšího užítku pro život veřejný než práce toho, který k ní spěchá s radostí a snaží se pracovat co nejlépe?

A kde se daří, kde kvetou ctnosti? Tam, kde je radost ze života. Nepotřebujeme ani citovat výroků svatých otců a učitelů církevních, všimněme si výroků bezbožců a pochopíme význam radosti pro život lidský. Slyšme, co praví Goethe o radosti. Praví v jednom svém spise: „Radost je matkou všech ctností.“ A Nietzsche píše: „Bezradostnost je matkou všech neřestí.“ Radost je tedy nutným prostředkem k pěstování ctností. Proto, chtějí-li apoštolé laici šířit ve svém okolí vůni ctností, chtějí-li šířit blaho, pak musejí býti napřed sami naplněni radostí ze života.

Exercicie skýtají tuto radost plnou měrou a to tím, že umožňují poznati pravdu, poznati správný smysl života, očistiti duši a napraviti chyby. Ale ještě něčím jiným. Ony totiž otevírají pramen radosti a zavlažují vyprahlá srdce. Čím? Svatým přijímáním. „Chléb s nebe dal jsi jim, všechno potěšení v sobě obsahující.“ Slovo „potěšení“ znamená vlastně pramen radosti. Tedy sama církev katolická nazývá chléb nebeský pramenem radosti. — Při exerciciích pijeme z tohoto pramene radostí více než jindy a proto je i naše radost ze života větší. Při exerciciích je Ježíš — radost neskonalá — naším předmětem a není možno, abychom se znepokojovali. Ježíš je se mnou, čeho se tedy bát? Nač se rmoutit? Pán je se mnou, ujmě se mne, poučí nezkušenost mou, podepře slabost mou. Nespočívá v těchto slovech radost, která budí touhu s Kristem pracovat, dává sílu pro něj trpět?

*

Poznali jsme tedy podstatu, účel, prostředky a vliv exercicií.

Ke konci ještě jednu myšlenku: Nežli předal Kristus Pán Petrovi vyšší úřad, tážal se jej po třikráte: „Petře, miluješ mne?“ A Petr, který po zapření mnoho přemýšlel, mnoho se modlil a plakal, tedy prodělával důkladné exercicie, prostě, ale určitě odpověděl: „Pane, Ty víš všechno, Ty víš také, že Tě miluji.“ A teprve po těchto slovech odevzdal mu Kristus Pán úřad apoštolský. Myslím že tato slova jsou pro všechny apoštoly našich dob pobídka, aby i oni obnovili exerciciemi svoji lásku ke Kristu a pak teprve s nadšením uchopili se práce apoštolské.

Uvažujme tedy často o tom, čím jsou exercicie, zejména pro nás členy Apoštolátu, pro apoštoly — laiky — a pak pochopíme velikou myšlenku Stojanovu, pak pochopíme, proč právě exerciciím věnoval takovou pozornost a proč se tak úsilovně staral o dobudování Stojanova. Ale nejen že pochopíme, pak je budeme každoročně prodělávat a o jejich šíření se starat. Pak se budeme starat také o dokončení velikého díla Stojanova.

Začneme ihned a jednejme tak, abychom nepatřili k těm kategoriím, kterým platil smutný vzdech umírajícího tatíčka, když ještě v posledních chvílích dlel duchem ve Stojanově a zasteskl si: „Tisícům jsem pomáhal, ale nevím, jestli mi kdo pomůže.“

Pomáhejme, pracujme a přispívejme obětní duchovními i hmotnými k dokončení díla, které přinese nám i budoucím hojného užítku.

Zpráva o činnosti brněnského odboru „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda pod ochranou Bl. P. Marie“ po dobu 33letého trvání

Dr. Kupka

Apoštolát svatého Cyrila a Metoda zavedl ve své diecési slavné paměti biskup brněnský dr. Fr. Bauer dne 30. listopadu 1892 a zároveň jmenoval první výbor, jehož členové byli: P. Petr Hlobil, Jos. Klíma, far. v Bystřici, dr. Jos. Kupka, Fr. Tesařík, far. v Židlochovicích, a J. Vojtěch, kan. v Brně. Na místo zemřelých členů Josefa Klímy Jana Vojtěcha, Frant. Tesaříka jmenování byli: dr. Jos. Pospíšil, P. Augustín Kleveta, děkan, a na místě tohoto pak Metod Hošek a konsistorní rada Gustav Hever. —

Výbor Apoštolátu považoval vždy za svou nejpřednější povinnost obroditi náboženský život v diecési a pak přispěti k šíření katolické víry v zemích balkánských, jak toho stanoví spolku vyžadují. Za tou příčinou na předním místě pořádány byly misie, exercicie, různé pobožnosti spojené s kázáními, které však ve směr směřovati měly k tomu, aby účastníci přijali svaté svátosti, neboť spojení věřících s Kristem ve svatém přijímání musí býti posledním cílem veškeré činnosti ku povznesení náboženského života. A v této příčině Apoštolát dostal úlohu své čestně. V Brně samém uspořádal Apoštolát za svého třiatřicetiletého trvání veliký počet misí, exercicií, náboženských, hlavně apologetických přednášek a to pro muže i ženy, exercicie pro učně, zavedl druhou čes. májovou pobožnost u sv. Tomáše, podporoval Mariánské kongregace, exercicie pro učitele a učitelky, akademiky, středoškolské studenty na Velehradě, v Přerově, v Brně a jinde. Také pro kněze zavedl Apoštolát měsíční rekolekce a v diecési nebude bez mála chudší farnosti která by byla nedostala podpory na konání misí od Apoštolátu. — Povolání byli, hlavně do Brna, nejslavnější kazatelé z kongregace nejsv. Vykupitele, z řádu Tovaryšstva Ježíšova a řádu dominikánského a pak zvaní byli světší kněží z Brna, aby nadšeným slovem pro svatou víru nadchli a k praktickému křesťanství povzbudili. Také o zavedení redemptoristů do Brna má Apoštolát veliké zásluhy.

A práci Pán Bůh žehnal. Tak na příklad roku 1903 při misích, které konali redemptoristé u sv. Tomáše v Brně, bylo 5000 komunikantů a v Zábrdovicích současně 3000 komunikantů. — Velikého významu pro Brno mabyli slavnostní schůze Apoštolátu,

konané téměř každého roku ve velké dvoraně bosedního domu, jichž se účastňovala v hojném počtu i inteligence. — Vzpomínáme zvláště dvou posledních schůzí v minulém roce, na oslavu korunovace nynějšího papeže Pia XI. a k uctění 1600leté památky prvního církevního sněmu Nicejského konané právě 29. listopadu m. r., které byly v každé příčině velkolepé. —

Pro chudé děti (zakoupeny katechismy, biblické dějiny, udíleny podpory na pomůcky pro vyučování náboženství, udíleny stále podpory katolickým ústavům vzdělávacím a podobné. — Aby lid s Apoštolátem více se seznámil, pořádány byly valné hromady v některém význačnějším místě, jako na příklad v Rajhradě, v Třebíči, Boskovících, ve Slavkově, v Tišnově - Předklášteří, v Novém Městě, Nové Říši, v Břeclavi a roku 1925 v Bučovicích. — Účastenství z celého okolí bývalo ohromné. — Při manifestačních průvodech bývalo až na 10.000 lidí. Všech valných hromad účastňovali se biskupové brněnští. — U sv. přijímání bylo při valné hromadě, na příklad v Třebíči, na 3000 věřících. Při valných hromadách řečnili biskupové, pak msgr. dr. Robert Neuschl, P. Kristín Lux, P. Hugo Černý, farář Frant. Špička, dr. Jos. Kupka, farář M. Hošek, dr. Isidor Zahradník, dr. Frant. Neklapil, P. Alois Slovák, prof. Frant. Janovský, dr. Alois Kolísek, P. Štěpán S. R. dr. Jan Sedláček, dr. Nábělek, prof. Drobný, dr. Tauber, P. Frant. Jemelka a jiní. — Velikým dílem Apoštolátu bylo, že byl činným při založení a rozšiřování časopisu „Svatý Vojtěch“, jehož se odlátu. — Rozumí se samo sebou, že tato činnost Apoštolátu umožňovala byla pouze tím, že výbor byl podporován nejd. arcipastýři, duchovenstvem a lidem věřícím. Na darech a příspěvcích se sešlo asi 150.000 Kč, z nichž byly podporovány podniky domácí a pak každoročně misijní účely mezi rozkolnými Slovany. — Podávající zprávu o výsledku třiatřicetileté práce Apoštolátu v diecési brněnské, máme jediné přání, aby Bůh na přímluvu P. Marie a sv. věrověstů našich Apoštolátu i dále žehnal, zvláště když nyní změnou stanov Apoštolát převzal na přání svatého Otce úkoly mnohem rozsáhlejší nežli posud.

Život svatého Řehoře VII. papeže

Přeložil P. L. V.

I.

Jméno Hildebranda jemu odpovídající zázraky.
Děje až do roku 1052.

Rehoř VII. na němž opravdu odpočinul duch Řehoře I., byl rodem Etruřan, otce měl jménem Bonika a jemu samému se dostalo na křtu jména Hildebrand, ne bez významné předpovědi budoucnosti. Hildebrand totiž značí v němčině spalení pozemské žádostivosti, jakého žalmista si vyprošuje

s nebe, řka v žalmu 25.: Zprubujž mne, Hospodine, a zkus mne; přepalleďví má a srdce mé. Vhodně pak mu na křtu dáno bylo toto jméno podle slova Jana Křtitele: Já sice vás křtím vodou k pokání; ten však, kterýž po mně přijde, mocnějším jest mne, jemuž nejsem hoden obuvi nositi; tenť bude křtíti Duchem svatým a ohněm. Mat. III. O tomto ohni sám Spasitel dí: Oheň přišel jsem pustiti na zem a co chci, ne-li, aby hořel? Luk. XII. Poněvadž tedy muž ten měl ohnivým slovem Páně zapuditi od domu Božího ohnivě střechy nepřítelovy nevhodně mosil ničící požár ve svém jméně.

2. Máme při něm ještě určitější předzvěsti božského zápalu, podle lichž jsme ho kdysi připodobnili k proroku Eliášovi, četše zrovna Isidora „O počátcích a koncích proroků“. Tam se totiž vypravuje, neklame-li paměť, že hlava Eliášova hned po narození byla ozářena ohnivou koulí, zajisté k naznačení záru božského horlení kterým měl jednou vzplanouti proti zvrhlostem ničemých králů a svodům lživých proroků. Podobně ze šatů malíckého Řehoře čili Hildebranda bylo viděti vytrysknout ohňové jiskry, nepochybně na označení zápalu svaté horlivosti, kterou také on měl zahořeti proti nejhorším zpupnostem Jindřichovy zběsilosti a proti nesnesitelné nekázni kněžské nezdrženlivosti. Toto pak vidění jisker, častěji ukázané, první prý na něm pozoroval otec kláštera Cluny, svatý Majolus, a užil o něm slov, pověděných o blaženém Janu Křtiteli: Pacholík ten veliký bude před Pánem. Konečně, abychom bez přerušení uvedli všechna vidění ohně, která jsme o něm zvěděli, byl viděn také z jeho hlavy kdysi plamen vycházející na zřejmější vyjádření podobnosti s Eliášem, správně-li nám přispívají vělkové. Ale jako onen div prorockého zasažení přihodil se v dětství, tak tento úkaz apoštolského zkoušení stal se ve věku dokonalém.

3. Byla i v tomto jakási podobnost s Eliášem, že zhrzen byv od jakéhos utrhače, strašlivě byl obhájěn ohněm nebeským. Neboť když byl arcijáhnem předchůdce svého Alexandra, jakýs chudas, utrpěv nesnesitelné bezprávi od zlotřilce a násilníka, který mu odňal dědictví, vznesl stížnost k římskému veleknězi. Když však ten se bál, aby i jemu proto onen nestoudník a nevázanec neuškodil, a strchoval se spravedlivým rozhodnutím povznéstí milosrdenství: spravedlivý Hildebrand osměluje se jako lev, když se byl dříve pokusil vzbuditi a posílniti papeže k vynesení trestu, ale nijakž ho z malomyslnosti vytrhnouti nemohl, žádal, aby to urovnání milosrdenství a pravdy bylo jemu poručeno. Dovolení ihned dostav, vynesl nad lupičem klatbu. Ten však buď nemaje strachu, nebo stydě se, že by měl strach z takového soudu, třetího dne ve své zpupnosti, vyjev si se spolurytíři, náhle byl zasažen bleskem a jako tvrdý farao byl pohroužen do jezera hořícího ohně.

4. Zatím viděl onen pověstný sen, věštící jeho velekněžskou vznešenost a účinnost, že totiž vycházel z úst jeho oheň, aby zapálil

celý svět; bezpochyby ten oheň, který Pán Ježíš Kristus pustil na zem a chtěl, aby mocně se vznítit. Ale bezbožníci toho tak nevykládali, aniž zlostiníci tak zkusili. Ale bezbožníci toho tak svatému se rouhali, a když je trestal z hříchu, v služebníku jeho Pekelnou hlavní ho zvali: trestem spravedlivého Boha, neodpuštělným hříchem jsouce svázání, upadli do věčného neštěstí zlomyslného jména: a podivným způsobem, co zbožným spasno bylo, bezbožníkům stalo se smrtivým. Dále uvádíme zázrak podobnosti nejen s Eliášem, ale též se spravedlivým Abelem a velemoudrým Šalomounem, jakož i jinými otci, na jejichž totiž oběti padla v podobě ohně milost Ducha svatého. Neboť byv povznesen z vůle Páně na strážnou výšinu apoštolů Petra a Pavla, když po vši zemi rozhlašoval zvuk jejich a do končin okrsku zemského rozšířil slova jejich, vzbudil proti sobě přetěžké pronásledování moderního Nerona, totiž krále Jindřicha IV., jehož hanebností a zločinům bylo všeliké kázání pravdy jako oheň žhoucí nesnesitelné; a byv proto tísní dohnán utíkat z obce do obce, domohl se na čas ochrany velekréřanské kněžny Matyldy. A když u ní „v pokoji učiněno bylo místo jeho a obydlí jeho na Sionu“, to jest na strážné výši božské kontemplace, kolotáním času právě se blížil den zasvěcený nejvíce velekněžské službě, Zelený čtvrtek. Na ten den tedy zašel do opatství, zvaného Nonantula, proslulého ochranou svatých předchůdců jeho Silvestra a Hadriana. A když tam konal svatosvatou službu a byl již ukončil posvěcení křížma, náhle s nebe zažehla požehnaný molk jasná podoba ohně a on oslaven byl spolu s dávnými Otci znamením Božího přijetí.

5. Než zdá se již záhodno zázraky ohňové zakončiti podivuhodným uhašením ohně, o kterém se čte v kronikách ctihodných mužů, že se přihodilo za této okolnosti. Když uvedený Jindřich obklíčil s nepřátelskou mocí hradby města Říma a na jedno místo byl uvrhl oheň, aby talk lid mechal hájení bašt a běžel hasiti požár, a on zatím bez překážky mohl vtrhnouti do města, přestatečný u víře Řehoř, pozoruje tento záhud, učinil znamení kříže a jako by Tiber byl zátopy vylil, požár ihned uhasil a lidu přikázal, aby se navrátil k bránění bašt.

6. My však se vraťme k vzpomínkám z jeho pacholetství. Tehdy byl od rodičů svěřen upci svému, opatu kláštera svaté Rodičky Boží Marie na hoře Aventinské, aby byl vzdělán ve svobodném umění a vychován v mravní kázni, a za krátko vydal vzácné květy obojího pěstění. Když pak byl dospěl v mladíka, odebral se do Francie, aby tam zkroutil bujnost těla jednak útrapami cestovními, jednak pilným studiem. Odtud když za několik let se hodlal vrátit do Říma, skrytým řízením Božím pobyl nějakou dobu na dvoře Jindřicha III., aby, an měl vyvýšen býti na vrcholek kněžství, prospěch jeho zjevným se stal všem s vysoké strážné výše vládní. Proto sám císař říkával, že nikdy neslyšel člověka s takovou smělostí kázatí slovo Boží. A nejosvědčenější bisku-

pové, státní rádcové, podívovali se slovům milosti, která vycházela z úst jeho.

7. Poté se navrátil do Říma, a když se byl věnoval úsilovnému zdokonalení a přičiňoval se s nebe přijaté hrůvy rozumu a činnosti zdvojnásobiti, zpozořoval tupé nepřátele domáci, i zkusil pravdivost výroku: Žádný prorok není vzáčen ve vlasti své. Pročež aby nepodněcoval nenávisti a hledal většího užitku lásky, umínil si jíti do Němec a Gallie. A když přišel do Aikvaependentes, blázal se mu u vidění blažený Petr, který již vstupování jeho na Stolec svůj chystal, a bránil mu dále jíti. On však domníval se, že jest to klamný přelud, od zamýšlené cesty se neodvrátil. Rovněž druhé noci podobného vidění nedbal. Až pak třetí noci apoštol s přísnou tváří mu pohrozil, že bude těžce pykati, ne navrátil-li se; a tak byl přiveden nazpět, k potěše římské církve.

8. V těch dnech po smrti Damasa II. nastoupil Lev IX., který máje rozšafnost a svatost chvályhodného toho muže ze srdce v úctě a lásce, ve všem se spravoval jeho radami, a tato jejich svornost přinášela na poli Páně přemnoho užitku k vymýcení trní. Zatím byv vysvěcen od téhož papeže na podjáhna, byl ustanoven nad klášterem svatého Pavla, uboze zpustlým, a nejprve takovým viděním byl posílen. Ukázav se mu blažený Pavel, stál ve své basilice a máje v rukou lopatu, bral na ni s dlažby dobytčí trus a vyhazoval jej. A když on nečinně při něm stál dívaje se, obořoval se naň apoštol, proč mu nepomáhá? a kázal se mu chopiti lopaty a (jakž sám činil) kydati hnůj. Když totiž lotřící kampaňští zloupili potřeba k výživě, upadla péče o svatost a zachovávaní řehole v takovou netečnost, že jednak dobytek volně vcházal a dům modlitby kálel, jednak ženy posluhující v refektáři, pověst hrstky zbylých mnichů hanobily. Vyklidiv tedy všecku nečistotu a získav opět dostatek potravin, shromáždil počestné množství řeholních mnichů: jejichžto nábožností a kázní slyne až podnes úctyhodně místo to.

9. Nakonec pojal tak zvláštní důvěru v pomoc jejich modliteb, že, nebyval-li někdy zproštěn protivenství, bylo mu to zcela jistou známkou, že jest mezi nimi překážka nějaké proviny; a když neprodleně po ní pátral a ji opravil, přinášela modlitba obvyklým během urychlené osvobození. Blažený zajisté otec, blažení synové, mezi nimiž neznámost a neztrestanost viny nemohla se zdržeti, ale po příkladu Josuovu byvši prozrazei v duchu tichosti podle příkazu apoštolova byla vytréstána. Jestliže se však někteří opovážili, ať z jakéhokoliv stavu, dopustiti u svatého Pavla větších vin, a zvláště spojených s nečistotou anebo svatokrádeží, brzy k slávě apoštolovy úcty zahynuli od záhubce. Jako se zajisté čte, že za Řehoře I. blažený apoštol Ondřej zjednával dosti učinění své svatyni, tak i za Hildebranda, totiž Řehoře VII., zaskvěl se blažený apoštol Pavel jako obhájce své svatyně; ovšem oba apoštolové pomáhali svým dělníkům.

(Pokračování.)

Schema dogmatické konstituce o církvi Kristově

Přeložil P. L. V.

I.

Že Církev jest mystickým tělem Kristovým.

Jednorozený Boží Syn, jenž osvěcuje každého člověka, přícházejícího na tento svět, a jenž žádné nikdy doby ubohých dětí Adamových pomocí svou neopustil, v té plnosti času, která věčným úradkem byla předřízena,¹⁾ k podobnosti lidí se stav,²⁾ viditelným se ukázal v přijaté podobě našeho těla, aby pozemští lidé a tělesní nového člověka oblekouce, kterýž podle Boha stvořen jest ve spravedlnosti a svatosti pravdy,³⁾ tělo vytvořili mystické, jehož by sám byl hlavou. K utvoření pak této jednoty mystického těla zřídil Kristus Pán posvátnou koupel znovuzrození a obnovení, aby synové lidští, tolika jmény mezi sebou rozdělení, zvláště však hříchy rozpadlí, od všeliké špíny vin v ní byvše očištěni, údy byli vespolek⁴⁾ a se svou božskou hlavou věrou, nadějí a láskou jsouce spojeni, jedním jejím Duchem všichni byli oživováni, jakož i nebeských milostí a charismat dary vrchovatě přijali. Nuže, nikdy dosti doporučeno býti nemůže, aby myslím věřících byla předkládána a v nich hluboko utkvěla převlebná krása církve, jejíž hlavou jest Kristus,⁵⁾ od něhož celé tělo skládáno a spojováno jsouc skrze všeliký kloub nápomoci podle působení v míře jednoho každého údu vzrůst těla činí k vzdělání sebe v lásce.⁶⁾

II.

Že křesťanské náboženství nemůže býti pěstěno leč v církvi a po církvi Kristem založené.

Tuto Církev, které dobyl krví svou a kterou jako nevěstu jediné vyvolenou od věčnosti miloval, původce víry a dovršitel Ježíš sám založil a zřídil a přikázal, aby skrze jeho apoštoly a jejich nástupce ustavičně až do skonání věku po veškerém světě a ze všeho stvoření byla sbírána, určena a spravována, aby jeden byl národ svatý, jeden lid vzácný, horlitel dobrých skutků.⁷⁾ Neníť zajisté úmyslem evangelického zákona, aby praví ctitelé mimo všeliký svazek společenský jednotliví o sobě Otci se klaněli v duchu a pravdě, ale Vykupitel náš chtěl, aby náboženství jeho

1) Svatý Ambrož, O víře k blaženému Jeronymovi knězi, ap. Mai VV. Scriptt. t. VII. par. I. p. 159.

2) List k Filip. II, 7.

3) List k Efes. IV, 24.

4) Srov. List k Efes. IV, 4—25, List I. ke Korint. XII, 12—14.

5) List ke Kolos. I, 18.

6) List k Efes. IV, 16.

7) List k Tit. II, 14.

tak bylo spojeno se společností, již zřídil, by s ní docela spíjato a jakoby srostlo zůstávalo, a mimo ni pravého náboženství Kristova nebylo.

III.

Že církev jest společnost pravá, dokonalá, duchovní a nadpřirozená.

Učíme pak a prohlašujeme, že církev má do sebe všechny vlastnosti pravé společnosti. A nebyla ta společnost ponechána Kristem bez vymezení a bez tvaru, ale jako má od něho své bytí, tak z jeho vůle a ustanovení dostalo se jí tvaru jejího bytí a jejího zřízení. Není ona údem nebo částí kterékoliv jiné společnosti a nenáleží jí s kteroukoliv jinou zaměňovati nebo směšovati, nýbrž tak jest sama v sobě dokonalá, že, jakkoliv se liší od všech lidských společností, přece jest nad ně co nejvíce povznesena. Neboť vytrysknuvši z nevyčerpatelného pramene milosrdenství Boha Otce a založena boví službou a prací samého vtěleného Boha, byla ustavena v Ducha svatém, který byv přehojně nejprve na apoštoly vylit, v hojnosti také ustavičně se rozlévá na syny vyvolení, aby oni světlem jeho spolu osvíceni jsouce, jednou věrou myslí i Boha se přidržovali i mezi sebou byli spojeni; aby záruku dědictví v srdcích svých nosíce, žádosti těla od porušení žádostivosti, která jest na světě, odtrhli a blaženou, jednou a společnou naději jsouce uavrzeni, žádali si zaslíbené věčné Boží slávy a tak skrze dobré skutky jistým učinili své povolání.¹⁾ A že bohatstvím těchto statků lidé v církvi skrze Ducha svatého jsou zahrnováni a těmito pouty téhož Ducha svatého v jednotě jsou spíjati: tož církev jest duchovní a řádu naprosto nadpřirozeného.

IV.

Že církev jest společnost viditelná.

Bůh však uchovej, aby kdo věřil, že údové církve spojeni jsou jen pouty vnitřními a skrytými, a že tím se stává společnost tajnou a zcela neviditelnou. Věčná zajiště Boží moudrost a síla chtěla, aby duchovním a neviditelným svazkům, které víří skrze Ducha svatého k nejvyšší viditelné hlavě církve, odpovídala také zevní a viditelná, by ona duchovní a nadpřirozená společnost zevně byla zjevna a viditelnou se jevila. I jest viditelným úřad učitelský, který veřejně předkládá víru, již jest uvnitř věřiti a zevně ji vyznávatí;²⁾ viditelné také posluhování, které veřejnou službou spravuje a na péči má viditelná Boží tajemství, přinášející lidem vnitřní posvěcení a Bohu náležitou úctu; viditelná správa, která obcování lidí mezi sebou pořádá a všecek zevní i veřejný život věřících v církvi upravuje a řídí; viditelné posléze celé tělo

¹⁾ Srov. List k Řím. X, 10.

²⁾ List II. bl. Petra ap. I, 10.

církve, k němuž náležejí nejen spravedliví nebo předurčení, nýbrž i hříšníci, aspoň vyznáním víry a obcováním s ním spojení. A tak církev Kristova na zemi není ani neviditelná ani skryta; nýbrž na jevě (ležící¹⁾) jako město vyvýšené a slavné na hoře,²⁾ které ukryto býti nemůže, a jako svítilna na svícnu,³⁾ která ozářena sluncem spravedlnosti osvětluje veškeren svět světlem své pravdy.

V.

O viditelné jednotě církve.

Když taková jest pravá církev Kristova, prohlašujeme, že touto viditelnou a zřejmou společností jest právě ta církev božských zaslíbení a milosrdenství, kterou Kristus ráčil tolika přednostmi a výsadami vyznačiti a ozdobiti; a jest tak jasně ve svém ustanovení určena, že žádné společnosti od jednoty víry nebo od přičasti tohoto těla odloučené nikterak nemohou býti nazvány jeho částí nebo údem; také není po různých sdruženích křesťanského jména rozptýlena a rozlehlá, nýbrž tvoří všecka v sebe shromážděna a naprosto spojena ve své viditelné jednotě nerozdělené a nerozdělitelné tělo, jež jest právě mystické tělo (Kristovo, o němž apoštol praví: Jedno tělo a jeden duch, jakož povolání jste v jediné naději povolání svého. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest. Jeden Bůh a Otec všech, kterýž jest nad všecky a skrze všecko a ve všech.⁴⁾)

(Pokračování.)

Na pomník nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra Ant. C. Stojana

Frant. Tomeček C. J.

roce 1556 18. dne měsíce dubna přišlo do Prahy dvanácte jesuitů. Katoličtí Čechové v Praze slyšeli o úspěšném působení nedávno založeného řádu Tovaryšstva Ježíšova v jiných zemích, kde katolická víra byla v nebezpečí. I v Čechách bylo po té stránce velmi zle. Počet katolíků klesl asi na jednu desetinu obyvatelstva, dříve tak upřímně katolického. Bylo třeba hledati odpomoci; či měly vedoucí kruhy nechat národ propadnouti úplně husitismu a luteranismu? Obrátili se tedy s prosbou k sv. Ignáci, zakladateli Tovaryšstva, do Říma o dvanáct členů jeho řádu. Sv. Ignác rád vyhověl zbožnému přání. Jesuité se nevtírali, ale rádi přišli a dali se do práce. Kázali, učili ve školách, vypomáhali v duchovní správě a brzy bylo znamenati

1) Svatý Augustin, in Ps. XVIII, enarrat. II. n. 6, Coll. De unit. Eccl. I, un. c. 16, n. 40 Contra Crescon. Donatist. I, II, c. 36, n. 45. Contra Litt. Petil. I: I. c. 32, n. 74, c. 104, n. 239.

2) Sv. Cyrilla Alex. Com. in Is. I. III, c. 25, n. 4.

3) Srov. Mt. V, 15.

4) List k Efes. IV, 4—6.

potěšitelný obrat. Počet jesuitů se množil, rodili Čechové vstupovali do Tovaryšstva a působili tím účinněji na své krajany. Ve školách a v Mariánských družinách vychovávali si výborné nástupce a pomocníky. Prostředkem k pravé, různé, katolické výchově jim byly mimo jiné exercicie čili duch. cvičení sv. Ignáce. — Jimi byli vyškoleni tehdejší přední vůdcové katolíků, jako Zdeněk Lobkovic, Jaroslav Martinic, Vilém Slavata, Fabricius a mnozí jiní. Ač byli věrnými úředníky císařskými, uměli se i svému vladaři opřít, kde předvídali zhoubné následky pro katolictví v zemi.

Zdá se, jako by se poměry náboženské v Čechách před třemi stoletími vracely i do našich dob; zevně poněkud v jiné podobě, ale podstatou tytéž. A aj, řízením moudré Prozřetelnosti božské ozývá se s cimbuří hradu říše Kristovy z věčného města do celého světa výzva s heslem pro novodobé bojovníky proti bludům: „Vzhůru k duchovním cvičením svatého Ignáce!“ Sv. Otec Pius XI. vidí v nich nejbezpečnější záchranu nábožensky i mravně upadající společnosti lidské a mravní její obnovu.

Hlavně pak tato duchovní spoušť zachvacuje dělnictvo, třídy pracující vůbec. Proto svatý Otec doporučí duchovní cvičení zejména pro ně. Nelze tu neviděti zřejmé prstu Božího. Věru, že můžeme zvolati bez nebezpečí výtky nějaké přemrštěnosti: Jam proximus ardet Ucalegon. Nemýlíme se asi, tvrdíme-li, že při nedávném měření sil do sborů zákonodárných zachvělo se srdce i mužů jinak otužilých, když duchovním zrakem přehlíželi rozvlněné moře statisícových hlav, v nichž není místa pro Boha a víru, pro Ježíše Krista a jeho církev. — Avšak bystré oko katolíka vidí ještě jiné statisíce, ano, vidí i ve svých řadách leckteré jedince, v nichž světlo víry uhasíná, bledne vzpomínka na věčnost, na věci nadpřirozené a je snad blízko úplného zapomenutí.

Kardinál Bourne pravil jednou kněžím farnosti ústého velikého města, když si je k sobě při visitaci povolal: „Milí důstojní páni, přicházím-li k vám na visitaci, táži se: Kolik katolíků máte? Jest jich, dejme tomu 3.700. A táží-li se: Znáte je? odpovíte mi: Ovšem, známe, a to osobně. Díky Bohu, vám řeknu. Ale, když jsem do vaší farnosti přišel a nahlédl do knih, zvěděl jsem, že v městě je ne 3.700, nýbrž 84.000 obyvatel! Ti všichni jsou křtění, a v církevním zákoníku (Codex j. c.) čtu: „Všichni, kteří jsou pokřtění, náležejí do církve.“ — Toho nelze popřít. Proto máte ve své farnosti se starati ne o 3.700, nýbrž o 84.000 duší. Tak tomu jest; svatým křtem stáváme se údy církve. Je sice pravda, že vás jen oněch 3.700 uznává za své duchovní správce, ale tím se na věci nic nemění; božský Soudce se kdysi otázal: „Kde pak jsou ti ostatní?“ Vy jste odpovědní za všechny. To jest ovšem ohromná práce, kterou nejste s to sami zdolati. Proto vám pošlu pomocníky; jsou to laici vycvičení v učení a hájení katolických pravd. Až přijdou, nedělejte jim obtíže a přijměte je laskavě, aby mnoho jazyků hlásalo učení Kristovo.“

Tito pomocníci skutečně přišli a mají právo od biskupa vyučovat děti náboženství ve škole, nebo i veřejně na ulicích kázat slovo Boží, apologeticky hájit církev, jakož i způsobit osoby tomuto způsobu hlásání pravého evangelia vyučovat.

Ne téhož druhu, ale podobní pomocníci nauky a církve Kristovy vycházejí i z každých svědomitě konaných duchovních cvičení, zejména v exercičních domech.

To bylo zajisté i úmyslem v Pánu zesnulého nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra A. C. Stojana při stavbě Stojanova. Má Stojanov býti, jak i svatý Otec exerciční domy nazývá, vysokým učilištěm praktického křest.-katolického života a jeho účinné obrany. A bohudíky, Stojanov věrně plní po této stránce své poslání i při svém dosti ubohém nynějším stavu. Není tomu dávno, co jeho vznešený původce zavřel oči, a již vyšlo z něho přes 2.000 bojovníků za svatou víru a pomocníků v budování a šíření říše Boží na zemi. Vystřídali se tam účastníci a účastnice ze všech stavů; mladí i starí, prostí i učení, chudí i bohatí a všichni odcházelí s nadšeným srdcem pro Ježíše Krista, jakož i s pevným úmyslem nejen podle zákona Božího žítí, nýbrž ho i veřejně hájiti.

Dobře bylo řečeno, že sobě nejdůstojnější pan arcibiskup krásný postavil pomník; ten bude pevnější a stálejší než jakýkoliv pomník mramorový, neboť vrcholem svým sahá do věčnosti.

Podivné jsou osudy a cesty Boží. Dne 16. srpna 1917 padl, zasažen jsa granátovou koulí ještě s třemi důstojníky, poměrně ještě mladý irský kněz z Tov. Ježíšova, polní kurát P. William Doyle v bitvě u Yprů. Zpráva o jeho úmrtí praví: „Nejlepší průkopník dělnických exercičií je mrtev!“ Jeden sergeant o něm napsal: „Nikdy nepadl ve válce muž, jenž by byl tak srdnatý a svatý jako on.“ — Byl právě v nejlepších letech, bylo mu 44 let; opravňoval tedy k nejlepším nadějím. Již na studiích v Enghienu u Bruselu slyšel o velikém rozmachu duchovních cvičení, zvláště pro dělníky v Holandsku, Belgii a též v severní Francii. I umínil si toto „dílo Prozřetelnosti Boží“, jak se o dělnických exercičiích svatý Otec Pius X. vyjádřil, uvést též do Irska. Nebylo mu toho dopráno; to jediné, čeho se dopracoval, bylo, že v roce 1915 přivedl 60 dělníků na duchovní cvičení; potom byl povolán na bojiště. — Všichni, kdož s ním obcovali, milovali ho; znamenali na něm troji zvláště vlastnost, jež ho zdobila; byl vždy veselý myslí, dětinně srdečnosti a byl mužem svatým.

Řekli jsme: podivné jsou cesty Boží. Proč dopustil Bůh, aby tento muž, jenž podle odůvodněného soudu tolik dobrého mohl způsobiti, se světa odešel? Byl i hledaným spisovatelem; jeho jedna brožura „Vocations“ rozšířila se vkrátce v 100.000 výtiscích... Mluví se o postavení pomníku na jeho památku, a tím prý může býti jen postavení exercičního domu pro dělníky.

Tento muž mi přišel na mysl, když jsem chtěl psát vzpomínku o Stojanově. I zesnulý pan arcibiskup byl zlatá povaha, měl, jak

se říkalo, zlaté srdce: byl vždy veselý a veselý mysli, dětině srdečný a svatého života, planul horlivou láskou pro Boha a bližního. Stavbou Stojanova hledal jen posvěcení a spásu duší a jistě ne na místě posledním spásu dělnictva posvátnými exerciciemi. Jak by byl asi horečně pracoval, kdyby posud žil, vida nynější poměry a stav pracujících tříd! Věru nemohl si lepšího a trvalejšího pomníku postaviti než exerciční dům.

Avšak i tu se namítá otázka: Proč ho Pán povolal dříve, než celé dílo dokončil? Snad též asi proto, aby jeho ctitelé, kteří mu v tak obrovském počtu, zejména po dvakrát, takovou počtu prokázali, také sami měli zásluhu o dobudování jeho pomníku — Stojanova? Způsob je znám.

Svatý Ignác v závěrečném rozjímání o duchovních cvičeních, o lásce k Bohu, připomíná dvě nutné známky pravé lásky: 1. Láska, praví, se jeví nejen slovy, nýbrž i skutkem. 2. Milující osoba dává té, již miluje, ze svého, čeho ona nemá. — Nuže, nejdůstojnější pan arcibiskup dal vše, co měl, své srdce, svůj majetek..., lidu, jež miloval, muže, dejtež i vy jemu nyní ze svého, čeho on nemá... A Stojanov bude brzy státi v plné kráse a plnění tím lépe svůj úkol pro čest a slávu Boží a blaho bližních — nesmrtelných duší!

Z autobiografie ruského konvertity

— šov.

Michael Andrejev, bývalý ruský diplomat, byl přijat do katolické církve 2. února 1922 v chrámu sv. Kanisia ve Vídni. Pak studoval teologii a byl 26. července 1925 v Innomosti vysvěcen na kněze. Počátkem listopadu roku 1925 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova ve Sv. Ondřeji. Nedávno velmi zajímavě napsal, jakými cestami ho vedla Prozřetelnost Boží do církve katolické. Podáváme zde některé úryvky z jeho světoživotopisu, který uveřejnil v bohosloveckém časopisu „Korrespondenz“ pod titulem: *Inquietum cor nostrum, donec quiescat in Te.*

Píše: ... V mém životopise se jasně projevuje řízení Boží... Doufám, že vyznáním svých poblouzení mohu všem čtenářům podat nový důkaz nekonečného milosrdenství Božího. Můj život ukazuje tak jasně, že mimo pokoj v Bohu není na světě žádného štěstí... Každý musí na zemi nésti své jho; nejtěžší je ono, jež na nás ukládají naše vášně, a nejtěžší je konečně to, které Spasitel žádá od svých následovníků. Vždyť oběti, které člověk přináší v jeho službě, byť byly sebe větší, odměňuje často již zde na světě bohatě. K tomuto názoru jsem přišel po dlouhém, bouřlivém životě; z vlastní zkušenosti jsem vníkal do hluboké pravdy slov Kristových: „Vezměte jho mé na sebe..., neboť jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké.“ (Mat. 11, 29. 30.)

Narodil jsem se roku 1868 a byl jsem vychován v pravoslavné

víře, poněvadž pocházím z pravé ruské rodiny. K dobrému vychování náležela tehdy ve vyšších kruzích společenských znalost jazyků. Proto byly děti hned od maličkosti vychovávány od cizozemských vychovatelů. Moje první řeč, již jsem se jako dítě dovedl vyjadřovati, byla německá. Teprve později jsem se naučil rusky od služebnictva. Pak ještě francouzsky a anglicky. Náboženské vyučování se mi samozřejmě dostávalo od popa v ruské řeči. Byl to vzdělaný muž, od něhož jsem nikdy neslyšel nějakých útoků nebo nepříznivých úsudků o katolické církvi. Moje německé vychovatelky byly protestantky, francouzské byly katoličky. Ani ony ani tyto nedovedly zatajiti před námi dětmi svého opovržení vůči pravoslavnému náboženství. Nesměly ho sice otevřeně vysloviti, ale dítě vycítí vždy i nevyslovené. Také společenské postavení duchovenstva nemohlo přispěti k tomu, aby se ze mne stal přesvědčený pravoslavný. Kněžstvo tvořilo v Rusku kastu, která přišla solva do styku se společností. V tom snad tkví největší neštěstí ruské pravoslavné církve. O duchovních vůdcích nelze ani mluvit. Kněz měl takřka postavení či hodnost podřízeného úředníka. Lidé šli ke zpovědi a dali zástupci Božímu na zemi několik rublů nebo kopejek — dle možnosti — jako mzdu, odměnu — i když ne za rozhřešení — přece alespoň za jeho práci. Kněz býval zván, aby vykonal bohoslužbu v domě, vždy se mu za to zaplatilo, zřídka se mu nabídl šálek čaje nebo snídaně; a tím bylo vše odbyto. Pravidelného styku s farářem nebylo a také jej nikdo nenavštívil. Za takových poměrů nemohl tedy ani můj učitel náboženství míti na mě nějaký vliv. Moje vychovatelky však se snažily, aby učinily ze mne i z mých sourozenců dobré křesťany. Učily nás, že nejdůležitější je křesťanství, různá vyznání že nemají velkého významu. Protože jsem se narodil jako Rus, musel jsem náležeti k ruské pravoslavné církvi; že by ona byla jediné pravá, to mi nebylo nikdy vštěpováno a také mi to samému nikdy nenapadlo. Proto nemohlo být u mne ani řeči o vočkovanych předsudcích vůči katolické církvi. Mé náboženské výchově by se píše mohla vytykat přílišná snášelivost v konfesionálních otázkách.

Pokud jsem byl doma a pak na gymnasiu, byl jsem zcela spokojen se svým náboženstvím... „Kostel“ byl pro mne budovou, kam jsem chodil v neděle a svátky na služby Boží, jednou v roce ke zpovědi a k velikonočnímu přijímání. Pro hlubší otázky náboženské jsem neměl pochopení. Po ukončení gymnasijských studií musel jsem jít na universitu. Nyní nadešla volba fakulty. O vědu jsem nejevil zvláštního zájmu. Poněvadž jsem byl hmotně zcela nezávislý a nemusel jsem se starati o denní chléb, myslel jsem si, že právnická fakulta mi může poskytnouti nejsnáze všeobecného vzdělání i potřebných znalostí pro státní službu... Politicky jsem zůstal zcela indiferentní. Avšak od indiferentismu je jen krok k pochybovačnosti. A tak s mnohými svými současníky jsem padl za oběť tomuto skepticismu. Bylo též zcela přirozené, že s pole politického se přenesl i na pole náboženské, jakmile se začala

viklati moje víra. A to se stalo z velké části již v posledních letech studií gymnasijských pod vlivem moderní četby a nevěřících spolužáků... Ovšem taková nauka (skepticismus) osvobozuje člověka všech mravních pout, ale vede jej též neodvratně do záhuby a jen veliká milost Boží ho může zachrániti z bahna, do něhož upadne. Tak se stalo se mnou.

Nemyslete si však, že odpad od víry se u mně udál bez bolesti! Vrozená náboženská je takřka nevyhladitelná. Zlý duch může ji sice na delší dobu utlumiti svou celou zbrojnicí vášní, ale nedovede ji vyhubiti. Svědomí může i na dlouho být přinuceno k mlčení, ale ono přece trápí v té neb oné podobě a hlavně pocitem nespokojenosti, často též záchvaty černé melancholie. Těchto dvou trápení jsem zcela zbaven od svého obrácení.

V době svého studia na moskevské universitě, kdy má víra byla již dosti zlomena, odhodlal jsem se vykonati pout do Tivického-Sergějskaja Laury, proslulého to kláštera svým bohatstvím a historickou úlohou, jakou hrál ve válkách s Polskem. Tam jsem vyhledal mnicha, jménem P. Barnabáše, který žil v pověsti svatosti. Spousty poutníků z celého Ruska se k němu hrnuly a všichni prosili o radu. Chtěl jsem se mu vyzpovídati a vyjeviti mu své věroučné obtíže, ačkoli jsem mohl očekávati odpověď ve formě zcela kratičkého výroku, jež bych si musel potom sám vyložit. Takovi proslulí „světci“ bývali velmi skoupí v slovech a udíleli rady v podobě citátu z Písma sv. nebo aforismu. Tento způsob má do sebe něco jakoby vnuknutého a následkem toho hluboce účinkuje na mysl. Myslel jsem si, že velcí znalci lidského srdce nepotřebují poslouchati dlouhých řečí svých kajníků: v okamžiku prohlédnou člověka a řeknou několik slov, kde co schází a co třeba činiti. — Sotvaže jsem zcela krátce na sebe ve zpovědi požaloval, řekl „světec“: „Modli se a posti!“ a beze všeho mi dal rozhršení. Byl jsem manejevíš zklamán. Samozřejmě se nemohl zmýlit. Přísný pravoslavný púst byl pravým opakem toho, co jsem potřeboval. Pro ustavičnou nechuť k jídlu, již jsem velmi trpěl ve svém mládí, musel jsem výživu svého organismu prováděti umělými, lékařskými prostředky.

Tímto nezdarem jsem se však nedal zastrašiti před druhým pokusem. Když jsem přestoupil na universitu do Petrohradu a svědomí mi stále nedalo pokoje, myslel jsem si, že v hlavním městě spíše naleznu kněze, který má více pochopení pro moderní bolesti studující mládeže. Bydlel jsem nedaleko ministerstva námořnictví a šel jsem ke knězi, který k němu náležel. Vojenští a námořniční duchovní platili většinou za nejvzdělanější. Avšak zpověď, kterou jsem vykonal, byla doslovným opakováním oné u mnicha v Lauře. „Modli se a posti!“ bylo vše, co mi také námořní kněz řekl. Bylo mi jasno, že to byla stereotypní fráze z příručky pro zpovědníky. Musím se upřímně přiznati, že tato nová zkušenost mě potěšila, neboť mne posílila v novém názoru světovém, jež jsem si v této době vytvořil: církev se svými svátcostmi patří minulosti — moder-

ní člověk jí nemůže potřebovat, neboť neodpovídá modernímu „náboženskému citění“. To byl lehkomyšlný důsledek mých dvou posledních zkušeností.

Tak jsem zcela sčítával s církví. Ale náboženský sklon neztratila moje duše nikdy. Nikdy jsem nesouhlasil s hmotářskými názory a po celý život zůstala ve mně neotřesená víra v Boha, v Boží Prozřetelnost a odplatu. Tak na příklad kdykol jsem náhodou trpěl nespravedlností svých bližních, těšil jsem se aforismem, jež jsem snad někde četl, o němž jsem však myslel, že jsem jej sám vynalezl: „Nespravedlnost lidská jest spravedlností Boží“, to jest bolest, kterou mi působí lidé, jest trestem Božím za mé hříchy; nemám jim to opláceti, neboť oni jsou jen nástroji, jichž Bůh používá...

Nyní budu vypravovat příběh ze svého života, jenž na mne učinil nehlubší dojem a zcela posílil mé přesvědčení o existenci Boží Prozřetelnosti... Bude to též pohled do náboženského života patriarchálních rodin ve svaté Rusi v dobách předválečných...

Ve zbožných rodinách v Moskvě bylo zvykem, že si dávali přinést do domu obraz Matky Boží, zvaný „Iverskaja“, protože pochází z Iberie na Kavkazu. Tomuto obrazu se připisovala zázračná moc, neboť prý způsobil mnoho uzdravení. Legenda vypravuje též o zázraku, který se udál za francouzského vpádu roku 1812. Když totiž surový voják z napoleonské armády zabodl do obrazu kopí, tu prý z něho vystříkla krev. Buď jak buď — pravdou je, že obraz patří k největším posvátnostem v Rusku a proto též je od lidí velmi uctíván. Kaple, v níž se obraz nalézá, stojí u vchodu do Kremle a je po celý den navštěvována od tisíců věřících, ačkoli v kapli bývá jen dvě hodiny: od 12 do 1 v poledne a od 12 do 1 v noci; po celou ostatní dobu se vozí od domu k domu.

V naší rodině bylo zvykem již od dávných let, že se přijímala v úterý velikonoční — jak se říkávalo — „návštěva Matky Boží“. Tyto návštěvy se hned v útlém mládí vtiskly tak hluboce do mé duše, že ještě dnes — po více než 40 letech — se upomínám na nejmenší jednotlivosti. Protože náš dům stál zcela blízko kaple, přijímali jsme návštěvu velmi časně zrána, asi kolem 4. hodiny. O 3 hodinách jsme museli vstát, abychom již od půl 4. hodiny mohli očekávat příchod obrazu v přijímacím salonu. Vše bylo připraveno k přijetí obrazu: čtyři silné stolice byly přistaveny ke zdi, pokryty bílým ubrusem a na ně se pak postavil onen veliký a velmi těžký obraz, který byl asi 2 metry dlouhý a tolikéž široký. Před tyto stolice byl postaven stůl též pokrytý sněhobílou přikrývkou a na něj postavena mísa s vodou a třemi svícemi, poněvadž se slavnostním Te Deum bylo spojeno též svěcení vody. Toto svěcení záleželo v trojím ponoření stříbrného, pozlaceného kříže do mísy. Pak nechal kněz téci vodu přes kříž do sklenice, z níž všichni přítomní učinili po doušku.

My děti jsme seděly zcela tiše ve vedlejším saloně. Mrazilo nás nejen od ranního chladu, jež děti tak pocítují, jsou-li vyrušeny ze

spánku, nýbrž i od vnitřního rozrušení; neboť celá nálada byla velmi slavnostní. V domě se mluvilo docela tiše, ba i na nádvoří, které se prostíralo před domem a vyhlíželo zcela slavnostně, neboť bylo k této příležitosti posypáno čerstvým červeným pískem. Všude kolkolem zavládalo posvátné ticho. Velká domovní brána byla otevřena již od 3 hodin. Služebnictvo bylo rozestaveno na nádvoří i na ulici; měli nám ihned oznámiti příchod, jakmile zdeleka spatří vůz.

Najednou jsme uslyšeli vzrušené volání na nádvoří: „Přichází! Přichází!“ Moje matka sestupuje po schodech s celou družinou dětí, vychovatelek a ostatního domácího personálu, aby pozdravila před branou svého domu Nebeskou Královnu. V nejbližším okamžiku slyšíme z dále hlomoz, jež působí v tichu nočním těžký kočár a sedm koní, pak se zjevuje jezdec s pochodní a za ním bezprostředně přijíždí šestispřeží. Nádherný vůz je bohatě vyzdoben zlatými náboženskými emblemy. Obrovský obraz zaujímá čestné místo ve voze a naproti němu sedí ve skvostném mešním rouchu z červeného damašku kněz a jáhen, jenž drží v rukou svítilnu. Vůz zastavuje před naší branou. Kněz a jáhen vystupují a čtyři z našeho služebnictva berou obraz z vozu a nesou jej nahoru, jsouce všemi doprovázeni.

Obraz zhotovený po způsobu byzantském ze zlata a stříbra a hustě ozdobený diamanty, perlemi a nejrozmanitějšími drahokamy, je zasazen do masivního, dubového rámu a následkem toho tak těžký, že čtyři naši nejsilnější služebníci mohou jen s největší námahou vystupovati s obrazem po schodech. — Po Te Deum, jež se před svatým obrazem zpívalo, byl mesen do všech pokojů v domě. Za obrazem šel kněz s právě posvěcenou vodou a vykropoval všechny světnice. Pak byl obraz přinesen do většího prostranství na chodbě, služebníci jej vyzvedli do výše asi jednoho metru a drželi jej v nakloněné poloze. Všichni přítomní museli hluboce skloněni projíti pod obrazem, takřka v jeho stínu; tak symbolicky naznačena ochrana Marie Panny. V podobném průvodě byl potom zase svatý obraz vynesena z domu a vložen do vozu. Všichni zůstali ještě chvíli na nádvoří státi a sledovali svými pohledy vzdalující se vůz, až úplně zmizel z našich očí. Pak jsme šli my děti zase do postele, matka však na první mši svatou. Ještě celý příští den panovala v domě slavnostní nálada.

Po tomto poněkud dlouhém úvodu, v němž jsem chtěl naznačiti, jak veliká byla úcta k Matce Boží v Rusku, snáze pochopí čtenář pamětihodnou událost, již chci nyní vyprávěti. (Pokračování.)

Bratrské Slovensko pro unionismus

— žov.

Srdce každého pracovníka pro unii musí zaplesat radostí nad tím, s jakou horlivosťou a obětavostí pracuje nejdůstojnější pan nitranský biskup dr. Karol Kmetko na poli unionistickém. Jeho přičiněním se připravuje stavba nového Misijního ústavu v Nitře, který má vychovávat misionáře pro Rusko. Výtečné pracovníky našel pan biskup v misijní společnosti Slova Božího (S. V. D.). Celý krásný a dalekosáhlý plán předložil katolické veřejnosti slovenské v svolání vydaném 1. listopadu 1925, na němž vedle jeho vlastního podpisu čteme též jméno P. Vojtěcha Floriána S. V. D., superiora.¹⁾

Svolání si zaslouhuje, aby zde bylo celé uveřejněno k poučení a též k povzbuzení.

Katolické Verejnosti!

Naša katolícka verejnosť už dobre zná misijnú „Spoločnosť Slova Božieho“, ktorá práve 50 rokov účinkuje na poli misijnom našej Cirkvi a docielila za túto dobu neobyčajný úspech v misiiach. Táto Spoločnosť pred 2 roky prišla aj do našej republiky a v septembri 1923 otvorila svoj misijný „Dom Sedmiboľstnej Matky Božej“ v Močenku (ž. Bratislavská). Náš katolicizmus týmto účinnive zasiahol do misijnárskeho diela katolíckej Cirkvi, a zaiste úprimnou radosťou zaplesalo srdce každého verného katolíka, že prvý misijnársky ústav Č. S. R. začal účinkovať na Slovensku a takto i katolíci Č. S. R. účinnive začínajú plniť poslednú vôľu Kristovu: „Idte, učte všetky národy . . .“

Kde je živý náboženský život, kde je láska ku Cirkvi a ku Kristovi, tam všade musí byť záujem a obetavá práca za rozšírenie najväčšieho pokladu ľudstva: viery Kristovej. Môžeme s istotou tvrdiť, že v akej miere ktorý národ berie účasť na misijnom diele Cirkvi, v takej miere prekvitá uňho aj vnútorný náboženský život. Na pr. počet holandských katolíkov je len 2 a pol milióna a katolícke Holandsko dnes má 62 misijných domov, 37 misijných časopisov a v misiiach spoú 3400 misiónárov.

Zaiste krásny to príklad, ale aj dôkaz pravého katolíckeho života. Je celkom prirodzené, že kde panuje láska a vernosť ku Cirkvi, kde je viera živá, tam musí byť misijná činnosť, tam musí každý verný katolík spolupracovať na tom, aby čím prv prišlo Kráľovstvo Božie ku všetkým národom sveta!

Niet takého štátu v Európe, v ktorom by nebolo misijných ústavov, vychovávajúcich apoštolov viery Kristovej pre všetky národy. Smutné, veľmi smutné by bolo, keby naša republika s 11 miliónmi katolíkov nevedela udržať aspoň jeden misijný ústav! Mladíkov, ktorí tomuto vznešenému cieľu chcú život svoj obetovať,

¹⁾ Známeho unionistického kongresu na Velehradě 1924.

máme dosť. Tito dosiaľ v cudzozemských, zväčša v nemeckých domoch museli sa pripravovať k tomu cieľu.

Hlboká viera, zbožnosť a štedrosť slov. katolíkov je tiež istou zárukou, že to misijné dielo, ktoré tu u nás s pomocou Božou korene pustilo, rásti a prekvitať bude. V tomto presvedčení Spoločnosť Božieho Slova sa rozhodla, že Misijný dom z Močenku preloží do Nitry a takto misijné dielo na nový, širší základ položí.

Nitra hrala jednú vynikajúci zástoj v dejinách rozšírenia kresťanskej viery.

„Nitra . . . ty si bola sväté mesto Methodovo, keď tu našim otcom kázal Božie slovo“. (Nár. pieseň.) V tomto meste účinkovali naši sv. vierozvestci Cyrill a Method a odtiaľto sa šírilo svetlo pravej viery k mnohým slavianským kmeňom. Podobné povolanie má aj Spoločnosť Božieho Slova. Misijný ústav v Nitre bude postavený a j doslužby idei cyrillo-metodejskej a jedna z nejhlavnějších úloh jeho bude vychovávať misiónarov pre Rusko, aby takto unionizmus u nás celkom prakticky a aktívne bol uplatňovaný. Spoločnosť Božieho Slova behom 50 ročného svojho trvania dokázala tu najväčšiu misijnú agilitu a neobyčajne veľké úspechy. Iste, že sa osvedčí aj na poli unionistickom a z tohoto hľadiska jej príchod do našej vlasti je mimoriadne veľkého významu. Na poli unionistickom doteraz naša republika má prvotenstvo, musí sa všemožne pričiniť, aby aj v praktickom uskutočnení unionizmu naša republika viedla. A v tomto na Spoločnosť Slova Božieho čaká dôležité povolanie. Poľská vláda nielen že ochotne pripustila túto Spoločnosť do Poľska, lež jej temer zdarma dala veľký majetok v Hornej Grupe a umožnila jej založiť veľký ústredný dom v Rybníku. Tak sa zdá, že Poľsko si je vedomé veľkého významu Spoločnosti Slova Božieho ohľadom Východu.

Katolíci Č. S. R. musia sa tiež čo najlepšie zaujať tohoto diela. Spoločnosť Božieho Slova je už u nás a v Nitre, na vrchu Matky Božej hodlá vybudovať svoj ústredný dom pre celú republiku.

V Nitre, na takzvanom vršku Matky Božej stojí chrám a skromná budova, volakedy kláštor. Toto pútné miesto spravoval vždy jeden kňaz. Tento chrám a budovu prevzala Spoločnosť Božieho Slova a tu vybuduje postupne svoj misijný ústav.

Avšak budova v terajšom stave ani z daleka nemôže vyhovieť. Je malá, vlastne len byt duchovného správcu tvoriaca. Budova sa musí rozšíriť a to predbežne aspoň v trojnásobnej veľkosti terajšej. V tomto ústrednom misijnom dome bude zároveň aj náš prvý exercičný dom. Týmto exercičným domom získame tú najpotrebnejšiu ustanovizeň pre naše vnútorné misijné dielo. V poslednej dobe exercičný

pohyb u nás krásne, nádejeplné prvky ukazuje. Mnohí veriaci túžia po duševnej samote duševných cvičení a tí, ktorí duševné cvičenia prekonali, jakoby znovu zrodení hlboký, praktický duševný život vedú. Avšak tento pohyb bez zvláštneho exercičného domu nemôže sa rozvinúť, práve preto jeho vybudovanie čo v najkratšej dobe je najvyšš želateľné.

• K tomuto je potrebná podpora veriaceho ľudu, každého katolíka!

Sama Spoločnosť Božieho Slova z milodarov veriacich udržiava svoje missie medzi pohanmi, len z milodarov veriacich môže budovať a udržiavať svoje ústavy. Bez obetavej podpory všetkých veriacich vybudovanie missijného ústavu nie je možné. Obraciame sa teda na katolícku verejnosť, na duchovenstvo a na veriacich, aby nám v tomto diele čo najvýdatnejšiu pomoc poskytlí. Naše stololetie je stololetím missijným, všetky katolícke národy temer zavedia v činnosti missijnej, i my musíme všemožne pracovať, aby sme mali našej zbožnosti primeraný, značný podiel na rozšírení kráľovstva Kristovho na zemi!

Katolíci! V mene prvého missionára, Pána Ježiša, v mene prvých missionárskych chovancov a ich predstavených, v záujme mnohých pobliudných slavianskych bratov a úbohých pohanov obraciame sa k Vám a prosíme Vás, aby ste neodopreli pomoc tomuto vznešenému a svätému dieľu! Ten, kto si nič tak nežiada, ako aby všetky národy čím prv boli sjednotené v sv. Cirkvi, mnohonásobne Vám odmení aj ten najmenší milodar. Jestli kto milodarom nemôže podporiť tento cieľ, ten nech modlitbami a dobrými skutkami svojimi pomáha dieľo toto dovŕšiť.

Dôverujúc v zbožnosti a obetavosti katolíckeho ľudu a kňazstva, jedna čiastka missijného dorostu už prešla do Nitry; len od tejto obetavosti a štedrosti bude závisieť, aby čoskoro celý Ústav mal svoj nový dom v Nitre.

Milodary prosíme posielat na adresu: Biskupský úrad, Nitra. (Slovensko.)

Požehnanie Božie, slzy vďačnosti a modlitby všetkých otcov missionárov, ako aj chovancov budú odplatom za každý aj ten najmenší milodar na tento cieľ obetovaný.

Nitra, 1. novembra 1925.

P. Vojtech Florian, S. V. D. v. r.,
Superior

Dr. Karol Kmefko, v. r.,
biskup nitrianský.

Z tohoto provolání se jistě radují všichni unionisté v naší vlasti. Vždyť ono je předzvěstí rozsáhlé činnosti unionistické na Slovensku. V republice československé budou nyní dva ústavy pro výchovu unionistických kněží resp. dorostu. Na Moravě — na Velehradě ústav zasvěcený patronům Moravy — sv. Cyrilu a Me-

toďěji; na Slovensku — v Nitre, zasvěcený patronce Slovenska — Sedmibolestné Matce Boží.¹⁾ Přejeme ze srdce Společnosti Slova Božího, aby se jí podařilo splnit naději, které v ní skládá obětavý a podnikavý nřdp. biskup nitranský. Doufejme, že během deseti až patnácti let oba unionistické ústavy moravsko-slovenské vychovají řadu nadšených dělníků pro vinici Páně v Rusku. Boh zehnaj!

Do Svaté země

Msgr. Rudolf Zháněl

(Pokračování.)

Vlak, který měl dovéztí nás do Svaté země, stál již nádherně elektricky osvětlen na nádraží. Také dovolili nám hned do něho vstoupiti. Vlak byl vypraven velmi pěkně. Měl pěkné vagony I., II. a III. třídy, rovněž bylo tam vřazeno několik vagonů spacích. Vstoupili jsme do vagonu III. tř., byl ještě prázdný, proto našli jsme si pohodlná místa. Jelikož bylo ještě hodně času a měli jsme notnou žízeň — jak při egyptském vedru a prachu není ani jinak možno — zašli jsme si do restaurace. Byla to věru jenom velmi skromnická světnička, sedělo v ní několik vojáků nebo celníků, prodávali tam pouze sodovku a víno, oboje pořádně drahé. Püllitrová sklenička sodovky stála tři piastry (asi 5 Kč), něco větší láhev vína dvacet piastřů (32 Kč). Na tuto drahotu musili jsme si nyní zvykatí. Celkem bylo ovšem v Egyptě daleko draze než v Palestině.

Stanice Kantara a celá zdejší končina je proto věkopamátinou, že byla mostem a východiskem všech, kteří z Egypta šli do Palestiny nebo z Palestiny do Egypta. Arabské slovo Kantara znamená také skutečně v naší řeči most. Již v dobách nepamátných býval tu také skutečně most; neboť tenkrát proudil tu sladkovodní kanál, rovněž byla tu jezera, jež vidíme dodnes. Obraz prastarého tohoto mostu je viděti na východní vnější zdi karnacké, kde je zobrazen návrat vítězného faraona Setise I. z výprav syrských. Most tento je nyní nahrazen přívozem, kterého jsme i my použili. Jsou tu přívozy dva vedle sebe, jeden starý, druhý nový, které pojmu při převoze hodně lidí. Večer je celý průplav a jeho okolí zcela jasně osvětlen mohutnými elektrickými lampami.

Když jsem sedal do prostranného, dlouhého a širokého vagonu dráhy El-Kantarsko-Luddo-Hajfské, tu mimoděk zarosily se mi oči. Ani nechtěl jsem věřiti, že to, o čem sním již od dětství, stává se skutkem, že jedu do Jerusalema políbíti Kalvarii a posvátný nrob Kristův! Když jsem před pěty lety zrovna v této době slyšel

¹⁾ Návrh nového ústavu tohoto otiskl slovenský časopis „Posol“ v lednovém čísle t. r. „Posol“ vychází v Trnavě na Slovensku za pečlivé redakce jesuítů P. Jana Králička S. J. a je nejrozšířenějším časopisem náboženským u bratří Slováků, čítá přes 21.000 odběratel. Také toto provolání „Katolíckej verejnosti!“ je vzato z „Posola Božs Srdca Ježíšovho“.

hřímati děla na frontě italské, když jsem viděl všechny ty hrůzy, bědy, svízele, trampoty nekonečné války světové, tu věru nemínil jsem, že bude mi kdy popřáno vyplnění sen života! Když před více než devíti lety jedenkrát zrovna o dni sv. Martina, patrona otce mého, padnul můj válečný vůz s polní kaplí, matrikami, koňmi i kočím do propasti roklí balkánských, když ku podivu všichni, i ti dva udření koňové vyvázli z hrozného toho pádu jako divem neporušení, tu děkoval jsem Bohu z plna vroucností srdce... V nočních temnotách musil jsem tenkrát sám a sám kráčetí zá-ludnou tehdy zemí nepřátelskou, ale anděl strážce neopustil mne! Šťastně a bez pohromy dosáhnul jsem svých.

A co mám říci o nynější pouti své? Zdálo se, že válkou je svět jako by obehnan čínskou zdí, my pak tuto až z daleké republiky československé ocitli jsme se, nikým neobtěžováni, na hranicích dvou světů, Afriky a Asie! A jak výborně dařilo se nám celou cestou! Kdykoliv píše se o poutích a plavbách do Svaté země, vždy vyplňují jednu kapitolu bouře mořské, kymácení lodě a z toho neodvratná mořská nemoc. Zakusil jsem ji jindy a vím, jak dovede nejen pobyt na lodi, cestu mořskou, nýbrž i po ní následující cestu pevninou otrávit a zneprzyjemnit bolestmi a nelibými svými následky. A hle, přepluli jsme dlouhé Středozevní moře, nikdo z nás ani nezastonal... Nyní neuplyne ani dvanáct hodin, a již budeme ve Svaté zemi, pak brzo v městě Spasitelově! Věru v okamžicích takových přetéká srdce vděčností, ústa nemohou najíti slov chvály a dikův Hospodinovi, tu jen srdce bije tiše a celá duše děkuje nebes Pánu i blahoslavené Panně za tu nadmíru všech milostí a darů nezasloužených, andělům strážcům za vzácnou jejich ochranu...!

Pouští arabskou.

Mám ve své knihovně spis, který vyšel před 40 lety v nakladatelství Františka Šimáčka v Praze: popisuje se v něm karavanská cesta z Egypta do Syrie, vykonaná v březnu roku 1878. Podniknul a popsal ji Ludvík Toskánský. Chtěl poznati přímou cestu z Egypta do Syrie, jež je nejkratší; je to stará karavanská cesta, kterou chodili cestující od nepamětných dob; vede skrze Vádí el Harys, starodávný to Torrens Egypti, proud Egyptský. Znal dobře končiny pouště arabské, ale touto cestou necestoval ještě nikdy, ale soudil, že by bylo možno tam zřídit železnou dráhu, jež by spojovala Syrii s Egyptem. Objednal karavanu s koňmi a mezky z Jaffy; čekali na něho v El-Kanataře, odtud pak dali se na pochod na koních, mezcích a velbloudech. Na svou pout pouští měla karavana 7 koní, 5 mezků, 3 osly a 7 velbloudů. Nesli s sebou 3 stany, dva za byt, jeden jako jídelnu, kromě toho ještě stan kuchyňský a menší stan záchodkový. S sebou vezli vše potřebné: sudy s vodou, zásoby, píci pro koně a mezky, kuchyňské nářadí a jiné. V karavaně bylo

mnoho lidí, mukři, velbloudáři, mezkaři, kromě nich domorodý vůdce Abu-Nabut. Cesta z El-Kantary do Gazy na jižní hranici Svaté země trvala 7 dní a byla hodně obtížná. Cestou leželo dosti koster velbloudů, jež tu padli pod útrapami. Mnohdy brodili se jen klopotně a namáhavě hlubokým pískem. Přes noc zastavovali se v oásách, jež nyní jsou stanicemi dráhy.

O své cestě píše tam mimo jiné na str. 15—17 toto:

„Když jsme se dali do jídla, bylo vše, čeho jsme požívali, pokryto jemným pískem, jímž vzduch byl pln. Tu minuly nás 2 tlupy Beduínů, jež jsme již před tím zastali u cesty, ani pojídali skrovnoučkou snídani. Stařena jedna přistoupila k nám a prosila o trochu vody. Jak rádi bychom ji poskytli vody z našich zásob, a jak nemilosrdné bylo odbýti ubohé to stvoření, ale opatrnost kázala tak! Kdybychom ji byli dali vody, všechna tlupa Beduínů byla by přišla na nás, a po naší zásobě vody bylo by veta bývalo! Též přišel k nám mladík 18letý a žádal o trochu tabáku, a ten jsme mu také dali; než i on prosil o vodu, načež ovšem bylo lze odpovéděti toliko krutým slovem: Nikoliv!

Odpočínuli jsme si hodinu, ale více času nemohli jsme mařiti. Cesta naše šla dále podél telegrafních tyčí, písečnatou pahorkatinou jménem El-Bredž, jež, nemajíc vody a nedosti jsouc schůdnou, velmi jest u Beduínů neoblíbena. Napravo níží se půda v malou úvalinu, kdež, kopáme-li, dokopeme se trošky vody, ale tak nepatrné, že sotva zvlhčí písek. A kdyby kopal sebe hlouběji, voda je tak solnatá, že neuhasi žízně, nýbrž ještě ji zvětšuje.

Vítr vál od jihu, a to silněji a silněji. Potkali jsme zástup pocestných Beduínů, žízni a vedrem uondaných, kteří prosili nás o vodu. Srdce by ti usedalo, kdybys uzřel, jak děti, namáhavě vpřed se vlekouce, rodiče své žebronily o hlt vody. Zdá se mi, že posud slyším úzkostný jejich nářek a vidím, kterak marně druh po druhu usilovali z prázdných hliněných lahví vyssátí aspoň krapet vody! Vzpomínám si ještě živě jedné rodiny. Byl to stařec se 3 malými dětmi a vyhublým starým oslíkem. Osel stoupal do písečného lázu, stařec vzdychaje vlekl se za ním a vedl nejstaršího chlapce, hubeného to hochu spěšové pleti, kdežto obě druhé malé děti držely se pevně na hřbetu vysíleného osla, tupě a strnule hledíce k dalšímu cíli. Náhle však osel klesl a jal se hekatí v písku, kde se malá ubohá drobotina dětská válela. Co teď? Nezapomenu nikdy oči starcových! Allah! Allah! zvolal a zdvihl zraky k nebesům; pak posadil se také do písku, přivinul ubohé děti k sobě a popřál oslu odpočinku. Ale musíme dále; Bůh zajisté přispěl mu ku pomoci! Dospěli jsme místa, kde před 4 lety putující Ind žízni a únavou klesl a zhynul! Věru neveselá to rozprávka! Po několika krocích přišli jsme ke svému kuchťíkovi, rodilému Kahýranu, jenž nemůže se hnouti dále. Všechna družina naše byla tak zemdlena, že si vylezli i na mezky pro náklad určené, a ubohý hoch, jsa nejškromnější z nich, musil sám hlubokým pískem jechati. Prosil našeho mukera, aby ho nechal jeti na mezku, ale nadarmo. Každý

měl starost jenom o sebe! Poručil jsem tedy, dáti mu na posilu drobet chleba, kousek masa a trochu vody. Pak jsme ho musili ponechat na místě, aby si odpočal, v noci pak hleděl nás dohoniti. Dostihl teprve po půlnoci náš tábor u Bīru el Magara, t. j. u studnice jámové."

Tak obtížně se cestovalo před 40—50 lety. Bylo k tomu potřebí velikého aparátu, mnoho lidí, zvířat a peněz. Jak pohodlně a lacině jedeme poměrně my! Vlak je jasně osvětlen, kromě nás sedí ve vagoně ještě samí Beduíni a Orientálci v malebných svých kostýmech. Sedí s námi samí mužové, kdežto ženy jejich jsou ve zvláštních, pro ně rezervovaných odděleních. Šat většiny je velmi pěkný, čistý, jasných nevybledlých barev, takže takový muž Východu vypadá jako nějaký antický bohatýr. Většinou jsou postavy mohutné, vysoké, černých jiskrných očí, přemnozí mají pouze moderní drobný vousek pod nosem, jenom někteří nosí plnovous, na hlavě mají pestrobarevný hebounký jemný šátek, který kolem spánků přidržuje stříbrná nebo zlatá pěkně pracovaná stuha. Od hlavy až k patě mají dlouhý talár, v městech různých barev, na poušti však a na venkově z bělostného čistého plátna, přes ramena pak přehazují dle počasí tenší nebo teplejší plášť bílý, nebo pestrých barev. Většina z nich kouřila papírové cigarety. Pod sedadlem mívali obyčejně význačnou černou hlíněnou čturu s vodou; také ženy ze sousedních oddělení přicházely s dětmi napítí se vody. Tu žena, držíc dítě na ramenou, zůstala u svého pána státi, ten promluvil k ní a dítěti několik slov, dal jí napítí, pak šla žena zase do svého oddělení, muž pak pokuřoval, roztahoval a hověl si na lavičce. K nám chovali se všichni tito Orientálci taktně, nebyli nám nikterak na obtíž, ba nutno dle pravdy doznati, že ani u nás nechovají se cestující ke spolucestujícím tak slušně, jako tito nezkažení synové pouště!

Vlak vyjel přesně ve 12. hodinu půlnoční z Kantary. Venku byla hustá neproniknutelná tma, pravá černá noc Východu, ač jsme do ní upíraly své zraky, nemohli jsme přece ničeho rozeznati. Jednotlivé stanice jsou hodně daleko od sebe vzdáleny, proto mohl vlak hodně se rozjeti, a jel skutečně rychlostí rychlíkovou. Podle častých otřesů vozů soudíme, že je tu mnoho zatáček; ač okna jsou pevně uzavřena, rovněž i dveře, přece vniká do vagonů a usazuje se na všem drobnounký šedý písek pouště. Rovněž je cítiti noční chlad, jaký bývá na pouštích po teplých dnech.

Cestu, kterou konala karavana až i 7 dní, konáme ve vlaku asi 5—6 hodin. Je to vzdálenost asi 300 km.

Když rychlovlak náš řítí se prudce temnou nocí, nebylo možno něco shlédnouti z krajiny, tu mimoděk duch zalétal do minulosti. Tuto táhnul před 4000 lety patriarcha Abraham; ubíral se do Egypta, aby ušel hladu, který zavládl v zemi Kanaan. Později vedli tu madiánští kupci Josefa, pak kráčeli tu několikrát bratři Josefovi, nakupovat obilí do Egypta. Po nich táhnul tu starý Jakub s celou čeledí, aby viděl milého syna Josefa, vládce země egypt-

ské. Smutnou cestu zpět do Hebronu a Mambre konal tu Josef se svými bratřími, když pochovali otce Jakuba do země, v níž odpočívali otcové jeho. A pak zase končinami těmi bloudil po několika stoletích národ izraelský, opouštěje jeho egyptské a chystaje se nastoupiti dědictví otců v zemi zaslíbené. Uplyne opět více než tisíciletí. Pouští kráčí do Egypta skromná rodina, ctihodný muž stavu řemeslnického, spanilá dívka se svatým nevinátkem na rukou: to prchá svatá Rodina před úklady ukrutného Heroda do Egypta.

V Palestíně.

Když se ve středu, dne 30. dubna 1924 rozednívalo, byli jsme již ve Svaté zemi. Minuli jsme první stanice palestinské: Chan Junis a Gazu. Již pouhý pohled poučoval nás, že minula poušť, jsme opět v krajích vzdělaných. Ovšem místy pronikal ještě až sem bělošedý písek pouště, ale celkem byl kraj pečlivě vzdělán. Vlak zastavoval častěji, než tomu bylo v poušti. Podél dráhy táhla se černá pole, na některých dozrávala pšenice, všechny pak byly ohrazeny kamennými náspy z jakýchsi načernalých kamenů. Kdykoliv přiblížili jsme se k některé stanici, tu viděli jsme mohutné ploty nopálových kaktusů, jež nyní právě kvetly drobným květem žlutým, zřídka jenom červeným. Vysoké ostnaté dužinaté rostliny ty hodí se skutečně výtečně za živé ploty, používá se jich v Palestině všeobecně. Kromě toho věnují obyvatelé pobřeží velikou péči stromům. Viděli jsme v sousedství osad pečlivě vzdělané sady olivové, háje palmové, pomorančové, citronové, granátová jablka, stromy svatojánské, eukalypty a jiné. Rovněž cukrová třtina pěstuje se místy. V Chanu Junis a v Gaze zahlédli jsme také vysoké věže minaretové.

Asi o 7. hod. ranní byli jsme v Luddě. Tam bylo nám přestoupiti do vlaku, který spojuje Jaffu s Jerusalemem. Na nádraží tom byla veliká sháňka a nával lidu. Byli tu zástupci snad všech národů, takže bylo tu velmi vděčno věnovati se studiu ethnografickému. Než k tomu neměli jsme mnoho času. Vsednuli jsme rychle do vlaku, který nám byl naznačen, jako vlak jedoucí do Jerusalema; ač byl notný nával, našli jsme přece všichni místa na sezení.

Ludd sluje v Písmě svatém Lydda. Zdravila nás odtud vysoká věž minaretu a pak několik štíhlých palem. Celé okolí Lyddy je jediná nádherná zahrada s velikým množstvím všech možných jižních stromů; vypadá to, jako by vlak zastavil v nějakém nádherném, pečlivě pěstěném parku.

V Lyddě ocitáme se na pouti své ponejprve na půdě apoštolské. Mimoděk otevírám Skutky apoštolské a čtu 9, 32—35: „Stalo se pak, že Petr obcházíje všechny, přišel také ke svatým, kteří bydleli v Lyddě. Tam nalezl jednoho člověka, jménem Eneáše, který ležel již 8 roků na loži, jsa ochrnutý. I řekl mu Petr: Eneáši, Pán Ježíš Kristus tě uzdravuje; vstaň a ustel si! A hned vstal; a viděli

ho všichni, kteří bydleli v Lyddě a Saroně, i obrátili se k Pánu.“ Místo, kde se tento div stal, jest označeno sloupem. V prvních dobách křesťanských bylo tu dokonce i biskupství.

Dle tradice jest Lydda rodištěm u nás všeobecně uctívaného národního světce svatého Jiří. Ostatky jeho byly sem také přeneseny z Nikodemie v Malé Asii, kde tento statný voják Kristův umřel smrtí mučednickou. Již císař Justinian vystavěl nad hrobem jeho nádhernou svatyni; když tato v pozdějších nepokojných časech zanikla, zhudovali tu křížáci nový nádherný chrám, z něhož však se nám zachovaly jen trosky; ale i tyto jsou ve své bolestné opuštěnosti dodnes výmluvnými svědky bývalé krásy.

I v dějinách církevních mluví se o Lyddě. Roku 415 byla tam totiž synoda, na níž bylo jednáno o lživém učení Pelagiově. Pelagius, ač rodem snad z Irsku, dlel tentokrát v Palestině, kde setkal se i se svatým Jeronýmem. (Blíží viz Wetzer Welte Kirchenlexikon, slovo Pegalius, 9. díl, str. 1762 nn.)

K s v a t é m u m ě s t u.

V Lyddě čili v Luddu — jak zovou nyní tuto železniční stanici — obracíme se již zcela k Jerusalemu čili k svatému městu, jsme tedy blízcí svého cíle. Mimoděk sedli jsme si všichni k oknu a hleděli pilně ven, by nám ničeho ze zajímavé cesty té neušlo. Blízkost svatého města poznali jsme i tím, že s námi ve voze sedělo několik kněží a řeholníků.

Dráha, která nás měla dovézt do města, jež je touhou každého upřímného křesťana, byla slavnostně zahájena před skoro 33 lety, totiž dne 26. září 1892. Je to první železná trať na půdě palestinské; spojovala přístav Jaffu s hlavním městem Jerusalemem, během času, zvláště pak v dobách válečných, přibyla k ní celá obsáhlá síť železniční. Stavba dráhy této byla dosti obtížná, neboť bylo na trati pouze 87 km dlouhé překonání stoupání 752 m; ležíť totiž poslední stanice, Jerusalem, 752 metrů nad hladinou Středozemního moře. U Jaffy jede dráha rovinou, velmi mírně stoupající, stanice Deir Aban, od Jaffy vzdálená asi 50 km, leží již 217 m nad mořem, od stanice této až do Jerusalema je tedy pouze 37 km, nicméně je ještě překonání výšku 535 m! Dráha jede tu úzkým korytem zimního potoka mezi vysokými stěnami a skalními stržemi neustále vzhůru, až po samé hradby jerusalemské.

Dráha tato je velkým dobrodiním pro všechny poutníky jerusalemské; dřívější cesta z Jaffy do Jerusalema byla velmi obtížná, neboť nebylo tu ani vlastní silnice upravené, cesta pak vede pustinami, hrozně rozehřátými a zaprášenými. Poslyšme jenom, co někteří ze starších spisovatelů o tom vykládají.

Martin Kabátník z Litomyšle, který dne 1. března 1491 vydal se na pout do Svaté země, vykládá, že zažil tam toto: „V Ramotgalat stala se mi příhoda. Šel jsem na trh, abych sobě chleba koupil; a když jsem chleba koupil jako za naše 4 peníze bílé — a víc

ho na trhu nebylo — odtud jsem šel ječmene kupovat koním. I přišel ke mně jeden Arab, totižto mouřenín, neb u mně viděl chléb, a řekl mi: Pohane, prodaj chléb! — a já odpověděl, že nechci, že mi samému potřeba jest! Potom počal láti a trhal se se mnou, dáváje mi peníze za chléb, a já vzíti nechtěl, a vydržiti sobě nedal. Kterýžto nechav chleba, i počal mne bítí a udeřil mne třikráte kyjem, s kterýmž chodil, jakož tam obyčej mají s kyji choditi. A vtom se lidé sběhli, a uzřevše, že mi křivdu činí, i počali láti tomu mřířenínu, a ten jím ode mne utekl. Proto jsem byl rád, že mi chléb zuostal!" (Sr. Martin Kabátník, Cesta z Čech do Jerusalema a Kaira, Světová knih. č. 187, str. 27—28.)

Rok po Kabátníkovi nastoupil cestu do Palestíny Jan z Lobkovic a na Hasištejně, kterýž ji vykonal od 15. dubna 1493 do 30. října 1494. O svých příhodách na cestě z Jaffy do Jerusalema píše: „V městě Ramě pacholata a ženy pohanky házely po nás kamením, a proio několik poutníků ranily. Tak jsme potom jeli asi 7 míl vl.; vyšel měsíc, a my se pustili v hory veliké, ubírajíce se velmi zlou a kamenitou cestou, ježto nelze horší, a to trvalo na 10 míl vl. Ode jitra bylo náramně horko ten den. Mohu říci, že co živ jsem se více neunavil." (Sr. Jan Hasištejnský z Lobkovic, Putování k svatému hrobu, Světová knih. č. 554—555, str. 104.)

Profesor dr. Josef Chmelíček z Moravy, který roku 1861 vykonal pout do Svaté země, popisuje své dojmy na cestě z Jaffy do Jeruzaléma takto: „Jízda přes hory Judské je strašlivá. S vrchu do vrchu táhne se úzká cesta skrze prohlubně, přes skály a roklíny, takže koně a osli jen s největší obtíží a s náramným nebezpečstvím postupovati mohou. Těžko je tuto cestu dokonale popsatí. Žijí v horách štyrských, viděl jsem mnohé hrozivé a nebezpečné stezky v horách tyrolských, švýcarských, ve Vlaších a ve Španělsku; ale podobné cesty, jako je přes hory judské z Jaffy do Jerusalema — neviděl jsem nikdy! — V každém okamžení cihá na tebe nebezpečí zlomiti vaz. Jenom arabští koni dovedou léztí po skalnatých těch horách. I ustanovili jsme jíti raději pěšky, nejenom k našemu prospěchu, alebrž i ohledem těch ubohých zvířátek, kterážto sama také jen s velikým namáháním dále postupovala." (Sr. Josef Chmelíček, Cesta do Svaté země. Podíl dědictví sv. Cyrila a Metoděje za rok 1865, I. díl, str. 130—131.)

Všech těchto obtíží byli jsme při naší pouti ušetření, seděli jsme pohodlně ve vlaku a patřili na zajímavý kraj, který se mihál před našima očima.

První větší zastávka ještě v úplné rovině s nejbujnější vegetací byla Ramleh. Z daleka již kyne nám vysoká věž a několik bílých budov. Někteří považují Ramleh za starobylou Arimathii, než tato tradice má proti sobě mnoho důvodů. Čistě arabské jméno Ramleh — což znamená „písek" — sotva vzniklo z Arimatia, Rama nebo Ramata. Nejvýznačnější stavbou města je vysoká věž, zvaná 40 mučedníků. Není to dílo křesťanské, nýbrž stavba moslimská, jakož celé město je původu mohamedánského. Křižáci přeměnili

svého času mohamedánskou mešitu v křesťanský chrám a zasvětili ho 40 mučedníkům. Kromě toho je tu františkánský klášter, ve kterém dříve poutníci jerusalemské se zastavovali a používali pohostinství. Tam se ukazuje též tradiční místo domu Josefa Arimatejského a Nikodéma. Z nádherného chrámu, který v Ramleh postavili ve XII. století křížáci, udělali si mohamedáni svou mešitu „Džami el Kebír“. Ramleh mělo ve středověku daleko větší význam, než nyní, čítalo též mnohem více obyvatelův, takže závodilo s hlavním městem Jerusalemem. Nyní má asi 7000 obyvatel. Ve starověku procházela tato důležitá cesta, spojující Syrii s Egyptem.

Za stanicí Ramleh míjí vlak zastávku Naane, za níž vbočuje do údolí říčky Sorek, jímž vystupuje dále až k samému Jerusalemu. Jajímavo je, že toto wadí, čili údolí, jímž teče však voda jenom v době dešťů, má několik jmen. U samého ústí, které je jižně od Jafy, jmenují říčku i neveliký zleb „Nahr Rubin“, v místě, kde přejíždí dráha, zove se „Vádi Merubba“, dále „Vádi Seráar“, potom „Vádi Qualonyj, jako „Vádi Béthanina“, končí jižně od Jerusalema, nedaleko poslední stanice. Tu každý kámen, každá hrouda, každé údolíčko a pole připomíná důležité události dějin posvátných i světských.

V z á ř i p o s v á t n é a r c h y ú m l u v y.

Mezi biblickými obrázky Rob. Leinwebera spatřujeme také tuto velmi jímavou scénu. Na poli, v mírné pahorkatině, pracují lidé. Jsou právě žně v nejlepším proudu: žne se obilí srpy, jak je dosud zvykem v Palestině, jiní vážou požaté obilí do snopů, ba stojí tu již pohotově naložený vůz obilím a u něho 2 oslí, tahouni. Tu však nejednoukrát zmocňuje se pracujícího lidu hluboké vzrušení. Vidít na obzoru vůz tažený dvěma bučícíma kravama a na něm v jasné bleskotné záři posvátnou archu úmluvy. Krávy i vůz jdou samy, nikým nepoháněny ani řízeny, až stanou na poli u Bethsamy.

Obrázek tento předvádí děj, který líčí se v I. knize Královské 6. hlavě, v. 10—16. Krajem, kde stala se tato biblická událost, projíždíme za stanicí Sedžedem, když přijíždíme ke stanici Ajn Šems; na tomto místě stálo tenkrát kněžské město izraelské Bethsames. Jedeme tu zrovna v téže době, v dubnu, jako kdy se udál tu pamětihodný děj biblický: na polích stojí dozrávající pšenice, místy ještě ji požínají, jinde odnášejí ji vysocí velbloudi na svých hrbech do stodol. Ký div, že i mysl naše byla událostí tou zcela zaujata!

Bylo to za doby velekněze Heliho. Tvrdě a urputně dotírali Filištinští na lid izraelský, tito bojovali sice proti nim, ale ani myslí ani ducha nepřiklonili k zákonu Hospodínovu. Proto připustil Hospodin, že byli poraženi od Filištinů, ba ani posvátná archa úmluvy, před kterou stanuly vody jordánské a padly

hradby jerišké, nezajistila jim vítězství. V bitvě byli poraženi na hlavu, i archa úmluvy padla do rukou vítězných Filištinů. Bůh nepropůjčil izraelským své ochrany; byliť jí nehodni!

Filištinští nepokládali svého vítězství nad Izraelity pouze za triumf národa nad národem, nýbrž považovali je také za triumf falešného svého boha Dagona nad Jehovou, jenž po jejich názoru nebyl, leč pouhým bohem jejich nepřátel. Proto také postavili ukořistěnou archu ve chrámě svého boha Dagona v Azotu.

Ale Jehova ukázal Filištinským záhy velikost moci své: chtěli ho ponížiti před svou modlou — nuže, byla to jejich modla, kterouž pravý Bůh pokořil před sebou! „Když Azotští druhého dne ráno vstali, hle, Dagon ležel obličejem na zemi před archou Hospodinovou! I vzali Dagona a postavili ho zase na jeho místo. Druhého dne ráno vstavše, nalezli Dagona, an leží obličejem na zemi před archou Hospodinovou; hlava pak Dagonova a obě ruce byly uraženy na prahu; z Dagona pak zůstal jen trup na svém místě.“ (I. Král. 5, 2.—5.) Mimo po sesílal Hospodin na Filištinské rozličná soužení. Pole jejich pustošila škodlivá havěť, obyvatelé měst a vesnic nemocněli a umírali.

Filištinští ulekli se těch ran a řekli: „Propusťte archu Boha Izraelova; ať se vrátí na své místo, by neusmrtila nás i s naším lidem!“ K radě svých kněží a hadačů vložili archu na nový vůz, tažený dvěma kravami, jež dosud byly nenosily jha, a jímž nadto odňata byla telátka, aby tím způsobem nebyly lákány k zemi izraelské, nýbrž ke stájím, kde zůstala mladátka jejich. Na vůz k arše položili ještě zlaté dary.

„I šly krávy přímo cestou, která vede do Bethsamesu; říčice, kráčely toliko po té cestě a neuchylovaly se ní napravo, ní nalevo. Knížata filištinská šla za nimi až ke hranicím Bethsamesu. Bethsamesané žali právě pšenici v údolí. Když pozdvihli oči a uzřeli archu, zaraďovali se, že ji vidí. Vůz přijel na pole Bethsamesana Josue a zastavil se tam. A byl tam veliký kámen. I sesekali dříví vozu a krávy vozu vložili na ně v celopal Hospodinu. Levité totiž složili archu Boží i skříňku se zlatými dary a postavili ji na ten veliký kámen. Muži bethsameští pak podali toho dne celopaly a jiné oběti Hospodinu. Pět knížat filištinských, kteří to viděli, vrátilo se do Akkaronu tého dne.“ (I. Král. 6, 11.—16.)

Tyto biblické reminiscence zaneprázdnují mysl, ducha a obrazotvornost naši, zatím pak náš parní oř pomalu stoupá vzhůru. Vidíme prostranné údolí, jehož středem je vyschlé nyní koryto říční, z pěkné úrodné prsti orné vyčnívají nejdénkrátě veliké, objemné i vysoké omšelé balvany, snad některý z nich je právě ten, u něhož se tenkrát zastavily krávy se svým posvátným nákladem. Vidíme neveliké, šedavé vesnice, jež zaujímají místa posvátných osad, jmenovaných v posvátné naší bibli, pak opět pastevce, hlídající stáda černých ovcí, promíšených kozami, jinde zase rozložili se domácí Beduini v černých, kožených stanech svých, iak pod nimi bydlili již za časů patriarchů. Ode vyráží černá země

křišťálový pramen, kolem něho kupí se tmavá, hustá zeleň, jež provází slabý proud na nedlouhém toku jeho. Na stanicích je všude živo, vystupují to Orientálové v pestrých svých krojích s vlajícími kefijemi (to jest s barevnými šátky) na hlavách, provázení černě oděnými ženami se zastřenými tvářemi. Usedají buď do primitivního vozíku, taženého muly nebo osly, nezřídka čeká na ně venku pestře osedlaný velbloud nebo bystrý palestinský osel, by na svém hřbetu zanesl je k jejich cíli.

Domovem izraelského siláka.

Rád vykládám dětem ve škole i dospělým v kostele o biblickém reku a siláku Samsonovi. Jak zalesknou se bystrým našim hochům zraky, když slyší o siláckých jeho výkonech, jimiž nejen imponoval, nýbrž také škodil úhlavním nepřátelům národa vyvoleného, Filištinům! Ale také dospělí rádi poslouchají biblicko-dějepisný výklad o nebojácném reku izraelském.

Dráha, která veze nás do Jerusalema, probíhá právě těmi končinami, jež jsou rodištěm, vlastí, domovinou, ale též dějištěm rekovných jeho skutků! Nuže, jak mohli bychom nevzpomenouti ho na této vzácné pouti své? Údolí, kterým žene se železný oř náš, je totéž, v němž silácký Samson „rozsápal lva, roztrhav ho na kusy jako kůzle, ačkoliv neměl dokonce ničeho v ruce“. (Soudc. 14, 6.) Tu, v údolí Soreku, nynějším „Vádi Seráar“, bydlila záladná Dalila (Soudc. 16, 4.), která ošemetně ho přelstila a vydala nemilosrdným Filištinům. „Filištané se ho chopili, hned mu vylopali oči, odvedli ho řetězy svázaného do Gazy, zavřeli do žaláře a kázali mu točiti mlýnkem!“ (Soudc. 16, 21.)

Kdybychom nad stanicí Ajn Šems vystoupili na hory, ji lemující, tu přehlédli bychom celý kraj, kde se zrodil a působil národní hrdina ten. Ač rekovné činy jeho jsou četné a zaujímají občasí asi 20 let, přece jest jeviště jejich velmi omezené. Na sever na pahorku, pod nůž Sorek vyhloubil si uprostřed skal a křovin svoje koryto, ležící osada Saraa, rodiště bohatýrovo; ve jméně svém zachovalo dodnes jen nepatrně pozměněné jméno starobylé Sarah. Na některém z okolních polí zjevil se anděl manželce Manuově a předpověděl jí syna, „který počne vysvobození Izraele z rukou Filištinů“ (Soudc. 13, 5.). — Jihozápadně od Ajn Šems jsou doposud zříceniny města Tamnaty, jež se zove Tibne nebo Thimna; tam pojal Samson první svou manželku Filištinu, která se mu zalíbila. Tento sňatek neshodoval se ovšem s duchem zákona Mojžíšova, také nelíbil se Manuovi a jeho manželce. Prozřetelnost však to připustila, protože dána rekovi příležitost, počítí zhoubnou válku proti úhlavním nepřátelům izraelským.

V prohlubinách a roklích, jež jsou tak hojny ve „Vádi Seráar“, nachytl Samson a souhlasící s ním druhové 300 šakalů, přivázal jim na ohony hořící pochodně a pustil je do polí filištinských, kde právě stálo zralé obilí. „Shořely plodiny již snesené, i co ještě

stálo v klasu, ano, i vinice a olivovny strávil oheň." (Soudc. 15, 5.)

U příští stanice „Der Aban“ jest dle některých vykladačů Písem hledati jeskyni Etham, ve které hledal Samson útočiště před pomstou Filištinských. Je to jeskyně Marmita u Araq Ismain, do níž se sestupuje dolů. Filištinští ho hledali, vlastní krajané byli tak slabí a zotročeného ducha, že Samsona jim svázaného vydali. Vedli ho k místu čelisti, kde vydali ho Filištinským. „Tu přikvačil na něho Duch Hospodinův; jako bývá koudel dýmem ohně strávena, tak se rozpadla a rozvázala pouta, kterými byl svázán. A naleznuv čelisti, to jest osličí dáseň, která tu ležela, vzal ji, pobil jí 1000 mužů a řekl: Čelisti oslí jsem je pomlátil, čelisti oslátko pobil jsem 1000 mužů! Když slova ta dozpíval, vyhodil čelist z ruky a nazval ono místo Ramat-Lechi, což se vykládá: Zdvihnutí čelisti. A že žíznil velmi, volal k Hospodinu: Tys dal do ruky služebníka svého tuto převelikou spásu a vítězství; hle, umru žízni a padnu do rukou pohanů. Otevřel tedy Hospodin třenovní zub v čelisti a vyšla z něho voda. On pak, napiv se jí, občerstvil se a nabyl zase síly. Proto nazývá se ono místo Pramen vzývajícího z čelisti až do dneška." (Soudc. 15, 14.—19.) I tento pramen ukazuje se doposud v okolí stanice Der Aban; někteří míní, že v dosavadním jméně jeho Ajn Quara, to jest Pramen vzývajícího, je zachován i původní jeho název.

Údolí Soreku bylo bezděčným svědkem ponížení tohoto reka, když odváděli ho Filištinští oslepeného a svázaného do Gazy. Ale rodný tento kraj přijal ho opět do otcovské půdy, když v Gaze zároveň se 3000 shromážděnými Filištiny hrdinně skončil život svůj. Příbuzní vyhledali mrtvého reka ve zříceninách chrámu v Gaze, odnesli domů a pochovali v hrobě otcovském. Severně od kraje, kterým jedeme, mezi Saraa a Estaol, v místě zvaném dodnes Kefr Šamšun nebo Velí Šejch Cherib, ukazuje se hrob tohoto velikána.

Samson je zvláštním zjevem v dějinách izraelských, i význačnou osobností mezi soudci národa vyvoleného. Tenkrátě byli Filištinští na vrcholu své moci a slávy, Izraelité neměli odvahy měřiti se s nimi. Samson byl by se rád postavil v čelo osvoboditelův, ale nenašel mezi krajany ani pochopení ani nadšení. Bojoval proto jaksi na svůj vrub, vlastní osobní silou. Osudná smyslná poblouzení byla příčinou smutného pádu jeho, jakož i nedůstojného otroctví. Ukázal však přece Izraelským, že Filištinští nejsou nepřemožitelnými, a tak připravoval lidu cestu ke svobodě.

V branách Jerusalema.

Zatím naše lokomotiva oddechuje těžce a stoupá neustále výše a výše. Údolí se úží a stává divočejším. Dole vedle vyschlého koryta jest uměle vyhloubeno místo pro koleje, po obou stranách pak stoupají skoro kolmo vysoké, omšelé skalnaté stráně, vlak přejíždí brzy napravo, brzy nalevo, aby mohl vysoukatí se vzhůru těsným tím žlebem.

„Oba břehy údolí Es-Sár, kterým stále ještě jedeme, působí na nás dojmem tísnivým,“ píše znatel Svaté země, profesor msgr. dr. Josef Hejčl ve svém cestopise. (I. díl, str. 151.) „Holé, příkré stěny skalní, se kterých zimní přívál již dávno spláchl všelikou prst! Jen tu a tam nějaký nízký keř choulí se ke skále, jako by byl vysílen k smrti! Strom je tu vzácností, za to bodláčí a trní různých druhů je drastickou ilustrací Písem: Země trní a hloží bude ti plodit! (Gen. 3, 18.) Viděl jsem pustiny Krasu, když jsem jel Přímořím — tu je života méně! Jaký to rozdíl — hory u nás se zelenými koberci lesů a lučin a holé, lysé skály tyto!“

Dojíždíme poslední stanice před Jerusalemem, Bittiru. Tu vidíme něco zeleně: nahoře vlají vějířovité palmy, jsou zelené zahrady, podlouhí révová. Nad osádkou ční k nebi zasmušilá zřícenina hradní; tu byli Židé s Bar-Kochbou krvavě poraženi Římany.

Nyní jede vlak již jen několik minut. Projíždíme památný úval Refaimský, jakož i údolí růžové. Vtom ukazují se nám červené střechy kolonie německých templářů, je tu mnoho jakýchsi moderních staveb, ale za nimi objevují se omšelá cimburi a věže. Konečně vlak stojí, jsme u cíle své cesty, na nádraží jerusalemském, na prahu Svatého města. — — —

Požehnan budiž na věky okamžik, kdy stanuly nohy naše v branách tvých, Jerusaleme, kdy milost Boží dopřála nám vkročití do města, které hostilo Božského Spasitele a milého Vykupitele našeho! — — —

Část druhá.

V M ě s t ě s v a t ě m .

Privítání.

Bylo to ve středu, dne 30. dubna 1924, asi deset minut po 9. hodině ráno, když karavana naše tak šťastně ve zdraví, jak nastoupila cestu před týdnem ve středu, dne 23. dubna o 10. hodině večer do rychlovlaku v Praze, vystoupila u cíle cesty své, v Jerusalemě, v Městě svatém.

Nebyli jsme tedy ani celý týden na cestě. V Terstu čekali jsme od 9. hodiny večer ve čtvrtek do 1. hodiny v pátek v poledne; v Alexandrii bylo nám prodlíti přes noc s pondělka na úterý, poněvadž nemohli jsme dostihnouti rychlíku, jedoucího do Kantary. Byli jsme tedy vlastně jen celých 5 dní, čili 5kráté 24 hodiny na cestě, abychom dostihli vzdáleného svého cíle. Kolik kilometrů cesty jsme vykonali? Z Jitčiny vsi, čili z Jičíněvse, kde jsem dne 21. dubna 1924 cestu nastoupil, je do Alexandrie asi 3314 km (dle dra Josefa Hejčla, cestopis I.). Z Alexandrie do Beňhy dle Bädekra 162 km, do Kantary z Beňhy 143 km; z Kantary do Jerusalema 382 km. Součet těchto čísel obnáší 3801 km. Urazili jsme tedy z do-

mova až do Jerusalema asi 400 kilometrů! Díky Bohu, že nás po všech cestách těchto dobrotivě opatroval!

Ale při vstupu na posvátnou půdu jerusalemskou neměli jsme ani pokdy na takové statistické počty! Na peroně, zrovna před vozem, ve kterém jsme seděli, stál sympatický vysoký štíhlý monsignore s prokvetlým dlouhým ctihodným vousem, vedle něho pak rovněž vousatý kněz řeholník v hnědém hábitu synů sv. Františka Ser. Tito kněží čekali na nás, aby nás přivítali v Městě svatém. Byl to rektor bývalého rakouského hospice, nyní zvaného hospicem „ve žlebě“ (totiž v bývalém údolí tyropejském) „fil Vádi“, P. T. generální vikář patriarchy jerusalemského, apoštolský proto-notář msgr dr. František Fellingner, kněz diecése línecké v Horních Rakousích, a pak P. Hermes Kohout, kněz řádu františkánského, městský katolický farář jerusalemský, jehož ovečkami jsou ponejvíce zdejší římskokatoličtí Arabové se svými rodinami. (Jsou to hodní lidé, měli jsme příležitost poznati a viděti je, třebaž jsme nemohli s nimi mluvíti.)

Veledůstojný generální vikář msgr dr. Fellingner pozdravil nás jménem patriarchovým i svým, důstojný P. Kohout přivítal nás jako své krajany. Je našim rodákem z Kolince (stanice na dráze Horažďovice—Klatovy v Čechách), a dlí již celý svůj věk ve Svaté zemi. Přivítal tam hodně mnoho poutníků z vlasti našich, sám asi nespátí jich nikdy! Těší se pro horlivost a laskavost svou veliké cblibě, právě tak jako msgr dr. Fellingner je též všeobecně od úřadův a obyvatelův Jerusalema a celého okolí ctěn a vážen. Znají ho tam skoro všichni lidé! Nám, poutníkům českým, prokázali cti-hodní tito mužové přemnohé platné služby, začez budiž jim tuto nejvřelejší dík!

Kavas hospice ve žlebě ujal se na pokyn monsignorův našich zavazadel, nás pak páni umístnili do osobních automobilů, které vezly nás silnicí vzhůru do Jerusalema.

První dojmy.

Mám vyličiti ty první dojmy při pohledu na město tolika tužeb? To věru nemožno! Co cítí srdce poutníkovy, když stanou nohy jeho ve branách Města svatého, toho nelze slovy vypověděti, toho nelze perem vyličiti! Je to pocit posvátné úcty, pocit upřímné radosti, kdy srdce dojata bije a oči mimoděk zalévají se slzami vděčnosti!

Celá naše pout byla důstojnou přípravou na velebný tento okamžik! V Terstu vstoupili jsme ponejprv na půdu, svlaženou mučedníky dob apoštolských; v Alexandrii kráčeli jsme stopami apoštolův; v Gossenu spatřili jsme zemi, kde Prozřetelnost připravovala národ k mesiánskému poslání; za Kantarou vinul se rychlovlak touže cestou, kterou ubírala se před věky Svatá Rodina, Ježíš, Maria, Josef. Zde však v Jerusalemě hledí oko naše na týž kraj, na kterýž hledělo dobrotivé oko milého Spasitele našeho,

naše nohy stoupají po týchž cestách, jichž dotkla se svatá noha jeho.

Dojeli jsme sice do Jerusalema se strany, která neskýtá žádného zvláštního pohledu na věkovité město to. Naše auta rychle mihla se mírně stoupající silnicí, která spojuje nádraží se starobyrou cestou karavan do Betlema, Hebrona a Gazy. Jeli jsme pak podél hradeb, jež se svými roztodivnými cimbuřími připadaly nám jako staří známí z obrázků. Minuli jsme bránu Jaffskou, objížděli městské hradby dále. Hradby měli jsme po pravici, po levici bylo mnoho nových, evropsky postavených domů; jsou to moderní předměstí jerusalemská. Za Jaffskou branou jsme trochu sjížděli ke bráně Damašské; tato je počátkem úvalu čili žlebu — ovšem velmi mírného — zvaného Tyropaeum, proto je tedy níže. Tam jsme vystoupili z aut a šli v průvodu P. Kohouta do nedalekého hospice. Škoda, že nedojeli, nebo nějak neobjeli jsme tenkrát Jerusalem, abychom ho viděli od strany východní, kde je hora Olivetská. Odtud reprezentuje se město Davidovo nejkrásněji!

Nicméně musím doznati, že mne a snad i ostatní poutníky tento první a všechny následující dojmy v Jerusalemě nikterak nezklamaly. Vjížděli jsme mlčky, nikomu nebylo do řeči, každý zabýval se svými vlastními myšlenkami, nikdo nechtěl posvátnost velkého okamžiku rušiti žádnou řečí, mimoděk obnažili jsme všichni své hlavy, rty šeptaly tichou zbožnou modlitbu, mysl jímala posvátná úcta, když rychlé povozy naše mžikem objížděly posvátné zdi Svatého města. Děkovali jsme Bohu za to, že přivedl nás k cíli, k cíli tak vzácnému a svatému, prosili Ho, aby uvedl nás do Jerusalema nebeského, když popřává nám milosti, patříli na Jerusalem pozemský, posvěcený posvátnými kročeji, zrosený obětavým potem, svlažený nejdrahocennější Krví dobrého Pastýře duší našich.

N á š b y t .

V posvátných zdech města Davidova měli jsme pobýti celý týden. Buďtež díky našemu neúnášenému vůdci a pořadateli, děkanovi veledůstojnému pánu Václavu Ottovi, že postaral se nám o byt velmi dobrý a vzácný. Byli jsme tam jako doma. Bylo to v krásném bývalém hospici rakouském, domě to, který jediný ze všech svatyní palestinských má ve své kapli obrazy našich svatých patronů Cyrila, Metoděje, Václava, jakož i pamětní desku biskupa olomuckého Jindřicha Zdíka, který byl ve Svaté zemi dvakráte. Dům tento hostil v sobě nezištně již velmi mnoho našich krajanů. Ti, kdož před válkou zavítali s moravskými výpravami do Jerusalema, přáli si vždy jenom zde býti ubytovánu. (Sr. Dr. Bernard Šústek, O. S. A. První moravská pout do Svaté země, Brno, 1905, str. 65.)

„Pobyt v rakouském hospici je pro všechny ty, kteří v něm bydlili, nezapomenutelný,“ píše profesor Emil Procházka ve své

překrásné knize „Do Svaté země“, Dědictví svatého Cyrila a Metoděje, Brno, 1911, str. 300 a nn. „Nemluvím tu pouze o poutních, mám na mysli malou karavanu turistů z Moravy, jež rovněž v hospici byla ubytována po našem odjezdu (totiž II. moravské lidové pouti do Svaté země v srpnu 1910). Tito turisté byli v Cařihradě, byli v Alexandrii a v Kairu a v mnohých jiných význačných místech. A třebas všude dobře se jim dařilo, přece dle jejich tvrzení nejlépe se měli v Jerusalemě v rakouském hospici. Chvilé tam ztrávené byly nejkrásnější. Jak si to vysvětlíme? Odpovídám: Na tom je vinen, (vlastně má zásluhu) jediný člověk. Talián by řekl — P. Direttore, a my řekneme — ředitel!“

„Třebas má rakouský hospic některé nedostatky ve stavbě, za to má štěstí, že dostává za ředitele muže vpravdě inteligentní, kteří našeho lidu nepodceňují, jeho potřebám a přáním rozumějí, mají pro ně sluch a pomoc! — Ředitel nám rozuměl! Staral se o poutníky sobě svěřené opravdu, stýkal se s nimi, zařídil, kde jaké bylo proneseno přání. Bylo nás tam jeden večer několik pozváno k jídlu. Polévka — naše poctivá polévka, maso s příkrmem — jako by to maminka byla vařila, moučník, jako by od Polenkův objednaný. A víno nejen že bylo k pití, ba bylo tak ohnivé, že bez vody nemožno ho pít, má-li člověk mít jasný rozhled z terasy. A voda chladná z nové cisterny. Nuže, kdo si přeje víc?“

„Nezmiňuji se o tom proto, že jako bychom snad o pouti neměli jiných záležitostí, než jen se dobře najísti a napítí. To bychom zcela jistě nebyli jeli do Jerusalema, aspoň my ne, co jsme měli stravu arabskou. Že však poutník nemůže žít jen ze vzduchu, to uzná i ten, kdo by mu chtěl vytýkati, že také jedl a pil!“

Velikou vděčností jsme povinni vdp. prelátovi msgru dru Frant. Fellíngrovi nejenom za to, že opatřil nás dobrou domácí stravou, jaké jsme zvykli doma, nýbrž že se též o to staral, abychom ve Svaté zemi něco viděli. Denně ráno i odpoledne provázal nás po městě a jeho svatyních, také podnikl s námi vyjížďky do okolí. Všude podal nám odborný výklad. Nám kněžím vymohl jako generální vikář potřebné fakulty ke sloužení mše svaté a zpovídání, označil kostely a posvátná místa, kam bychom mohli jíti a sloužit mši svatou. Vůbec byl nám ve všem dobrým rádcem a staral se, bychom měli z poutě své hojný prospěch duševní i hojné obohacení vědomostmi biblickými. Prelát dr. Fellinger je sám odborným znalcem palestinské archeologie, zná význam skoro každého kamene, jak s úsměvem konstatoval sám patriarcha jerusalemský, proto jsme mu za vše dvojnásob vděční.

Do domu Hospodínova jdeme!

Žalm 121, 1.

První, co jsme učinili v Jerusalemě, bylo: sloužit v krásné kapli hospicové, zasvěcené Svaté rodině, mši svatou. Poutní dům tento

stojí v ulici křížové cesty blízko oblouku „Ejhle, člověk!“; naproti je právě třetí zastavení křížové cesty, kde Pán Ježíš klesl poprvé pod křížem. Je tedy hospiční kaple jaksi svatyní této třetí štace křížové cesty.

(Pokračování.)

Směs

Naši delegáti na cestě do Ameriky. Dne 11. února 1926 nastoupili delegáti Apoštolátu P. František Jemelka a P. Lev Pospíšil cestu k našim krajanům americkým. Budou tam šířiti známost o velikých cílech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a připravovati půdu pro unionistický kongres, který pod praporem Apoštolátu bude se konati při eucharistickém světovém kongresu v Chicagu letos v červnu. Přejeme jim hojnost milosti a požehnání Božího při všech jejich pracích apoštolských, pevného zdraví a po vykonání svého poslání šťastného návratu do vlasti. Matka Boží Svatohostýnská, svatí Cyril a Metoděj ať je doprovázejí svoji ochranou a přímlovou u Boha.

Boj v Rusku proti Bohu. Sovětská vláda nepřestala, jak se vyjádřil jeden z jejích vůdců, „vésti válku proti božské frontě“. Sami protibolševičti ruští zpravodajové píší sice, že kněží nejsou již zavíráni a popravováni po tuctech, jak se to dělo ještě před 2—3 roky, ale ukrutný boj proti církvím a náboženství byl poněkud vystřídán způsobem mírnějšího a zato lstivějšího postupu. Avšak přesto bojovný materialismus komunistické strany, vládnoucí v Rusku, dusí těžce náboženský život věřících Rusů. Tak je také zasáhnutí vlády vinno, že největší „větev řeckokatolické církve“, církev Tichonova, zůstává dosud bez vůdce, bez hlavy. Patriarcha Tichon zemřel na jaře loňského roku a do třech měsíců po jeho smrti měl býti zvolen nástupce. Avšak metropolita Petr — držitel sídla patriarchy — oznámil, že sověty nedovolí, aby se sešlo konklave k nové volbě. Zároveň však vláda chrání a podporuje — neoficiálně — „Novou“, neb jak se ještě jinak jmenuje „červenou církev“ — „živou církev“ — „Církev vzkříšení“, která v ruce bolševiků a i dle jejich úmyslů má býti jen „holí, kterou napráskají cír-

kvi Tichonové“, „červené církve“ měly nedávno své sjezdy v Moskvě a prohlásily, že budou podporovati protináboženskou vládu sovětů. „Izvěstia“, úřední komunistický list v Moskvě, píše o jednom z těchto sjezdů: Biskup Antonín projevil neobvyklou něžnost a lásku ke komunistům. Pravit: Za posledních veřejných rozprav o materialismu a spiritualismu prohlásil Lunačarský, vůdčí komunist, že modlitba dosud nikdy nebyla slyšena (vyslyšena). Ale to není pravda, neboť naše modlitby za sovětskou vládu budou slyšeti uprchlíci Cyril a Mikuláš Romanovci a všichni protibolševičti biskupi. Budou je slyšeti a prasknou vztekem. V našich kostelích sověty se musí cítiti doma. Musíme to říci naší sovětské vládě: „My vás milujeme.“ Sjezd přijal resoluci, kterou se nařizuje „Církvi vzkříšení“ zavésti mezi lidem tuto modlitbu za sovětskou vládu: „Pane, dopřej vitězství naší vládě nad jejími nepřáteli k prospěchu lidu.“ „Vozroždění“, národní protibolševický deník, vydávaný v Paříži vlivnými ruskými uprchlíky a stoupenci velkoknížete Mikuláše Nikolajeviče, praví, že právě tento o-

trocky servilní tón, ve kterém červená církev mluví o sovětské vládě, zbavuje ji vši autority v očích ruských věřících lidí. Každý přece ví, praví list, že tyto církve jsou jen jakýmsi odborem úřadovny sovětské mašinerie, a to právě je také příčinou, že řídí už velice málo farností v Moskvě a poměrně ještě méně na venkově, kdežto masy lidí věnují svoji důvěru a sympatii církvi Tichonově přes všechna pronásledování, která trpí. Tentýž list píše: Metropolitu Petrovi bylo již při mnoha příležitostech vyhrožováno. Avšak pro svoje vznešené postavení (a měnící se poměry?) byl dosud mimo nebezpečí. Ví dobře, jakých prostředků může vláda a její policie užítí, a přece zakázal svým kněžím obcovati s „Církví živou“ a účastniti se jejich sjezdů. To ví dobře také 58 biskupů, jeho přívrženců, to ví také zástupy, plnící jeho kostely a vzdalující se kostelů, v nichž kněží „úřadují“ podle sovětských předpisů. Církev Tichonova je dosud velmi silná. Pronásledování ji nezeslabilo, ba naopak, posílilo nemálo její morální zdatnost. Protibolševický liberální list „Rul“, vycházející v Berlíně, se domnívá, že sověty se už vzdaly naděje zničití církve přímým útokem a proto se chopily protináboženské propagandy mezi dětmi, které si snaží vychovat v naprostém atheismu. Na každý církevní svátek jsou ve školách protináboženské přednášky nebo divadla. Členové „Unie komunistické mládeže“ a „Červení průkopníci“ jsou povinni účastniti se těchto divadel, a ostatní děti jsou vyzývány, aby také neopomenuly přijít. Tato divadla jsou obvykle docela primitivní a při tom nekonečně hrubá. „Umělci“ s ohromnými modrými nosy a tlustými brichy oblečení ve skutečná kněžská i kostelní roucha, pobraná v kostelích, vystupují na jeviště, často s křížem v ruce. Aby vzbudili smích, předvádějí pusté nemravnosti a dělají pohyby, naznačující největší neslušnosti. Pronásledováním bylo od Tichonovy církve odstraněno nemálo věřících lidí, a tím zase velmi vzrostly společnosti baptistů, kteří vzrostly společnosti baptistů, kteří v prvních let revoluce, když řeckokatolíci byli krutě pronásledováni, žili v pokoji. Vláda, která v první době viděla s uspokojením v jejich vzrůstu pomocníka v hubení církve řeckokatolické, je nyní znepokojena

jejich silou a snaží se zastavit jejich postup jako nežádoucí složky národa. Jak dlouho ještě bude úpěti nejsilnější slovanská větev pod otrockou vládou, která ničí kořeny života národa, víru a mravnost? Kdy nadejde den opravdové svobody, aby lid, který přes tolik běsnění protináboženského zachoval si tolik víry, si oddechl v pravé volnosti! Myslím, že dvou věcí jest třeba, kterých nesmíme jako Slované a katolíci oddalovat, chceme-li prospět svým bratřím. Je to předně upřímná modlitba, prosba k Otci pokoj, kterého svět dáti neumí, a za druhé příprava k práci. Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje, zvláště pomocí amerických bratří, může alespoň pro začátek nemálo podporovati výchovu budoucích misionářů pracovníků, kterých bude tolik třeba na rozsáhlých nivách ruských. Tuto výchovu misionářů jmenuji nutnou přípravou k práci, až nadejde doba, kdy hranice Ruska dosud zavřené zvláště misionářům katolickým se otevrou svobodě slova Božího. Američtí bratři ukázali v tomto obojm směru porozumění hodné chvály i následování. Jejich hmotná obětavost byla provázána přesvědčením o nutnosti modlitby za zdar oběti přinášené. Jak často lidé poměrně chudobní přinášeli oběti nepoměrně veliké k jejich majetku, a jak zbožně se modlivali po mši svaté Otčenáš: za zdar Apoštolátu. A také u nás, kdekoliv kněží jen poněkud vysvětlili lidu účel apoštolátní modlitby a příspěvků nedají se věřící, ač daleko nejsou hmotně tak zajištěni, zahanbiti svými bratry za mořem. Na nás je, bratři kněží, podporovati slovem i příkladem vznešené dílo Apoštolátu. Je to práce pro spásu duší, práce a obět hodná křesťanů, je to práce pro záchranu a povznesení lidu slovanského, práce a obět hodná kněží, kteří milují svůj lid, jest to práce, která vykonána bude nám jednou ke cti a vzácné památce nebo k hanbě a ostudě před věky budoucími, jestli ji zanedbáme. — Lev Pospíšil.

Stav katolické církve v bolševickém Rusku označuje „Katholische Kirchenzeitung“ za kritický. V celé oblasti bolševické není dnes ani jediného katolického biskupa. Saratovský biskup Kessler (Němec) žije ve vyhnanství v Berlíně, mohylevský biskup Cieplak vrátil se teprve do Vilna, kde se stal

arcibiskupem! Duchovní semináře zavřeny, duchovenstvo zdemčováno hla-
dem, popravami a vyhnanstvím! A ci-
zích kněží bolševici nepřipustí do Rus-
ka! Statistická data kreslí přibližně
tento obraz: V diecési mohylevské:
320.000 věřících, 152 kostely, 85 kněží;
v diecési vladivostocké 20.000 věř-
ících, 6 kostelů, 6 kněží; v diecési sa-
ratovské 300.000 věřících, 90 kostelů,
100 kněží; Kavkaz a Krym 86.000 vě-
řících, 30 kostelů, 30 kněží; Kamenec
Podolský 320.000 věřících, 113 kosta-
elů, 42 kněží; Žitomír 350.000 věřících,
107 kostelů, 68 kněží; Minsk 160.000
věřících, 46 kostelů, 14 kněží; Arme-
nů 58.000, 50 kostelů a 50 kněží. Všech
katolíků 1.596.000, 594 kostelů, 395
kněží.

**Myšlenka sjednocení církví v Ru-
munsku.** Kromě několika tisíc řecko-
katolických Ukrajinců-Rusinů čítá Ru-
munsko na půl druhého milionu řecko-
katolických Rumunů. Ale i mezi ne-
sjednocenými Rumuny má myšlenka
sjednocení církví mnoho a opravdu
vážných přátel. Tak profesor Aug.
Scriban napsal v „Galati Noi“: „Mys-
lim, kdybychom měli politickou zra-
lost, už dávno byli bychom opustili
pravoslavi, jako jsme zanechali az-
buku, jako jsme opustili juliánský
kalendář. Kdybychom se stali řecko-
katolíky, naše moc neobyčejně by
zmohutněla jak na Východě, tak i na
Západě...“ Ještě vážnější jsou však
slova, která pronesl při zasedání nej-
vyššího sboru církevního u přítomnosti
všech rumunských biskupů pravoslav-
ný biskup Bessarion (v Báltzi). Právil:
„Naše duchovenstvo je naprosto nečin-
né — s jedné strany je nedostatečně
připraveno, s druhé strany je prosáklé
materialistickým duchem našeho sto-
letí. Věřící jsou daleko od ducha e-
vangelia, žijí v temnotách nevzděla-
nosti a v proudu denních zájmů a z
křesťanského náboženství neznají ni-
čeho, než zevnější obřady církevní,
které přejali od svých předků... Já
jako biskup mám státi ve službě prav-
dy a musím směle a bez bázně říci
tu pravdu, že na celém světě jest je-
nom jeden patriarchát, který může
křesťany sjednotiti, a to je římský
Otec! Tento patriarchát stojí volný,
neboť má základnu pevnou, má orga-
nisaci po celém světě rozšířenou a má
věřící ze všech národů světa!“

Ruský seminář v Lille (Francie) trvá

teprve dvě leta a má již 16 theologů
Rusů, kteří po vykonaných studiích
budou apoštoly unionismu ve své
vlasti. Většina z nich jsou již jáhny a
podjáhny. Reditelem semináře je fran-
couzský dominikán P. J. Omez, zná-
mý z unionistického sjezdu na Vele-
hradě. Svátý Otec Pius XI. dovolil
mu nyní, že může konati bohoslužby
v obřadu a jazyku východním, záro-
veň však že mu zůstává právo konati
bohoslužby v jazyku latinském a ob-
řadu dominikánském.

**Pronasledování katolické církve v
Mexiku.** V mexickém státě Tabasco
bylo zatímco pět kněží, poněvadž se
zdráhali uzavřítí manželství. Biskup
Pascal Diaz a čtrnáct katolických
kněží uprchlo v noci z Tabasca, aby
se vyhnuli účinkům vládního ustano-
vení, podle kterého duchovní všech
vyznání musejí žiti v manželství. U-
prchlíci odebrali se do města Mexika.
aby u presidenta Callosa protestovali
proti dekretu vlády v Tabascu. Pomě-
ry v Tabascu vytvářely se až na dal-
ší dobu tak, že svobodní kněží nesmějí
konati bohoslužebné úkony.

Gdánská diecése. Apoštolská admi-
nistratura v Gdánsku proměněna v
diecési, která má hranice a rozměr
svobodného státu gdánského. Za bi-
skupské sídlo je stanoven farní kostel
Oliva a prvním biskupem je jme-
nován apoštolský administrátor msgr.
Eduard O' Rourke. Msgr. O' Rourke
byl v sobotu přijat presidentem sená-
tu v přítomnosti senátora Schwartze
v senátní budově. Msgr. O' Rourke
předložil papežskou bulu o zřízení
diecése a o svém jmenování prvním
biskupem nové diecése. Msgr. O'
Rourke byl v roce 1924 též na Vele-
hradě a zúčastnil se činně unionist-
kého kongresu. Byl tehdy ještě admi-
nistrátorem a titulním biskupem per-
gamenským.

**Pout protestantů do Říma za přiči-
nou milostivého léta.** V listopadovém
čísle americké revue „The catholic
world“ je zajímavá stat o výpravě
poutní do Říma ze Skandinávie. Velmi
hluboce dojala svatého Otce audien-
ce, kterou dopřál poutníkům ze Skan-
dinávie před několika týdny. Zvláš-
ností při této druhé pouti bylo, že se
jí jako při první nejen několik pro-
testantů zúčastnilo, nýbrž že převážná
většina účastníků byli protestanté. Při
první pouti ze severských končin by-

lo ze 440 poutníků jen 40 protestantů. Při druhé pouti bylo pouze 30 katolíků z 210 účastníků. Po návratu první výpravy poutní ze Skandinávie byli poutníci tak nadšení návštěvou Říma, že hned se organizovala druhá výprava. A přesto, že při této druhé pouti bylo šestkrát víc protestantů než katolíků, všichni bez rozdílu vykonali všechny návštěvy, které se vyžadují pro toho, jenž chce dosáhnouti duchovních výhod milostivého léta. Při slyšení papežském ukázali protestanté svým chováním, že porozuměli významu a chápali důležitosti milostivého léta. Toho večera shromáždili se v sále del Concistoro, který byl výlučně pro ně vyhrazen. Tam očekávali Jeho Svatost mlčky a v hlubokém zamyšlení. Když se papež přiblížil, poklekli bezprostředně a zůstali klečeti, dokud nepřešel. Svatý Otec usmívaje se blahovolně, přiblížil se zástupu kněží, kde se nalézali msgr. Snoys, Bergen, Norway, P. Jensen, farář z Kodaně, a P. Meyer S. J. ze Štokholmu, a zdravil je srdečně. Pak doprovázen msgr. Snoysem, který znal dobře francouzsky, obešel papež řadu poutníků, podáváje jim ruku k políbení a rozděluje jim medaile milostivého léta. Všichni poutníci, protestanté rovněž jako katolíci, vykonali homagium a přijali jubilejní medailli. Když se skončila obchůzka, svatý Otec vystoupil na trůn a oslovil poutníky francouzskou řečí, která byla řízena a upravena pro jeho zvláštní posluchače. Potom užil latinské liturgické formule, udělil apoštolské požehnání. Všichni poutníci poznavši, že papež je s nimi, usmívaje se a zheňaje jim. O něco později papež rozmlouvaje s portugalskými poutníky zmínil se o skandinávských, které o chvíli dříve zdravil a zheňal, pravě: Jak tajemné a při tom Prozřetelnosti božskou řízené jsou vztahy, které spojují vaši víru, vaši nynější horlivost s upomínkou na velkou katolickou minulost, která přes všechno obsahuje skvělé sliby pro budoucnost. — Martin Vitovský.

Návštěva indického prince u svatého Otce. Pius XI. přijal dne 19. prosince ve zvláštní audienci indického knížete Nadutli yara s chotí a tajemníkem. Kníže je ze staré vznešené

rodiny z ostrova Ceylonu a dostavil se do Říma jako zástupce katolické obce.

Ukončení oslavy koncilu nicejského ve Vatikáně bylo již zmíněno. Oslava se konala ve známém sále della Benedizione u přítomnosti svatého Otce a mnoha pozvaných hostů. Nádhernou řeč o významu nicejského koncilu proslovil opat z basiliky svatopavelské Schuster. Pak následovala akademie. První zapěli po armensku chovanci armenských ústavů římských. Pak recitoval ruský bohoslovec po rusku Credo Vladimira Solověva, po něm zapěli maronité po syro-maronísku hymny na oslavu primátu, potom zpívali Rumuni hymnus cherubinský, zpívány při ofertoriu východní mše svaté, syrský alumnus recitoval pak nádhernou báseň svatého Efréma ke cti vtěleného Slova, pak přišli na řadu bohoslovci etiopští, zpívající liturgické invokace k svatému Petru a Pavlu, chaldejský bohoslovec recitoval chválu svaté Stolice, složenou roku 1616 od metropolity chaldejského Gabriele, Rusíni zapěli po staroslovanskou píseň o narození Páně, pak následovala recitace v jazyku malabarském a nakonec bohoslovci řečti korunovali akademii po řecku tropariem ke cti Panny Marie. Svatý Otec nesmírně dojat projevil pak delší řečí svou radost nad jubilejním rokem a nad oslavou koncilu nicejského, ve které se opět ukázala tak jasně katolicita a universalita církve, a ukončil výzvou, abychom všichni vždy se modlili, aby božský Vykupitel a Král uvedl všechny do jednoho ovčince pod jednoho pastýře. V řeči opata Schustra bylo vzpomenuáno i našich svatých apoštolů Cyrila a Metoděje: Co hledali v Římě Cyril a Metoděj ze středisla slovanského? Církev vyvolenou, církev matku, předsedkyni křesťanské lásky!

Oslava nicejského koncilu ve Vídni. V neděli oslavila ve Vídni Jednota svatého Josafata, mučedníka unie, 1600letou památku nicejského koncilu. O půl 9. hodině sloužil pontifikálku kardinál dr. Piffl v řeckokatolickém kostele svaté Barbory, o 10 hodinách pak lvovský metropolita hr. Szeptycky sloužil mši svatou v řeckém ritu v klášterním kostele dominikánském. O 6 hodinách večer v hostelu „Zur Post“ přednášeli universit-

ni profesor dr. Tomek a metropolita dr. Szeptycky.

Zakončení milostivého léta. Dne 24. prosince bylo slavnostním způsobem zakončeno milostivé léto. V chrámu svatého Petra se shromáždily tisíce lidí, mezi nimi množství poutníků, kteří svatého Otce bouřlivě pozdravovali. Svatý Otec posvětil nástroje zednické, potřebné pro zazdění svaté brány, nato vzal stříbrnou lopatku, již třikrát nahodil maltu na zazděnou bránu. Do svaté brány byla zazděna skřínka s medailonem a jinými drahocennými památkami na milostivé léto. Skřínka i nástroje všechny byly vzácným darem diecésanů milánských, jejichž arcibiskupem svatý Otec byl a mezi nimiž prožil jako kněz většinu svého života. Skřínka bronzová, jemně ciseľovaná, měla nápis: Piu XI., veleně knězi, Milánští, L. P. 1925. Nádobka na vápno byla dřevěná, vykládaná intarsiami, a dno bylo vyložené křišťálem, v němž byl vyryt papežský odznak. Velmi umělecky byly provedeny kladívko zednické a lžice. Zástěra (gremiale) vyšívaná sestřičkami milánskými, byla zdobena nejjemnějšími výšivkami. Svatý Otec položil při zazdívání brány první tři cihly, ostatní pak byly kladeny od vatikánských penitenciářů a různých hodnostářů. Po skončeném obřadu udělil svatý Otec plnomocné jubilejní odpustky. — V encyklice, kterou při zakončení milostivého léta vydal svatý Otec o svátku Krista Krále, vzbudil velkou pozornost odstavec, v němž se píše, že církev jako instituce Kristova musí mít úplnou svobodu a na prostou nezávislost na moci světské.

Prodloužení milostivého léta. Papež Pius XI. prodlužuje milostivé léto. Podmínky pro nové jubileum jsou tyto: 1. Zpověď a svatě přijímání. Nesmí to být ovšem ona zpověď, která jest předepsána pro každého katolíka jednou v roce. 2. Modlitbi se na úmysl svatého Otce, totiž o šíření víry, mír a svornost mezi národy a systematisaci svatých míst v Palestině v duchu přání církve. 3. Navštěvovati po pět dní po sobě následujících každý den farní kostel a tři jiné kostely. Tyto dny mohou býti pojímány buď po způsobu obecném nebo církevním, to jest od večera do rána nebo od nešpor dne předcházejícího až do nešpor dne následujícího. Není-li v určitém místě

tolik chrámů, stačí jich méně, nebo dokonce i jeden, ovšem musí býti vykonána návštěva čtyřikrát za den. Biskupům je též povolena možnost určitých změn nebo úlev. Odpustky jubilea možno získati toliko dvakrát v roce: jednou za sebe nebo za zemřelého, jednou pouze za duše v očistci. Prodloužení trvá od nešpor dne 31. prosince 1925 až do půlnoci dne 31. prosince 1926.

Vdova po protestantském biskupovi se vrací do církve. Paní Bidwelová, vdova po protestantském biskupovi, vysvětluje v „Canadian Freeman“ svůj návrat do církve katolické. Píše: „Krok, který snad se vám zdá výčitky hodným, učinila jsem z povinnosti, jakou jsem poznala, že mám k pravdě a k Bohu, z povinnosti, již přede vším ostatním nutno dáti přednost. Nejednala jsem překotně, tři leta jsem studovala a uvažovala, abych došla k přesvědčení, jež jsem si nyní utvořila. Po prvé se mi otevřely oči při četbě Bensona. Přišla jsem tam na tento pasus: „Kristus nepřišel založit církev národní, ale světovou říši, církev jedinou, svatou, katolickou, apoštolskou, jedinou obět, jediné kněžství, tytéž svátosti, tutéž víru pro celý svět.“ Tato slova mne dojala. Z nich poznala jsem pravdu. Zamyslela jsem se o nynějších poměrech církvi protestantských, o neustálých rozporech a bojích, jež vedou mezi sebou ve svých publikacích, a měla jsem potvrzenou onu úvahu. Nepřestala jsem dále studovati a uvažovati, než jsem se rozhodla ke kroku, jenž mění úplně posavadní směr životní. Četla jsem knihy a články výtečných spisovatelů protestantských, biskupů a jiných autorů, ale jejich názory se nijak neshodovaly, jejich důvody se mi jevily falešnými, nedokázanými, nelogickými. Dala jsem se do četby knih katolických, mezi nimi „Věra našich otců“ od kardinála Gibbonse a mnohých jiných. Rozdíl byl nesmírný. Zdálo se mi, jako bych vycházela z mraků a kráčela do slunečního světla. Nebylo tu třeba co překrucovati, vše bylo stavěno na pevném základě. A tam jsem našla ne obvyčejné myšlenky lidské, ale jediné nauku Kristovu jasnou a nezměněnou. Tam poznala jsem opravdu pravdu.“

Výborová schůze ústředního Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje ko-

nala se ve středu 23. prosince 1925 v zasedací síni konsistoře za předsednictví nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra L. Prečana. Přítomno 15 členů výboru. Po zahájení schůze modlitbou přečten poslední zápis a po malém doplňku schválen. Za zpravodajství jednatele msgra Kozáka povoleno bezplatné posílání „Apoštolátu“ českým scholastikům v Pullachu v Bavorích, stanovena podpora pro potřeby katolíků v Sarajevě (vyplatí se, jakmile dostane Apoštolát půjčné peníze), účet za české knihy do Rumunska (pan farář Farkaš) se s Maticí cyrilometodějskou vyjedná. Žádosti archimandrity Dabiče, toho času v Neapoli, nebylo možno vyhovět z finančních ohledů. Přítomný pan poslanec kanovník Světlík slíbil intervenovat v záležitosti podpory Apoštolátu. Z došlých dopisů zmínil se pan jednatel o dotazu dra Žižkovského ze St. Paul v Mennesotě po literatuře unionistické, svědectví zájmu a rozšíření myšlenky cyrilometodějské v Americe, dále sdělil vysvětlení vdp. P. Koliska a msgra Zháněla v záležitosti Čechů v Paříži a ve Francii. Nejdůstojnější pan předseda doplňuje zprávu sdělením, že je záležitost ta už příznivě vyřízena. Pokladniční zprávu podal pan profesor Horák z Litovle. Aby mohl splnit svoje závazky a podpory, musí Apoštolát vymáhat splacení poskytnuté půjčky (Matici svatobosťánské). Zpráva tajemníkovy (P. Jemelky) konstatovala nejprve prospěch myšlenky apoštolátní z rozeslání „Actorum IV. conv.“ do celého světa (i do knihoven pravoslavných seminářů), umožněného štědrostí nejd. pana arcibiskupa. Nově schválené stanovby apoštolátní poslány jednotlivým odborům, aby podle nich si upravily stanovy diecéšní a vyslaly své delegáty do ústředí. Pro obsahové obohacení časopisu apoštolátního je třeba rozšířit kruh referentů pro jednotlivé národy slovanské. Laskavostí nejd. předsedy Apoštolátu počet cizojazyčných časopisů v ústředí značně vzrostl a je referentům k dispozici. Schváleno, aby pan kanovník dr. Segeta připravil obranu řeckého kněze Malatakida do tisku. Vydat by ji mohla Akademie velehradská. Chicagský sjezd koná se ve dnech 24.—26. června 1926; program připravuje jednak eucharistický mezinárodní výbor v Pa-

říži — Čechy v něm zastupuje dr. Hanuš z Prahy — jednak užší výbor pro sekci unionistickou v Římě, jehož předsedou je P. de Meester. O Apoštolátě bude tam přednášeno jistě. — Národní svaz českých katolíků z Chicaga požádal nejdůstojnějšího pana arcibiskupa o vyslání dvou kněží-misionářů do Spojených států, aby připravovali mezi krajany půdu pro apoštolátní sjezd chicagský. Přiját jednolhasně návrh nejdůstojnějšího pana předsedy, aby byli tam co nejdříve vysláni jako delegáti Apoštolátu P. Jemelka a P. Pospíšil z Valašského Meziříčí. — „Unio catholica“ P. Galena O. S. B. osvětlena informacemi pana kanovníka Stavěla z jeho návštěvy v Praze na Emauzích. — Bulharský misionář P. Damián poslal do olomuckého semináře tři pravoslavné bulharské studenty studovat bohosloví katolické. Náklady sustentační převzal nejdůstojnější pan arcibiskup. — Na Volyně posláno 150 kg české četby. Žádosti spolku svatého Josafata z Užhorodu o podporu bude vyhověno, jakmile se uvolní finance apoštolátní (1000 Kč). O. Pastuchov, toho času v Klembarku, děkuje za poskytnutou podporu (700 Kč). Rozdáno interesentům několik svazků „Orientalia christiana“ (ruské vydání). — Apoštolský ústav velehradský je ochoten přijat dorost i jiných řádů církevních (na př. benediktinů) na studia, když sami převzou náklad na ně. Po zprávě tajemníkově referoval místopředseda Apoštolátu pan kanovník Stavěl o zdařilé oslavě jubilea nicejského sněmu v Olomouci. Sdělil též výsledek svého jednání v záležitostech apoštolátních u pana biskupa Vojtašáka ve Spišském Podhradí, a pak v Praze u pana arcibiskupa dra Kordače, u pana opata Vykoukala a pana kanovníka dra Hanuše. Šéfredaktor P. Zamykal, vraceje se k svému návrhu z poslední výborové schůze, přimlouvá se za ustavení sekci (vystěhovalecké, slovanské, americké, propagačně-finanční), aby přirozený rozvoj ústředí Apoštolátu byl podporován. Po objasnující debatě pověřen tajemník P. Jemelka, aby do příští schůze vypracoval konkrétní plán. Ve volných návrzích žádá pan kanovník Stavěl, aby už nyní byla naše veřejnost upozorněna v časopisech na chicagský sjezd pozváním, které by zároveň pravdivě

informovalo o podmínkách nákladné cesty. Pan rektor P. Kubiček z Velehradu připomíná, že zemřelý mistr Šaff zhotovil model pro sousoší svatého Cyrila a Metoděje; bylo by záhodno získat ho pro Apoštolát. Po vyčerpání obsáhlého programu blahopřál nejdůstojnější pan arcibiskup panu kanovníku Světlíkovi k blízkým abraháminám; ke srdečnému projevu předsedu připojil se s blahopřejným souhlasem celý výbor. Modlitbou pak výborová schůze skončena.

Eucharistický kongres v Chicagu a náš Apoštolát. Katolická Amerika dělá velké přípravy pro mezinárodní eucharistický kongres, který se bude konati koncem června 1926 v Chicagu. Jako roku 1924 v Amsterdamě, tak po přání svatého Otce také v Chicagu bude mítí porady a schůze zvláštní odbor sjezdový pro východní církev a pro církevní jednotu. Přípravy pro tento odbor má na starosti zvláštní stálý výbor v Římě. Předsedou jeho je benediktin P. Placid de Meester, uznávaný odborník ve východní liturgii, který také při římské oslavě nicejského sněmu církevního ve Vatikáně vedl přípravy k pontifikální mši svatě východního obřadu. Ve výboru jsou dále P. d'Herbigny a msgr. Margotti. Všichni tři zučastnili se lublaňského sjezdu pro východní bohoslavi a navrhli, aby se příští sjezd spojil s eucharistickým kongresem v Chicagu. Ve východní sekci eucharistického kongresu budou populární přednášky pro lid, po eucharistickém sjezdu budou se konat vědecké porady o východní církvi. V Lublani bylo usneseno, aby ve východní sekci v Chicagu spolupracoval též Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje. Římský výbor toto usnesení přijal a stanovil už, aby na eucharistickém sjezdu v Chicagu byla jedna přednáška o Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje. Měl by ji jeden z českých účastníků. Při vědeckých přednáškách vystoupil by také jeden Slovinec a ještě některý jiný Slovan. Američané chtějí se přičiníti, aby cestu do Ameriky i pobyt na sjezdu pokud jen možno všem usnadnili a zpříjemnili.

Přípravné práce pro eucharistický kongres v Chicagu pokračují vytrvale kupředu. Minulého měsíce rokoval zásobovací výbor na příklad o tom, aby byl dostatek potravin pro 1 milion ná-

vštěvníků kongresu, který bude obdáván příštího roku ve dnech od 20. do 24. června. Předsedou zásobovacího výboru je dp. McCarthy, tajemníkem pak dp. Kremer. Výbor tento naváže v nejbližších dnech styky s restaurátéry, kavárniky a velkoobchodníky potravinami a vyzve je o součinnost. Zároveň v dopisech, které jim budou zaslány, bude dotaz o radu, kterak obtížný úkol tento přemoci, aby snadno dalo se nasytiti jeden milion lidí. Se cvičením dítek školních rovněž již bylo započato. Na 50.000 dítek školních bude zpívat při slavné pontifikální mši svatě v stadiu v Grant Parku. Nepochybně budou květináři a zahradníci požádáni v nejbližších dnech, aby pamatovali na kongres s květinami, jichž se má použiti pro průvod s nejsvětější Svátostí oltářní. Ubytovací výbor také pracuje. V tomto důležitém a velmi obtížném výboru nalézá se také Čech msgr. František Bobal.

Národní svaz českých katolíků v Chicagu obrátil se tyto dny na předsedu ústředního Apoštolátu ndp, arcibiskupa dra Prečana se snažnou žádostí, aby vyslal do Ameriky dva kněze-misionáře, kteří by mezi českými krajany připravovali půdu pro zdar chigagského sjezdu. Tím oficiálně ústřední organisace všech českých katolíků v Unii staví se za snahy apoštolátu. Kež spojeným silám staré i nové vlasti podaří se s Božím požehnáním učiniti ze sjezdu chigagského novou, radostnou a úspěšnou etapu myšlenky cyrilometodějské.

Papežský přístav. Pozornosti našeho tisku ušlo, že se Vatikánu v poslední době podařilo od italské vlády získati exteritoriální přístup k moři, pobřeží a přístav, což má nesmírný církevní-politický význam, zejména pro případ války. Svatý Otec může bez kontroly cizí vlády přijímati a vysílati poselství a má přímý a nerušený styk se všemi národy. Před rokem 1870 byla papežským přístavem Civita vecchia, odkudž mohl papež nejsnáze opustiti italské území. Dnes byl získán přístav jiný. S Vatikánem sousedí totiž státní sanatorium pro nervové choroby „Santa Maria della Pietà“ s velikým, až k moři sahajícím parkem a jinými pozemky. Ježto italský stát dal v Římě i v jiných italských městech zbudovati více podobných ústavů, byli chovanci ze jmenovaného ústavu od-

stěhování a ústav se uprázdnil. Ministerská rada se usnesla na tom, že ústav prodá. Státní sekretář svatě Stolicе oznámil italské vládě, že by svatý Otec byl ochoten ústav i s pozemky zakoupiti. Ministerská rada nabídku přijala a pozemky svatému Otcі prodala za polovinu stanovené ceny. Tím je umožněn svatému Otcі přístup k moři a přímý styk Vatikánu se světem, aniž by bylo potřebi při tom vstoupiti na italskou půdu, neboť nově získanému území dostalo se charakteru exterritoriality. L. N.

Italští námořníci u Božího hrobu v Jerusalemě. Admirál Bonaldi, velitel oddílu italského loďstva, navštívil v Jerusalemě Boží hrob a byl doprovázen 30 důstojníky, 250 poddůstojníky a námořníky. Návštěva měla vlastní ráz a byli přítomni: italský konsul, františkánští mniši a velmi četné obecenstvo.

Stojanov. Většina kněží pochopila význam „Stojanova“ na Velehradě. Věděla, že duchovní cvičení v něm po celý rok konaná, budou jim nejlepší pomůckou v duchovní správě; neboť ti, kteří je vykonali, vrací se domů jako katolíci s pevným náboženským přesvědčením a příkladným životem. A takových vyžaduje dnešní doba ve všech stavech. Ti jsou oporou a pomocníky kněžím. Proto většina kněží — ač hmotné postavení jejich jest mízně — obětovala, co mohla na záchranu Stojanova. Krásný příklad dali kněží ročníku 1889. Na návrh P. Pavlíka učinili sbírku na pokoj, který má nápis: „Kněžím ročníku 1889.“ — Sbírkа vynesla 5020 Kč. Kromě toho darovali J. M. arcibiskup dr. Prečan 42.000 Kč a J. M. biskup dr. Klein 10 tisíc Kč na kapli. P. Mléčka, katecheta v Napajedlích, vydal provolání, by ostatní ročníky následovaly tohoto krásného příkladu a zřídily si pokoje. Poslal bývalým spolužákům složenky poštov. úřadu šek., aby je rozeslali svým spolubratřím. Od té doby do 27. prosince 1925 jest tento výsledek: Ročník 1885 (jeden — z Ameriky — sám poslal 1000 Kč) 1950 Kč; ročník 1886 1000; ročník 1887 (přelát dr. R. Špaček 500) 1780; ročník 1888 1365; ročník 1889 (P. Weinlich 1000) 5020; ročník 1890 760; ročník 1891 1845; ročník 1892 1710; ročník 1893 1570; ročník 1894 950; ročník 1895 2130; ročník 1896 (P. Pleva 500) 2530; ročník 1897

1455; ročník 1898 2045; ročník 1899 50; ročník 1900 1758; ročník 1901 930; ročník 1902 1940; ročník 1903 1250; ročník 1904 3505; ročník 1905 1690; ročník 1906 100; ročník 1907 (P. Bureš 500) 3200; ročník 1908 —; ročník 1909 630; ročník 1910 1515; ročník 1911 800; ročník 1912 1710; ročník 1913 100; ročník 1914 280; ročník 1915 800 Kč. Z ročníku 1919 jeden 500, z ročníku 1920 jeden 100 a jeden 1000. Další ročníky nenásledovaly příkladu. Tři ročníky věnovaly nad požadovaný obnos 3000 Kč; ostatní mají dopláceti. Doplatek činí 50.000 Kč. Kéž by každý vyrovnal žádaný obnos. K tomu sluší podotknouti, že mezi uvedené sbírky nejsou počítáni oni kněží, kteří sami složili obnos na pokoj, nesoucí jejich jméno. Z ročníku 1885 2; z roč. 1887 2; z roč. 1888 1; z roč. 1892 1; z roč. 1893 1; z roč. 1898 1; z roč. 1900 1; z roč. 1901 1; z roč. 1902 1; z roč. 1904 2; z roč. 1905 1; z roč. 1906 2 a půl; z roč. 1907 1 a půl. Ze starších ročníků: 1884 2; 1882 1; 1872 1; 1874 1. Z roku 1897 jeden dříve, ještě před touto akcí, věnoval 1000 Kč. Výbor vzdává všem vřelě „Pán Bůh zaplať“. Výbor cyrilometodějského družstva „Velehrad“.

Zprávy ze Stojanova. Stojanov plní své poslání a dává všem vrstvám národa to, co zesnulý pan arcibiskup považoval vždy za věc nejdůležitější: pevnost náboženského přesvědčení a život zařízený podle tohoto přesvědčení. Období letní jest ovšem exerciciemi bohaté, protože určité kategorie věřících jsou ve školním roce trvale upoutány k práci. Proto tím více třeba jim vzdání uznání, že doby prázdnin používají nejen k odpočinku a zotavení těla, nýbrž i duše. Podáváme zde tudíž nejprve přehled letních exercicií. Od 15. do 19. června exercicie pro dívky městské (21), které řídil P. Rehoř T. J. — Od 30. června do 4. července exercicie kněží (41); P. Rehoř. — Od 8. do 12. července studenti středoškolské (81 v klášteře); P. Jemelka T. J., profesor z Prahy. — Od 13. do 17. července liturgické triduum pro kněze (54); P. Stork T. J., sup. z Prahy. — Od 20. do 24. července inteligence (56); P. Jan Vraštil T. J. — Od 27. do 31. července studentky (107); P. Zavadský T. J., profesor z Prahy. — Od 3. do 7. srpna studenti středoškolské (152 v klášte-

ře); P. Jemelka T. J., a souběžně ve Stojanově kněží pracující ve spolcích (45); P. Vraštil. — Od 11. do 15. srpna železniční úředníci a zřízení (76); dp. P. provinciál Řihák T. J. z Prahy. — Od 17. do 21. srpna kněží (54); P. V. Pernička T. J., sup. na svatém Hostýně. — Od 23. do 27. srpna učitelky (71); dp. P. provinciál Řihák. — Od 25. do 27. září rekollektce rekrutů; P. Kubeš T. J. ze svatého Hostýna. — Od 29. září do 3. října kněží (12); P. sup. Pernička. — Od 12. do 17. října dámy z Mariánských družin (36); P. sup. Stork z Prahy. — Od 19. do 23. října varhanici (40); P. sup. Stork. — Od 2. do 6. listopadu vedoucí domácností na farách (34); P. sup. Pernička. — Od 23. do 27. listopadu katolické ženy z venkova (162); sup. P. Pernička ze svatého Hostýna. — V prosinci pro mužskou mládež (od 14. do 18. prosince). Všechny tyto exercitan-ty, vyjma studenty středškolské, kteří bydlili v místnostech klášterních a tím zůstávali věrní mnohaleté tradici, hostil ve svých zdech Stojanov. Vzor-ná čistota, kterou celý dům takřka zá-ří, jest dílem obětavé slečny M. Hří-vové, která se o všechny hmotné po- třeba exercitantů stará jako pravá matička. Personál Stojanova byl za- čátkem října rozmnožen o 4 kandidát-ky cyrilometodějské ženské kongrega- ce, která se právě zřizuje. Pro kapli Stojanova byly pořízeny dvě krásné sochy, představující Božské Srdce Pá- ně a Pannu Marii lurdskou. Posvěceny byly dne 16. srpna odpoledne ndp. opatem rajhradským P. Hlobilem. — Upozorňujeme co nejsnažněji na věc- nou loterii, již uspořádalo Cyrilo- metodějské družstvo „Velehrad“ pro dobudování a zařízení Stojanova. Již se rozesílají losy do prodeje. Jeden los stojí 5 Kč. Výher je 1183. Tah bu- de 1. května 1926. První hlavní výhra v ceně 200.000 Kč (souprava hospo- dářských strojů za 100.000 Kč, šesti- sedadlové auto též za 100.000 Kč), dru- há hlavní výhra v ceně 50.000 Kč (čtyřsedadlové auto), třetí hlavní vý- hra v ceně 25.000 Kč (pár koní s ko- čárem). Další výhry jsou vesměs cen- né předměty (šperky, zlaté hodinky, stroje, harmonium, fotoaparát, kolo, látky na šaty atd.). Losy lze objednat u každého farního úřadu nebo přímo u loterního výboru ve Stojanově na Velehradě a v Napajedlech.

Lvovský metropolita Ondřej Szep-tycki oslaví dne 17. ledna 25leté ju- bileum své biskupské činnosti. V ten den budou vznešeného knížete církev- ního a velkého Slovana a horlitéle pro sjednocení vzpomínati všichni přátelé a stoupenci unionistické myšlenky ne- jen u nás, nýbrž skoro po celém svě- tě. Imposantní zjev metropolity Szep-tyckého jest znám v Evropě i v Ame- rice. I u nás jej dobře známe jako předsedu Velehradské akademie a ja- ko předsedu prvního unionistického kongresu na Velehradě. Ač v letech a častými nemocemi hodně vyčerpaný, přece vytrvale pracuje metropolita Szeptycki na díle jednoty církvi. Loni byl v Římě, byl v Bruselu, byl ve Víd- ni a jinde, všude horlivě zasahuje do svatého a krásného díla pro unii. Při tom je metropolita Szeptycki však i vzorným vůdcem a otcem své diecese, svého kněžstva a svého lidu. Pracuje pro ně, nelekaje se žádných obtíží a žádných překážek, nedbaje osočování a nepřiznání světa, Vatikán plně oceňu- je činnost biskupa-jubilára a chystá pro něj klobouk a purpur kardinálský. My z té duše přejem vzácnému pří- teli našeho národa zdraví a síly na mnohá a mnohá leta!

Církevní ceremonie v Elysejích. Je ještě v čerstvé paměti, jak náš „So- kol“ v čele všech volnomyšlenkářů gratuloval Herriotovi k zahájení jeho boje proti Římu. Jakým fiaskem toto protirímské tažení skončilo, možno nejlépe viděti ze slavnosti, která se 21. prosince konala v Elysejích v Pa- říži. Právě v poledne zmíněného dne přijel tam státní povoz v plné parádě a dovezl kardinála Dubois a papežské- ho nuncia msgra Cerretti, jimž při pří- jezdu vzdával prapor francouzské pě- choty vojenské pocty. Francouzský prezident Doumergue spolu s minister- ským předsedou a ministrem zahrani- čí Briandem a jinými nejvyššími stát- ními hodnostáři přijal oba církevní hodnostáře, a byl oficielně přitomen předání kardinálského biretu nunciuvi Cerrettiimu. Potom přijal prezident re- publiky nového kardinála ve slavnost- ní audienci a pozval jej i celý jeho církevní průvod k obědu. Při odjezdu byly oběma kardinálům rovněž vzdá- vány vojenské pocty. — Na takový vý- sledek protiklerikálního boje jistě před několika měsíci volnomyšlenkáři ani nepomysleli. Ježto my, Češi, si vždy

na pařížskou módu potrpíme, nebude nám snad zatěžko podle tohoto pařížského receptu nějak urovnat diplomatický „incident“ nuncia Marmaggiho.

Americký český kněz vyznamenán za revoluční zásluhy. Na slavnostním banketu, pořádaném na počest návštěvy československého vyslance ve Washingtoně, Zd. Firlingera, v hotelu Cleveland dne 21. prosince 1925, oznámil vyslanec, že prezident československé republiky vyznamenal význačného revolučního pracovníka v Americe rev. Oldřicha Zlámala za jeho zásluhy o vytvoření samostatného československého státu řádem revolučního kříže. Vyslanec Firliger současně odevzdal rev. Zlámalovi jak řádový diplom, tak i jedině vyznamenání, kteráž československá republika uděluje, prostý bronzový kříž se znakem republiky na řádové stužce. Všichni přítomní uvítali zprávu o zasluženém poctě, již se rev. Zlámalovi dostalo z povolaných míst, s nadšeným potleskem a gratulovali oslavenci z plna srdce. V doslovu ocenil předseda banketu a předseda výkonného výboru Ústředny Sdružení československých legionářů, Ladislav Křížek, zásluhy rev. Zlámala nejen o revoluční hnutí za války, nýbrž též jeho vynikající účast na akci o zaopatření navrátilých se legionářů-invalidů. — Tedy zde jest makavý důkaz, co vykonali čeští katolíci američtí za války. On to pan Vojta Beneš také dobře věděl, ale, prosím vás, jak to mohl uznat! To by musel přestat být Benešem. Ale ono časem vše vyjde na světlo Boží. — Rev. Oldřich Zlámál je rodák z Kokor u Přerova.

Apoštol Dánska. Skandinávské země oslaví slavnostním způsobem tisící výročí příchodu svatého Anscarieho do Dánska. Svatý Anscarius jest apoštolem Dánska. Slavnostní řeč pronese známý spisovatel J. Jørgensen. P. Schindler sepsal drama, které bude při oslavách sehráno. Svatý Anscarius byl původu francouzského a zemřel v Brémách jako biskup dne 3. února 865.

Pomník P. J. A. Schaepmanovi. Bášníku, politiku, řečníku a dobrému knězi, který bývá zván holandským O'Connelem, P. Schaepmanovi, bude postaven pomník v Tubbergen, kde se narodil roku 1822. P. Schaepmann byl prvním knězem v parlamentě holandském, kde zůstal po dvacet let. Založil v Holandsku politickou katolic-

kou stranu, která má nemalé zásluhy, že se postavení katolíků v tomto protestantském kraji značně zlepšilo a že katolíci dosáhli vlivu, kterému se dnes musíme opravdu obdivovati.

Milionář trapistou! Ve francouzském klášteře trapistů v Saligny složil nedávno řeholní sliby P. Marie Albert z belgické rodiny Van Cruyssen. Byl dříve belgickým vyslancem. Před vstupem do kláštera odkázal celé své milionové jmění belgickému svazu katolických středních stavů a klubu „Bûh a otčina“, jehož byl zakladatelem.

Poslední potomek z rodu Washingtonova katolickým knězem. Poslední potomek rodu Washingtonova, zakladatele severoamerických Spojených států, je katolickým farárem v Hot Springs. Rodina Washingtonova před mnoha lety přestoupila do katolické církve.

Kolping bude blahověřen? Spolky katolických tovaryšů v Německu podaly svatému Otci prosbu o zavedení procesu kanonického za účelem blahověření P. Adolfa Kolpinga.

Noviciát sester basilánek otevřen byl minulého roku v Užhorodě. K vybudování kláštera dopomohly sestrami sbírky amerických Ukrajinců, pochodicích z Podkarpatic. Za vůdcovství řeckokatolického biskupa amerického Vasilie nasbíral se pro sestry basilánky v Americe pěkný obnos 11.420 dolarů, který byl už do Užhorodu poslán.

Zlatou růži, dar svatého Otce královně belgické u příležitosti stříbrné svatby královských manželů, odevzdal královně dne 23. prosince v kapli královského zámku v Laeken u apoštolský nuncius Klement Micara. Několik dní byla růže vystavena v saloně nunciatury. Neustále přicházejí zástupy podívat se na toto papežské vyznamenání královnino. Všechn tisk belgický píše o tomto vyznamenání velmi vřele, považuje vyznamenání královnino za vyznamenání Belgie.

Kapli v hotelu ke cti Božského Srdce zřídil v Madridě majitel hotelu En Infant Don Juan. Byla posvěcena arcibiskupem ze Santiaga. Kromě této kaple společně je v každém poschoďí ještě zvláštní oratorium pro hosty.

Dominikánská universita v Manile na ostrovech Filipínských měla poslední školní rok 1147 posluchačů, o 273 více než rok předtím. Působí již 25 let, první rok měla 217 posluchačů.

Nález starobyklých rukopisů. Italský egyptolog Hugo Monneret odkryl u Assuanu (dolní Egypt) zříceniny kop-tického kláštera, o němž dosud se vů-bec nevědělo. Při této příležitosti na-šel tam mnoho cenných rukopisů, kte-ré sahají svým stářím až do čtvrtého století a obsahují velmi zajímavé zprá-vy o životě svatých apoštolů.

Martyrologium zabitých a umuče-ných ruských pravoslavných biskupů a kněží v bolševických žalářích. Krvavé pronásledování pravoslavných biskupů začalo roku 1918. První obětí proná-sledování byl Makarij, biskup orlov-ský. Po něm byli umučeni: Zastřelen byl primas Ruska, kyjevský (předtím petrohradský) metropolita Vladimír. Krutě umučeni: arcibiskup astrachaň-ský, Mitrofan, a jeho sufragán, biskup Leontij. Těla umučených vhozena byla do jámy a věřícím nedovoleno je po-hrbiti. Staříčkému arcibiskupu perm-skému, Androniku, vyřezali líce, vy-bodli oči a na provaze vodili po uli-cích a nakonec utopili. V Permě též zastřelili delegáta patriarchy Tichona, arcibiskupa černigovského, Basilia, a permského sufragána, biskupa Theofa-na, vyslané k vyšetření vraždy arcibiskupa Androuška. V Tobolsku umučili arcibiskupa Gemogena a v Sviažsku biskupa Ambrosia přivázali za ocas splašeného koně. V samarské gubernii narazili na kůl biskupa Isido-ra. Bělgorodskému biskupu Nikoděmo-vi rozbili hlavu železným prutem, tělo umučeného vyhodili na smetiště a ne-dovolili ho pohřbiti. Denikinovi vojáci po půl roku podle kříže biskupského poznali tělo mezi mrtvolami jiných za-bitých. Revalského biskupa Platona oblávali vodou v mrazu, až zmrzl úpl-ně. Méně známy jsou podrobnosti o umučení následujících biskupů: La-vrentie, biskupa balachinského, Pime-na, biskupa věrněnského, Metoděje, biskupa pavlodarského, Germana, bis-kupa kamyšinského, Varsonofia, bisku-pa kirilovského, Efréma, biskupa se-lenginského. Ve vlastním domě byli zabiti: arcibiskup Jáchim krymský a biskup Simeon ufimský. Na jaře roku 1921 zabit biskup akmolinský Meto-děj. Nakonec v Petrohradě zastřelen všeobecně oblíbený a od lidu vyvole-ný metropolita Benjamin. Jmenuje se ještě 6—7 biskupů, umučených v ža-lářích, jejichž umučení přesně není zná-mo. Hladem a surovým zacházením

zhynuli v žalářích: Arcibiskup krulic-ký Josaf, arcibiskup jekatěrinoslavský Agapit, arcibiskup simferopolský Ni-kodem, rektor kyjevské duchovní a-kademie, biskup Basilius. Do roku 1920 zahubeno bylo 1200 kněží. Ná-městky patriarchského stolce, metropo-lity Agafangela, Cyrila a Petra bez-božná vláda vypudila do vyhnanství. Více než 20 biskupů vypuzeno do Turkestanu (provincie, obydlené mu-sulmany), aby byl odstraněn jejich vliv na věřící. Počet a jména kněží, úpících v žalářích a ve vyhnanství, zná jen Pán Bůh." Hospodí, pomiluj!

Katolíci na Litvě. Od 2. do 4. ledna letos pořádali katolíci litevští kongres „Katolické akce litevské". S organi-sací katolické akce započato bylo na Litvě roku 1906 po vyhlášení částečné náboženské svobody v Rusku. První kádr tvořila dělnictvo sdružené po městech litevských ve spolicích svato-josefských, pak následovaly spolky sv. Zity pro služby. Katoličtí studenti tvořili mnoho let jen tajné organizace „Atentininkai", vláda ruská nedovo-lovala studentských organizací veřej-ných. Tato tajná organizace katolické mládeže studentské rozvíjela se však v tichosti velmi utěšeně a čítá nyní v osvobozené Litvě třetinu universit-ních studujících kowenských (přes 600) a několik tisíc studentů a stu-dentek středoškolských. Již před vál-kou existovaly na Litvě tři školské organizace, jejichž cílem bylo vybu-dovat katolické školství, a podařilo se také těmto organizacím zříditi mnoho škol národních a několik gymnasií. Péči o šíření katolického tisku pře-vzal spolek svatého Kasimíra, čítající několik set členů zakládajících a ti-síce členů ročně přispívajících. Spo-lek vydal již do statisíců katolických knih a vydává několikately noviny. O charitu se stará spolek svatého Vincence, zakotvující téměř v každé farnosti. Pro střídmost mnoho vyko-nává sdružení střídmostí. — Ženy li-tevské jsou sdruženy ve dvou katolic-kých svazích, vydržujících několik dívčích škol. V posledních letech se utěšeně rozmáhá sdružení venkovské omladiny „Pavasarininkai", má členů přes dvacet tisíc. Různé jiné organi-sace katolické věnují se zájmům hos-podářským, živnostenským a jiným. Všechny tyto katolické spolky litev-ské jsou přidruženy k jediné všeobec-

né organizaci „Katolické akce litevské“. V čele akce je rada, utvořená z delegátů jednotlivých spolků, o nichž byla řeč, rada tato volí si ročně nejvyššího předsedu všech katolických organizací. Jeho povinností je svolávat společné sjezdy katolické litevské a pečovat, aby ve všech spolicích co nejsvědomitěji zachovány byly normy církevní. Akce katolická vykonala a koná pro rozkvět katolicismu na Litvě velmi mnoho přes veškerý nápor socialistů a liberálů. Koncem uplynulého roku podařilo se katolikům litevským otevřít v Kovně katolické gymnasium a internát, řízený jesuity. Budova gymnasiální patřila před válkou rozkolnému biskupovi, který, utíkaje z Kovna, dal svou residenci zapálit. Rekonstrukce budovy stála ohromné náklady, ale štědrostí svatého Otce, kovenského biskupa, kleru a obětavostí katolického lidu bylo umožněno, že dílo je hotovo a v činnosti. K budově přiléhá i krásný, právě nyní vysvěcený kostel. Rektorem ústavu je P. Kipp T. J. — P. Alberti.

Litevští jesuité. Jesuité na Litvě dostali v Kaunasu svůj bývalý klášter, před sto lety jim odňatý, zpět. Sloužil po tu dobu až do roku 1915 pravoslavnému biskupu za residenci. Před příchodem německého vojska dal poslední její pán budovu zapáliti. Od ní chytla i jedna věž kostela. Dnes klášter je znovu zbudován, rozšířen a nadstaven o dvě poschodí a kostel je obnoven. V klášteře je umístěno jesuitské gymnasium s konviktem pro vysokoškoláky a studující kněze. Gymnasium dostalo právo veřejnosti a státní finanční podporu. Vysvěcení kláštera a gymnasia diecésním biskupem Kanevičusem zúčastnila se vláda, bývalý prezident republiky Smetana, papežský delegát msgr. Faidutti, profesori litevské university, dómská kapitula a mnoho lidstva. Pius XI. věnoval na dostavění koleje 500.000 lir.

Svěcení prvního katovického biskupa. Svěcení prvního katovického biskupa apoštolského administrátora msgra Hlonda, konané dne 3. ledna 1926, stalo se velkou slavností. K svěcení dostavili se biskupové z Přemyslu, Sandoměře, Lodže, světící biskup poznaňský, kardinál Kakowski a nuncius msgr. Lauré. Světitel byl kardinál Kakowski. Dne 1. ledna slavil

nový biskup slavný vjezd do města, 2. ledna udílel audience a přijímal četné deputace a gratulanty. Vláda byla zastoupena vedle ministra kultu a vyučování též ministrem spravedlnosti.

Kardinál Mercier zemřel. Dne 23. ledna 1926 o 3. hodině odpoledne zesnul v Pánu veliký učenec, neohrožený vůdce belgických katolíků a přední horlитель pro sjednocení církví křesťanských, malínský arcibiskup, kardinál Mercier. Není hned tak slavného jména, které by tolik úst širého světa vyslovovalo s takovou úctou, jako jméno Mercierovo. Stalo se drahým především doma, ve vlasti, kde od let byl pastýřem dobrým a vůdcem vítězným v zápasech belgických katolíků o svatou věc víry, ale miláčkem celé vlasti stal se kardinál Mercier od oněch dnů hrůzy, kdy zdeptaná Belgie našla v něm nejdůležitějšího zastánce práva a lidskosti. Dovedl promluvit v nejhorší době, kdy válečné násilí uzamklo všechna ostatní ústa. Ale sláva Mercierova nevznikla náhodně, nevzrostla z válečné konjunktury. Měla hluboké základy v celém životním díle učeného kardinála. Sám vědecký pracovník v křesťanské filosofii všeobecně uznávaný, byl budovatelem i vědecké slávy lovaňské university, kde obrozeno bylo a rozkvetlo tak utěšeně studium filosofie svatého Tomáše Aquinského v celou školu nové scholastiky. A když bohatá knihovna university lovaňské vydána byla právem válečným v plen nemilosrdným plamenům, byl to hlavně kardinál Mercier, který našel mecenáše k jejímu obnovení. Při svém bohoslovném a filosofickém vzdělání byl zajisté kardinál Mercier opravdu šťastným a vhodným horlitlem pro jednotu církví. U něho dály se znova a znova učené porady s předáky anglikánské „vysoké“ církve (highchurch), toužícími po jednotě, on rozvinul požehnanou činnost milosrdné lásky pro strádající Rusko a jeho vyhnané děti, on to byl, který ještě loni v Bruselu na velkolepém „Týdnu pro jednotu církví“ s mládežným nadšením vyzýval všechny k bohumilému dílu unijnistickému, především k vzájemné lásce a k modlitbám o rosu nebes! A my v Apoštolátě při zprávě o smrti kardinála Merciera s vděčností a modlitbou na rtech vzpomínáme je-

ho veliké přízně k myšlence cyrilometodějské, jeho přátelských vztahů k zemřelému arcibiskupu dru Stojanovi, zemřelému P. Jaškovi, se kterým osobně jednal o chystaném unionistickém sjezdu na Velehradě v r. 1914, vzpomínáme vděčně i jeho zlatých slov, jimiž ještě nedávno děkoval nynějšímu předsedovi Apoštolátu, ndp. arcibiskupu dru Prečanovi, za poslané „Zprávy o IV. sjezdu velehradském“, sděluje mu, že k ruce si je položil na svém psacím stole, aby v nich s radostí četl o rozvoji milované myšlenky unionistické. Uprosilť svatých starostí o jednotu království Božího na zemi odvolal Pán dobrého pastýře do nedílného království svého na nebesích! Nám pro snahy apoštolátní jméno Mercierovo bude vždy svítit příkladným světlem lásky k Bohu a k jeho svatě církvi, již chtěl Matkou učinit všem v Kristu znovuzrozeným k životu věčnému! Have, anima pia!

Jubileum narození svatého Cyrila. Staroslověnská legenda o Konstantinovi v XVIII. hlavě: „A tak zesnul v Pánu ve věku 42 let čtrnáctého dne měsíce února, indikce druhé, od stvoření pak všeho světa roku 6377.“ Dle našeho letopočtu bylo to roku 869. Měl-li svatý Cyril při své smrti 14. února roku 869 42 roků, pak by byl rok 827 rokem jeho narození. Bylo-li svatému Cyrilovi při smrti více než půl druhého měsíce přes 42 roků, pak by se byl narodil už v roce 826. Podle toho by snad už letos nebo na rok příští připadalo jedenáctisté výročí sv. Cyrila, jubileum, které by nemělo bez povšimnutí nechat přejít Slovanstvo a zvláště ne vlast naše, již zdobí Velehrad. Oslava důstojná jména filosofa Konstantina a zároveň manifestací snadno by se dala spojit s novým unionistickým, vědeckým sjezdem, chystaným na Velehradě pro rok 1927. Ale svaté dílo Cyrilovo bylo mnohostranné. A tak i jubilejní oslava jeho narození mohla by přinést mnohonásobný prospěch myšlenky cyrilometodějské. Uctěním památky sv. Cyrila bylo by jistě rozšíření Apoštolátu ve všech farnostech naší vlasti, jak si to přál už papež Benedikt XV. v listě k biskupům československé republiky, poslaném 30. listopadu 1921, jubilejní oslavou velké-

ho misionáře slovanského bylo by organizování apoštolátních pobožností k posvěcení a uvědomění lidu věřícího, dobudování exercičního domu Stojanova na Velehradě úspěšnou akci loterní a probouzení zájmu a porozumění pro stavovská duchovní cvičení ve Stojanově. Na mnohotvárném poli kulturně-náboženském at všude se vzpomíná narozenin pionýra naší kultury, ale ne slovem, nýbrž dobrým činem! —a.

Z národného svazu katolíků v Americe. Letošního roku připadá světový eucharistický kongres, při kterém čeští katolíci důstojně vykonají svůj úkol a svojí povinností a uplatní se svým Národním svazem. Ve dnech eucharistických budeme všichni čerpatí posily pro naše životní úkoly a proto očekáváme je se zřejmou nedočkavostí. A při kongresu unionistickém pak jako čeští katolíci, jimž myšlenka všeslovanská, unionistická není neznámou, budeme vystupovati jako vůdčí činitelé. To vše jsou programy, na které nemůžeme nečinně hledět. Jednotlivců pak nemohl by o své nejlepší vůli uvádět je v činnost zde uplatňuje se spojená moc našich katolických spolků, ústavů, osad, časopisů, jednotlivců a všech ostatních složek v jednom svazu, a to je ona sjednocená, spojená síla, která dobývá úspěchu v našich zájmech. Pracujeme společně ke cti a slávě Boží a našeho národa, činnosti, která je uznávána církevními a světskými úřady a již i svatý Otec Pius XI. žehná, jsa velmi dobře informován o hnutí našem. Nic bych si nepřál více, jako tolik, aby v tomto roce veškeré naše osady, rozseté po Spojených státech měly své osadní svazy, jimiž by uváděly ve skutek naše ideje a problémy a v těchto aby s nadšenou myslí a srdcem plným lásky obětavě stáli všichni naši krajané katolíci, kteří by v práci této tak vznešené a blahodárné sjednotili se, aby stali se jednou velkou, katolickou rodinou českou, kde by, neznajíce nezávislosti a nesvornosti, převládalo Boží požehnání, které rozlilo by se po všech našich skutcích a snahách.

Členské příspěvky odvedli od 1. listopadu do 31. prosince 1925: rodina Václav a Marie Goňa z Ameriky 825, rodina Jan a Helena Schwamenhofer z Ameriky 825, nejmenovaná paní z Ameriky 825, Krohier, děkan, Ledeni-

ce 1000, Napajedla 65, Vilimov 8, Hlinsko 156, farnost Charvátý 34.50, Velký Újezd 70, Lipník 80, Křelov 420, Pustějov 110, Hluk 235.30, Rohle 76.60, Dolněmčí 60, Vondráček, Praha 5, Halenkovice 80.36, Mokré Lazce 36, Mor. Huzová 202, Přerov 600, Družina chov., Frýdlant 18, Kuželov 160, msgr. Zháněl, Jičínoves 300, Rev. Ballon, Písek 342, Poruba 120, Kroměříž u sv. Mořice 540, Dub 194, Hradčovice 65.50, Bzenec 26, Těšnovice 70, Leška, farář, Chelčice 1000, pí Nedomová 100, sl. M. Šubertová 5, Kalivoda, Bubenec 6.

Sbírkou na „školskou neděli“ odvedly od 20. srpna do 31. prosince 1925: Polešovice 50, Hnojice 60, Citov 5, Budeč 7.48, Želč 20, Sulíkov 10, Bohuňovice 491, Hluk 10, Studénka 50, Strážov 15, Prostějov 60, Újezd u Černé Hory 8.70, Chudobín 10, Blansko 100, Blížkovice 50, Němčice na Hané 73.75, Pohořelice 22, Hutisko 30, Telnice 50, Pavlice 10, Vel. Týnec 280, Syrovín 21, Horní Dubňany 30, Sulkovec 14.60, Žerotice 10.70, Kněžice 20, Troubky 100, St. Hrozenkov 18, Lipov 30, Svěbohov 55.60, Uherský Brod 107, Jankovice 40, Rajhrad 100, Drásov 10, Velké Karlovice 5, Štípa 25, Mokré Lazce 102.50, Bzenec 70, Křhov 36 10, Vlachovice 100, Hoštice 15.77, Jedovnice 153.48, Veřovice 28.22, Strážek 40, Osek 157.29, Bílá 20, Milonice 50, Hor. Studýnky 25, Bernatice 84, Domamil 21.60, Hruška 48, Strálský 78 37, Koryčany 200, Rychaltice 35, Žeranovice 93, Zděchov 18, Hradisko 25, Topolany 11.16, Nevojsice 20, Poruba 207.20, Postřelmov 40, Bílovice 162.69, Zvolan/P. 10, Rohatec 29.18, Ostrož Nov. Ves 113.30, Jalubí 60, Slavičín 315, Dambořice 43.12, Melč 30, Boršice 130, Brodek 82.50, Jindřichov 34.30, Hoštejn 100, Zhoř 20, Milotice 55, Čebín 90, Želechovice 127.80, Loučka 40, Jakubovice 8.40, Všechnovice 82, Olomouc-Kl. Hradisko 47.45, Dukovany 10, Komín 60, Cholina 70, Litovel 470, Strážnice 39.50, Polehradice 20, Slušovice 35, Borkovany 30, Hlavnice 20, Hor. Dunajovice 40, Hranice 100, Kladky 115.30, Dubicko 121, Hartvíkovice 46, Rudslavice 50, Časlavice 30, Pačlavice 22, Domaželice 50, Třebětice 38, Vicov 37, Mohelnice 10, Pávín 104.20, Vel. Bytěš 53.18, Křetin 20, Holešov 144, Frýšták 100, Zášová 30, Vilkoš 51.40, Miroslav 110.77, Katerinky 235, Horní Moštěnice 63.80,

Loštice 81.50, Pávín 23, Páovic 20, Raškov 30, Polanka 15, Lichnov 30, Bratčice 15, Kurovice 32.40, Osov. Bytýška 10, Tězkovice 28, Rohle 11.33, Bratřejov 5, Klímkovice 20, Líbhošť 50, Dolněmčí 11, Jasená 5.80, Brušperk 20, Lešná 25, Dol. Kounice 100, Benešov 45, Podhoř 5, Mollenburk 10, Mutěnice 5.

Sbírký na „Vnitřní misie“: Bílá 15, Moravičany 10, Koberčice 5, Klímkovice 15, Mollenburk 15, Dolněmčí 10, Brušperk 15, Heřmanov 5, Strahovice 10, Lešné 25, Měrovice 214, Vondráček, Praha 5, Podhoř 15, Bratřejov 7.

Sbírkou na tisk: Husovice 10, Mollenburk 10, Lešné 25, Luhačovice 12, Koberčice 5.

Sbírkou na „Zahraniční misie“: Pyšelo 20, Koberčice 5, Benešov 20.

Na bulharské misie poslali: Fr. Navrátil z Kojetína 8 Kč, A. Navrátil z Kojetína 8, Marková z Tovačova 10, Hiklová z Brušperku 3, P. Ludvík Kašpar z Kroměříže 10, Sedláčková z Caková 8, Meitner z Olšan 20, nejmenovaná z Těšetic 50 Kč, porto 50 hal. Celkem se sešlo 117 Kč.

Obětavou pracovníci v Americe jest pí Barbora Postavová, která pochází z Boršic od Velehradu. Jest horlivou podporovatelkou Apoštolátu a všech náboženských obrodných snah. Naše Slovácko i v Americe jest strážcem Velehradu, to jest cyrilometodějské víry. Paní Postavová jest v New Yorku s druhou nadšenou pracovníci K. Pištěkovou.

Vyznamenání. J. M. panem arcibiskupem drem Leopoldem Prečanem byli oba naši spolupracovníci v časopise „Apoštolát“, P. Fr. Jemelka, sekretář Ustředí Apoštolátu v Olomouci dostal děkanský límec, Msgr. Rafael Kozák, sekretář Apoštolátu v Kroměříži, byl jmenován radou arcibiskupské konsistoře. Oběma z plna srdce blahopřejeme.

Vstal Ježíš Kristus z mrtvých? Napsal Jaroslav Dlouhý, str. 76, cena 3.50 Kč. Obrana víry, roč. XIX., čís. 1—2. Vydává tisková Liga v Praze II.-570, Žitná ul. 26. n., I. p. — Spisovatel probírá tu slohem jasným otázku pro nás křesťany svrchovaně důležitou. Rozděluje ji ve dvě části: Umřel Ježíš Kristus na kříži skutečně? A vstal Ježíš Kristus z mrtvých? U obou otázek podává nejprve důka-

zy, načež jadrně a srozumitelně vyvrací různé námitky. Je to drobný, ale velmi dobrý apologetický spisek, který v dnešní době měl by čísti každý, aby radostně a z hloubi srdce svého vyznal neklamnou pravdu, že Kristus umřel, pohřben jest a třetího dne vstal z mrtvých.

„Když přišla na svět Lásky.“ Málokdy jsem četl s takovým zájmem knihu, jako tuto. Poslaly mně ji Sestry neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově na Šířavě, které ji přeložily a svým nákladem vydaly. Obratný spisovatel Fr. Donatus Pfannmüller, O. F. M., který asi dlel delší čas v Palestině, což prozrazuje dokonalá znalost svatých míst, v osmi člancích na způsob dojemného románu líčí nám lehkým a poutavým slovem celý život Krista od jeho narození až po seslání Ducha svatého. Při tom co nejvěrněji drží se Písma svatého, a do úst osob, jež v dějích vystupují, kladé nekomolená slova svatých evangelistů. Překlad je velmi pečlivě pořízen; čeština bezvadná, citáty z Písma svatého uvedeny přesně dle Hejčla a Sýkory. Kniha tato by neměla scházeti v žádné knižnici našich katolických spolků; hodí se výborně za večerní čtení do našich rodin; jest nanejvýš poučná jak pro mládež, tak pro dospělé. Též kněží, zvláště katecheti, jak při kázáních, tak ve škole mohou dle ní krásnou metodou psychologickou oživit různé děje Nového zákona. Jsem jist, že kniha tato nejen každého, kdo ji pozorně přečte, příjemně pobaví, ale, což hlavního jest, též oživí v něm víru, posilní naději a rozniť žár pravé křesťanské lásky. Vydavatelstvo zasluhuje vřelé díky za toto dílo. Knihu krásně a vzorně olomuckou Arcibiskupskou tiskárnou vysázenou a vytištěnou lze objednat v klášteře na Šířavě v Přerově za 20 Kč. — Dr. In. Obdržálek.

P. Klemens Minařík, O. Fr. M., Pobožnost křížové cesty za všeobecné potřeby křesťanstva. Tato křížová cesta vyšla z pera známého spisovatele, který napsal již různé pobožnosti, jež kritika přijala s nadšením. Zajisté i tato křížová cesta se hojně rozšíří, neboť probírají se v ní nejdůležitější potřeby církve a nejozřejavější otázky kulturní a mravní. Mluví se zde o sjednocení církví, obrácení bludařů a pohanů, o škole, tisku, otrokářství, svobodě občanské atd. Cena jest pouze

40 haléřů. Objednávky přijímají naše katolická knihkupectví anebo Cyrilo-metodějské knihkupectví Gust. Franc. la v Praze I. 536.

Sborník historického kroužku. Redaktor Josef Hronek. Vydává Družstvo Vlast v Praze II.-Žitná 26, n. Roč. XXVI., seš. 3.—4. Tímto dvojsešitem ukončen ročník tohoto osvědčeného historického časopisu za nové redakce, které nutno vzdáti úplné uznání, vždyť podařilo se jí přinést v časopise články opravdu cenné a významné. V tomto dvojčísle jsou to zvláště články: Prokop, přední pisár Nového města pražského od profesora Frant. Vacka a velmi cenný článek P. Augustina Neumana, Z francouzských relací o českém povstání (1618—1622) s úvodní statí Jana Tenory, Rozsah časopisu je proti ročníkům předcházejícím zvětšen, škoda, že není možno Družstvu zvětšiti i rozsah ostatních listů nákladem Družstva vycházejících.

Pro maminku. Lidová hra ze života služebné dívky o třech jednáních. Na oslavu 700letého jubilea úmrtí svatého Františka Serafinského 1126—1926. Ve prospěch útulny slepých dávek na Kampě v Praze a sirotčince svatého Františka ve Slatiňanech u Chrudimě. Napsal Loučenský. Cena 4 Kč. Nakladatelství Družstva Vlast, Praha II.-570, Žitná ulice, číslo 26, n. — Známý spisovatel divadelních her rozvádí tu pěkný příběh, jehož hlavní myšlenka je zachovávaní IV. přikázání Božího, Z lásky k nemocné mamince odřiká se dcera Anežka výhodného snatku, pro ni trpí nevinně, zamítá druhého ženicha, a pro památku matky věnuje se opatrování nemocných-slepých. Dobrá hra pro naše ochotnická divadla. Šest úloh mužských, 4 ženské. Jednáni konají se v pokoji, v kuchyni a libosadě.

Neúnavné Dědictví svatojanské obohacuje naši literaturu opět novou cennou publikací, knížkou „Z duchovního života“ od P. Aloise Storka T. J. Jest málo nábožensko-poučných knih, jež by obsahovaly tolik vzácných pokynů, podaných způsobem tak vhodným, jako knížka tato, sepsaná zkušeným vůdcem duší. Cena úhledně vypravené knížky o 200 stranách jest pouze 5 korun. Objednávky přijímá administrace Dědictví svatojanského v Praze IV., Víkárská ulice, čís. 35.

Rozloučení s delegáty Apoštolátu.
V pátek, dne 12. února odjíždějí naši delegáti rychlíkem pražským do Ameriky. Na nádraží přišli se s nimi rozloučiti prelát S. Ledóchowski, senátor Pavelka, ředitel banky Richter

a jeho sekretář Sedlák s paní, pan Geyer s paní, pí Veselá za Martu, dr. Hrachovský s celou kanceláří Matice cyrilometodějské a řada jiných ctitelů.

Lidové knihkupectví Ignác Hofírek,

Olomouc.

Dodá: Veškeré literární novinky, zvláště knihy zábavné, poučné, náboženské (misály, breviáře, codex atd., vše nejnovější vyd.), divadla, hudebniny. — Jediné lidové knihkupectví v olomoucké diecési! Poznačte sobě adresu!

Akciový parní mlýn „Klas“ ve Slatinicích u Olomouce

je největší a nejmoderněji zařízený mlýn moravský na semelek 500 q obilí denně s pobočkami a zástupci po celé Moravě.
Telefon Slatinice 2.

Založeno 1904. — Nejlepší doporučení! Harmonia důkladně pracovaná vyrábí a za levnou cenu dodává:

Varhanářství Fr. Fabiánek, Sloup na Moravě.

Barbora harfenice,

dosud nikde neuveřejněná povídka od zasloužilé Vlasty Pittnerové, právě vyšla a budí všeobecný zájem. Pittnerová tklivým způsobem, ji jen vlastním, ličí strastiplný život slepé a odstrčené harfenice ve Žďárských horách a dává vyniknouti dětině lásce, již její malý Tomášek tolik jest obdařen. Neotálejte s objednávkou, velká část povídky je již rozebrána. Stran 208, cena 1 s poštou 8⁴⁰ Kč. K obdržení v každém knihkupectví anebo přímo u nakladatele

Františka Šupky v Hradci Králové.

Čtenáři našeho listu mají velikou slevu. Velmi vřele doporučujeme

Všechny tiskopisy

pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd.,
ve vkusné úpravě,
rychle a levně
dodá

Známky na misie

posílejte do

*administrace Apoštolátu,
Olomouc, Wurmova č. 13.*

Přihlásili se opět noví uchazeči
z Lovaně v Belgii.

Lidová tiskárna v Olomouci

Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

Klášteří 12. Mlýnská 11.

KNĚŽSKÉ ODĚVY zhotovuje za nejlevnější ceny
František Špunda, seminární krejčí v Olomouci
 (naproti semináře).

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky
 za nejlevnější výrobní ceny.

Do katolických rodin patří

„Katolická věrouka“

od preláta dra Pospíšila z Brna. Celé dílo, 4 svazky o 5 dílech, za sní-
 ženou cenu 120 Kč dodá C. M. tiskový spolek v Olomouci, Wurmova č. 13.

Jediný katolický ústav:

Národní pojišťovna,

akc. spol. v Praze,

filiálka pro Moravu, Slezsko a Hlučínsko

v Brně, Panská ul. 6—10.

Jediná nekartelovaná pojišťovna!

Veškeré odbory pojišťovací!

Varhany

harmonia, piana, prospektní pišťaly
 a veškeré hudební nástroje

nejlevněji a nejrychleji dodá první
 česká firma na Moravě (založena
 r. 1862)

M. Strmiska a F. Imrich,

Uh. Hradiště.

Rozpočty zdarma a franko.

NEJOSVĚDČENĚJŠÍ

K A M N A

IRSKÁ STÁLOŽÁRNÁ PRO KAŽDÉ
 PALIVO, PLECHOVÁ, PILINOVÁ A
 SPORÁKY NEJLEVNĚJI DODÁ F. A.

„K O S M O S“

ŽELEZÁRNY A VÝR. KAMEN A - S.
 OLOMOUČ 7.

Mešní vína:

zaruč. přírodní neporušená, vynikajících jakostí:
 „Slovenské“ jemné Kč 7 50 11
 „Visky rýžlink“ jemné a lahodné Kč 8 50 11
 „Biskupský rýžlink“ velejemné Kč 9 50 11
 „Biskup výběrek la“ plné, silné Kč 10 50 11
 „Corlese fino“ speciál. la aromat. Kč 11 50 11
 „Tokajské Szamorodni“, velejem. Kč 12 50 11
 Doporučuje a zasílá v sudech i v lahvích od
 12 litrů výše přisežný dodavatel mešních vín

Al. Čížek v Humpolci.

Transitní vinné sklepy Praha-Vinohrady,
 Krameriova 15.

Vína pocházejí z biskup. vinic a jsou v chemic-
 kém státním ústavě v Praze analysována, tak-
 že přírodní původ jich jest odborně zjištěn.

Pokladny ohnivzdorné, nedobytné, ocelopancéřové, železobetonové,
 proti násilnému vloupání *zaručeně* zabezpečené, jakož
 i ohnivzdorné osinkové skříně na knihy a spisy, tresory ku zadržení, kasety atd.
 vyrábí a nejlevněji dodává: První Mor.-slov. továrna na pancéřové pokladny
Jergl & Hadtík v Brně, Nová ul. č. 10. Telefon č. 48.

OLTAŘE, SOCHY, JESLIČKY,

a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní
 školy řezbářské

Mořic Studeník v Krásně nad Bečvou,

odborný závod pro umělecké práce kostelní a dekorační.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky, pohovky, otomany, matrace, koberce, pokrývky, záclony, linoleum, mosazný a kovový nábytek

Založen 1865.

Podporujte katolický módní závod

*Richter & Hill,
Olomouc.*

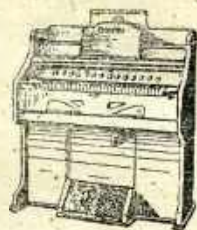
Dámské látky

Dámská konfekce

Koberce, záclony, pokrývky

v největším výběru a za nejlevnější pevné ceny.

Největší československá továrna harmonií

Lidl a Velik

v Mor. Krumlově.

Sklady: Brno, Zelný trh 10.

Jen prvotřídní nástroje. Též na splátky.

Doporučujeme.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna,
etamíny ve všech módních bar-
vách, šátky, koberce a záclony

orelské

kroje, látku na kroje,

košílky

a všechny součástky orelského
kroje parádního a cvičebního
stále na skladě má katol. firma

J. Záleťka,
Olomouc,

Wilsonovo (Dolní) nám. čis. 9.

Při obstarávání svých potřeb
obratte se s důvěrou na naši
českou křesť. firmu

Karel Murla

odborný hodinář a přísežný odhadce soudu

v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy

precisní hodinky

všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith,
Doxa s písemnou zárukou a
přesně vyzkoušeny. Hojný sklad
zlatého a stříbrného zboží. Veš-
keré přístroje ve velkém výběru
a v každém provedení. Bohatý
sklad přepychového zboží. Bu-
dičky. Vše za ceny tovární.
Správky se vyřizují ve vlastní
dílně a se vši přesností.

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, společnost s ruč. obm.
v Olomouci, Wilsonovo nám. č. 16 - Arcibiskup-
ská knih- a kamenotiskárna a Lidová tiskárna -
tisknou vkusně a levně. Naše knihy byly poctěny
na světové výstavě dekorativních umění v Paříži
zlatou medailí

Moravsko-slovenská banka centrála v Olomouci.

Filiálky:

Bratislava, Brno, Hlučín, Hradec Králové,
Opava, Praha, Šaštín, Uherský Brod, Zohor
a Žilina na Slovensku.

Vlastní a svěřené prostředky cca Kč 150,000.000.—.

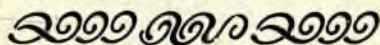
Provádí veškeré bankovní a průmyslové transakce za nejvýhodnějších podmínek. Přijímá za velmi výhodných podmínek vklady na vkladní knížky a běžné účty. Dotazy zodpoví zdarma ředitelství centrály a filiálek.

Telefon Olomouc: 666 a 795.

Adresa telegramů: Moravoslovenská.

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy,
akademie, plesy a jiné, návštěvenky, svatební oznámení,
poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“ František Olšovský, Hranice.

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy
ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy,
obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Úprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné

Vaše nervy

jsou opotřebovány nepřetržitou prací a potřebují osvěžení. Zkuste potřít se v týle a na spáncích znamenitou

mentholovou francovkou

ALPOU

jak to činí při únavě ve školních učebnách učitelé a přepracovaní úředníci. Brzy stane se Vám tento levný prostředek nepostradatelným **p o m o c n ý m** přítelem. Proto nedejte se klamati nezřízeným nabízením různých bezcenných cizozemských napodobenin a zůstaňte vždy věren po dlouhá leta vyzkoušené a osvědčené nejlepší

mentholové francovce

A L P Ě,

která dobyla svého prvenství jedinečnou nenapodobitelnou jakostí a svými blahodárnými účinky.

Jen jedna jest nejlepší a to jest

ALPA

SOCHAŘSKO-KAMENICKÝ PRŮMYSL

U. SEMERÁK a SPOL.

OLOMOUČ · HLAVNÍ NÁDRAŽÍ.

**VLASTNÍ LOMY - CENY KONKURENČNÍ
ATELIER PRO VEŠKERÉ PRÁCE
SOCHAŘSKÉ, KOSTELNÍ, HRBYTOVNÍ a STAVEBNÍ.**

PROVÁDÍ A DODÁVÁ:

**OLTÁŘE, KAZATELNY, KŘTITELNICE,
RODINNÉ HROBKY, KŘÍŽOVÉ CESTY,**

NÁHROBKY.

**Závod ku provádění
pomníků padlým
a památníků**

svobody

dle vlastních návrhů.

NÁVRHY A ROZPOČTY

ZDARMA.

ČASOPISY

VÝMĚNOU ZASÍLANÉ REDAKCI

1. **Polské:** Ateneum Kaplánskie z Wlozlawek. 2. Przegląd powszechný. 3. Misje katolickie. 4. Gazeta koscielna. 4. Wiadomości diecezjalne Podlaskie.
2. **Ukrajinské:** 1. Dušpastýr z Mukačeva. 2. Bogoslovía ze Lvova. 3. Postup ze Lvova. 4. Niva ze Lvova. 5. Blagověstník z Užhorodu.
3. **Ruské:** 1. Věra a rodina. 2. Puť.
4. **Běloruské:** Krynica z Vilna.
5. **Bulharské:** 1. Istina ze Sofie.
6. **Slovenské:** 1. Světa rodina. 2. Posol. 3. Orol Tatranský.
7. **Slovinské:** 1. Bogolub z Lublaně.
8. **Hrvatské:** 1. Glasnik z Djakova.
9. **České:** 1. Časopis kat. duhovenstva, Praha IV. 2. Echo z Afriky, Brno, Petrov. 3. Květy mládí, Brno, Nová ul. 3. Květy lásky, Kr. Vinohrady. 4. Orel, Brno. 5. Růže lurská, Milonice, Morava. 6. Svätá Hora, Čes. Budějovice. 7. Serafínské květy, Olomouc. 8. Věstník svazu kř. učitelů, Praha II. 9. Věstník společnosti sv. C. a M. v Praze. 10. Pax z Emauz. 11. Ve službách Královny, Praha II. 12. Svatohostýnské hlasy.

APOŠTOLAT

**SV.
CYRILLA
A
METHO:
DĚJE**

**pod
ochranou
bl. Panny
Marie**

Roč. XVII.

Olomouc 1926

Číslo 4.

Zakladatelé v Pánu zesnulí:

J. M. nejdstp. arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan
a P. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži.

Redaktor:

Dr. František Hrachovský, sekretář sdružených spolků
za pomoci

P. Fr. Jemelky, sekretáře Apoštolátu,
a msgr. Rafaela Kozáka, sekretáře Apoštolátu.

Časopis vychází každý měsíc po prvním. Do roku je 12 sešitů. Předplatné činí 12 Kč ročně, při hromadném odbírání stojí ročník jen 10 Kč. Kdo získá pět odběratelů platících, dostane svůj exemplář zdarma. — V Americe stojí předplatné 1 dolar, při větším počtu je také sleva. — Redakce a administrace jest v Olomouci, Wurmova ulice č. 13.

OBSAH:

Šedesátiny našeho arcipastýře . . .	138	Biskup Strossmayer — Apoštol sjed-	
Nejdůstojnější pan arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan šedesátníkem	139	nocení	161
Arcibiskup Prečan a české dílo salesiánské	141	Naděje a vyhlídky katolíků v Bulharsku	163
Arcibiskup Prečan a jeho arcibiskupské gymnasium v Kroměříži	144	Připravujeme se na eucharistický a unionistický kongres v Chicagu	165
Na Podkarpatské Rusi	148	V zájmu unionistické myšlenky ve Spoj. státech	168
Ve vyhnanství	157	Směs	169

Podpora pro Bulharsko. Zemřelý P. Jašek byl sám v Bulharsku a v Macedonii a na vlastní oči viděl bídu katolického lidu, ale zároveň dobrou půdu pro unionismus. Proto on vybízel v časopise „Apoštolát“ ke sbírkám na Bulhary. Znova nás požádali pracovníci o tuto podporu. Prosíme tedy

šlechetné duše, které by byly ochotné poslati nějakou podporu na misie v Bulharsku, aby tak učinily na složném listku časopisu s poznamenáním, že o-nen obnos je na misie v Bulharsku. My budeme tyto sbírky zvláště uváděti a odváděti do Bulharska přímo. Podporujte bulharské misie!

Obracíme se tedy ještě jednou k Vám a ku všem dobrým lidem vůbec, kteří chtějí podporovati naše dílo lásky k Bohu a bližnímu s vroucí prosbou o milodar. V jubilejní den vysvěcení kaple bude sloužena každoročně slavná mše sv. za všechny, kdož pomohli nám zbudovati naši milou kapličku na úpatí posvátného Hostýna.

Bůh Vám odmění jistě stonásobně.

Ve Chvalčově, v červenci 1924.

Za výbor křest.-kat. spolku „Hostýn“:

Vojtěch Olejník,
jednatel.

Jan Příbyl,
předseda.

Co nejvřeleji doporučuje ku podpoře

P. Vorel,
farář.

Bystřice p. H., 15.-7. 1924.

Chek přiložen. V pádu neupotřebení račte poslat zpět.
Dotazy račte adresovat na spolkovou správu.

Křesťansko-katolický spolek „Hostýn“ pro Chvalčov a okolí ve Chvalčově u Bystřice p. H.

Drazí bratři a sestry!

Odedávna stavěli národové skvostné kostely, které podnes obdivovány jsou i jinověrci. Věže jejich hlásají, že vystavěny byly z čisté lásky ku jejich Bohu. A tak z malých dárků, plynoucích z čisté Bohulásky, zbudováno na tisíce a tisíce svatyní, nad nimiž se skví kříž, symbol náš nejsvětější.

Nemáme prostředků na velkolepý chrám, nýbrž chceme zbudovati v naší horské vesničce jednoduchou kapličku, jež by vzhlížela s láskou ku posvátnému Hostýnu, jako dítě ku své máti.

Za tím účelem utvořil se shora jmenovaný spolek, aby zbudoval v naší chudé obci kapli.

Rozhodli jsme se k tomu proto, abychom umožnili našim starcům, stařenkám, invalidům a malým dětem, by mohli aspoň jednou měsíčně ve zmíněné kapli obcovati Bohoslužbám a tak čerpati duševní sílu a útěchu.

Pro ně jest již návštěva farního chrámu nemožna, jednak pro stáří, neduh, neschůdnost cesty, zvláště v zimě a na jaře, při 1½ hod. cesty za různé nepohody. Je to svatou povinností nejen naší, ale všech dobrých lidí, umožniti i jim účast na Bohoslužbě, by pak byli připraveni spokojně jednou předstoupiti před Boží soud. Je to tím větší naší povinností, že jsou to naši rodiči. Je to naše stará matička, která prvně nás učila ručky spínati a zbožně říkatí „Otče náš“. Je to náš starý tatíček, který první nám do srdcí zaséval lásku k Bohu a bližnímu.

Umírá-li někdo, neoznamuje umíráček spoluobčanům tuto rozhodnou chvíli, v níž by umírajícímu modlitbou pomáhali předstoupiti před trůn Nejvyššího.

Smutný je pro nás pocit, když z jitra, v poledne, ni večer zvonek nikde nepřipomíná věřícím povinnost, povznést zbožně mysl k Bohu v modlitbě díků.

Naše chudá horská vesnička leží na samém úpatí sv. Hostýna, na takovém místě, kde ročně putuje vzhůru na tisíce poutníků. Není možno oznámiti zvonkem příchod ni odchod procesí. Je to místo, na němž poutníci posledně odpočívají na své zbožné pouti.

Na základě všech těchto potřeb utvořil se náš spolek, by zbudoval kapli v naší chudé horské visce. Dobrovolná sbírka, podniknutá mezi občany, vynesla však málo, ač každý z dobrého srdce věnoval co mohl ku cti a chvále Boží.

Proto se obracíme i k Vám, milí bratři a sestry, byste nám libovolným darem dobrovolně přispěli zbudovati zmíněný kostelíček. Bude jistě symbolem vzájemné křesťanské lásky, vystavěný s Vaší pomocí ku chvále Boží.

Kdo přispěje 50 Kč, bude do pamětní knihy zanešen jako zakládající člen. Po vystavění bude mu doručen pamětní list s vyobrazením kostelíčka, zbudovaného s jeho pomocí.

A P O Š T O L Á T

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník 17.

Duben 1926.

Číslo 4.

Metropolita moravský šedesátníkem.

Šedesátiny našeho arcipastýře.

Dne 8. března před 60 lety narodil se v Týnci u Olomouce nynější náš arcipastýř. Jistě nikdo z lidí netušil, že tento syn bohaté Hané bude druhým arcibiskupem olomuckým ve svobodné naší vlasti. Cesty Boží jsou tak nevyzpytatelné. Jedině on dovede v životě svém pozorovati, jak ho Bůh vedl i po cestách hodně neschůdných k tomuto cíli. Šedesát let života značí vrchol lidského rozpětí iniciativní činnosti, pak se již pracuje setrvačností. Náš arcipastýř právě v této době teprve mohl své iniciativě dáti průchod, proto u něho se nezastaví v dnešním jubileu. Apoštolát sv. C. a M., jehož je předsedou, dal iniciativu k oslavě šedesátin našeho arcipastýře. Náš časopis jako tlumočník snah Apoštolátu přináší hrst květů k tomuto slavnému dni. Kéž dobrotivý Bůh dá našemu arcipastýři pevného zdraví tělesného ke konání pastoračních úkonů pastýřských, plnost milosti pro duši, aby s nadšením nesl obtížný úřad biskupský v našich dobách, hojnost lásky kněží i lidu, která by ho těšila v dobách smutných a mnoho let slavné vlády, která by ho zařadila mezi velké arcibiskupy stolce Metodějova. Toto všechno a nad to ještě vše ostatní, co slouží ku spáse duše i duší svěřených k šedesátinám ze srdce přeje

Redakce.

Nejdůstojnější pan arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan šedesátníkem.

Dne 8. března 1926 slavil nejdůstojnější pan arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan své šedesátiny. Narodil se dne 8. března roku 1866 ve Velkém Týnci na pozeňské Hané. Gymnasium studoval se znamenitým prospěchem v Olomouci. Po maturitě s vyznamenáním vykonané, měl otevřeny různé obory, avšak vlastní touha, styk s kněžími na faře v Týnci a zbožnost matčina vedla jej do kněžského semináře v Olomouci. Tušil bohoslovec Leopold Prečan, že bude jednou zasedati na stolci svatého Metoděje? V semináři horlivě se obíral vědou i při svém poněkud slabém zdraví. Ve III. ročníku měl pro nemoc dovolenou po celý téměř semestr. Vysvěcen byl na kněze dne 5. července roku 1889. V duchovní správě působil v Bartošovicích a v Kelči. Na obou místech byl velmi oblíben, lidé posud na něj vzpomínají. Zvláště se líbily lidem jeho kázání.

Dne 10. října roku 1894 byl jmenován adjunktem fakulty bohoslovecké. Dne 1. března roku 1896 ustanoven byl suplentem biblického studia Nového zákona a vyšší exegese, kteréžto místo zastával po dva semestry až do 1. března 1897, kdy byl povolán do arcibiskupské konsistoře. V té době připravoval se na doktorát.

V konsistoři prodělal všechny úřady a dospěl všech hodností. Nejdříve byl protokolistou, sekretářem duchovního soudu a adjunktem v referátu nadačním. Po smrti dra Fr. Poppa stal se sekretářem a zároveň suplentem církevního práva. Tento předmět přednášel za nepatrnou remuneraci 900 K, po válce 3000 Kč po 20 let; roku 1914 jmenován byl docentem, roku 1923 vzdal se této docentury. Jako docent byl velmi oblíben u posluchačů. Teorii práva oživoval četnými příklady, čerpanými ze své bohaté praxe konsistorní. Z posluchačů asi 700 působí v arcidiecési olomucké. Mnozí z nich v důležitých věcech duchovní správy často ústně i písemně obraceli se k němu o radu, již se jim vždy ochotně dostávalo.

Když roku 1904 dlel arcibiskup dr. Teodor Kohn se svým generálním vikářem Janem Weinlichem v Římě, byl správou arcidiecése arcibiskupem drem Teodorem Kohnem pověřen kapitulní děkan dr. Antonín Klug. V této době sekretář Leopold Prečan byl jeho pravou rukou, celá tíže správy arcidiecése spočívala na jeho bedrách.

Za arcibiskupa, pozdějšího kardinála dra Františka Bauera byl pověřen velmi důležitou prací, posudkem o předloze nového církevního zákoníku. Předloha byla jednotlivým biskupům diecésním poslána k podání dobrozdání a k návrhu případných změn. S mravenčí pílí studoval sekretář dr. Leopold Prečan jednotlivé knihy předlohy kodexu a podal důkladný posudek. Mnohé jeho návrhy byly v Římě přijaty a užity při konečné redakci textu. V uznání

této práce byl jmenován v říjnu 1914 papežským komořím a od Jeho Eminence obdržel lichotivé poděkování.

Když po smrti kardinála dra Františka Sal. Bauera byl od nejdůstojnější metropolitní kapituly zvolen za arcibiskupa olomuckého pražský arcibiskup, kardinál Lev Skrbenský, byl sekretář dr. Leopold Prečan jmenován kancléřem arcibiskupské konsistoře. Bylo to v době válek, kdy válečné sňatky tolik práce a pohotovosti vyžadovaly. K němu jako referentu v manželských věcech přišlo mnohé dny i 20 žadatelů vojinů do konsistoře se žádostmi neodkladnými a často velmi spletitými. Tuto práci, již nezasvěcení nikdy nepochopí a neocení, konal po celou dobu až do konce války i v době poválečné, kdy opět válečné vdovy mnoho starostí působily.

Po resignaci Jeho Eminence pana kardinála Lva Skrbenského byl zvolen za kapitulního vikáře tehdejší sídelní kanovník dr. Antonín Cyr. Stojan. Prodlévaje často mimo Olomouc, správu arcidiecése svěřil dru Prečanovi, kancléři. Kapitulní vikář vděčně uznával práci kancléře dra Leopolda Prečana, a proto jmenoval jej dne 20. srpna 1921, byv ustanoven arcibiskupem olomuckým, svým generálním vikářem. Svatý Otec jmenoval jej předtím papežským prelátem v červenci roku 1921.

Generální vikář prelát dr. Leopold Prečan vedl v dobách velmi bouřlivých, kdy byla založena náboženská společnost československá, kdy kněžstvo via facti chtělo vymoci tak zvané reformy, kdy kázeň mezi kněžstvem byla následkem války uvolněna, opatrně, umírněně a kde bylo třeba, i přísně svůj úřad, a jeho obezřelosti jest děkovati, že arcidiecése v té době neutrpěla větších škod. Když se proto jednalo o obsazení uprázdněných kanovnických míst, bylo samozřejmo, že gen. vikář, prel. dr. Leop. Prečan obdrží místo první. Na kanovníka byl instalován dne 24. března roku 1923.

Když lidumil arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan dne 29. září roku 1923 zemřel, byl kanovník dr. Leopold Prečan zvolen dne 1. října 1923 jednohlasně kapitulním vikářem a po nápadně krátké době potom jmenován svatou Stolicí dne 10. listopadu 1923 arcibiskupem olomuckým. Konsekrován a intronisován byl dne 30. prosince roku 1923.

Jako arcibiskup řídí Jeho arcibiskupská Milost arcidiecési s obvyklou obezřetností a zachovává zlatou střední cestu mezi přísností a shovívavostí, máje za vůdčí ideu Kohnovu energii, Bauerovu moudrost a Stojanovu dobrotu.

Pro nás důležitý jest poměr Jeho arcibiskupské Milosti k našemu Apoštolátu. Spolek tento byl založen zvěčnělým arcibiskupem drem Antonínem Cyrilem Stojanem, kdy ještě byl kaplanem a snil pro unii a práci pro ni. Rozpoznal důležitost ideje cyrilometodějské v našem národě i pro celý slovanský svět. Postupem času nabýval Apoštolát většího významu, zvláště unionistickými sjezdy na Velehradě, a konečně doporučila svatá Stolica jej zavést do všech slovanských diecézí. Nynější pan arcibiskup dal Apoštolátu

právní podklad, učinil jej spolkem světovým tím, že spolku dány nové stanovy s novou organizací. Na Velehradě řídil roku 1924 obratně unionistický sjezd, jehož Acta, vyšlá jeho munificencí roku 1925, vzbudila všeobecnou pozornost. Podobně obratně a moudré bylo jeho řízení sjezdu roku 1925 v Lublani. Před sjezdem velehradským poslal svatý Otec nejdůstojnějšímu panu arcibiskupovi zvláštní list.

Zabráním 81 procent orné půdy ztratilo arcibiskupství velmi mnoho. Prozíravý arcibiskup zakoupil místo zabrané půdy velkostatek Džbel-Jesenec a velkostatek Napajedla, jehož čistý výnos určen k podpoře kněžstva.

Pan arcibiskup jeví sklon k umění, zvláště umění církevním. Dal vyzdobiti nádherně kapli v residenci mistrem Köhlerem a je podporovatelem svého archiváře msgra dra Breitenbacha v jeho literárních pracích. Kéž dobrotivý Bůh popřeje mu pevného zdraví k další činnosti.

Arcibiskup Prečan a české dílo salesiánské.

Napsal dr. Aug. Stancl.

eště nikdy neviděl svět takového zápasu o duši národa našeho, jaký zuří v dnešních dnech. Satansky rafinovaněji promyšlen tento boj. Mládež má býti otrávena. Oč mohl Julian Odpadlík několik málo měsíců usilovati, to se dnes páše už po dlouhá desetiletí a do duševní mučírny, dnešní zmonopolisované školy, je nuceno každé dítě choditi, o jeho výchově rozhoduje dle špatně chápané demokracie třebaš ministr bezvěrec, aby národové se stali bezvěreckými, bezbožeckými. Dílo se dařilo u nás za Rakouska a dovršeno mělo býti v republice po převratu, která byla postavena na základ socialistický bez víry v Boha a ve věčnost. Proti tomuto úsilí je jediná pomoc — svépomoc! To, co provedli katolíci v jiných zemích za vůdcovství svých biskupů, nutno provést i u nás.

Ale je velký rozdíl mezi našimi poměry a oněmi v cizině. Mimo jiné začínáme velmi pozdě, styk s velkou katolickou akcí v cizině zůstal přerván, dále není u nás pochopení pro práci za katolickou školu a v této práci není jednotného postupu.

Do této bezradnosti, ve které se potácel i jinak apoštolský arcibiskup dr. Stojan se svými předchůdci a kněžstvem, vstoupil arcibiskup dr. Leopold Prečan.

Kým bude, jaký bude jeho cíl? Tak se tázal každý, bylť osobou málo známou. Starý zkušený kněz mi však pravil: „Uvidíte, to bude druhý Stojan v lepším ještě vydání. Jeho předností jest harmonicky zladěná cílevědomá činnost s obětavostí opravdu stojanovskou.“ To bylo po jmenování dra Prečana arcibiskupem.

Před konsekrací mi psal pan Goldschmied z Prahy, že pan arcibiskup Stojan měl horoucí touhu zavést salesiány do Kroměříže, abych požádal nynějšího pana arcibiskupa, aby přání arcibiskupa Stojana jako milý odkaz splnil. Vyhověl jsem panu Goldschmiedovi a obratem došla odpověď, že pan arcibiskup by rád se mnou právě o salesiánech mluvil.

Snadno se totiž řekne, uvést salesiány do Kroměříže, hůře je věc provést, poněvadž českých salesiánů byl počet pranepatrný. To všecko věděl arcibiskup dr. Leopold Prečan, ale věděl též, že tomu nedostatku lze odpomoci výchovou salesiánského dorostu. To je tak krátký obsah rozhovoru prvního o salesiánech s panem arcibiskupem a rozhovor skončil: „Milerád převezmu vedení a starosti s dílem spojené, výlohy zaplatím a vy potřebně zařídíte!“

Tak se vytiskly letáčky o Donu Boscovi a jeho díle a tisíce jich šlo mezi lid, potom se vytisklo 14.000 výtisků odpustkové modlitby, která se říká v domech salesiánských, byl přiložen a vytištěn překlad životopisu svatého žáka Dona Bosca, Dominika Savia. V „Acta curiae“ (diecésním listě) bylo opětovně doporučeno české i německé salesiánské dílo, noviny přinášely zprávy o něm a „Rodina a škola“ pravidelně podávala přehled o činnosti salesiánského díla a pan arcibiskup vše platil a o vše se staral.

Když pak začali se hlásiti chlapci do českého juvenátu salesiánského v Perose-Argentině v Itálii a někteří z nich do noviciátu vstoupili, navázal se všemi písemný styk a v diecési své rovnal cestu, aby co nejdříve salesiáni přišli k nám.

Pan arcibiskup si vychovává takto dorost katolických učitelů a vůdců naší mládeže, vychovává jej v Itálii, aby byl navázán styk se zemí po výtce katolickou a duch náboženský u nás ožil. Přes 50 chlapců se připravuje dnes na toto dílo v Itálii! Co to pro nás znamená? Vrcholný způsob vychovávací Dona Bosca se studuje a zažívá v domech s nejživější tradicí. Způsob výchovy Dona Bosca je po výce křesťanský, tryskající z nejvyšší křesťanské ctnosti, lásky, která je královnou ctností všech, kdo jí je pro-sycen, je miláčkem mládeže a je nepřemožitelným obhájcem pravdy křesťanské.

Dnes se v Itálii studuje povinně na školách výchovný způsob Dona Bosca je po výtce křesťanský, tryskající z nejvyšší křesťan-že scholastika se studuje na universitě a přednáší se i na školách už středních. V tomto ovzduší se vychovává náš salesiánský dorost, který jej přenese k nám a vnese do naší mládeže.

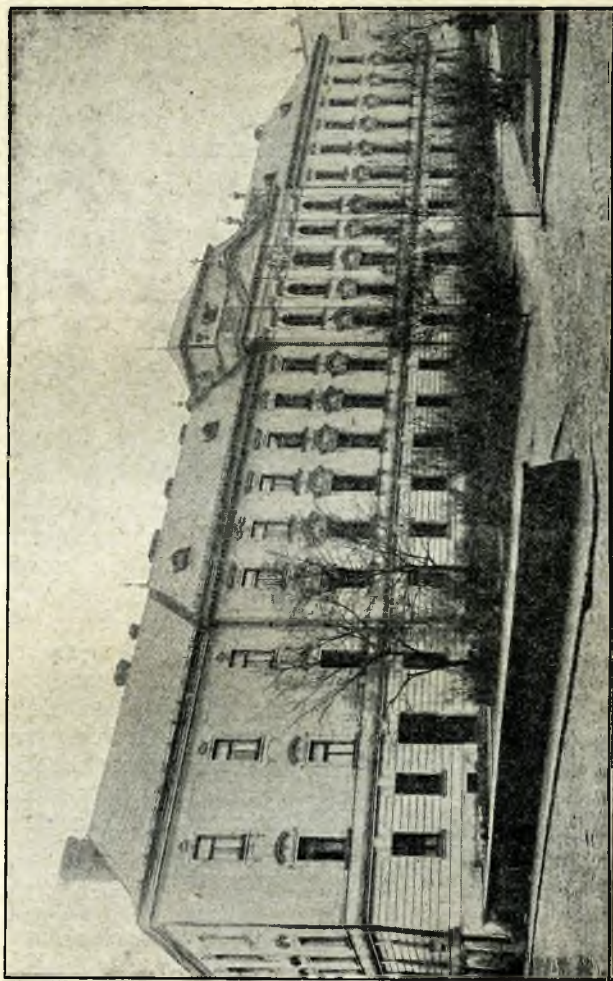
V Itálii se však vychovává i dorost řemeslnický salesiánský. I v něm máme my své začátky.

Po těchto těžkých začátcích se bude už snadněji postupovati, dílo značně dozrávati. Spočívá na něm zvláštní požehnání Boží. Chlapci jdou do ciziny, v cizím jazyku studují a katolíci doma je obdivuhodně podporují. Nemožné se stalo možným.

Ale dílo salesiánské nemá přestatí pouze na národě našem.

Dále, na východ je jeho cíl. Jakmile salesiánský český juvenát bude přestěhován k nám, přijmou se do něho chlapci i z Ukrajiny a z Ruska.

Arcibiskup dr. Leopold Prečan začal se salesiánským hořčičným zrnem českým. Věnoval mu péči a lásku i při jeho nepatr-

Arcibiskupská konsistoř, v níž leta pracoval i bydlil nejdůstojnější pan arcibiskup dr. Prečan.

ncstí, poněvadž věří, že vzroste v mohutný strom, pod který se shromáždí naše mládež, aby se sytila duchem Kristovým. Nehlučně avšak energicky postupuje a nemáme jiného přání, leč aby po své šedesátce brzo začal sklízeti bohatou žně na poli salesiánské práce.

Don Bosco se svou družinou se za to přimlouvej v nebi! Nám pak necht' naděje vzroste v srdci v lepší budoucnost našeho národa a Slovanů všech!

Ze salesiánské práce čekáme opravdu katolickou organizaci naší mládeže na základě náboženském, čekáme katolickou školu všech stupňů, čekáme pokatoličení našeho dělnictva, živnostnictva a rolnictva, ale čekáme ještě více! Čekáme jednu velkou katolickou rodinu slovanskou salesiánskou, která bude upřímně prováděti odkaz Kristův, křesťanskou lásku, a bude usilovati o sjednocení lidstva v Kristu.

To je jistě jedna z největších myšlenek, která se připíná k šedesátce arcibiskupa dra Leopolda Prečana, který položil základ k cílevědomé práci salesiánské a své věřící zve k téže práci jako první český salesiánský spolupracovník arcibiskup a vůdce všech ostatních salesiánských spolupracovníků českých. Necht' jeho šedesátka se dočká brzo aspoň 60.000 českých salesiánských spolupracovníků!

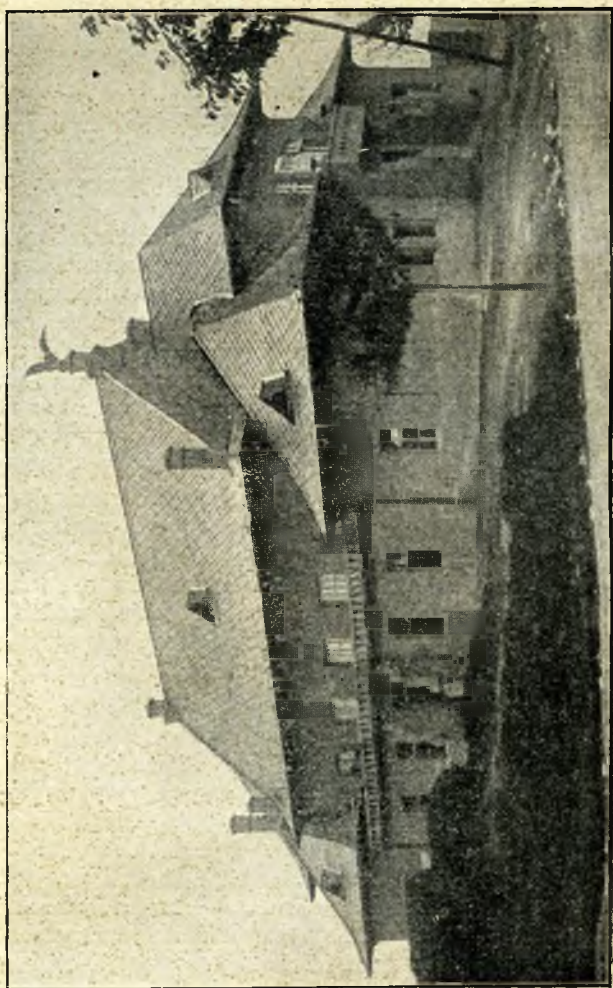
Arcibiskup Prečan a jeho arcibiskupské gymnasium v Kroměříži.

Při volbě arcibiskupa olomuckého po smrti kardinála Sommerau-Beckha dne 6. června 1853 byla mezi přáními, jež podala vždy věrná metropolitní kapitula novému arcibiskupovi, také prosba, aby založil pro arcidiecési chlapecký seminář, kterého ještě neměla. A nově zvolený arcibiskup Bedřich lantkrabě Fürstenberg nemeškal a hned z jara roku 1854 na slavnost patronů zemských sv. Cyrila a Metoděje, která se tehda slavila 9. března, vydal pastýřský list, v němž vřelými slovy vybízel věřící, aby ochotně a rádi přispěli k dílu tak významnému, jako je ústav věnovaný výchově kněžského dorostu. Sám přispěl značným darem a na stavbu věnoval budovy v sousedství arcibiskupského zámku v Kroměříži, takže mohl býti ústav otevřen hned začátkem školního roku 1854-55.

Ústav byl myšlen původně jen jako internát, jehož chovanci měli choditi na piaristické gymnasium v Kroměříži. Ale záhy vyskytly se značné obtíže a ukázalo se, že se ústav neobejde bez vlastního vyučování. Proto zařízení již roku 1858 v ústavě samém dvě třídy gymnasiální a pomýšlelo se na to, jak ústav rozšířiti a vyučování zdokonaliti. Zatím dostavena též prostranná, velká budova — starý seminář — s pěknou gotickou kaplí, která byla 8. října 1860 zakladatelem slavnostně vysvěcena. Tím získáno dosti místa též pro vyučování v ústavě samém, který měl úřední titul „Arcidiecéšní ústav pro vyučování předmětům gymnasiálním při chlapeckém semináři v Kroměříži“ a žáci byli až

do roku 1869 po odbyté osmé třídě beze všeho přijímání do bohosloví v Olomouci.

Když však roku 1869 vyšel ministerský výnos, že chovanci chlapeckých seminářů mohou jen tehdy býti přijímáni na bohoslovecké fakulty, když se vykáží vysvědčením dospělosti z ně-

Orlovna v rodišti pana arcibiskupa v Třebíči.

jakého gymnasia státního, nastala nová starost s chovanci semináře. Ústav neměl zkoušených sil, nebyl ani gymnasiem. Posílání sice někteří učitelé a prefekti na universitu do Prahy, aby se ke zkoušce připravili, ale ústav nenabyl práva veřejnosti, nýbrž věc rozřešena tak, že chovanci dělali původně po 7., později po 6.

třídě zkoušku přijímací na veřejném německém gymnasiu v Kroměříži a chodili v 8., později (roku 1874) v 7. a 8. třídě jako veřejní žáci do německého gymnasia.

Jak patrně, bylo toto rozřešení jen zatímní, přinášelo mnoho starostí a trampot a nebylo ani v zájmu výchovy a vyučování žactva. Proto starali se nástupcové kardinála Fürstenberga arcibiskup dr. Theodor Kohn a kardinál Bauer neúnavně o to, aby arcidiecése měla svůj ústav nezávislý na ústavě cizím. Nadání a vhodní kněží posílání na universitu, aby se připravili ke zkouškám z různých oborů gymnasiálního učitelství, až konečně po 56 letech trvání ústavu snahy tyto korunovány úspěchem a ministerským výnosem ze dne 7. června 1910 udělen ústavu titul soukromého gymnasia a propůjčeno právo veřejnosti pro první až šestou třídu.

Blahovůli kardinála Bajera přistaven k staré budově nový nákladný trakt, hlavně pro účely školní, ústav rozšířen o 7. a 8. třídu, nabyl práva veřejnosti trvale jako ústav utrakvistický s vyučovací řečí českou a německou výnosem ministerstva ze dne 7. ledna 1913. Konečně po převratu proměněn ve školním roce 1919-20 v ústav český s právem veřejnosti trvalým, to jest pokud se budou plnit zákonité podmínky výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 20. ledna 1922.

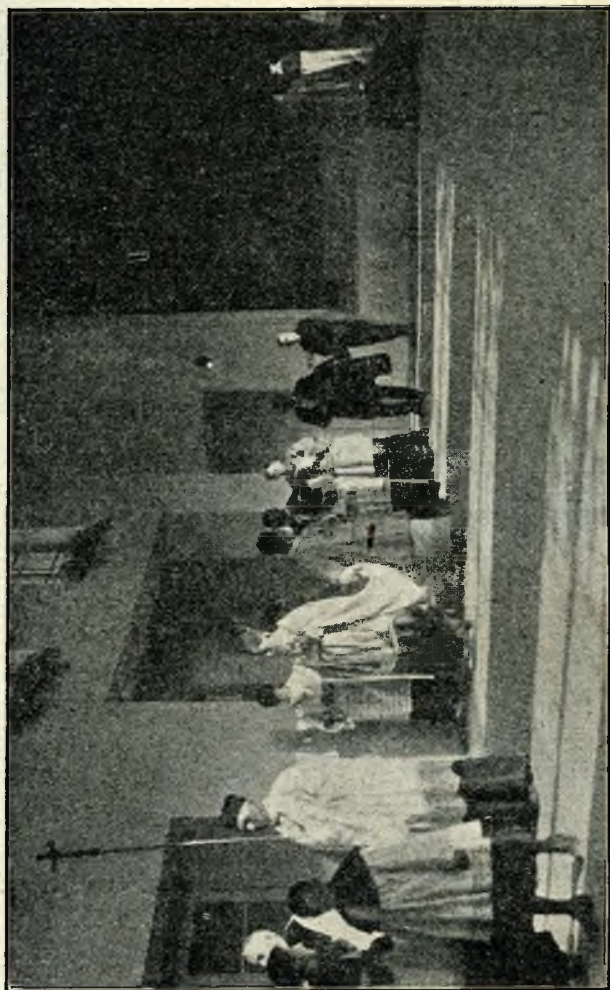
Od té doby roste a vzkvétá ústav dále. Požívá důvěry katolického lidu, jenž rád svěruje mu svou mládež, aby byla dobře vychována, jak svědčí každoročně nával při zápisu do první třídy, kdy mnoho žadatelů bývá odmítnuto, protože není místa. Zvláště v nynější době, v níž vede se úporný zápas o náboženský ráz školy a nové a nové plány se vynořují, jak zařídit střední školství, třeba církvi mítí ústavy, které stojí na výši doby, ale nezapomínají na svůj hlavní účel vychovávat mládež k službě Boží, nadšenou pro vše dobré a krásné.

Toto znamení doby pochopil náš arcipastýř a hned od svého jmenování věnoval všechnu péči svému ústavu. Vědom jsa si toho, že naše arcidiecése má ústav vybudovaný a vyprávený jako málokterý v republice, v němž se vychovává mládež a připravuje k svému budoucímu povolání podle norem církevních, stanovených kodexem iuris can. tit. XXI. a okružním listem Pia XI. ze dne 1. srpna 1922, střeží jej vskutku jako zřítelnici (pupillam oculi podle sněmu tridentského), stará se o jeho prospěch, jeví velký zájem o všechno, co se v něm děje, a nelituje ani značného nákladu, který vyžaduje jeho udržování. Jsou to ročně statisíce, ale věnované krásnému cíli pro čest a slávu Boží, na vzdělání kněžského dorostu, v němž je naděje církve a také naděje vlasti.

Podporuje nezištně a stará se o chudé a nadané žáky, kteří, nemajíce prostředků, nemohli by se věnovati nákladnému studiu a jimž by brány věčného kněžství zůstaly navždy uzavřeny. Avšak štědrostí dobrého a vznešeného arcipastýře je mnohému

otevřen stánek Mus a bývá uváděn od malička do svatyně Boží, aby jednou stonásobně vynahradil, co naň bylo věnováno.

Proto ústav k šedesátinám svého vydržovatele nejdůstojnějšího pana arcibiskupa z hloubí srdce se modlí a volá k Pánu Bohu,

Arcibiskup světlí Orlovnu v Týnci, ve svém rodišti.

v jehož rukou jsou osudy všech lidí a národů, aby ho dlouho zachoval, chránil a opatroval, aby mohl ještě mnoho prospěšného a dobrého vykonati pro svůj ústav a tím pro arcidiecési a církev svatou v našich vlastech.

Na Podkarpatské Rusi

Dr. Jos. Vašica

II.

Rusíni, obývající jižní svahy Karpat v severovýchodních Uhrách, záviseli církevně na sousedním území ruském, odkud přijímali své kněží i bohoslužebné knihy. První biskup na území Podkarpatské Rusi připomíná se koncem 15. stol. Původně nebylo tu roztržky s Římem, jako ani Rusi, kde teprve od 12. stol. se jeví odštěpné snahy. Ale v době, z níž se nám zachovaly hojnější zprávy o Rusínech, jsou již pravoslavnými ve smyslu, jakého nabylo to slovo později, označujíc východní církev, odloučenou od poslušnosti římskému papeži. Když haličské diecése, správně kmenově i nábožensky, přijaly koncem 16. století unii, obnovivše prvotní jednotu, kterou ztratily spíše nepřízní časů než zjevným odbojem, počalo se hnutí to šířit i na jih přes karpatské hřbety. A tak během přístího 17. století pomalu si razila unie cestu i mezi kněžími uherské Rusi, kteří postupně v letech 1649, 1652, 1664 a později se podrobovali papeži, při čemž jim, podle zásad na sněmu florentském (1439), byla ponechána bohoslužba, kázání a všechny zvyklosti východní církve bez jakékoli újmy. Sjednocením nabylo kněžstvo rusínské, do té doby ničím se nelišící od robotného lidu, v zásadě těchž právních a společenských výhod jako kněžstvo katolické, ač to ještě dlouho trvalo, než jim bylo dáno, co jim patřilo podle zákona, a než byl zlomen odpor šlechty, která nechtěla svolit k jejich osvobození z poddanské závislosti.

Jako první sémě křesťanství bylo v těchto končinách zaseto Řeky sv. Cyrilem a Metodem, tak i o obnovu církve a návrat k původní jednotě se zasloužil nejvíce Řek Josef de Kamelis, rodem z ostrova Chiu. Stal se rusínským biskupem zásluhou ostříhomského kardinála Koloniče a za šestnáct let své pozeňmané správy (1690—1706) zorganizoval unii tak, že odolala i v následujícím desetiletí divých zmatků. Ale rozsáhlá župa marmarošská vzdorovala déle sjednocení, majíc své schismatické biskupy. Tak v šedesátých letech 17. století se připomíná biskup Ioanikij Zejkan, který zřídil klášter na svém statku v Imstičevě a usídlil se tam jako biskup. Jeho rod i typ dodnes žije v okolí kláštera imstičevského, kde se najde na šedesát rodin toho jména. V letech 1692 až 1711 vykonával v Marmaroši biskupskou moc pravoslavný biskup Josif Stojka, po něm, neznámo dokud, Štěpán Popai, zvaný Serafim. Teprve za biskupa Jiřího Bizancia, kdy roku 1721 přijalo unii 144 kněží z Marmaroše, jménem svým i jménem věřících, možno pokládati tento nejvýchodnější kraj v Podkarpatsku za katolický, byť ještě tu zůstali ojedinele stoupenci rozkolu.¹⁾

Těch skoro dvě stě let katolického života, jež odtud uplynuly

1) Srov. Dr. V. Hadžega, Dodatki o. c. str. 23—4.

až do propuknutí nových bojů náboženských, nám brání, abychom snad v nich hledali nějakou dějinnou souvislost s dřevním pravoslávím. Počátky pravoslavného hnutí, které po válce nabylo povážlivých rozměrů, datují se z prvních let 20. století a nabyly i ja-

Arcibiskup dr. Prečan ve svém rodišti jest vítán místním duchovním správcem k svěcení zvonů.

kési proslulosti v sihot-marmarošském procesu. Zánikem maďarského panství, které je násilně potlačovalo jako projev rusofilství, uvolnilo se a začalo účinnou agitaci, využívajíc jmenovitě nechuti nebo odporu lidu proti některým řeckokatolickým duchov-

ním. Dostalo se mu posily jak od československé státní správy, tak od ruských emigrantů, kteří tu našli útulek na svých bludných cestách. Také československá sekta, klonící se v svých prvních letech k pravoslaví, vyslala sem svého tehdejšího mistra, biskupa Dositheu z Niše, aby vše uvedl do zákonných mezí zřízením náboženských obcí pravoslavných. Zdálo se, že nic nezastaví rozvášněných davů, které násilím zabíraly kostely řeckokatolíků, vyháněly kněze i s rodinami a dělily se o církevní statky.

Čím se zarazil tento postup, jehož prudkost překvapovala církevní správu řeckokatolickou, nepřipravenou na takový nápor, takže se sotva držela jen v obraně? Jak si vysvětlíme, že se řeckokatolíci probrali ze své zmrtvělosti a že i státní úřady přestaly, aspoň ve velké většině, podpíratí pravoslavnou akci? Kromě vnitřní obrody a blahých změn, které odstranily z církve řeckokatolické to, co, někdy právem, bouřilo lid, a daly katolické akci novou účinnost a sílu, byly tu ještě mnohé příčiny na straně pravoslavné.

Kdežto v církvi československé téměř všechno duchovenstvo sestává z kněží odpadlých od katolictví, a nejen to, odpadlé kněžstvo tvořilo vlastně s počátku celou tuto sektu, rusínské řeckokatolické kněžstvo zůstalo věrno katolické církvi.¹⁾ Nemělo tudíž pravoslaví na Podkarpatské Rusi žádných domácích kněží, nýbrž jen cizí, ruské vystěhovalce nebo agitátory z Ameriky. Aby pomohl tomuto nedostatku, když obce odpadaly, nasvětil pražský biskup pravoslavný Savatij Vrabec všelijakých nedouků, bez vzdělání středního, nebo prostých venkovanů, kteří si stěžovali znalost nejpotřebnějších úkonů bohoslužebných, po několika-měsíčním kurse. Několik mnichů pobýlo krátký čas v Srbsku a tam posvěceno. Jeden kněz²⁾ ordinován v Olomouci od biskupa Gorazda-Pavlika se srbskou delegací. Negratnost, přílišná prostota, dobrodružná nebo i podezřelá minulost nejen znehodnotily u lidu tento typ pravoslavného batušky, který je na Podkarpatské Rusi skoro všeobecný,³⁾ nýbrž způsobily, že i úřady počaly chápati nebezpečí jejich štvavé a pobuřující agitace.

Na Podkarpatské Rusi mohli jsme býti za poslední leta svědky nejpustších scén, jež se odehrávaly kolem řeckokatolických církví. Ještě dodnes na 40 těchto kostelů drží proti právu schismatici v své moci. V minulém roce bylo asi deset kostelů vráceno řeko-

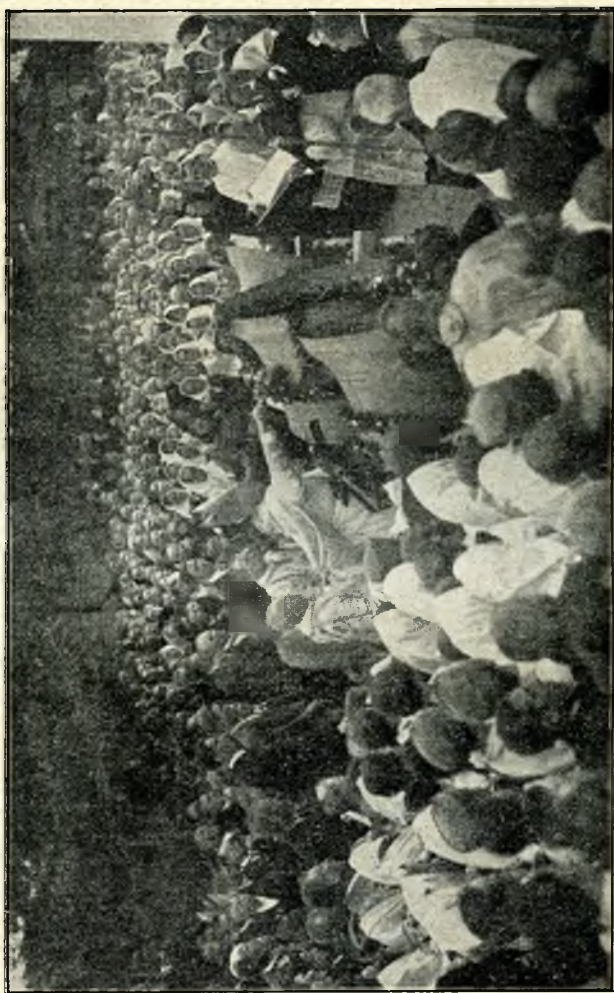
1) Až na dvě výjimky, z příčin spíše osobních, odpadl starší Michail Mejgeš v Užhorodě a v Mukačevě v minulém prosinci jeden vojenský kurát (P. V.) z diecése prešovské.

2) V. D. v Dubrovce. Oženil se bohatě s kalvínkou a bydlí v Berehově, kde má vinici, dojížděje jen na neděli do své farnosti. Je více obchodník než pop. zakládá si na svých studiích v Srbsku a netají se opovržením ke svým nevzdělaným druhům, již prošli jen několikaměsíční školou pověstného protoiereje Černjavina v Buštině. Protoierej Černjavin si dal své učení dobře zaplatiti. V nejnovějším Pravoslavném kalendáři se však neuvádí mezi podkarpatským duchovenstvem.

3) Ze všech kněží podkarpatských jen 18 má středoškolské nebo theologické vzdělání.

katolíkům, ale v nejnovější době zase se oznamuje („Dušpastyr“, roč. II., čís. 10, 1925), že zabrání násilím kostely ve Voloském po druhé, a v Kalínách dokonce po čtvrté!

Velmi nesnadno jest určití přesně početnou sílu pravoslavi na

Svěcení zvonů v Týnci.

Podkarpatské Rusi. „Pravoslavnyj ruskij kalendar na god 1926“, jenž byl nedávno vydán ve Vyšním Svidniku na Slovensku (za redakce archimandrity Vitalija Maksimenko), udává jen adresář duchovenstva, aniž má nejmenší poukaz na nynější statistiku svých

pravoslavných věřících. Všech kněží pravoslavných na Podkarpatské Rusi se uvádí 90,¹⁾ mezi nimi 25 mníchů; kromě toho ještě 5 bratří mníchů, 2 ierodiakoni, 2 diakoni a 4 poslušníci. Čím dále na západ, tím jich je méně: užhorodská a ugočská župa mají jen po jednom pravoslavném knězi, berežská 15, ostatních 73 jest soustředěno v rozsáhlé východní župě marmarošské, hlavně v okresech hustském, tjačevském a terešvanském. Připočteme-li k tomu ještě 7 kněží pravoslavných (a jednoho ierodiakona), zdržujících se mezi Rusíny východního Slovenska, dostaneme celkové číslo 97 kněží. Nemysleme však, že je snad zřízeno tolikéž náboženských obcí pravoslavných. To vše teprve se připravuje. Také nemají všichni kněží svých přesně stanovených farností a často se stěhují. V Dubovém na příklad se už v těch několika letech vystřídalo třináct pravoslavných popů!

Překvapuje také značný počet mníchů. Na Slovensku organizuje pravoslaví od dubna 1923 Vitalij Maksimenko, někdejší archimandrita v Počajevské lavře, jež nyní leží v Polsku. Prchl do Srbska a odtud se dostal k nám. Zřídil misijní stanici a zároveň tiskárnu ve Vyšním Svidníku; vydal už třetí pravoslavný kalendář, Pravoslavný katichizis v nářečí uhro-ruském, počátkem letošního roku má tam vycházeti pravidelně „Pravoslavnij sobesědnik“ s přílohou bohoslužebné příručky („Trebnik“), ale neudává se, jak často, zda měsíčně či týdně. Do nynějška seskupil kolem sebe šest kněží a jest nebezpečí, že se odtud pravoslaví ještě dál rozroste. Archimandrita Vitalij jest z celého pravoslavného kleru, působícího mezi Rusíny, osobnost nejvýznačnější, jež žije plně tradicemi ruského mníšstva, vášnivě zaujatého proti katolicťvi.

Také na vlastní Podkarpatské Rusi vznikají pravoslavné kláštery. První je v Tereblje, vesnici ležící v údolí řeky téhož jména. Vede tam cesta z Buštiny pastvinami, proutím a polí slunečnicovými. Igumen Iov, asi třicetiletý, chorého vzhledu, s dlouhým plavým vlasem, jenž mu spadá na ramena, bývalý důstojník Wrangelovy armády, stal se mnichem v Srbsku a nyní se usídlil na faře v Tereblje, kde pravoslavní zabrali i řeckokatolický kostel. Vlastní klášter však jest na kopci vzdáleném ode vsi skoro hodinu cesty. Na pozemku, darovaném od nějakého sedláka, postavil igumen Iov se svými druhy dřevěnou kapli s pěkným ikonostasem a nyní tam buduje „Preobraženský skit“. Později prý, až sežene peníze, postaví na místě, kde nyní je kukuricové pole, velký chrám, který by se stal poutním místem okolních Rusínů. Byl pln důvěry do budoucna tento bledý a chatrný Rus, v ošumělé sutaně, přepásané černým řemenem, jenž zde chce zařídit něco na způsob ruských klášterů. Místo je dobře voleno. Rozvírá se odtamtud širý a krásný rozhled na potiskou rovinu, v pozadí táhnou se kruhem modravé vrchy rumunských hor. Ale to, co jsem tam viděl, neopravňovalo k tak velkým nadějím, jaké choval igumen Iov. Vlastní

¹⁾ Třeba si povšimnouti, že v doplňcích k adresáři (III., 39) se pět jmen zpředu opakuje; jsou to čísla 3, 25, 30, 32, 33.

klášter, z něhož jen základy byly hotové, malá čtyřhranná budova, asi s deseti celami ve dvou řadách, stavěn byl z lepenice pochybné pevnosti. Také spolupracovníci lovovi, mniši venkovského původu bez vzdělání, neslibují, že by mohli v klášteře zařídit nižší střední školu, jak má v úmyslu jejich igumen. Spíše dovedou býti jeho pomocníky v hospodářské exploitaci pozemku klášterního,

*Arcibiskup dr. Prečan u dubu bl. Jana Sarkandra v Tovačově.
Dr. Mikulka ho doprovázel.*

ve vysázení vinice, chovu včel a polní práci a ve sbírání peněz po okolních vesnicích. Celý kraj vůkol bude prý v budoucnu poset pravoslavnými kláštery. V blízké Uglji, kde, podle nějaké temné místní zvěsti, již se igumen lov dovolával, zemřel v dvacátých letech 18. století poslední pravoslavný biskup, též se činí přípravy ke stavbě kláštera. Podobně i v Dulově. Celkem tedy nic hotového a přítomnost dosti bědná, avšak důvěřivé sny o skvělé budoucnosti. Třeba vyčkati, co se z nich uskuteční.

Docela jiného rázu jest klášter pravoslavný v Ize, půl druhé hodiny na sever od Hustu, jehož představeným jest archimandrita Aleksej Kabaljuk, známý již z procesu síhoť-marmarošského, prostý venkovan, jenž před válkou pobýval na Rusi a tam se stal mnichem. Jakási těžkopádnost jeví se nejen v jeho hramatém zevnějšku, nýbrž dává i celému jeho úsilí svou pečeť. Sdružil kolem sebe 4 ieromonachy, 2 diakony a 2 poslušníky, jak jsem zvěděl na místě (v září 1925; Pravoslavnij kalendar nic neudává), kteří bydlí prozatím na řeckokatolické faře v Ize, kde se pravoslavné hnutí na Podkarpatské Rusi objevilo nejdříve. O něco dále ve vsi vystavěli si dřevěný kostelík ve slohu ruském, modře natřený, s bronzově rudými makovicemi; tam navečer konávají denně své hodinky. Nový chrám i klášter začali budovati též v blízkém Nankově. Hustský okres byl nejvíce zasažen odpadlickou alkí. Ze 14 far a kostelů jen čtyři zůstaly v rukou řeckokatolíků, ostatní byly násilím obsazeny od pravoslavných, ač v některých obcích dobrá polovina zůstala věrná katolické víře, jako v Kopašnově, Nankově, Horinčevě a Košeljově. Ale jako jinde i zde pravoslavni dovedli terorem, který se neštítal ani zločinů, přestrašiti řeckokatolíky, zvlášť v první době, kdy úřady nečinně přihlížely k jejich řádění. Jinak by ztráty řeckokatolíků nebyly tak veliké. Kabaljuk také vydává pro lid nepravidelně vycházející časopis „Cerkovnaja pravda“, z níž posud vyšlo osm čísel; páté a šesté byly zabaveny pro štvavé útoky proti Čechům.

Archimandrita Kabaljuk má svou residenci v Hustě v selském domku, jež daroval Michail Palkaninec pravoslavné obci. Tam se již před válkou konávala tajně pravoslavná bohoslužba, k níž se scházeli lidé z blízkých dědin. Nyní dům ten je proměněn v primitivní kapli. Na zahradě mně bylo ukázáno místo, kde prý bude postaven velký pravoslavný chrám, jehož nákras byl rozšířen na zvláštním listě mezi lid. Vedle v selské chýši jest bydliště Kabaljukovo a v něm, nevím jakým uměním, jest umístěn též internát pro pravoslavné hochy, studující v Hustě, počtem asi 40, podporovaný vládou,¹⁾ a nad to ještě diecéšní konsistoř.

U této věci se třeba poněkud zastaviti. O Podkarpatskou Rus jest již několikaletý spor mezi patriarchátem cařihradským a srbským, který dosáhl vrcholu, když pražské vedení pravoslavné církve u nás zajelo do Cařihradu a tam dosáhlo, nejen že archimandrita Savatij byl posvěcen na biskupa samým patriarchou, nýbrž že byl také jmenován arcibiskupem pro celé Československo a že jeho pravomoci byly podřízeny i pravoslavní na Podkarpatské Rusi. Srbský synod, jenž vyslal mezi Rusíny biskupa Dositheu, snažil se zmařiti toto přivtělení Podkarpatské Rusi k pražské odnoži Cařihradu, dovoláváje se historických práv a dožaduje se intervence ministerstva zahraničí. Advokátem srbských nároků byl i biskup Gorazd z pochopitelných příčin, ježto jej Srbsko vy-

¹⁾ Snad byla chyše rozšířena o nějaký přitavek; ve školním roce 1924 až 1925 bylo tam však umístěno 26 hochů, ovšem velmi uboze.

světlo, a s úpadkem srbského prestiže klesal i jeho význam. Archimandrita Kabaljuk byl ustanoven předsedou diecéšní správy a v jeho bytě umístěna konsistoř tohoto srbského směru. Je těžko zjistit, kolik má stoupenců mezi pravoslavnými popy, poněvadž nevydal žádné oficiální zprávy. Kněží sami se neradi přiznávají, hanbíce se za tyto spory.

Pražské vedení pravoslavné si však dovolilo Kabaljuka naprosto pominouti. V zmíněném již kalendáři pravoslavném na rok 1926 jest obšírná stať o pravoslaví u Čechů,¹⁾ na Slovensku a Podkarpatské Rusi, kde se dokazuje, že Podkarpatská Rus od dob sv. Metoděje (!) patřila pod moc cařihradského patriarchy, a ani slůvkem se neděje zmínky ani o Dositheovi ani Kabaljukovi. Mimo to v adresáři duchovenstva pravoslavného (str. 80 až 83) rovněž marně hledáme, byt i jen jména archimandrity Kabaljuka. Konstatuje se pouze, že biskupství podkarpatské není obsazeno a že tudíž je podle kanonických pravidel spravuje arcibiskup pražský, jenž v prosinci 1924 ustanovil jako misijní správní orgán „Pravoslavnou episkopální radu Podkarpatské Rusi“, volenou duchovenstvem. Předsedou zvolen igumen Bogolěp z Bedevlje. Až teprve vzadu v příloze (Příloženie str. 39.) na žlutém návestním papíře jest „doplnek k seznamu karpato-ruského duchovenstva“, prý došel až po natištění prvního seznamu, a tam se uvádí archimandrita Aleksij (Kabaljuk), avšak jen v hodnosti „nastojatelja Guts-kago prichoda“!²⁾ Za ním následuje ještě 27³⁾ kněží, mezi nimi 15 mnichů. O těchto není pochyby, že náleží k směru srbskému, rovněž vím to bezpečně o několika jiných kněžích, takže se sotva asi mylím, pokládám-li celý tento dodatečný soupis, kromě pěti kněží zatím jinam přeložených, za seznam duchovenstva, jež se hlásí ke Kabaljukovi a jeho konsistoři. Je-li tedy všech pravoslavných kněží i s mnichy na Podkarpate Rusi 90, hlásila by se necelá třetina k patriarchátu srbskému. Pražské vedení si musí býti příliš jisto svým postavením, když si dovolilo tuto značnou menšinu tak docela přezírat. Bylo asi pro ně nemalým překvapením hlasování pravoslavného duchovenstva 22. prosince 1925 o tom, kdo má býti na Podkarpatské Rusi biskupem: většina se vyslovila pro Gorazda-Pavlika! Nejlépe by tím bylo pomozeno jemu samému a vyzvedlo by jej to z jeho nynějšího propadliště. Situace se stává tím zamotanější, že zatím v lednu t. r. arcibiskup Savatij a pro-

1) Jako autor je podepsán Vlad. Gruzin. Ačkoliv se tu obšírně vypisuje, jak došlo v Čechách a na Moravě ke zřízení pravoslavných obcí, není nejmenší zmínky o biskupu Gorazdovi! O moravsko-slezské pravoslavné eparchii se tu dovídáme, že biskupa nemá a že ji spravuje „eparchiální rada“, zřízená v Olomouci v prosinci 1924, a jako duchovní se uvádějí: Václav Ševčík, Brno, předseda diecéšní rady; Josef Rezek, Olomouc; Martin Křeháček, Olomouc; Josef Židek, Chudobín; Josef Leixner, Štěpánov; Josef Novák, Bílá Lhota; Václav Číkl, Přerov; far. Deutsch, Bilimov; Josef Neruda, Dolní Kounice.

2) = představený husťské farnosti.

3) Pět kněží, mezi nimi jeden mnich, se uvádějí po druhé; byliť zatím nuceni své dřívější působiště, kde kostel a fara vráceny řeckokatolíkům, opustiti a přestěhovati se jinam (čís. 3, 25, 30, 32, 33).

toirej dr. Červinka byli suspendováni vládou ze své hodnosti správců pravoslavné církve v československé republice, ježto jejich volba (15. června 1922) byla shledána neplatnou, a jmenován zeměpanský komisař k vypsání nových voleb. Je v tom patrně zásah srbské diplomacie a souvisí to asi s pobytem biskupa Gorazda v Srbsku v minulém prosinci.

Ještě jednu věc bychom marně hledali v pravoslavném kalendáři: jakýkoli náznak o statistice pravoslavných na Podkarpatské Rusi. V novinách občas se vyskytnou fantastické číslíce, až i 150 tisíc. Poslední sčítání lidu z roku 1921 udává počet pravoslavných 60.599. Dejme tomu, že by to byl odhad na ten čas správný, ač možno o tom pochybovati, nemůže platiti dnes po pěti letech, kdy nastaly na mnohých místech značné přesuny. Velký počet odpadlých zase se vrátil do církve řeckokatolické. Do nejnovější doby, kdy platily uherské zákony, přestup do jiné církve byl velmi obtížný; bylo se třeba dostavití po dvakrát se svědky před faráře a tam učiniti o tom prohlášení. Takto formálně jich přestoupila k pravoslaví jen hrstka. Ani když vládním nařízením byl přestup usnadněn, takže stačí odevzdati odhlašovací list na hlavně-služnovském úřadě, nenadchlo to pravoslavné Rusíny, a jen důrazné a opětovné výzvy jejich popů pohnuly některé, aby uposlechli. Bylo mně řečeno, že počet pravoslavných, legálně zapísaných, nedosahuje ani 10.000. V té souvislosti porozumíme zpráve v pravoslavném kalendáři (str. 81), že, pokud se týče uznání pravoslavných obcí na Podkarpatské Rusi vládou, podalho k potvrzení své statuty posud 13 obcí (!), na Slovensku 7. De jure tedy vlastně ještě žádná neexistuje.

V prvních letech pravoslavná akce byla vedena výbojně a násilně. Zastránila řeckokatolíky a pomátla je tak, že nebyli schopni odporu. Neměli také iniciativního vůdce. Ojedinele bránili se proti teroru tím, že zřizovali ozbrojené čtyři junáky, jež několikrát opanovaly pole. Soudy, jimiž se diecéšní správa řeckokatolická domáhala vrácení uloupených kostelů, stály obrovské peníze a neměly výsledku. V posledním roce (1925) zřídil nejd. biskup Gebej „Ústřední kancelář Obrany víry v Užhorodě“ se sídlem v biskupské residenci, jež si vzala za svůj úkol odrážeti útoky schismatické, dávatí vhodné rady utlačeným řeckokatolíkům, pomáhati jim v dobývání odcizených kostelů, sestavovati protesty, ohlašovati násilností tisku a podobně. Úřaduje denně, má obětavé pracovníky, dává si posílati okamžité zprávy o každém počinu nepřátel a stíhá všechny protizákonnosti. Vymohla již vrácení 12 kostelů, odňatých řeckokatolíkům. Nebude-li však podporována veškerým řeckokatolickým klerem tak, aby věděla ihned o každém hnutí schismatiků a mohla včas zakročití, nesplní svého úkolu.

Není pochyby, že zdar této obrany souvisí též s všeobecným povznesením katolického života na Podkarpatské Rusi. Obrana bez vnitřního vzrostu by měla jen pochybný úspěch. Velmi při-

padně to vyslovil nejdříve biskup Gebej ve svém novoročním projevu:¹⁾ „Smutná zkušenost nás poučila, že s reposičními procesy daleko nedojdeme. Místo těchto procesů, jež jsme posavad vedli před světskými soudy, započneme reposiči duševní. Vždyť boj jde beztak o duši, a v tomto boji třeba více užívatí zbraní a prostředků duchovních nežli tělesných a dočasných. Pravda, nedopustíme, aby nás nepřítel beztravně oloupil ve věcech časných, ale především třeba nám usilovatí o zbraně duchovní a jimi hledatí vítězství. Co bychom z toho měli, kdybychom vyhráli všechny majetkové reposice, prohrajeme-li v duchovních věcech a dočkáme se uskutečnění, třebas i jen teritoriálního, religionis depopulatae?“

Tato moudrá slova, jež vyplynula z ducha stejně pevného jako mírného, jsou spolu důkazem, že katolictví na Podkarpatské Rusi překonalo svou popřevratovou zalekllost a tápavou nejistotu a že dobude nazpět vše, co v posledních letech ztratilo. A v tom by nám Čechům, myslím, mohlo býti příkladem!

Ve vyhnanství.

Přavoslavnou hierarchii, máme-li na mysli její poměr ke snahám o sjednocení církví, možno celkem rozdělití na dva tábory. K prvnímu patří nesmířitelní odpůrci Říma, ostře odsuzující katolictví. Již pouhá myšlenka na unii zdá se jim býti neslýchaným rouháním! A jestliže se přece někdy zmiňují o sjednocení „svatých Božích církví“, pak se rozčilují jen nad latinskou heresí, nebo brestskou unií, a požadují od papeže, aby se zřekl všech „bludů“ a uznal jen platnost sedmi prvních sněmů církevních.

Všechno dokazování ve sporných otázkách je pro ně úplně bezvýsledno. Jsou vždy hotovi uchýlití se k vyzkoušeným způsobům staroruských bohosloveckých disputů, které končivaly zakřiknutím: „To je lež!“ „Mlč!“ „Zakazují ti to!“ — „nebo budeš vyobcován!“

Druhý tábor ruské hierarchie tvoří klidní a hloubaví ruští „vladykové“ — biskupové, vyšší z ruských duchovních akademií, s nimiž tak často se stýkal ř. Vl. Solovjev. Jsou to lidé osvíceného, badavého ducha, pevných asketických povah, kteří daleko stáli od sociálních a politických „proudů“. Mniši v pravém slova smyslu, bojovníci za víru, nositelé pravoslavia. Bohoslovecká pravda je jim svatá, nespokojují se pouze příručkami bohovědy a církevního dějepisu... V rozdělení církví spatřují strašnou, hnisající ránu křesťanstva. Jejich rozum nepřivýkl sofistickým důkazům a jejich modlitba „za blažosva-

1) „Dušpastyr“, roč. III. (1926), čís. 1., str. 12—13.

tých Božích církví a sjednocení všech¹⁾ je plná srdečného tepla, upřímnosti a pokory. V tu dobu, kdy první tábor vždy hrával vynikající úlohu ve správě pravoslavné církve, proklínaje či žehnaje druhý tábor vedl tichý, plodný život v síních biskupských sídel odlehklých provinčních diecézí, život zasvěcený neustálé péči o věřící a nižší duchovenstvo, zasvěcený pomocí trpícím a věnovaný vědeckým pracím. Tito mužové reprezentovali skutečné pravoslavlí, plné „mírnosti i lásky, odpuštění, radostných modliteb a modravého dýmu kadidla“. (Somov.)

Také v posledních letech nekonečných útrap Ruska, kdy nešťastná země nemohla odolati „zlým, ničícím živlům, nahromaděným hříchy celé řady pokolení a nezadržitelným jako láva chrlící sopky²⁾, kdy ve strašných mukách hynuly tisíce kněží a mnichů a desítky biskupů, z jejich řad vyšli oni ctihodní staří biskupové, choří sice tělem, ale zdraví duchem, nezdolní ve víře, aby pokropili mučednickou krví ruskou zem!

Takový byl ten druhý tábor! Ve vyznávání víry Kristovy neznali žádných kompromisů svého svědomí s nevěrou! Může býti na ně hrda nejen ruská pravoslavná církev, nýbrž veškeré křesťanstvo! Mnohým z nich nebylo dopřáno zemřítí za Pána, zato však posud trpí „ve hrozném zpuštění“, úpí v žalářích anebo sdílejí osud ruských vyhnanců, rozptýlených po všech částech Evropy, Asie a Ameriky. Pisateli těchto řádků bylo dopřáno, aby se seznámil s jedním z těchto sympatických reprezentantů pravoslavlí! Bylo to v Bulharsku r. 1924, v malebném horském klášteře sv. Kyrika.

Tam v ústraní žije bývalý biskup caricynský O. Damián! Ve své skromnosti nechtěl sice ničeho sdělit o sobě. Ale aspoň z toho, co jsem od jeho družiny zvěděl, něco napíšu na svědectví pravdy. Biskupu Damiánovi je nyní kolem 70 let. Na pohled je to vysoký, ještě čilý stařec asketického zevnějšku, charakteristického, inteligentního obličejce, dlouhé šedivé brady (viz obrazek!). Absolvovav duchovní simenář, byl s počátku nějaký čas světským knězem. Po smrti své ženy vstoupil na kyjevskou duchovní akademii, kde již v prvním ročníku přijal řeholi a dostal mnišské jméno Damián. Po ukončení akademie přednášel dogmatiku, liturgiku a církevní dějepis v Kijevské Pečarské Lavře³⁾, kde se těšil vroucí láskou a úctě posluchačů. Zanedlouho potom byl ustanoven ředitelem duchovního semináře v Kišiněvě v Bessarabii, kde povýšen byl na archimandritu. U svých podřízených nacházel archimandrita Damián vždy velikou oblibu jako opravdu vzdělaný a milý ředitel. — Z Kišiněva byl poslán na význačné místo na Kavkaz, s titulem **biskupského vikáře gruzínského exarchátu**, v kterémžto úřadě získal si přízeň lidu i carského náměstka kavkazského velkoknížete Nikolaje Nikolajeviče. Konečně stal se samostatným bisku-

1) Liturgie sv. Jana Zlatoústého „Velikaja Jektenia“.

2) Arcib. Anastasij

3) Lavra — veliký klášter. Lavra Pačerská nejstarší a největší ruský klášter.

pem v Caricyně. Jeho život plynul tam v horlivé správě diecése a pokud bylo možno v péči o chudé. Přišly však dni těžkých zkoušek, státní převrat a revoluce přervaly plodnou práci biskupa Damiána. Mínil se uchytit na Krymu, kde hned založil náboženské bratrstvo sv. Vladimíra a gymnasium pro chudé. Ale krymská

Biskup Damián.

vláda byla svržena, statisíce ruských běženců prochají za hranice, biskup Damián s nimi. Usadil se na čas v Cařihradě, a by všemožně pomáhal spolubratřím vyhnancům. Prodává všechn svůj majetek až na biskupské odznaky a těší a utvrzuje kleslé na duchu. — Z Cařihradu přesídlil biskup Damián do Bulharska, do kláštera svatého Kirika. Tam se s ním setkal autor těchto řádků.

Svatý Kirik je neveliký starobulharský klášter — pevnost v malebné krajině na svahu makedonských hor. Jako téměř všechny bulharské kláštery, má kromě překrásného kostela z prvních století křesťanského Východu typické mnišské cely a všechna nezbytná hospodářská stavení, poněvadž je s ním spojeno také zemědělské i lesní hospodářství. — Biskup Damián přišel tam na počátku roku 1923 s dovolením bulharského synodu a zorganizoval v září téhož roku pastýřsko-bohovědné učiliště ku vzdělání ruských pravoslavných duchovních. — Chovanci učiliště zabývají se kromě studia bohoslovného ve volném čase i prací při velkém hospodářství klášterním. Této tělesné práci věnují bohoslovci jeden den v týdnu celý a v ostatní dny toliko po dvou hodinách. — Společnou prací všech obyvatel kláštera osívají více než dvacet desetín¹⁾ půdy a vzdělávají vinice. — Celý běh bohosloveckého studia je rozdělen na tři leta. Každého dne určeny jsou čtyři hodiny přednáškám. Prázdnin nemají žádných! — Přednášejí bývalí profesori ruských kněžských seminářů a také sám bis. Damián. Život studujících řídí se podle obyčejného klášterního pořádku s povinnými bohoslužbami ranními a večerními v chrámě.

Klášter sv. Kirika je také stálým útočištěm nezaměstnaných a nemocných Rusův, je kulturním střediskem emigrantů, žijících v okolí. Ve svátky konají se v klášteře slavné bohoslužby, prostorami chrámovými rozléhají se velebné církevní zpěvy, na klášterním nádvoří se pořádají duchovní koncerty a konají se lidová kázání. — — —

Biskup Damián je znám nejen mezi svými, nýbrž i mezi Bulhary, svým upřímným pohostinstvím. K němu do kláštera utíkají se bezpočetní vyhnanci, unavení toulavým životem v cizině, aby si zde duševně oddechli, zbožně se pomodlili a roznítili opět již uhasínající světlo naděje. A všichni odcházejí z kláštera s nejlepšími vzpomínkami na staričkého biskupa-ředitele. — Jeho jméno s úctou vyslovují po celém okolí, neboť vidí v něm dobrého pastýře, který je hotov každého okamžiku přispěti ku pomoci. — Biskup Damián mnoho pracuje, čte a píše. — Velice se zajímá o církevní život křesťanského Západu a s živou účastí sleduje zprávy o velehradských unionistických sjezdech a vůbec vše, co se píše o této otázce. Zvláště o poslední velehradský kongres jevil veliký zájem. Bolí ho srdce při myšlence na „rozdělení srdcí“, křesťanského světa. Dejež mu Pán Bůh ještě dlouhého a pokojného života a popřejž mu, aby se dožil radostného dne vzkříšení své vlasti i církve v jednotě Kristovy lásky.

Spása světa uskutečnila se Láskou! Jenom Láskou dokončí se veliké dílo „sjednocení svatých Božích církví“.

M. J.

¹⁾ Desetina = 10925 ha.

Biskup Strossmayer — Apoštol sjednocení.

Univ. prof. dr. Andr. Žižkovič, Zagreb.

Velikou duši biskupa Strossmayera naplňovala velkolepá vidina unionistická: aby jeho slovanský národ provedl veliké dílo sjednocení východní církve se západní! A v tom díle připadá katolickým Chorvatům zvláštní jedna úloha: aby byli mostem na slovanském jihu, po kterém najdou bratři jedné krve cestu k Římu — k jednotě církve Kristovy.

Řeknete mi snad: což pak Strossmayer na Vatikánském sněmu

Řeknete mi snad: což pak Strossmayer na Vatikánském sněmě nezasazoval osobně o svoje mínění více než měl a směl?

Zajisté, Strossmayer povstal na vatikánském sněmě proti prohlášení dogmatu o neomylnosti papežově. Maje ve své duši onu visionářskou myšlenku, hodnou apoštola katolické církve, viděl v prohlášení dogmatu o neomylnosti velikou překážku na cestě k sjednocení. Jeho veliká láska k slovanskému národu i k církvi katolické pohnula se v něm... V jeho ideálním prorockém záchvatu nastala porucha, vyplněna hořkou bolestí... A jeho srdce zatruchlilo... Jeho um pokouší se celou silou genia o to, aby odvrátil onu silnou překážku té velké idey a velké potřeby církve všeobecné.

Co je ještě sympatičtějšího na tomto Strossmayerově skutku: on nehájí jen jednu ideu, a to pouze svou ideu; on povstává a mluví ve jménu těch, kteří jsou odděleni od církve v budoucnosti ostře napadnou tento článek naší víry a zůstanou tak odděleni od jejího střediska.

Tomu chtěl zabrániti. Připomněl si slov Ježíšových, která jednou řekl svým učedníkům: Ještě mnoho mám mluvití vám, ale nyní toho nemůžete snést. Ve věci: pohnutí se pravoslavných Slovanů a sjednocení s církvi katolickou domníval se, že nauka o papežově neomylnosti je nesnadná a obtížná. Svůj slovanský národ nepovažoval za dosti silný, aby bez trhavých následků ji přijal, jak to učinily národy románské.

Biskupové těchto národů bez váhání hlasovali pro přijetí dogmatu. Nerozuměli rozsahu Strossmayerových vývodů pro zájem celé církve. Neměli ani dosti nahlédnutí do poměrů, aniž dosti poznávali východ, aby srdcem i duší pochopili myšlenku sjednocení tak, jak ji celou svou duší pojal náš velký biskup.

Nikdo mu tedy nebude pokládati za zlé jeho výstup na vatikánském sněmě. Kdo jeho duši v onen čas porozuměl, omluví jej.

Avšak této omluvy biskup Strossmayer ani nepotřebuje. On neměl takových bohosloveckých skrupulí, jako Hönlinger, Hefele i někteří jiní. Jej zdržovala nejvíce jeho velká unionistická myšlenka.

Proto vzdor tomu, že hlasoval proti, zůstal ve spojení s Římem,

uznáváje a uctíváje učení definované na vatikánském sněmě. S papežem Lvem XIII. žil v přátelství a ideové shodě, jako žádný z biskupů. Přesvědčení o jednotě s Římem diktovalo mu ona slova v okružnici o sv. bratřích Cyrilu a Metoději:

„Ó Slované, bratři moji! Jest to jasnější nad slunce, že jste určeni, abyste vykonali veliké úlohy v Asii a Evropě. Pozváni jste též, abyste svým vlivem obrodili západní společnost, kde mravní cit popustil, abyste jim dodali více srdce, více lásky, více víry a pochopení pro spravedlnost a mír. Ale vězte, že budete mít v tom směru ke všeobecnému prospěchu a k vaší slávě jen tehdy úspěch a že přemůžete všechny své vnitřní i vnější nesnáze, jestliže se smíříte a dorozumíte se s západní církví a tak svět od těch předsudků a od těch pochybností osvobodíte, s kterými sprovází vaše i ty nejšlechetnější činy!“ (Z roku 1881.)

„Byl jsem — pravil biskup Charlesu Loiseauovi¹⁾ — advokátem oněch, kteří se teprv rozvíjejí, oněch, v nichž leží bohatství víry katolické, smíšené se svědomím národním. Má slova byla křivě vykládána.“

Tuto víru budil biskup Strossmayer ve svém národě. Nikdy nezanechal toho, aby mu hlasem mocným a jarým hlásal jako hlásníci, která hromovým hlasem roznáší v dál vnitřní sílu přesvědčení. A všude sejevila a pronikala jeho visionářská myšlenka unionistická: „ut omnes unum sint,“ aby všichni jedno byli, jak to měl Kristus v úmyslu, když ta slova vyslovil.

Pro tuto velkou myšlenku vstupuje v živé dopisování s Michajlem, srbským kňazem, s Rističem, Ignjatievem, princem Mikulášem černohorským. Pro ni nadchnul své přátele a spolupracovníky Račkého, Vojinoviče, Smičiklasa. Pro ni pozval na svůj dvůr největšího ruského myslitele Vladimira Solovjeva, pobírá nové pracovníky z ciziny, jako Cesara Tondinia.

Aby v národě posílil ideu unionistickou, vede velkolepá procesí do Říma na hrob sv. Cyrila. Roku 1885 putuje s Račkým na Velehrad na hrob sv. Metoděje. Roku 1887 skládá fundaci, aby se každého prvního pátku v měsíci sloužila mše sv. ke cti bl. Panny Marie pro sjednocení církví. Ve své katedrále v Djakovu postavil oltář sv. bratřích Cyrila a Metoděje, složil modlitbu za sjednocení církví a nařídil, aby se konala v celé diecési. V Římě zbudoval kapli sv. Cyrila v basilice sv. Klimenta. A v Djakovu zbudoval nejkrásnější pomník svému duchu, skvělou katedrálu, která nese nápis: Slávě Boží, jednotě církví, svornosti a lásce svého národa.

*

Biskup Strossmayer byl zajisté apoštolem sjednocení církví východní se západní. Tuto jeho myšlenku nesmí ani po něm generace zanedbat. Katoličtí Chorvátí zavděčí se jeho památce, jestliže ji ze všech sil k srdci přivinou a v lidu rozšíří.

¹⁾ Ch. Loiseau: Strossmayer v časopisu Correspondant r. 1905 str. 270.

Naděje a vyhlidky katolíků v Bulharsku.

R. Kozák.

Ze Sofie v Bulharsku došel nám dopis, který zaslal známý již misionář P. Damián Giulov a který skýtá mnoho zajímavostí o životě a snahách tamních katolíků. Podáváme z něho úryvky.

Váš dopis, vd. pane, připravil mi mnoho radostných chvílí. Raduji se, že naši tři jinoši, které nd. Váš pan arcibiskup přijal do semináře na svůj účet, požívají u Vás sympatií a že jsou snaživí. Rovněž mne těší, že hodláte pro nás uspořádati sbírky. Věřte mi, že nerad se obracím na veřejnou dobročinnost, když již takové laskavosti vašeho arcipastýře jsme účastní, který tolik pro naše jinochy obětuje. Jsou to skutečně hodní hoši a oprávněují k velikým nadějím. Jejich přáním jest, aby byli přijati do vašeho kleru, kdyby našli dobrotivého biskupa, který by je přijal. Připravujeme nyní klerus pro Bulharsko a máme mnoho jinochů, kteří se hlásí jsou to zvlášť semináristé pravoslavní ze Sofie a Plovdiva, kteří by rádi všichni přišli, ale kde najdeme pro ně místa? Prosím Vás, otažte se u jezuitů, františkánů i u ostatních řádů a kongregací, i u ordinariů. zdali by je mohli za své přijati. Od nás přišli k Vám se sv. Cyrilem a Metodem první hlasatelé víry. Bohdá, že i nyní byste od nás dostali dobré pracovníky pro vinici Páně. Jinoši tito nemají dosud ducha katolického, ale dají se z nich vychovati zdatní pracovníci, poznají-li čisté pravdy svaté víry a uvidí dobrý příklad, jaký dává váš lid v hojnosti.

Náš národ, utkvělý dosud v pravoslaví, brzy se obrátí, až bude mítí muže apoštolské z vlastní krve. Přijdou-li pastýři, shledá se okolo nich i stádo.

Proto slitujte se nad naším národem, který touží po pravdě náboženské a je tak blízce sjednocení. Proste, sbírejte, podporujte dobré Bulhary a náš národ, přijda k jednotě víry, se vám hojně odmění.

Dovolte, abych Vám poněkud vylíčil naše poměry, v nichž zde žijeme, abyste se přesvědčili, že vaše oběti nebudou bez úspěchu, neboť vše tomu nasvědčuje, že v Bulharsku jest žeň zralá a potřebuje jenom, aby se dostavili pracovníci.

Může se říci bez nadsazování, že lid bulharský pravoslavný jest v otázkách náboženských hrozně neuvědomělý.

Jinak jest to lid nábožensky založený. Panuje-li mezi ním skutečně bezvěří, jest příčinou toho úřední církev pravoslavná, která postrádá autority k tomu potřebné. Příčinou bezvěří jsou okolnosti vnější i vnitřní.

Okolnosti vnější. Především se všady pozoruje úbytek velké pravoslavné církve ruské, která byla sloupem všech ostatních církví východních, a zvláště bulharské, vyobcované patriarchou cařihradským, pronásledované od Řeků i Srbů.

Pochopujeme politování hodně postavení pravoslavi v Rusku. Ježto přestalo zlato ruského cara vykonávati svůj vliv, upadla její sláva a nachází se v rozvratu.

Církev cařihradská je příčinou konfliktu mezi Řeky a Bulhary roku 1861 a netěší se sympatiím u lidu bulharského. Hříchy církve cařihradské na národu bulharském spáchané jsou příčinou, že ji má národ tento v ošklivosti a nazývá ji církví fanariotskou, název to méně než lichotivý. Církev rumunská, srbská a řecká jsou lidu bulharskému málo sympatické, neboť vedou záhubný boj proti národnosti bulharské v těchto krajích. V živé paměti jsou poslední výpady Řeků na bulharské území, kde Bulhaři o svůj majetek oloupeni a ze svých domů vypuzeni byli. Ostatní pravoslavné východní církve patriarchátu antiošského, alexandrijského a jerusalemského jsou příliš vzdálené, než aby mohly mít vliv na poměry pravoslavné církve bulharské.

Tím způsobem rozvážnější Bulhaři, kteří ve svém náboženství hledají jakous duchovní potěchu a posilu, nenacházejí ji, neboť jí schází náboženská autorita. K tomu se druží ještě něco. Národ bulharský vidí, že církev ruská je rozvrácena, že si Rumuni a Srbi bez sněmu ekumenického zřídili patriarchy, že církev řecká je plná rozvratných živlů, a z toho přišli k té logické závěrce, že církev pravoslavná nemá a neumí si získati té autority, jaká by jí příslušela, a proto je lid vůči své církvi netečný.

O okolnosti vnitřní. Hodnostáři věřší nesnažili se vymíknouti ani svatostí života ani vědomostí. Pravoslavní mniši nejsou lepší, než kněžstvo světské, proto ani kněžstvo ani lid si jich nevází, nevida u nich ani svatosti života ani snahy po vzdělání. Tento nedostatek svatosti a vzdělání jest i příčinou, že lid svého kněžstva nemá v úctě. Zločín Cařihradu, chtějícího počestiti Slovary balkánské, zůstane Bulharům vždy v trpké paměti, zvláště proto, že fanar¹⁾ dal spáliti všechny knihy bulharské a tak zničil celou literaturu tohoto národa.

Touha po unii. V takovém postavení se octnuvši bulharský lid hledá cesty a prostředky, jež by jej přivedly do uspořádaných poměrů. Oči jeho obracejí se vždy více k církvi katolické, která u něj vzbuzuje úctu svou ukázněností, svatostí a schopností ve vedení duší. Ve školních knihách posud se nacházejí stopy dřívějších poměrů lidu bulharského k církvi katolické. V mnohých člancích připomíná se výtečných biskupů-vlastenců, ačkoli byli katolíci. Vzpomínají se i vůdcové bulharského lidu v těžkých dobách, ač se o nich ví, že byli katolíky. Církev katolická má tedy dobrou pověst, a jak již od dříve známo, lid je hnutí unionistickému nakloněn.

Jakési nesnáze v tom ohledu jsou se strany pravoslavného kněžstva. Toto získati by nebylo těžko, neboť oni to sami cítí, jak málo je jim nakloněn bulharský denní tisk. Sami nemají časopisu, který by jim v jejich duchu přinášel informační a jiné zprávy. Časopis deník, veden v duchu ne výslovně katolickém, který by

přinášel i jejich přání a hájil jejich zájmy, získal by je bez výjimky, ukojil by jejich srdce, objasnil jejich rozhled a přiváděl by je pozvolna k pravému pochopení katolicství. Jejich dosavadní předsudky by snadno pominuly, cesta k unii by se otevřela.

Lid bulharský touží po uvědomění a snaží se je nalézt, miluje kázeň, pořádek a právo. Jistě mu nebude těžko oddělit se od Řeků, kteří mu k srdci nepřirostli, zvláště bude-li poučen o tom. Velkou úlohu vykonal by tu časopis, který by podával lidu poučení o pravé církvi Kristově, tím by přetrhal poslední nitky, které lid váží k Cařihradu.

Jsmo tedy v Bulharsku před velkými úkoly. Porozumí nám Řím a celý katolický svět? Pro časopis deník potřebovali bychom asi deset tisíc dolarů. Kéž by se našel bohatý dobrodinec, by nám je dal.

Shrnuji všecko do několika slov. Potřebujeme mnoho míst pro naše jinochy, bychom z nich vychováli dobré kněze. To by se stalo nejlépe ve vašich seminářích a klášterech. Máme takových jinochů tisíc, ale kam s nimi?

Druhá starost je připravovati půdu sjednocení časopisem deníkem a podobnými menšími časopisy. Vše ukazuje na to, že by se tak nejdříve prolomila zeď, jež nás dělí od našich rozkolných bratrů. Než i zde jsme sami slabí, neboť katolíků v Bulharsku je málo a oběti tak veliké neschopno.

Doufáme však pevně, že Bůh vzbudí nám dobrodince a že Ten, jenž dal, aby byl učiněn začátek, dopřeje i dobrého ukončení.

Připravujeme se na eucharistický a unionistický kongres v Chicagu!

H. Dostál.

Ve všech katolických časopisech v poslední době objevují se nadšené články, jedající o eucharistickém světovém kongresu v Chicagu, jenž se bude v tomto velkoměstě konat ve dnech 21. a 22. června. Bude to, dle příprav a načrtnutého programu, sjezd velikolepý. Všichni národové přijdou, aby se poklonili Ježíši Kristu, Pánu našemu v nejsv. Svátosti oltářní skrytému. Všichni nadšeně zpívají budou: „Tantum ergo Sacramentum, veneremur cernui!“

Naše české i slovenské časopisy, jakož i jiné slovanské přinesly už nejen zprávy o své organizaci v Chicagu k tomuto sjezdu utvořené, ale i svůj pečlivě vypracovaný program. Tak z pera vdp. Prokopa Neužila O. S. B. četli jsme v „Katolíku“ nadšený článek vztahující se k euch. kongresu. Národní svaz českých katolíků má již zorganizovaný celý výkonný výbor se všemi chicažskými důst. pp. faráři a kaplany, jakož i vynikajícími laiky. Slovanská katol.

„Jednota“ a jiné slov. časopisy přinesly už svůj program a v čele celé akce stojí vynikající slovenští kněží jako: ndp. msgr. Viktor Blahunka, dp. Řehoř K. Vanišćák O. S. B. a jiných více. Práce mezi námi katol. Slovaný je tedy v proudu!

Při tomto eucharistickém kongresu konati se budou také porady, vztahující se k světové myšlence unionistické. Celá pak situace v této otázce postoupila v době poslední tak dalece, že s ní můžeme určitě předstoupit před forum naší veřejnosti.

Na přání samého sv. Otce Pia XI. konati se budou při světovém eucharistickém kongresu v Chicagu porady a schůze zvláštního odboru sjezdového pro východní církve a pro církevní jednotu, pro kterouž, jak známo, pracovalo se nejprve a především na Moravě v arcidiecési olomucké a na Velehradě hned od r. 1863, a pak hlavně od roku 1885, po vydání slavné slovanské Encykliky sv. Otce Lva XIII. „Grande munus“, za vedení velikého Slavjana, muže dle srdce Božího, metropolity moravského, v pověsti svatosti zesnulého tatíčka Stojana, který celou velikou duší svou žil a celým úsilím pracoval pro ideu cyrilometodějskou, k jejímuž realizování založil Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje.

Čeho se dnes horlivě chápou nejlepší a nejvýše postavení mužové v církvi katolické, ano i sami papežové, nejmoudřejší a nejvzdělanější mužové celého světa křesťanského, pro co se nadchnuli horliví synové svatého Ignáce z Loyoly, sv. Benedikta, sv. Alfonsa, sv. Dominika, krátce, pro co chtějí horlivě pracovat nejslavnější církevní řády světa, to bylo v programu, na tom se na Moravě pracovalo už přes 60 let!

A s jakou těžkostí, s jakými oběťmi! Vídeň, její vláda, ba, žel Bohu, i německá rakouská a maďarská hierarchie stavěla se tehdy proti této Boží myšlence. Při oslavách velehradských roku 1885 vymyslela si nám vždy nepřátelská Vídeň a její vláda černé osýpky v okolí Velehradu, aby jen cyrilometodějskou ideu poškodila, ubila, aby na Velehrad Slované nešli!

Ve Vídni katol. Čechům odepírány byly české katol. bohoslužby, ale „Los von Rom!“ se trpěl!!! a tu pak v celých houfech naši krajané vrhali se v náruč nevěry a sociální demokracie, vedené Židem Adlerem!

Co se tehdy dalo v Uhrách se Slováký a Slovaný vůbec — toho nelze s hořkostí ani vzpomínat! Maďarí nechtěli nikomu, ani biskupu Strossmayerovi, dovolit navštívit Velehrad a jen oklikou a tajně naši čelní slovenští a slovanští mužové dostavili se k hrobcům Metodějově na Velehrad!

Pisatel těchto řádek jako malý student tyto bolesti prožíval a vryly se mu hluboko v paměť a v duši. Viděl slzy českých bratří z Vídne i milých Slováků; šel blízko v průvodu za velikým ďakovským biskupem Jiřím Strossmayerem a volal mu s nadšením: „Vítaj, vладыko!“ „Živili Hrvati!“ Viděl jej, toho velikého jugoslávského církevního bohatýra — slzet!

Morava, Velehrad stál v čele právě proto, že to byl Metodův

Velehrad, z něhož více jak před 1000 lety vyšlo jasné, hřejivé, živné slunce křesťanské osvěty pro celé Slovanstvo! A to je naše radost, naše pýcha, naše právo na prvenství v této velké otázce, jež se již stala světovou.

Provolání.

Proto tímto obracíme se na všechny věrné syny našeho českého národa, na bratry Slováky, Poláky, Rusy a Ukrajince, na Srby, Chorváty a Slovince, i na ty naše nejmenší lužické Srby, aby se letos do Chicaga v počtu co největším dostavili na eucharistický kongres, uctít Syna Božího, Ježíše Krista, toto Světlo světa v nej-světější Svátosti oltářní a Jím posvěcení a posilnění dali se do práce pro sjednocení všeho Slovanstva v jednotě víry svaté, Kristem Pánem založené!

Drazí krajané! Bratří Slované! Snad nikdy více nenaskytne se nám zde v Americe tak příhodné chvíle k této vznešené práci, jako tomu bude letos v červnu v Chicagu! Musíme si však uvědomit, že zdar celé akce spočívá hlavně na nás, katol. a řeckokatolických i pravoslavných křesťanských Slovanech. Přijedou sem vzácní hosté ze slovanských zemí z Evropy, přijedou zástupci sv. Otce z Říma, přijedou slovanští arcibiskupové, biskupové, opati a preláti, ale v počtu omezeném, neboť cesta do Ameriky pro znehodnocenou valutu, zvláště ve slovanských zemích, je pro ně nesmírně nákladná. Musíme tedy my zde v Americe chopit se iniciativy a energicky pracovat k tomu, aby těch 5 milionů katol. křesťanských Slovanů, bydlících ve Spoj. státech, dobylo si před světovým forem respektu při eucharistickém a unionistickém letošním sjezdu.

V Chicagu každá slovanská národnost zastoupena je svými osadami, takže tím se celá akce usnadní, když v osadách těch zřídí se zvláštní výbory pro unionistickou otázku, které by jistě ochotně spolupůsobily s ústředím Národního svazu českých katolíků, jenž už svůj přípravný výbor, jak jsme napsali. zvolil. Je třeba této organizace, je třeba svorného postupu nás všech, je třeba nyní vypracovat řádný, pevný program k jednání, o čemž napíšeme něco příště.

Každý česky a slovansky cítící věrný katolík je k práci této co nejsrdečněji zván jménem výboru našich krajanů v Chicagu, jenž si pisatele tohoto svolání, ač posud ještě churavého, za čestného předsedu zvolil, jako důvěrníka Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Dnes pak každý náš horlivý duchovní správce ve své osadě měl by býti důvěrníkem pro tuto vznešenou práci, která v konečném svém cíli znamená rozšíření království Božího na zemi. Nuže, do práce! Do práce pro realizování toho, po čem toužil před svou bolestnou smrtí náš Pán Ježíš Kristus: „Ut omnes unum sint“ — „Aby všichni jedno byli!“ Ó, staň se! Kyrie eleison, Christe eleison!

V zájmu unionistické myšlenky ve Spoj. státech.

H. Dostál.

Velkých činů doba nová
pro Slovanstvo vstává znova.
Stojan Slávů vede řad
v jásající Velehrad.

Slovanstvo Boží prozířetelností octlo se po světové válce na prahu doby nové, nesmírně důležité epochy, v níž, spojeno jsouc ideově, na poli nábožensko-kulturním, mohlo by jak pro sebe, tak i pro národy evropské vykonat dílo obrovské. Toto chápali již před válkou mužové rozhledu světového, jako na příklad velký papež Slovanů Lev XIII., moravští buditelé-kněží a vůdcové: František Sušíl, Pavel Křížkovský, Ignát Wurm, děkan Vykydal i Vychodil, děkan Studený, arcibiskupové olomučtí: kardinál Fürstenberg, kardinál Fr. Bauer, ale především v Pánu zesnulý arcibiskup Stojan se svým mladým spolupracovníkem, zemřelým zde v Americe, Adolfem Jaškem. U jiných Slovanů byli to především Solověv, Strossmayer, Slomšek, Slovák dp. Sasínek, ve Vídni prelát Horný, dp. Tomáš Bláha atd.

Nyní nastala tedy pro Slovanstvo doba nová, velkých činů i pro nás zde v Americe usazené. Blížící se pak velkolepě připravovaný eucharistický a unionistický kongres v Chicagu podává nám příležitost, abychom před celým světem prokázali, co v této svobodné, nové, adoptované, milé domovině dokážeme.

Národ náš i ostatní slovanští národové v Americe jsou zde velice důležitým exponentem svých bratří, žijících v Evropě, což se nejjasněji ukázalo za světové války, kdy jsme se všichni chopili rozhodně sami iniciativy a za těžkých okolností pomáhali jsme svým bratřím k svobodě politické v samostatných slovanských státech. Tehdy jsme šli ideově společně: Čechové, Slováci, Poláci, Rusové, Ukrajinci, Srbi, Chorváti i Slovinci, a dokázali jsme věc velikou! Na tomto základě je třeba budovat dále, a to kulturně a nábožensky.

Abychom pak pod americkým slavným hvězdnatým praporem jako věrní synové a občané této mocné Unie něčeho v příčině výše uvedené dokázali, bude třeba náležité organisace a pevně vytknutého programu, o čemž bude možno už nyní jednat, ale o čemž hlavně chceme pojednat, až se v Chicagu letos v měsíci červnu sejdeme. Bude to vznešená, kulturně-náboženská osvětová práce pro spojení Slovanstva a obrození v duchu velkých slovanských apoštolů svatých Cyrila a Metoděje.

Dobře si uvědomujeme, že je to práce veliká, nad naše síly, ale jen ten je malým, kdo se leká práce pro velký cíl. Mějme všichni poctivou, pevnou vůli k velkému činu, k Božímu dílu, a našim snahám, naší dobré vůli a práci požehná nebes Pán.

Spoj nás všechny láska svatá,
zahyň, nesvornosti klatá,
Slovanům buď jeden duch:
„Jedna víra, jeden Bůh!“ —

Bude tedy třeba:

1. Utvořit ve Spojených státech i s Kanadou Slovanskou křesťansko-katolickou unii ku podpoře snah vytčených a hlavně k uskutečnění sjednocení církve západní s východní.

Tato Slovanská naše unie stála by v dohodě se zdejšími episkopátem přímo pod správou samého svatého Otce v Římě, a byla by podřízena prvotnímu, původnímu vedení na cyrilometodějském, slovanském Velehradě na Moravě, kde se prvně začalo před 60 lety pro ideu cyrilometodějskou pracovat.

Z Ameriky přes Řím a přes Velehrad ke všem bratřím Slovánům!

Všichni bratři Slované mají ve veliké úctě svaté bratry Cyrila a Metoděje, a právě proto je jim a bude jim jediným vodítkem velehradská křesťansko-katolická unie. Kdo myslí nebo jedná jinak, ten nepochopil duše slovanské a ten zanáší spíše v unionistické hnutí zmatek.

(Pokračování.)

Směs

Katolíci v Norsku. Katolíků je v Norsku sice málo, jen 2700 duší, ale hledí s radostnou nadějí do budoucnosti. Jejich důvěra spočívá se na Boží Prozřetelnosti, na upřímnou a opravdovou snahu připravovati seč vlastní síly stačí cesty Páně, a nadšení jejich je živeno vzpomínkami na slavnou katolickou minulost jejich vlasti. Nejslavnější doba v dějinách Norska byla doba katolická. Dokud katolíci Norové milovali a respektovali církev, dotud byla vlast jejich velikou a šťastnou. Až po unii s Dánskem víra katolická byla s Norska násilně vypuzena, vybledla i sláva a moc národa a státu norského. Svatý král Olaf Haraldson, jemuž Norsko vděčí své pokřesťanění, ujmaje se myšlenky sjednotiti severany v jedinou velkou říši křesťanskou, čerpal svou energii jediné z náboženství katolického. Katolická víra změnila úplně barbarské drsné mravy, zušlechtila duši i řeč pohanských dosud severanů, a vši země ozývaly se normanskou řečí chvály Boží. Sv. Olaf padl sice jako mučed-

ník za víru, ale právě jeho smrtí zlomena byla nadobro všechna posavadní reakce pohanská a nyní začíná Norsku nová perioda slavných a přešťastných staletí. Začaly doby slavných norských králů, žijících s lidem a pro lid. Národ se dělil s králi o moc zákonodárnou a soudní ve svých sněmech (ting), originelní kultura norská se počala utěšeně rozvíjet a zkvétat, národ byl šťastným. Jiné kraje měly knihy většinou jen latinské, v Norsku rostla literatura, psaná norštinou, Norroenamaal. V této době vznikají krásné legendy norské a islandské. Jméno norské je slavným ve všech zemích sousedních, kde známy byly dobře činy norských velikánů od Gangra Rolfa, zakladatele Normandie, až po krále Sigurda Iorsahu, jenž s deseti tisíci norskými křižáky táhl do Palestiny osvobodit Svatou zemi. Hierarchie norská byla zřízena v roce 1151. Toho roku přišel do Norska anglický kardinál Mikuláš Brekspeare, potomní papež Hadrian IV., jako apoštolský delegát a založil v nynějším Trondhje-

mu první arcibiskupství. Tam nad hrobem svatého Olafa, královského mučedníka, kde do dneška nejvýznamnější katedrála severu ční k nebi, mělo Norsko své první církevní středisko. Tomuto arcibiskupství podléhalo deset biskupství severních, a to čtyři norská v Oslo, Hamaru, Bergenu a Stavangru, a šest mimonorských, totiž dvě na Islandu, jedno v Gronsku, pak po jednom na ostrovech Far-Oer Orkney a Hebridech. Přeletěly věky a přišla pseudoreforma luteránská. Cizí vojska přinesla do Norska cizí zákony a vnutila lidu luteránství. Nějakou dobu dovedl lid se bránit, ale byv politicky velmi oslaben a zubožen, podlehli přísným zákonům dánským, jež vypudily katolictví ze země. Pod trestem smrti byl katolickým kněžím zakázán pobyt v zemi a smrtí se vyhrožovalo všem, kdož žítí chtěli dle víry svých katolických otců. Církvi katolické bylo znemožněno všechno působení v Norsku na staletí. Teprve v roce 1945 byla v Norsku dána náboženská svoboda všem, kdož nepatřili k luterskému náboženství státnímu. Dva roky předtím bylo královským výnosem dovoleno několika v Norsku žijícím katolíkům utvořit náboženskou katolickou obec. Prvním knězem této katolické obce byl dřívější kurát štokholmský P. Montz. Jižní Norsko patřilo tehdy pod apoštolský vikariát švédský. Roku 1856 byl posvěcen první katolický kostel norský v Oslo, postavený od rakouských redemptoristů, kteří tam začali působit roku 1849. Nová katolická obec založena roku 1858 v Bergenu a prvním jejím duchovním správcem byl konvertita norský Kristof Holfeldt. Brzy potom vrátil se do Norska druhý konvertita P. Jan Daniel Stub, barnabita turinský, a jeho zásluhou a přičiněním byl v Bergen postaven kostel svatého Pavla, nejkrásnější prý kostel Norska. V těchto letech byla zřízena misie zemí severních pro Švédsko, Norsko, Island, Gronsko, Far-Oer, severní Kanadu, Laponsko. Prvním biskupem této misie byl konvertita ruský msgr. Dionkovský. Jeho nástupci Francouzi Bernardu podařilo se založit v Norsku několik misijních stanic. Roku 1880 založil Bernard ve Frondheimu kněžský seminář pro norský dorost kněžský, svěřený péči otců Naší Paní Lasalett-ské. Seminář zanikl však roku 1891

odchodem těchto řeholníků z Norska. Roku 1887 vystřídal biskupa Bernarda z dob válečných nám dobře známý a v zemích severních i u protestantů velmi vážený apoštol Norska, biskup Fallize, rodák z Lucemburku. Přijal od svého předchůdce osm misijních stanic se 6 kostely, 3 kaplemi a 21 kněžími. Biskup Fallize, jmenovaný apoštolským vikářem, založil několik stanic nových a pořídil také první katolický norský týdeník „Sv. Olaf“. Pro stáří a churavost odstoupil tento biskup roku 1921 a jeho nástupcem se stal biskup Smit. Katoliků je dnes v Norsku 2700 duší, farností devatenáct, kněží 21. V 16 nemocnicích a 12 školách pracuje neúnavně pro království Kristovo 260 řeholních sester, nesmírně milovaných i od protestantů, kteří obdivují dílo katol. charity. — A. Dokoupil.

Z posledních okamžiků kardinála Merciera. Kardinál Mercier ve své nemoci byl navštěvován četnými vynikajícími osobnostmi, které mu vyslovovaly nejvěrejší sympatie. Kardinál řekl kromě jiného: „Vím, že mnoho jest těch, kteří se za mne modlí, operace se též zdařila, ale žaludek již nechce pracovat. Lékaři již nemohou nic pro mne vykonat. Jest již blízký okamžik, kdy mne zavolá sestra Terezie.“ (Světiče z Lisieux, kteroužto karmelitánku kardinál měl ve zvláštní úctě.) — Po přijetí svátostí umírajících prohlásil kardinál, že vždycky se modlil o tu milost, aby ji mohl před svou smrtí přijati. Nyní jest mu volněji, cítí, jak velkým ulehčením je pro nemocného poslední pomazání. Nyní se úplně odevzdává do vůle Boží. Tak často říkával jiným, že Bůh je pln lásky. Do této lásky klade teď všechnu svou důvěru. Oko kardinálovo zůstalo úplně jasné. S úplným klidem očekával odloučení se duše od těla. Na svém nočním stolku měl kříž, relikvii svaté Terezie od Ježíška a obraz Panny Marie Lourdské. V sobotu, dne 23. ledna, přesně o 3 hodinách, kardinál Mercier vydechl naposled. Onen den začal mši svatou v příbytku nemocného, kterou sledoval kardinál s největší usebraností, jak bylo patrné z toho, že při modlitbách kněžských namáhavě též dělá kříž a bije se v prsa. Po mši svaté začali se modlití modlitby umírajících. Po těchto modlitbách tajemník arcibiskupa malinského msgr. Legrain-ve praví: „Eminence, nyní se pomod-

líme Te Demu na poděkování Pánu Bohu za všechny milosti, které vám uštědřil." Kardinál souhlasně kývl hlavou. A verše velepisně díky zvolna a velebně se nesly ke Stvořiteli... „Magnificat," řekl nato kardinál. A verše dikučinění Matky Boží se nesly k nebesům... Potom ještě žalmy De profundis... a Miserere. Pak prosil kardinál, aby ho nechali chvíli o samotě... Před polednem přišel apoštolský nuncius a přinesl umírajícímu nejvyšší apoštolské pozhnání. Potom počal zvolna prositi: „Eminence, obětujte svůj život za svou diecési, za církev, za vlast." Kardinál svolil. „Eminence, obětujte svůj život za jednotu církvi, všech církví křesťanských v jedné a pravé církvi Kristově." A kardinál projevil svůj souhlas. Rovněž tak souhlasně odpověděl na poslední prosbu nunciovu: „Eminence, obětujte svůj život za Nejvyššího pastýře našeho." Věšlo ještě několik jeho přátel. Odpoledne o tři čtvrtě na 1 hod. kardinál počal se modlití Credo (Věřím v Boha). Když se domodlil, učinil velký kříž, a to tak slavnostně a velkolepě, jak jej dělával při slavných službách Božích v katedrále. Pak se loučil s okolostojícími slovem „au revoir" (na shledanou), zdlouha políbil svůj měděný kříž, hlava jeho se sklonila a dýchání značně ochablo. Ke druhé hodině chopil se umírající ruky bratra Huberta, kterou pustil teprve při svém posledním výdechu. Hlava jeho se sklonila ještě více. Napjatá atmosféra v příbytku umírajícího byla plna modlitby a vzlykotu. Všichni byli ztřnuli při slabém chropotu umírajícího. O tři čtvrtě na 3. hod. dýchání dosud pravidelně ustalo. „Působilo to dojmem," praví očitý svědek, „že o 3. hodině, v hodinu smrti našeho Spasitele, duše kardinálova bude již v nebi." Nebyl to ještě konec. Jen dýchání se na několik okamžiků zastavilo. Následoval pak slabý vdech... ještě se několikrát opakoval se slabým výdechem a přesně o třech hodinách nastal úplný klid.... Kardinál Mercier zemřel... Čekalo se to a přece dojem byl ohromující... Všechny noviny již referovaly o tom, co následovalo. Belgie byla zahrnuta se všech stran těmi nej-sympatičtějšími projevy soustrasti... I známý Herriot poslal projev: „V době tragické, jakožto reprezentant vlastnictví národa, s nímž jsme spojeni

páskou bratrství, Jeho Eminence kardinál Mercier hájil práva své země, bil se za věc, která byla též věci naší; pevná energie, prosta každého násilí, mu získala na všech stranách nej-zaslouženější obdiv."

Za zemřelým kardinálem Mercierem. Nejen celá Belgie, nýbrž celá církev, ba celý kulturní svět jest hluboce dojat úmrtím velkého filosofa a vlastence, mechlinského kardinála Merciera. Jen letmo dotkneme se hlavních jeho zásluh. Když v letech devadesátých minulého století papež Lev XIII. volal kulturní svět ke studiu thomismu, zbudoval Mercier s pomocí belgického e-piskopátu v Lovani centrum neoscholastické filosofie, slavný filosofický ústav s bohatou knihovnou, a sám psal stěžejná díla o psychologii, logice, metafysice, o kriteriologii a o dějinách scholastické filosofie. Celý svět byl rozhořčen nad vandalismem Němců, kteří za války toto dílo Mercierovo, lovaňský ústav a knihovnu, v sutiny a popel obrátili. Byl-li Mercier spolupracovníkem Lva XIII. pro znovuoživení studií scholastických, byl papeží Piu X. spoluprávníkem v boji proti modernismu. Proslulý jest Mercierův pastýřský list o modernismu. Za války pak, když Belgie byla Němci obsazena, byl Mercier vlastním reprezentantem belgického patriotismu, nositelem naděje na konečné vítězství a vtělenou výčitkou proti bezpráví německé okupace Belgie. Jako dobrý pastýř neopustil svého stádece v těchto dobách hrůzy a neustal svými pastýřskými listy a jinými veřejnými projevy protestovati proti bezpráví německé soldatesky a posilovati národ v lásce k vlasti a v naději na lepší časy. V těchto dnech okupace doslovně jako dobrý pastýř vydával život svůj za ovce své a svou statečností a neohrožeností vzbudil úctu i u svých nepřátel. Není snad přehnáno tvrzení, že kardinál Mercier a jeho pastýřské listy Němcům větší rozpaky působily než belgická armáda. Jaké úcty kardinál Mercier u svého národa právě pro tuto vlasteneckou činnost požíval, možno nejlépe viděti z toho, že dne 15. listopadu roku 1918 belgický král v čele své armády jemu jako vlastnímu morálnímu vítězi holdoval. Poslední leta po válce byl Mercier spolupracovníkem papeže Pia XI. ve snahách unionistických. Snahám po sjednocení Říma s angliká-

ny byly věnovány mechlínské konference, snahám po sjednocení pravoslavného Ruska s Římem byly věnovány tak zvané unionistické týdny a zřízení benediktinského kláštera v Belgii, jemuž tyto snahy byly dány za hlavní úkol. Těmto snahám věnoval se Mercier s veškerou láskou, kterou uznávali a cenili jak anglikáni, tak i pravoslavní. Jistý ruský diplomat řekl: „Dobrota Mercierova pro sjednocení církvi více vykonala, než nejučenější theologická pojednání.“ Kardinál Mercier byl asketou. Muž, jemuž sám král s celou armádou a s celým národem jako vlastnímu vítězi holdoval, spokojil se po celý život prostým nevytopeným pokojíkem, odpočíval vždy jen na tvrdém slavníku a i v bruselské nemocnici po operaci rozhodně odmítl nabízené mu pohodlnější lůžko. Při operaci rakoviny žaludku odmítl narkosu a morfiové injekce jen proto, „by mohl s Kristem trpětí“. Všem pečlivým Martám, které by rády o jeho pohodlí se staraly, odpovídal: „Nejdříve duše a potom teprve tělo!“ Jaké to vítězství ducha nad tělem! A ještě něco: tento muž vědy a činu dovedl si zachovati něžné, takřka dětské srdce až do nejpозdnějšího stáří. Muž, jemuž úctu vzdávali králové a presidenti, je zvláštním ctitelem maličké světe Terezie Lisieux. Její obrazy má vedle kříže před očima, jako by se u ní chtěl naučiti křesťanské pokoře a dětskému smýšlení! Jaký to pohled! Veliký theolog a filosof a státník učí se od maličkých dívků! Vidno z toho, jak vážně bral slova Kristova k apoštolům řečená: „Neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království nebeského.“

L. N.

Znáte blahoslaveného Jana Sarkandra? „Příkladný život, plný strasti a neúmorné práce, zasloužil Sarkandrovi jména čestného v dějinách církve Boží, i kdyby nebyl korunou mučednickou dovršil své slávy. Lze právem o něm tvrdit, že, jak svatě zemřel, tak svatě i žil. Míle dojmá v celém životě jeho pravá, upřímná zbožnost: neklamnou toho známkou jest jeho úcta bl. Panny, jakou ji již za dob studijních prokázoval, jsa členem Mariánské družiny všude tam, kde konal studia. A jako kněz znovu projevuje svou lásku k ní, ubíraje se na pout do Čenstochové. Hluboká jeho zbožnost vnikla mu též

onu myšlenku před příchodem lisovčiků do Holešova. Vše trne v úzkostech a strachu — Sarkander však vybízí ku přijetí svatých svátostí, útočiště běře k Bohu svátostněmu a v pevné důvěře v Něho jde s Ním vstříc neznámým zástupům. A vpravdě, kdyby veškerý jeho předchozí život nebyl tak proniknut hlubokou a upřímnou zbožností, nebyl by ani poslední měsíc jeho života na lůžku bolestném v žaláři tak příkladně zbožný, tak dojmavě trpělivý! Jeho modlitba kněžských hodinek i za největších bolestí jest jen důsledným projevem onoho ducha modlitby, jež si byl dříve osvojil v životě kněžském. Vedle zbožnosti, jež zocelila povahu Sarkandrovu v mukách tak krutých, nemálo přispívala k síle jeho duše nabytá již otužilostí v utrpeních. Veškerým životem Janovým červenou nitkou vine se tělesné i duševní utrpení. Rozbouřené náboženské poměry v Opavě nedovolují mu ujmouti se duchovní správy v sousedním Jaktatě, a Jan ohrožován i na životě, pobýváje u svého bratra v Opavě. Uvěznění bratra Mikuláše pak naplnilo duši jeho jistě též starostmi a hořem. A jak se vedlo jemu samému v žaláři kroměřížském, o tom svědčí nejlépe jeho dopis Uničovským. V Charvátcech přišly zase starosti duševní, když nastal mu rozpor s farníky pro otázky bohoslužebné. A jak trpěl asi duševně v Holešově, když bylo se mu tolikrát domáhati výživy, právem mu náležející, a když pozoroval, jak protestantská šlechta okolní pro jeho oprávněné požadavky ho nenávidí! Vpravdě, ni jediného světlého, radostného rysu nepozorujeme v jeho životě, jen stále trpětí jest mu údělem! Hlubokou úctu vzbuzuje v nás Sarkandrova láska k duším a jeho vědomí odpovědnosti za svěřence. Osobní jeho zájmy ustupují zcela do pozadí, když žádá Uničovské z vězení, by se zaopatřili v duchovních věcech tak, aby v ničem neutrpěli škody. A ještě zřejměji projevuje toto vědomí odpovědnosti a svou nezištnost v krásném dopise z Rybníka Lobkovicovi: raději zřídá se fary a chce se státí zámeckým kaplanem, jen aby pro jeho osobu holešovští farníci neutrpěli na svých duších škody. — Jan Sarkander byl duchem velikým.

Kdo statečně trpí za své povinnosti, velký jest; větší ještě, kdo trpí nevinně. Jan trpěl, že věrný byl své víře a horlivý ve svých kněžských povinnostech, takže si přivodil nenávisť nepřátel. A trpěl nevinně. Tělo jeho bylo ve věku nejlepším zničeno; ale ten velký jeho duch žije i po staletích, žije jako skvělý vzor zvláště pro ty, kdo, jsouce jako on strážci a vůdci duší, nuceni jsou mnohdy kráčet cestou trnitou. Tělesný život jeho nepřátelé podlomili; než duch jeho zůstal nezlomný pro příklad všem, kdož vedou zápasu za věc svatou. Jsa z největších a nejlepších jejich synů, zůstane vždy ozdobou a chloubou Moravy! — Tak napsal v závěru cenného životopisu o blahoslaveném Janu Sarkandrovi dr. Josef Foltynovský. Kéž tento náš nejlepší životopis blahoslavencův nalezně místo v každé katolické rodině moravské! Máme blahoslaveného, jakého nám jiní národové musí závidět — ale zdá-li ho také známe? — k.

Modlíme se za národ a unii? V překrásné knížce „Život podle Božského Srdce Páně od P. Jos. Jaroše T. J., nalézáme vzácný návod, kdy a jak se máme modlit za náš milovaný národ. Na tuto modlitbu se všeobecně tolik zapomíná. A přece je to v zájmu každého z nás, abychom takovým způsobem ukázali, že jsme pravými vlastenci jako katolíci. O, kolik příležitostí se nám k tomu naskytá. Především při modlitbě ranní. Ve zmíněné knížce je připojena k vroucí modlitbě (str. 96) taková prosba: „...všichni svatí ochráncové vlasti naší, přimlouvejte se u Božského Srdce za nás! — Nedej zahynouti nám, ni budoucím, svatý Václave; vypros našemu národu věrnost ve víře, pro kterou jsi dokrvácel. Přispěj lidu svému, aby pod Ježíšovým praporem se všemi lidmi dobré vůle došel vítězství, svobody a míru synů Božích na srdci Krista Pána, Krále králů, jemuž s Otcem i Duchem svatým budiž věčná sláva. Amen.“ Při večerní modlitbě. Na str. 102 při zpytování svědomí večerním.. „Milosrdný Spasiteli... Děkuji Ti za to, že s i můj národ uvedl do svaté církve katolické. O, dej mu v tom vytrvalost a vzbud mu kněze a vůdce podle Srdce svého...“ Při mši svaté. Na str. 138 čteme ú-

mysl, s jakým chce zbožný katolík československý býti přítomen mši svaté... „Dychtím přispěti svému národu k spáse věčné i časné, aby rozkvetla mezi Slovany svornost, aby se sjednotili v náruči svaté matky katolické církve...“ Když kněz říká při mši svaté Pater noster — prosí katolíky vlastenec, str. 159: „Kéž rozšíří se po celém světě církev katolická, zvláště u národů slovanských!...“ Přijď, království tvé! Před svatým přijímáním prosí, str. 161: „...nepohlížej na vinu mou, nýbrž na víru církve svaté a udeř! jí pravou sjednocenost ve víře, zvláště v národě mém...“ Povzdech za dne, str. 416: „Viro, svatá viro, strážný anděle všech lidí i všech národů, buď zdráva! Ty, která zaháníš ze všech srdcí přišery zoufalství a vzpružuješ nás šlechetnou nadějí k energickému úsilí o spásu duší: neopouštěj nikdy národa našeho, vždyť bez tebe byl by ušlapán...“ Pravou perlou, jaké nenalezneme v žádné modlitební knize, je „Modlitba za národ“, již je tato jedinečná modlitební kniha naše zakončena. Zní takto: „Králi věků, Kriste Ježíši, pro lásku božského Srdce tvého prosíme, uděľ našemu národu tu milost, aby i u nás víra svatováclavská stala se a zůstala náboženstvím národním a národ československý stal se a zůstal věrně katolickým. Vzbud mu vůdce plné moudrosti a plné víry, neboť jen takoví roznicení budou svatováclavskou láskou k vlasti a národu Jedině v tvém Božském Srdci možno jest sjednocení Slovanů v pravé víře. Proto jen od tvého Srdce tu milost doufáme a o ni úpěnlivě pro tvou lásku k vlasti i celému člověčenstvu prosíme.“ — „Tvá jest, Hospodine, velebnost i moc i sláva i vítězství.“ (I. Par. 29, 11.) Nesmrtelný Králi věků, dej, ať za splnění všech těchto proseb se svatými ochránci děkujeme Tobě v o nom království, kde kraluješ láskou věčnou. Amen.“ — Kdo miluje svůj národ a chce se zaň dobře pomodlit, kdo chce ve svém srdci rozlítit touhu po unii, jevíci se činem, opatřil si tuto knihu! Byla napsána z velké lásky k naší vlasti a snahou autorovu bylo získati celý národ Božskému

Srdci Páně. Kéz nalezne pravého pochopení! NB. Právě se připravuje II. vydání v Dědictví svatojanském v Praze. —ský.

Z Bulharska. Ze sjezdu velehradského známý misionář P. Damian Giulov píše nám ze Sofie o strašných poměrech, v nichž se nacházejí bulharští obyvatelé z Trácie a Macedonie, kteří odtamtud od Řeků byli vypuzeni a musili si hledati útluku v Bulharsku. Postavení jejich jest zoufalé. Ze svého veden, nezůstalo jim nic než holý židomova nemohli s sebou vzíti ničeho, majetek jim byl zničen, dobytek odvot. Dřívější vzkvétající misie katolické v Odrinu, Kara-Agači a jinde byly již za války roku 1912 zpusťoseny; zbytky jejich byly nyní od Řeků zničeny. Vyhnaní katolíci obrátili se na naše misionáře v Sofii, kteří by rádi pomáhali, ale není z čeho. Hlad a bída jsou nemili hosté. Kéz se naidcu dobrodinci, kteří by nám podali pomocnou ruku. Každý dárek byl by pro ně vítán. O našich krajanech Česích, kterých žije nyní v Bulharsku, zvláště v Sofii několikrát set, píše P. Damian: „Pro naše Čechy byla nyní u nás zřízena zvláštní duchovní správa, kterou vede P. Josafat Markov. Naučil se česky, aby mohl působiti ve zpovědnici i ve škole, kde máme mnoho českých dětí. Bulharsky ještě neumějí a je jim milejší, mohou-li hovoreti česky, což zvláště při náboženství padá na váhu. Vaše knihy náboženské, které jste nám poslali, rozdali jsme jim, a nemohu vypsatí radost, kterou z toho měly. Také učitelé byli tím potěšeni. Můžete-li, prosím vás, pošlete nám české dějepravy, aby se mohly učiti katechismu a dějepravě v českém jazyku. (Byly jim už poslány. Pozn. pis.) S Čechy samými máme dosti nesnadnou práci. Jsou ve víře chladní, a noviny, které jim z vlasti docházejí, působí neblaze. Třeba tu velké trpělivosti a obozřelosti, abychom je životu náboženskému získali. Nemohli byste nám poslati pro ně nějaké náboženské listy? Můžete-li pro naše misie uspořádati nějakou sbírku, víte, že nám tím bude pomozeno, neboť potřeby jsou veliké a prostředků odnikud. Prosíme vás tedy nezapomínejte na nás.“ Tak píše bulharský misionář. Obracíme se na naše milé čtenáře s prosbou, aby bratřím Bulharům pro viru pronásledo-

vaným přispěli ku pomoci. Milodary zasilejte na Apoštolát sv. Cyri-la a Metoda v Olomouci, Wurmová 13.

Kolik poutníků bylo v Římě. Centrální výbor pro jubilejní rok 1925 uveřejňuje statistiku poutních vlaků, které o Milostivém létě přibýly do Říma. Celkem bylo 983 zvláštních vlaků. Z toho bylo 212.000 poutníků z Itálie, 39.875 z Německa, 12.892 ze Španělska, 11.593 z Francie, 7287 z Anglie a Irska, 5461 z Jugoslavie, 5325 ze Švýcarska, 5285 z Belgie, 4782 z Maďarska, 3854 z Československa, 3208 z Polska, 2783 z Rakouska a ostatek z jiných zemí, zvláště 5286 z Ameriky. Centrální výbor skončil svoji práci 25. ledna, ježto téhož dne přestaly platit poutnické lístky. Jubilejní poštovní známky zůstanou v platnosti až do konce roku 1926.

Misionářská výstava byla oficiálně uzavřena dne 10. ledna. Zůstane však zatím přístupnou každý čtvrtek a každou neděli od 9. hodiny ráno až do večerního klekání. Kulturní poklady výstavy, aby zůstaly zachovány účelům studijním, budou uloženy v Lateránském muzeu, kdež tak povstane stálá misijní výstava. Křesťanské muzeum archeologické bylo instalováno v tak zvaném Petrinum ve Vatikáně. takže také jeho dosavadní místnosti lateránské případnou muzeu misijnímu.

Na eucharistický kongres v Chicagu bude vyslán papežský legatus a latere, a to kuriátní kardinál. Nebude to kardinál Gasparri, jak se psalo nýbrž kardinál Luigi Sincero. Kongres v Chicagu, který se připravuje za vedení kardinála arcibiskupa Mundeleina, má býti obrovský a má se státi největším náboženským projevem, jaký dosud v dějinách lidstva se konal. Na kongres chystají se také účastníci z Evropy. Německo vypraví na kongres zvláštní vlak.

Eucharistický kongres v roce 1928. Světový kongres roku 1928 dle dosavadních disposic stálého výboru má se konat v Sidney v Australii.

V katedrále Notre Dame v Paříži za přítomnosti kardinála Dubois bylo slouženo rekviem za 3007 kněží, 1517 řeholníků a 335 řeholnic, kteří za světové války položili své životy na oltář Francie.

Úmrtí den mírového papeže Benedikta XV. byl v Římě vřele vzpomí-

nán, Od Božího rána až do pozdních hodin sloužili různí vysokí hodnostáři mše svatě u rakve zemřelého papeže v „grotách“ a po celý den hrnul se lid v zástupech uctít ozdobený hrob. Hlavní slavnost konala se za přítomnosti svatého Otce, všech kuriálních kardinálů, diplomatického sboru a mnoha hostů v Sixtině o 10. hodině. Mši svatou sloužil kardinál arc. florentský a po mši svatě vykonal Pius XI. slavnou absoliuci nad tumbou.

Sila katolictví v Anglii. Dle nového „Catholic Directory“ čítá se oficiálně v Anglii a Walesu 2,5 mil. katolíků mezi 38.158 mil. všech obyvatelů. V hořejší cifře jsou ovšem obsaženi pouze ti katolíci, kteří mají vůbec nějaké vztahy k církvi a proto mohli být církevní statistikou zachyceni. Ve skutečnosti jest katolíků v Anglii přes 3 miliony. Pro tyto katolíky pracovalo v roce 1924 celkem 2644 světských (roku 1925 — 2598) a 1452 (1445) řádových kněží. Na 713 duší připadá tedy jeden kněz. Nejsilnější diecése jsou: liverpoolská se 400.000 katolíky, salfordská 360.000, westminsterská 300 tisíc atd. Diecésních biskupů je 17. V roce 1924 bylo postaveno 39 nových kostelů a kaplí, 5 vyšších a 51 obecných škol katolických. Konverzí bylo v roce 1925 celkem 12.355, nejvíce z toho v arcidiecési westminsterské (londýnské), totiž 1675.

Počet katolíků v Japonsku je udáván na 90.000. Roku 1918 bylo v Japonsku katolíků pouze 75.000. Hlavní přírůstek přichází z kruhů japonské inteligence.

Konkordát Rumunska s Vatikánem. V rumunské ministerské radě, dne 26. prosince 1925 konané, bylo zásadně rozhodnuto, nový návrh konkordátu, v němž obsaženy jsou i poslední koncese, žádané Vatikánem, odeslati do Říma a pověřiti vyslance u Vatikánu pana Penese, aby elaborát doručil státnímu sekretáři kardinálu Gasparimu. Koncem ledna má být konkordát ratifikován oběma sněmovnami. Nový elaborát konkordátu je úspěchem nuncia Dolciho, který úsilovnou energií a s opravdovým uměním diplomatickým dovedl prosaditi u vlády názory a požadavky kurie, na druhé straně pak vzbudit pochopení ve Vatikánu pro stanovisko Rumunska. Otázka konfesních škol soukromých, hlavní příčina sporu mezi Vatikánem

a Bukureští, byla upravena zákonem, v obou sněmovnách schváleným. Zákon vyšel konfesiím vstříc. Správa církevních statků má být zřízena dle občanského práva. Církevní organizace jsou uznány jako morální a právní osoby. Stát si vyhrazuje pouze rozhodování o fondu, který bude utvořen za účelem podpory katolické církve. Právo jmenování biskupů si ponechává Vatikán, ale kandidát bude dříve oznámen vládě. Bez souhlasu vlády není jmenování možné. Biskupové musejí být státními rumunskými občany a jejich jurisdikce nesmí přesahovati hranice. Čanadská diecése bude proto rozdělena a z banátské části utvořena diecése samostatná, Bukovina, patřící dosud pod lvovského biskupa, bude přidělena k diecési jasské. Konkordát nepřipouští nových řádů, ale stávajícím řádovým společenstvem nebudou dělány žádné překážky.

Svatý Otec pro italské dělníky ve Francii a Belgii. Statistice italského dělnictva je zaměstnáno ve francouzských dolech a podnicích belgických. Na upozornění kterési francouzské katolíčky, stěžující si, že toto dělnictvo je v ohledu duchovním velmi opuštěno, ježto málokterý kněz v jejich okolí umí italsky, nařídil svatý Otec kněžím Společnosti svatého Pavla pořádati před vánočními v dělnických centrech a to v Charleroi, v St. Etienne a v Grenoble misie pro italské dělníky, a dal tamtéž poslat pro jejich rodiny tři tisíce košíků vánoční nadílky. V každém košíku byly dva obleky, po dvou párech punčoch, peřivo, sladkosti, kniha, obrázek svatého Otce, kalendář a lístek: „Svatý Otec v dobu, kdy zavírá v Římě svou bránu a kdy rozšiřuje milosti jubilea na veškerý svět, posílá rodinám italským, roztroušeným po dolech francouzských a belgických, dárek své otcovské dobroty na znamení svého požehnání a své upřímnější lásky.“

Deklarace rakouských biskupů. Nejen to pastýřský list, adresovaný věřícímu stádu, je to zřejmá deklarace nauk a pokynů o sociální otázce nynější doby. Odvolávajíc se na sociálního papeže Lva XIII., vysvětlují biskupové docela zřetelně a jasně teorii i praxi liberalismu a kapitalismu, socialismu, komunismu a bolševismu, vykládají dělníkům o jejich právech a povinnostech, o důstojnosti a povu-

ností práce, prácedárcům pak o právech a povinnostech prácedárce, o křesťanských zákonech co do spravedlivé mzdy, všem lidem o důstojnosti křesťanství a svatém bratrství křesťanském, připomínající všem jediný a poslední cíl člověkův, život věčný, jemuž vše konání nutno podřadit. Ke konci vysvětlují význam království Kristova, svatým Otcem právě prohlášeného. Deklarace vzbudila v rakouském tisku nesmírnou odezvu. Vyjímajíc listy socialistické, jež proti deklaraci zuří až nepříčetně, je v tisku ostatním, i liberálním vykládána deklarace věcně a rozvážně.

Nedostatek kněží ve Francii. V letáku „Des pretres“ čteme: Ve Francii jest mezi 36.000 farností více než 12 tisíc bez kněží. V každé diecézi jest 150—200 far bez duchovních. Někteří faráři musejí zastávat službu ve třech, čtyřech, až osmi farnostech. K tomu jest jich skoro třetina přes 60 let. Až zemrou, kdo je nahradí? Semináře zejí prázdnotou. Příčiny? Starého i nového původu. Válečná litice oloupila církev o kněžstvo. List „La Croix“ napsal dne 14. listopadu 1925: 3101 kněz, z toho 113 z pařížské diecése, vedle toho 1517 řádových kněží zůstali na bojišti. Číslice dokazují, jak hrozná jest vojenská služba kněží pro spásu duší. Druhou příčinou jest nedostatek dorostu následkem odkřesťanění školy. Třetí příčinu dlužno hledati v zabrání církevního majetku. V letech 1905—1906 bylo všechno zádušní a kostelní jmění konfiskováno. Kněží jsou odkázáni na almužnu a dobrá srdce věřících. Z části řemeslem si vydělávají chleba. Ký div, že za takových okolností vinice Páně osířela. Proto ve Francii zahájena akce, aby nedostatku kněžstva bylo odpomoženo. Kež jim Bůh žehná!

Darujte nám knihy! Protivníci katolíků poznali už dávno moc a sílu tisku a proto vynaložili vše, aby se této síly zmocnili a zabezpečili si vliv na všeobecné smýšlení. O, kdyby nyní vlivní a zámožní katolíci pochopili, kde se třeba uchopiti díla a skutkem zasáhli, v krátké by se změnila tvářnost země. Takto ale, když si jen stěžujeme a naříkáme a při tom, ač dobří katolíci, saháme po špatném tisku, nám nepřátelským a tím jej podporujeme, marně čekáme, že dosáhneme onoho vlivu a moci, který nám podle

počtu patří. Ze všech 80.000 časopisů, které dnes vycházejí, máme my katolíci, kteří máme býti světlem světa, jedva svých 2500 deníků, týdeníků a podobných časopisů! Jak žalostné to porovnání! Papež Pius XI. řekl ve své alokuci: Pro dobrý křesťanský tisk nekonáme nikdy přemnoho. Pro katolický tisk a jeho rozšíření musíme použití všech prostředků. Jeden z nich je ten, abychom přečtené knihy, časopisy a noviny dávali dále, aby čím více dobrého způsobily. Je mnoho těch, kteří by rádi četli, udělejte jim tu radost a tím zároveň konáme i dílo milosrdenství, „nevědomého poučiti“. Nenechávejme dobrých knih a časopisů ladem, posílejme je do světa. Apoštolát svatého Cyrila a Metoda dal již mnoha příznivcům adresy našich chudých krajanů v cizozemí, kteří s velkým povděkem přečtou i starší noviny, když jim přinášejí zprávy z vlasti. Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje je ochoten posloužiti i dalšími adresami. Někteří obětaví vlastenci, zvláště z Ameriky, zaslali i předplatné za tyto chudé krajany. Též přemnoho knih rozeslali různí dobrodinci zpráva na adresy jim zasláné a mnoho knih zasláno bylo na Apoštolát v Kroměříži, odkud za poslední tři roky rozesláno bylo osm metrů knih. Od podarovaných docházejí dojemná důkuvzdání za poslané knihy, i zde se vidí, jaký úspěch má dobrá četba. Naši legionáři seznámili se v Rusku s našimi krajany a posílali jim pak z vlasti knihy, o nichž nám tyto napsali, že se zhržili, jaké to knihy se v Čechách smějí tisknout. Naše knihy prý jsou docela jiné. Vyřizujeme všem dárcům knih poděkování a prosíme všechny lidi dobré vůle o další zásilky, neboť zásoby jsme úplně vyčerpali a přicházejí nové prosby o knihy. Zasílejte knihy na Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje v Kroměříži, který je dále odesle. Na přání zašle též adresy k přímému odeslání.

Obětavost. V lednu byla v Přerově apoštolátní slavnost v kostele na šifavě, po ní byla schůze v sále kláštera, kde o obrodu náboženského života a o péči o duši promluvil dr. Hrachovský z Olomouce. Účinek byl takový, že nezámožná sodálka přinesla řečníku 1000 Kč na Stojanov, z něhož se šíří náboženský obrod do našeho národa. — Tentýž účinek byl po schů-

zi v Holici, kde při malé návštěvě mluvil o významu Lidových domů a Orloven, z nichž má se šířit péče o duši. Sebráno přes 70 Kč na Lidový dům asi od 30 účastníků.

K úmrtí arcibiskupa Cieplaka. Podle časopiseckých zpráv mají býti tělesné pozůstatky biskupa Cieplaka převezeny do Polska. Naši poutníci římsí jistě se pamatují na tohoto trpitele, kterého bolševici v Rusku k smrti odsoudili a který pln nadšení k nám u obelisku mluvil na náměstí svatého Petra.

Nový zakládající člen Apoštolátu. Také na Slovensku Apoštolát zapouští kořeny pevně. Ústředí bylo posláno 5000 Kč ze sbírek nitranské diecése a 5000 Kč ze spíšské. Při tom se stal zakládajícím členem vysocedůstojný pan dr. Josef Buday, kanovník nitranský.

Ústřední výbor Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje konal svoji schůzi ve středu, dne 10. února. Řídil ji místopředseda kanovník Stavěl, který v úvodním proslovu zmínil se o jubileu metropolity Szeptyckého, jemuž poslán pozdravný telegram, o úmrtí horlitele pro unii, kardinála Merciera, o abrahamovínách pokladníka ústředí profesora V. Horáka a o jmenování kanovníka dra Hanuše monsignorem, jimž oběma blahopráno. Dále sděluje, že 8. března bude mít předseda Apoštolátu pan arcibiskup dr. Prečan 60 let. Přijaty dva návrhy této věci se týkající. Pak referuje místopředseda o výsledcích své intervence v ministerstvu zahraničí a o svém jednání ohledně cesty do Ameriky našich misionářů P. Jemelky a P. Pospíšila, i účastníků eucharistického kongresu v Chicagu. Vedle slovenských biskupů pojede královéhradecký pan biskup dr. Kašpar, delegátem pražského arcibiskupa bude dr. Hanuš, náš pan arcibiskup má úmysl jeti sám. Msgr. Kozák podává vysvětlení k protokolu minulé schůze, předkládá seznam knih, které z Apoštolátu byly krajanům do ciziny posílány a došle žádosti o podpory. Místopředseda kan. Stavěl vysvětluje podrobně poměr Apoštolátu ke Stojanovu, jakož i záležitost s Maticí svatohost. Taj. P. Jemelka za nepřítomného pokladníka čte jeho finanční zprávu. Dále referuje o expedici Akt velehradského kongresu, o různých prosbách a podporách. Sděluje, že P. Pokorný T. J. jede na misie do Porýní

ke krajanům. Budou mu dány různé pomůcky. „Pozdrav krajanům“ po 200 exemplářích poslán do Hamburku a Brém. Skizza obrazu svatého Cyrila a Metoděje od malíře Kryšana se předkládá k posudku. Bude odfotografována a poslána dru Grivcovi. Bere se na vědomí sdělení pana opata Vykoukala o Unio catholica a P. Gallemovi. Poněvadž svatá Stolica schválila stanovy ústředí, je třeba upravití stanovy diecéšní. Navrhují se do výboru diecéšního pánové msgr. Vyvlečka, kanovník Světlík, dr. Cinek, dr. Matocha, dr. Hrachovský, Chýleček, Hala a Kolář. Nakonec podává P. Jemelka zprávu o apoštolátní akci v diecési hradecké, o zřízení sekci zahraničně-informační, vystěhovalecké a finančně-propagační, a o své a P. Pospíšilově misi do Ameriky. Zpráva bere se na vědomost. Místopředseda loučí se s oběma pp. misionáři a přeje jim hojnost Božího požehnání. Po dobu nepřítomnosti P. Jemelky bude v sekretariátě pracovati profesor dr. Matocha. Nato schůze skončena.

Panna Maria v plánu stvoření a její působení na lidstvo. II. Cyklus májový P. Jos. Rybáka T. J. Po úspěchu otázkách vydává P. Rybák cyklus druhý, který má vzácné přednosti a jistě české kazatele mile překvapí. Je to krásná a zdařilá Mariologie v rouše kázání. Sloh jest jasný, srovnání, příklady a aplikace praktické. Proto nebude těžko ji memorovat. Jsem přesvědčen, že tato nová májovka bude podle jeho vlastních slov v předmluvě vskutku vítanou poselkyní vznešené Královny máje jak u kleru, tak u laiků a způsobí všude radost, útěchu a pokoj. Cena 12 Kč. Knihu dodá Cyrilometodějské knihkupectví Gustav Franci v Praze I., 536, aneb každý knihkupec.

Pax. Časopis pro přátele benediktinského řádu. Vydává opatství emauzské v Praze II. 320. — Redaktor P. Marian Schaller, O. S. B. — Vychází každý druhý měsíc jako dvoješit o 56 stranách. Předplatné na celý rok činí 18 Kč, s poštovným 20 Kč, do Ameriky 1 dolar. Nový tento časopis bude přinášeti články liturgické, chorrální, asketické, biblické, cestopisné, dějepisné, jakož i četné obrázky. Spolupracují členové všech benediktinských klášterů v republice československé.

Schůze. Dne 18. října 2 kázání v Dolním Ujezdě u Lipníka, 21. října pohřeb v Hnojicích, 28. října schůze v Loučce u Nového Jičína, od 6. do 8. listopadu triduum v Kroměříži se 6 promluvami a schůzi na Sladovnách, dne 14. listopadu schůzi v Hulíně před volbami, od 5. do 8. prosince triduum ve Zvoli se 7 promluvami, dne 11. a 12. prosince zpovídání a kázání v Biskupicích, dne 13. prosince v Palačově u Jičína schůze, od 25. do 27. prosince triduum v Napajedlích se 7 promluvami. V roce 1926 dne 6. ledna 2 kázání v Napajedlích, 17. ledna kázání a apoštolátní schůze v Přerově, 7. února schůze v Holici, 14. února schůze ve Velké Bystřici, dne 21. až 23. února triduum v Rénotách se 7 promluvami, dne 28. února až 2. března triduum v Křiřanovicích u Slavkova, od 4.—7. března triduum v Uher. Hradišti se 6 promluvami.

Zájem o republiku Paraguay. 4. číslo časopisu „Čsl. emigrace“ přináší zajímavé články o republice Paraguay. V poslední době jeví se neobyčejně velký zájem o tuto úrodnou a přírodninami bohatou zemi. Naši kolonisté Češi a taktéž Rusové, kteří v poválečné době odebrali se do Paraguaye, nalezli tu dobrou existenci a v krátké poměrné době domohli se i jistého blahobytu. Příznivé zprávy, které od těchto lidí dostávají se ve známost zdejším zájemcům, podněcují touhu tak mnohých po této zemi, kde jednak bohatá příroda a jednak i volnost podnikání a správné pochopení státu pro účelnou kolonizaci, umožňují plným, zdravým a řádným přistěhovalcům, zejména v oboru zemědělství a řemesel, domoci se hospodářské neodvislosti. Budou-li českoslovenští vystěhovalci vesměs lidé zdatní a přičinliví, není pochyby, že v nejbližším čase stanou se cennými pionýry pro navazování přímých obchodních styků a pro vývoz průmyslových výrobků našich do státu paraguayského, který jest dnes hospodářsky konsolidován a jehož kupní síla vůči bludu vzrůstá. Bylo by si jen přát, aby obchody v československém zboží, zvláště železo a cukr do Paraguaye uzavírané byly prováděny též československými zprostředkovateli tak, aby i zisk zprostředkovatelský zůstal v rukou našich. Ceny

pozemků jsou velmi rozmanité, ale vesměs mnohem nižší než v Argentině. Vláda paraguayská hradí přistěhovalcům dopravné i se zavazadly od hranic své země až na místo určení. Cestu z Evropy do Buenos Aires (hlavní město Argentiny) a dopravné z tohoto města na hranice paraguayské (asi 700 Kč) vláda nehradí. Alespoň částečná znalost španělštiny umožní přistěhovalci lepší postavení a větší výdělek. Taktéž zprávami z různých jiných zemí jest 4. číslo „Československé emigrace“ (Masarykova akademie práce, Praha I, 606; cena jednoho výtisku 1.50, celého ročníku 18 Kč) poučivé a poučné, jak jest patrné z obsahu; Informace o vyhlídkách vystěhovalců v zahraničí: Paraguay a Uruguay. — Zájem o republiku Paraguay. Ako chrání československý zákon vystěhovalcov (dodatek). — Vystavování pasů vystěhovalcům do Kanady. — Francouzi, žijící v cizině. — Zápas o půdu v Rusku. — Josef Pastor a jeho české osady. — Emigrační dohoda italsko-španělská. — Podlouné vystěhovalce. — Z dopisů našich krajanů v zámoří. — Desatero pro československé vystěhovalce. — Recenze referáty a kolonizační projekty. — Různé zprávy.

Příští číslo 5. vyjde počátkem května. Toto číslo vyšlo dříve k vůli šedesátinám nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra Prečana.

Americké milodary na Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje. Sběrka ze dne 16. října 1925: Paní Anna Dubová, St. Louis, Mo., 10 dol., rev. Václav Švehla, Mo., 1 dol., paní Františka Mayerová, Mo., 5 dol., paní Kateřina Korbellová, St. Louis, Mo., 1 dol., Babička Palenská, Abie, Nebr., 1 dol., pan Josef Bochníček, Nebr., 5 dol., Jan F. Brůžek, Minn., 2 dol.; celkem 25 dolarů. Paní Marie a slečna Josefa Dostálová Chelsea, Iowa; 25 dol., t. j. 50 dolarů. Sběrka ze dne 18. prosince 1925: Paní Josefa Stelterová, Kans, 2 dol., dp. František Kopecký, Brit, Iowa, 15 dol., paní Kateřina Címková, Okla, 2 dol., paní Růžena Topičová, Minn., 2 dol., pan F. H. Hanus a paní Anna R. Hanusová, Calif., 2 dolary. Zásilkou veledůstojného pána A. Vojáčka, Iowa, dali po 1 dolaru: paní J. Kučerová, pan Josef a Matylda Bendovi, paní Josefa Šrámková a vdp. Augustin

Vojáček; paní Františka Horáková 50 c., celkem dol. 4.50, slečna Anna Materová 50 c. a paní Anna Mate-
rová 1 dol., celkem dol. 1.50, H. D.
St. Louis, Mo., 4 dol., paní F. Jin-
dricková, Nebr., 1 dol., pan Jan

Trlica, Nebr., 1 dol.; celkem 35 do-
larů. Zakládajícími členy Apoštolátu
jmenovány byly: Paní Marie Dostá-
lová, matinka pana redaktora Hynka
Dostála, slečna Josefka Dostálová,
sestra téhož pana redaktora.

Lidové knihkupectví Ignác Hofírek, Olomouc.

Dodá: Veškeré literární novinky, zvláště knihy zábavné, poučné, náboženské (misály, brevíře, codex atd., vše nejnovější vyd.), divadla, hudebniny. — Je-
diné lidové knihkupectví v olomoucké diecési! Poznaňte sobě adresu!

Akciový parní mlýn „Klas“ ve Slatinicích u Olomouce
je největší a nejmoderněji zařízený mlýn moravský na semelek
500 q obilí denně s pobočkami a zástupci po celé Moravě.
Telefon Slatinice 2.

Varhany, harmonia, prospektové píšťaly vyrábí varhanářství

Fr. Fabiánek, Sloup, Morava.

Opravy, přestavby, ladění odborně a levně.

Barbora harfenice,

dosud nikde neuveřejněná povídka od zaslou-
žilé Vlasty Pittnerové, právě vyšla a budí vše-
obecný zájem. Pittnerová tklivým způsobem,
ji jen vlastním, líčí strastiplný život slepe a
odstrčené harfenice ve Žďárských horách a dává
vyniknouti dětině lásce, již její malý Tomášek
tolik jest obdařen Neotálejte s objednávkou,
velká část povídky je již rozebrána. Stran 20*,
cena i s poštou 8*0 Kč. K obdržení v každém
knihkupectví anebo přímo u nakladatele

Františka Šupky v Hradci Králové.

Ctenáři našeho listu mají velikou slevu. Velmi
vřele doporučujeme

Všechny tiskopisy

pro jednotlivce, spolky, druž-
stva, nakladatelství, banky,
záložny, továrny atd.,
ve vkusné úpravě,
rychle a levně
dodá

Známky na misie

posílejte do

*administrace Apoštolátu,
Olomouc, Wurmova č. 13.*

Přihlásili se opět noví uchazeči
z Lovaně v Belgii.

Lidová tiskárna v Olomouci

Lidové závody tiskařské a na-
kladatelské, spol. s r. o.

Klášteří 12. Mlýnská 11.

KNĚŽSKÉ ODĚVY zhotovuje za nejlevnější ceny
František Špunda, seminární krejčí v Olomouci
(naproti semináře).

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky
za nejlevnější výrobní ceny.

Do katolických rodin patří

„Katolická věrouka“

od preláta dra Pospíšila z Brna. Celé dílo, 4 svazky o 5 dílech, za sní-
ženou cenu 120 Kč dodá C. M. tiskový spolek v Olomouci, Wurmova č. 13.

Jediný katolický ústav:

Národní pojišťovna,

akc. spol. v Praze,

filiálka pro Moravu, Slezsko a Hlučínsko

v Brně, Panská ul. 6—10.

Jediná nekartelovaná pojišťovna!

Veškeré odbory pojišťovaci!

Varhany

harmonia, piana, prospektní pišťaly
a veškeré hudební nástroje

nejlevněji a nejrychleji dodá první
česká firma na Moravě (založena
r. 1862)

M. Strmiska a F. Imrich,
Uh. Hradiště.

Rozpočty zdarma a franko.

NEJOSVĚDČENĚJŠÍ

K A M N A

IRSKÁ STÁLOŽÁRNÁ PRO KAŽDÉ
PALIVO, PLECHOVÁ, PILINOVÁ A
SPORÁKY NEJLEVNĚJI DODÁ FWA

„K O S M O S“

ŽELEŽÁRNA A VÝR. KAMEN A.-S.
OLOMOUC 7.

Mešní vína:

zaruč. přírodní neporušená, vynikajících jakostí:
„Slovenské“ jemné Kč 7 50 1
„Viský rýzlík“ jemné a lahodné Kč 8 50 1
„Biskupský rýzlík“ velejenné Kč 9 50 1
„Biskup výběrek Ia“ plné, silné Kč 10 50 1
„Cortese fino“ speciál. la aromat. Kč 11 50 1
Tokajské Szamorodné, velejenné Kč 12 50 1
Doporučuje a zasílá v sudech i v lahvích od
12 litrů výše přísežný dodavatel mešních vín

Fl. Čížek v Humpolci.

Transitní vinné sklepy Praha-Vinohrady,
Krameriova 15

Vína pocházejí z biskup. vinic a jsou v chemickém
státním ústavě v Praze analysována, takže
přírodní původ jich jest odborně zjištěn.

Pokladny ohnivzdorné, nedobytné, ocelopancéřové, železobetonové,
proti násilnému vloupání *zaručeně* zabezpečené, jakož
i ohnivzdorné osinkové skříně na knihy a spisy, tresory ku zazdění, kasety atd.
vyrábí a nejlevněji dodává: První Mor.-slov. továrna na pancéřové pokladny
Jergl & Hadtík v Brně, Nová ul. č. 10. Telefon č. 48.

OLTAŘE, SOCHY, JESLIČKY,

a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní
školy řezbářské

Mořic Studeník v Krásně nad Bečvou,

odborný závod pro umělecké práce kostelní a dekorační.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky, pohovky, otomany, matrace, koberce, pokrývky, záclony, linoleum, mosazný a kovový nábytek

Založen 1865.

Podporujte katolický módní závod

*Richter & Hill,
Olomouc.*

Dámské látky

Dámská konfekce

Koberce, záclony, pokrývky

v největším výběru a za nejlevnější pevné ceny.

První česká továrna hudebních nástrojů na Moravě

Josef Lidl v Brně, Zelný trh 10.

Veškeré nástroje v známém nejlepším provedení. Přímý nákup v továrně. Též na splátky.

Vývoz do Ameriky.

Doporučujeme.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna,
etamíny ve všech módních bar-
vách, šátky, koberce a záclony

orelské

*kroje, látku na kroje,
košilký*

a všechny součástky orelského
kroje parádního a cvičebního
stále na skladě má katol. firma

J. Záletka,
Olomouc,

Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb
obraťte se s důvěrou na naši
českou křesť. firmu

Karel Murla

odborný hodinář a přísežný odhadce soudu
v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy
precisní hodinky

všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith,
Doxa s písemnou zárukou a
přesně vyzkoušeny. Hojný sklad
zlatého a stříbrného zboží. Veš-
keré přibory ve velkém výběru
a v každém provedení. Bohatý
sklad přepychového zboží. Bu-
dičky. Vše za ceny tovární.
Správky se vyřizují ve vlastní
dílně a se vši přesností.

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, společnost s ruč. obm.
v Olomouci, Wilsonovo nám. č. 16 - Arcibiskup-
ská knih- a kamenotiskárna a Lidová tiskárna -
tisknou vkusně a levně. Naše knihy byly počtěny
na světové výstavě dekorativních umění v Paříži
zlatou medailí

Moravsko-slovenská banka centrála v Olomouci.

Filiálky:

Bratislava, Brno, Hlučín, Hradec Králové,
Opava, Praha, Šaštín, Uherský Brod, Zohor
a Žilina na Slovensku.

Vlastní a svěřené prostředky cca Kč 150,000.000.—.

Provádí veškeré bankovní a průmyslové transakce za nejvýhodnějších podmínek. Přijímá za velmi výhodných podmínek vklady na vkladní knížky a běžné účty. Dotazy zodpoví zdarma ředitelství centrály a filiálek.

Telefon Olomouc: 666 a 795.

Adresa telegramů: Moravoslovenská

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy,
akademie, plesy a jiné, navštívenky, svatební oznámení,
poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

*Knihtiskárna „Snaha“
František Olšovský, Hranice.*
~~~~~

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy
ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy,
obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Úprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné

„ALPA“ VÍTĚZÍ!

Svémi znamenitými účinky stala se
mentholová francovka

ALPA

miláčkem národa. I zželel se mnohým, stále vzrůstající odbyt a vyskytla se velká řada napodobitelů, jichž pokusy, vytlačiti dobré toto zboží, ztroskotaly. Kdo koupil takovýto padělek, přesvědčil se brzy o méněcennosti jeho a veliká množství takovýchto padělků po skladištích i v domácnostech se povalujících a odbytu nenalézajících, jest živým důkazem, neboť bylo-li třeba úlevy, zase sáhlo se po staré, vždy osvědčené

mentholové francovce

ALPĚ

Proto nevyhazujte peníze
za napodobeniny a žádejte spolehlivou
mentholovou francovku

ALPU

Továrna na francovku Alpu byla založena v mírových dobách, jest největší a nejstarší ve střední Evropě; stále stoupající odbyt vykazuje

od převratu a pouze v R. Č. S.

7,000.000 prodaných láhví.

ČASOPISY

VÝMĚNOU ZASÍLANÉ REDAKCI

1. **Polské:** Ateneum Kaplánskie z Wlozlavek. 2. Przegląd powszechný. 3. Misje katolickie. 4. Gazeta koscielna. 4. Wiadomości diecezjalne Podlaskie.
2. **Ukrajinské:** 1. Dušpastýr z Mukačeva. 2. Bogoslovnia ze Lvova. 3. Postup ze Lvova. 4. Niva ze Lvova. 5. Blagověstník z Užhorodu.
3. **Ruské:** 1. Věra a rodina. 2. Puť.
4. **Běloruské:** Krynica z Vilna.
5. **Bulharské:** 1. Istina ze Sofie.
6. **Slovenské:** 1. Světa rodina. 2. Posol. 3. Orol Tatranský.
7. **Slovinské:** 1. Bogolub z Lublaně.
8. **Hrvatské:** 1. Glasnik z Djakova.
9. **České:** 1. Časopis kat. duchovenstva, Praha IV. 2. Echo z Afriky, Brno, Petrov. 3. Květy mládí, Brno, Nová ul. 3. Květy lásky, Kr. Vinohrady. 4. Orel, Brno. 5. Růže lurdská, Milonice, Morava. 6. Svätá Hora, Čes. Budějovice. 7. Serafínské květy, Olomouc. 8. Věstník svazu kř. učitelů, Praha II. 9. Věstník společnosti sv. C. a M. v Praze. 10. Pax z Emauz. 11. Ve službách Královny, Praha II. 12. Svatohostýnské hlasy.

APOSTOLAT

**SV.
CYRILLA
A
METHO:
DĚJE**

pod
ochranou
bl. Panny
Marie

Olomouc 1926

Roč. XVII.

Číslo 5.

Zakladatelé v Pánu zesnuli:

J. M. neidstp. arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan
a P. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži.

Redaktor:

Dr. František Hrachovský, sekretář sdružených spolků
za pomoci

P. Fr. Jemelky, sekretáře Apoštolátu,
a msgr. Rafaela Kozáka, sekretáře Apoštolátu.

Časopis vychází každý měsíc po prvním. Do roku je 12 sešitů. Předplatné činí 12 Kč ročně, při hromadném odbírání stojí ročník jen 10 Kč. Kdo získá pět odběratelů platících, dostane svůj exemplář zdarma. — V Americe stojí předplatné 1 dolar, při větším počtu je také sleva. — Redakce a administrace jest v Olomouci, Wurmova ulice č. 13.

OBSAH:

Náboženské poměry v Rumunsku	181	Bývalí uniaté v Polsku se vrací	202
Z autobiografie ruského konvertity	188	Mír Kristův v království Kristově	204
V diaspoře!	195	Čeští redemptoristé východního	
Schema dogmatické konstituce o		obřadu	206
církvi Kristově	199	Směs	210—222

Podpora pro Bulharsko. Zemřelý P. Jašek byl sám v Bulharsku a v Macedonii a na vlastní oči viděl bídu katolického lidu, ale zároveň dobrou půdu pro unionismus. Proto on vybízel v časopise „Apoštolát“ ke sbírkám na Bulhary. Znova nás požádali pracovníci o tuto podporu. Prosíme tedy

šlechtné duše, které by byly ochotné poslati nějakou podporu na misie v Bulharsku, aby tak učinily na složném listku časopisu s poznamenáním, že o-nen obnos je na misie v Bulharsku. My budeme tyto sbírky zvláště uváděti a odváděti do Bulharska přímo. Podporujte bulharské misie!

A P O Š T O L Á T

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie
Ročník 17. Květen 1926. Číslo 5.

Náboženské poměry v Rumunsku

P. Fel. Vierčinski C. J.

Světovou válkou sjednocené Velko-Rumunsko, jehož obyvatelstvo převážnou většinou patří k východně nesjednoceným křesťanům, převzalo z minulosti více navzájem právně nezávislých náboženských organismů téhož vyznání. Kromě východní státní církve starého království rumunského nalézáme v nově se utvořivší východorománské říši podunajské východní metropoli v Sibině v Sedmihradech, dále v bývalé rakouské Bukovině metropoli v Černovicích; každá má autokefální synod. Konečně v dřívější ruské Besarabii arcibiskupství kišiněvské s dvěma sufragány-biskupstvími. Toto arcibiskupství patřilo kdysi k petrohradskému synodu.

Na Východě stalo se uzákoněným zvykem přizpůsobovati církevní organismy státním hranicím. Ve Velko-Rumunsku se to též provedlo. Vidíme tudíž právě v Bukurešti starorumunského patriarchu dra Mirona Cristea a slyšeti leccos ještě o unifikačním zákonu, jenž má sjednotiti další čtyři východocírkevní organismy, ač se liší vnitřním složením.

Při této příležitosti chápou se čile práce rumunští katolíci, aby získali celý národ víře předků, jichž jméno pravý Rumun s chloubou vyslovuje — totiž římskokatolické. Velké Rumunsko má asi 16 milionů obyvatel. Z těchto je 1,412.444 katolíků rumunského obřadu s jednou metropolitní diecésí a třemi diecésemi; dále 1,248.113 katolíků latinského obřadu s jednou arcidiecésí, pěti diecésemi a jedním generálním vikariátem. Ostatní velká většina je nesjednocená.

Rumunská státní církev se roku 1885 zprostila veškeré právní závislosti na cařihradském patriarchovi, jen dogmatická jednotu se měla zachovati. Avšak toto osamostatnění bylo jedním krokem ve velkém rozkladu tehdejšího — katolické církvi početně téměř rovného — „ekumenického patriarchátu“. — Rusko se odtrhlo roku 1589, po něm Černá Hora roku 1765, pak klášter sinajský roku 1782, Řecko roku 1850, východní Sedmihrady roku 1864, Bukovina roku 1873, Srbsko roku 1879, Bosna a Hercegovina roku 1880. Vidíme z toho, jak Prozřetelnost Boží zmařila plány nešťast-

ných patriarchů cařihradských, kteří z Cařihradu chtěli učiniti nový Řím a tím zavdali podnět k žalostnému odtržení křesťanského Východu od Říma. Již celá staletí přestal Cařihrad být „novým Římem“, naopak patriarcha — tolik si zakládající na své důstojnosti ozářené leskem císařského trůnu — nalézal se v nepotupnější závislosti sultánově. Ten zneužíval patriarchů pomocí svých bašibozubů k vymáhání daní. Několik patriarchů skončilo pro politické podezření na turecké šibenici. Nynějšímu patriarchovi byl 30. ledna 1925 doručen vypovídací rozkaz, jenž za dvě hodiny byl proveden násilím.¹ Střed rozkolů padl...

Marné byly všechny dřívější pokusy o zabránění rozkladu východní církve. Když patriarcha Joachym III. se snažil zabránit odtržení mladého království rumunského, odpověděla mu synoda v Bukurešti: poněvadž Rumuni nepřijali křest a křesťanství z Cařihradu, nýbrž si je již do Dácie přinesli, žádají si nezávislost na Cařihradu. Nadarmo vyslovena kletba roku 1872 proti Bulharům, tehdy ještě patřícím k říši turecké, při jejich odluce od patriarchátu — Bulhaři si zřídili vlastní exarchát. Předchůdce patriarchy nyní vypuzeného Metaxahis byl synodou řeckou prohlášen za sesazena. Dlužno poznamenati, že nynějšímu vypuzenému patriarchovi nabídli útočiště sami bolševici. Zamýšlený všeobecný „pravoslavný“ koncil, který se měl konati již v červenci 1924, pak v květnu 1925, byl odložen na neurčitou dobu. Nesjednocený Východ se odvolává na ekumenické sněmy jako na nejvyšší autoritu, ale od svého odloučení od Říma, tedy po 900 let, nebyl schopen takový koncil svolati.

Jak zřetelné je roztržštění schismatu! Kdysi Cařihrad, vědom jsa si světového významu jako císařská residence, roztrhl svazek s Římem. Nedivno, že nyní národové, kdysi podřízení ekumenickému patriarchovi, vybojovavše si nezávislost s monarchickou residencí ve svém středu, podobně se dovolávali byzantské zásady a prohlásili se autokefálními. Uprostřed ruské státní církve se zřítíla velebená carská moc ústřední, kdysi životodárná, a dle východní logiky následoval brzy rozpad bývalého státně-církevního organismu nejméně v 7 církvích, nepočítaje v to staré sekty. Ani s velkou nadějí zřízená moc patriarchální v Moskvě nedovedla zabránit rozpadu; scházel lesk poutající carské koruny „třetího Říma“, po jejímž pádu tříštění pokračovalo daleko rychleji než v Cařihradě, kde velkovezír podporoval ve vlastním zájmu nástupce Fotiovy v jejich moci nad národy patřícími k Turecku.

Dokonce i ve sporných otázkách náboženských se obraceli patriarchové o konečné rozřešení na tureckou vládu. Při jedné debatě mezi Řeky a Armeni o poměru vody a vína v obětním kalichu při mši svaté pronesl turecký Effendi, byv otázan na definitivní rozhodnutí, úsudek: Víno je prý nečistý, koránem zavržený nápoj, proto se má užívatí jen vody.

¹ Vypovězený patriarcha poroučel již jen asi 4 milionům věřících.

Onen vnější rozklad východního schismatu je ovšem jen následkem dávného rozkladu vnitřního. Dle stanov staré rumunské státní církve byl normou víry souhlas s církví v Cařihradě. Avšak dle východního názoru může poskytnouti normu víry jen všeobecný koncil, nikoli jednotlivá církev. Kromě toho bylo mezi 60 patriarchy v Cařihradě od prvního až do druhého koncilu nicejského 27 veřejných heretiků, jini pak se zdráhali vymazati z díptých své předchůdce odsouzené pro herese. Cyril Lukeris se dokonce pokoušel, jsa patriarchou v Cařihradě, zavést mezi svými orientálci kalvinismus.

Patriarcha Řehoř VII., pozvaný od bolševiků do Ruska, pohrozil ještě před svým vypovězením v květnu a červnu 1924 exkomunikací těm ruským biskupům, kteří nechtěli uznati tak zvanou „červenou církev“, vládě sovětské velmi milou. Již dávno byl do Moskvy poslán metropolita z Thyatiry Germanos s jiným delegátem, aby potvrdil červenou hierarchii jménem ekumenického patriarchy. Ba 6. května 1924 schválil Řehoř VII. v plenární schůzi své ekumenické synody politiku sovětské vlády a všechnu vinu za nedostatky úřední ruské církve uvalil na nyní již zemřelého patriarchu Tychona a též jej kanonicky sesadil. Biskupům Anastaziovi a Alexandrovi, uprchnuvším z Ruska do Cařihradu, bylo pro jejich nepřátelství vůči bolševické vládě zakázáno veškeré vykonávání úřední moci na území patriarchátu.

S patriarchátem vedeným v takovém duchu je státní církví velkorumunské obtížno zjednatí si souhlas v dogmatických věcech. Je dosti zřejmo, že nelze pevně stanoviti normu víry ekumenických patriarchů proti katolicismu. Fotius uvedl roku 867 deset výtek proti Římu, ve svém listě ostatním patriarchům se spokojuje s pěti, v listu Bulharům zase s pěti jinými. Caerularius vypočítává proti Římu 33 bodů, unionistická synoda v Lyoně jednala o šesti, církevní koncil ve Florencii o čtyřech rozličných naukách, kardinál Hergenröther uvádí 103 body, v nichž dle řeckých polemiků se prý odchýlil Východ od Západu. Chrysantovo vyznání víry z 18. století zná jen 10 sporných nauk, kdežto orientální patriarchové ve své odpovědi na výzvu Pia IX. ke sjednocení opakují všechny výtky Caerulariovy. Patriarcha Anthimus VII. však snižuje počet rozlišujících se nauk ve své odpovědi na okružní list Lva XIII. z roku 1895 na dvanáct. Ke které z tolika norem se připojí státní církev rumunská, nebylo možno pevně stanovití.

Mimo to je podstatný rozdíl právě mezi úřední církví starého Rumunska a církví cařihradskou, co se týče křtu jinověrců. Kdežto na Zlatém rohu katolíci a protestanté při přestupu do církve pravoslavné byli bezpodmínečně křtěni znovu, ponechává řád rumunské církve státní křest svědomí přestupujících. Čím hlouběji zasahuje tento rozdíl do křesťanského života, tím více se rozšiřuje podstatná propast mezi oběma náboženskými společnostmi.

Nedostatek pevného základu víry v byzantské autokefálii má

jako snad nikde tak smutné následky v rumunské státní církvi, že vážně myslící nekatoličtí přátelé svého národa pozvedají varovného hlasu proti vzrůstajícímu se náboženskému úpadku. Tak se vyslovil vřelým a šlechtitným vlastenectvím nadšený Rumun, zvěčnělý kníže Jiří Sturza, již roku 1896 k pisateli těchto řádek o státně-církevním kněžstvu na venkově: „Naši staří kněží nebyli učení, ale věřící a dobře obeznámení s obřady; nyní se učí naši mladí kněží v seminářích zdravotnictví a zahradnictví atd., ale ztrácejí víru a jejich bohoslužebné obřady jsou posměchem.“

Kdo nahlédne do rumunsko-orientálních katechismů starého království, shledá, že v první polovici minulého století se přidržovaly věrně učení svatých Otců východních; v druhé polovici téhož století pozorovati velkou racionalistickou mělkost. Což divu, že moderní věrouce v Rumunsku schází síla víry?

Již roku 1886, když papež Lev XIII. povýšil bývalý apoštolský vikariát valašský na arcibiskupství v Bukurešti, poukázal vynikající nekatolický státník Kogalniceanu ve sněmovně na velký úpadek návštěvy chrámů u státně-církevních venkovanů.

Jak se v tomto zeslabení náboženského citění dříve zbožného lidu odráží smýšlení moderního státně církevního kněžstva, dokazují vážná slova bývalého metropolitního právního zástupce Theodoriana z Bukureště v jeho orientálním církevním právu:¹ „Slyšíme-li kněze tvrditi, že protestanté jsou méně vzdáleni od pravd evangelia než římská katolíci, tu se nás zmocňuje hrůza. Známe smutný zvyk, že mladí kněží pro doplnění studií navštěvují protestantské university v Německu a odtamtud se vracejí se sympatiemi pro herese reformátorské a s nesmířitelnou nenávistí proti Římu.“

Na souvislost protestantisace rumunského státního kněžstva se zmenšením náboženského smýšlení u lidu poukazuje ve velmi rozšířeném časopise „Tribuna“² spisovatel Slavici a nepochybuje, „že kněží obeznámení s katolickou církevní kázní více mohou přispěti k vypěstění náboženského citění než kněží vychovaní v Bukurešti, Černovicích, Athénách a Moskvě“. Proto právem říká rumunský státně-církevní archimandrita Scribon:³ „Dle mého zjištění je nedostatek činnosti hříchem nejen rumunské, nýbrž celé pravoslavné církve. S nepatrnými rozdíly tu a tam — panuje všude nedostatek životnosti... Tak byla byzantská církev krásnou budovou, v níž uhasl duch... Toto dědictví mají všechny pravoslavné církve, všechny mají známku neplodnosti... Jsou nejvyšší měrou oloupeny o život, poněvadž nemohou žít v souladu s pravidly, které tvoří podklad jejich pravoslaví. Možná ještě očekávají činnost od církvi, které samy nevědí, kterému Bohu patří? Kdo v těchto církvích chce být charakterním mužem,

¹ Theodorian, Dreptul canonic oriental I, 78.

² Tribuna ze dne 26. října 1907.

³ Neamul romanesc lit, 1908, Nr. 138.

musí ustavičně žít v boji s politiky, aby obhájil platnost pravd, které tvoří základ církve. Tázali se již někdy naši státníci, proč je katolická církev mocnější než naše? Ona si naznačila svou cestu vlastními církevními ideami a žádná moc světová ji nemůže s oné cesty svést... Pravoslavné státy se radují, že nemají co činit s neústupnou katolickou církví, nýbrž s národními církvemi, které se ohýbají při každém větru... Avšak nikdy nebudeme mít život-

Dívčí internát Sester vasilánek v Užhorodě.

Tento ústav, který již trvá skoro šedesát let, jest určen především pro dívky-sirotky po kněžích řeckokatolických, ale jsou tam přijímány chovanky i z jiných rodin. Od školního roku 1924—1925 spravují jej řeholní sestry vasilánky, povolané sem z Haliče; 12. listopadu 1925 byl zde zřízen i jejich noviciát. Ve školním roce 1925—1926 jest v ústavě chovaneček 80; navštěvují dívčí školy, měšťanku, gymnasium, učitelský ústav. Nejdůstojnější pan biskup Gebej, který v tomto internátě býval dříve po třináct let spirituálem, zjednal si velké zásluhy o jeho rozkvět. Vedle něho sedí pan kanovník Julij Stankaj, referent církevních škol řeckokatolických na Podkarpatské Rusi.

nost katolické církve, která vzrůstá bez kongresů i bez vůle národa."

Týž upřímný muž píše na jiném místě: „Naše dnešní církev jest popřením křesťanství a ústav pohanů, již vykořisťují jméno Toho, který jest dražší a stojí výše, než aby lidské rty jeho jméno mohly vysloviti."

Ještě významnějšími pro zjištění politováníhodného náboženského úpadku rumunské státní církve jsou slova biskupa Bartolo-

měje z Rimnik-Valcea, uveřejněná v úředním synodálním orgánu:¹ „Pravoslavné kněžstvo rumunské omezilo jak své poslání tak i uplatnění křesťanství pouze na ritualismus, jako v prvních obdobích každého náboženského života. V ohledu kulturním a sociálním však dalo se ovlivňovati laickým intelektualismem naší občanské společnosti, jenž zaplavil kněžstvo se všech stran. Časem dospělo kněžstvo z velké části tak daleko, že je strhováno oním sektářským a nemorálním laicismem, jenž za svůj původ a rozšíření děkuje našim politickým klubům. Naš pravoslavný kněz, odezíráme-li od šatu a církevní knihy, se střemhlav vrhl do laické masy svých farníků, dle jejichž metody vede svůj světský i náboženský život a každý pokus povznést se na evangelické stanovisko světla světa a soli země, uvádí ho spíše v hrůzu a naplňuje jej zlobou; schází veškero nadšení. Následkem této lhostejnosti a neživotnosti klesá vážnost našich kněží den co den..., proto proniká laicismus stále hlouběji a dále dříve tak křesťanské pole našich duší a sociálních vrstev.“

Tak si stěžoval před několika lety rumunský hierarcha; téměř 40 let dříve (1883) líčil — v poslední době nejvýtečnější biskup rumunský Melchisedech Roman — své kněžstvo takto: „Kněží vyšedší ze seminářů mají málo výhodné postavení; musejí po celý život pracovati, aby mohli užítí sebe a své rodiny, a proto zapominají to, čemu se na studiích naučili. Následkem toho se omezuje jejich činnost na obyčejné obřady o svátcích. Kázání v kostelích neslyšeti. Dobrý příklad schází velmi často. Někteří kněží jsou hostinskými na vesnicích a následující příkladu Židů kazí lid alkoholickými nápoji. Jiní se oddali pitkám se sedláky, jiní zase se spolčují se zloději a druzí vydírají poplatky za náboženské výkony.“

Ovšem přes všechny tyto nářky nad úpadkem kněžstva vychvaluje biskup Melchisedech zvláště toto: „Pravoslavná církev má tu velikou přednost, že je národní, kdežto římská církev je kosmopolitická a nenárodní.“ K tomu poznamenává bukurešťský profesor dr. Paulescu: „Tato tolik vychvalovaná přednost je s křesťanského stanoviska nestvůrou. Vždyť Kristus nepřišel na svět, aby zřídil pro každý národ církvičku, nýbrž aby založil jednu jedinou církev, jednu a všeobecnou, tedy právě kosmopolitickou a nenárodní.“

Toť nářky ze samého nitra rumunské státní církve o rozkladu a bezmocnosti, jež by měly všem, kdož poctivě hledají pravdu, lehce ukázati cestu k sjednocení všech Rumunů v katolické církvi. Jí projevuje archimandrita Scribon netajenou chválu, že ani brány pekelné jí nepřemohou.

Při tom nesmíme zapomenouti na hluboce ponižující žárlivost církevní na moci světské. Rumunská státní církev nechce býti laickou církví jako protestantské společnosti, a přece si osobuje

¹ Biserica ortodoxa romana 1921 Listopad.

duch laických církví v ní obrovská práva. Všechna usnesení zemské synody — mají-li nabýti platnosti — musejí být potvrzena králem, při podstaných změnách dokonce od obou komor. Tak tomu ovšem bylo ode dávna. Učený Theodorian-Carede píše: „Jako po Fotiovi si byzantští císařové osobovali kněžská práva dokonce i nad velkou církví a učinili ji služkou státu, tak též panující rumunská knížata poručnikovala dosti vlivně metropoli v uherském Valašsku i v Moldavě. Caesaropapismus vynalezený v Cařihradě zářil dlouhou dobu v Bukurešti a v Jasech, až se zkrystalisoval v Moskvě.“

Když roku 1893 se nově upravil poměr rumunské státní církve k vládě zákonem, směl bez odporu zástupců národa prohlásiti ministr kultu Take Jonescu, jenž zodpovídal návrh zákona, že státní církev rumunská nestojí zde samostatně jako katolická, nýbrž že potřebuje opory a tou oporou že jest trůn. Příklad Ruska ukazuje následky pádu oné opory v dříve zdánlivě tak silné státní církvi.

Jaké hrozné zlořády vznikají z vměšování se státu do církve mu podrobené, ukazují různé volby biskupů v Rumunsku, které pranýřuje učenec N. Jorga. Dle jeho zprávy přinesli si kandidáti vysokého pastýřského úřadu jen dvě vysvědčení: ze semináře a doklad o manželské rozluce.¹ Státně-církevní list „Revista Teologica“² píše, že při poslední volbě metropolity pro Bukovinu dali někteří volící poslanci své hlasy ironickým způsobem ministerskému předsedovi Janu Bratianu, jiní jeho bratru Vintila Bratianu anebo i jiným laikům. Časopis praví zcela právem: „To je smutný následek volebního systému, který dovoluje vládě, to jest jedné straně, vždy míti svého nevyhnutelného kandidáta a jenž přodem zaručuje úspěch. Ještě jednou: Ubohá církev!“

Poslední příčinu těchto zlořádů označuje nynější státně-církevní biskup Baltzi v Besarabii:³ „V naší církvi není žádné ušlechtilé tradice činů nebo velkých ideí ani ve vyšším ani v nižším duchovenstvu. Z minulosti přenechané podání v rumunské církvi dá se výstižně vyjádřiti slovy: Byzantinismus ve všech svých nešťastných významech.“

Kromě vnějšího a vnitřního rozkladu schismatu kdysi spoléhajícího na císařskou přízeň „nového Říma“, kromě mravní nemožnosti vlastní státní církve, jest pro Rumuny poměr náboženských společností odtržených od Říma k rumunské národnosti mocnou pohnutkou k připojení se ke katolické světové církvi, která jediné pečující o víru i poslušnost vůči vrchnosti ustanovené Kristem, národnosti zušlechťujíc povznáší, ale nikdy neutiskuje, nepotlačuje.

(Dokončení.)

¹ Neamul romanesc ze 3. listopadu 1924.

² Ze dne 10. listopadu 1924.

³ Viz Paulescu, *Sinagoga si biserica* II, 165.

Z autobiografie ruského konvertity

—žov. — Pokračování

d mého dětství, o němž jsem vyprávěl, uplynulo již mnoho let. Žil jsem ve Štokholmu, kde jsem byl tajemníkem carsko-ruského vyslanectví. Na velikonoční prázdniny jsem dostal dovolenou a jel jsem domů navštívit svou matku, která tehdy již prožívala vysoké stáří. Žila od svého sňatku stále v našem domě, kde se všechny její děti narodily a vyrostly, chodila vždy do téhož kostela, v němž byla sezdána a ve kterém byly všechny její děti pokřtěny a mnozí z dospěvších i sezdáni. Nic se nezměnilo v jejích zvycích. Jen bydlela nyní sama s mou nejstarší svobodnou sestrou a vedla ustavičně tentýž klidný, tichý život, jak jej začala ještě za mého dětství vést po smrti mého otce. Ale tato jednotvárnost působila na mne nyní tak tísnivě, že po uplynutí svatého týdne jsem to již nemohl vydržeti. V pondělí velikonoční při snídani jsem oznámil matce, že chci večer odcestovati na několik dní do Petrohradu. „Proč tak spěcháš? Copak se stalo? Či jsi snad zapomněl, že jest zítra velikonoční úterý a my přijímáme toho dne návštěvu Matky Boží? Opravdu, zapomněl jsem na to a upřímně jsem to doznal. Pozoroval jsem, že matka se urazila, ale neřekla ničeho a obrátila rozhovor na jiný předmět. Po snídani jsem vstal od stolu a pravil jsem: „Nyní musím jít do cestovní kanceláře, abych si vyměnil místo ve spacím voze, neboť jsem si je vyhradil pro dnešek. Vskutku, můj odjezd nespěchá.“ Na to řekla jen: „Inu, jak chceš,“ ale takovým tónem, který mi zřetelně pravil, že se matka srdečně raduje z mého rozhodnutí. Přijetí vznešené návštěvy se odehrálo jako dříve, jenže družina mé matky nebyla již tak četná. Z rodiny byli jsme přítomni jen já se sestrou. Toho dne večer jsem odcestoval do Petrohradu.

Příštího rána při vystupování z vlaku chtěl jsem dát odnést své zavazadlo do hotelu du Nord, který byl naproti nádraží. Avšak nosič odvětil, že je mi nemožno se tam ubytovati, protože právě této noci byl hotel výbuchem pum z části rozbořen a z části značně poškozen; na rozkaz policie byli prý zatčeni všichni na živu pozůstali obyvatelé hotelu. Později jsem se dověděl, že se v hotelu ubytovali cizozemští anarchisté, kteří v noci plnili pumy a nepatrnosti zavínili obrovský výbuch. Kdybych byl přijel v pondělí velikonoční vlakem, jež jsem si dříve v Moskvě určil, byl bych se jistě též stal obětí strašného neštěstí. Tak jsem byl zachráněn. Nepochyboval jsem, že Prozřetelnost Boží mne zachránila na přímluvu nebeské Matky, pro niž jsem obětoval zábavu jednoho dne v hlavním městě.

Ale tato událost patří do pozdějšího období mého života. Nyní se vrátím zase k studiím universitním, o nichž jsem mluvil dříve. Na universitách v Moskvě a Petrohradě, kde jsem studoval práva,

nemohl jsem se nijak nadchnouti po právnické vědy. Více mě zajímalo sociální hospodářství. Také jsem nějaký čas věřil, že jsem v Lassallově našel zakladatele nového náboženství, které má mnoho společného s křesťanstvím, protože — jak se mi tehdy zdálo — základem jeho sociální nauky byla láska k bližnímu a poněvadž jím byla vypovězena válka sobectví vládnoucí kapitalistické třídy. Ale toto mladické blouznění netrvalo dlouho. Skepticismus, který moje smýšlení stále více ovládal, udusil brzy nadšení pro socialismus.

Ukončiv universitní studia a státní zkoušku, podnikl jsem se sourozenci dlouhou cestu do cizozemska, která trvala asi pět měsíců. Nejdříve jsme navštívili německá města, která nás nejvíce zajímala, pak Švýcarsko. Odtud jsme jeli do Itálie: Milán, Benátky, Florencie, Řím, Neapol, odkud jsme se přeplavili do Janova. Přes Rivieru a Marseilles jsme zajeli do Biarritz, abychom se tam několik týdnů zotavili u moře. Potom jsme navštívili Paříž, Brusel, Haag a přes Vídeň jsme se vrátili do Ruska. Touto cestou do ciziny jsem byl tak nadšen, že jsem si tenkrát umínil strávit celý život v cizině. Proto ihned jsem vstoupil do diplomatické služby.

Dříve, než jsem mohl dosíci místa v cizině, musel jsem několik let pracovat v zahraničním úřadě v Petrohradě. Mým šéfem byl hrabě Lamsdorf, který několik let později se stal ministrem zahraničních záležitostí. Byl to muž velmi zbožný a zcela neobyčejně pracovitý. Pracoval přes 14 hodin denně a jen jednou v roce si vzal na 10 dní dovolenou, kterou strávil v jednom klášteře. V té době žil ještě v celém Rusku proslulý pravoslavný kněz Jan z Kronštattu. Byl v téměř městě dómským proboštem a požíval ohromné popularity, nikoli snad pro své kázání ani ne pro svou činnou duchovní správu, nýbrž pro svou modlitbu, která prý u lůžek nemocných působila pravé divy. Jednou pozval hrabě Lamsdorf otce Jana k sobě. Poněvadž hrabě bydlel v budově zahraničního ministerstva, byl svatý kněz uveden nejdříve do ministerské kaple. U oltáře vykonal několik modliteb a pak udělil každému z přítomných jednotlivě požehnání. Když přišla na mě řada, zadržel mě okamžik, položil svou pravici na mou hlavu a pravil: „Ty jsi milý, dobrý člověk.“ Samo o sobě neznamenal mnoho toto vyznamenání, ale na mne učinilo hluboký dojem. Tolik jsem slyšel o jeho nadpřirozeném jasnovidectví, že také jsem tomu uvěřil; ale sám jsem si nemohl nijak vysvětliti, jak je to možno, že mě tak svatý muž prohlásil za dobrého člověka. V pozdějších letech však to bylo pro mne velkou útěchou. Přece muselo ve mně zůstat dobré jádro, myslel jsem si, jinak by otec Jan nebyl mohl z mého nitra vyčísti něco dobrého; mohu tedy ještě vždy doufat, že se polepším. Toto pojetí zmíněných slov, která snad byla pouhým projevem laskavosti, mělo však takovou působivost, že mně dávalo odvahy k snaze přijíti konečně na pravou cestu.

Každoročně v létě jsme dostávali měsíční nebo dvouměsíční do-

volenou. Prvého roku jsem v této dovolené doprovázel nemocného svého bratra do Kaltenleutgebenu u Vídně. Musel se tam léčit ve vodních lázních profesora Winternitze. Jednou v neděli jsem vešel do katolického kostela blízko lázní. Hudba, zpěv a celá bohoslužba, již jsem se účastnil po prvé ve svém životě, tak se mi zalíbila, že jsem tam častěji chodil po celé čtyři týdny našeho pobytu v městě. V pozdějším životě jsem navštěvoval v cizině katolický kostel, nebylo-li v místě rusko-pravoslavného. Ačkoli jsem odpadl od víry, nemohl jsem se přece nikdy docela zřící zbožného zvyku z mládí.

Protože jsem vždy toužil po cizině, abych mohl co možná nejvíce světa spatřit, s radostí jsem přijal prvé místo mi nabízené, totiž legačního tajemníka v Tokiu (Japonsko). V Japonsku jsem měl umysl zůstat tři roky. To byla obvyklá doba pobytu diplomatů na dálném Východě. Hned po svém příchodu jsem se začal učit japonštině. Potřeboval jsem ji zejména na svých cestách ve vnitrozemí.

Nejzajímavějšími pro turisty jsou v Japonsku budhistické chrámy. Jak známo, jsou v Japonsku dvě náboženství: domorodý šintoismus a z Indie přes Čínu a Koreu rozšířený buddhismus. O tento jsem se velice zajímal, protože prý v oné době v samé Paříži bylo přes 30.000 buddhistů. Často se o buddhismu praví, že jest to katolicismus dálného Východu. Podobnost mezi nimi spočívá jen v zevnějšku: obřady, průvody, bohoslužebná roucha, výzdoba chrámů, kadidlo, zvonění, oběti, výzdoba oltářů — mají cosi obdobného. Ale křesťanství je život — a buddhismus — smrt, co se týče nauky.

Upomíná-li buddhismus dle zevnějšku na katolicismus, pak šintoismus není nic jiného než čirý protestantismus se svou jednotvárností, suchopárností a racionalismem. I chrámy šintoistické jsou holé a studené jako protestantské kostely. Viděti v nich pouze obrovské zrcadlo, které je symbolem pravdy božské a nescetné, na dlouhých bambusových tyčích zavěšené papírové proužky se jmény zemřelých předků, neboť celé náboženství spočívá v jejich účte.

Za svého pobytu v Japonsku jsem měl příležitost poznati celou zemi, poněvadž tam cestování nepůsobí obtíží. Hostince i v nejmenších vesnicích jsou vždy čisté, protože Japonci si čistotnosti vysoce váží a též ji všude viděti. Vůbec stojí Japonsko na velmi vysokém stupni vzdělanosti, ač to není evropská; dokonce bych řekl, že v mnohém ohledu stojí výše, již proto, že zasahuje všechny třídy v národě. Rolník na venkově jest ve svém chování právě tak zdvořilý jako každý jiný ze středního stavu. Železnice, a kde těch není — dostavníky, parníky, elektrické osvětlení i v nejdlehlších vesnicích — vše bylo již tehdy (1897—1901) v nejlepším pořádku a příjemněovalo cestování neobyčejně.

Ze svých tehdejších cest připomenu zde jen to, co mělo význam

pro můj duševní vývoj. Proto musím nyní mluvit o francouzském příteli X., s nímž jsem se seznámil na francouzském vyslanectví v Tokiu. Nikdo v mém životě neměl tak velikého vlivu na mne jako on. Byl to velmi duchaplný, mladý muž, asi v mém stáří. Měl veliké pochopení pro přírodu a umění. Do Japonska přijel na své cestě kolem světa, nadchl se pro tuto zemi, navštívil ji ještě dvakrát a napsal velmi zajímavou knihu, která v literárních kruzích pařížských dosáhla značného úspěchu. Nazval svou knihu ironicky: „V zemi zapadajícího slunce“; neboť Japonci nazývají svou

Sírotčinec Sester vasiljánek v Užhorodě.

První tento rusínský sírotčinec na Podkarpatské Rusi byl zařízen na statku s rozlehlou zahradou, jež k tomu účelu odkázala v závěti paní Pogaňová. Našli se zlí lidé, kteří by rádi zmařili poslední vůli šlechetné paní, avšak bez úspěchu. Ústav byl 15. března 1925 slavnostně posvěcen a svěcen do správy sestrám vasiljánkám. Vede jej zkušená igumenja Mikolaja Oleksjuk. Děti jest v něm patnáct, jak viděti z obrázku, sňatého před besídkou v sadě, spolu s nejdůstojnějším panem biskupem Gebejem, který se o ně otecky stará,

vlast „země vycházejícího slunce“. Tím chtěl naznačiti hlavní myšlenku svého díla, že Japonsko od té doby, co se uchýlilo od tisícileté kultury své a přijalo moderní, materialistickou, upadlo ve své duševní vzdělanosti; že Japonsko již nemá umění ani vynikajících umělců a že staré umění, o němž právě blouzní evropští umělci — jest mrtvé. Konečně že národ již neoduševňuje žádný vyšší ideál a že materialismus, který usmrtil umění, zahubí i duši národa. — Z těchto několika postřehů vysvítá, že můj přítel byl

estetik... Kdo zná moderní „esteticismus“ pochopí, do jakého prostředí jsem upadl...

Mé přátelství s X. trvalo dlouhá leta — až do jeho smrti. Avšak v posledních letech jeho života jsme se již nemohli shledat. Za války žil ve Francii, já pak v Rusku. Ba i korespondenci jsme museli přerušiti. A ještě nebyla válka u konce, když on zemřel. Poslední čtyři leta jeho života učinila z něho pravého mučedníka. Trpěl revmatismem a snášel své těžké bolesti v duchu a s trpělivostí pravého křesťana, jak mi napsala jeho sestra, velmi zbožná katolička. Na své strašné bolnsti pohlížel okem zbožného věřícího a přijal je jako pokání za své hříchy. Ponenáhlu ztrácel zrak, až konečně oslepl docela. Zemřel jako dobrý katolík, zaopatřen svatými svátostmi. Je opravdu tragické pro estetika — oslepnouti. Vždyť estetikové žijí jen rozkoši svých očí a jiných smyslů! Ve způsobu jeho smrti spatřuji prst Boží. Bůh jej zachránil pro věčnost tím, že mu dopřál odpýkatí si hříchy již tu na světě a jeho příkladem snad mnohé z jeho přátel uvedl na pravou cestu.

Avšak nyní zase nazpět do Japonska! První moje cesta s novým přítelem X. vedla do severní části Japonska. V Hakodatě jsme se ubytovali u ruského konsula, s nímž jsem byl dobře znám. Navrhl nám, abychom navštívili klášter francouzských trapistů ležící nedaleko Hakodaty. To jsme též učinili. Byl to úchvatný výlet, na nějž nezapomenu po celý život; zvláště zpáteční cesta za skvostného letního večera, když jsme si sdíleli své dojmy. Oba jsme byli zcela nadšení pro trapisty a zvláště osobností P. převora, který nám dovolil prohlédnouti si celý klášter. Sám nás všude provázel, poněvadž zpozoroval náš živý zájem o život trapistů a náš upřímný obdiv jejich nenáročné činnosti. To bylo první moje seznámení s katolickými řeholníky. Při odchodu jsem pravil P. převorovi: „Již častěji jsem pomýšlel na to skončiti svůj život v katolickém klášteře, ale nyní, když jsem tak z blízka uviděl pravý řeholní život, zdá se mi nemožným, že bych měl k tomu potřebné energie.“ Avšak svatý onen kněz mi odpověděl: „Není to tak nemožným, jak se vám to zdá,“ a dal mi docela maličkou knížečku s prosbou, abych si ji vzal na památku této návštěvy. Byla to „Introduction à la vie devote“ od sv. Františka Saleského. Byl jsem velmi dojat a pečlivě jsem uschoval knížečku jako upomínku na tohoto šlechetného muže, z jehož celého zevnějšku vyzařovalo tolik lásky a přívětivosti. Ale mnoho jsem v knížečce nečetl, neboť jsem tehdy ještě nebyl k tomu zralý. Musel jsem prodělati ještě dlouhý vývoj, abych se naučil ji si vážiti.

Pod vlivem svého přítele, který — jak řečeno — byl velmi mocný, odvracel jsem se stále více od mravních zásad, které mi byly vštěpovány od mládí. Snahou mou bylo více a více se utvrzovati v nemorálních názorech. Bylo to docela samozřejmým následkem skepticismu, jež jsem si osvojil již ve školách. Ale úplně bez ideálu nemůže člověk žít. Neslouží-li však Bohu, obrací se k modlo-

službě. Lehkomyslný esteticismus mi musel nahradit náboženství. Bylo to náboženství bez mravnosti, bez jakékoli závaznosti a spočívalo výlučně ve službě náklonnostem.

Ponenáhu se mne zmocnil veliký nepokoj a proto za každou cenu jsem chtěl nazpět do Evropy; únava z exotismu mne tiskla zpět k evropské kultuře. Chtěl jsem se též hudebně vzdělat, ač nejsem vůbec nadán pro hudbu. Ale můj přítel X. blouznil o Richardu Wagnerovi, jehož jsem tehdy vůbec neznal. Sotva uplynula tři leta mého pobytu v Japonsku, zažádal jsem o dovolenou, abych mohl jeti domů a ucházeti se o místo v Evropě. Ale můj šéf-vyslanec mne nepustil. Právě vypuklo v Číně povstání Boxerů, nastala velmi vážná politická situace na dálném Východě a proto bylo na vyslanectví mnoho práce. Musel jsem zde zůstat ještě šest měsíců, až se po oné bouři zase vyjasnil politický obzor. Pak jsem dostal vytouženou dovolenou a nechtěl jsem popřát sluchu rozumným slovům vyslancovým, jenž mě chtěl přesvědčiti, že mému postupu velmi prospěje, zůstanu-li ještě půl druhého roku v Japonsku. Bylo totiž jisto, že on brzy bude postaven v čelo ruské diplomacie a pak též se postará o svého spolupracovníka. Ale nedal jsem se přemluvit. Nebyl jsem nikdy ctižádostiv, naopak, myslel jsem si, že mi mohu lépe uchovati svobodu, nebudu-li v budoucnosti závislý na určité osobě, byť byla sebe vlivuplnější. Tak jsem opustil Japonsko. Můj šéf skutečně po nějaké době byl jmenován ministrem zahraničním a v době vypuknutí války byl vyslancem v Paříži. Byl to Isvolski, jemuž veřejnost připisovala osudnou roli při vypovězení války. Je-li to pravdou, nemohu tvrdit, neboť v té době jsem již vystoupil z činné služby a zajímal jsem se o politiku právě tolik jako nyní, totiž docela nic a nevěděl jsem více, než o čem se klevetilo v salonech.

Zpáteční cestu do Evropy jsem vykonal přes Nagasaki, Šanghai, Cplombo, Alexandrii, Neapol, Řím, Paříž — do Petrohradu. Zcela nadšen svým novým estetickým a nemorálním názorem světovým spěchal jsem, abych vyhledal své přátele a soudruhy v Petrohradě. Chtěl jsem jim vyložit své nové krédo a dle možnosti i je obrátit. Ale když jsem přijel do Ruska, shledal jsem, že již sdílejí mé názory. Buď tedy za mé nepřítomnosti prodělali tentýž vývoj nebo jsem se nyní naučil jim lépe rozumět. To utvrdilo mé tehdejší přesvědčení, že jsem našel pravé.

V zahraničním úřadě jsem se dověděl, že je uprázdněno místo legačního tajemníka v Mnichově. Ihned jsem o ně zažádal, jsa zcela u vytržení při myšlence, že se mi naskýtala příležitost žít ve středu evropské civilisace. Místo mi bylo slíbeno....

Přijel jsem do Mnichova v červenci 1901 a začal jsem blouznit pro Wagnerovu hudbu, ačkoli mám velmi špatný sluch; tak silný byl vliv mého přítele X. Celkem jsem byl v Mnichově dvě leta. V těchto jakož i poslední dva roky v Japonsku jsem se docela nic nezajímal o náboženské otázky. Můj vnitřní život byl jakoby uspa-

ný a zcela jsem byl zaujat vnějšími věcmi. Na jedné straně silně citový život, v němž hlavní úlohu hrála smyslná láska, na druhé straně divadlo a všelijaké společenské zábavy vyplňovaly celý můj život, aniž by mi ovšem daly žádoucího uspokojení. Nahlížel jsem jasně, že takový život není správný.

Příliš povrchní esteticismus nemohl naprosto zapustiti u mne hlubších kořenů. Závídel jsem umělcům, učencům a odborníkům všeho druhu, kteří se mohou zhloubati a ponořiti do své práce a v ní naléztí uspokojení. Já však jsem nenalézal na ničem zájmu, mímím zájem, který by mne zcela uchvátil. Zdálo se mi kletbou a ironií osudu, že jsem přece cítil v sobě tolik energie a nemohl jsem ji nikde uplatniti anebo jsem ji zcela nedůstojně vyplýtvál v libůstkách a podobných dobrodružstvích. Děsím se nyní jen na to pomyslití. A jaké nebezpečí to bylo mravně docela zahynouti! Ale Bůh ve svém milosrdenství přece ještě nechtěl smrti hříšníka a poněmhu nastával v mém smýšlení obrat, který mě uvedl na pravou cestu. Avšak, jak jsem pravil, byl to dlouhý proces.

V létě 1903 byl jsem přeložen do Štokholmu. Tam jsem se sprátelil s jistým Švédem, který byl tajemníkem na švédském zahraničním úřadě. Poněkud mysticky jsa založen, jak často bývají synové Švédska — vlasti Swedenborga — patřil můj přítel B. k theosofům. Když proslulá anglická theosofka Annie Besantová konala přednášku ve Štokholmu, vybídl mne přítel, abych se jí účastnil. Populární přednáška duchaplné Angličanky učinila na mne hluboký dojem. Opatřil jsem si knihy anglické theosofické literatury a studoval jsem. Tyto studie — třebaže to zní podivně — přivedly mne poněmhu zpět ke křesťanství, od něhož mne odtrhl můj „estetický skepticismus“. Theosofie, jež, jak známo, byla založena v Anglii Ruskou Helenou Blavatzkyovou, byla vlastně reakcí po panujícím tehdy materialismu a naturalismu, návrat k spiritualismu. Byl to nezdařený pokus spojití křesťanskou nauku s naukami indické filosofie. Toto spříštípkované náboženství mělo se přizpůsobiti moderním vědeckým anebo quasi vědeckým naukám, aby mohlo být přijato moderními učenici. S otva života schopná theosofie byla jen věci módy a nemohla mnoho škoditi pravé víře. Ale mně prokázala tu službu, že jsem získal hluboký vhled do věčných pravd křesťanské nauky, k níž jsem se zase vrátil. Ovšem k mému obrácení scházelo tehdy ještě mnoho a téměř 20 let trvalo ještě mé kolísání a váhání.

Ze Štokholmu jsem byl poslán do Brasilie. V Rio de Janeiro jsem půl druhého roku reprezentoval carskou ruskou vládu v celé jižní Americe... Poněvadž jsem neměl mnoho práce, zabýval jsem se sportem. Hlavním mým zaměstnáním tudíž byla jízda na koni a tennis, což jistě neprospívalo mému duševnímu životu. Ale i v tomto ohledu přece lze pozorovati malý pokrok, totiž tlak zpět k církvi, do kostela. V Tokiu a Štokholmu jsme měli pravoslavné vyslanecké kaple. V Mnichově jsem navštěvoval řecký

kostel, v němž se scházela v neděle a svátky ruská kolonie. Účast na bohoslužbě byla mou úřední povinností. V Brasílii však nebylo pravoslavného kostela. Poněvadž jsem přece cítil potřebu účasti se bohoslužby (bydlel jsem v Petropoli, v horách, kde nebylo takového tísnivého vedra jako v Rio de Janeiro), šel jsem do františkánského kostela. Tam jsem po prvé ve svém životě viděl ve svatém týdnu modliti se křížovou cestu. Tato pobožnost mne tak dojala a tolik se mi zalíbila, že od mého obrácení patří nyní k mým nejmilejším náboženským cvičením.

Brasílské podnebí mi neprospívalo. Také jsem byl již dvouletým exotismem znaven i zažádal jsem zahraničního ministra, svého bývalého šéfa v Japonsku, pana Izwolského, o místo v Evropě. Když mé žádosti nevyhověl, vystoupil jsem z činné služby zahraniční a uchýlil jsem se do Ruska na venkov s úmyslem, že začnu nový, lepší život. Tímto způsobem pastal v mém životě obrát. Již jsem poznal klam tak zvaného velkého světa, což byl značný krok vpřed na cestě k cíli mně samému ještě nejasnému, k němuž mě vedla Boží Prozřetelnost. (Dokončení.)

V diaspoře!

Ni š 27. ledna 1926.

V prvním čísle 17. ročníku z tohoto roku četl jsem s radostí několik črt z našich krajů. Dnes chci jenom letem k tomu dodat, církev katolická v Srbsku nejen zapouští, ale již dobře zapustila své kořeny zde, a dá dobrý Bůh, že urodí také plodem.

Práce je veliká a namáhavá, dělníků dosud málo, a prostředky žádné. Není snad místa, kde je nějaký podnik, továrna, doly, lomy atd., aby tam nebyli také katolíci. Všichni, až na malé výjimky, a ty jsou bohužel většinou u našich krajanů Čechoslováků, váží si své víry, a náboženského přesvědčení nedali by nevím za co na světě. Jsou případy, kdy přinášejí rodiče své dítě, z dalekých, 100 až 200 km dalekých končin, jenom aby je pokřtili ve víře svých otců. Krásný příklad loňského roku daly dvě rodiny učitelské. Usazeny v horách, kde vlci dávají dobrou noc a dobré jitro, nelitovaly ani ohromné námahy ani vydání, a řekl bych, ani aspoň tichého pronásledování „z hůry“. Bylo to jednoho letního dne. Pršelo, bláta více než dosti, když najednou časně ráno, když jsem sloužil mši svatou, slyším, jak vešla do kostela větší společnost lidu. Dle chování se, vidouce, že jsem u oltáře, zcela tiše usednou, znaveni všichni, do lavic a čekají až se vrátím do sakristie!

Najednou se přihrnou za mnou, a po krátkém představení se, přednášejí svou žádost, abych jim pokřtil dítě. Učitel nosí jed-

no děvčátko asi 2leté, které dal pokřtiti vloni na jaře ve svém rodném městě Kastavě v Istrii, a druhé maličké, zabalené do různých šatů a šátků, nosí slaboučká paní učitelové. Jeli na koni, každý na svém s dětátkem, plné 4 hodiny do stanice železniční, a pak zase 4 hodiny drahou do Niše! S nimi byl kmotr učitel a jedna paní, manželka druhého učitele! Promoklí byli skoro až do kůže, ale vnitřní spokojení mohl každý čísti na jejich tváři. Osušili svoje šaty u sestry v kuchyni, a po krátkém povídání a hrníčku kávy pokřtili jsme malou „Chorvátosrbku“, a po obědě k večeru vraceli se zase k svému domovu! Dávali jim až tisíc dinarů, jen aby křtili dítě doma, ovšem v pravoslavném kostele, ale dostali odpověď „my víru svého dítěte a ovšem také svou neprodáme za peníze a ani za nic na světě“!

Takových případů je dost a dost. Ve většině zájždím já sám k nim, abych jim ušetřil námahu a vydání a přesvědčil se osobně o jejich životě a víře. Že to není snadné, rozumí se, mámť pod svou správou asi 30.000 km², přes polovičku, skoro dvě třetiny celého Srbska, železnice, na které jsem skoro denním hostem, povoz, jednoduchý otevřený selský vůz, nákladní, kůň, prám přes řeku, vše to slouží k dosažení vznešeného cíle, udržení v lidu katol. víry a posílnění v těžkých bojích.

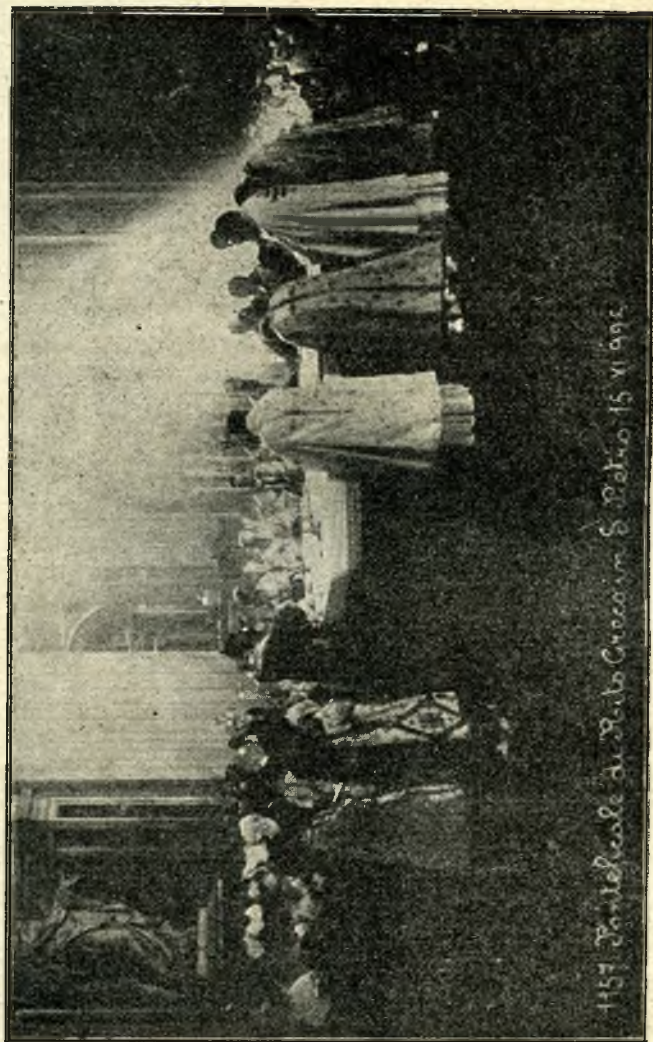
Za celých pět roků mé pastorece počet katolíků a porodů, svateb se zešesteronásobil, zvláště v posledních letech.

Vida tento krásný zjev, ještě jako apoštolský administrátor od roku 1921—1924, hleděl jsem umožnit katolíkům, aby mohli všude, aspoň od času do času, veřejně vyznávat svou víru. Vymohl jsem, že byla v Kragujevci znovuzřízena farní osada, a dne 1. září 1923 jmenoval a instaloval jsem tam nového pomocníka faráře dp. Jana Vinodolce, kolegu ze studií v Gorici a bratra z ubohé Istrie. Jaká to byla radost všech katolíků, nedá se vypsati. Téhož roku zřídil jsem kaplanské místo v Niši a následujícího roku 1. června jmenován byl prvním kaplanem v Niši bývalý farář z Istrie dp. Frant. Livič. Pobyl zde jenom měsíce, nelíbilo se mu, mnoho práce, a velice málo za to odměny. Odešel do Chorvátska, ale ani tam nezůstal, a nyní je někde na malé farce v Barani. Tak jsem zase sám při vši té práci. Abych vyšel vstříc katolíkům ve východním Srbsku, zvláště v okolí Zaječera, zřídil jsem tam faru při měděných dolech v Boru, ale k vůli odporu se strany tamějšího ředitele Francouze, dosud není tam ani kostel, ani fara. Administruje tamější katolíky farář z Kragujevce, dojížděje tam každý druhý měsíc jednou, a káže jím francouzsky italsky a chorvátsky. Na panu arcibiskupovi z Bělehradu je, aby začátek můj dokončil, což dejž Bůh čím dříve.

Jak se vidí, jsme tedy pro celé Srbsko dosud jenom dva kněží v duchovní pastvě. Pochváliti musím tu dpp. vojenské kněze, a to zvláště dp. Jana Maračiče ze Zaječaru, Pavla Kraljiča z Valjeva, kteří nám pomáhají.

Po příchodu p. arcibiskupa Rodiča do Bělehradu všechny své

sily vynaložil jsem na Niš a celou svou duchovní správu. Kostelík byl maličký, lidu vždy více, a zvláště počet školních dětí, kterých je přes 70 jenom v Niši, a počet katolických vojinů, vyžadoval větší prostor, větší kostel. Když jsem slavil v kruhu svých přátel roku 1922 své Abrahamoviny, padl mezi přáteli

*Ve Vatikáně u Sv. Petra slouží Sv. Otec za přísluhy východních kněží mši sv.
v ritu řeckém, dne 15. listopadu 1925.*

tento návrh: „Na památku tohoto dne, navrhuje jeden kapitán, udělejme spolek pro stavbu nového kostela.“ Lehce řečeno, ale těžce proveditelné! My, ubožáci v Niši, sfouknutí sem se všech stran větrů, že bychom mohli jednou stvůti kostel? Řečeno, a dnes je již vše uskutečněno. Byla sice původní myš-

lenka stavěti veliký nádherný kostel. Obec nižská slíbila dáti pozemek, svezli jsme naň okolo stotisíc cihel, písku atd., a když bylo vše hotovo a mělo se přistoupiti ke stavbě, tatáž obec, ovšem pod druhou správou, odepřela nám pozemek a nedovolila stavbu. Co teď? Bez dlouhých otahování přistoupeno k přestavbě a zvětšení starého kostelíka. Dnes kostel, první farní kostel v Srbsku, v srdci Srbska, v rodišti císaře Konstantina Velikého, stojí. Jeho vysoká věž se 3 zvonů 606 plus 326 plus 180 kg těžkými, svým pozlaceným křížem na svém vrcholu, ukazuje všem v Niše a daleko široko v okolí „tu je katolický kostel, tu jsou katoličtí křesťané“.

Slavné svěcení kostela vykonal sám pan arcibiskup bělehradský za přítomnosti velikého počtu, řekl bych všech katolíků z Niše a okolí, přišli také někteří jako deputace z různých míst, dne 20. prosince 1925. Stavbu kostela vedl jsem si sám v režii, a tak jsem ušetřil, dle rozpočtu architekta, asi 50.000 dinarů. Peníze jsem vyprosil po celém světě. Jeho Svatost papež Pius XI. přispěl nám větším obnosem. Amerika, Londýn, Morava, Čechy, a tu i tam ti nejhudší pomáhali jak mohli, a dnes můžeme spokojeně říci, máme svůj pěkný prostorný kostel, uvnitř velice vkusně vyzdobený.

Prádlo na oltáře, kvítí, krásnou sochu Imakulaty daly zdejší katolické paní. Mládež zřídila si kostelní zpěvácký spolek a pokřtilajménem velikého biskupa, přítele mládeže „Mahič“.

Po prvé vystoupili v den svěcení kostela. Všem se čtyřhlasný zpěv kostelní velice líbí, a kostel je každou neděli plničký, ač máme 3 mše svaté. Já binuji, a vojenský důstojný pán má pro vojáky mši svatou. Abychom spojili „utile cum dulci“, zřídil jsem ve své residenci katolické divadlo. Měli jsme již velice pěkné představy, obyčejně náboženské. Školní mládež, a tu i tam některá slečna, spoluúčinkovala, hrála jako dávno již vycvičení herci. Režisér a našeptávač ovšem musí býti já.

Teď budou dávatí naši zpěváci jednu veselohru na poslední neděli v masopustě, a připravujeme se na dramatickou hru k velikonocím, dá-li Bůh toho dočkatí.

Poslední čas je dosti přestupů ke katolictví, a mnozí naši krajané, kteří v Čechách, byvše svedeni, odřekli se své víry, vracejí se zase do lůna katolické církve.

Svěcení zvonů jsem měl sám dne 3. ledna tohoto roku.

Slavnost za slavností, a při tom dost a dost nepřijemností.

O tom nechci dnes povídati, snad někdy jindy.

Abych zachránil naše krajany, vymohl jsem jim od zdejší vlády, za spolupůsobení českého vyslanectví v Bělehradě, zřízení českého kursu v Paračině, a tak mají naši krajané příležitost, aby nezapomněli v cizině na svůj jazyk, a ovšem také ne na svou svatováclavskou a cyrilometodějskou víru.

Po druhé zase něco jiného! Třeba je nám pomoci z hůry, a také od lidí. Poměry hmotné jsou velice smutné.

S krajanským pozdravem ze srdce Srbska, Konstantinova Niše, jsem váš zcela oddaný msgre Frant. Hrdý.

Schema dogmatické konstituce o církvi Kristově

Přeložil P. L. V.

VI.

Že církev jest společnost k dojití spásy naprosto nezbytná.

Z toho všichni pochoptež, jak nezbytnou společností jest k dojití spásy církev Kristova. Tak velice zajisté nezbytnou, jaké jest účastenství a spojení hlavy Krista s mystickým jeho tělem, mimo kteréž společenství on žádného jiného neživí a nepěstuje jako církev svou, kterouž si jedinou zamiloval a sám se vydal za ni, aby ji posvětil očistiv ji obmytím vody skrze slovo života: aby učinil sám sobě církev slavnou, nemající poskvrny ani vrásky aneb cokoliv takového, ale aby byla svata a neposkvrněna.¹ Pročež učíme, že církev není společností volnou, jako by bylo lhostejno k spáse ji znáti nebo neznáti, do ní vstoupiti nebo ji opustiti; ale že jest naprosto nezbytnou, a to nejen nezbytností příkazu Páně, kterým Spasitel všem národům rozkázal, aby do ní vstoupili, nýbrž také nezbytností prostředku; poněvadž v ustanoveném řádu spasné Prozřetelnosti nedochází se účastenství Ducha svatého, podílnosti pravdy a života, leč v církvi a skrze církev, jejíž hlavou jest Kristus.

VII.

Že mimo církev nikdo spasen býti nemůže.

Dále dogmatem víry jest, že mimo církev nikdo nemůže býti spasen. Přesto však nenáleží odsuzovati těch, kteří o Kristovi a jeho církvi nepřemožitelnou nevědomostí trpí, pro tuto nevědomost k trestům věčným, když nemají v této příčině žádné viny před očima Páně, kterýž chce, aby všichni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli, a kterýž činícimu, co na něm jest, neodpírá milosti, aby ospravedlnění a života věčného dojití mohl: toho však nikdo nedochází, kdo zaviněně od jednotny víry nebo od obcování církve oddělen z tohoto života odchází. Nebude-li kdo v této arše, až zavládne potopa, zahyne. Pročež zavrhuje a odsuzujeme stejně bezbožné jako samému rozumu odporující učení o nerozlišnosti náboženství, kterým dítky tohoto světa zrušivše rozdíl pravdy a bludu, praví, že všichni z kteréhokoliv náboženství mají otevřen přístav života věčného; anebo sporně tvrdí, že o pravdi-

¹ List k Efes. IV, 4—6.

vosti náboženství možno mít jen domněnky více neb méně pravděpodobné, ne však jistotu. Rovněž zavrhuje bezbožnost těch, kteří zavírají království nebeské lidem pod nepravými záminkami tvrdíce, že nesluší nebo že není k spáse nikterak potřebí opustiti náboženství, ač nepravé, v němž se kdo zrodil nebo byl vychován a vzdělán; a viní i církev, která se prohlašuje jedině pravým náboženstvím, všechna pak náboženství a sekty od jejího obcování odloučené klatbou stíhá a zavrhuje, zrovna jako by mohlo kdy býti nějaké účastenství spravedlnosti s nepravostí, nebo spočenství světla s tmou a shoda Krista s Belialem.

VIII.

O nehybnosti církve.

Kromě toho prohlašujem, že církev Kristova i ve svém bytí i v zařízení jest společností trvalou a nehybnoucí a žádného po ní nenáleží čekati na tomto světě ni plnějšího ni dokonalejšího zjednávání spásy. Neboť když působením Kristovým spasení býti mají smrtelníci, kteří až do konce světa pohostinni budou na zemi, církev jeho, jediná společnost spásy, setrvá až do konce světa ve svém zřízení vždy nezměnitelná a nepohnutá. Ačkoliv tedy církev roste, a kéž by vzrůstala stále věrou i láskou, aby budováno bylo tělo Kristovo; ačkoliv podle různého věku svého a podle různých okolností, v nichž neohroženě bojujíc trvá, rozličně se rozvíjí: přece v sobě a ve svém od Krista přijatém zřízení nezměnitelná zůstává. Pročež církev Kristova nemůže nikdy pozbyti svého vlastnictví a darův, posvátného svého úřadu učitelského, posluhování a správy, aby Kristus tělem svým neviditelným trvale byl pro všechny lidi cestou, pravdou a životem.

IX.

O neomylnosti církve.

Dále církev Kristova pozbyla by své neměnitelnosti a důstojnosti a přestala by býti společností života a nezbytným prostředkem spásy, kdyby mohla od spasné pravdy víry a mravů poblouditi a v hlásání a vykládání jejím se nebo jiné klamati. Ale jest sloupem a utvrzením pravdy;² tudíž všelikého nebezpečí bludu a klamu prosta a uchráněna. Tož se schválením posvátného a obecného sněmu učíme a prohlašuje, že dar neomylnosti, jenž jako trvalá výsada církve Kristovy zjeven jest a jehož ani s charismatem inspirace zaměňovati není dovoleno, ani k tomu nesměruje, aby církev novými zjeveními bohatla, byl udělen, aby slovo Boží, ať psané nebo ústně podané, v obecné církvi Kristově netknuto a všelikého porušení novotou a změnou prosto bylo tvrzeno a uchováno podle uložení apoštola: Ó Timothee, ostříhej, což

² Srov. List k Efes. V, 29 a 25—27.

tobě svěřeno, chráně se nepobožných novot slov a sporů vědy nepravého jména, ke které někteří se přiznávajíce od víry odpadli.³ Což též apoštol znova vštěpuje, když píše: Vzor můj zdravých slov, která jsi ode mne slyšel u víře a lásce v Kristu Ježíši. Dobrého skladu ostříhej skrze Ducha svatého, kterýž přebývá v nás.⁴ Učíme tedy, že předmět neomylnosti jest tak rozsáhlý, jak rozsáhlý jest sklad víry a jak žádá povinnost ho ostříhati; a tak výsada neomylnosti, kterou se vyznačuje církev Kristova, vztahuje se ve svém rozsahu jednak na veškeré zjevné slovo Boží, jednak na všecko to, co, i když není v sobě zjeveno, jest přece takové, že by bez toho zjevné slovo bezpečně zachováno, jistě a pevně k věření přerkládáno a vysvětlováno, nebo proti bludům lidským a námitkám vědy nepravého jména platně tvrzeno a hájeno býti nemohlo. Tuto pak neomylnost, jejímž cílem jest nezkalená pravda společnosti věřících v učení o víře a mravech, obsahuje v sobě úřad učitelský, kterýž Kristus trvale ve své církvi ustanovil, když apoštolům řekl: Jdouce tedy učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého; učíte je zachovávatí všecko, cožkoliv jsem přikázal vám: a aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.⁵ A téměř slíbil Kristus Ducha své pravdy, aby zůstával s nimi na věky, byl v nich a učil je všeliké pravdě.⁶

X.

O moci církve.

Kristova pak církev není společností rovných, jako by v ní všichni věřící měli též práva; ale jest společností nerovnou, a to nejen proto, že někteří z věřících jsou klerikové, jiní laici; nýbrž zvláště proto, že v církvi jest moc Bohem zřízená, již někteří obdařeni jsou, aby posvěcovali, učili a spravovali, jiní jí nemají. Ana pak moc církve jiná jest a slove svěcenostní a jiná pravomoc: učíme zvláště o této druhé, že jest nejen fora vnitřního a svátostného, ale též fora vnějšího a veřejného, absolutní a naprosto plná, totiž zákonodárná, soudní a trestní. Podnětem pak moci té jsou pastýřové a učitelé Kristem daní, kteří ji svobodně a na jakémkoliv světském panství nezávisle vykonávají; a tak se vši vládou⁷ spravují církev Boží jak potřebnými a ve svědomí také zavazujícími zákony, tak rozhodujícími soudy, tak posléze spásnými tresty, jimiž stíhají vinníky i proti jejich vůli nejen ve věcech víry a mravů, bohoslužby a posvěcování, ale též v tom, co se vztahuje k vnější kázni a správě církve. Pročež církev Kristovu třeba míti za dokonalou společnost. Touto pak pravou a tak blahou církví Kristovou není jiná leč jedna, svatá, katolická a apoštolská římská církev.

³ List I. k Tim. III, 15.

⁴ List I. k Tim. VI, 20, 21.

⁵ List II. k Tim. I, 13, 14.

⁶ Mt XXVIII, 19, 20.

⁷ Srov. Jan XIV, 16, 17, coll. XVI, 13.

Bývali uniáté v Polsku se vracejí

Dle zpráv „Glosu Narodu“

ladina náboženského života, kterou v létě minulého roku tak velice rozčeřil archimandrita Filip Morozov svým přestoupením k unii, se dosud na polském východě neuklidnila. Dochází stále k novým konversím, nejen jednotlivých osob, hlavně kněží, ale jejich přičiněním i celých osad.

Ve Vilně samém do šlépějí Morozova vkročil už jiný pravoslavný kněz, Basíl Siestrzencewicz, a nedaleko Vilna Theodor Czystowski, farář v Mikolajevě. Velmi mnoho si slibují vilenští katolíci od nového ruského dívčího gymnasia, které tam povstalo zásluhou dřívější konvertitky, Žofie Bykovské, a které má nyní vybrané učitelské síly. Katolicism nemůže ovšem na gymnasiu přímo býti šířen, ale přece se bude o katolické církvi a zvláště o unii přednášeti zcela objektivně.

Rovněž na Volyni se jeví sklon k unii. V poslední době obrátila na sebe pozornost konverse mladého faráře, Alexeje Filipenka, který požíval vždy veliké lásky a důvěry samého metropolity autokefální pravoslavné církve v Polsku, Dionisia. Působí v obci Cehové u Horochova. Nejvíce však proslul farář v Jezioře u Lucku, Eusebius Šložko-Dorogiński. Ačkoliv teprve nedávno konvertoval, přece již pro ovečky, které zároveň s ním přešly k unii, postavil unitskou cerkev. Je ovšem dřevěná, ale pokrytá cinkovým plechem a rozsáhlá tak, že pojme na tisíc osob. Stála 13.000 zlotých, z nichž pouze 3000 zlotých je zapláceno, ostatek visí jako dluh na směnkách, které vesměs musel P. Šložko podepsati. Vykonal tak nadlidské dílo během asi dvou měsíců minulého podzimu.

Jeho neobyčejná horlivost pro unii vysílá přirozeně hřejivé paprsky i do okolí. Na 21. listopadu si ho pozvali do vesnice Omelna, vzdálené 116 km, aby tam konal unitské bohoslužby. Byl právě svátek sv. Michala, místní to pout, proto se sjelo na slavnost 5 pravoslavných farářů, ale cerkev jejich tehdy zela prázdnotou. Lid šel hromadně na bohoslužbu, kterou konal P. Šložko v prostranném domě hospodáře Jevtuška. A rázem byla téměř celá obec získána pro unii. Lidé ho zvali do svých domů, neboť byl u nich před 2 lety farářem, dostavilo se též k němu 6 hospodářů a nabídlo jménem obce půl druhé měřice pole na stavbu unitské cirkve.

Na zpáteční cestě do Jeziora musel P. Šložko zastaviti v obci Trostěncu, neboť ho tam lidé po uvítání chlebem a solí prosili, aby též u nich měl bohoslužbu. I vedli jej v průvodě, za zpěvu nábožných písní přes ves do domu, kde na druhý den měl mši sv. A zase do nedaleké pravoslavné cirkve přišlo jen asi 5 osob, ačkoliv byla neděle, kdežto bohoslužeb P. Šložka se účastnily veliké zástupy.

Sláva P. Šlozka-Dorogiňského roste den ode dne a vábí přirozeně stejně smýšlející, ale obavami naplňuje pravoslavné. Když od 4.—6. prosince 1925 dlel v Lucku Filip Morozov z Vilna, navštívil i P. Šlozka v Jezioře, byl přítomen jeho mši sv. v nové unitické cerkvi a jednal s ním důvěrně o unitických záležitostech. Filip Morozov je už všeobecně považován za kandidáta na unitické biskupství, které se má v Lucku zřídit. Vyplní se tedy dávné přání metropolitů Šeptyckého, jen, že místo biskupa Bociana, kterého chtěl Šeptycki v Lucku mít, dosedne tam na biskupský stolec konvertita Morozov.

Jak velice ohrožuje P. Šlozko pravoslavné, dovídáme se od nového pravoslavného faráře Kovalčuka, který po konverzi P. Šlozka byl do Jeziora poslán. Řikává totiž svým farníkům: „Jděte raději k baptistům než k Šlozkovi.“ Rovněž rusínský týdeník „Dzvin“ vydává svědectví o velikém významu akce Šlozkovy, neboť v čísle ze dne 30. ledna 1926 píše: „Dověděli jsme se od pravoslavných obyvatelů vsí Omelna i Trostěnce, že tam byl P. Šlozko nadšeně vítán, že lid v masách byl přítomen jeho bohoslužbám, že v Omelně mu obec nabídla pozemek pro stavbu unitické cerkve, že potom až z lubomelského okresu jeli vesničané do Jeziora jej prosit, aby ve svátky k nim zavítal a měl u nich bohoslužby. Slyšeli jsme ve vlaku jistého dáka mluvit takto: „Po svátcích chci se svým farářem jeti k P. Šlozkovi a přijetí katolíckou víru.“

A proč tak vzrůstá zájem o unii? „Dzvin“ odpovídá: „Poněvadž unie svým východním obřadem se podobá pravoslaví a ničím tedy naše venkovany neodpuzuje. Je stokrát nebezpečnější pravoslavné církvi než chladný, cizí baptism. A chytrá politika P. Šlozka, který obřady koná zadarmo, nebo za minimální poplatek („kolik dáte, tolik“), vábí naše lidi, neboť sousední pravoslavný farář sdírá s nich poslední oblek.“

Ale hlavní příčinu unitických úspěchů a úpadku pravoslaví vidí „Dzvin“ v nekněžském chování a pohoršlivém životě veliké části pravoslavného duchovenstva. „Jak může prostý venkovan vážiti si takového faráře Kovalčuka z Milatyna, kterému jistý Polák řekl: Jsem zvyklý viděti kněze s křížem v ruce, vás ale vidím vždy s bičem. Anebo takového faráře Vybačova, který posílal policii žaloby na svého dáka a farníky bil bičem? Nebo jak mohou lidé věriti farářům: Malavskému ze Sedlišť a Nikovčukovi z Chlop, kteří oficielně žijí s maitressami? K tomu si přimysleme materialism a lakotu různých Melníků nebo Theodorovičů, rovněž farářů a pochopíme, proč mezi lidem přibývá přívrženců pověstného P. Šlozka.

Nebezpečí se strany unitů Morozova a Šlozka je veliké,“ dokládá „Dzvin“, „proto pomáhejme zachraňovat ukrajinskou pravoslavnou církev! Neodstraníme-li zavčas zlo z jejího středu, propadne unii.“ Docela jinak se chovají pravoslavní na Volyni k latiníkům. Když křemenický vladyka Šimon, dne 15. listopadu 1925

posvětil v obci Kolkách nové zvony, byl na pravoslavné faře dáván oběd, jehož se kromě zástupců vlády účastnil i latinský farář lucký Pavlíkovski a místní latinský farář Milevski. Posledního si vladyka po obědě uvedl do svého pokojíku k důvěrné rozmluvě o společné frontě pravoslavných i katolíků proti šířícím se tak hroživě sektám protestantským.

Mezi pravoslavnými a latiníky je tedy možné přátelství, nikoliv mezi pravoslavnými a unity. Latinský obřad nepovažují pravoslavní za nebezpečný, protože je odpuzuje svou totožností s polskou národností. Ale unionism je chrání před zpolštěním a vábí zachováním ruské národnosti i východního obřadu, proto má přes všechna opačná mínění Poláků jediné naději na větší rozšíření, tím více, že ruské obyvatelstvo polského východu již kdysi unitickým bylo.

Mir Kristův v království Kristově

Přeložil P. L. V.

Poněvadž však, jak jsme nahoře ukázali, hlavní příčinu rozvrácených poměrů, ve kterých žijeme, viděti v tom, že autorita právní i úcta před mocí jest značně oslabena; totiž od té, co se zlíbilo popřítí, že právo i moc pochází od Boha, Stvořitele a správce světa; tož i od tohoto zla pomůže jenom mír křesťanský, poněvadž jest od Boha a už tím žádá, aby pořádek, zákon a vláda byly náležité. Jestli v Písmě svatém: Zachovávejte kázeň v pokoji.¹ Pokoj hojný těm, kteří milují zákon tvůj, Hospodine.² Kdo se bojí přikázání, v pokoji přebývati bude.³ A Pán Ježíš nejen to vyslovil: Dávejte, co jest císařovo, císaři,⁴ nýbrž i vyznal proti samému Pilátovi svou úctu k jeho mocí, která mu byla dána shůry⁵; jakož i učedníkům přikázal, aby měli v účtě ty, kteří zasedli na stolec Mojžíšův, zákoníky a farizeje.⁶ Podivuhodno jest také, kolik právomoci přiznával v domácnosti rodičům, jsa poddán Marii a Josefovi, nám za příklad. Od něho jest také onen zákon, který zvěštovali apoštolové: Každá duše mocností vyšším poddána buď. Neboť není mocností, leč od Boha.⁷

Nuže, kdo ví, jaké jsou Kristovy rady a ustanovení o důstojnosti lidské osobnosti, o čistotě mravů, o povinné poslušnosti a o božském zřízení lidské společnosti, o svátosti manželství a o posvátnosti křesťanské rodiny: Kdo ví, díme, že Kristus tyto a podobné pravdy, jež s nebe na zemi přinesl, jediné své církvi svěřil a ji slavnostně přislíbil, že nebude nikdy postrádati jeho pomoci a

¹ Sir. XLI, 17.

² Zalm CXVIII, 165.

³ Přisl. XIII, 13.

⁴ Mt XXII, 21.

⁵ Jan XIX, 11.

⁶ Mt XXIII, 2.

⁷ Řím. XIII, 1.

přítomnosti, přikázav jí, aby je jako neomylná učitelka všem národům až do konce věků hlásati neustávala: ten zajisté pochopí, kolik a jakých prostředků může, ba musí katolická církev poskytnouti, aby nastal světový mír.

A že ona jest sama od Boha ustanovena vykladatelkou a strážkyní těchto pravd a přikazů, proto má také jediná opravdovou a nevyčerpatelnou schopnost, jednak odkliditi z obecného života, z rodin a ze států špinivý materialismus, který tam už

Klášter redemptoristů ve Stropkově jest památný tím, že roku 1691 byla v něm podepsána unie pro okolní kraj. Vystavěli ho františkáni r. 1675. V roce 1913 byl opuštěn, V roce 1921 opět opraven od redemptoristů.

natropil tolik škod, jednak vštípati všude správnou nauku o duchu nebo o nesmrtelných duších lidských, jež daleko předčí filosofii; dále spojitis polu všechny třídy obyvatel a veškeren lid jakýmsi poutem vyšší blahovůle, a jakýmsi jako by bratrstvím⁸, a důstojnost jednotlivců právem hájenou až k Bohu povznést; konečně pečovati o to, aby se zlepšila a posvětila veřejná i soukromá mravnost, by vše bylo zcela podřízeno Bohu, který vidí do srdce,¹ a řídilo se ve všem jeho naukami a zákony; a když tak srdce všech lidí, prostých i knížat se naplní vědomím svaté povinnosti, a by byl Kristus všecko a ve všem.²

Jelikož tedy církev podle pravdy a moei Kristovy, kterou jest

⁸ Aug. O mravech katol. církve I, 30.

¹ I. Král. XVI, 7.

² Kolos. III, 11.

obdařena, jediná může správně pořádati srdce lidská, jest také jediná schopna, aby nejen pro přítomnost zjedнала pravý mír Kristův, nýbrž i do budoucna jej upevnila tím, že zažene nová hrnouchi se nebezpečí války, o nichž jsme se zmínili. Církev totiž jediná učí podle příkazu a nařízení Božího, že cokoliv lidé činí, ať již veřejně nebo v soukromí, jednotlivě nebo ve společnosti, všichni musí býti ve shodě s věčným zákonem Božím. Ovšem jest zřejmo, že daleko větší důležitost má to, co se vztahuje ke blahu mnohých.

Pokračování.

Čeští redemptoristé východního obřadu

Vladimír Jerábek

Ubileum nicejské oslaveno bylo z podnětu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda též v Brně. K slavnostní akademii v Besedním domě v listopadu pozvali pořadatelé také O. Metoděje Trčku, superiora misíí na východním Slovensku a Podkarpatské Rusi. — Přijel z misie, promluvil dle svých bohatých zkušeností o české práci mezi sjednocenými a zas brzy odejel, aby v zapadlé vesnici Jakubjanech započal novou, již osmatřicátou misíí mezi svými uniáty. Zlomky jeho přednášky, rozmožené novými podrobnostmi podávám trpělivému čtenáři.

*

Roku 1921, v době, kdy u nás snažili se rozvrátit církev katolickou pomocí rozkolu, nastávala i na Podkarpatsku doba většího rozmachu pravoslavlí. Na rozdíl od našich poměrů mělo mezi tamním obyvatelstvem schisma dávno tajné přívržence. Za vlády maďarské bývaly však pokusy o rozkol energicky potírány přímo z úřadů. Zato usilovali Maďaři odstraniti aspoň bohoslužebný jazyk slovanský a zavést do chrámu řeč maďarskou. Dokonce misály maďarské východního obřadu byly natištěny. Lev XIII. kázal je však zničit a hájil neústupně práv staroslovanštiny. Ani když do Říma vypravili se biskupové s velikou poutí, k níž shledávání poutníci slibem, že cesta bude zdarma, a přednesli prosby, by maďarština po vzoru rumunském povolena byla pro obřad řecký, nepovolil.

Sotva však po světové válce zasvitla i pod Karpaty svoboda, schisma počalo směleji zvedati hlavu. Kruté boje pravoslavných s katolíky o kostely a fary dosti jsou známy z denních listů, netřeba tedy ony bolestné kapitoly opakovati.

Za oněch zvířených poměrů objevili se v diecési prešovské dva redemptoristé — misionáři, zároveň jediní řeholníci v diecési, a to Moravané. Věrný lid ruský nevěděl zprvu, ke komu přicházejí. Tonul v nejistotě a ptal se: „Jsou to naši, nebo nová pomoc schismaticům?“ Po dvou týdnech nejistoty poslala kterási žena kan-

tora, aby přinesl jim na službu Boží, aby však se přeptal, co jsou zač, zda sjednocení nebo rozkolníci. Vysvětlovali, že sjednocení. Tu rozjasnila se učitelova tvář a on děkoval Bohu, že posílá svým věrným oporu. Odkud přišli tito misionáři? Z Haliče. Tam redemptoristé, první ze západních řeholí, přestupovali trvale na obřad východní, aby tím účinněji mohli misíemi pracovat pro duchovní obrození Slovanů. I československá provincie vyslala po převratu 1919 dva kněze do Haliče, aby přiučili se obřadu a jazyku. Měli se připravit a býti vůdci ostatním. Smutné, ale též radostné časy zažili v Haliči. Všude v zemi vidět bylo ještě stopy nedávných válek a nová bolševická byla právě na obzoru. To však nevadilo apoštolskému nadšení, které si přinašeli. Sjednocený klášter Zboiska u Lvova hostil tehda členy různých národů; při stole a při zábavě bylo slýchat mluvíti francouzsky, vlámsky, česky a ukrajinsky. Ve všech vládl však jeden duch, všechny ovládla jediná myšlenka — východních misíí. Bída tísnila je veliká, nuceni byli topiti dřívím ovocných stromů, po tři měsíce denně jídali jen brambory a chléb, černý jak haličská zem. Jako doma cítili se však mezi lidem slovanským, odhodláni nésti s ním časy dobré i zlé. Co všechny překvapovalo, bylo poznání, že téměř v každé cerkvi viděli milostný obraz Matky ustavičné pomoci a neobyčejnou úctu a lásku lidu k obrazu. Právě redemptoristé mají za své paladium onen obraz, vzešlý na řeckém východě; blažilo je proto a sílilo k vytrvalosti vědomí, že sama Matka Boží vede své strážce na Východ, pomáhat jejímu věrnému, ale opuštěnému lidu.

Po dvouletém pobytu opustili čeští kněží, OO. Methodij a Nikolaj pohostinný krov bratří a vraceli se do Prahy. Boží Prozřetelnost chystala jim nové působíště. Zatím totiž nabízel nejdůstojnější biskup Fischer z Košic české provincii na východním Slovensku opuštěný klášter ve Stropkově.

*

Stropkov je městečko v bývalé župě zemplinské, asi 50 km vzdáleno od své železniční stanice Bardiova. Čítá na 2500 obyvatel, z poloviny Židů, z části Slováků, necelých 100 duší je řeckokatolických, okolí však je rusínské. Po válce třicetileté postaven tu klášter svatého Františka, památný později tím, že tu roku 1691 podepsána unie pro vůkolní kraj. Dávno však klášter nebyl již celý obýván a roku 1914 poslední dva řeholníci opustili Stropkov. Potom přikvapila lítice válečná, v níž za bojů karpatských sloužil vojenskému lazaretu. Tím byl velice poškozen, ještě více však zemětřesením, kdy zdi jeho rozpraskaly a do přilehlého chrámu nejsvětější Trojice vstup policejné byl zakázán. Po válce zrušené budovy přejali čeští redemptoristé a již na vánoce 1921 usídlila se v nich řeholní rodina: 3 kněží latinského obřadu a 2 obřadu řeckého s bratrem laikem. V položícenině, zasypání sněhem trávili zimu, z jara 1922 započali však s opravou od zá-

kladů, jež do podzimka z největší části byla provedena. Zároveň pokoušeli se otcové rozvinouti duchovní činnost mezi lidem okolním. S latinskými misii započato brzy v diecésích košické, szatmárské a spišské. Těžší počátky a větší nesnáze bylo překonati misii řeckoslovanským.

Sotva se porozhlédli mezi lidem, poznali otcové, že okolnosti jsou tu zcela jiné nežli v Haliči. Lid mluví zvláštním nářečím, účta k božskému Srdci Ježíšovu je v lidu nejen málo zakotvena, ale z části naráží na odpor jako cosi latinského. Rovněž účta k svatému Josafatu, apoštolu unie, byla neznáma. Nadto ani kněžstvo jim v tehdejších nejistých dobách a při svých trpkých zkušenostech zprvu nedůvěřovalo. Jedni mínili, že snad přišli z důvodů národnostních, ježto mluvili nářečím haličským, jiní lekali se, že jsou tajní latiníci, a vytýkali: „Proč bydlíte s latinskými kněžími v jednom klášteře, jak se modlíte, latinsky či slovansky, podle kterého obřadu se postíte? Jste závislí na latinských představených či samostatní?“ Jinde se hovořilo: „Dříve nás chtěli polatinštit násilným zaváděním gregoriánského kalendáře a rušením cyrilice, pomocí vládních nařízení, to se bohudík nezdařilo; nyní nás chtějí převádět bez bolesti.“

To byly trpké počátky, obtíže, jež zdržovaly práci i nadšení misionářů, nedovedly však jich odstrašiti. Byli si vědomi svého duchovního poslání. Kdysi veliký zakladatel jejich družiny, vida duchovní opuštěnost horalů apeninských, vytkl si hned od mládí za úkol života, pečovati o náboženské potřeby chudého lidu venkovského a tentýž zvláštní a jediný účel vytkl družině misionářů, kterou později založil. Takovým lidem opuštěným bylo a na dlouho bude pól milionu karpatských horalů na východním Slovensku a Podkarpatské Rusi. Trpí nedostatkem kněží a škol, odloučení jsou od vzdělanosti západu a vedou urputný boj s neúrodnou zemí, aby uhájili nuzný život. Sotva mají pokdy, starati se o svou duši. Ani misionářů do nedávna nebylo, kteří by čas od času vzpružovali aspoň misii náboženskou horlivost a uvědomovali lid. Což divu, že leckde našly a necházejí ohlasu sliby a hrozby rozkolníků, usilující odtrhnouti je od jednoty s obecnou církví.

Ukazovala se tedy Podkarpatská Rus duchovním polem nad jiné vhodnějším pro misionáře nejsvětějšího Vykupitele. Avšak jak a kde začít? Bohoslužby, které každé neděle konávali otcové v latinském kostelíku nejsvětější Trojice, navštěvovalo zprvu několik latiníků. Časem přicházeli též uniaté. Bylo však třeba získati širé okolí. Tu nezbývalo, než přiučovati se nářečí lidu a tak se mu přiblížiti. Znenáhla zdařilo se otcům seznámiti se také s kněžstvem sousedním. A jemu jali se vysvětlovati účel a způsob misii k vůli nimž přišli. Bylo toho třeba. Misie mezi katolíky řeckými byly věcí celkem neznámou. Konávaly se sice mezi latiníky, ale ty byly, jak se mluvilo, jen pro ně. Za čas došly opravdu žádosti za duchovní výpomocí ve farnostech řeckých a brzy žádost za

prvou misii. Tím prolomena byla nedůvěra lidu, který viděl, jak duchovní správci sami k misionářům obracejí se s důvěrou. Po několika misiích, jichž se odvážili v okolí, přilnul k nim věřící lid docela a dnes všude k nim se hlásí, jsa tomu rád, že i církev sjednocená má své misionáře jako je mají bratři jejich v církvi římské.

*

Prvou misii uspořádali otcové 5.—12. března 1922 v S o r o č i n ě (ž. šaryšská), na pozvání dp. faráře Mirona Petračoviče. Vydařila se bohudík krásně. Lid, zvyklý chodit jen v neděli do kostela, spočátku málo přicházel, ale třetího dne již prohlédl a duše jeho lačně přijímala slovo Boží. K svátostem přistoupili farníci do jednoho. Dp. farář radostí několikrát slzel říkáje: „To jsme my neznali, co to misie, jaká milost Boží. Jak nám toho třeba, nejen lidu i kněžím. Sam Bůh vás sem poslal, ochrání nás před schismatiky.“ A stal se apoštolem misii. V té době milosti přistoupilo k svátostem 618 věřících.

Touto a druhou misii v H o d e r m a r k u (ž. spišská), od 18. do 27. března 1922, zpov. 650), kde rovněž farníci až na jednoho, učitele, misie vesměs se účastnili, dán byl základ řadě prací dalších. Hned v zimě 1922—23 uspořádán byl prvý souvislý k u r s 9 misii a 2 obnov. Počal misii v K a l š e u K o š i c (19.—26. listopadu). Kalša jest jen filiálkou fary řeckokatolické obce, obřady zastoupeny jsou ve farnosti rovným dílem. I na tuto misii přicházeli věřící ze široho okolí. Poslední den přijel sám vladyka, nejdůstojnější pan biskup Njaradi z Prešova, aby viděl svoje stádce. Dvakrát kázal, při slavnosti křížové pak sotva slzy tlumil pohnutím.

V prosinci následovaly misie v osadách Bukovec, Berežnička, v lednu v Brusnici a v Komloše, v březnu v Becherově, Bystrém a Miňovcích. Konečně v červnu ve Višném Orlichu misie závěrečná. O každé z těchto i dalších misii podáme některou podrobnost, z nichžnejlépe vysvítnou náboženské poměry, smýšlení a city lidu, s nimiž misionáře přijíma, a dobré ovoce misii.

Tak ozdarmisii v Bukovci přičiňoval se horlivě tamní učitel Petrašovský, který též o kříž obětavě se postaral. Ze 600 duší bylo u zpovědi 250, jen jeden z osadníků se zpovědi odkládal, v poslední den, když konečně chtěl jíti, odvedli ho četníci. V B r u s n i c i u Stropkova sám p. farář prohlásil, že po misii má lid třikrát lepší než před ní. V B e r e ž n i č e o t c e z prvu dobře neznali. Rokovali, co v osadě chtějí. Až jeden z bradatých filosofů přišel věci na kloub: „Á, přezimovat přišli, nemají co jíst.“ Na návsi je zastavil a táže se: „Máte rodiče?“ — „Máme.“ — „A mají z čeho býti živi? Divná věc, že jste se na to misionářství dali.“ — Za několik dní však prohlásil: „To jsou apoštolé, kteří vše opustili a chodí za Kristem.“ — K o m š o l a je městečko u Bardiova, nakažené rozkolem. S počátku misii věnovalo malou pozornost, a-

však děti za obrázků jaly se otcům pomáhati a pomohly. Lid agitací schismatických pobouřený se utěšil. Jen z mužů, tajně jim zapsaných, dalo se sedmdesát vypsati. (Dokončení příště.)

Upozornění odběratelům Apoštolátu. Jelikož slošní listky přestanou platiti, prosíme, aby všichni zaplatili předplat., nebo nedoplatky starými slož. listky do 1. června t. r.

Směs

Odpustky a nové duchovní výsady udělené členům Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Nejdst. pan arcibiskup obdržel od posvátné Kongregace pro Východní církveh přípis, jímž se uděluji odpustky a nové duchovní výsady členům Apoštolátu. V přípisu se zvláště uznává prospěšné dílo Apoštolátu s přáním dalšího většího rozvoje. Kéž je přípis i udělené milosti pobídkou všem pracovníkům apoštolátním k další horlivé činnosti a všem členům Apoštolátu výzvou k svědomitému plnění všech povinností apoštolátních. Přípis zní: „Posv. Kongregace pro Východní církveh. V Římě dne 29. března 1926, čís. j. 17572/25. Vaše Milosti, nejdůstojnější Pane! S radostí posílám Vaši Milosti v příloze přípis zdejší posv. Kongregace, jímž svatý Otec ráčil udělit zapsaným členům Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje různé milosti, o něž jste ráčil žádati dopisem ze dne 8. října 1925, č. j. 889.- S přáním, aby dílo dobrou duší tolik prospěšné se ještě více rozvíjelo, s projevem své nejhlubší úcty znamenám se Vaši nejdůstojnější Milosti zcela oddaný služebník ALOIS kard. SINCERO, prosekretář, v. r., Isajáš PAPADOPULUS, assessor, v. r.“ Připojený indult je tento: „Svatý Otče! Mgr. Leopold Prečan, arcibiskup olomucký, předseda nábožného spolku sv. Cyrila a Metoděje, který sleduje účel apoštolátu mezi slovanskými národy rozkolnými a který obdržel již různé výsady duchovní skrze posvátnou Penitenciarii, prosí nyní Vaši Svatost o tyto milosti: 1. Plnomocné odpustky, jež by členové získali: v den zápisu, o svátku svatých Cyrila a Metoděje nebo v některý den jeho oktávy, na svátek Neposkvrněného početí bl. Panny Marie, na svátek Zjevení Páně, na svátek sv. Michala, archanděla, na svátek sv. Josefa (19. března), na každý svátek dvanácti apoštolů, v některý libovolný den každého měsíce, v hodině smrti. 2. Částečné odpustky 100 dní za pomodlenou modlitbu předepsanou Apoštolátem a za každý vykonaný dobrý skutek, užitečný k účelům Apoštolátu. 3. Pravomoc pro členy kněze světití jediným znakem kříže posvátné předměty s udělením odpustků apoštolátských. 4. Pravomoc udíletí jediným znakem kříže odpustky křížové cesty na křížky, jichž používají ti, kdo jinak nemohou konati tuto pobožnost v kostele pro zákonitou překážku. 5. Pravomoc oblékati škapulíře jedinou formulí, se souhlasem Ordinariátu. 6. Pravomoc udíletí odpustky na kříže pro hodinku smrti, jež získají ti, kteří je nábožně políbí nebo se jich dotknou. 7. Výsadu oltáře čtyřikrát v týdnu, jež se osobně uděluje všem kněžím, členům Apoštolátu. 8. Výsadu pro všechny podjáhny, jáhny a kněze, členy Apoštolátu, že mohou předem se modlití jitřní a Chvdly posvátných hodinek ihned po poledni.

V audienci Jeho Svatosti dne 11. března 1926. njsv. Pánu našemu Píovi z Boží prozřetelnosti papeži XI. podepsaný assessor posv. Kongre-

gace pro Východní církev žádost přednesl a přihlížeje k žádosti, ráčil sv. Otec milostivě svoliti ku všemu ve smyslu prosby s výhradou v šak jinak obvyklých podmínek s platností na dalších deset let... Dáno v Římě, v úřadě jmenované posv. Kongregace dne a roku jak shora. Isajáš PAPADOPULUS, v. r.

Unionism na postupu. Byl čas, kdy se cyrilometodějská idea považovala za utopii, kdy se snahy unionistické, sjednotiti všechno Slovanstvo v jedné a katolické svaté církvi, zaměňovaly s panslavismem, kdy tomuto vznešenému, božskému dílu podkládány krivě jen záměry čistě národní! Časy ty pominuly a nastává doba nová. Důkazem toho je, že již dokonce nepřátelé této myšlenky, vyslovené samým Spasitelem světa, její nutnost a odůvodněnost chápou, ba chtějí vši silou prvenství v tomto podniku na sebe uchvátiti. Spojují se, zakládají za tím účelem spolky, chtějí na unionismu pracovati. Zvláštní je však při tom zjev, že dosud vykonanou práci přehlízejí, na starou tradici nenavazují, staré pracovníky do svých řad nezvou. Snahy tyto však světové fakticky schvalují původní program stolce Metodějova, program Velehradu, kolébky viry všech bratří Slovanů. Doufáme, že dílo našeho Apoštola tu snese i konkurenci světových podobných spolků, jako třeba spolku „Katolická unie“, o níž se rozepíšu ve úvodník v anglickém časopise „Univers“, který v překladě podáváme: „*Spojení s Východem. - Mezinárodního spolku velké dílo. - Dvanáct kardinálů v členském seznamu. - Předseďa o potřebě odboru v Anglii.*“ Dílo podporující spojení odloučených křesťanů na blízkém Východu je předmětem „Unio catholica“, založená nedávno s hlavním sídlem ve Spojených státech a se zástupci a odbory po celém katolickém světě. — Vzhledem k různým snahám o spojení církví osnovaným a zamýšleným, jež jsou stále diskutovány, angličtí katolíci mají býti dobře informováni, co církev aktuálně podniká, spolkem, jehož centrální výbor čítá 12 kardinálů, mezi jinými i kardinála *Bourneho*, zastupujících nej přednější národy evropské. „*Univers*“ udává směr. Její president, *dr. Aug. Galen*, O. S. B., posílá „*Universu*“ dlouhé sdělení, v němž praví: „Váš výborný úvodník „*O oriens*“, uveřejněný v čísle ze dne 15. ledna, dostává se mi právě do rukou a pospíchám,

bych vám k němu blahopřál. — Skutečně tuze skrovné jsou poznatky u katolíků latinského ritu o obojím jímém ritu, či již našich bratří katolíků na Východě, či pravoslavných církví, jež jsou ritem tak blízko těm, již žijí mezi nimi. Nebezpečný stav všech křesťanů v Rusku a na blízkém Východu musí skutečně sklíčiti srdce naše soucitem pro ně. Pod vlivem útrap, jež tito národové snášeli a snášejí, počínají toužebně obracetí svůj zrak konečně zpět ke staré matce, církvi, a velmi četná a nehlubší jejich myslitelé (duchové) začínají chápati omyl svých předků, kteří se odloučili od jednoty.“ — *Spojení jedinou nadějí Ruska.* — Cituje se prohlášení vynikajícího rumunského hodnostáře, biskupa z Balzu, jež učinil na shromáždění svatého Synodu: „Jsem křesťanským hodnostářem a sloužím pravdě. Je však mou povinností vydati této pravdě svědectví za každé příležitosti. Proto bez obavy před neporozuměním, jež by mohlo vyplývatí z mých slov, podávám toto prohlášení: Za dnešních časů jest na celém světě jen jeden jediný patriarchát, jenž vyhovuje všem podmínkám existenčním, a to jest *římský patriarchát*.“ A dobře známý ruský spisovatel, Leontýj Voronin, před nedávnem řekl: „Není jiné naděje pro křesťanství na Rusi, leč smír s římskou, katolickou církví.“ S ohledem na taková prohlášení se zdá, že je doba zralá aspoň k počátkům díla, jež by napomáhati mělo k návratu „jiných oveček do jediného ovčince“. Za tím účelem byla založena asi přede dvěma roky „Katolická unie“, spolek to pro spojení rozkolných bratří blízkého Východu se svatou církví. Jsouc mezinárodní ve svém cíli, založila již Unie své odbory ve všech evropských zemích, a též v severní Americe. Dr. Galen měl minulého léta soukromou audienci u svatého Otce, a Jeho Svatost prohlásila, že dílo spojení Východu je nejdražším přáním jeho srdce a považuje utvoření „Katolické unie“ za *providenciální prostředek* k jeho splnění, uskutečnění. — „Jest veliká

nouze," pokračuje předseda, „o zvláště způsobilé, vychované kněze k provedení tohoto díla sjednocení. Svatý Otec, pokud je vám bezpochyby známo, zařizuje zvláštní seminář v Římě pro ruské mladíky, jež touží převzít obřítní misie u vlastního národa. Dominikáni v Lille ve Francii a benediktiáni v Belgii zřídili rovněž zvláštní unionistické semináře. Katolická unie se snaží, by je podporovala a za tím účelem dožaduje se všude podpory katolíků. — *Výzva k založení odboru v Anglii.* — Doufám, že bude brzy kvetoucí odbor Katolické unie založen též ve Velké Británii, avšak, jelikož je toto dílo zcela mezinárodní a poněvadž až dosud všechny odbory pracují za tímže účelem, osměluji se dáti tento návrh: Angličtí katolíci ochotní pomáhati tomuto dílu, ať tak učiní jen v dohodě s nově zřízeným hlavním sídlem v severní Americe: 50 Unionsquare, New York, U. S. A. Dotazy budou co nejvřeleji vítány. Národní odbory byly již založeny ve Francii (včetně *msgr. Baudrillart a msgr. Batiffol*), ve Španělsku, v Holandsku. Seznam činných členů ústředního výboru jeví rovněž ráz mezinárodní Katolické unie, obsahuje dosud jména: Dr. Innitzer, děkan vídeňské universitní fakulty, *msgr. Kocylovskij*, biskup v Přemyšlu, dr. Rintelen, místopředseda Štyrska, a Fr. A. Puntigan S. J., vydavatel časopisu „Eucharistischer Völkerbund". —

Příklad unie v ruské církvi z poslední doby. Francouzskými assumptionisty v Paříži vydávaný list „L'Union des Eglises" přináší v záříjovém čísle minulého ročníku zprávu o přestoupení ruského pravoslavného faráře Potapije Zemljanova s celou osadou na katolickou víru. Příklad tento jest v mnohém ohledu poučným a zajímavým; poznáváme z něho, jakými podivuhodnými cestami Prozřetelnost některé duše k poznání pravdy vede, dále, jaké asi důvody na duši ruského lidu působí a konečně i jak někteří Rusové na otázku obřadů pohlížejí. Zemljanov narodil se roku 1881 v ufské gubernii jako syn „staršího" ruské sekty tak zvané „Pomořců" (pomorskoje soglasje, odrůdy starověrců-bezpopovců, která, jako všichni „starověrci" vůbec, velmi lne k tradičním svým obyčejům a starým liturgickým knihám, a v níž v církevních shromážděních službu kněží, jichž nemá,

zastávají právě řečení „starší". Na křtu obdržel jméno Petr. Popové oficiální pravoslavné církve častěji docházeli k otci Zemljanovu, aby ho ke státní církvi obrátili, a hoch od malička býval svědkem disputací, které otec s popy vedl. Vychován v přísné zbožnosti, modlival se mnoho a sám si složil a odříkával tuto modlitbu: „Pane, nedopusť, abych měl neštěstí, ztratiti svoji duši, a ukáž mi pravdu a pravou církev." Po nějaké době podařilo se kněžím oficiálního pravoslaví skutečně otce přemluvit a celá rodina byla přijata do pravoslavné církve od Antonína Krapovického, tehdy biskupa v Ufě, později metropolitu kyjevského, zapřísáhlého nepřítele katolicismu. Mladý Petr vstoupil brzy do pravoslavného kláštera, ale nenačnuv tam touženého ideálu, žil nějaký čas v lesích jako poustevník a když byl ze své samoty policejními úřady vyhnán, navštěvoval několik let jako poutník pěšky všechny znamenitější svatyně ruské. Roku 1904 znovu se stal mnichem v jiném klášteře pode jménem bratra Potapije. Deset let žil oddán modlitbě a práci (naučil se několika řemeslům), až roku 1916 vysvěcen byl na kněze diecése charkovské a poslán brzy poté jako duchovní správce do farnosti Nižnaja Bogdanovka v Ukrajině, smíšené osady z pravoslavných a „jedinověrců".¹⁾ Nabyl tu brzy důvěry svých věřících jak pro svou zbožnost tak proto, že jako mnich-celibátník nemaje se starati o rodinu mohl i hmotně farníky podporovati. Na počátku roku 1918 dostalo se otci Potapijovi do rukou několik čísel katolického ruského měsíčníku „Slovo Istiny" a brožurka „V zaščitu vjery", v níž pod pseudonymem Zabužnyj obhajuje známý jesuita P. Urban katolické učení proti pravoslavným předsudkům. O Potapije čte, srovnává uváděná místa Pisma, svatých Otců a samých liturgických knih rozkolníků, jež dokazují primát a jiné nauky církve katolické a dochází k přesvědčení, že církev katolická jest pravou církví, a hned také učinil z toho přesvědčení

¹⁾ Jedinověrci jsou ti starověrci, kteří uznali autoritu pravoslavné církve a jimž za to oficiální církev dovoluje používati knih liturgických starého obřadu (neopravených).

nutný důsledek, že tedy musí přestoupit k církvi katolické a že k ní musí přivést také celou farnost sobě svěřenou. Shromáždí svoje farníky a sdělí jim svoje přesvědčení a rozhodnutí a farnici jednomyslně odpoví: „Otče, máme plnou důvěru ve vás, kam půjdete, jdeme s vámi.“ Ihned vešel O. Potapije ve spojení s katolickým knězem ruským, tehdy v Charkově dlečím, a navštívil též jiné katolické kněze ruské v Moskvě a Petrohradě, ti rozptýlili jeho ještě zbývající pochybnosti a velmi dobrým dojmem naň působili svojí zbožností; na den svatého Petra a Pavla, dne 29. června 1918, byl dosavadní ruský pop s celou farností od tehdejšího katolického exarchy ruského L. Feodorova přijat od církve katolické a po prvé toho dne při slavných bohoslužbách v kánonu (anafore) se modlil za biskupa římského Benedikta XV. S úžasem dověděli se v Charkově o kroku O. Potapije a poslali hned pravoslavného kněze „misionáře“ do jeho osady, aby odvrátil faráře a farníky od přestupu a dokázal jim nepravost katolické církve, a to na základě staroobřadních knih (bylat, jak řečeno, značná část farnosti jednověrci). „Misionář“ shromáždil celou farnost a jal se ji dokazovati, že připojením ke katolické církvi jdou vstříc věčné záhubě, neboť 1. katolíci jsou kacíři, 2. jejich papežové vedli nemravný život, 3. jsou ve vleku jesuitů. Nato povstal O. Potapij a tázal se pravoslavného kolegy: „Slovo katolický jest cizí, můžete nám vysvětliti, co znamená v ruštině?“ Na to misionář odpověděl, že znamená tolik, jako „obecný“. „A jakou církev založil Kristus Pán, obecnou či národní?“ „Ovšem, obecnou, ale...“ „Založil-li Kristus církev obecnou, čili katolickou a tvrdíte-li, že katolíci jsou kacíři, pak podle vás založil Kristus církev kacířskou?“ „Dovolte, dovolte, praví katolíci jsme my v pravoslavné církvi.“ „Ale jak odvažujete prohlášovati se za katolíky, když jste právě řekli, že katolíci jsou kacíři?“ Touto argumentací, jistě ne právě vědeckou, k níž celé shromáždění přizvukovalo, byl nebohy pravoslavný kněz, jehož silnou stránkou nebylo asi disputování, tak zmaten, že neměl jiného důkazu, než poukaz na přinesené knihy, v nichž pryj je jasně dokázáno, že

římští katolíci učí 50 kacířstvím. Ale tu povstal jeden z jednověrců a zvolal: „Bratři, naši otcové, byli kdysi deportováni do Sibíře a odsuzováni na hranici od pravoslavných pro staroobřadné knihy, a nyní se nikonští (tak nazývají starověrci církev dle patriarchy Nikona) dovolávají týchž knih proti katolíkům. Nevězte jim, jsou to pokrytci.“ Misionář musel s nepořízenou odejít a obec zůstala katolickou. Nebyla to ovšem jediná překážka, jež se jim v cestu kladla. Brzy přišly jiné a zvláště nešťastný osud, který od roku 1918 Rusko stihl, byl i pro novou katolickou farnost přetřpkou zkouškou. V roce 1919 byl O. Potapij obžalován a po 7 měsíců držán ve vězení, čehož použili pravoslavni, aby asi 40 rodin (z 388) přivedli k odpadu od katolické víry: v letech 1921 až 1922 velmi trpěla celá obec hladem; kostel byl vládou střídavě přičlen brzy katolíkům, brzy pravoslavným, poněvadž tito mohli více zaplatiti, a katolíci museli konati služby Boží v privátním domě. Nic však O. Potapije a jeho farníků od poznané pravdy nemůže odvrátiti. Jak váží si Žemeljanov katolické víry a jak pohlíží na otázku obřadů, lze poznati z této epizody: Ptal se jednou katolického kněze východního obřadu, kterému se podařilo dostat se na cestách do farnosti v N. Bogdanovce, zda by měl také konati jistě pobožnosti, které haličtí Rusini podle latiniků zavědli. Když mu bylo řečeno, že toho není třeba, že církev římská právě tím, že východňanům ponechává jejich obřadů, dokazuje svoji všeobecnost a jednotu, odpověděl: „Hlavní věcí jest čistota víry, otázka ritu je podřadnou, třebas důležitou; kdyby jednou církevní autorita prohlásila, že k pravému katolictví náleží latinský obřad, neváhal bych ani okamžik tento obřad přijmouti, ačkoli neznám ani slova latinsky.“ Hlídky 1926, str. 34.

Nejdůstojnějším arcipastýřem byli jmenováni členy diecévního výboru Aposolat uho P. T. p. s. d. František, kanovník, poslanec, msgr. Vyvlečka Josef, předseda arcibiskupské konsistoře, dr. Cinek František, spirituál arcibiskupského semináře, dr. Hrachovský František, sekretář sdružení spolků, Chýlek Ferdinand, redaktor, sekretář, Přerov, Glogar Josef, vikář, pokladník arcibiskupské konsistoře,

dr. Matocha Josef, docent cyrilometodějské fakulty, Hala František, prov. Chvalkovice, Kolář František, kooperátor, Záhřeb.

Relace o činnosti Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje v Záhřebě pro rok 1924. Celkový příjem členských příspěvků a darů v r. 1924 12.376,69 dinarů. Celkový rozchod v roce 1924 10.450,50 dinarů. Za přenos zůstává 1.926,19 dinarů. Obnos od 10.450,50 vydán je na tyto misionářské účely: 1. Bulharským misionářům z řádu assumptionistů do rukou o. Hermanna Gislera v Plovdivu 1000 din. 2. „Ruskultě“ do rukou nakladatele p. Nikolaje Klímenka v Paříži 1500 din. 3. Modlitby pro „Světskou modlitební unionistickou oktavu“ v Jugoslavii (18. až 25. 1.) 1400 din. 4. 3000 brožurek „Za jedinstvo církve Kristovy“ 3752 din. 5. 20.000 členských přijímacích obrázků „Sv. Cyrila a Metoda“ 1225 din. 6. 3000 exemplářů „Věnečka“ pro sbírání členů 260 din. 7. 1000 exemplářů misionářských kázání „O království Božím“ 470 din. 8. Delegátu do Lublaně za přípravu orient. unionistického kongresu 212 din. 9. Orientalní bibliotéce „Apoštolata sv. C. a M.“ 100 din. 10. Administrativní výlohy 531,50 din. Celkem 10.450,50 dinarů. Celkový počet členů v roce 1924 činil 14.390. — Dr. Kamilo Dočkal, předseda Apoštolátu sv. C. a M. v Záhřebě.

Relace o činnosti Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje z Záhřebě pro rok 1925. Celkový příjem členských příspěvků a darů v roce 1925 s přenosem dřívějšího roku 9860,69 din. Celkový rozchod v roce 1925 7370 din. Za přenos zůstává 2490,69 din. Obnos od 7370 din. vydán byl na tyto misionářské účely: 1. Řeckokatol. misijam v Strumici do rukou O. Kristofora Dimitroviče v Radovu 1000 din. 2. Řeckokatol. misijam v Strumici do rukou O. Atanasije Ivanoviče v Strumici 1000 din. 3. Misionářům z řádu assumptionistů v Bulharsku do rukou O. Germana Reydonu v Plovdivu 1500 din. 4. Řeckokatol. misii v Beogradě do rukou O. Hristofora Monniera, assumption. v Beogradě 1000 din. 5. Misionářské stanici c. sester Milosrdných v Drinopolu do rukou c. sestry Nevenky 750 din. 6. Misionářské stanici Milosrdných sester v Sofiji do rukou c. sestry Henrietty 750 din. 7. O Štěpanu Sakači T. J. pro misijní cestu do Gjev-

gjeji a Bogdanca 500 din. 8. Ruským emigrantům v Záhřebě do rukou Dim. Danilenka v Záhřebě 320 din. 9. 50 otisků brožurky dra Grivce „Solověv a Strossmayer“ z „Katol. listu“ 200 din. 10. Orientálské bibliotéce „Apoštolata“ 110 din. 11. Administrativní výlohy 240 din. Celkový počet členů v r. 1925 jest 14.390. — Dr. Kamilo Dočkal, předseda.

Oba naši delegáti Apoštolátu, P. Jemelka i P. Pospíšil šťastně přijeli do Ameriky. V Novém Yorku byli srdečně uvítáni a hned se dali do práce. P. Lev Pospíšil podle poslední zprávy ze dne 6. dubna, zastupuje nemocného Rev. Bláhu v St. Louisu. P. Jemelka psal posledně z Cedar Rapids Iowa, má již 9 nových zakládajících členů Apoštolátu. Zdržuje se v blízkosti Chicaga, poněvadž pracuje také ve sjezdové kanceláři. Jedná se tam také se Slovinci, Hrvaty, Ukrajinci i s Poláky. Vedle eucharistického sjezdu již také vynikne unionistický sjezd, který se koná za vedení Apoštolátu našeho. Redaktor Hynek Dostál ve svém „Hlasu“ píše nadšeně o unionistickém sjezdu, o němž doufáme všichni, že se zdaří, a že naši delegáti, znající sjezdy velehradské, velmi se uplatní.

Svatý Augustín o své matce. Ve svém spise „Vyznání“, věnuje svatý Augustín celé kapitoly své matce — svatě Monice. Píše upřímně o svých poklescích v mládí a doznává, že za svou záchranu děkuje vroucím a vytrvalým modlitbám své matky. Mnohá katolická matka, zkoušená a utrápená jako svatá Monika, nalezne v těchto řádcích jistě hojnou útěchu a poučení. *Vzor matky, dbalé výchovy dospívajících dětí.* (Vyzn. Kn. III., hl. 11.). „Ty však — ó Bože, jsi napřáhl svou ruku s výše a vytrhl jsi moji duši z hluboké propasti. Vždyť pro mne nařikala k Tobě moje matka více, než nařikávají matky nad tělesně mrtvými. Neboť ve víře a v duchu, jež měla od Tebe, předvíдалa mou smrt, a Ty, Pane, jsi ji vyslyšel. Tys ji vyslyšel a nepohrdl jejími slzami, které, kanouce z jejích očí, zkrápěly zemi všude, kde se modlila; Tys ji vyslyšel! Ano, od Tebe pocházel onen utěšující sen, po němž svolila žítí u mne a sdíletí stůl v domě se mnou, což s počátku nechtěla z odporu a nechuti před mými bohopustými bludy.“

Viděla totiž ve snu, jak stojí na dřevěném můstku a krásný mladík přichází jí vstříc, usmívaje se na ni přivětivě, ačkoli ona byla smutkem a žalem zlomena. Když se tento mladík tázal po příčině jejího zármutku a denních slz — jako obvyčejně, aby ji poučil, ne aby něco vyzvěděl — a ona odpovíděla, že oplakává mou ztrátu, tu on prý jí řekl: „Uklidni se a dej pozor! Pohleď, kde jsi ty, tam bude i tvůj syn!“ A když se nyní bedlivě rozhlížela, spatřila mne stojícího vedle sebe na téže můstku. Odkud jí to přišlo? Pouze a jediné odtud, že tvé uši byly blízko jejímu srdci, o Ty dobrotivý a všemohoucí Bože, který se tak o každého z nás staráš, jako bys měl starost pouze o něho, a ujímáš se všech stejným způsobem jako každého jednotlivce! A také to pocházelo od Tebe, že, když mně vyprávěla tento sen a já jsem se pokoušel jej vyložit takto: „Nepochybuji, matko, o tom, že budu zase tím, čím jsem byl“ — ona mně ihned a bez rozpaků odpovíděla: „Nikoliv, vždyť mi nebylo řečeno: Kde je onen, tam také ty, nýbrž: Kde ty jsi, tam bude též onen.“ Dovol, Pane, abych se Ti přiznal, nač si vzpomínám a kolik mohu do své paměti zpět přivolati; často jsem to řekl. Ona odpovídě, kterou jsi mi dal skrze mou matku, při čemž se nedala oklamati tak zřejmě klamným výkladem a tak rychle poznala pravdu — již jsem já neviděl dříve, než to vyslovila — ona mne pohnula a dojala více než sen. Tímto snem byla zbožné matce dlouho napřed ohlášena radost, která se dostavila pro útechu v jejím tehdejší zármutku. Neboť mělo ještě uplynouti skoro devět let, během nichž jsem se svíjel v hlubokém bahnisku a v temnotách bludu, kdy jsem se častěji pokoušel povstati, ale zase tím hlouběji jsem byl sražen. Matka má však, ta čistá, zbožná a postící se vdova, taková, jaké Ty miluješ, neustávala ve všech svých hodinových modlitbách za mne lkáti k Tobě. Byla sice nadějí vzpružena, ale proto přece nepochabovala v nářku a úpění. „Před tvář tvou přicházely její modlitby,“ ať Tys přece dopustil, abych ještě dále tápal ve tmách a byl jimi zahalen.“ *Matky nezdárných synů, slyšte!* (Vyzn. III. kn., 12. hl.) „Ještě jednu odpověď jsi dal mé matce v této době: o té se chci zmíniti. Neboť mno-

ho opomímám, abych přišel konečně k tomu, z čeho se chci vyznati před Tebou a což je zvláště mou duchovní potřebou; také jsem již mnoho zapomněl — Ty jsi mé matce tedy dal ještě jednu odpověď skrze svého kněze, biskupa v církvi povýšeného a vzdělaného, ve tvých svatých Knihách.* Když to má matka prosila, aby se snížil a promluvil se mnou a vyvrátil mé bludy, i aby mne od zlého odvrátil a naklonil k dobrému — neboť ona to činila, kdykoli nalezla někoho, jehož považovala za schopného k tomu — tu on odepřel moudře, jak jsem se později přesvědčil. Neboť odpovídal, že jsem ještě neučený a že jsem sveden oním bludem, který pro mne znamená ještě cosi nového. Dále pravil, že jsem již mnohě znepokojoval různými spleťitými otázkami, jak ona mu sama sdělila. I řekl jí: „Nechej ho a spokoj se modlitbou k Pánu za něho. On sám přijde cestou studia k poznání, v jak velikém a bezbožném bludu se nalézáš!“ Zároveň jí vyprávěl, že také on jako hoch byl od poštilé matky odevzdán Manichejcům, a že skoro všechny jejich knihy nejen přečetl, nýbrž i opsál. Ale aniž by mu to kdo vymlouval a ho převáděl, samo sebou se mu prý vyjasnila zhoubná povaha oné nauky a tak prý se od toho odloučil. — Když však se těmito slovy nechtěla dát utiшит, nýbrž s velikým pláčem a nářkem ještě více na něho doléhala, aby se jen na mne podíval a se mnou promluvil, tu, začínaje býti netrpěliv, řekl: „Odejdi, jako že žiješ, je nemožno, aby syn tolika slz zahynul!“ Toto pak ona přijala a často na to vzpomínala při našich rozmlouvách, jako by to byl býval hlas s nebe.

Jak šťastni jsou katolíci! Velmi milým hostem v jezuitském klášteře v A. byl norvěžský konvertita, dřívější luteránský pastor a profesor z Kristianie. V A. se připravoval za vedení jednoho jesuity k přijetí do církve katolické. O užitečnosti svatě zpovědi a o štěstí katolíků po této stránce se přesvědčil při události, o níž jednou takto vyprávěl: „Když jsem ještě byl pastorem k Kristianii, byl jsem jednoho dne zavolán k jistě těžce nemocné paní. Ubohá měla něco tíživého na srdci a chtěla se svěřiti duchovnímu

* Svatého Ambrože, biskupa milánského. Poznámka překladatele.

správci a tak si zjednatí úlevu. Ale bohužel, nemohl jsem ji pohnout k tomu, aby mi otevřela svou duši. Přijala mne s velikým pláčem a proto, pro ustavičný pláč sotva mohla mluvit. S nepořízenou jsem se musel vrátit. Příštího dne se opakovalo vše tímže způsobem. Plna nejlepší vůle, volala mne nemocná zase k sobě, ale při mém příchodu jí uzavřel ústa prudký pláč a vnitřní rozrušení. Třetího dne jsem šel — aniž bych čekal na pozvání — ke své svěřenkyni. Ale jak velice jsem se zarmoutil, když jsem ji již v domě nenalezl! Příbuzní ji museli pro pomatení mysli dopravit do blázince. Tu jsem si hluboce dojat řekl: Jak šťastni jsou přece katolíci! Od mládí zvykli na zpověď, sdělují bez obtíží tajemství svého srdce knězi a nalézají útěchu, mír duševní a milost. Ta ubožačka naše protestantka nemohla se odhodlati světit svůj duševní bol a protože byl přílišný — tak smutně skončil!" (E. V.)

Krásný čin francouzských katolíků pro smír národů. Časový vánoční dar odevzdali francouzští katolíci svatému Otci ke konci jubilejního roku. Na pokud "Bulletin catholique international" v Paříži, v jehož čele stojí neúnavný horlitel Maurice Vaussard, vydali heslo: „Vánoční svaté přijímání za světový mír, na prvním místě za mír křesťanských národů evropských na podkladě vzájemné spravedlnosti a lásky!" Při tom hlavně míněno Německo a Francie. Dle doslých zpráv slíbeno až do 21. prosince 86.645 svatých přijímání jednotlivých a kromě toho společná svatá přijímání arcibřatrstva „Čestné strážce" čítající deseti tisíce členů, atd." O, kolik to věrných duší o svátcích Božského Knížete pokoje bylo shromážděno u jeho stolu — a všichni prosili o tolik potřebný smír národů! Gallia docet. (E. V.)

Obrácení Židů. Roku 1906 se utvořilo „Arcibřatrstvo modlitby za obrácení Židů" při řeholní družině „Naše milá Paní sionská". Svě sídlo má v Jerusalemě, v basilice „Ejhle, člověku!", která byla vystavěna na zříceninách římského popraviště, na němž kdysi Pilát představil Spasitele zástupům lidu židovského. Ve všech sionských klášterech zaznívá jako trojí ozvěna prosby Ukřižovaného denně při mši svaté zpěv: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!" Tak úpěnlivě

prosí Boha za obrácení národa židovského. Arcibřatrstvo čítá právě na 1 milion členů ze všech stavů a je rozšířeno po všech dílech světa. Svatý Otec udělil hojně odpustky a zvláštní své požehnání všem, kteří se účastní této smírné křížové výpravy modlitby. V listě J. E. kardinála Gasparri vůdcům arcibřatrstva, vrchním představeným „Otců ze Sionu", byl zvlášť schválen zbožný zvyk: obětovati mši svatou za Židy, a svatý Otec sám každoročně obětuje na tento úmysl svou mši svatou na svátek Božského Srdce Páně. Roku 1924, pokud se dalo zjistiti, bylo odslouženo asi 5000 mší svatých za obrácení národa izraelského. Bylo by žádoucí, aby se toto arcibřatrstvo dále rozšiřovalo. Dotazy zodpoví rád sekretariát arcibřatrstva modlitby ve Vídni VII., Bürgerstrasse 37, a Apoštolát spolku svatého Jana Leutersdorf a. Rh. (Reko.)

Velké úspěchy spolku laických apoštolů. „Catholic Evidence Guild", spolek výtečných laických apoštolů v Anglii, kteří na náměstích a na ulicích pod širým nebem neohroženě hlásají katolickou nauku a ji odůvodňují, nabývá stále většího významu a budí vzrůstající obdiv zahraničních katolíků. Na výroční schůzi prohlásil kardinál-arcibiskup westminsterský, že práce členů „Catholic Evidence Guild" považuje za nejdůležitější zjev veškerých nových dějin anglického katolicismu, za zjev, který překonal jeho největší naděje. Uvádíme čtenářům úspěchy těchto apoštolů dle výroční statistiky. — Dle zprávy westminsterského odboru Guild bylo proneseno v okrese westminsterském 4636 řečí pod širým nebem jen v uplynulém roce. Proti minulému roku zaznamenán přírůstek 1000 přednášek. Průměrný počet schůzí v tomto okrese, který nezabírá ani celé jihovýchodní části Londýna, stoupal na 40—50 týdně. Byla otevřena nová místa k řečím. Všude práce pokračuje. Nejnápadnějších a nejdůležitějších úspěchů dosáhla ve westminsterském okrese „Výchovná škola pro mužské síly učitelské", jediný to ústav svého druhu v zemi. Bohužel, byla „škola" nyní přeložena z hustě obydlené a silně katolické části městské Hammersmith do Twickenhamu na Temži. Tato změna jí uškodila, neboť je daleko od hlavního města. Ale přesto opatřili „Žáci", členové

Guildu, 4 vlastní řečníště (Pitches) řečníky a vykonali cenné služby na 11 jiných místech v Londýně. Pronesli 336 veřejných přednášek o rozličných — předem určených — pravdách katolického náboženství. Westminsterský Guild čítá 43 horlivých členů. Všichni, kdo podrobně znají celou tuto akci, ani nejmenší pochybnosti nemají, že v nejbližší budoucnosti spolek laických apoštolů „Catholic Evidence Guild“ nesmírně se vyvine. Vytvoří tím nové období nejen v dějinách anglického katolicismu, nýbrž i v jiných zemích evropských a zámořských.

(„Reko“ 20. VII. 1925.

Snášenlivost anglických protestantů. Anglo-katolíci dostali minulého roku nového biskupa. Byl zvolen opat řádu „Vzkříšení“. Protestantští řeholníci přišli do rozpaků, neboť nevěděli, zda dle kanonického práva může generální kapitula dovoliti dotčenému opatu přijetí hodnost. Psali tedy jesuitům a prosili je, aby jim rozřešili tuto obtíž. Nedávno měla být vysvěcena proslulá katedrála v Liverpoolu. Ale protestanté založili někam obřad svěcení a zapomněli naň. Proto studovali předformační knihy a tázali se jesuitů, jak se to má činit. Ze všeho toho utvořili něco třetího. (E. V.)

Smím také já hledati pravdu? K anglickému provinciálu Tovaryšstva Ježíšova přišel v lednu 1924 mladík a pravil: „Důstojnosti, přijal byste mne do noviciátu?“ „O ano! Cím je tvůj otec?“ „Farářem!“ „Ach?“ „Protestantským!“ „A ty?“ „Katolíkem.“ „A jak to?“ „Má sestra slyšela a potom též četla různé věci o katolictví a stala se sama katolíčkou. Tázal jsem se otce, zda i já smím hledati pravdu. On odpověděl: „Můj synu, jestli myslíš, že je to tvou povinností, pak nejsi mým synem, nečiníš-li všechno, abys našel pravdu.“ Tak jsem se stal katolíkem.“ „Ale, co řeknou tvoří rodiče, půjdeš-li k jesuitům?“ „Matka se bude horšiti, ale otec bude radostí bez sebe.“ — A skutečně přivedl protestantský pastor po několika dnech svého syna k P. provinciálovi a pravil: „Důstojnosti, to je mou největší radostí a mou útěchou, že můj syn bude jesuitou.“ — Syn se stal výborným novicem a otec pilným katechumenem. (E. V.)

Lord Halifax a obrácení anglo-katolíků. Jak známo, je Lord Halifax

vůdce anglo-katolíků. Konává v Londýně u jesuitů i exercicie. Z toho však nenásleduje jeho konverse. Také jiní protestanté v Anglii konají exercicie i měsíční a s rozjímáním nočním. Ano, nejlepší anglický překlad knížky Exercicií svatého Ignáce s poznámkami a pokyny pochází od protestanta Bulla. V Anglii je mnoho lidí, kteří smýšlejí a cítí jako lord Halifax. Sjednání s katolickou církví je prý nutné. Modlí se pilně na tento úmysl. Ale v tom právě spočívá obtíž pro ty, kteří chtějí přestoupiti soukromě, to jest jednotlivě. Anglo-katolíci totiž doufají v hromadný přestup. Proto pohlíží na tyto soukromé přestupy k církvi katolické jako na zradu společné idey. Jednotlivec, který přestupuje ke katolicismu, zeslabuje dle jejich názoru řady svých druhů, kteří touží po přestupu společném. To je asi hlavním důvodem, proč lord Halifax a jiní váhají s konversí. Přesto však jsou v Anglii soukromě, to jest jednotlivě konverse dosti časté. (Euch. Völkerbund.)

Ovoce Stojanova do února 1926. Až do této doby vykonali na Stojanově exercicie: Kněží 316, akademiků 78, profesorů 6, učitelů 24, rolníků-mužů asi 90, dělníků 56, železničářů 118, studentek 183, farských hospodyní 67, dívek z venkova i z měst 360, kostelníků 51, varhaníků 40, venkovských žen 340, paní z měst 82, učitelek 95, úředníků 14, obchodníků 12, živnostníků 57, jinochů s nováčky 584. Jak viděti z těchto číslíc, vzrůstá utěšeně zájem o duchovní obnovu. Bože, zďať!

Pokrok katolicismu v Německu. Protestantický svaz vydal leták „Protireformace kdysi a dnes“. V něm s bolestí doznává: V XVI. století se 9 desetin německého národa přihlásilo k protestantismu, dnes již jen dvě třetiny (na 19 milionů katolíků připadá 38 milionů protestantů). Poslední čtyři roky bylo zřízena v Prusku jen 56 nových far protestantských, katolických však 153. Od roku 1919 do 1922 přibýlo 711 řeholních společností, totiž 146 mužských a 565 ženských. Jesuité mají v Německu dnes přes 26 domů a svým spolkem „Nové Německo“ se ujali vedení 25.000 vysokoškolských studentů. Z nově založených Mariánských družin po celém světě v letech 1913 až 1921 v počtu 9501 stojí na prvním místě Německo se svými 2912

nově založenými, R. 1920 Berlín sám má 108 katolických klášterů se 105 kostely a kaplemi. Od 1. května 1923 se stal Berlín sídlem biskupa. Biskup mišeňský, že pravidelně koná výbojné přednášky na universitě v Lipsku. Od převratu státního je nejvyšším úředníkem v říši — říšským kancléřem — po čtvrté již katolík. Z 11 říšských ministrů v tuto dobu, že je více než polovice katolíků a že nejdéle ze všech ministrů se udržel katolický kněz (Braun). Ze na státní university v Královci, Frankfurtě, Göttingách a Berlíně se dosazují na státní úrady katoličtí profesori. Dále, že se množí majetky katolických řádů, zkrátka, že by bylo záhodno zjistit, „jak hluboko byl vražen římský hřeb do německého těla“. — Podobně nalíká proslulý protestantský kazatel bavorský Rittelmeyer, jenž píše v norimberském měsíčníku „Křesťanství a naše doba“ (říjen 1921) pod záhlavím „O boji s katolicismem“: „Vidím jasně, že, půjde-li to tak dále jako poslední leta — díky rozdrobenosti katolické církve — pak Německo samo zničí zase reformaci. Jmenovitě v četných protestantských krajinách severního Německa nemáme ani ponětí o vážnosti situace. Dnes již je jedna třetina obyvatelstva v Německu katolická. Je třeba jen nepatrné námahy katolicismu a Německo zase se stane převážně katolickým.“ (E. V.)

Zpověď. Katolický vojník vypravoval po svém návratu ze světové války jednomyšlně knězi toto: „Všichni jsme se zpovíдали u svého vojenského kněze. Náš protestantský nadporučík přišel ke mně jednou a pravil mi dojatým hlasem: „Jak dobře je to u vás katolíků zařízeno se zpovědí! Chcete-li se s Bohem smířit, soudi druhý — ale Bohem povoláný — o tom, zda Bohu dáváte, co mu náleží a rozhřešuje vás ve jménu Božím. Mně se nic takového neposkytuje. Ale jak mám vědět sám, zda jsem vykonal svou povinnost k Bohu? Nikdo přece si není jist v úsudku o sobě samém!“

Letem katolickým světem. *Pravoslavný o katolictví.* Vážený redaktor srbských novin „Politicki Glasnik“ píše o katolické církvi toto: „Katolictví je nejčistší typ křesťanství, a to proto, že jediné z křesťanských církví zachovalo veliké heslo, činit rozdíl mezi světským a duchovním... a proto, že má nejvyšší hlavu, zůstalo mezinárod-

ni církvi. Pravoslavi, nemajíc neomylné a stálé moci jedné hlavy, nezachovalo jednotu a není zřízením světovým. Nepodařilo se mu zachovat proti choutkám světské moci rozdíl mezi duchovním a světským; upadlo pod světskou moc a hlavy jednotlivých států byly i hlavami jednotlivých pravoslavných církví... Totéž se stalo i s církvemi, které se reformou oddělily od neomylné a stálé moci papežovy. I u těchto se podařilo hlavě státu stát se hlavou církve.“ (Katolicki Tjednik.) — *V Bělehradě* posvětil arcibiskup Rodić nový katolický kostel, který postavili otcové assumptionisti — Francouzi — kteří chtějí při kostele vystavět svůj veliký ústav. Nyní je prý v Bělehradě již 20.000 katolíků. — *Tři ukrajinské osady:* Gol'a, Polosky a Budel v Podlesí v Polsku opustily pravoslavi a vrátily se do církve Kristovy i se svými kněžími. Myslenka svatě unie se šíří den ze dne mezi ukrajinským národem (Blagoviestnik, Užhorod.). — *To je muž!* Mezi římskými poutníky byli též Irčané, kteří jsou známi jako katolíci od kostí. V čele přes 1000 krajanů šel do kostela ke kostelu pohřbený v modlitbu sám prezident irské republiky Cosgrave. — *Hluboké katolické přesvědčení dokazuje* překrásně počet katolických škol ve Spojených státech v Americe. Jest jich 6532 a vyučuje se v nich 2,038,626 dětí. Vždyť katolíci nedostávají na ně státní podporu, nýbrž sami si je vydržují! Kolik obětí to stojí! Učme se od nich! Katolické děti patří jen do katolických škol! — *Když toto se uzdraví, uvěřím i já v zázraky!* Mezi zázračně uzdravenými roku 1925, o nichž mluví lurdská kronika, je i 21letá Luisa Bařstová. Přijela do Lurd poutním vlakem z města Bordeaux. Byla hrozně zničená. Když ji vynášeli z vlaku, zastavil se u ní nějaký lékař, a spatřiv ji, pravil: „Nu, jestli tato se uzdraví, uvěřím i já v zázraky.“ Čtyři universitní profesori v Bordeaux ji prohlásili za nevyléčitelnou. Její rodiče zemřeli na souchotiny. Celý život Luisy byl mučednictvím. Měla souchoty, zapálení pohrudnice a jiné. Dne 22. srpna ji přinesli ke svátostnému právodu do Lurd. Tu ji zachvátily strašné bolesti po celém těle, jako nikdy dříve. V nice. Ale v téže chvíli pocítila, že je bezvědomí byla přinesena do nemoc-

úplně zdravá. Sama vstala, požádala o silný pokrm a šla do města. V lékařské kanceláři prohlásili čtyři lékaři, že je úplně zdravá a že její plíce jsou úplně v pořádku. Přirozeným způsobem nijak se nemůže vysvětlit toto uzdravení v okamžiku... A ještě jsou zaslepení, kteří nechťejí o takových věcech ani slyšet, aby mohli zůstat ve své nevěře! — *Tma a světlo.* Bernský farář Nünlist byl v Americe. Píše, že v ohromném městě New Yorku, které má 5,600.000 obyvatelů, je skoro půl třetího milionu lidí, kteří se nehlásí k žádné víře. Strašné číslo! (Jak je třeba se modlit za obrácení nevěrců!) Něco přes 2 miliony je křesťanů, z nichž je půl druhého milionu katolíků. Všichni ostatní křesťané jsou roztrženi asi na 300 sekt. Kolik to bludů! — Katolíci jsou velmi obětaví. Kostely, ač jest jich mnoho, jsou v neděli naplněné — a to čtyřikrát, pětikrát, ba některé i devětkrát až desetkrát! Kostely jsou krásné, ale nejkrásnější ozdobou jsou věřící, kteří je naplňují. Zvláště mile působí, že v New Yorku mnoho mužů přistupuje ke stolu Páně, i v týdně. Pisatel byl ve farnosti, která má 5000 duší, a každou neděli bylo 600 mužů u svatého přijímání. (Bogoljub.) — *Japonský princ — knězem.* V Benátkách v Itálii vysvětlí tamější patriarcha japonského prince, doktora a bývalého profesora v Kagošině, Františka Xav. Ivašitu na kněze. Po válce ho japonská vláda poslala v úředních záležitostech do Evropy. V srpnu 1919 stal se katolíkem. Studoval v Římě a v Benátkách bohosloví. Jeho jedna sestra je v klášteře v Londýně. Zároveň s ním byl vysvěcen i jeho přítel Karel Castagna, kterého japonský princ získal též pro misie v Japonsku. — *Kolik je jezuitů?* Dle nejnovějšího výkazu je jich v celém světě 19,174, tedy o 458 více než vloni. Italských je 1597, francouzských 2867, španělských i s těmi, již jsou ve španělských republikách v Americe 4599, ve Spojených státech 3317, v Belgii 1371, v Anglii 807, v Kanadě 565, v Irsku 470, v Německu 1780, v Polsku 576, v Jugoslávii 149, v Československu 211, z čehož na Slovensku samém je 49: 18 kněží, 12 školastiků a 19 bratří. (Slovenský Posol.)

Nový komplex domů zakoupen svatou Stolicí v Římě. Svatá Stolica za-

koupila na Esquilínu v blízkosti kostela Maria Maggiore komplex domů, které budou upraveny pro 4 nové papežské vědecké a náboženské ústavy. Má tam býti umístěn nový křesťanský archeologický ústav, k němuž základní kámen byl již položen, dále ruský seminář, orientální ústav a lombardský ústav. K založení ruského semináře dochází teprve dnes, ač pro něj horoval již Řehoř XIII. a s Ivanem Hrozným o jeho zřízení jednal, když by bylo došlo k unii. S unie tehdy ovšem sešlo. Péče o vybudování lombardského semináře, jehož chovancem Pius XI. byl, je částečně projevem vděčnosti k ústavu.

Salesiáni, duchovní synové kněze Dona Jana Bosca, velikého přítele a vychovatele mládeže, zvláště opuštěné, za příkladem svého ctihodného zakladatele založili četné ústavy pro mládež řemeslnickou i studující. Není dnes země, kde by neznali salesiánů, ač od smrti Boscovy neuplynulo dosud ani 40 let. Pracují v zemích nejkulturnějších — a počínají civilisovati krajiny nekulturní. Všude blahodárně působí k šíření cti a chvály Boží, Panny Marie Pomocnice křesťanů a pro dobro hmotné i duševní bližních, zejména mládeže. Češi teprve loni začali salesiánské dílo. V Itálii jest letos 50 českých jinochů z Čech, Moravy a Slezska, z nichž většina věnuje se studii, ostatní pak řemeslu. Tam mají se vychovati, aby později s Boží pomocí jako salesiáni mohli pracovati mezi naší mládeží ve vlasti a pomáhati velkolepému dílu sjednocení východu. Do vlasti zatím nelze salesiánům jíti, neb nemají dostatečného počtu českých členů řeholních. Až, dá Bůh, vyhová se aspoň tato první salesiánská generace, nacházející se nyní v Itálii, pak bude již možno s Boží pomocí zakládati doma ústavy různého druhu, útulky večerní a sváteční a podobné. Zatím do ústavu v Itálii přijímají se pouze ti, již mají povolání řeholní a chtějí se státí salesiány. První výprava jinochů z Čech, Moravy a Slezska byla již přijata před odjezdem do Itálie papežským nunciem msgrm Marmagim, jenž přičinil se k založení téhož ústavu pro Čechy. Nejčelnějším příznivcem a dobrodincem ústavu a českého salesiánského díla jest metropolita moravský, J. M. nejdůstojnější pan msgr. dr. Prečan a též jiní

členové nejdůstojnějšího našeho episkopátu ukazují mu svou laskavou přízeň. Salesiány čekají těžké a důležité úkoly, leč oni, přesvědčení, že jsou jen vetchým nástrojem Boží Prozřetelnosti, plní důvěry v pomoc všemohoucího Pána a jeho nejbлаhoslavenější Matičky, Panny Marie, Pomocnice křesťanů, jdou směle kupředu se snahou následovati neúnavné apoštoly naše svatého Cyrila a Metoděje a svého chudického duchovního otce Dona Bosca, jenž, přicházejí do Turína, měl v ruce pouze brevír a maticka jeho nesla uzlíček s prádlem. Jistý soucitný kněz při setkání dal jim „do začátku“ své kapesní hodinky. A hle, chudický Don Bosco stavěl kostely, zakládal rozsáhlé ústavy, stal se otcem tolika opuštěných dětí, církvi svatě vychoval mnoho horlivých kněží, světských i řeholních, společností pak ještě více vzorných občanů, řádných otců rodin. Ti všichni chovali a chovají v srdci stálou vděčnost k Boscovi a jeho duchovním synům — salesiánům. Leč Don Bosco pravil, že to vše učinila Panna Maria, Pomocnice křesťanů, skrze její ruce totiž Pán rozdává všechny své dary, a vyznává v hluboké pokoře, že, kdyby byl měl více důvěry v Prozřetelnost Boží a ve všemohoucí přímluvu Pomocnice křesťanů, mohlo se mnohem více vykonati. S pomocí Panny Marie vykonal Don Bosco četné zázraky, a žiji dosud svědkové některých z nich. Z malého semene vyrostl veliký strom, zastiňující dnes celý svět a poskytující potřebného úkrytu a osvětlení zemleným duchovním suchem a žízni, protože pečoval o to sít nebeský Zahradník. Též počátky českého salesiánského díla jsou těžké. Nedostatek hmotných prostředků brzdí jeho činnost. Chovanci jsou vesměs chudí, přijati buď zdarma neb za nepatrný poplatek. Ústav jest odkázán pouze na milodary šlechetných srdcí, jaká mu Prozřetelnost vzbudí. Žije se v něm ze dne na den, ale Bohu díky, dosud nescházelo mu věcí k životu nezbytných, jichž opatření činí ovšem převeliké obtíže a starosti — leč zatím ústav jest nucen pomáhati si půjčkami. Doufá, že Pán se svou nejbлаhoslavenější Matičkou vzbudí mu brzo četné dobrodince, s jichž pomocí by mohl dostáti svým povinnostem. Bratři Slováci, díky podpoře svých rodáků, mohli již založiti první ústav v

Šaštíně. Kéž by též český lid pochopil, že nápravu nutno začítí od mládeže, a kéž by přispíval hojně českému salesiánskému dílu. Salesiáni užívají almužen jen pro své chovance, žiji velice skromně, dnem i nocí dlí mezi svými svěřenci, aby jim otcovsky a láskyplně ve všem radili a pomáhali a znemožnili jim takřka dopustiti se přečinu. Za dobrodince a příznivce dle rozkazu Boscova modlí se denně všichni salesiáni se svými chovanci, aby Pán odměnil jejich skutky lásky, jakož byl přislíbil slovy: „Dejte a bude vám dáno — blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou. — Ústav obrací se k české veřejnosti se snažnou prosbou o pomoc a podporu ve své tísní, a to modlitbou i milodary, aby někdy mohl s Boží pomocí něco dobrého vykonati pro čest a chválu Boží, pro církev svatou, vlast a národ a zejména pro spásu nesmrtelných duší. Za každý sebemenší dárek, za každý halěť vroucí Zaplať Pán Bůh! Přispěvky a případné dotazy ráče laskavě zasílati našemu neúnavnému plnomocniku vdp. dru Aug. Štanclovi, profesor u Hranicích, anebo přímo na adresu: Salesiánský ústav pro Čechy — Perosa, Arg.-Torino, Italie.

Podíl Dědictví svatojanského na rok 1926 právě vyšel. Jest neobyčejně bohatý; skládá se ze tří knížek v krámské ceně 14 Kč. Jsou to: P. Bonaventury J. Wilhelma „Svatý František Serafinský“, Ant. Theina „Podvod Fulgenta Ohma“ a Václava Špačka „Po cestách pokroku“. Členové nechť hlásí se o podíl v onom knihkupectví, jež mají vyznačeno na členském listku. Při tom jest jim zapraviti 2 Kč ve prospěch Dědictví a 50 hal. knihkupci za vydání podílu; kdo by žádal, aby mu knihkupec podíl poštou zaslal, připojí ovšem ještě příslušný obnos na poštovné.

Motocykl ve službách misí. Vdp. P. Rimli, M. L., píše dne 20. května z Assahumu vrchní ředitelce Klaverské družiny: „Váš neočekávaně veliký dar, šlechetná paní ředitelko, splnil dávné přání. Také nejdůstojnější pan biskup se zaradoval, když jsem mu oznámil, že jste mi slíbila ve své velké dobrotě motocykl. Děkuji Vám jménem svých křesťanů a pohanů z upřímného srdce. Kéž spočine požehnaní Boží na Vás, vážená paní vrchní ředitelko, na celé vaší Družině a na

všech vašich šlechetných dobrodincích, toť můj dík a spolu mě vroucí přání. Motocykl došel sem v dobrém stavu a pracuje bezvadně, takže mohu nyní navštěvovati i nejvzdálenější stanice. Pochopíte, že stanice, vzdálené od nás 20—30 km, stále trpí, a že jejich návštěva stojí po každé mnoho času. Než svým velkodušným darem pomohla jste i ndp. biskupovi z nesnázi. Neočekávaně ochuravěli naši dva kněží, kterým lékař nařídil vrátiti se do Evropy. I musel ndp. biskup uzavřítí několik stanic. Tu přijde zvěst jako posel z nebe, že jest určen z rozkazu vrchní představené Klaverské družiny pro Tošo motocykl. Když ndp. biskup uslyšel tuto zvěst, spadl mu kámen se srdce. Okamžitě svěřil mi ještě velký tševieský okres, řka, že se svým motocyklem stačím nyní i na něj, dokud nepříjde z Evropy náhrada za dva nemocné kněze. Bez motocyklu bylo by to ovšem čirou nemožností, takže bychom museli zmíněný okres ponechat osudu. Jaká by to byla škoda, znáte z dějin Tošo. Jest tedy váš motocykl drahocenný dar, dar přeužitečný, dar v pravý čas a na pravé místo. Přijměte za něj tisícere „Zaplat Pán Bůh!“ — N. B. Kolik misii ještě potřebuje motocyklů... Dárky na jich zakoupení vděčně přijímá Družina svatého Petra Klavera v Brně, Petrov 7.

Levate capita vestra. Stručná kázání pro inteligenty (Kurzgefasste Predigten auf alle Sonntage und gebotenen Feiertage für Gebildete) od dra Alex. Speze, profesora bohosloví v Košicích. 194 stran, Štyrský Hradec 1926 (Ulr. Moser). — Kázání tato se vyznačují jasností a stručností. Nadšeně podává v nich autor obraz křesťana, snažícího se jíti po cestě k věčné spáse. Jsou psána slohem vzletným. Vhodné příklady dodávají jednotlivým kázáním živosti a zajímavosti. Kěž tato kázání dojdou hojného rozšíření.

Václav Oliva: O sektě ruskliánů. Příspěvek k poznání protestantských a nevěreckých proudů v československé republice. **Po stopách římských papežů.** Obrázky a stať z okruhu církevních dějin. Cena 4 Kč, str. 82. Obrana víry, roč. XIX., čís. 3.—4. Vydává Tisková liga v Praze II., Žitná 26 n. — Dvě dobré časové práce. V první ukazuje spisovatel na protestantskou sektu ruskliánů, která k nám po převratě z Ameriky se dostala a

dává si jméno „Mezinárodní spojení vážných badatelů bible“. Šíří se po republice z Mostu, odkud rozesílá různé traktáty, jimiž láká přívržence a agitue pro výstup ze všech církví, pomlouvá kněžstvo, zesměšňuje obřady i svátosti atd. Spisovatel ukazuje na bludné jejich zásady, vyvrací je, zvláště jejich učení o milleniu a varuje před touto nevěreckou sektou. — Ve druhém spisku vyvrací některé útoky na římské papeže, které, jak tiskem, také přednáškami rozšiřují nepřítel v domněnce, že, podaří-li se jim otrásti skalou, zachvěje se i sloup a základ pravdy. Tento svazec „Obrany víry“ vyšel v pravou dobu a zaslouží hojného rozšíření.

V. O. Hložina: České duchovní řády za rozmachu husitské bouře. Příspěvek k dějinám náboženské a sociální revoluce XV. století v zemích československých. Str. 434, cena 18 Kč. Knihotiskárna a nakladatelství družstva Vlast v Praze, Žitná 26. — Na historicko-apologetickém kursu v listopadu r. 1925 v Brně navrhl a odůvodnil osvědčený historik P. Aug. Neumann, aby byl den 6. července slaven jako vzpomínkový památky mučedníků, kněží i laiků, ubitých ve válkách husitských. Tentýž návrh přinesl v lednu 1926 americký „Hlas“. Spis V. O. Hložiny podává vystižný obraz těch muk, které bylo pro víru katolickou zakusiti členům různých klášterů a na základě pramenů vypočítává ty tisíce mučedníků, kteří za bouří husitských zahynuli. — Doporučujeme spis Hložinův ke studiu reformace husitské, k přípravě na přednášky o statečnosti ve víře a věrnosti k církvi katolické těch, kteří účty a obdivu právem zaslouhují. Ze spisu je jasně patrné, jakými prostředky se stal náš národ husitským a protestantským.

Tridua v postě byla: 1. v Rénótách u Uničova od 21.—23. února se 7 promluvami. 2. V Křížanovicích u Slavkova od 28. února do 2. března se 7 promluvami. 3. V Uherském Hradišti od 4.—7. března se 6 promluvami. 4. Ve Vel. Meziříčí od 11.—14. března se 7 promluvami. 5. Na Vsetíně od 18. do 21. března se 6 promluvami. 6. V Porubě u Svinova od 25.—28. března s 8 promluvami. 7. Ve Zlobicích u Kroměříže od 3.—6. dubna se 6 promluvami. 8. V Nové Lhotě u Velké od 11.—13. dubna se 6 promluvami. 9. V

Loštících od 17.—18. dubna se 4 promluvami a schůzí, 10. V Těžkovicích u Bílovce od 30. dubna do 2. května se 7 promluvami. Všude přišli lidé ke svatým svátostem, kteří delší dobu nebyli. Deo gratias!

Známky opotřebované nám hojně posílají naši čtenáři. Tak dr. *Kalabis* z Velkého Týnce, P. *Životek* z Mohelnice, jemuž pomáhají školní děti, pan Fr. *Sehnal* z Vel. Prosenic přinesl 2150 kusů, a celá řada lidí z Olomouce. Z našich známek mají takovou radost v Belgii, že nám poslali ze dne 19. března 1926 česky psaný lístek tohoto obsahu: „Nedávno opět dostal jsem balík poštovních známek. Děkuji uctivě. Vám upřímně oddaný Jakub Nols, studující theol. Grand Séminaire à Liège Belgique.. Poslali jsme také balík do Lovaně a dva balíky staniolu do Emauz do Prahy. Všem sběratelům srdečně děkujeme a prosíme o další přízeň pro misie.

Členské příspěvky z Plzně. Slečna Brožová 6, sl. Batková 6, pí Tesárková 6, pí Tesárková 6, pí Tesárková 6, pí Straková 6, pí Kardová 6, pí Smitková 6, sl. Krejčová 6, sběratelka Boh. Trefná 24 Kč.

Nový zakládající člen Apoštolátu. Novým zakládajícím členem stal se vdp. dr. Bonifác *Segefa*, kanovník z Kroměříže. Je 64, zakládajícím členem. Kež má brzy několik následovníků!

Členské příspěvky odvedli od 1. ledna do 31. března 1926: Chvalnov 20.50, Rev. J. Hanák z Ameriky 570, Zvole 50, Jedlí 71, Bernatice 74.84, Přerov 150, Zhoř 70, Mor. Prusy 62, Ludslavice 2.90, Veselí n./M. 88, Pobuž 21, Procházka, lektor, Olomouc 100, Vlková, říd. učitelka, Prostějov 20, Těšnovice 126, Mrštík, farář v. v., Nová Ves n./P. 600, Dlouhomilov 53.46, Minář, katecheta, Vítkovice 60, Ostrož, Lhota 200, Soběchleby 492.07, Říkovice 84, Záhlinice 175, Spáčil A., kostelník, Osek 42, Prusinovice 61.50, Zdounky 67, Winkler, Ludoměřice 10, Pitín 42, Domažlice 125, B. Medek, Dobrochov 20, Zborovice 154.50, Jos. Zorvan, Karpáty, Klembark 100, Vepřek, Frenštát 6, Vel. Bystřice 423, Svěbřehov 7, Lichnov 82, Přívoz 150, Kl. Hradisko 32.30, Myslivice 50, Vel. Meziříčí 300, nejmynovaný, Olomouc 18, Třebovice 87, Šumvald 5, Hor. Cerekev 20.50, Polanka 311.67, Konvent dominikánů, Olomouc 125, Těšetice 19, Čerminová Al.,

Lesní Albrechtice 5, Segefa B., kanovník, Kroměříž 1000 Kč.

Sbírku na vnitřní misie: Napajedla 52, Polkovice 20, Stará Ves, Slezsko 85, Budeč 20, Polanka 51.40, Cholina 53, Kč.

Sbírku na tisk: Citonice 5, Nosišlav 2.

Sbírku na školskou neděli: Polkovice 20, Mor. Krumlov 5.

Sbírku na zahraniční misie: St. Hrozenkov 18.07, Příbor 102, Rousínov u Brna 25, Litovel 5, Rohle 54.25, Doubravice 10, Rajhrad 10, St. Ves, Slezsko 85, Husovice 50, St. Jičín 5, Bzenec 43, Jezernice 93.40, Rovečín 10, Město Zdár 2, Tištin 40, Reznovice 10, Nezamyslice 36, Kunčina 24, Kobylí 5, St. Brno 5, Zvole 100, Dešná 20, Uher. Brod 70, Kylešovice 363.70, Vracov 215, Švábenice 25, Mohelnice 10, Nové Veselí 10, Střílky 77.13, Pačlavice 20, Újezd u Vizovic 20.06, Nové Město 50, Dolní Němčí 20, Rudíkov 5, Popovice 10, Strážov 5, Radkovice 2, Vys. Studnice 10, Bohuňov 5, Jihlava 10, Opava u svatého Ducha 100, Velký Újezd 1, Jindřichov 21, Trnávka 90, Staříč 20, Vicov 20, Lobodice 12, Nov. Lhota 10, Kurovice 30.15, Svěbřehov 58.20, Cervená Voda 25, Jestřabice 12, Všechovice 85.40, Partutovice 39, Mollenburk 25, Jakubovice 17.70, Velehrad 105.85, Koberice 10, Mysliborice 25, Drahanovice 30, Chorýň 31.60, Krumsin 20, Hluk 40.84, Boršice u Buchlovic 141, Zděchov 15, Konice 151.10, Luhačovice 30, Osov. Bitýška 10, Poruba 146.74, Troubky 50, Ludslavice 60, Smržice 80, Vel. Bystřice 12, Bedřichov 10, Polanka, Slezsko 53.70, Bílá 20, Hvozdná 27.20, Blížkovice 67.50, Rudice 34.51, Slušovice 46, Beňov 52, Uher. Ostroh 70.40, Zlámanka 40, Ohrozím 11, Moravičany 20, Jasená 8.40, Brodek 20, Raškov 10, Želč 155, Žeravice 34.90, Křenovice 35, Jablunkov 50, Pivín 38.82, Rénoty 25, Lidečko 10.

Na bulharské misie věnovali: Hymek Dostál z Ameriky 10 dol., čili 333 Kč, Ludvík Procházka z Přerova na poděkování Božskému Srdci Páně za uzdravení dítka 50 Kč, Kristýna Vymyslická z Dolních Bojanovic 19, Boh. Tichá z Plzně 10, Zapletalík, farář, Nov. Losín 10, Křikava, farář, Brístě 100, Lukeš Josef, Mor. Huzová 5, Bendlová, učitelka, Místek 38, Brumovský, Brušperk 8, Mayerová, učitelka, Kory-

čany 30, Vyhánková, Hostinné 10, Sehnalová, Brno 10, Gamba J., Kroměříž 6, Smětáková, Buk 20, Válka, Zarošice 5, Hubinský, Smolenice 8, Kubíček, Nehvizdy 5, Myslivec, Svinov 6, Šindelářová, Nov. Hradec Králové 20,

Kunštátský, Ždětín 5, Goldschmid, Praková, Do! Bojanovice 28 Kč, P. Al. Hekela 5 Kč. Celkem odvezeno 781 Kč, ve dvojčísle bylo kvitováno 117 Kč, takže celý obnos sešlý posud činí 898 Kč.

Lidové knihkupectví Ignác Hofírek, Olomouc.

Dodá: Veškeré literární novinky, zvláště knihy zábavné, poučné, náboženské (misály, breviře, codex atd., vše nejnovější vyd.), divadla, hudebniny. — Jediné lidové knihkupectví v olomoucké diecési! Poznačte sobě adresu!

Akciový parní mlýn „Klas“ ve Slatinicích u Olomouce
je největší a nejmoderněji zařízený mlýn moravský na semelek 500 q obilí denně s pobočkami a zástupci po celé Moravě. Telefon Slatinice 2.

Varhany, harmonia, prospektové pišťaly vyrábí varhanářství
Fr. Fabiánek, Sloup, Morava.

Opravy, přestavby, ladění odborně a levně.

Barbora harfenice,

dosud nikde neuveřejněná povídka od zasloužilé Vlasty Pittnerové, právě vyšla a budí všeobecný zájem. Pittnerová tklivým způsobem, jí jen vlastním, líčí strastiplný život slepé a odtřesené harfenice ve Žďárských horách a dává vyniknouti dětině lásce, již její malý Tomášek tolik jest obdařen. Neotálejte s objednávkou, velká část povídky je již rozebrána. Stran 208, cena i s poštou 8.90 Kč. K obdržení v každém knihkupectví anebo přímo u nakladatele

Františka Šupky v Hradci Králové.

Ctenáři našeho listu mají velikou slevu. Velmi vřele doporučujeme

Všechny tiskopisy

pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd.,
ve vkusné úpravě,
rychle a levně
dodá

Misie.

Čtenky sv. Terezie od Jezulátka, které si přejí spolupracovnicemi této patronky misí se státi, nechť se obrátí na níže uvedený klášter. — Stáří 18—28 let, — panenského stavu. — Rád se zabývá misí v tu i cizozemsku, ošetřováním jak rodin tak i dětí v dětských domovínách, zahrádkách, útlících, večerních školách šití atd. — Hlásiti se pro zámořské misie zůstává sestrám volno.

*Klášter Naši milé Pani
v Krupce u Teplic.*

Lidová tiskárna v Olomouci

Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

Klášteří 12. Mlýnská 11.

KNĚŽSKÉ ODĚVY zhotovuje za nejlevnější ceny
František Špunda, seminární krejčí v Olomouci
(naproti semináři).

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky
za nejlevnější výrobní ceny.

Do katolických rodin patří

„Katolická věrouka“

od preláta dra Pospíšila z Brna. Celé dílo, 4 svazky o 5 dílech, za sní-
ženou cenu 120 Kč dodá C. M. tiskový spolek v Olomouci, Wurmova č. 13.

Jediný katolický ústav:

Národní pojišťovna,

akc. spol.,

ředitelství pro Moravu, Slezsko
a Hlučínsko

v Brně, Koblišná ul. 1.

Jediná nekartelovaná pojišťovna!

Veškeré odbory pojišťovaci!

Varhany

harmonia, piana, prospektní píšťaly
a veškeré hudební nástroje

nejlevněji a nejrychleji dodá první
česká firma na Moravě (založena
r. 1862)

M. Strmiska a F. Imrich,

Uh. Hradiště.

Rozpočty zdarma a franko.

NEJOSVĚDČENĚJŠÍ

K A M N A

IRSKÁ STÁLOŽÁRNÁ PRO KAŽDÉ
PALIVO, PLECHOVÁ, PILINOVÁ A
SPORÁKY NEJLEVNĚJI DODÁ FMA

„K O S M O S“

ŽELEZÁRNY A VÝR. KAMEN A -S.
OLMOUC 7.

Mešní vína:

zaruč. přírodní neporušená, vynikajících jakostí:
„Slovenské“ jemné Kč 7 50 + 1
„Viský rýžlink“ jemné a lahodné Kč 8 50 + 1
„Biskupský rýžlink“ velejmené Kč 9 50 + 1
„Biskup. výběrek la“ plné, silné Kč 10 50 + 1
„Cortese fino“ speciál. la aromat. Kč 11 50 + 1
Tokajské Szamorodné, velejmen. Kč 12 50 + 1
Doporučuje a zasílá v sudech i v lahvích od
12 litrů výše přísedný dodavatel mešních vín

Al. Čížek v Humpolci.

Transitní vinné sklepy Praha-Vinohrady,
Kramertova 15.

Vína pocházejí z biskup. vinic a jsou v chemickém
státním ústavě v Praze analysována, takže
přírodní původ jich jest odborně zjištěn.

Pokladny ohnivzdorné, nedobytné, ocelopancéřové, železobetonové,
proti násilnému vloupání *zaručené* zabezpečené, jakož
i ohnivzdorné osinkové skříně na knihy a spisy, tresory ku zazdění, kasety atd.
vyrobí a nejlevněji dodává: První Mor.-slov. továrna na pancéřové pokladny
Jergl & Hadtík v Brně, Nová ul. č. 10. Telefon č. 48.

OLTAŘE, SOCHY, JESLIČKY,

a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní
školy řezbářské

Mořic Studeník v Krásně nad Bečvou,

odborný závod pro umělecké práce kostelní a dekorační.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky, pohovky, otomany, matrace, koberce, pokrývky, záclony, linoleum, mosazný a kovový nábytek

Založen 1865.

Podporujte katolický módní závod

*Richter & Hill,
Olomouc.*

Dámské látky

Dámská konfekce

Koberce, záclony, pokrývky

v největším výběru a za nejlevnější pevné ceny.

Největší československá továrna harmonii

Lidl a Velík

v Mor. Krumlově.

Sklady: Brno, Zelný trh 10.

Jen prvotřídní nástroje. Též na splátky.

Doporučujeme.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna,
etamíny ve všech módních bar-
vách, šátky, koberce a záclony

*orelské
kroje, látku na kroje,
košílky*

a všechny součástky orelského
kroje parádního a cvičebního
stále na skladě má katol. firma

*J. Záletka,
Olomouc,*

Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb
obraťte se s důvěrou na naši
českou křesť. firmu

Karel Murla

odborný hodinář a přísedící odhadce soudu
v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy
precisní hodinky
všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith,
Doxa s písemnou zárukou a
přesně vyzkoušeny. Hojný sklad
zlatého a stříbrného zboží. Veš-
keré přibory ve velkém výběru
a v každém provedení. Bohatý
sklad přepychového zboží. Bu-
díčky. Vše za ceny tovární.
Správky se vyřizují ve vlastní
dílně a se vší přesností.

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, společnost s ruč. obm.
v Olomouci, Wilsonovo nám. č. 16 - Arcibiskup-
ská knih- a kamenotiskárna a Lidová tiskárna -
tisknou vkusně a levně. Naše knihy byly poctěny
na světové výstavě dekorativních umění v Paříži
zlatou medailí

Moravsko-slovenská banka centrála v Olomouci.

Filiálky:

Bratislava, Brno, Hlučín, Hradec Králové,
Opava, Praha, Šaštín, Uherský Brod, Zohor
a Žilina na Slovensku.

Vlastní a svěřené prostředky cca Kč 150,000.000.—.

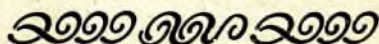
Provádí veškeré bankovní a průmyslové transakce za nejvýhodnějších podmínek. Přijímá za velmi výhodných podmínek vklady na vkladní knížky a běžné účty. Dotazy zodpoví zdarma ředitelství centrály a filiálek.

Telefon Olomouc: 666 a 795.

Adresa telegramů: Moravoslovenská.

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy,
akademie, plesy a jiné, navštívenky, svatební oznámení,
poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“ František Olšovský, Hranice.

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy
ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy,
obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Úprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné

Pojď sem, synu, a uč se **MOUDRÝM BÝTI**

osvědčuje se i při nákupu, jak povždy tvrdí zkušení lidé. Až budete zase kupovati francovku, ne-
žádejte v lékárně nebo drogerii jenom francovku,
nýbrž výslovně p r a v o u

mentholovou francovku **ALPU**

Tato značka se vyrábí z ušlechtilého vínného destilátu a pravého japonského mentholu, jež zkušení lékaři doporučují při různých boleních. Značky vyrobené z náhražek mentholu postrádají ony vzácné vlastnosti, jež trpící hledá, a proto kupujte jen mentholovou francovku Alpu, protože toto jméno Vám ručí za nejvyšší obsah pravého japonského mentholu. Odmítejte bezcenné padělky náhražkové a požadujte energicky a výslovně jenom

ALPU

SOCHAŘSKO-KAMENICKÝ PRŮMYSL

U. SEMERÁK a SPOL.

OLOMOUČ · HLAVNÍ NÁDRAŽÍ.

**VLASTNÍ LOMY - CENY KONKURENČNÍ
ATELIER PRO VEŠKERÉ PRÁCE
SOCHAŘSKÉ, KOSTELNÍ, HRBYTOVNÍ a STAVEBNÍ,**

PROVADÍ A DODÁVÁ:

**OLTARE, KAZATELNY, KRITELNICE,
RODINNÉ HROBKY, KRIZOVÉ CESTY,**

NÁHROBKY.

**Závod ku provádění
pomníků padlým
a památníků**

svobody

dle vlastních návrhů.

NÁVRHY A ROZPOČTY

ZDARMA.

ČASOPISY

VÝMĚNOU ZASÍLANÉ REDAKCI

1. **Polské:** Ateneum Kaplánskie z Wlozlawek. 2. Przegląd powszechný. 3. Misje katolickie. 4. Gazeta koscielna. 4. Wiadomości diecezjalne Podlaskie.
2. **Ukrajinské:** 1. Dušpastýr z Mukačeva. 2. Bogoslovía ze Lvova. 3. Postup ze Lvova. 4. Niva ze Lvova. 5. Blagověstník z Užhorodu.
3. **Ruské:** 1. Věra a rodina. 2. Puť.
4. **Běloruské:** Krynica z Vilna.
5. **Bulharské:** 1. Istina ze Sofie.
6. **Slovenské:** 1. Světa rodina. 2. Posol. 3. Orol Tatranský.
7. **Slovinské:** 1. Bogolub z Lublaně.
8. **Hrvatské:** 1. Glasnik z Djakova.
9. **České:** 1. Časopis kat. duchovenstva, Praha IV. 2. Echo z Afriky, Brno, Petrov. 3. Květy mládí, Brno, Nová ul. 3. Květy lásky, Kr. Vinohrady. 4. Orel, Brno. 5. Růže lurdská, Mílonice, Morava. 6. Svätá Hora, Čes. Budějovice. 7. Serafinské květy, Olomouc. 8. Věstník svazu kř. učitelů, Praha II. 9. Věstník společnosti sv. C. a M. v Praze. 10. Pax z Emauz. 11. Ve službách Královny, Praha II. 12. Svatohostýnské hlasy.

APOSTOLÁT

SV.
CYRILLA
A
METHO-
DĚJE

pod
ochranou
bl. Panny
Marie

Olomouc 1926

Roč. XVII.

Číslo 6.

Zakladatelé v Pánu zesnulí:

J. M. nejdřp. arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan
a P. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži.

Redaktor:

Dr. František Hrachovský, sekretář sdružených spolků
za pomoci

P. Fr. Jemelky, sekretáře Apoštolátu,
a msgre Rafaela Kozáka, sekretáře Apoštolátu.

Časopis vychází každý měsíc po prvním. Do roku je 12 sešitů. Předplatné činí 12 Kč ročně, při hromadném odbírání stojí ročník jen 10 Kč. Kdo získá pět odběratelů platících, dostane svůj exemplář zdarma. — V Americe stojí předplatné 1 dolar, při větším počtu je také sleva. — Redakce a administrace jest v Olomouci, Wurmova ulice č. 13.

OBSAH:

Čeští redemptoristé východního obřadu	229	Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje v Americe	253
Náboženské poměry v Rumunsku	234	Pout do Chicaga	255
Z autobiografie ruského konvertity	238	XXVIII. eucharistický kongres v Chicagu	256
Pravoslavná církev v Srbsku	243	Směs	260—271
Mezi krajany v Americe	249		

Podpora pro Bulharsko. Zemřelý P. Jašek byl sám v Bulharsku a v Macedonii a na vlastní oči viděl bídu katolického lidu, ale zároveň dobrou půdu pro unionismus. Proto on vybízel v časopise „Apoštolát“ ke sbírkám na Bulhary. Znova nás požádali pracovníci o tuto podporu. Prosíme tedy

šlechtné duše, které by byly ochotné poslati nějakou podporu na misie v Bulharsku, aby tak učinily na složném lístku časopisu s poznámenáním, že o-nen obnos je na misie v Bulharsku. My budeme tyto sbírky zvláště uváděti a odváděti do Bulharska přímo. Podporujte bulharské misie!

A P O Š T O L Á T

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník 17.

Červen 1926.

Číslo 6.

Čeští redemptoristé východního obřadu

Vladimír Jeřábek

Zatím nastal rok 1924 významný oslavou třístého výročí mučednické smrti sv. Josafata, apoštola unie. Jubileum světcovo mělo blahodárný vliv i na dílo řeckoslovanských misíí. Především dopomohlo, aby se rozšířily i za hranice, do Jugoslaviie.

V Jugoslavii žije roztroušeno dosti Rusínů, které tam vyhnala bída ze staré vlasti, z Haliče a Podkarpatska. V Charvátsku jich žije asi šedesát tisíc, v Bosně deset, v Makedonii pět tisíc. Lid ten, kde před lety přišel do úrodné krajiny, zmohutněl a svou pracovitostí domohl se i zámožnosti. Zajímavým způsobem přivedl lid svůj k blahobytu jistý kněz-uniat. Prohlásil, že neoddá farníka, který by aspoň 5 let nesloužil u Němců. Němci v Jugoslavii vyznamenávají se příkladným hospodařením. Věc způsobila dosti zlé krve v obci, vytrval však při svém rozhodnutí, a zvítězil. Lidé jeho naučili se účelně hospodařit a dnes překonávají německé sousedy. Náboženské poměry katolíků v Jugoslavii jsou dosti známy. V novém státě dostalo se k veslu pravoslavi, což pocitují též sjednocení Rusínů. O útiscích, jež jest jim zakoušeti, zvláště v boji za náboženskou školu, kde vládá odstraňuje učitele domácí a stanoví pravoslavné, dalo by se leccos vyprávěti. Srbové lákají Rusíny k sobě a že mají stejné s nimi obřady i řeč, jsou rozptýleni a v mizivé menšině, mají postavení velice těžké. Misie toho roku přišly jistě včas.

Biskup jejich križevacké diecése, zabírající celou Jugoslavii, známý u nás dr. Dionysije Njaradi, chtěl misíemi těmito mocně utvrditi svoje stádce ve víře a jednotě. Dobrou k tomu příležitostí zdálo se býti jubileum smrti sv. Josafata (1623), jež slavilo se od podzímku 1923. Misie prozatím pořádány jen v 6 farnostech srémských, tam, kde bývala stará rakouská hranice vojenská. Přehled podává zase tabulka:

17. Petrovci 900, 760 — 20. Berkasova 700, 480 —

18. Mikluševci 700, 560 — 21. Bačinci 700, 450 —

19. Šid 950, 570 — 22. Sibiň 800, 400 —

Na rok 1926 připravována druhá cesta do Bosny; pro nepřízní-

vé poměry tamní změněn však byl plán a nyní, v postě konají se misie v uherské kdysi Bačce.

11. března 1924 odjeli oba misionáři přes Bardiov a Budapešť do Jugoslaviie, aby počátkem května zase vrátili se domů. V Subotici a Vukovaru velmi pohostinnu přijati byli od OO. františkánů, byl-li to první redemptoristé, kteří v ony kraje zavítali. S otevřenou náručí však přijímali je sjednocené kněžstvo a lid srbský. Lid radoval se, že přišli z jeho staré vlasti, kněží zas vděčně uznávali tuto novou pomoc ve své obtížné pastoraci. Bedlivě poslouchali kázání a sledovali postup a misionářskou soustavu sv. Alfonsa. I věřící plnili chrámy, přišli také ti, kdo již dlouho neviděli kostela. Neméně přátelsky chovaly se k misionářům úřady a nejvíc pravoslavný lid srbský. Je velmi opuštěn, život náboženský, jak jej nalézá ve své církvi, nedovede ho uspokojiti. Proto chápe se, pokud si ještě náboženský cit zachoval, každé příležitosti, kde doufá poněkud svoji vyprahlou duši osvěžit. Při misiích katolických přicházeli i Srbové na kázání, modlili se s katolíky za sv. Otce,účastnili se průvodu s misionářským křížem, ba i na svých srbských církvích k tomu zvonili. Když v Berkasově zašli proto misionáři na pravoslavnou faru děkovat, přijal je farář srdečně jako bratry Čechy a splatil návštěvou. Jistě z duše přemnohým mluvil úředník, který povzdechl: „nám by misii bylo více potřeba!“ Bohužel stává se lid srbský znenáhla kořistí sektářů, svému chrámu odvyká — když o svátku Zvěstování Panny Marie ptal se misionář: „Proč nejdete dnes do svého kostela, vykonat pobožnost,“ slyšel odpověď: „Máme popa, platíme mu, ať se za nás modlí,“ — za to navštěvuje rád veřejné schůzky jinověrců, spojené se čtením Písma svatého, nebo upadá do čiré nevěry.

Mezi katolíky misie přinesly hojné ovoce. Milost Boží byla všude patrna. Jen jeden doklad. V Mikluševcích byl muž, který za živý svět nechtěl ke zpovědi. Tu přišla žena a prosila misionáře, by vedli průvod se svatým křížem v onu stranu, kde bylo více nemocných, že by rádi aspoň průvod viděli. Omylem však veden byl průvod na opačnou stranu, náhodou podle domu onoho muže. Zbožné chování věřících a průvod učinily naň takový dojem, že se počal trásti na všem těle a večer, po dlouhé době modlil se zase s rodinou. Rána sotva dočkal, a než byl kostel otevřen, již čekal na odcházející misionáře, aby ho smířili s Bohem. S pláčem on i věřící vyprovázeli je až na konec vesnice a cestou stále zpívali píseň, které je naučili: „O nejsvětější!“ Banderium jelo s nimi dále, až do šidu, vzdáleného 3 hodiny. Též jinde všude přinášely misie hojné pozhřebání. Všude zakládáno bratrstvo Nejsvětějšího Srdce Páně. Národ byl tak nadšen, že chtěl, aby misionáři v zemi zůstali, a nabízel i peníze a pozemek k vystavění kláštera. Stinnou stránkou tamních Rusínů jest, že mužové nechodí do kostela. Jest to snad zbytek dávných časů, kdy musili jako hraničáři střežiti ustavičně říše proti nepříteli?

*

Ctvrtý kurs 10 misí a 4 obnov konán zase až v zimě 1924 až 1925. Počal v říjnu v Telgartě u Dobšiny, hluboko v kraji slovenském. Do roku 1754 bylo obyvatelstvo tohoto městečka protestanty. Na žádost svých pánů, hrabat Koburků vrátili se do církve, chtěli však obřady ve své řeči, proto přijali obřad slovan-ský. Mluví slovensky a tak též misionáři musili kázat. Lid je zdravý a zachovalý, na misií založili si spolek střidmosi. Otcům děko-val, že samo nebe je poslalo, neboť z blízkého Šumiaca, kde je mnoho komunistů a odpadlíků, hrozilo i viře jeho nebezpečí.

O misií slavně přijat byl do církve pravoslavný farář O. Euseb. Osudy tohoto trpce zkoušeného kněze jsou příznačné pro nábo-ženské poměry kraje. Mnoho k jeho obrácení přičinil soused, fa-rář řeckokatolický, k němuž často docházel. Brzy schůzky vypo-zoroval místní Žid a ihned tajně hlásil řeckokatolickému děkano-vi: „Dva se scházejí, uvidíme, kdo koho přetáhne.“ Nečekal dlou-ho, mohl hlásit znova a radosně: „Schismatic je náš!“ — Potom přišla misie, ji účastnil se O. Euseb jako exercicií z rozkazu du-chovní vrchnosti, byl přijat do církve a ihned také lidu kázal. Do-jem na věřící lid ovšem byl hluboký. Brzy po misií vrátil se i on do své osady Medvedzí, ale jako duchovní katolický. Schisma je-ho příchodem neutuchlo. Zase přišel Žid na děkanství a nabízel: „Co mi dáte, já je všechny převedu?“, ovšem marně. Zášť rozkol-níků obracela se denně proti novému duchovnímu, až propukla v krutou nenávist. Gazdovi, kde bydlel, lili do studně vápna, petroleje a skalice, jindy bylo slyšet na vsi prudkou střelbu, co se stalo? Kamna v chalupě gazdově rozbořena, žena ve mdlobách, to ze msty do dřeva vpravili prach a patrony. O vánocích zase vyňali tajně srdce zvonové a uvázali na provázek; když pak hoši počali sezvánět na bohoslužby, vyletělo těžce srdce, na štěstí ni-koho nezabilo, ale slavnost byla zkažena. Před velikonoce 1925 konečně se rozneslo, že ani paschu obec světit nebude. I to se splnilo. Kněz, jak zvykem, vyčistil o Zeleném čtvrtku cerkev na blízké svátky, večer četl se svými pašije, o 11. hod. v noci šli vši-chni spát. Náhle strhl se pokřik „Cerkev hoří, běž hasit, kdo mů-žeš!“ Vše bylo marno. Stavba úctyhodného, 200letého kostelíčka, byla celá ze dřeva, a to, polito petrolejem, lehlo brzy popelem. Spáleny i knihy, roucha obřadní, ba ani Nejsvětější nebylo možno zachrániti. Tak dotrpěla matka cerkev právě na Velký pátek, zhubena vlastními dětmi; opravdu z popela, v slzách mohli ráno věřící čísti velkopáteční evangelium.

V listopadu následovaly misie v Porubě a v Olce, v pro-sinci v Habuše a Cerninách. I zde jich bylo na výsost po-třebí. Odstranily mnohé nepořádky, zvláště mládež, poučena, o-pustila řady komunistů. Nesnadnou práci měli otcové v Cerni-nách. Obec pobouřena byla „zjeveními“ jisté cikánky, jež dala se v celém kraji až ke Stropkovu. V Cerninách obyvatelé vystavěli Matce Boží i dřevěnou kapli, v níž se večer scházeli, modlili a zpí-vali, ovšem proti vůli církevní vrchnosti. Misionářů však přece

poslechli, klíče sami na faru zanesli a kapli zbořili. Za nedlouho zakročilo též četnictvo a žebrák, jehož návodem zjevení byla předstírána, putoval za mříže. Ještě v lednu, na misií v S o b o š i bylo nutno uklidňovat vzrušené myslí důvěřivého lidu.

V březnu vzorná byla návštěva mužů ve V e r n a r u a v Š u m i a c u. Mužové vernarští jsou výborní lesní dělníci, hledaní po republice. Na misií se jednou zase všichni sešli. V Šumiacu lid pracuje většinou v továrnách, komunisté mají tam silnou organizaci. Po misií i tam mnoho členů z ní vystoupilo. Na zakončení v B l a ž o v ě přijel zase nejdříve biskup prešovský. Poslední misie toho jara konána v R e n č i š o v ě, hluboko v horách. Zbožný lid přijal otce s jásotem. Hned při ní zavedeno bratrstvo Božského Srdce a sv. růžence.

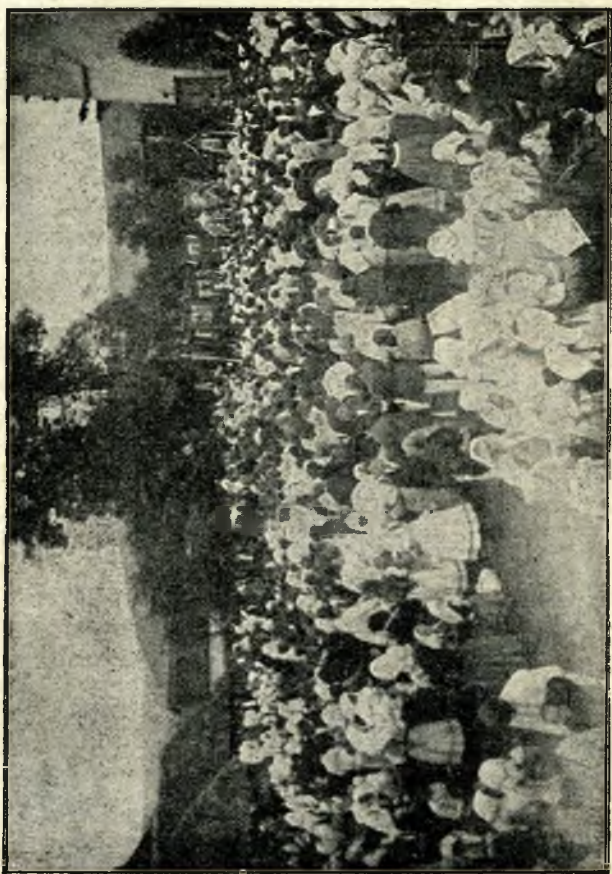
P á t ý a d o s u d p o s l e d n í k u r s 6 misií a 6 obnov zahájen v září 1925, skončil letos 3. ledna. Radostně dařilo se misionářům hned v R e m e n i n á c h, ač zdolávatí musili i tam mnoho obtíží. Kromě učitele všichni se zpovídali. Kříž postaven i v osadě filiální, podle východního zvyku tříramenný a krásně zdobený. K závěru přispěchalo 5 procesí a zástupy celkem asi 5000 duší. Vše dalo se v nejlepším pořádku, že divili se duchovní latinství, jak i Kusíní „daščo znajuť“. I tato misie byla první v širém tamním kraji. — U hranic polských leží M a l c o v, kam misionáři zavítali v říjnu. Farářem je P. Václav Němec z rodiny moravských osadníků, horlivý kněz. Nikdy, za 38 let svého působení, neměl s lidem nepřijemností. Ač sousední dvě vesnice, vínou kterého kněze přešly ke schismaticům, Malcovští drží se pevně unie. K pobožnostem docházeli s duchovním svým O. Molčaným, nedbajíce bláta a zimy, až z dalekého Livova, i z Haličiny, přes hranice přikvapil hlouček poutníků.

Následovaly misie v osadách Kurimka, Havaj, Laškovci v listopadu, v Jakubjanech v prosinci. V K u r i m c e lid před tím někdy po měsíce neměl služeb Božích. S počátku ukazoval se velmi zaujat — posléze však nechtěl misionářů ani domů propustit. Zpověď a kázání bývaly za ranního šera a pozdě večer, celkem přišlo hojně lidu, ač mnozí byli ještě „po robotách“ ve světě a připadaly nejpilnější práce polní. Pomáhala otcům velice sv. Terezie Ježíškova, kterou pan farář horlivě uctívá. — A zase nepříznivé počasí a nutné práce, teprve prostřed misie vracel se lid ze světa, rušily průběh misie v H a v a j i. Ze dvou nejvzdálenějších osad došli jen jednotlivci, a to jen se vyzpovídati. O slavnosti křížové dalo se do deště a s námahou dovlékli kříž na místo určení. Dobrým ovocem misie bylo, že všechny dívky z farností daly se zapsati do bratrstva Božského Srdce Páně. I v J a k u b j a n e c h misie rozvínovala se pomalu. Jednak uhodily kruté mrazy, jednak lid, tvrdí horalé, nepřivyklí chodit do chrámu, leč v neděli. Na třetí den však „porušil se národ“. Mariánská slavnost byla překrásná, velký obraz Matky Ust. pomoci zavěšen byl na bočním oltáři. Obrátili se hříšníci, kteří 15—20 let nebyli u zpovědi, potom však

přijímali denně. Před několika lety misii konali tam kněží světští a postavili kříž misijní. Tentokrát zavěšen byl pouze třiramenný kříž na zbožnou pamět přímo v chrámě.

V listopadu 1925 konána též prvá misie redemptoristů v diecési užhorodské v osadě Laškovičích. I tu byl lid nadšen pobožnostmi a kněžstvo spokojeno novým způsobem misíí.

K těmto, dosud vypsáním pracem apoštolským připočtíme ještě

Slavnost sv. Josafata ve Stropkově. Mše sv. přítomno 10.000 lidí.

řadu obnov misijních, které jsou vlastně dovršením každé misie. V letech 1923—25 uspořádáno jich 15, nezřídka s lepším úspěchem než ho docílila misie. Není divu, srdce lidu získali si misiónáři již napřed, a tak mohli se více věnovatí prohlubování života náboženského. Kde možno, zakládati bratrstva Božského Srdce Páně a sv. růžence, třeba tu i tam s obtížemi, lid sám však býval vždy nejlepší oporou jejich snah. První obraz Srdce Ježíšova posvěcen a vystaven byl na ikonostasiu po celou dobu obnovy již v prosinci 1923 v Berežničke, první bratrstva téhož roku usta-

vena při obnově v Bukovci, kde ned napoprvé hlásilo se 75 členů, počet velmi slibný. Krásné účinky té pobožnosti jeví se úctou k nejsvětější Svátosti a častým přijímáním. Kde lid chodil jednou do roka, přistupuje nyní vícekrát, i měsíčně. Skvělý projev úcty k svátostnému Spasiteli udál se při prvé obnově v Kalše (v červnu 1923). Do obnovy připadl dle východního kalendáře den Božího těla. Tu dostavili se na faru věřící a prosili, zda by nemohli mítí slavnost podobnou jako ji mají latínici toho dne. Sotva misionář procesí veřejně ohlásil, nastal v obci nesmírný rozruch. S nadšením dal se zástup do budování oltářů, začal se i bít o to, kde mají stát, neboť každý chtěl mítí oltář před svojí chatou. Navezen háj smrků, dívky a družičky běhaly po lukách za kvítím. Radost bylo pohleděti, s jakou věrou provázeli nazítří svátostného Krista osadou.

Po těchto obnovách v Soročíně (srpen 1922), kde krásný byl večerní eucharistický průvod s hořícími svícemi, v Kalše, Bukovci a Brusnici konána před odjezdem do Jugoslavie ještě obnova v Berežničce. Mnoho nescházelo a smutně by byla skončila. Poslední noc ve vedlejší světnici, kde spali misionáři, spadl strop. Obilí, jež bylo na půdě, sypalo se sykotem dolů. V prvé chvíli, slyšíce za úplné tmy praskání trámů a řinkot skla, myslili otcové nejinak, nežli že vesnice je ostřelována, a zdálo se jim, že oheň syčí již nad hlavami. Sám Bůh uchránil jich těžké pohromy.

Po zájezdu do Jugoslavie konaly se obnovy v Míkově, Lomné, Pstrině a Porubě. Na podzim 1925 v osadách Šumilac, Telgart, Olka, Jastreb, v Cerninách a v Soboši.

Náboženské poměry v Rumunsku

P. Fel. Vierčinski P. J. — Pokračování

Po celá staletí trpěli Rumuni citelně ve svém národním i kulturním životě od byzantských církví a dosud není ukončeno ono utrpení. Když bulharští panovníci zabrali po pádu avarské říše starou Dácii, tehdejší vlast právě pokřesťaněných a k latinskému obřadu náležejících Rumunů, vyzval dle zpráv kronikáře Paisinse bulharsko-schismatický patriarcha Theofylaktus svého cara Asana: „aby šel do Valašska a očistil tu zemi od vládnoucí tam římské herese“. Asan rozkázal Valachům — tak se tehdy Rumuni nazývali — „aby opustili římské náboženství a již nekonali bohoslužbu v řeči latinské, nýbrž bulharské. Dále poručil, aby knězi, který by celebroid v římské řeči, byl vyříznut jazyk.“

„Tyto změny církevní kultury a řeči“, praví prof. dr. Paulescu, „směřovaly k našemu poslovanštění a měly zničiti romanismus... Církev se tak stala pro Rumuny snůškou mrtvých obřadných forem, bez svěžího křesťanského života.“¹

¹ Paulescu II. 153 m.

Jak požehnaně působí latinská kulturní řeč katolické církve u porovnání s řečí bulharskou, dle výroku nekatolického profesora Xenopola v Jassech: „Zde (t. j. na katolickém západě) sloužila altina, ač cizí řeč, od počátku výměně myšlenek. Tato cizí řeč obdržela klíč k pokladu vznešených ideí, uměleckých forem, vzácných nauk, které právě pomocí tohoto prostředku pronikaly duše zástupů, osvobozovaly je od pout a uschopňovaly je k civilisaci i k pozdější vydatné plodnosti vlastní řeči. U nás tížil tupý slavismus, slepý a zbavený všech ideí, jako hora myšlenku rumunského národa, nepřinášeje nikdy užitku, ustavičně zhušťuje temnotu, která uchvátíla jeho duše. Slovanská řeč dusí rumunskou myšlenku.“²

Když za vlády bulharské byli Rumuni připojeni k bulharské metropoli v Ochridě namísto jim až do 7. století nadřízené Prima Justiniana,² zůstala v platnosti jednou zavedená slovanská církevní řeč v rumunských diecích i po zřízení obou metropolí podřízených Cařihradu, totiž Uhersko-valašské (1359) a Jassů (1401).

Kromě toho novou a citelnou škodu způsobil rumunismu mocný řecký prvek nekatolické církevní společnosti císařského města působením řeckých patriarchů. Nesčetní řečtí mniši a biskupové začali nyní, dílem pro utiskování se strany tureckých pronásledovatelů, dílem pro bohatství rumunských zemí podunajských, často navštěvovali Moldavu a Valašsko a všestranně zesilovati tamní vliv řecký. Ze zbožnosti,¹ již vynikali staří Rumuni, plynuly bohaté almužny do rukou oněch řeckých pouťníků, kteří na oko přicházeli na týden, ve skutečnosti však se zdržovali v zemi dva roky, přinášeli s sebou celé pytle rozličných devocionálií, jež prodávali za cenu ve zlatě a nepřijímali mešních stipendií pod 10 dukátů. Mimo to dovedli řečtí duchovní nakloniti rumunská knížata a bojary, aby darovali nebo „věnovali“, jak zněl úřední výraz — značné statky řeckým patriarchům a klášterům, takže důchody z těchto nemovitostí prospívaly jen řeckým účelům. Podle seznamu sestaveného po roku 1864 při sekularisaci měli Řekové v obou knížectvích Moldavském a Valašském 75 bohatých klášterů a 561 statků, které dohromady tvořily pátý díl celé země. Kromě toho byli představení řeckých klášterů vždy po tříletém úřadování nahražováni novými, což každého z nich nabádalo, aby se za tu dobu svého pobytu v Rumunsku co možná nejvíce obohatil peněžními sbírkami. Všele celého Valašska stáli od roku 1605 až do roku 1819 z polovice Řekové jako metropolitě, nad to ještě za knížete Konstantína Braukoveanu přišlo do země od roku 1688 do roku 1714 patnáct řeckých biskupů jako hostů.

Velký protirumunský vliv řeckých obyvatel dokazují nejjasněji

¹ Xenopol *Istoria Românit* II. 116, (Vydání Jassy-Saraga).

² *Prime Justiniana*, rozbořena v 7. století pohanskými ještě Bulhary, vyvstala v 9. stol. jako téměř trvalý rozkolný patriarchát bulharský pod jménem Ochrida.

¹ Dle Jonescu-Giona čítal Bukurešť ještě na začátku 19. století 800 kostelů.

řecké akademie založené zemskými knížaty v Jasseh 1664 a v Bukurešti 1680, jež Řek Elladios staví na první místo mezi všemi tehdejšími podobnými školami. Třisvazková řecká mluvnice byla hlavní příručkou žáků, kdežto rumunština byla velmi zanedbávána. „Nestydí se Rumuni za ponížující kóktání své řeči?“, čteme v jedné řeči, již uvádí P. Papahagi, „jeli dovoleno nazývat ji vůbec řeči. Všude pokulhává a nemá účinku řeči se svým ošklivým zvukem a trapným dojmem.“ Balkánským národům bylo vůbec řečeno v předmluvě jednoho řeckého slovníku: „Zanechte své barbarské řeči, nářečí a obyčejů, ať vašim právnickům připadají jako bajky. Poctíte svůj národ a zemi, když ji přetvoříte řecky.“

Když však Boiagi roku 1818 sestavil rumunskou gramatiku pro své krajany roztroušené v Makedonii, vyjádřil se ekumenický patriarcha takto: „Slyším, že se rozšiřuje kniha zlořečence a pobloudilce od církve Boiagi-ho. Účelem jejím jest odstraniti řeckou řeč z užívání našeho věřícího stáde. Sdělte naši exkomunikaci všem těm, kteří by uvěřili slovům tohoto kacíře proti řeči, již Bůh mluvil.“¹

Nejžalostnějším byl při počtění země zhoubný vliv Řeků na celou národní povahu. K upevnění svého postavení a aby si zajistili hmotné výhody, sahalí vynalézaví hosté k lichocením a jiným prostředkům prostému lidu do té doby neznámým. Tajemník knížete Alexandra Maurokordato, hrabě d' Hauterive, naříká ve svém pamětním spise o Moldavě (1787) otevřeně nad Řeky zavedeným duchem pýchy, ale též nad prováděním loupeže a z toho vznikající hroznou rozmařilostí. Řečtí mniši se proháněli mimo kláštery, žili s ženskými a snažili se pomocí falešných listin nabýti majetku. Představení klášterů vylupovali při častých tehdejších válkách domy Boží po boku divokých vojáků. Dva pokusy o vykázání Řeků ze země byly marné. Klatba moldavského metropolity Crimka proti všem pokusům počtování kláštera Dragomirna, jím založeného (1620), jest pádným dokladem, jaké výše dosáhly zlořády. Kníže Konstantin Maurokordato cítil se nucen roku 1742 zakročiti vlastní mocí proti přestupkům řeckých mnichů a „netrpěl nepřístojnost, že řečtí mniši, žijící ve svých domech měli pěstitele včel a pastýře krav; neboť povinností mnichů jest opatrovati kostel, nikoli však krávy, úly včel nebo vinice“.

Hluboce roztrpčen píše starý kronikář Nekulcee: „Svým prostým způsobem bych si představil, že, kdyby Bůh chtěl, aby na železe nebyla rez a Turci v Cařihradě a aby vlci nepožívali ovce, pak snad nebudou žádní Řekové žítí v Moldavě a Valašsku.“

Na nevědomost kněžstva v řecké době si stěžuje „s raněným srdcem“ bukurešťský metropolita Antim Ivireanu. V archaistické řeči naříká roku 1680 tamní metropolita Theodosius: „Smutné a žalostné jest hluboké ponížení a rozdrčení tohoto našeho rumunského národa, který se kdysi čítal mezi mocná a silná pokolení, nyní však je tak poroben a potupen, že není žádné nauky, vědy,

¹ Paulescu I. c.

zbraně, žádných zákonů ani žádného zvyku, který by se dnes nazýval po rumunsky.“ Moldavské kněžstvo neučilo se za Řeků — dle zprávy učeného biskupa Melchisedeche Romana — ani slovansky číst, ale též málo rozumělo i vlastní rumunštině a klamalo lid při bohoslužbě odzpěvováním míchanice zkomolených slov po paměti. — Profesor Paulesku nařiká nad ještě dnes se jevícími bolestnými následky tehdejší řecké nadvlády nad rumunskou církví.

Pro Sedmihrady obdržel biskup Athanasius, pozdější původce unie s Římem, při své konsekraci v Bukurešti od jerusalemského patriarchy Dosithea pokyn, aby konal bohoslužbu slovansky nebo řecky, nikoliv však rumunsky.

Kníže Jan Alexander Cusa učinil sekularisací církevního majetku roku 1864, jakožto pán obou spojených knížectví podunajských, konec řecké nadvlády; kromě toho jsou nyní všechny rumunsko-východní částečné církve autokefální, avšak rumunismus je jako v minulosti, taktéž nyní při svém odloučení od světové církve katolické poškozován dílem kulturně, dílem národně.

Když roku 1882 ekumenický patriarcha chtěl ještě uplatnití svá práva nad rumunskou církví, prohlásil v parlamentě 12. listopadu stejně jako státník, tak i jako učenec vynikající Michal Kogalniceanu: „Nesmíme si činit žádných mylných představ. Naše připoutání k ekumenické církvi brání mocně opravám, jichž se musíme podjati nikoliv ohledně dogmat, nýbrž ohledně kázně a pokroku naší církve... Tvrdím, že musíme zrušiti poslušnost patriarchovi, neboť odtamtud nám již nepříjde žádné světlo.“ — Avšak Cařihrad, pramen východního státního církevnictví, nebrání nijak sám pokroku, slyšíme-li učeného biskupa Melchisedeche v jeho stížnosti na rumunské státníky. „Všechna moje opatření přednesená na synodě ohledně zelpšení stavu církve zůstala nepovšimnuta, poněvadž naši státníci zaměstnaní jinými záležitostmi nemyslí na podobné maličkosti. To je však důležitá otázka. U nás nemůže církev podniknout žádných oprav, poněvadž všechny její prostředky přešly do rukou vlády. Vláda vzala na sebe církevní majetek, ona převzala do svých rukou výchovu a vzdělání kněžstva, ona oloupila církev o veškerou svobodu a možnost vykonati něco dobrého ze sebe samé, o všechno musí církev prositi a jiných se dožebravati.“¹ Povolanejšího svědka a jasnějšího svědectví pro kulturní poškozování státním církevnictvím si nemůžeme ani přát. — Rumunská autokefální metropole Hermannstadt v Sedmihradech — ačkoli to není vlastní státní církev, nýbrž národní, dokonce s demokratickým zřízením — přenechala ještě maďarskému státu 300 rumunských obecných škol k maďarisaci, k veliké škodě rumunského národa — jaká to parodie biskupem Melchisedchem velebeného národního církevnictví!

Ne menších škod způsobila rumunské národnosti příslušnost k orientálnímu vyznání Besarabie, připojené roku 1812 k Rusku.

¹ Diculescu: Din Corespondantele episcop. Melchisedech (Bucuresti 1909).

Právě církevní vrchní správy v Besarabii ještě dnes při znovusjednocení s Rumunskem z 75 proc. rumunské to země, ruská vláda zneužila bez ohledu na tak často zdůrazňované bratrství ve víře — k násilnému porušování.

„Besarabští biskupové nevytvořili politiky jevící se v jejich činnosti,“ doznává jeden besarabský Rumun, „nýbrž naopak, směrnice vyžadované carskými státními zájmy uváděly na vrchnopastýřský stolec besarabský preláty, kteří mohli uskutečňovati onu politiku.“

Na doklad toho jen několik fakt. Aby se zbavili nepohodlných rumunských kněží, byly již roku 1821 zrušeny dva větší a pět menších klášterů, později zavřel biskup Pavel Lobeděv (1871 až 1882) za týmž účelem jednoduše 340 kostelů, při čemž 169 farářů bylo degradováno na vikáře, 144 bylo dáno k dispozici a 32 úplně zbaveno chleba. Následující biskup Sergius zavřel církevní rumunskou tiskárnu, „poněvadž ve všech kostelích se konala bohoslužba ve slovanské řeči“. Cenný materiál ústavu byl prodán jistě soukromé firmě v Kišiněvě. Všichni církevní úředníci byli povinni buď své děti doma učit ruštině, nebo posílati je za týmž účelem do klášterních škol. Před tím bylo již 1025 jáhnů nebo úředně ustanovených chrámových zpěváků ve prospěch porušování dáno k dispozici; 285 docela propuštěno. Po roce 1908 se pokoušel biskup Serafín Čičagov, bývalý ruský plukovník, rumunštiny úplně neznalý, nářečí besarabské zavést jako zvláštní řeč. Prohlašoval jakoby na oko, že je toto nářečí třeba pečlivě chrániti porumunštění, ale při tom nařídil zvláště klášterům, „aby v ruské řeči spatřovaly účely státu a sjednocení národní“. Mimoděk si člověk vzpomene při tomto státně-církevním utiskování přirozených práv, na důstojné chování katolické světové církve při ochraně jazykových práv polských katolíků v Prusku a v Rusku.

V Srbsku žije přes 800.000 nekatolických Rumunů v 486 vesnicích, kteří při svém státně uzákoněném spojení se srbskou národní církví jsou národnostně zneuznání a nemají ani jediného kostela nebo školy rumunské. Sotva se jim dovoluje rumunsky mluvit.

Z autobiogratie ruského konvertity

— žov. — *Pokračování*

Po mnoha zklamáních, jež jsem zakusil ve svém diplomatickém životě v cizině, žil jsem v Rusku na venkově. Protože jsem jasně poznal „Marnost nad marnost“ tohoto života dřívějšího, měl jsem nyní nejlepší úmysly státi se nejen ozdobným, nýbrž i užitečným členem společnosti. K tomu mi skýtal pobyt na venkově mnoho příležitostí. Hlavně jsem měl na zřeteli vypomáhati své ovdovělé sestře, která právě ztratila svého muže, ve vedení jejího statku a výchově dětí, bylť

jsem jmenován jejich poručíkem. Avšak již po několika měsících se sestra rozhodla přestěhovat se s dcerami do Moskvy, aby jim mohla dát lepší vzdělání. Ale já jsem zůstal ještě rok na venkově a doufal jsem, že se budu moci vžítí do nových poměrů. Než po tolika letech, jež jsem ztrávil ve velkoměstech v Rusku i v cizině, nemohl jsem přivyknout životu na venkově a samotě. Právě v té době zemřela moje matka, jež mi zanechala hezký majetek. Přesídlil jsem tedy do Petrohradu, kde jsem se ujal svého synovce, který zde studoval.

Nyní jsem byl docela volný a začal jsem vésti život, na jaký se všeobecně pohlíží ve světě jako na nejpříjemnější, totiž měl jsem stálý byt v Petrohradě, ale velmi mnoho jsem cestoval.

V létě jsem žil na venkově nebo v cizozemských lázních; brzy jsem odjel na delší pobyt do Paříže, brzy zase do Londýna atd. Všude jsem měl nějaké přátele a mohl jsem vésti bezstarostný život, což jsem též činil. Tímto způsobem jsem upadl ještě do horší zahálčivosti než v dřívějších letech. Tak jsem ztrávil předválečná leta; ale nebyly to nikterak nejlepší doby mého života. Naopak — stále více jsem pocítoval vnitřní nespokojenost a častěji jsem byl obětí chmurné melancholie, která mě nějakou dobu svírala ve svých spárech jako dravec. V takových okamžicích mi byl život nesnesitelným a často jsem pomýšlel na sebevraždu; neboť jsem nenalézal jiného prostředku, abych se zbavil těchto trapných záchvatů. Pak vše pominulo, zase jsem cítil radost ze života, jak již moje povaha je, a dále jsem vedl rozkošnický život, který mne však stále méně těšil. Tak to trvalo až do války a ještě v prvním válečném roce.

Tu mi začalo svědomí vyčítat, že vedu takový nečinný život, kdy všichni kolem dokola se vzpamatovali. Můj synovec vstoupil do jezdecké školy, aby se mohl za šest měsíců jako dobrovolný důstojník účastnit války; totéž učinili mnozí jeho přátelé. Styděl jsem se být nečinným. Byl jsem tehdy star 45 let a také jsem chvílemi pomýšlel účastnit se války jako dobrovolník; ale poněvadž jsem nikdy nevojančil, mohl jsem se nepatrně uplatnit, neboť lidského materiálu v Rusku nescházelo. Tu jsem si umínil, že se vrátím do občanské služby. Napřed jsem úřadoval 15 měsíců v Petrohradě a v lednu 1917 jsem byl poslán do Říma jako zástupce petrohradské telegrafní agentury, která tehdy byla přivtělena k zahraničnímu úřadu. Na cestě z Bergen (v Norsku) do New-Castel (v Anglii) byl náš parník po dvě hodiny pronásledován německým podmořským člunem a jenom náhle se strhnuvší bouře v Severním moři nás uchránila torpedování. Cesta trvala celý týden, protože jsme se museli uchýlit na blízký ostrov a čekat, až nám přijely z Anglie k ochraně válečné lodi.

Mezitím vypukla v Rusku revoluce. V Londýně jsem se dověděl, že nová vláda mne propustila ze služby. Zůstal jsem ještě čtyři měsíce v Anglii, a když poměry v Rusku se příliš nebezpečně utvářely, spěchal jsem zpět do Petrohradu, abych se přesvědčil,

mohu-li ještě zachrániti svůj majetek. Ale bylo příliš pozdě. Všechno bylo zabaveno. Situace se den ode dne zhoršovala. Všude panovala nepopsatelná anarchie, která se mi hrozně zprotivila. Tři měsíce jsem zůstal v Petrohradě, ale byl jsem jako posedlý ponurou melancholií. Zdálo se mi, že svět stojí na hlavě. Všeho obyvatelstva se zmocnilo šílenství a též vyšší třídy společenské ztratily rovnováhu. „Pryč, pryč, ze světa“, ozývalo se v mém nitru. Musím utéci do kláštera, abych nikdy již nevyšel, a tu oživily ve mně myšlenky, k nimž jsem se tak často již ve svém životě vracel, totiž, že jen v klášteře je možno nalézt pokoj, když se člověk odtrhl od všeho světského zde na zemi. Můj přítel však, který kdysi byl mým spolužákem, a proto měl velmi dobře znal, tvrdil, že se nehodím pro život v klášteře, a že je to u mne jen přechodná nálada vyvolaná politickými poměry. Minil, že bych si to měl ještě rozvážit, až přejde revoluční doba. Uposlechl jsem jeho rady.

Potom jsem se odebral do Moskvy. Krátce nato však tam vypukla též bolševická revoluce. Občanská válka trvala 8 dní. Bydlel jsem ve dvoupatrovém domě, docela blízko veliké šestipatrové budovy, které „Bílé“ použili jako pevnosti. Proto ji „Červení“ ostřelovali děly se všech stran. Pumy, granáty a koule lítaly přes náš dům, aniž by jej nejmenší měrou poškodily, což bylo zcela neobyčejné; jak mi odborníci sdělili, mířili „Červení“ velmi špatně. Po těchto 8 dní se nemohl nikdo na ulici ani ukázat. Po vítězství bolševiků a dříve, než mohli zjednat pořádek, panovala v městě úplná anarchie. Lepší soukromé budovy, jako ta, v níž jsem bydlel, byly obsazeny různými, většinou anarchistickými organizacemi, které se v městě rozmnožily náhle jako houby po dešti. Majitelé domů byli jednoduše vyhnáni. Vycházeti večer po 6. hodině bylo velmi nebezpečno.

Kdo se odvážil vyjít na ulice, vydával se v nebezpečí, že bude nejen docela okraden, nýbrž i života zbaven. Přece však jsme žili v našem domě zcela klidně dále a skoro každý večer jsem vycházel ven aniž by se mi kdy něco nepříjemného přihodilo. Ponenáhlu byl zjednan pořádek. Tu začali bolševici „očistovat“ obyvatelstvo od protirevolucionářských živlů, konali prohlídky domů a zatýkali lidi, kteří prostě svou příslušností k třídám dříve zámožným se jim zdáli být podezřelými jako protirevolucionáři.

Příšeru protirevoluční spatřovali též v cizozemských dobročinných organizacích, a poněvadž jsem byl v jedné z nich činným, byl jsem rovněž zatčen a uvězněn. Avšak po půl čtvrtém měsíci jsem byl propuštěn; nemohli ničeho namítnout ani proti mé osobě ani proti činnosti dotyčné cizozemské organizace. Ve vězení jsem se setkal s mnoha známými, kteří vesměs patřili k vyšším společenským třídám a byli zatčeni prostě jako rukojmí. Za několik dní po mém osvobození vyletěl do povětří dům, v němž byla schůze strany komunistické. Poněvadž nemohli být vypátráni pachatelé tohoto činu, provedli bolševici strašný skutek — totiž popra-

vili většinu rukojmí, kteří se mnou byli ve vězení. Bylo tedy velmi pravděpodobné, že i mne by byl stihl stejný osud, kdybych nebyl „náhodou“ o několik dní dříve propuštěn. Poznal jsem, že musím z venkova prchnouti, neboť se mi mohlo velmi lehce přihoditi, že bych byl znovu zatčen, ale pak by to pro mne daleko hůře dopadlo. A konečně, co jsem měl ještě hledat v Rusku? Neměl jsem příbuzných, o něž bych se musel starati. Vydělati si na denní chléb mi bylo snáze v cizině, kde jsem měl již dosti známosti. Tak jsem se rozhodl uprchnouti, ačkoli bolševická vláda co nej přísněji zakázala opustiti zemi.

Podebnosti svého útěku chci popsat až jindy, protože jsem skutečně skoro zázračným způsobem byl vysvobozen ze všech nebezpečí, která mi na útěku hrozila. Nyní zmiňuji se jen o tom, že veškeré peníze a zavazadlo, které jsem vzal s sebou, mi ukradli moji průvodci, již mne měli převéztí přes hranice. Tak jsem přišel do Varšavy bez peněz a jen s šaty a prádlem, které jsem měl na sobě. Co jsem si měl nyní počít? Napadlo mi, že bych na jednom místě mohl doufat v jistou podporu — bylo to anglické vyslanectví. Poněvadž v dobročinné organizaci v Moskvě jsem musel zvláště pečovati o potřeby anglické kolonie, mohl jsem nyní doufat i v dobročinnost anglického vyslanectví. Otázal jsem se na adresu, ale dostalo se mi nesprávných údajů, takže jsem přišel do domu, kde měl své sídlo americký Červený kříž (A. R. C.).

Vešel jsem do domu, abych se tam otázal na přesnou adresu anglického vyslanectví, poněvadž se muselo nalézati nedaleko odtud. Mladý důstojník A. R. C., který mne potkal na schodech, a jehož jsem se tázal na adresu, dal se se mnou do rozhovoru. Vypytoval se, odkud jsem přišel a čeho si přeji na anglickém vyslanectví, které na Nový rok bylo uzavřeno (bylo to 1. ledna 1920). Na mém sešlém zevnějšku seznal, že potřebuji pomoci. S velkým zájmem naslouchal vypravování o mých příhodách, jež jsem mu vyličil krátce, a vyzval mne, abych zůstal u nich, neboť právě šli k obědu. Co jsem měl jiného učiniti, než uposlechnouti tak přátelského pozvání. Můj nový přítel mě uvedl do svého pokoje, poněkud upravil můj zevnějšek a po několika minutách jsem seděl v nádherné jídelně paláce, jež si ve Varšavě pronajal A. R. C. Po obědě jsem musel vyprávět o poměrech v Rusku a o mém útěku. Všichni naslouchali mému vypravování s velikým zájmem. Příštího dne jsem byl poslán do nemocnice polského Červeného kříže, protože mé zdraví značně utrpělo útrapami na útěku. Týden jsem se musel v nemocnici zotavovati; byla mi tam věnována bezplatná a velmi dobrá péče, jaké jsem si jen mohl přát. Také tři polští důstojníci, s nimiž jsem bydlel v prostorné a krásné místnosti, chovali se ke mně velmi přátelsky a laskavě, takže jsem si mohl opravdově dobře odpočinouti a se zotaviti. A. R. C. mi poslal nové prádlo i šatstvo. Důstojníci z A. R. C. mne též pozvali, abych, až vyjdu z nemocnice — denně k nim přicházel ke stolu. Samozřejmě jsem vyhověl.

Původně jsem měl v úmyslu odcestovat do Londýna. Poněvadž však mi byly všechny peníze ukradeny, nemohl jsem jeti nikam. Brzy jsem se tak sprátelil s jednotlivými důstojníky A. R. C., kteří mne tak vřídne přijali, že jsem s nimi ztrávil mnohdy celou dobu. Noclehu se mi dostávalo v domě velmi milého Poláka, s nímž jsem se seznámil ve vězení v Moskvě. Byl též zatčen jako rukojmí, ja vynikajícím zástupcem polské kolonie, ale byl propuštěn o něco dříve než já. Vyhledal jsem ho ve Varšavě snadno a tu mě vyzval, abych u něho bydlel, což jsem též učinil až do té doby, kdy jsem si již za ušetřené peníze mohl pronajmouti byt. Ve dne jsem si připravoval v kanceláři A. R. C. řadu přednášek v anglické řeči o Rusku, jež jsem pak konal v sále A. R. C. pro jeho členy a hosty. Ustavičným stykem s důstojníky A. R. C. jsem hluboce nahlédl do velkolepého dobročinného díla amerického. Denně stravovali Američané v Polsku 1,300.000 dětí. Všechny nemocnice, školy, ústavy učitelské, sirotčince a opatrovny všeho druhu, zkrátka a dobře veškero nouzí trpící obyvatelstvo bylo podporováno opravdu velkomyslně. Americký personál, který vyvíjel velmi intenzivní činnost, čítal ve Varšavě samé 200 osob — pánů a dám.

Ve Lvově byla poboční organisace A. R. C. a podobně v jiných důležitých polských městech. Můžeme si domyslet, jaké obrovské obnosy dolarů to vše stálo! O takové podivuhodné organisaci a tak nezištné práci, jakou konali důstojníci A. R. C., jsem dříve neměl ani potuchy, takže jsem byl zcela u vytržení nad tím. Proto, když jsem skončil všechny přednášky, prosil jsem šéfa A. R. C., aby mne přijal do služeb této organisace. Mé žádosti bylo vyhověno a od 1. února až do srpna 1920 jsem pracoval ve Varšavě. Ačkoli mezi mnou a mými představenými i kolegy v A. R. C. byl co nejsrdečnější poměr a ač se všichni vynasnažovali, aby mi život co nejvíce zpříjemnili dle možnosti, přece velmi trpěla moje pýcha a ješitnost rozmanitým pokořováním, jež je nevyhnutelně spojeno s chudobou. Ale přijal jsem vše jako přípravu pro svůj budoucí řeholní život, na nějž jsem ustavičně myslel.

Úplný rozvrat mé vlasti, tohoto mocného carství, z něhož již po málo měsících nic nezůstalo a jehož bohaté kvetoucí města byla proměněna v pustiny, ukazoval mi zřetelně pomíjejícnost všeho časného, marnost veškerého pachtění po statcích pozemských. Již tehdy jsem se vzdal veškeré naděje, že bych někdy ještě uviděl znovu svou vlast, a začal jsem vážně pomýšlet na přípravu k návratu do naší společné a jediné pravé vlasti. Nebylo mi obtížno vytrhnouti se ze života, jaký jsem vedl, ale přece jsem se obával, že boj s mými vášněmi bude nad mé síly, což by bylo pro mě hrozné; neboť nic se mi neprotiví více než špatný kněz a řeholník. Chtěl jsem mít jistotu, že po této stránce není se mi třeba ničeho báti. Co vlatné jsou milosti Boží a jak ony posilují člověka, na to jsem nemyslel po tolika letech, kdy jsem se zcela odvízil nadpřirozenému životu a byl jsem zvyklý, spoléhati jen na sílu

vlastní vůle a svého rozumu. Tu jsem soudil, že pro řeholní život nejsem ještě dosti zralý. Proto jsem zase oddálil svůj plán.

Ve Varšavě jsem zůstal 8 měsíců u A. R. C. Když však v srpnu armáda rusko-bolševická tak daleko postoupila, že den co den se očekávalo obsazení Varšavy červenými tlupami, nastala v ruské uprchlické kolonii veliká panika. Všichni utíkali, kam mohli a následkem toho jsem byl od A. R. C. přeložen do Vídně; co nejrychleji jsem Polsko opustil.

Pravoslavná církev v Srbsku

Na unionistickém sjezdu v Lublani roku 1925 konaném, přednášel učený františkán z Dalmácie dr. Roch Rogošić o nynějším stavu pravoslavné církve v Srbsku. Přinášíme přednášku jeho aspoň v hlavních bodech.

1. Východní či pravoslavná církev organizovaná je dnes na základě federalismu, podle národnostního a politického seskupení. Podle toho je tolik pravoslavných samostatných církví, kolik je samostatných států či držav. Osnuje-li se nová država, osnuje se zároveň i samostatná církev, kterou jmenují autokefalní, se samostatnou, vlastní, nezávislou hlavou.

Dnes mají pravoslavní Slované tyto autokefalní církve: Ruský patriarchát s gruzínským exarchátem, srbský patriarchát, bulharský exarchát a v novější době ukrajinskou církev, ruskou metropol v Polsku a možná vstoupí do života brzy i československá eparchie. Řecké církve jsou: Patriarchát cařihradský s kretskou metropolí, církev v Řecku a eparchát cyperský a sinajský. Tři staré patriarcháty: jerusalemský, antiochenský a alexandrinský připadají nyní dle národnosti církvi řecko-arabské. Přidáme-li k tomu ještě církev rumunskou a albánskou, máme 11—16 samostatných východních církví. A připočítáme-li i církve pobaltické a ony v Americe, dosáhne jejich počet až 20.

Všeobecně lze říci, že dnešní stav v církvích východních je kritických. Každému je aspoň poněkud známo postavení největší východní církve — ruské. Krise církve ruské dotkla se nevyhnutelně též starých východních patriarchátů jerusalemského, antiochenského a alexandrinského, které byly podporovány z Ruska a nyní taktak ledva živoří. Kritické postavení ekumenického patriarchátu v Cařihradě je rovněž dosti známé. Nejlépe si stojí dnes církev rumunská, srbská, bulharská a řecká. Srbský obnovený patriarchát drží dnes mezi východními církvemi jakýs primát a proto zasluhuje zvlášť naší pozornost.

Jinak církev srbská nezaujímá dle rozsahu své jurisdikce ani dle počtu svých příslušníků prvního místa mezi východními církvemi. Má všeho všudy 27 eparchií (diecézí). Něco pravoslavných Srbů bydlí v jiných zemích: v Itálii, Rakousku, Maďarsku, Ru-

munsku, Albanii atd., z nichž někteří jsou pod protektorátem patriarchátu a někteří nejsou. Pod protektorátem patriarchátu je též asi 30 kostelů v Americe. V československu je jen jeden díl pod jurisdikcí srbské církve (biskup Gorazd), druhý díl připadl patriarchátu cařihradskému (biskup Savatij).

To není sice veliký rozsah jurisdikce. Ale srbská církev svými delegáty má první slovo při usnášení se na všepravoslavném koncilu v Cařihradě a nejživěji pracuje o to, aby byl sezván všeobecný pravoslavný sněm, který by Srbi rádi měli v Niši. Jerusalemský patriarch (pravoslavný) Damian udělil řád Božího hrobu bulharskému králi Ferdinandovi, který nosíval jen ruský car. Ale tento řád by lépe patřil srbskému králi Alexandru, neboť srbská církev je patriarchální, zatím co v Bulharsku patriarchát ještě není kanonicky zaveden.

2. Ruská církev pod bolševiky nemá bohosloveckých škol. Jedná se nyní o zřízení Duchovní akademie v Paříži. V Polsku je zřízena pravoslavná fakulta ve Varšavě. Mnozí Rusové učí se na bohosloveckých školách v Srbsku. Dnes má srbská církev jednu bohosloveckou fakultu v Bělehradě, otevřenou roku 1920. Druhá fakulta téhož roku v Záhřebě zřízená, byla roku 1924 zase zavřena.

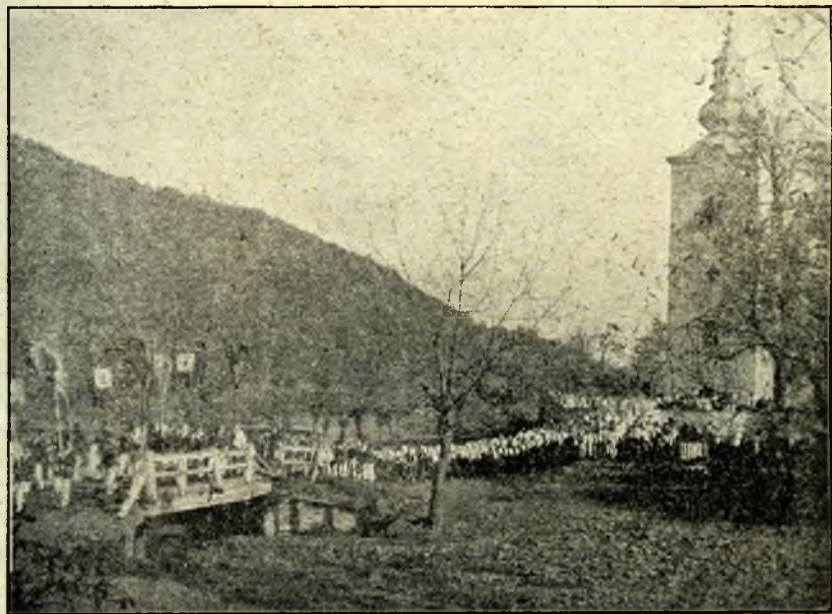
Mezi srbskými bohoslovci vládne částečně odpor proti bohoslovecké fakultě a ti jsou pro zřízení duchovní akademie po vzoru ruském, neboť prý církev nemůže na fakultě uplatnění svůj vliv a profesori mohou učití proti pravoslaví; fakulta neposkytuje církevní výchovy, kterou dává akademie, a fakulta jest odvislou od druhých fakult na universitě. Naproti tomu jsou někteří pro fakultu, neboť prý srbská církev jde se životem národním a styk s jinými fakultami pozvedne vzdělání kněžstva, co by zatím duchovní akademie svým oddalováním od světa pěstovala klerikalism a ne národní kněžstvo.

Pravoslavná bohoslovná fakulta stojí výlučně pod kompetencí ministra osvěty a nižší bohoslovné ústavy jsou pod ministrem kultu a vyučování. Podle stanov o pravoslavném bohosloví v SHS, měla by být bohosloví v Bělehradě, Karlovcích, Prizrenu, Bitolji, Sarajevu, Záhřebě, Cetiní i na jiných místech. Nyní jsou jen v Bělehradě bohosloví sv. Savy (dočasně v Karlovcích). Bohosloví sv. Jovana v Bitolji, bohosloví sv. Petra v Cetiní, bohosloví v Prizrenu a bohosloví s gymnasiálním internátem v Sarajevě.

Do roku 1921 byla naučná osnova na srbských bohoslovích různá. Do karlovické školy přijímali se žáci s 8 třídami a maturou, bohoslovné nauky trvaly 4 roky. V Dalmácii žádalo se 6—8 roků gymnasia a 4 roky bohosloví. Pro Černou Hůru byla škola na Cetiní, pro starou Srbii v Prizrenu; na níž žádalo se 4 roky gymnasia a 4 bohosloví. V Bělehradě bylo bohosloví sv. Savy s 9 třídami, ale jen obecnou školou.

Ministr vyučování urovnal bohoslovné nauky. Nyní jsou všechny pravoslavné bohoslovné školy, odborné střední školy s interná-

tem. Stát je vydržíje svými prostředky, učitele jmenuje král na návrh ministra vyučování, který je dává na odpočinek. On potvrzuje dozorce, vyvoleného profesorským sborem, určuje, kolik se žáků má přijati a stanoví předpisy pro internátní život. Pořád se chce nahraditi výchova gymnasiální, přibráno do osnovy i několik předmětů profánních. Předměty bohoslovné jsou skoro tytéž jako na západě, moderní jazyky jsou nezávazné. Bohosloví má 5 ročníků, přijímají se žáci, kteří ukončili 4 gymnasia neb reálky, neb podobné jim odborné školy. Po ukončených studiích bohoslovných dostává se na odborné bohoslovné zkoušky

Malzov (missie). Pořádek průvodu.

vysvědčení o způsobilosti pro kněžskou službu neb vyšší vzdělání na fakultě neb duchovní akademii.

Že nebylo bohoslovné studium pozdviženo na výši dřívějších škol, ba naopak sníženo, tomu se udává za příčinu nedostatek kněžstva. Jinak se mnoho promlouvá proti nynější úpravě bohosloví. Od církevního sněmu ustanovena komise, aby vypracovala nový naukový plán, dle něhož latinský jazyk vyloučen a zavedeno studium životů svatých.

Ministr kultu vydal současně nové stanovy o studiu i zkouškách pro profesory bohosloví a na středních školách. Přípuštěn je ke zkoušce kandidát, který po ukončení fakulty neb akademie byl aspoň tři roky učitelem bohosloví neb státní střední školy.

3. O výchovu mnišstva pečují klášterní škola v Rakovici u Bě-

lehradu. Ta je úplně církevní a vydrží se z klášterního majetku celé državy a vládní podporou. Stojí pod péčí sv. arcibiskupského stolu a pod dozorem arcibiskupského synodu, který ustanovuje učitele. Do klášterní školy přijímají se žáci se 4 třídami národní školy. Výchova má hlavně bohoslovno-hospodářský ráz s praktickým účelem, aby poskytl žákům to, co jim bude v praktickém klášterním životě nejvíce zapotřebí pro pastorační, administrativní a ekonomickou službu v klášteřích. Profanní předměty přednášejí se v dosahu čtyř tříd gymnasia. Bohoslovné předměty jsou: Pismo svaté Starého i Nového zákona, církevní dějiny, církevní právo, liturgika, církevní ústava, církevně slovanský jazyk, veliké a malé pěni (zpěv), homiletika, dějiny mnišství a ascese a nakonec ekonomie. Škola trvá 4 roky. Duševní život žáků vede „Duchovník“ (sporituál).

Časopis „Vesnik Srpske Crkve“ si přeje, aby se klášterní škola povznesla na vyšší úroveň. Angličan H. J. Fynes Clinton, přítel Srbů, očekává od klášterní školy přeporod náboženského života v Srbsku. „Uredba u Monaškoj školi“ (zařízení klášterní školy), vydané v „Glasniku“ chce zvýšiti počet mnichů. Srbský patriarchát má totiž 166 klášterů a před 2 lety měl pouze 277 mnichů-kněží, tedy ani ne po dvou v každém klášteře. Jinak jsou mniši po Srbsku organizováni ve vlastním sdružení, ač i kněží světší mají své sdružení.

Vláda ustanovila minulého roku pro své kláštery v Palestině a na Sinaiu 500 liber šterlingů. Kláštery tyto jakož i ony na hoře Athos trpí velikým nedostatkem, neboť řecká vláda násilně bere jim majetek.

Ženské kláštery u Srbů úplně zanikly. Teď se snaží je opět probuditi. Do kláštera Hopovo uvedeny byly dočasně ruské mnišky, vloni bylo ustanoveno, aby se dva kláštery v Srbsku obsadily jeptiškami.

4. Srbská bohoslovná věda je dosti ubohá. Jest všeobecná stížnost se strany učitelů a profesorů bohosloví, že není školních učebnic. Bohosloví sv. Savy navrhlo, aby se ustrojila komise k vydávání bohosloveckých děl. Dobře se rozvinuly domácí církevní dějiny. Jako autorita bohosloví platí v srbských kruzích Nikola Velimirovič, episkop ochridský, liturgiku pěstuje dr. Lazar Mirko-vič, církevní právo dr. Čedomír Mitrovič, dr. Vojislav Janič napsal „Úvod do Starého zákona“ atd. Vše je teprv v počátcích.

Čistě vědeckého bohoslov. časopisu Srbi dosud nemají. Kostelní časopisy jsou hlavní tyto: „Glasnik“, služební list patriarchátu, přináší vedle služebních i vědecké články. „Vesnik Srpske crkve“, orgán kněžského sdružení, donáší zprávy o otázkách nižšího kleru a pro lid má přílohu. Mimo tyto vychází „Hriščanski Život“ v Karlovcích, „Crka i život“ ve Skoplji a některé z diecézí mají své věstníky. Pro lid vychází v Bělehradě „Pravoslavni hriščanin“ a „Hriščanska Zajednica“, jako orgán spolku téhož jména.

5. Není divu, že se v srbské církvi pozoruje zvláštní náklon-

nost vůči anglikanismu. Anglikánská církev v době války velmi pomáhala srbské církvi. Srbi, utečenci, byli v Anglii přijati velmi pchostinsky, Angličané jejich bohoslovce vychovávali a poučovali.

Se strany Angličanů Charles Gore, předseda výboru pro sjednocení církví, který byl zřízen na konferenci v Lambetu, vyjádřil se v Bělehradě: „I já věřím, že se mohu státi pravým členem pravoslavné církve neproměniv svého Kreda.“ Se srbské strany zase Vojislav Janič, bývalý profesor bohosloví a ministr kultu, praví, že se učení vysoké církve (The High Chrch Party) dokonale kryje s učením pravoslavné církve.

Proto je mezi srbskou a pravoslavnými církvemi vůbec a anglikánskou církví „communicatio in sacris“ (obcování ve svátostech) dovolené. Patriarcha Dimitrij dovoluje Fynes Clintonovi sloužit anglikánskou liturgií v kapli patriarchově. Rovněž jednomu americkému biskupovi ve své katedrále v Bělehradě. Fynes Clinton byl vyznamenán od sv. synodu církevním důstojenstvím: náprsním křížem, červeným pásem a hodností protojerejskou. Dr. Nikolaj opět vyznamenán křížem se strany Angličanů. Patriarcha Dimitrij za pronásledování křesťanů v Armenii a Malé Asii posílá svolání anglikánské, starokatolické a presbyteriánské církvi a přeje jim pokoj Ježíše Krista. Ale katolické církvi je neposílá. Vůči katol. církvi se mezi Srby nejvíce žádná naklonenost, ačkoli Justin Popovič a Irenej Ďorděvič praví, že je dosti pravoslavných kněží s katolickým a protestantským smýšlením. Ale nepřátelství se ukazuje častěji. Jejich služební listy píší o katolících jako o bloudících synech západu, o černé internacionále, ba mají dosti nesprávné výrazy i pro Vatikán. Jinak se dr. Vojislav Janič hned po převratě vyslovil dosti příznivě o sjednocení s katol. církvi.

6. Náboženský život Srbů má svoji specifickou zvláštnost, kterou proto Dušan Milanović nazývá „tvrdou věrou v pravoslaví, ale neviditelnou v denních manifestacích církevního a národního života.“ „Jinak, praví Vel. Arsič — nynější věrsk — církevní situace nese v sobě zárodek velikých záchvatů a nepořádků. Nikdy v minulosti nebylanašecírkev ve větší krizi, než je nyní. Její vnitřní situace jest chaotická a zevnější delikátní.“ V praxi — praví D. Milivojevič, předseda hrišč. zajednice — v životě dnešním naše pravoslaví podobá se trochu atheismu, bezbožnictví a racionalismu. Duch pravoslavnosti zmizel, uhasl . . . Naše pravoslaví je dnes tělo, z něhož duše se vždy více ztrácí, podobně jako u nemocného při úmrtí. „Pravý náboženský život — praví D. Milanović — nikdy se v našem národě systematicky nepěstoval. To je hořká pravda.“ Celý je ustarán nad otupělostí skoro veškeré srbské společnosti, nad věrským indiferentismem veliké části inteligence, potom nad věrskou pasivitou a uspávaností venkovského lidu a nakonec nad zmateností a desorientací úřední církve. — V našem věrském i církevním životě zavládl od několika desetiletí takřka zimniční stav a my se nacházíme v ja-

kémsi opojení. O tom nám svědčí nevývratným argumentem to množství sektářského hnutí u nás.

Mezi Srby se dnes šíří protestantské sekty nazarenů, čili novověrců, jak je lid zoví, chiliastů, adventistů čili sobotářů a nejnovější čas po jižních stranách metodisté.

Pastorační práce je dosti slabá. Branko Korunovič hledá tomu rými faráři vládne nedůvěra, že biskupí nenavštěvují farností, že mladí, ještě ideální faráři jsou bez vůdce, že mezi mladými a starými faráři vládne nedůvěra, že biskové nenavštěvují farností, že není pro lid církevních časopisů, že kněžstvo vykonává mechanicky svou službu, že ji koná nepravdělně a že je bez disciplíny.

Ale nejvíce proto je těžké pastorační dílo, že vyšší a nižší klerus jsou jako dva rozdělené světy. Mezi nimi není důvěry. S jedné strany sv. synod neuvažuje o návrhu kněžského sjezdu, konaného jako „den pravoslavi“ ve Skoplji, a vydává rozhodnutí o modlilcích a nepřiznává, že kněžstvo předložilo o té otázce svou žádost kněžského sdružení. Motiv rozhodnutí je pouze žaloba modlilců a pobožných lidí na kněžstvo. S druhé strany zase kněžstvo žádá, aby se upustilo od dosavadní praxe, že pouze mních může býti biskupem. Na kněžských schůzích se vykládá mnoho nepřístojného o mravnosti biskupů a mnichů atd.

Jiní zase nevěří v náboženský přeporod srbské církve. „V nějaký nový život — praví Velimír Čorovič — i přeporod srbské církve, počítaje s dnešními osobami a sklonností lidu nemůžeme nadále věřit.“

7. Mnozí v Srbsku se kají nadějí, že se věrský život obnoví hnutím modlileckým. Modlilci, — „bogomolci“ — jest zvláštní ráz venkovského lidu, kteří oddávše se modlení a jakémusi pobožnému životu, domnívají se, že dosáhli velkého stupně svatosti, a domýšlejí si mnoho, na to docházejí ke kněžím, oypravují o vnu knutích a viděních, žádají zavedení nových, často nesmyslných pobožností, mezi lidem vydávají se za osoby Bohu posvěcené, hlásají slovo Boží, často i v kostele a žijí z milodarů, kterých se jim v hojnosti dostává. Toto hnutí považují někteří kněží za reakci, která se probudila proto, že víra byla uspávána. To je nejvážnější zjev ve dnešním srbském věrském životě. Lid nazývá tyto „bogomolce“ různými jmény: pobožní, proroci, kazatelé, kosteláři, evangelisté, evandělští lidé atd.

Toto náboženské hnutí nastalo „zespod“ od samého lidu, a není jednotné, nýbrž velmi komplikované. Daly by se v něm rozeznávali čtyři proudy. 1. Jeden se vyvinul ze spiritismu, který se zvláště před válkou v Srbsku velmi šířil. V Šumadii a Vojvodině, praví Dimitrijevič, nejvíce případů obrácení stává se spiritismem. 2. Druhý proud je, který bychom nazvali „kosteláři“. Tito hledají a vykopávají staré kostely a kláštery, tam se shromažďují, modlí se, zapalují svíce, okuřují kadídlkem zdi atd. O některých se praví, že ukázali zbytky kostelů neb klášterů, kde se vůbec o nich nevědělo a zevně žádného znaku nebylo. 3. Třetí skupina jsou „vi-

doucí" lidé, kteří hlásají evangelium. O některých z nich se vypravuje, že poznají na člověku, co který zlého učinil v minulosti atd. 4. Čtvrtá skupina jsou ti, zvláště kněží, kteří na základě působení „vidoucích“ dále upravují svou činnost duchovní tím, že pořádají pobožnosti, zpovídají a vedou sami vzorný život.

Mezi krajaný v Americe

Fr. Jemelka

Skoro půl dne nechali nás tentokráte čekat v přístavě newyorském, nežli jsme směli opustiti naši „Olympic“. Už do svítání ranního bělaly se zasněžené svahy břehu Nového světa a o silném mrazu jiskřily se nepokojně nejen hvězdičky nad hlavou, ale i elektrická světla spícího velkoměsta. Je to pro nás „omen“ (znamení jakési) na prahu nového působistě? Kdyby nám byla bývala dodala pošta na loď telegram Rev. Zlámala z Clevelandu, nebyli bychom s P. Lvem posílali k západu teskné otázky a starosti, kde a kdy pro naše poslání nejprve ustoupí zima jarním pracím na duchovním poli krajauském!

Ale tak odjížděli jsme z New Yorku bez pevného programu netuše, že hned první zastávka zadrží nás — na 14denní misijní pobožnost v Clevelandě. Měl ji už Rev. Zlámala ohlášenu ve svém „Farníku“ a do deníku „Američana“ telefonoval znova určitou zprávu o ní, sotvaže nás přivítal ve své útulné faře. Vše nám připadalo, jako bychom se byli s osadou Panny Marie Lurdské: sestry-učitelky, školní děti z vedlejší katolické školy, ministranti, krajané denně navštěvující svůj velký a krásný osadní kostel, všichni se hlásili jako staří známí! Ba i ti věrní strážcové farního domu, obávaní nepřátelé všech trampů, Lio a Dan, lísali se na přivítanou, jako by chtěli nám svým radostným štěkotem říci, že dosud nezapomněli!

Starali jsme se o práci — a už jsme byli v ní! Po obědě domluvili jsme program pobožnosti: první týden pro ženy a dívky, druhý pro muže a hochy. Děti z osadní katolické školy mívaly též odděleně každý den odpoledne svoji exhortu a pobožnost. Pro ty, kteří museli ráno brzo do práce, obchodu anebo do úřadů, začínávala pobožnost hned o půl 6. hodině ráno. Po 9. hodině bylo druhé kázání, odpoledne dětské a večer společné. Kostel Panny Marie Lurdské, postavený velikým buditelem a organisátorem amerických Slováků, zesnulým Rev. Št. Furdekem, je jedním z největších chrámů clevelandských. Na 800 má jen sedadel, takže při společných pobožnostech večerních už ten tisícíhlavý zástup zbožných krajanů uváděl nás na kazatelně v nadšení. Ale radosti misijní najdete nejvíce ve zpovědnici. Volnější odpůldny zvaly hojně k sv. zpovědím generálním. Týdenní svatá misie pro ženy a dívky skončila krásnou pobožností mariáuskou, závěrkem celé

pobožnosti bylo zasvěcení osady Božskému Srdci Páně. V osadě Panny Marie Lurdské má náš Apoštolát hned od počátku mnoho členů zakládajících i přispívajících. Blízký sjezd unionistický v Chicagu dal nám příležitost v kázáních opět a opět vzpomínat na snah a práci apoštolátních, jejichž obětí stal se právě v osadě Panny Marie Lurdské zemřelý P. Adolf Jašek. Pro Apoštolát věnována kolekta poslední neděle misijní. Také noví členové zakládající se přihlásili. Je mezi nimi též Rev. Fr. Tománek z blízké slovenské osady Newton Falls, Ohio, který za námi do Clevelandu přijel. Měl jsem mu vyříditi pozdravy od jeho rodičů z Pavlovic u Olomouce a zvláštní přání maminky jeho, aby se stal členem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda. Vzpomínky na rodiče a vlast ho radostně dojímal. Slíbil, že se brzo podívá do Olomouce! Ve volné chvílce zajeli jsme s P. Lvem na hřbitov Calvary navštívit zemřelého přítele P. Adolfa. Bylo k polednám. Pod teplými paprsky slunka roztával sníh i ledový povlak na stupních pomníku. Krůpěje vody stékaly dolů — jak velké slzy nad nezapomenutelným apoštolem slovanského unionismu!

P. Lev nedočkál ani konce pobožnosti v Clevelandě. Musel do St. Louisu, kde těžce stůně dobrý přítel Apoštolátu Rev. C. A. Bleha. A já hned v neděli večer (14. března) spěšil do Chicaga na důležité konference. Jednu svolával generální sekretář eucharistického sjezdu, msgr Quille, druhou Národní svaz českých katolíků. V centrální kanceláři sjezdové měl jsem příležitost nahlédnouti do úžasné agendy přípravného komitétu tiskového, který připravuje bulletiny pro světový tisk. Msgra Quilleho doprovázel k poradě mladý hoch, který stenografoval průběh jednání. Přítomni byli na konferenci kněží z různých slovanských osad: Slovinci, Chorvát, Ukrajinci, Slováci. Jednalo se o přípravu k našemu sjezdu unionistickému. Předsedou odboru je Čech, msgr F. Bobal. V poradách se bude pokračovat v pondělí, dne 29. března. Po konferenci nás oblehli novinářští reportéři, kteří se vyptávali na všechno možné. Každý chtěl uchvátit nějaké nové informace z Evropy. Viděl jsem, jak bude potřeba veliké práce i na tomto poli. Škoda, že msgr Hanuš nepřišel hned s námi. Bojím se, že nebudeme vědět, co napřed začít.

Hlava brněla od nevyspání, ale na večer čekala druhá porada. V úřadovně Národního svazu. A neméně důležitá. Připraviti českému lidu katolickému jakousi milou pout ve dny sjezdové. První schůze ovšem jenom nadhodila všechny ty nejrozumnější úkoly, jež za vedení Svazu musejí být splněny na prospěch naší svaté věci katolické a české a slovanské.

Na druhý den jel jsem dále na západ — asi 400 km — do Chel-sea v Jowě. Pozval mne na postní pobožnost Rev. Václav Dostál, bratr pana redaktora „Hlasa“ st. louisského. Přijel mně naproti do Cedar Rapids. S ním na nádraží přišli dobří přátelé, Rev. Aug. Vojáček a jeho kaplan Rev. Kučera. Chtěli mít jistotu, že přijedu

z Chelsea i k nim na 40hod. pobožnost. Viděl jsem tedy zase o nějaký týden dál do budoucnosti.

Okolí Cedar Rapids utkvělo mně dobře v paměti z první návštěvy. Skoro ve všech českých osadách měli jsme zde před třemi lety apoštolátní pobožnosti. Před Belle Plainem zase jsem vyhlížel s divnými myšlenkami ke hřbitovu, kde je pochován nešťastný náš Klácel. Tragika života, sotva známá oslavovatelům ze staré vlasti. Tolik smutného mně v Solonu vyprávěli z ní tehdy staří pamětníci prvních českých „osvojců“.

V Chelsea první mne vítala babička Dostálova. Je zase u P. Václava i s dcerou Josefkou, jak před 3 lety jsme je našli v Little Turkey ve výměnku babiččině. A babička zase v kostele předříkává růženec a zpívá a Josefka hraje jako v Little Turkey. A s nimi se do Chelsea odstěhovala i rodina p. Stanislava Dostála, bratra P. Václava. Jenomže ten den bylo jim smutno. Pětiletý chlapeček, Slávek, zlomil si nohu. Právě ho odvezli do nemocnice do Cedar Rapids. Ale babička všechny těší a s oči slzy stírá svojí důvěrou v Pána Boha. Ta jí dodává duševní i tělesné svěžesti i při její osmdesátce! Chtěla být blízko hrobu svého nejstaršího syna-kněze, P. Josefa Dostála, který v Chelsea před lety předčasně zemřel — utopil se při koupání — a je za osadou na katolickém hřbitově pochován. — V babičce Dostálově najdete klíč k nezmarnému idealismu jejich dětí. A k jejich vlasteneckému nadšení, které do posledního dechu pamatuje a pamatovat bude rodného kraje, oslaveného cyrilo- metodějským Velehradem.

Rev. Václav Dostál usadil se prozatím ve škole, faru dal k obývaní katolickým sestrám-učitelkám, než jim postaví sesterský dům. Chystá se k oslavě jubilea 50. výročí osady — někdy po sjezdu chicagském — a rád by některého z našich vzácných hostů k slavnosti si přivezl z Chicaga. Proto už nyní ozdobuje pěkný svůj kostel, aby se o jubileu zastkvěl ve vši své krásě, se svatými patrony českými, svatým Václavem a svatým Janem Nepomuckým, po boku svatého Josefa, na hlavním oltáři.

Naše pobožnost byla přípravou na svátek svatého Josefa, patrona osady. Ale i Apoštolátu přibyli tu noví zakládající členové, když jsem na kázání vyličil práci a úkoly apoštolátní. Ducha osady poznáte ihned z návštěvy pobožností. Před svatým Josefem zadýchlo sice i do Jowey teplejší blízké jaro, ale polní cesty se probíraly teprve ze svého zimního spánku, nedovolující autům, aby je znepokojovaly. Vzdálení farmaři přijížděli tedy na vozích — koňmi. Tři a půl hodiny jel jeden z nich do kostela hned na večer a zůstal u příbuzných na noc, aby mohl být na ranní pobožnosti. Jinému přes dvě hodiny trvala cesta z farmy a přece se odvážil do té nepohody, jen aby vykonal si svoji velkonoční pobožnost. Takoví věřící dovedou pak budovat chrámy a stavět pro své děti katolické školy.

Krajané v Chelsea patří mezi první přistěhovalce české v Jowě. A přece i v třetí a čtvrté generaci zachovávají si řeč i živé vědomí

českého původu. Pocházejí většinou z jihozápadních Čech. Teprve před odjezdem přihlásila se krajanka z Přerova. Bydlí v Belle Plaine. Její muž byl ve staré vlasti konduktérem na železnici, zde však pracuje jako dělník na dráze. Litovala, že opustili vlast. Jela pak z Chelsea se mnou do Belle Paine, kde za nádražím od svého domku smutně kynula ještě na pozdrav a rozloučenou.

Podle slibu vrátil jsem se z Chelsea hned v sobotu (20. března) do Cedar Rapids na 40hodinovou pobožnost. Těšil jsem se na shledání s okolními známými spolubratry. Rev. A. Vojáček, arcib. rada a duchovní správce osady svatého Václava, dovede je soustřeďovat v bratrské svornosti a lásce. Ale já jsem měl tentokráte s nimi trochu zistné úmysly. Od Rev. Dostála přivezl jsem si anglický elaborát o unionismu — já diktoval česky a on překládal do angličtiny. Zde prošel článek přísnou kritikou učeného Rev. Vopátka, aby v nové úpravě mohl být poslán do centrální tiskové kanceláře chicagské. Zde jsme prodebatovali minulost i budoucnost našeho slovanského unionismu, zde získal jsem ochotné spolupracovníky pro akci předsjezdovou i k propagandě další. Rádi bychom v Chicagu uspořádali aspoň malou výstavku unionistické literatury pro informování těch katolických kruhů amerických, které se o snahy sjednocovací zajímají.

Dnes právě čtu první zprávy anglické, čerpané z našich informací. („American Daily Tribune“.) Je to ovšem po americku upraveno. Americký tisk i revue pracují už nyní plnou parou pro eucharistický kongres. Sjezdové plakáty mají mezi tradičními znaky čtyř evangelistů v záři světla namalovánu symbolickou monstranci, jak se vznášejí nad zástupci lidského pokolení, seskupenými kol Spasitele. Z modravého pozadí prostupuje obraz chicagského velkoměsta. Dole pak jen nápis: XXVIII. International Eucharistic Congress, Chicago, June 20.—24. 1926.

Velice mne potěšilo, když mezi pobožnostmi přicházeli zde členové Apoštolátu a obnovovali sami svoje příspěvky, ba dopláceli je i za loňský rok. Také závěrečná kolekta při pobožnosti připadla se svolením duchovního správce P. Vojáčka k dobru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda. Z druhé české osady, sv. Ludmily, odevzdal přijaté příspěvky apoštolátní duchovní správce Rev. Hrubý.

Po pobožnostech jeli jsme se podívat k sv. Ludmíle. Mladá osada, která si právě pěstí Rev. Hrubého buduje nový kostel. Co si nezvykle radostného ovane vás na takovém staveništi. Zakoupili si naši katoličtí krajané pozemky na periferii města — na terénu dosti kopcovitém, který si upravují pro své potřeby. V rohu fronty přes 200 m dlouhé stojí už sesterský dům, vedle něhož zděná katolická škola, v níž je umístěn i prozatímní osadní chrám Páně. Překvapí vás, jak si umí malá osada — čítá jen asi 100 rodin — pomoci v těžkých začátcích. Škola, kostel a síň pro přednášky a divadlo v jednom. Vejdete do prostranné místnosti, vyplněné lavicemi. Dřevěné zasouvací dveře vpředu nejsou úplně zavřeny a tak zahlédnete za nimi malý presbytář s oltářem a zpovědnicí po bo-

ku. Vzadu, kde v kostele bývá chór, uvidíte vyvýšenou prostoru — jeviště. Je právě zavřeno malovanou oponou, s níž se na vás zasměje kus Moravy — kostelíček v Sloupě — s pěkným krajinovým okolím. A kdybyste byli více zvědaví a nakoukli za oponu, uviděli byste tam sestřičku — ve škole. Jeviště je školou ve všední dny a vneděli, když si osada chce pomoci náboženským divadlem nebo obrázky k nějakému příjmu, dochází jeviště svého vlastního určení, kostelní lavice obrátí se čelem k jevišti a zasouvací dveře oddělí nyní „spolkovou“ místnost od kněžiště (presbytáře). Katolická škola s dobrými řeholními učitelkami pomáhá organisovat osadu a jest zárukou její budoucnosti. Odtud najdete tak často v amerických poměrech katolických tu pěknou — myšlenkově i technicky často velmi pěkně řešenou kombinaci školy a kostela.

U svatě Ludmily bylo na staveništi živo. Osadníci přijeli s potahy a náčiním vyorávat a vyvážet místo pro basement (podsklepi, spodní patro) kostela. Slínová, žlutá půda za slunné pohody podávala se lépe zvláštním pluhům i širokým „lopatám“, jež koňmi taženy, podbíraly a zároveň hned odvážely nabranou hlínu k zasypání nížin a úvalů. Bude to kdysi pocit zvláštního blaha, až na terasovitě upraveném svahu vedle katolické školy zvedat se bude nový chrám sv. Ludmily. Dejž Pán Bůh, aby obě svatyně Cedar Rapidské, sv. Václava i sv. Ludmily, uchránily milým krajanům dědictví svatých patronů českých, rodnou víru i řeč jako základ opravdového štěstí.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoda v Americe

P. Lev Pospíšil

 sme po druhé v Americe. Jeli jsme s obavami nemalými. Znali jsme mnoho osad — při první své návštěvě působili jsme ve 104 českých osadách a navštívili kromě toho dosti osad slovenských, polských, německých a irských — znali jsme jejich sílu početnou, kolik totiž bylo rodin „ke kostelu“ zapsaných, znali jejich organisaci tak důležitou pro jejich vnitřní osadní život i pro jejich vystupování i působnost na venek. Viděli jsme jejich oběti, pozorovali zdar jejich práce, jejich rozkvět, ale byli jsme také svědky nehod, anebo slyšeli a četli o pohromách, které stíhaly jejich hmotné postavení. Byly to povodně, jaké u nás ani býti nemohou, sucha s děsnými následky pro celé kraje farmařské, tornáda, která zničila celá pásma některých států, nečekané mrazy, kterými padlo tisíce kusů dobytka. Bolestnější byly zkušenosti, když na příklad za jízdy autem některý kněz vypravoval o neštěstích a pohromách pro duševní život ať náboženský nebo národní a ukazoval místa zaniklých osad. Vzpomínali jsme obětavosti, kterou v každé osadě — kdekoliv jsme byli

přijati — čeští katolíci dokazovali svoje vzácné porozumění pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoda — a jestli jsme museli býti vděční těm, kteří přišli ještě ze staré vlasti do Ameriky, tím více často, velmi často nás dojímalá láska nejen k církvi, ale i k slovanské věci Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda u těch kněží i laiků, kteří, narodivše se v Americe, svojí lásku k Slovanstvu čerpali jen z vypravování svých rodičů a z četby svých českých katolických novin. Zůstala ta láska? Nezahynula?

Nejednou setkali jsme se i s nepochopením úmyslů, práce, zásluh a důležitosti Apoštolátu, buď otevřeně projeveným, nebo tu s větší tu s menší dovedností zakrývaným. Někdy vycítili jsme i nechuť ba již i odpor, když jsme mluvili o lásce k národu nebo dokonce celému Slovanstvu. Jak to bude nyní?

Jsme lidé a snad se dá chápat, že i my jsme někdy chyběli, při toliké práci, tak rozdílných povahách lidí, s kterými jsme se setkali, tak odlišných názorech na americké a naší vlastní poměry, ba někdy i ve vlastním nedosti kontrolovaném nadšení. Nemálé chyby dopustilo se vedení časopisu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, že neuveřejnilo hned všechny do vlasti hlášené, zde v Americe již potvrzené členské příspěvky a dary v Americe sebrané. To jest několik příčin, pro které jsem na začátku napsal, že jsme jeři s nemalými obavami. A naše duše zesmutněly, když toužebně hledíce s lodi, k přístavišti upevněné, neviděli jsme nikde známé tváře, a bylo třeba přemáhat zlou předtuchu, když ani na přístavišti ani před ním nebylo nikoho, kdo by byl řekl s úsměvem: „Vítám vás k nám.“ Vždyť nám ještě do vlasti psali, že si pro nás přijedou k lodi, a nebylo tam nikoho.

Avšak Bohu budiž děkováno, že to byla jen nešťastná náhoda zdoluhavými přehlídkami pasů na lodí, že jsme se minuli se svými milými přáteli, kteří nám přijeli naproti, a s kterými jsme se setkali, až jsme byli už přijati s největší láskou jako hosté u otců redemptoristů. Předseda místní Jednoty Svazu českých katolíků při naší návštěvě nás ujistil podporou jak osobní tak Svazu, od kterého mu byly zaslány pokyny, týkající se Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda. A věrnou zůstala Apoštolátu všechna ta dřívější láska českých katolických rodin v New Yorku, ačkoliv nepatří mezi nejbohatší. Ano, Bohu budiž děkováno a myslím, že jsem už dlouho tak vroucně Pánu Bohu neděkoval jako ten večer za celou tu milou předzvěst, že dílo Boží v Apoštolátu neztratilo nikoho ze svých přátel, ba naopak, že řady těch, kteří nabízejí svoji lásku obětavou pro práci ke spojení všech Slovanů v církvi katolické, rostou.

Pout do Chicaga

A. Dostál

šecky cesty jdou do Říma!" Tak se říkávalo za starých dob. Řím ve starověku byl středem největší a nejmocnější v tehdy známém světě. Z Říma stavěly se vojenské silnice do různých zemí. Příchodem křesťanství Řím stal se pak střediskem všeho křesťanského. Tam sídlil a sídlí svatý Otec, hlava církve svaté, takže i v náboženském smyslu „všecky cesty šly a dosud jdou do Říma“.

Co se říkalo a říká o Římu, právem můžeme říci zde v Americe o městě Chicagu. Všechny cesty směřují v Americe do Chicaga. Vezměte si mapu Severní Ameriky do rukou a sledujte na ní pozorně železniční dráhy, automobilové cesty a silnice vůbec, a vše vás vede k Chicagu. — Chicago jest srdcem celé Ameriky. Tak jako všechny cévy v těle lidském směřují k srdci a v něm ústí, tak i tyto obchodní cévy života amerického, cesty, silnice, dráhy, vzduchoplavecké linie, vodní cesty po jezerech, vše směřuje k tomuto velkoměstu americkému na západě, k Chicagu.

Velmi moudře tedy vyvolili povolání činitelů na kongresu eucharistickém v Amsterodamu Chicago za vhodné místo pro kongres letošní. Má-li býti kongres eucharistický ve Spojených státech kongresem prvotřídním, tu i co do místa musí býti v Chicagu, středu to americkém.

Se stanoviska pak církevního a katolického Chicago též zaslouží si kongresu, neboť Chicago jest druhým největším městem katolickým v Americe. Jediný Velký New York může se honositi vyšší statistikou katolickou.

V arcidiecési chicagské jest jeden a čtvrt milionu katolíků. V městě pak samém jest 234 katolických chrámů. V celé arcidiecési je 353 chrámů katolických. V osadách a institucích katolických působí 1168 kněží. — Chicagská arcidiecése má 386 katolických škol, akademií, kolejí a universit, které navštěvuje asi 160.000 katolických žáků a studentů.

Pro nás katolické Čechy v Americe Chicago jest též středem. Máme v Chicagu a v jeho nejbližším okolí 12 českých chrámů a v arcidiecési působí asi 50 českých kněží. Jest v arcidiecési té klášter českých benediktinů, klášter českých benediktinek, vyšší učiliště, kolej svatého Prokopa, seminář a sirotčinec sv. Josefa. V Chicagu je ústředna Národního svazu českých katolíků, jsou tam hlavní úřady jednot, na příklad I. ú. jednoty, Katolické jednoty Sokol, Ústřední jednoty žen amerických atd.

V posledních dnech poradní odbor kněží v arcidiecési chicagské zaslal dopis českým kněžím v Americe, v němž vybízí tyto přirozené vůdce našeho katolického lidu, aby povzbudili sobě svěřený český katolický lid, by se letos hojně účastnil pouti na eucharistický kongres, v jehož jedné sekci konati se bude též

sjezd unionistický, a to ve dnech 20.—24. června t. r. V dopise tom dále se žádá, aby učiněny byly patřičné přihlášky všech těch, kteří pout tuto míní vykonat, aby vše možné pohodlí pro ně v Chicagu připraveno bylo.

Poradní odbor chicagských kněží zaslouží si pochvaly a uznání za práci, kterou pro lid náš český podniká. Lze doufat, že čeští kněží, mimo Chicago působící, budou spolupracovat s kněžími chicagskými, aby kongres byl námi katolickými Čechy čteně zastoupen, kdyžtě o krajany naše katolické bude v Chicagu o vše náležitě postaráno.

Eucharistická pout v Chicagu pro nás katolické Čechy a Slovany vůbec má velký význam, neboť v těch dnech bude se konati i unionistický sjezd. — Už ta okolnost, že významní a vznešení hosté, jako na příklad pan biskup Karel Kašpar, pan opat Metoděj Zavoral a 6 slovenských biskupů a jiných církevních hodnostářů přijede a k lidu našemu promluví, měla by nás nadchnout, bychom pouti v Chicagu se v počtu co nejhojnějším účastnili.

Je pravda, že náš venkovský lid bude v pilné polní práci v druhé polovici měsíce června, kdy se koná chicagský kongres, avšak za tak pohodlných podmínek cestovních, jaké máme dnes, budou moci mnozí na pout do Chicaga přijet a žádné ztráty tím neutrpí. Je to snad po prvé a naposled v našem životě, kdy se můžeme osobně účastnit eucharistické pouti. Nikdy tak něco krásného a velkolepého jsme dosud neviděli! A jestli lidé z dalekých zemí zámořských přijedou uctít svátostného Spasitele, tu my bychom neměli zůstat doma! Pout tato, tak jako všechny katolické pouti, bude vzpruhou pro činnější a živější náboženský náš život. Kdo může tedy, přihlaste se na veliké duchovní hody, jež nás čekají na eucharistickém kongresu v Chicagu!

28. eucharistický kongres v Chicagu

A. Dostál

Ve všech katolických novinách celého světa píše se dnes o eucharistickém kongresu, jenž se bude konati v Chicagu. Ano i po radiu slyšíme často přednášky o kongresu tomto.

Co jest eucharistický kongres? — Jest to slavnost a pout k uctění nejsvětější Svátosti oltářní.

Pro koho je tato slavnost a pout? Pro všechny katolíky na celém světě. Tak jako ve staré vlasti upřímní, zbožní katolíci spěchávali do různých poutních míst: Na Sv. Kopeček, na Sv. Horu, na Hostýn, na Velehrad, do Vamberžic, do Maria Zell, ano až do Lourdes, tak každý rok katolíci jsou zváni vždy na ustanovené místo, aby

se sešli a uctili slavným způsobem Pána Ježíše Krísta v nejsvětější Svátosti oltární. Jest to tedy mezinárodní sjezd, pout katolická k uctění Pána Ježíše Krísta, přítomného v nejsvětější Svátosti oltární.

Střed našeho náboženství jest Pán Ježíš, jeho přítomnost v nejsvětější Svátosti oltární. On sám sebe nám zanechal při poslední večeři, kdy svátost tuto nejsvětější ustanovil. Církev naše svatá od prvního okamžiku ustanovení této přepodivné svátosti uctívá přítomného Pána Ježíše. My katolíci všichni věříme, že P. Ježíš je vpravdě přítomen svým tělem a svojí duší, svou lidskou i božskou přirozeností, živý a pravý v nejsvětější Svátosti oltární. My jej uctíváme ve svých chrámech, kde On na oltářích pod způsobou chleba jest přítomen. Zvláštním a velebnějším způsobem Jej uctíváme při průvodech na příklad Božího těla, při zvláštních pobožnostech, jako: čtyřicetihodinové pobožnosti, kdy na oltářích jest nám k uctívání vystaven. Nejslavnějším způsobem však je uctíván a veleben při sjezdech eucharistických, které se nyní každého skoru roku konají v některém ze světových měst. A právem si On zaslouží vznešené úcty! Jest On Synem Božím, Králem králů, je muž nebe i země se koří.

Chval, Sione, Spasitele,
chval Pastýře, vůdce, vřele
zpěvy, písně, hymny pěj! . . .

Ač úcta k nejsvětější Svátosti oltární trvá od počátku jejího ustanovení, přece sjezd eucharistický jest poměrně novou věcí v naší církvi svaté, neb první eucharistický sjezd konal se v červnu roku 1881 ve městě Lille ve Francii.

Podnět k tomuto sjezdu dala zbožná žena, Marie Tamissierová, narozená v Tours ve Francii roku 1834, jež zemřela 20. června roku 1910.

Druhý eucharistický sjezd konal se roku následujícího (1882) v Avignonu ve Francii.

Třetí roku 1883 v Liege.

Čtvrtý roku 1885 ve Frieburgu ve Švýcařích pod řízením ženevského biskupa Mermilloda. Od této doby stává se eucharistický kongres mezinárodním, neboť z celé Evropy sjížděli se katolíci do Frieburgu uctít Pána Ježíše.

Pátý sjezd se konal v Toulous v jižní Francii. Sem se sjelo 15 tisíc biskupů a kněží a přes 30 tisíc věřících.

Šestý sjezd konal se v Paříži roku 1888.

Roku 1890 slavil se sedmý kongres v Belgii, ve městě Antverpách.

Světového významu nabývá osmý kongres eucharistický v roku 1893. Konal se v Jerusalemě pod protektorátem sv. Otce Lva XIII., který na kongres poslal svého zvláštního vyslance, kardinála Langemieuxa, arcibiskupa remešského. Uctívání nejsvětější Svátosti bylo na posvátném místě v zahradě Getsemanské.

Roku 1894 byl devátý kongres v Remeši, arcibiskupském to sídle kardinála Langemieux, který se tolik zasloužil o kongres v Jerusalemě.

Desátý kongres roku 1897 byl v Paray-le-Monial, ve známém to místě, kde Pán Ježíš se zjevil bl. Markétě.

Jedenáctý kongres byl roku 1898 v Bruselu v Belgii.

Ve slavném poutním místě Lourdes konal se kongres dvanáctý roku 1899.

Třináctý byl roku 1901 v Angers.

Čtrnáctý roku 1902 v Namuru v Belgii.

Patnáctý roku 1904 ve Francii ve městě Angouleme.

Šestnáctý kongres roku 1905 konán byl na výslovné přání svatého Otce Pia X. ve věčném městě Římě. Sv. Otec Pius X. sám zahájil kongres slavnou mší svatou a účastnil se slavného průvodu s velebnou Svátostí oltářní. Kongres tento tak nadchl sv. Otce Pia X., že vydal pro katolický svět ono poselství o častém svatém přijímání Těla Páně.

Sedmnáctý kongres byl roku 1906 ve městě Tournail v Belgii.

Osmnáctý roku 1907 v Metách v Lotrinsku.

Dvacetý roku 1908 v Londýně.

Dvacátý roku 1909 v Kolíně nad R. v Německu.

Roku 1910 konán byl po prvé eucharistický kongres v Americe, a to v Montrealu v Kanadě. Byl to jeden z nejslavnějších dosud kongresů. I z naší české vlasti na kongres tento přijeli poutníci. Mezi nimi byl též njdp. opat strahovský, Metoděj Zavoral.

Roku 1911 byl kongres v Madridu.

Roku 1912 ve Vídni.

Roku 1913 na ostrově Maltě.

V Lourdech roku 1914 byl konán 25. eucharistický kongres.

Světová válka přerušila na několik let konání ročních kongresů eucharistických. Sedm let nekonal se kongres.

Teprve roku 1922 konán byl 26. kongres v Římě. Roku 1924 byl kongres v Amsterodámu, kde jednohlasně přijato, aby v Chicagu se konal 28. eucharistický kongres tohoto roku.

Energický arcibiskup chicagský, pan kardinál Mundelein i klerus jeho arcidiecése, s velikým nadšením připravují vše, aby chicagský eucharistický kongres byl největším a nejslavnějším. A není pochybnosti o tom, že letošní kongres v Chicagu bude největším triumfem a nejslavnějším všech kongresů! Nejen katolíci chicagští se svým vůdcem, kardinálem Mundeleinem, ale celé město Chicago se svým katolickým mayorem Deverem připravují se uvítat jeden milion hostů do svého města zahrad. Přípravy jsou tak obrovité a tak propracované, že popsat je důkladně trvalo by dlouho. Mnsgr C. J. Quille, hlavní tajemník příprav. kongresu chicagského, ve své úvodní nadšení řeči do radiofonu v neděli odpoledne, dne 14. února, vyličil svému několikamilionovému posluchačstvu ty vpravdě velkolepé přípravy, konané několikatisícičlenným výborem, jehož předsedou jest biskup chicagský njdp.

H. Hoban. O vše je důkladně postaráno, aby poutníci z celého světa mohli řádně pout tuto vykonat. Ze všech zemí na světě přicházejí přihlášky poutníků, o které v Chicagu bude postaráno. Ředitelé všech hotelů, restaurací, lodních a vlakových společností spolupracují, aby vše bylo co nejlépe zařízeno. Na zvláštních poutních lodích přijedou Angličané, Francouzi, Němci, Poláci, ano i náš český národ bude oficielně četně zastoupen na kongresu chicagském.

Pro nás Čechy a Slovany má chicagský kongres veliký význam, neboť při něm, v sekci orientálních otázek, konatí se budou porady o unionismu, o spojení východní, slovanské rozkolné církve s naší církví katolickou. Na sjezd tento přijedou čeští i slovenští njdpp. arcibiskupové a biskupové, popřední pracovníci unionističtí a horlitelé pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoda. Právě do Ameriky přijeli dva, nám již známí delegáti, vyslaní, aby pro unionistický sjezd všechno připravili, a to vldpp. Fr. Jemelka a Lev Pospíšil. Tito, jakož i později příšli důstojní pánové z Československa konatí budou v našich osadách misie a přednášky, čehož je zde mezi námi tolik potřeba!

Význam unionistického letošního kongresu je dosahu velikého a přinese nám mnoho užitku, budeme-li všichni svorně pro jeho úspěch pracovat!

Národní svaz českých katolíků a všichni už osvědčení pracovníci pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoda chopili se s nadšením této práce a je si přáti, aby byli celou naší katolickou českou a slovan-skou veřejností morálně i hmotně podporováni. Jde o naši českou a všeslovanskou, křesťansko-katolickou a Boží myšlenku, v jejíž čele stojí sám náš slavně panující sv. Otec Pius XI., jehož horoucím přáním jest, aby ke spojení východní a západní církve co nejdříve došlo. — Ukažme se velkými, obětavými, pravými syny a dcerami církve svaté! Modleme se za spojení s bratry rozkolnými, pracujme pro věc tuto, kde je možno, rozšiřujme znalost této veliké, největší dnes křesťansko-kulturní myšlenky a přinesme oběť na oltář unionismu, abychom všichni jedno byli!

Národní svaz českých katolíků sbírá Svatováclavský peníz k těmto vznešeným účelům. Nuže, přispějme, dle možností! Jen trošku dobré vůle a všechno se zdaří. Kdyby každý z nás katolických Čechů dal na účely tyto, na Svatováclavský peníz jen 10 centů, tu by se snadno sešel obnos 25.000 až 50.000 dolarů. A co je to deset centů dnes v Americe? Jedna cigára, jedna mašle, několik cukrovinek, polovina vstupného do obrázkového divadla! Drazí čtenáři! Odepřete sobě, dětem, jen jednou těch 10 centů, dejte je na sbírku Svatováclavský peníz a dosáhneme všichni ne-tušených výsledků!

Jménem Páně do práce za vysoké ideály, do práce ke cti a chvále Boží, k povznesení naší sv. církve katolické, k povznesení našeho národa i všeho Slovanstva!

Schůze Ústředního výboru Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje konala se za předsednictví pana kanovníka Stavěla dne 14. dubna 1926 v Olomouci. Po zahájení modlitbou čten a schválen protokol předešlé schůze. Nato sděluje předseda, že záležitost dluhu Matice svatohostyňské s družstvem Velehrad upravena a družstvo Velehrad převzalo splácení dluhu a částečně i splatilo. Též vláda ukázala svou blahovůli vůči naší akci v Chicagu a slíbila i podporu, až bude předložena výstižná zpráva, která bude svého času předložena. Spolku svatého Metoděje ve Vídni prominut byl dluh, již delší dobu splatný v obnose 3000 Kč. Obraz svatého Cyrila a Metoděje od mistra Kryšana dán k posouzení mistru Ondruškoví, který vytýká, že je na něm mnoho cizího, neslovanského a neodpovídá románské době, v níž naši věrozvěstové žili. Předložen byl vzorek obrazu mistra Köhlera, malovaný pro chrám prostějovský, ten se výboru lépe zamlouvá, i usneseno, dáti jej fotografovati a poslati dru Grivcovi do Lublaně, aby se o něm vyjádřil. Nové indulty členům kněžím Apoštolátu v Římě žádány a schváleny, začez nejdůstojnější pan arcibiskup dr. Prečan poslal vřelé poděkování do Říma, které s povděkem přečteno. Pro Čechy v Paříži bylo pro letošek postaráno o kněze, že tam bude působiti obměnou dr. Dvorník, a msgr. dr. Zháněl Rudolf, Subvence ministerstva zahraničí, udělená pro účast na sjezdu v Chicagu rozdělena mezi naše pracovníky a účastníky na sjezdu z Cech, Moravy a Slovenska jednáky dílem. Delegáti mají další závazky své činnosti pro republiku převzít u vyslanectva v Americe. Pro diecéšní výbor v minulé schůzi ustanovený určen P. Fr. Kolář, kaplan ze Zábřeha, aby se nestala mýlka ve jméně. Jsou tedy členy výboru: Kanovník Světlík, kanclér Vyvlečka, doktoři Matocha, Cinek, Hrachovský, red. Chýlek, Glogar, Hála a Kolář. Stanovy Apoštolátu byly do češtiny přeloženy a budou vydány tiskem. Nitranský odbor Apoštolátu zasílá dar biskupa Kmefka 10.000 Kč pro Apoštolát, za nějž vysloven dík. Noví zakládající členové Apoštolátu jsou kanovník dr. Bu-

day v Nitře, Marie a Josefka Dostálovi v Americe a dr. Bon. Segefa v Kroměříži. Ku počtu nejdůstojnějšího pana předsedy dra Prečana k jeho šedesátinám pořádaný byly v semináři a v Národ. domě v Olomouci akademie, které měly velmi krásný úspěch, zvláště zdařilou byla v semináři. Obě byly nad očekávání hojně navštěvovány. Přihlásil se nový konvertita, ruský kněz Potapov, ale jeho žádost nemohla býti uvážena. Za nynějších poměrů nelze v Podkarpatské Rusi kněžím z Ruska působiti, ježto bývají zpravidla odlákáni k pravoslavi, čemuž těžko odolávají. Doporučující list od římské kurie našim americkým delegátům byl laskavostí nuncia Marmaggiho sem zaslán a delegátům expresně odeslán. Bohoslovec konvertita Novotný hodlá v Praze studovati inženýrství a žádá podporu, uděleno mu 300 Kč. Místopředseda přimlouvá se vřele, aby řádu Těšitelů ve Vídni, kteří bojují s nedostatkem, udělena byla větší podpora; i povoleno na jeho návrh darovati 30.000 Kč, až budou prostředky. Ježto čas pokročil a látky k projednání mnoho se nahnulo, přerušena byla tato schůze a odloženo v ní pokračovati dne 28. dubna bez dalšího zvaní, náčež sezení modlitbou ukončeno. — *Pokračování ve schůzi dne 28. dubna 1926.* Po zahájení modlitbou a uvítání přítomných čten zápisník schůze minulé a po malé změně schválen. Vdp. místopředseda Stavěl referuje o činnosti našeho misionáře v Porúří, dp. P. Fer. Pokorného, který v posním čase navštívil naše krajany v Porúří a mezi nimi působil. Jsou to horníci většinou ze západních Čech, kteří i výchovou i okolnostmi vedení málo zájmu mají po náboženství, a bylo by třeba, aby měli stále duchovního, jako Poláci a Slovinci. Chvályhodnou obětavostí ujímají se jich sice tamní němečtí kněží, kteří se i českému jazyku přiučili, aby aspoň ve zpovědnici a u nemocných mohli působiti. Ale nenahradí krajana kněze, který by mezi svými zůstal a je v životě náboženském vedl a sílil, nebo aspoň ročně k nim docházel. Mají tam málo katolických spolků, a ty jen živoří, za to pokrokařské spolky jsou četné, tak jako i tisk. Není-li možno posi-

lat jim knihy, aspoň brožury by tam prospěly. Myslí, že by „Nový národ“, četnější tam zasílaný, dobře působil. Dr. Grivec z Lublaně odpovídá na dotaz stran obrazu Köhlerova na ukázku mu zasláního, a činí námitku, že by měl být pozměněn, aby činil dojem více internacionální, i bude otázka mistr Köhler, chtěl-li by v tom směru obraz pozměnit. P. rektor Kubíček sděluje, že dostal zprávu z Říma, dle níž svatý Otec se o díle velehradském a o našem Apoštolátě pochvalně zmiňuje a jej odporučí. Vyjádření svatého Otce se zvláštní radostí vzato na vědomí, Nato čteny přepracované stanovy diecévního Apoštolátu, které s nepatrnými změnami byly schváleny a budou vydány svého času tiskem. Jímí bude akce misijní i unionistická postavena na širší základ a tím bude i spolupráce laiků vydatnější a účinnější. Dr. Cínek předkládá obrázek s modlitbičkou o blahorečení dra Stojana, jak byl vydán a pro soukromou pobožnost od ordinariátu ve Spiši schválen, i žádá, aby Apoštolát se této akce ujal a ji pro naši diecési upravil. Ustanoveno učiniti potřebné kroky. P. Stríž zasílá dopis o své misionářské činnosti mezi Čechy na Volyňsku a sděluje žádost tamního pana biskupa, zdali by tamní semináristé a kněží nemohli k nám přijeti, aby se v češtině zdokonalili a pak pro Čechy lépe působiti mohli. Bylo podotčeno, že již jednou byla podobná akce započata a pro politické nesnáze minul se s úspěchem, proto věc na dobu příznivější odložena. Modlitbou schůze ukončena. R. Kozák, zapisovatel.

Činnost diecévního Apoštolátu v Olomouci v r 1925. Jednatelská zpráva Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje, pod ochranou blahoslavené Panny Marie, odbor arcidiecése olomucké za r. 1925 až do 14. dubna 1926. V práci Apoštolátu v diecési olomucké pokračovali veldůstojní pánové, kteří roku minulého byli jmenováni Jeho Milostí panem arcibiskupem msgrm drem Prečanem do výboru, a to: Dr. J. Vašica, dr. J. Matocha, vikář J. Glogar, redaktor p. Chýlek, dp. Fr. Hála a dp. Al. Kolář, který, ač náhradník, účastnil se všeho jednání. Poněvadž J. Vyvlíčka, bývalý předseda se vzdal a Jeho Milost pan arcibiskup toto vzdání vzal na vědomí, řídil veškerá jednání

dosavadní místopředseda J. Vašica. V důsledku toho členem výboru stal se dosavadní náhradník P. Fr. Hála. Odbor Apoštolátu diecése olomucké konal celkem tři výborové schůze a jednu mimořádnou schůzi valnou či ustavující. Mimo to členové výboru účastnili se konference a schůzi ústředního výboru Apoštolátu. Pokud těchto schůzí účastnil se jednatel, jsou také konány o nich záznamy ve knize jednatelské. Dle všech schůzí Apoštolátu diecévního projednávány byly otázky reorganizace na podkladě nových stanov, a chystáno aspoň v plánech a usneseních to, o čemž se výbor domnívá, že by bylo potřebné jako příprava nebo pohotovost k novému vedení spolkovému. Vodítkem těchto přípravných porad byly návrhy dra Grivce, které se sjezdu lublaňského jako referent přinesl místopředseda dr. Vašica, účastník sjezdu. Návrhy reorganizace dle plánu Grivcova staly se také plánem příští organizace naší. Druhá myšlenka, kterou snažil se Apoštolát diecévní nejen propagovat, ale svými usneseními působiti na chystanou akci samu, byl chystaný sjezd eucharistický v Chicagu 1926. Zástupci Apoštolátu účastnili se v té věci všech porad a při závěrečné schůzi na Velehradě před valnou hromadou také stílisovali definitivní návrhy, které byly přijaty. Apoštolát svolal na Velehrad valnou hromadu jako každého roku. S potěšením dlužno konstatovati, že letos zvláště byl živý zájem, který se především projevil velikou účastí na poradách valné hromady, pak čilou debatou, ač počasí valnohromadnímu sněmování nepřálo. Jiné činnosti Apoštolát roku 1925 nevyvíjel, a to proto, že ani funkcionářům a sekretariátu nezdálo se vhodně rozvinouti činnost větší a plánovitou dříve, než by byly schváleny nové stanovy a než by byly uvedeny ve skutek. Před odjezdem římských poutníků do věčného města svolána byla na žádost sekretáře P. Jemelky, který o této věci dohodl se s Jeho Milostí panem arcibiskupem jako protektorem, mimořádná ustavující schůze apoštolátního výboru a horlivých pracovníků na liše cyrilometodějské. Při této ustavující schůzi zvolen byl předsedou Apoštolátu redaktor Ferd. Chýlek, který měl býti s ostatními členy předsednictva jakýmsi přípravným výbo-

rem pro zavedení změněných stanov. Ve schůzi sice nově zvolený předseda funkci přijal, ale později pro nával práce, jmenovitě práce, spojené s ustavením kněžské nemocenské pokladny i přivítáním pojištění státního, a pro práci, spojenou s přípravami na studijní cestu do ciziny, funkce této se vzdal, dříve než přišlo jeho schválení panem arcibiskupem. Když došlo z Říma schválení nových stanov a vypracování drem Matochem příslušné řády spolkové, jmenoval Jeho Milost pan arcibiskup msgr. dr. Leopold nové členy výboru, kteří byli pozváni vdp. kanovníkem Světlíkem k ustavující schůzi do Olomouce na den 19. dubna 1926, při níž předsedou zvolen důst. p. kanovník Světlík, místopředsedou dr. František Cinek, spiritual v semináři v Olomouci, jednatelem dr. Hrachovský, sekretář Matice cyrilometodějské v Olomouci, pokladníkem dp. Josef Glogar, vikář v Olomouci. Odstupující jednatel dovoluje si o všem tom podat vaši arcibiskupské Milosti jednatelskou zprávu, jak toho stanovы žádají, a prosí vaši arcibiskupskou Milost o arcipastýrské požeňování novému výboru a předsednictvu k radostné a velké práci splnění „velkého úkolu“ dle vůle svatého Otce v Římě. — Ferd. Chýlek, odstupující jednatel.

Z Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje v Praze. Dne 31. ledna t. r. konal pražský arcidiecéšní odbor Apoštolátu po dvou letech svého působení první veřejné výroční shromáždění, a to v Lidovém domě v Panské ulici v přednáškovém sále, který byl členstvem i hosty naplněn do posledního místa. Schůze byla zahájena po způsobu zvěčnělého arcibiskupa Stojana spolkovou modlitbou, načež chrámový sbor od svatého Kříže s citem přednesl 4 ukázky liturgického zpěvu řecko-slovanského, což bylo přítomnými vděčně přijato. — Pak následovalo přivítání vzácných hostů, mezi nimiž jsme viděli: Zástupce svaté Stolice a správce zdejší nunciatury msgra Aratu, probošta vyšehradské kapituly msgra Zapletala, universitního profesora msgra dra Vajse, kanovníka dra Hanuše, profesora dra Vašicu z Olomouce, Holanďana dra Strottmanna a Angličana Balfoura O. S. B., kteří oba do Prahy přišli studovat kulturní i náboženské poměry

našich východních slovanských bratří. — Pokud jsme viděli, přišli jako hoste též odb. r. dr. Hronek za Cyrilometodějskou ligu studentskou, vdp. notář a farář Šproc z Karlína, vdp. profesor Pastor, dp. Čulík ze Slaného, dr. Parkányi, JUDr. Kaucký, m. r. Holoubek, vrchní kurát Hrobař, dr. Švec, dp. Kartšovský, O. Tofim Sie-miackij a p. Dlusskij za Rusy, IngC. Klimovič za Bělorusy, Krekovci za Jugoslavy, zástupci slovenských a podkarpatoruských akademiků, slečna Ludmila Tichá za Svaz katolických ženských spolků, pan Handlíř a mnozí jiní.

Rízení schůze se ujal jednatel odboru, který především omluvil práci přetiženého a z toho dočasně indisponovaného ndp. biskupa Podlahu, v jehož zastoupení pronesl msgr. dr. Vajs krátký proslov o ideové stránce duchovního odkazu svatých soluňských bratří a apeloval na přítomné, aby jinými národy se nedali zahanbiti v ušlechtilém zápolení o uskutečňování myšlenky sjednocovací tak, jak to provádí Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje i pražský jeho odbor. Z pokladní zprávy, podané vdp. farářem Šprocem z Karlína a doplněné částečně jednatelskou zprávou profesora Pechušky zvěděli jsme, že odbor na členských příspěvcích roku 1924 přijal 4268 Kč a vydal 711 Kč, roku pak 1925 z členských příspěvků v obnosu 4577 Kč vydal 504.20 Kč, takže jmění z příspěvků, vzešlé koncem roku 1925, činí 4072 Kč. Kromě toho v téže době měl jednatel mimořádných vydání celkem 7688.75 Kč, jež podařilo se mu uhraditi z kostelních sbírek a z mimořádných darů ať dobrovolných nebo vyžádaných až na 1200 Kč. V to se nepočítá ještě na 50.000 Kč, vydaných olomuckým ústředím za prvního půl druhého roku, a na 35.000 Kč v druhém roce, vydaných na zařízení chrámu svatého Kříže, na pořízení bohoslužebných rouch a nádob, na 2 kněze a dvojí pěvecký sbor u svatého Jana na Skalce a u svatého Kříže. Tato velká vydání sníží se v tomto roce na minimální obnos 20.000 Kč, což bude možno jen tím, že železná nutnost vynutila si sjednocení řeckokatolických bohoslužeb v 1 kostele, ač bylo překonati velké, najmě osobní překážky. Odbor má 6 místních skupin,

z nichž 5 v Praze. Členů činných je na 400 a zakládajících 11, a to: ndp. arcibiskupa dra Kordače, ndpp. biskupy Podlahu a Sedláka, metropolitního kanovníka dra Schustra, Píchu a Hanuše, vyšehradského probošta preláta Zápětala, kapitulního děkana preláta Vaněčka, profesora dra Vajse, vdp. faráře Sproce a dra Ferdinanda Lobkowice. Příznivou půdu v Praze odboru připravila lidumilná činnost zesnulého senátora a olomuckého arcibiskupa dra Stojana, který strádal emigrace slovanské, kněžské i laické, první se ujal. Odbor pracoval v úzké součinnosti s Cyrilometoděskou lígou studentskou a s dobrovolným dobročinným komitétem pro Ukrajince a pro Rusy. Místopředseda odboru dr. Hanuš vymohl mnohým i pravoslavným emigrantům řádná stipendia. Několika studentům přispěl odbor na cestu za živobytím do Francie a do Belgie; četným vymohl zdarma přístřeší, jídlo, šatstvo, obuv, mnohým poskytoval měsíční podporu, bezúročně dočasné půjčky i na věčnou oplátku. Umožnil slavení velkých svátků, jako vánoc a velikonoc, po východním způsobu; vydal svým nákladem „Výklad liturgie svatého Jana Zlatoústého“ a rozšířil mnoho u-nionistické literatury domácích i cizích. Každoročně pořádal slavnostní večer na počest svatého Cyrila a Metoděje dne 4. července, což vždy stojí na 1800 Kč; budil zájem o staroslovanskou bohoslužbu západního obřadu, znovu-povolenou svatou Stolicí; koná měsíční apoštolátní pobožnosti a dvakrát i triduum. Od několika šlechtických dobrodinců získal mimo uvedené již obnosy darem pro chrám svatého Kříže koberce na podlahu, zavedení elektrického světla, lampy před posv. ikony a květinovou výzdobu. V největší počáteční tísní přispěl mu na pomoc Klub duchovenstva darem 1000 Kč, ndp. opat želivský 200 Kč a diecéšní duchovní jednota brněnské 500 Kč. — Kapucínům a Milosrdným bratřím vděčí odbor za bezplatné poskytnutí přístřeší jeho chráněncům z emigrace, Dominikánům za totéž i propůjčování místnosti pro schůzky; Milosrdným sestrám v Karlíně za ošacení 1 ruského studenta, lidové kuchyni v Karlíně za stravování 2 ruských studentů po měsíce. Ndp. arcibiskupovi děkuje za povolení kostelní

sbírky v den svatého Cyrila a Metoděje a ndp. biskupovi Gebejovi v Užhorodě za totéž v den svatého Mikuláše. Slečně A. Thořové z Troje pak za bezplatné namalování prvního uměleckého obrazu svatého Mikuláše u svatého Kříže. Farní úřad u svatého Jindřicha vypomohl nám zapůjčením kalicha, kterým nám posílá i s příslušenstvím a s jinými ještě bohoslužebnými dary věnovala svatá Stolica. Od února t. r. přejal vedení duchovní správy svých krajanů z Podkarpatské Rusi tamější kněz, od něhož čekáme mnoho práce. Ač jsme musili uspokojiti tolik požadavků na nás kladených, jen dvakrát obrátili jsme se na část tak zvaného vyššího, lépe situovaného kleru; jinak jediným zdrojem příjmů nám byli zbožní a obětaví návštěvníci našeho kostela a apoštolátních pobožností, kteří tak nejlépe účinně spolupracovali podle přání nynějšího svatého Otce při prokazování skutků milosrdenství našim odloučeným bratřím. Zatím do schůze zavítal vdp. kanovník dr. Hanuš, který svůj pozdní příchod omluvil konáním přednášky o zesnulém kardinálu Mercierovi, jehož památku přítomní uctili povstáním. — Nakonec ještě vzdány byly díky pražskému katolickému tisku za ochotné otiskování zpráv apoštolátních a prosbou o účinnou součinnost všech přítomných shromáždění ukončeno bylo zapěním 1. sloky velehradské písně: „Bože, cos ráčil.“ Apelujeme na naši českou veřejnost v Čechách, aby co nejvíce podporovala snahy Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje tím, že rozmnoží řady jeho členstva a bude mu dle sil pomáhati skutky plniti jeho „grande munus“ (vznešený úkol sjednocování všech Slovanů v jedné víře a v jedné církvi Kristově).

Zakládajícími členy Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje v Praze stali se nově ndp. opat strahovský Metod Zavoral a ndp. opat kláštera na Slovanech v Emauzích Arn. Vykoukal. Doufáme, že jejich příklad záhy následovati budou v Čechách ještě i jiní.

Řeckokatolické služby Boží u svatého Kříže v Praze jsou navštěvovány podkarpatoruskou inteligencí v Praze hlavně na studiích meškající velmi pěkně a plní své poslání zdárně. Dne 18. října minulého roku bylo tu slavné zahájení školního roku vzýváním

Ducha svatého a v květnu na Paschu chystá se krásné vzkříšení. Chrám o-
pařuje se postupně všemi nezbytnými
liturgickými rouchy a knihami.

Úmrtí. Dne 13. března zemřel v ne-
mocnici Milosrdných sester pod Petří-
nem v Praze bývalý ruský plukovník
carské armády J. Fr. Hadživanov,
který před smrtí na vlastní přání jako
řeckokatolický Gruzinec dal se zao-
patřit svatými svátostmi. Pohřeb cír-
kevní dle východního obřadu mu na
jeho přání obstaral pražský apošto-
látní odbor. Bylo to vděčně přijato
mnohými ruskými i pravoslavnými
jednotlivci.

**V t. zv. Cyrilometodějské lize stu-
dentské v Praze** rozvíjí se letos čile
spolkový život. Tak na příklad dne
14. března pořádala tato liga slovan-
ský večer, na němž se svorně po dlou-
hé době zase jednou sešli zástupcové
Ukrajinců, jichž bylo nejvíce Rusů,
Bělorusů, Slovinců, podkarpatských
Rusínů, Slováků a Čechů. Byly tu u-
činěny pozoruhodné projevy pro ná-
božensky sblížení slovanského pravo-
slavného Východu s katolickým Zá-
padem. Večer byl v každém směru
zdařilý a bylo by si přáti, aby Cyri-
lo-metodějská liga studentská přes vše-
chno nepochopení zvláště se strany
české v plnění svých úkonů neumdlé-
vala.

**Pro rozšíření Apoštolátu svatého
Cyrila a Metoděje v Čechách** pod-
niká právě teď pražský arcidiecéšní
odbor ap. široce založenou akce mezi
kněžstvem i laiky. Děje se tak s vě-
domím ndpp. biskupů. Pouze v krá-
lovéhradecké diecési, kde mají už
také svůj vlastní diecéšní odbor, po-
stupovati budou samostatně. Dosáhli
tam už pěkných úspěchů.

Prohlášení J. E. D. Marmaggiho,
apoštolského nuncia v Praze, o ú-
chvalách papežů Apoštolátu ssv. Cy-
ryla a Metoděje. Apoštolská nuncia-
tura, číslo 10901, Praha 1, červen-
ce 1925. Podepsaný apoštolský nun-
cius v Praze dosvědčuje: „Apoštolát
ssv. Cyrila a Metoda pod ochranou
Blahoslavené Panny Marie“ byl zalo-
žen k vznešenému účelům pracovati pro
navrácení všech slovanských národů
do lůna jedné, pravé apoštolské říms-
kokatolické církve. Stanovy tohoto
dila byly schváleny svatou Stolicí a
dílo samo bylo velmi často pochvá-
leno a vřele doporučeno několika pa-

peži, zvláště Lvem XIII. v encyklice
„Grande munus“ 30. září 1880; Be-
nediktem XV. v listě ze dne 11. čer-
vence 1919 generálu řádu jesuitů a
v listě zasláném biskupům republiky
českoslov. 20. listopadu 1921 a také
nynějším slavně panujícím svatým ot-
cem papežem Piem XI. v listě psaném
21. června 1924 arcibiskupu v Olo-
mouci k zahájení posledního kongresu
na Velehradě. Apoštolát nesmírně hor-
livě pracoval pro rozšíření víry a do-
kázal svoji velkomyslnou štědrost v
dile křesťanské lásky zvláště mezi
odštěpenými Slovany. — † D. Mar-
maggi, arcibiskup v Adrianopoli, a-
poštolský nuncius v Praze, Razitzko:
Apoštolská nunciatura v Praze.

Unionistické snahy v Rumunsku.
„Documentation Catholique“ přináší
u příležitosti zřízení rumunského
patriarchátu dopis pravoslavného
metropolitu sedmihradského msgra
Balana. Píše o sjednocení křesťan-
ských církví takto: „Kdo je proniknut
nesmírnou důležitostí evangelia Kris-
tova pro život lidstva, musí spolupů-
sobiti na uskutečnění myšlenky sjed-
nocení. S hlubokou duševní bolestí
pozorujeme roztržku, která během
staletí se vyvinula a až dosud trvá v
lůně křesťanstva. Avšak jest jisto:
Vykupitel nechťel založiti rozličné
církve; jeho vůle je, aby všichni,
kteří věří a dají se pokřtiti, tvorili
jedinou církev, která je má vésti ke
spáse. Ti tedy, kteří v dobré víře
mravnými prostředky pracují pro
smír a sjednocení církví, pracují zá-
roveň na vyplnění vůle Kristovy a
podporují vznešenou věc křesťanskou
ve světě. Snad se mnohý otáže: Není
to již předem ztracená marná námaha?
Není to ztráta času a síly pro věčné
nedosažitelný utopický cíl? Jinými slo-
vy: Smíme kdy doufati, že se křes-
ťanské církve jednoho dne skutečně
sjednotí? Nepochybně! K tomuto
sjednocení dojde. Neochvějně křes-
ťanské sebevědomí nemůže dáti na
tuto otázku žádné jiné zásadní odpo-
vědi. Kdo věří v Krista, musí — jest-
liže nějak alespoň důsledně myslí —
též doufati, že jeho přislíbení se do-
slovně splní. Tedy, když Kristus tak
zcela určitě řekl: „Bude jeden ovči-
nec a jeden pastýř“ a tím přislíbil,
že nejen se sjednotí křesťané v jediné
církvi, nýbrž i že všichni národové do
této církve vstoupí, pak máme zde

mocnou pohnutku, abychom věřili, že se tak stane. Nebylo by křesťanské domnívatí se, že lidské chyby a nedostatky by mohly překaziti tak moudré a přece lidskému rozumu tak nevyzpytatelné plány božské Prozřetelnosti. Jak se provede toto sjednocení? Jakých okolností použije Prozřetelnost, aby dosáhla svého cíle? Nemůžeme toho přesně říci, neboť nám není popřáno odhaliti závoj z budoucích tajemství. Vždy však můžeme usuzovati, že v dějinách církevních se vyskytnou jistě vnitřní a vnější okolnosti, které umožní stále větší sblížení církví navzájem a tím jejich vývoj v tomto smyslu povede k sjednocení. Také my posuzujeme tuto otázku sjednocení všech církví jako neobyčejně důležitou nejen v zájmu veškerého křesťanstva, nýbrž i zvláště pro nás Rumuny. — Podobně významně svým stanoviskem vůči Římu znějí slova jiného rumunského preláta msgra Vosariána Puiu, pravoslavného biskupa v Balcu. Pronesl je v slavnosti schůzi svatého synodu, kdež pravil: „Jsem křesťanským prelátem a stojím ve službě pravdy. Mou povinností jest vydati svědectví této pravdě při každé příležitosti. Proto beze strachu před nesprávnými výklady, jimž má slova jsou vystavena, vydávám toto prohlášení: Na celém světě jest dnes jen jediný patriarchát, který v sobě spojuje všechny podmínky životní, a to jest patriarchát římský!“ Zvláštní pozornosti zasluhuji po této stránce názory dřívějšího katolického arcibiskupa v Bukurešti msgra Rajmunda Netzhammera. Týž měl o unionistické otázce přednášku minulého roku v Einsiedeln ve Švýcarsku a tu mezi jiným pravil: „Snahy o křesťanskou unii opravňují k otázce, zda lze doufat v úspěch. Zajisté při všestranné a důkladné práci. Jest jisto, že na obou stranách se pocituje potřeba sblížení. Heslo křesťanské spolupráce zaznívá celým světem. Anglikánští biskupové se vždy pokoušeli získati Východ. Velkému protestantskému kongresu ve Štokholmu nelze upříti jistého významu, i když musíme říci, že protestantům schází správný podklad víry. — — — Co můžeme my činiti? Pomáhejme svatému Otci v jeho snahách unionistických alespoň svou vroucí modlitbou.“

Katolický život ve Španělsku. 1.

Školství: Tak zvané „volné školy“ zorganizované od roku 1876 skupinou liberálních universitních profesorů jsou, ačkoliv naoko, „neutrální“, ve skutečnosti silně beznáboženské a za posledních 50 let způsobily mnoho zla; ale v nejnovější době se ukazuje silnější rozmach v katolickém školství. Mnoho důkladné práce koná „Institución Teresiana“, která vychovává katolické učitelky pro dívčí národní a střední školy. Šest let již zdárně zúsobí katolické hnutí studentské na vysokých školách, jež roku 1920 konalo první sjezd v Toledu. Při posledním sjezdu ve Valencii před rokem bylo zastoupeno 130 svazů v 31 místních skupinách. Počet vysokoškoláků tohoto hnutí obnáší 20.000, to znamená většinu všech universitních posluchačů. Mnozí z nich se nespokojí pouze měsíčním svatým přijímáním, které je stanovami svazu předepsáno; velmi je rozšířeno mezi nimi týdenní i denní přijímání svatých svátostí a rovněž hnutí exerciční.

2. Katolický život veřejný: Katolický tisk se začíná teprve vyvíjeti. Kromě nespočetných listů liberálních vycházejí v Madridu 3 katolické časopisy. Velmi palčivá je otázka farní ve větších městech, Madrid a Barcelona se v několika letech co do počtu obyvatelstva zdvojnásobily; vidíme zde jako ve středoevropských městech farnosti s 50.000—60.000 dušemi. Řádoví kněží zde pomáhají konáním lidových misii dle svých sil. Také zájem pro pohanské misie roste. K buzení tohoto zájmu založen roku 1920 spolek kněží, jenž čítá již 10.000 členů. Zvláštní misijní spolek ve španělské Americe má 5800 členů. V posledních letech bylo vystavěno mnoho exercičních domů a hnutí exerciční zachvacuje zvláště mužský svět. V Katalonii konalo poslední dvě leta 3139 mužů duchovní cvičení, v Navaře před rokem téměř 5000. 3. Spolky: Apoštolát modlitby má nyní přes 1.700.000 zapsaných členů ve Španělsku a národní pobožnost k božskému Srdci se projevuje stále novými slavnostmi. Tak před několika lety slavnostním zasvěcením země Srdci Ježíšovu, jež vykonal král sám obklopen všemi hodnostáři církevními a státními na Cerro de los Angeles, kdež byla vybudována nová basilika a klášter karmelitánský. Jinou lidovou po-

božností je noční klanění. V Madridě je 32 mužských skupin, které se střídají v klanění každý den po celý rok. Každý večer se ubírá „čestná strážní skupina“ se svým praporem do kostela. Nejsvětější Svátost se vystaví, první skupina začne svou hodinu klanění, kdežto ostatní spí na polních postelích v sakristii až do odvolání. Po půlnoci přijde další skupina dělníků, kteří se vrací ze noční práce u pouliční dráhy elektrické a z tiskáren. O 6 hodinách ráno se všichni shromáždí při mši svaté a ke svatému přijímání. Spolek klanění má jen v Madridě 4000 členů.

Katolíci ve Spojených státech mají: 16 arcibiskupů, 101 biskupa, 17.299 světských kněží a 6468 řeholních kněží. V kardinálském kolegiu jsou 4 členové episkopátu. Kostelů se stálou duchovní správou je 11.618 a s příležitostnou 7666. Seminářů je 120 s 11.345 studenty. Dále mají katolíci 216 středních škol pro mužskou mládež a 712 pro dívky. Národních škol mají 6532 s 2.038.624 žáky. Sirotčinců mají 313 se 48.726 sirotky. Starobinců 117. Dnes připadá na 787 duší jeden kněz. Každoročně stoupá počet kněží o 400—500 novovševenců. Počet mužských řádů a společností, které podporují kněžstvo v duchovní správě, obnáší 68 s 19.219 členy. Ženské řády jsou zastoupeny 177 různými společnostmi. Počet jejich členek převyšuje 50.000. Hlavními obory působnosti četných ženských řeholí jsou výchova, vyučování a charita. Americké koleje v Evropě v posledních letech značně vzrostly a pečují o výchovu dobrého kněžstva pro vlast. Americká koleje v Lovani čítá dnes 32 a kolej v Římě 182 posluchače. Tato svým vysokým počtem stojí v Římě mezi všemi zemskými kolejami na prvním místě. Také na poli misijním v posledních letech se čteněji účastní práci americký misijní personál. Dnes nalézáme americké misionáře v britském Hondurasu, v Jamaice, též v Číně a Korei. Také pro misie mezi černochy se v nejnovější době energicky pracuje.

(„Catholic Directory.”)

V unionistických konferencích mechlinských má být pokračováno. Jak se oznamuje z Bruselu, pověřil umírající kardinál Mercier vedením mechlinských konferencí unionistických svého světícího biskupa msgra van

Roeye. Msgr van Roeye, který byl označen s vatikánské strany dokonce za nástupce kardinála Merciera, je výtečným theologem a moralistou a byl pravou rukou kardinálovou a poradcem jeho v dogmatických otázkách.

Patriarcha antiochijský. Antiochia v Syrii byla kdysi velikým městem, měla až 700.000 obyvatel a byla od nejstarších dob sídlem patriarchy. Nyní je šest patriarchů, kteří mají název „antiochijský“, a to 4 katolíci a dva pravoslavní. Ale ani jeden z nich nesídlí v Antiochii. Reckokatolický patriarcha antiochijský má sídlo v Damašku nebo Kairu; syrskokatolický zdržuje se v Beirutě, maronitický sídlí v klášteře na Libanonu a latinský patriarcha je pouze česný titul. Recko-pravoslavný patriarcha antiochijský žije v Damašku a syrsko-pravoslavný anebo jakobitský v Maradině.

Novým patriarchou cařihradským zvolen byl dne 10. prosince minulého roku Vasil Geordiadiis, který přijal jméno Vasil III. Pochází ze Skutari, kde se narodil roku 1855. Studia konal však v Athénách. Jako literát zabýval se rád dějinami!

Anglikánská církev a sjednocení církví. P. Francis Woodlock, S. J., který jest dnes jedním z nejlepších znalců anglikanismu, mluvil na Papežském biblickém institutu v Římě o anglikanismu a unii církví. Jediní tak zvaní anglokatolíci pohlíží sympaticky na Řím, kdežto druhé dvě větve, evangelici a modernisté, se snaží o spojení se sektami protestantskými. Kdyby se to uskutečnilo, znamenalo by to daleké oddálení možnosti unie anglikanismu s Římem. Biskupové jsou proti sjednocení, jsouce zaujati proti katolicismu více než klerus. Anglokatolíci věří ve skutečnou přítomnost Kristovu v Eucharistii, vzývají Pannu Marii a svatě, modlí se za zemřelé a žádají zpověď, jak jest praktikována v církvi katolické. Ovšem neuznávají neomylnosti papežské. Halifaxovy snahy jsou sice přijímány, ale zároveň i potírány, pokud se jedná o jeho názor na papežství. Jediná cesta, již by se obrátily masy, by byla, kdyby anglokatolíci se odtrhli od druhých dvou větví státní církve. Část by snad hledala spojení s církvi pravoslavnou a část s Římem. Konversí jest hojně. Za posledních dva-

náct let odpřísáhalo blud 125.000 anglikánů, mezi nimi 250 kněží. Symptomatické ke svaté Stoličce jest u četných význačných členů vysoké církve dosti veliká a úsilí papežovo o unii jest sledováno s opravdovým zájmem, K.

Katolicismus v Portugalsku začíná se účinně organisovat, a to hlavně mezi inteligencí. Prorocství Alfonse Costy roku 1911 pronesené, že ještě dvě generace a bude v Portugalsku po katolicismu, se nesplňuje. Naopak. Dle portugalského časopisu „Věda a víra“ se konstatuje, že obnova katolicismu i v Portugalsku proniká. Od roku 1908 existuje v Portugalsku organisace katolických žen, působící charitativně, zvláště ve vyšších kruzích, ve prospěch sociálně slabých. Na universitě v Coimbre založena byla organisace katolických akademiků, která čítá dnes přes 600 členů. Vedl toho existuje v zemi „Azione cattolica“, pracující bez politického charakteru kulturně v celé zemi. Zakládány jsou soukromé katolické odborné i střední školy a pomýšlí se dokonce na založení katolické university. Patriarcha lisabonský zavedl národní smírný den v každém měsíci k počtě božs. Srdce Páně. Svaz katolické mládeže od 16 do 40 let počítá dnes přes 5000 členů. Od roku 1915 je založen v Lisabonu ústřední spolek katolických lékařů, čítající dnes 250 členů. Členové měsíčně přistupují ke stolu Páně. Liberální vlna protináboženská opadává i v Portugalsku. Katolické hnutí v Portugalsko vyvíjí se souběžně s poměry ve Španělsku.

Florennes (Chateau) Belgie, 23. dubna 1926. Vysoce důstojný pane! Vrátil se z misie v Poruří vzdávám díky za všechnu pomoc, již mi Apoštolát proházel při této práci. Správně mi napsal msgr. Kozák před mým odchodem do Porýní: „Vaše cesta bude trnitá.“ Poznal jsem však zároveň, že mezi trním bývají i růže. Porýňští Češi pocházejí vesměs ze západních a severních Čech; jsou to horníci. Již z domova přišli sem zvlažnělí, nasáklí ideami socialistickými. Velmi málo jich chodí pravidelně do kostela. Značný počet odpadl po válce. V místech, kde je kromě školy konfesijní také „světská“ škola, tvoří v ní české děti značné procento. Bylo mi záhadou, proč na Čechy tak málo působí dobrý příklad

německých katolíků a horlivost zdejšího duchovenstva. Příčiny: 1. kdežto Poláci a Slovinci mají tam svého stálého duchovního, který soustavně navštěvuje jednotlivé skupiny, někdy krátce za rok a organisuje jejich náboženské jednoty, děje se péče o Čechy občasně, přechodně a s dlouhými přestávkami (před válkou zemřel P. Voňavka, po válce roku 1921 P. Řihák T. J., roku 1923 dp. Jemelka, roku 1924 dr. Žurek, r. 1926 P. F. Pokorný T. J.). Všichni místní dpp. soudili, že by aspoň jednou za rok měl přijít český misionář. Vskutku lze pozorovati od misie k misii povlnný vzestup náboženských mezi Čechy. 2. Všude mají Češi své krajanské spolky („vzdělávací a podporovací“), zdánlivě bezbarvé, ve skutečnosti pokrokařské, které v nich udržují náboženskou lhostejnost a rozšiřují mezi nimi český komunistický tisk. Katolický tisk je mezi nimi zcela neznám. Dovolil bych si co nejvřeleji doporučiti tento důležitý bod pozornosti zahraniční sekce Apoštolátu. Nejlépe by bylo zaslati občas dp. radovi Theisselmanovi (Duisburg a. Rh.) větší množství letáků a brožurek na rozdání (knih netřeba!). Nejspíše by se hodila k tomuto účelu třeba i starší čísla „Nového národa“. Tím by se vykonalo velmi mnoho v duchovním prospěch Čechů. 3. Na Čechy se pohlížejí zvláště nyní v době nezaměstnanosti jako na obtížné cizince, což živí v nich jakousi oposicí proti jejich okolí. Mnohé činí přízrak nejisté budoucnosti, výluky z práce, hrozící bídy hluchými pro pravdy náboženské. Mladší se již vystěhovali do Francie, kde je více práce, ale většina zůstala, neboť, kam by se obrátili upracovaní, zestárlí? Proto i za dosavadních poměrů nutno bude aspoň na 10 let počítati s českým živlem. Druhá generace tak zvaná odrostlá mládež, vychovaná v německých školách, je téměř úplně odnárodněna a český kněz má na ni velmi málo vlivu. Nejmladší (školní) děti navštěvují nyní soukromé kursy češtiny, vedené některým inteligentním dělníkem v příhodné místnosti mimo školu. S náboženského stanoviska nutno tyto podniky pozdraviti sympaticky, neboť zněmčená mládež je ztracena nejen pro českého kněze, nýbrž i pro německého, ježto jejich němečtí katolíčtí sourostenci po-

hlížejí na ně přes jejich německou výchovu a smýšlení jako na cizince; plní vesměs řady mládeže komunistické. Tak si stěžovali sami tamější důst. páni. Bylo by dobře poslati pro české děti obrázkové časopisy (i starší ročníky), na příklad „Květy mláde“, „Pán přichází“, „Anděl strážný“. Tím jsem načetl stručně přítomné náboženské poměry mezi našimi krajany v Porýní a naznačil jsem, co by mohl Apoštolát s užitekem pro ně prozatím učiniti. P. rada Theisselmann připravil vše co nejpečlivěji. Od duchovní správy byl jsem všude bratrsky přijat a všemožně podporován.

Přehled činnosti P. Pokorného T. J.
▼ Poruří. Dlel jsem v Poruří celý měsíc (od 5. března do 5. dubna). Navštívil jsem 11 míst; na každém jsem pobyl průměrně 2—3 dny. Všude jsem uspořádal předem „přátelský večírek“ pro všechny krajany v hostinci nebo v příhodném sále. Pak jsem po celé dny navštěvoval podle možnosti všechny rodiny české, ráno a večer jsem mívál promluvy s pobožností a zpovědí, kterých bylo a navštíveny byly takto: Hamborn, St. Norbert: přibližně 80 rodin, dospělých posluchačů 30 až 70, dospělých zpovědí 48, účastníků přátelské schůze 180; Recklinghausen Ost: 36 (16 apostat.), 25—40, 25, 30; Brassert: 18, 9—12, 9, přátelská schůze nebyla; Suderwich 30, 6—40, 15, 20; Klein-Erkenschwick: 66 (6 apost.), 25—40, 22, 70; Selm-Beifang: 40, 20 až 40, 26, 40; Ranxel (Slováci): 18, 30—43, 36, 40; Ahlen: 70 (20 apost.), 12—20, 16, 60; Horstermark: 13, 20 až 30, 23, 120; Bottrop, St. Joseph: 110 (Moravci z Hlučinska) (z okolí), 100 až 200, 130, 130; Lintfort: přibližně 35 rodin (10 apost.), dospělých posluchačů 20—50, dospělých zpovědí 26, účastníků přátelské schůze bylo 30. Kromě toho dvě rodiny odpadlé se vrátily, 4 občanské sňatky uspořádány, někde katolické děti přepsány ze světské do katolické školy.

Americká obětavost. Z New Yorku: Sl. Rosa Zemínová i za její zemřelé rodiče Josefa a Marii 25 dol. — Z Clevelandu: Anna Kohout 25 dol, rodina Václav a Františka Sejba 10, rodina Václav Kozák 5, rodina Eduard a Františka Strnad 3, Jan Viktoryn 3, Josef Král 1, Mrs. Janoutová 1 dolar (kromě sbírky kostelní). — Z Newton Falls, Ohio: Rev. František Tománek

25 dolarů. — Z Chelsea, Iowa: Rodina A. A. a Marie Sedových doplatila na zakládající členství 15 dolarů, rodina Frant. a Marie Muselovi 25, rodina zemřel. Jana a Františky Muselové 25, rodina Josef a Kateřina Hrabákoví 25, rodina Jana W. a zemř. Marie Heleny Muselovi 25, rodina Albert Chamra 25, Růženecký spolek při osadě svatého Josefa 25, paní Barbora Průšová 5, paní Anna Kubínová 5, pan Jan Běhounek 25 dol., slečna Lilliau Hanzelka 2 dolary, paní Sípová (z Belle Plaine) 2, paní Anna Andrle 1, paní Vratíšovská 1 dolar, Celkem v Chelsea 186 dolarů. — Z Cedar Rapids: Nejmenovaná za živou rodinu 25 dol., nejmenovaná za zemř. rodinu 25, rodina Jos. a Vincencie Strykaro-va 10, paní Josefina Hartlová 10, paní F. J. Dvořáková 5, nejmenovaný 5, Václav a Marie Drahozal 5, paní Anna Málková (od sv. Ludmily) 4, Václav a Marie Hladký 2, Josef Majer 3, Josef a Emilie Nejdla a Marie Svatošova 1.25, nejmenovaná 1, František Navrátil 1, Anna Oujíří 1, nejmenovaný 1, kolektá kostelní 43.45 dolarů. Celkem v Cedar Rapidsch 142.70 dolarů. — Clenové zakládající: 25 dol.: Antonín Dvořák, Katolický Sokol a Sokolice a J. F. Rezníček (doplátí 15 dol.). — Clenové přispívající: 20 d.: Václav Melena, 15 dol.: Katolický dělník, 15.13 dol. Děti ze školy svatého Václava — Misijní spolky: sv. Angely 5.46, sv. Antonína 5.77 a sv. Anežky 3.90 dol. 10 dol.: Rev. V. Havlíček, Jiří Růžek, 5.55: Nejmenovaní, 5 dol.: J. R. Kafka, Mrs. Josie Dohnálek, Bohouš Uhlík, Frank Kavan, J. Krajíček, pí M. Kavanová, Frant. J. Uher, Antonín H. Havelka, Mrs. Filomena Krajíc, Antonín Třešňák, Mareš Josef, Nejmenovaný, Alois Studnička, Guilde sv. Václava, 4 dol.: Mariánská družina, 3 dol.: Rudolf Suchan, pí Marie Uhrová, 2 dol.: Frant. J. Uher, Mareš Josef, Louis Rezníček, Frank R. Paesl, W. Bobisud, neznámá, sl. A. Uhrova, J. Růžek, sl. Božena Chudomelkova, Václav Vodrážka, Antonie Havelková, nejmenovaný, Tomka John st., Tomka Frank ml., Jan Vogeltanc, 1.50 dol.: Frank Volšanský 1.25 dol.: F. C. Chudomelka, Mrs. Anna Landefeld, 1 dol.: Fr. Holub, Herman Dvořák, Karel Vrba, Václav Kuchař, Konstantín Kroenke, Martin Procházka, George Frei, Hy. Lhofák,

J. F. Yunek, Josef Peplinski, Mrs. Wm. Vlach, Petr Faltýn, pí Anna Hudcová, J. J. Mišek, J. J. Melena, Josef Dvořák, Karel Vogeltanc, Ondřej Rezníček, Antonín F. Třešňák, Antonie Faltýnová, Mrs. Josef Uher, Jan Mendlik, J. F. Mlnářik, Josef Súva st., F. J. Hanzel, Karel Faltýn, František Voňšanský, Jan Stejskal, Mrs. Jiří Frei, Mrs. Jan Frei, Mrs. V. J. Turek, pí Anna Chmelířová, slečna Anna Krajčcova, František Musil, Václav Martínek, F. J. Wagner, paní Marie Baumová, pí J. Hrabáková, sl. Lizzie Marešová, pí Chas. Hrabáková, dr. Pasonault, Josef Bohaboj, Alois Bohaboj, pí Marie Weidnerová, Sturban Albína, Antonie Hrdlička, Marie Sinkel, Jaroš Hrouda, 0.75 dol.: Silvestr Bayer, 0.50 Josef Moderanski, Gilbert Mestl, T. J. Vanderheiden, J. Krajčcek, Herman Wagner, Frank Bayer, Jindřich Burenheide, sl. Adela Dvořáková, Vojtěch Dvořák, Jiří Růžek, Jindřich Diesthaupt, pí Antonie Uhlíková, František Glodowski, Josef Tomka, Josef F. Pojar, paní Krajčcoková, Pavel Faltýn, Fr. Hanzl starší, paní Barbora Vrbová, pí L. Váchová, Josef Kresl, Emil Tomka, Jan Minářík, Adolf Kempf, 0.35 dol.: pí Diesterhauptová, 0.25 dol.: paní Dolejšová, Leo Kroeneke, pí Bohatá, Arnold Selhorst, Jindřich Emsick, Emil Chudomelka, Jan Faltýn, Jan Súva, paní Marie Studnicková, Pán Bůh zaplat! Rev. František Jemelka, delegát A-poštolátu.

Svatý Alois a jeho životní program. Mládeži věnuje Jos. Lepka T. J. Vy-dáno na svatém Hostýně, 1926. „Na-šinec“ uveřejnil 1. května tento posu-dek z vychovatelských kruhů. Obsa-huje místa skvostná. Vždy jsme si přáli svatého Aloise vyličeného časo-vě, přiměřeně dnešním potřebám a prakticky uživatelného. P. Lepka to učinil. Vystihl psychu dnešní mláde-že, její život, názory a nebezpečí. Chce učinit z jinochů apoštoly dobra a pravdy; k tomu jim dává program. Mládež získá, kdo jí rozumí, kdo ji uchvátí nadšením, ideály, slovy krásný-mi, ale také hluboce zvažnými. Autor to učinil. Učí je lásce k práci, k se-bezáporu, lásce k Bohu a církvi, u-slechtilosti, čistotě, o níž překrásně mluví, pevnosti a charakternosti, k níž dovede imposantně povzbudit. Pře-četl jsem knížku takorba jedním de-

chem a na konci litoval, že tam není více. Katecheti zvláště a vůdci mlá-deže najdou na každé stránce vhod-né myšlenky k hlubšímu nábožensko-mravnímu životu svých mladých svě-řených duší. Ano, tak si představuji vedení mládeže. Hluboce vstípití ko-řen víry a z víry vyvoditi život křes-tanský. Toť program úcty sv. Aloise, jenž dán za ideál mládeži. Jsem první jako vychovatel za knížku vděčen a vřele ji doporučuji. T.

Em. Bougaud, biskup lavalský: Cir-kev. Přeložil Antonín Melka, Praha 1923—1926. Nakladatelství V. Kotrba v Praze, v. 80, 284 stran. — Biskup Bougaud je známý apolet, který slo-hem jímavým poučuje v pětisvazko-vém díle čtenáře o stěžejných prav-dách našeho náboženství. Leží před námi překlad Melkův; řeč mile ply-noucí, sloh jasný a lahodný. Je to díl o *církvi katolické*. Jiné díly vyšly již dříve ve vzdělávací knihovně. Celé dí-lo jeví velikou lásku k církvi, dílu Ježíše Krista, dílu Božímu. Čtenář se nadchne pro krásy církve svatě, kte-rá, jsouc božského původu, nese na sobě známky díla Božího, jež ovšem mnohým nehodí se do příliš lidských snah a směrů naší zpothanštěné doby. Z knihy této vidíme, že zůstanou sva-tá a nezměnitelná slova Kristova o církvi: „A brány pekelné jí nepřemo-hou!“ Celé dílo jeví velikou lásku pře-svědčení a nadšení pro katolickou cir-kev a jistě také vyvolá toto nadšení a vroucí lásku v čtenáři. Kazatelům a vdpp. farářům bude vítanou pomůc-kou k cyklickým kázáním o církvi, kterých je dnes tak velice potřebí. Dů-kazy moderně přizpůsobené a origi-nelné promyšlené činí knihu zajíma-vou pro vzdělance. Slušná výprava a mirná cena 18 Kč uvádí knihu do nej-lepších knihoven.

Antonín Šorm: Pověsti o českých zvonech. Praha 1926. Knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba. Cena 3.50 korun. — Zvony byly již od nejstar-ších dob obepínány pověstmi. Tak ví-me, že nejstarší zvon z Kolína nad Rýnem měl pověst, že ho vepři vryli. Na počátku IX. století se všeobecně u nás již užívalo zvonů z kovu a tak zdomácněly u nás, že lid je opřádá nejrozmanitějšími pověstmi. Známa je překrásná báseň Schillerova o zvonu, jejíž pěkný překlad pořídil zvěcnělý Dostál Lutínov, farář prostějovský. V

této knížce se vykládají na 64 stranách pověsti o některých zvonech českých. Je to 60 kratičkých zkazek o různých zvláštlostech, které na zvonech lidem byly nápadné a které zbájili do pěkných pověstí. Tato knížka dobře se hodí do knihoven školních, i ve farních knihov., by neměla chyběti.

Dr. Ant. Vřešťál: Rukověť katolické mravouky. (Vzdělávací knihovna katolická. Nové řady, svazek II., 80, 270 stran. Cena 17 Kč. Náklad V. Kotrby v Praze.) Stařešina českých mravovědných spisovatelů, pap. prelát dr. Ant. Vřešťál, profesor v. v. a bývalý rektor university Karlovy v Praze, vydal „*Rukověť katolické mravouky*“ vzdělaným laikům. Práce ta jest vrcholným plodem jeho 30leté literární a učitelské činnosti na bohoslovecké fakultě university Karlovy. Není snadným napsati mravouku pro laiky, aby byla srozumitelná, stručná a při tom hutná, obsahující vše, čeho třeba katolickému vzdělanci věděti a konati, aby svůj život dle nauky Kristovy, v duchu Kristově a v duchu církve, již Kristus Pán hlasatelkou, opatrovníci a ochránkyňi, své nauky ustanovil, zřídil. Dr. Vřešťál ukázal svou „*Rukověť*“, jaký mravovědný poklad skrývá se v prostém katechismu katolickém, zvoliv v části podrobné postup desatera Božích a patera církevních přikázání, aby dle nauky božské i příkazu zdravého rozumu povinnosti a práva katolíků vymezil. Každý jednotlivce a každý stav nalezne tu dostatečného mravního poučení. Spisovatel nevyhnul se časovým otázkám. Břítce odbývá na příklad ty, kteří tvrdí, že jesuité učili, jako by účel posvěcoval prostředky (str. 45—46). Připouští sice, že není nikterak závažno, děje-li se spalování mrtvol čili pohřbívání ohněm z vážných (mimonáboženských) důvodů, na příklad, že snad v době nakažlivých nemocí hřbitovy nestačí nebo z pohřbívání do země nebezpečí nákazy by hrozila, „avšak v dnešních dobách spalování mrtvol má ráz úporně protikatolický a i nevěrecký“. Podobně píše slovatný spisovatel i o mnohých jiných časových námětech mravoučných v této „*Rukověti*“, jež všeliké katolické inteligenci nejlépe budiž doporučena.

Poděkování. Výbor spolku „Hostýn“ děkuje všem dárcům za laskavě zaslané dary ke zbudování kaple v obci

chvalčovské. Bůh všem to jistě stonásobně odmění, kteří nám pomáháte zbudovati kostelíček na úpatí svatého Hostýna. Ve Chvalčově, v dubnu 1926. Za výbor spolku „Hostýn“ Jan Příbyl, předseda, Vojtěch Olejník, jednatel.

Zakládající členové Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje. 1. Msgr. dr. Jan Hejčl, universitní profesor, Olomouc; 2. Gregárek Fab., farář, Stará Bělá; 3. Geisler Jindřich, prelát, Olomouc; 4. Lidová záduha, Lipník; 5. Literární jednota bohosl., Olomouc; 6. Stodola Fr., star., Biskupice; 7. Rev. Alf. Kotouč, St. Leo, Amerika; 8. Harna Ferd., farář v. v., Chvalkovice; 9. Záleťka J., obchodník, Olomouc; 10. Nejmenovaní manželé, Soběchleby; 11. Nejmenovaná; 12. Marek Lambert, Příbor; 13. Msgr. dr. J. Kubíček, prelát, Olomouc; 14. Nejmenovaná horl., Pavlovice u Přerova; 15. Staropensis-ta (P. Vypllel); 16. Fr. a Kl. Smetanovi, Bohuňovice; 17. Smutná Marie; 18. Nejmenovaný; 19. Nejmenovaná z Říkovic; 20. Ryšánek Fr., defíc., Přerov; 21. Krestýn Jos., kanovník, Kroměříž; 22. Seifert Cyril, ředitel, Napajedla; 23. Smolková K., Kylesovice; 24. Baťa T., továrník, Zlín; 25. Nejmenovaní manželé, Zlín; 26. Janeček Jos., farář, Detroit, Amerika; 27. Valouch Jindřich, katecheta, Vsetín; 28. Popelka Jindřich, farář, Jesenec; 29. Jos. a K. Vymětalovi, Náklo; 30. Moravsko-slovenská banka, Olomouc; 31. K. Richter, řed., Olomouc; 32. Krátký Fr., zámečník, Napajedla; 33. N. S. Olomouc-Nová Ulice; 34. Fišara Jos., čestný kanovník, Smržice; 35. Silný Leopold, farář v. v., Vizovice; 36. Nejmenovaná, Penčice; 37. Rozsypal Jan, farář, Březová; 38. Rozsypalová, poslankyně, Praha; 39. Rumreich A., Písek, Dakota, Amerika; 40. Nejmenovaný, Amerika; 41. Wagner T., farář, Vlkost; 42. Dr. Jos. Kachník, profesor, Praha; 43. Sedláček R., farář, Ostravice; 44. Gája Fr., katecheta, Vsetín; 45. Dr. Jan Sedlák, světicí biskup, Praha; 46. Jareš M., děkan, Dubenec; 47. Fab. a Anežka Neplechovi, Mor. Loděnice; 48. M. Sýkorová, České Budějovice; 49. Nejmenovaná, Vyškov; 50. Homolová Marie, Vřesina; 51. Mariánská družina dívek, Přerov; 52. Zatloukal Jos., rolník, Břest; 53. Msgr. dr. Rich. Špaček, universitní profesor, Olomouc; 54. E. Zapletalová, Lhota u Nákla; 55. Mi-

nář Jan, katecheta, Vítkovice; 56. Snášel E., probošt, Dub; 57. Rodina Václav a Marie Goňa, Amerika; 58. Rodina Jan a Helena Schwamenhofer, Amerika; 59. Nejmenovaná paní, Amerika; 60. Kroiher, děkan, Ledenice;

61. Leška, farář, Chelčice; 62. Suchánek St., kooperátor, Polešovice; 63. Zháněl, Jičínoves; 64. Braunerovi manželé, Prostějov; 65. Segeřa Bonifác, kanovník, Kroměříž, 66 P. Bartoloměj Spisar, děkan v. v., Frýdlant.

Lidové knihkupectví Ignác Hofírek, Olomouc.

Dodá: Veškeré literární novinky, zvláště knihy zábavné, poučné, náboženské (misály, brevíře, codex atd., vše nejnovější vyd.), divadla, hudebniny. — Jediné lidové knihkupectví v olomoucké diecési! Poznačte sobě adresu!

Akciový parní mlýn „Klas“ ve Slatinicích u Olomouce
je největší a nejmoderněji zařízený mlýn moravský na semelek 500 q obilí denně s pobočkami a zástupci po celé Moravě.
Telefon Slatinice 2.

Varhany, harmonia, prospektové pišťaly vyrábí varhanářství

Fr. Fabiánek, Sloup, Morava.

Opavy, přestavby, ladění odborně a levně.

Barbora harfenice,

dosud nikde neuveřejněná povídka od zasloužilé Vlasty Pittnerové, právě vyšla a budí všeobecný zájem. Pittnerová tklivým způsobem, jí jen vlastním, ličí strastiplný život slepé a odstrčené harfenice ve Žďárských horách a dává vyniknouti dětině lásky, již její malý Tomášek tolik jest obdařen. Neotálejte s objednávkou, velká část povídky je již rozebrána. Stran 20°, cena i s poštou 8°40 Kč. K obdržení v každém knihkupectví anebo přímo u nakladatele

Františka Šupky v Hradci Králové.

Ctenáři našeho listu mají velikou slevu. Velmi vřele doporučujeme

Všechny tiskopisy

pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd.,
ve vkusné úpravě,
rychle a levně
dodá

Misie.

Ctitelky sv. Terezie od Jezulátka, které si přejí spolusestrami a spolupracovnicemi této patronky misii se státi, nechť se obrátí na níže uvedený klášter. — Vtáří 18—28 let, — panenského stavu. — Řád se zabývá misii v tu i cizozemsku, ošetrováním jak rodin tak i dětí v dětských domovínách, zahrádkách, útulcích, večerních školách šití atd. — Hlásiti se pro zámožské misie zůstává sestrám volno.

*Klášter Naší milé Paní
v Krupce u Teplic.*

Lidová tiskárna v Olomouci

Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

Kláštěrní 12. Mlýnská 11.

KNĚŽSKÉ ODĚVY zhotovuje za nejlevnější ceny
František Špunda, seminární krejčí v Olomouci
 (naproti semináře).

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky
 za nejlevnější výrobní ceny.

Všem ženám a dívkám které si objednají sukně neušité pěkně černé na svátek velmi trvanlivé, velikosti na každou ženu. 3 sukně za 50 Kč, 5 sukní za 75 Kč, 8 sukní za 115 Kč, 10 sukní za 140 Kč. Též 3 m látky černé na dámský kostým za 44 Kč, 3 m látky tmavé na pánský oblek za 65 Kč, 3 m látky černé na dívčí šaty. Kalhoty pánské, černé, na svátek, ušité 26—28 30 Kč. Košile pánské 2 kusy za 35 38 40 Kč. Spodky pánské 2 kusy za 30 Kč. Košile dámské 2 kusy za 32 Kč 3 ručníky bílé za 25 Kč. 3 ručníky rezné za 20 Kč. 6 kapesníků bílé neb červené za 18 Kč. Šátky od 4—20 Kč. Zástěry od 8—25 Kč. Veškeré zboží je dobré a zaručené. Dopište si ještě dnes na tkačovnu látek JAN PYŠNÝ, Jimranov, Morava číslo 185.

Jediný katolický ústav:
Národní pojišťovna,
 akc spol.,
 ředitelství pro Moravu, Slezsko
 a Hlučínsko
 v Brně, Koblišná ul. 1.
 Jediná nekartelovaná pojišťovna!
 Veškeré odbory pojišťovnic!

Varhany
 harmonia, piana, prospektní píšťaly
 a veškeré hudební nástroje
 nejlevněji a nejrychleji dodá první
 česká firma na Moravě (založena
 r. 1862)
M. Strmiska a F. Imrich,
 Uhl. Hradiště.
 Rozpočty zdarma a franko.

NEJOSVĚDČENĚJŠÍ
K A M N A

IRSKÁ STÁLOŽÁRNÁ PRO KAŽDÉ
 PALIVO, PLECHOVÁ, PILINOVÁ A
 SPORÁKY NEJLEVNĚJI DODÁ FMA

„K O S M O S“
 ŽELEZÁRNY A VÝR KAMEN A - S
 OLOMOUC 7

Mešní vína:
 zaruč. přírodní neporušená, vynikající jakostí:
 „Slovenské“ jemné Kč 7 50 11
 „Viský ryzlink“ jemné a lahodné Kč 8 50 11
 „Biskupský ryzlink“ velejemné Kč 9 50 11
 „Biskup výběrek la“ plně, silné Kč 10 50 11
 „Cortese fino“ speciál. la aromat. Kč 11 50 11
 Tokajské Szamorodné, velejem. Kč 12 50 11
 Doporučuje a zasílá v sudech i v lahvích od
 12 litrů výše přísežný dodavatel mešních vín

Fl. Čížek v Humpolci.
 Transitní vínné sklepy Praha-Vinohrady,
 Krameriova 15
 Vína pocházejí z biskup. vinic a jsou v chemickém
 státním ústavě v Praze analysována, takže
 přírodní původ jich jest odborně zjištěn.

Pokladny ohnivzdorné, nedobytné, ocelopancéřové, železobetonové,
 proti násilnému vloupání *zaručeně* zabezpečené, jakož
 i ohnivzdorné osinkové skříně na knihy a spisy, tresory ku zazdění, kasety atd.
 vyrábí a nejlevněji dodává: První Mor.-slov. továrna na pancéřové pokladny
Jergl & Hadtík v Brně, Nová ul. č. 10. Telefon č. 48.

OLTAŘE, SOCHY, JESLIČKY,
 a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní
 školy řezbářské
Mořic Studeník v Krásně nad Bečvou,
 odborný závod pro umělecké práce kostelní a dekorační.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky, pohovky, otomany, matrace, koberce, pokrývky, záclony, linoleum, mosazný a kovový nábytek

Založen 1865.

Podporujte katolický módní závod

*Richter & Hill,
Olomouc.*

Dámské látky

Dámská konfekce

Koberce, záclony, pokrývky

v největším výběru a za nejlevnější pevné ceny.

První česká továrna hudebních nástrojů na Moravě

Josef Lidl v Brně, Zelný trh 10.

Veškerý nástroje v známém nejlepším provedení. Přímý nákup v továrně. Též na splátky.

Vývoz do Ameriky.

Doporučujeme.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna,
etamíny ve všech módních bar-
vách, šátky, koberce a záclony

*orelské
kroje, látku na kroje,
košilký*

a všechny součástky orelského
kroje parádního a cvičebního
stále na skladě má katol. firma

*J. Záletka,
Olomouc,*

Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb
obratte se s důvěrou na naši
českou křesť. firmu

Karel Murla

odborný hodinář a přísežný odhadce soudu
v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy
precisní hodinky
všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith,
Doxa s písemnou zárukou a
přesně vyzkoušeny. Hojný sklad
zlatého a stříbrného zboží. Veš-
keré přístroje ve velkém výběru
a v každém provedení. Bohatý
sklad přepychového zboží. Bu-
dičky. Vše za ceny tovární.
Správky se vyřizují ve vlastní
dílně a se vši přesností.

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, společnost s ruč. obm.
v Olomouci, Wilsonovo nám. č. 16 - Arcibiskup-
ská knih- a kamenotiskárna a Lidová tiskárna -
tisknou vkusně a levně. Naše knihy byly poctěny
na světové výstavě dekorativních umění v Paříži
zlatou medailí

Moravsko-slovenská banka centrála v Olomouci.

Filiálky:

Bratislava, Brno, Hlučín, Hradec Králové,
Opava, Praha, Šaštín, Uherský Brod, Zohor
a Žilina na Slovensku.

Vlastní a svěřené prostředky cca Kč 150,000.000.—.

Provádí veškeré bankovní a průmyslové transakce za nejvýhodnějších podmínek. Přijímá za velmi výhodných podmínek vklady na vkladní knížky a běžné účty. Dotazy zodpoví zdarma ředitelství centrály a filiálek.

Telefon Olomouc: 666 a 795.

Adresa telegramů: Moravoslovenská

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy,
akademie, plesy a jiné, navštívenky, svatební oznámení,
poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“ František Olšovský, Hranice.

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy
ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy,
obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Úprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné

Víra

v dobrou věc jest odůvodněna.
Věci nové — dosud neosvědčené
nemůžete nikdy tak věřit. Ani

naděje

ve věc, která svoji podobou
úpravy, balením byla již mnoho-
krát zklamána, obzvláště jed-
ná-li se o padělek, a proto Vaše

láska

zůstaniž i nadále u staré osvěd-
čené mentholové francovky Alpa.
Jméno mentholové francovky

ALPY

si zasluhuje lásky a důvěry pro své jedi-
nečně vynikající vlastnosti. Používejte ji ve
všech případech, v návodě každé lahvičky
přiloženém, uvedených. Cena všude Kč 5.-.

SOCHAŘSKO-KAMENICKÝ PRŮMYSL

U. SEMERÁK a SPOL.

OLOMOUČ · HLAVNÍ NÁDRAŽÍ.

**VLASTNÍ LOMY - CENY KONKURENČNÍ
ATELIER PRO VEŠKERÉ PRÁCE
SOCHAŘSKÉ, KOSTELNÍ, HRBYTOUNÍ a STAVEBNÍ.**

PROVÁDÍ A DODÁVÁ:

**OLTÁŘE, KAZATELNY, KŘTITELNICE,
RODINNÉ HROBKY, KŘÍŽOVÉ CESTY,**

NÁHROBKY.

**Závod ku provádění
pomníků padlým
a památníků**

svobody

dle vlastních návrhů.

NÁVRHY A ROZPOČTY

ZDARMA.

ČASOPISY

VÝMĚNOU ZASÍLANÉ REDAKCI

1. **Polské:** Ateneum Kaplánskie z Wlozlawek. 2. Przegląd powszechný. 3. Misje katolickie. 4. Gazeta koscielna. 4. Wiadomości diecezjalne Podlaskie.
2. **Ukrajinské:** 1. Dušpastýr z Mukačeva. 2. Bogoslovie ze Lvova. 3. Postup ze Lvova. 4. Niva ze Lvova. 5. Blagověstník z Užhorodu.
3. **Ruské:** 1. Věra a rodina. 2. Puť.
4. **Běloruské:** Krynica z Vilna.
5. **Bulharské:** 1. Istina ze Sofie.
6. **Slovenské:** 1. Světa rodina. 2. Posol. 3. Orol Tatranský.
7. **Slovinské:** 1. Bogolub z Lublaně.
8. **Hrvatské:** 1. Glasnik z Djakova.
9. **České:** 1. Časopis kat. duchovenstva, Praha IV. 2. Echo z Afriky, Brno, Petrov. 3. Květy mládí, Brno, Nová ul. 3. Květy lásky, Kr. Vinohrady. 4. Orel, Brno. 5. Růže lurdská, Mílonice, Morava. 6. Svatá Hora, Čes. Budějovice. 7. Serafínské květy, Olomouc. 8. Věstník svazu kř. učitelů, Praha II. 9. Věstník společnosti sv. C. a M. v Praze. 10. Pax z Emauz. 11. Ve službách Královny, Praha II. 12. Svatohostýnské hlasy.

APOSTOLÁT

SV.
CYRILLA
A
METHO-
DĚJE

pod
ochranou
bl. Panny
Marie

Olomouc 1926

Roč. XVII.

Číslo 7.-8.

Zakladatelé v Pánu zesnulí:

J. M. neidstp. arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan
a P. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži.

Redaktor:

Dr. František Hrachovský, sekretář sdružených spolků
za pomoci

P. Fr. Jemelky, sekretáře Apoštolátu,
a msgre Rafaela Kozáka, sekretáře Apoštolátu.

Časopis vychází každý měsíc po prvním. Do roku je 12 sešitů. Předplatné činí 12 Kč ročně, při hromadném odbírání stojí ročník jen 10 Kč. Kdo získá pět odběratelů platících, dostane svůj exemplář zdarma. — V Americe stojí předplatné 1 dolar, při větším počtu je také sleva. — Redakce a administrace jest v Olomouci, Wurmova ulice č. 13.

OBSAH:

Z autobiografie ruského konvertity	277	Lužičti Srbové	295
Náboženské poměry v Rumunsku	280	Dopis z Afriky	299
Čeští redemptoristé východního		Proslov	302
obřadu	284	Mír Kristův v království Kristově	306
Pravoslavná církev v Srbsku	288	Život svatého Řehoře VII. papeže	313
Krise srbské pravoslavné církve	290	Do Svaté země	317
Ku příjezdu důst. pp. delegátů A-		Směs	320—334
poštolátu sv. Cyrila a Metoda	292		

Podpora pro Bulharsko. Zemřelý P. Jašek byl sám v Bulharsku a v Macedonii a na vlastní oči viděl bídu katolického lidu, ale zároveň dobrou půdu pro unionismus. Proto on vybízel v časopise „Apoštolát“ ke sbírkám na Bulhary. Znova nás požádali pracovníci o tuto podporu. Prosíme tedy

šlechetné duše, které by byly ochotné poslati nějakou podporu na misie v Bulharsku, aby tak učinily na složném listku časopisu s poznamenáním, že nenobnos je na misie v Bulharsku. My budeme tyto sbírky zvláště uváděti a odváděti do Bulharska přímo. Podporujte bulharské misie!

A P O Š T O L Á T

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie
Ročník 17. Červenec-Srpen 1926. Číslo 7-8.

Z autobiografie ruského konvertity

—žov. — Dokončení

Ve Vidni jsem byl s vnějšími podmínkami svého postavení zcela spokojen. Měl jsem příjemnou, zajímavou a užitečnou práci. Mou povinností bylo vyhledávat různé rakouské organisace, které prosily A. R. C. o podporu; musel jsem přesně vyšetřiti jejich nouzi, podati o tom zprávu řediteli A. R. C. a zároveň navrhnouti druh a velikost podpory. Kromě toho jsem se ujímal všech ruských uprchlíků, kteří se obraceli na A. R. C. Tato práce se mi velmi zamlouvala, neboť byla to vesměs pomoc trpícím nouzi. Přece však mě ani tato činnost vnitřně neuspokojovala, ačkoli jsem si nemohl lepší a užitečnější ani mysliti. Tu jsem musel znovu mysliti na klášter. Ke všemu tomu se přidružilo ještě něco jiného.

Nevěděl jsem zhola nic o své sestře a jejích dětech, jichž poručníkem jsem byl. Moje matka mi na smrtelné posteli odporučila v ochranu tuto rodinu a musil jsem jí přislíbit, že se o ní budu starati, pokud děti se neosamostatní. V dubnu 1921 jsem zvěděl, že sestra před rokem podlehla tyfu a sice v nemocnici na Krymu, kde byla zaměstnána jako ošetřovatelka i se svými dvěma dcerami, ještě docela mladičkými. Jejich majetek byl zničen, dům před jejich zraky vypleněn a zapálen; ony pak musely uprchnout. Brzy po smrti sestřiny vnikli bolševici i na Krym. Neterím i synovci se podařilo uprchnouti do Cařihradu. V červnu 1921 jsem se s nimi sešel v Bělehradě, kde jsem neterím vyhledal místo ošetřovatelek v amer. nemocnici pro Jugoslavii. Vybídl jsem je, aby se později s ostatním americkým personálem odstěhovaly do Ameriky, což se jim též skutečně podařilo. Jejich bratr je brzy následoval. Teď moji svěřenci již nepotřebovali mojí pomoci a tak jsem byl zbaven všech starostí. Viděl jsem v tom znamení, že udeřila hodina k provedení úmyslu vstoupiti do některého římskokatolického řádu.

Život, jaký jsem mezitím dále vedl, dostoupil k vnitřní, nanejvýš prudké krizi. Vždy častěji jsem trpěl záchvaty pochmurné melancholie a stále nesnesitelnějším mi bylo otroctví, v němž mne držely mé vášně — ne již smyslnost — nýbrž jiné jako pýcha, ješitnost atd. Byla to jako by vzpoura, vnitřní povstání mého nej-

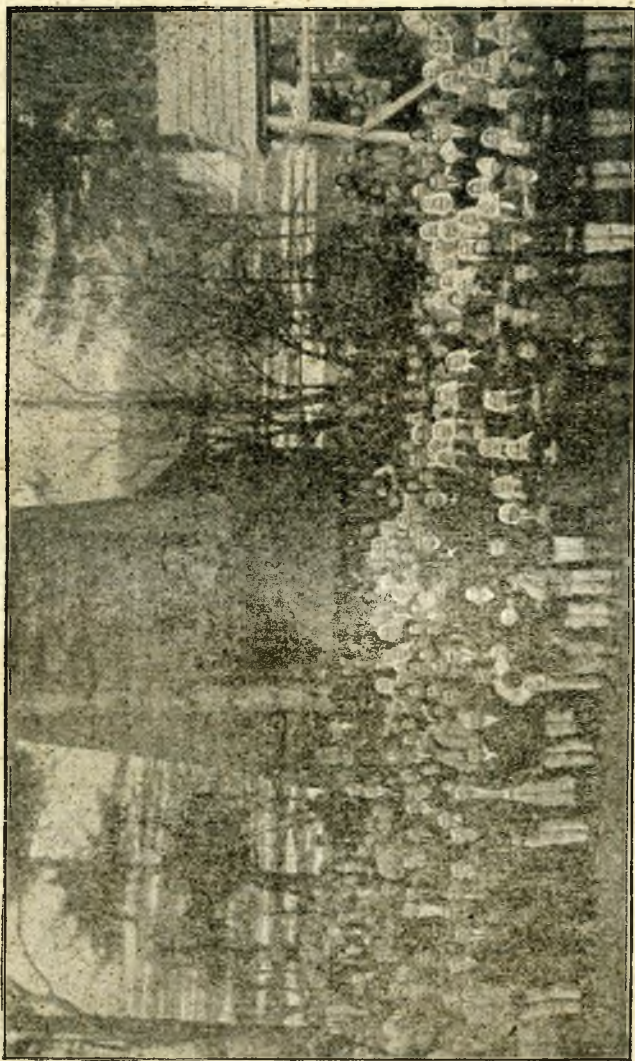
lepšího „já“ proti tomuto otroctví. Připadala mi zcela směšnou úloha, jakou jsem hrál v životě; opravdu ubohá to figura starého zpustlíka. Tento pocit, který se velmi bolestně dotýkal mé pýchy (v nejlepším slova smyslu), jsem ještě nikdy v takové míře neměl.

Bylo mi jasno, že tak déle nemohu žít; lépe bude ihned učinití konec takovému životu, než déle hrát tuto bídnou úlohu. Buď smrt, nebo návrat ke křesťanské mravnosti — jiného východiska není. Cítil jsem, že jen ve jménu vyššího ideálu, t. j. Boha a s jeho pomocí budu moci sehnati potřebnou energii k úplné své přeměně. Vnitřní boj trval dosti dlouho. Konečně zvítězila víra. Byl jsem pevně přesvědčen, že smrt by mi nic nepomohla, ale velice uškodila mé duši, poněvadž na onom světě jest odplata a co nebylo odpykáno na zemi, to nutno odpykati na věčnosti...

Myslel jsem, že boj s pokušeními mne bude stát velkou námahu, protože jsem tolik roků vedl život, v němž tak velikou úlohu hrála smyslnost. Ale nic podobného se nestalo. Nejprve jsem si vše vysvětlil přirozeným způsobem, totiž, že od přirozenosti jsem nebyl docela nikterak smyslně založen, že jsem se nedal k takovému životu svěsti svou povahou, nýbrž spíše rozumem. Dále, že to zaviniily nesprávné názory moderní, které jsem si osvojil, totiž, že život má svou cenu jen ve vášních, jež jej zpestřují, a že ony udělily člověku individuelní přirozenost, jež se musí docela volně vybouřiti svobodou ponechanou pudům. Mravnost t. zv. „konvencionelní“ prý jen brzdí toto vybouření se individuality. Takovými a podobnými teoriemi zastírá moderní „civilisovaný“ člověk své zvířecí pudy, které ničí vyšší částku jeho — duši. Nyní však, když jsem docela změněn a pozuzuji všechno z nadpřirozeného stanoviska, spatřuji v oné lehkosti, s jakou se provedla moje přeměna, velikou milost Boží. K Bohu jsem se proto od svého obrácení mnoho modlil a ještě se modlím, aby On, jenž mi dal dobrou vůli, též mi udělil sílu tuto vůli provésti. A tato modlitba byla vyslyšena od dobrého Pastýře, který si nedopřeje klidu, dokud ztracenou ovečku nenalezne.

Po krizi, kterou jsem právě popsal a již jsem prodělal v říjnu roku 1921, rozhodl jsem se provésti dávno chovaný plán a vstoupiti do římskokatolického řádu. K tomu ovšem bylo především třeba, abych konvertoval. Pro mne však to nebylo nijak obtížno; neboť již v letech 1889 nebo 1890 jsem četl podivuhodnou knihu proslulého ruského filosofa W. Solověva, která slove „La Russie et l'Eglise Universelle“ a z censurních ohledů musela být vydána v Paříži. V tomto nejlepším svém díle vystupuje Solověv jako předbojník katolické idey v Rusku. Četbou tohoto spísu jsem došel k přesvědčení, že katolická církev je jediné pravá církev, kterou Kristus na zemi založil, a toto přesvědčení se vtisklo tak hluboko do mé duše, že jsem si je uchoval po celý život, ačkoliv jsem během té doby byl tak daleko vzdálen od každé církve. Také, kdykoli jsem myslel na klášterní život, vždy jsem měl na zřeteli

římskokatolické řehole. Za své činnosti u A. R. C. ve Varšavě a ve Vídni jsem velmi často přicházel do styku s katolickými kláštery a jejich vychovávacími ústavami. Mímóděk jsem je musel vždy

Bystřá. (Misié). Skupina lidí s P. Trčkou.

srovnávaní s obdobnými ústavami pravoslavnými v Rusku. Příměr skončil vždy v každém ohledu ve prospěch katolických.

Počátkem listopadu 1921 jsem se ve Vídni seznámil s vldp. P. A. Puntigamem T. J., vydavatelem „Eucharist. svazu národů“. Laskavě se mne ujal a vyučoval mne v katolické víře. Konvertoval

jsem 2. února 1922 v chrámu sv. Petra Kanisia ve Vídni a 1. března pak jsem odjel do Innomostí studovat bohosloví...

Čtrnáctiletá velkolepá budova bohosloveckého semináře, zvaná „Kanisianum“, učinila na mne mohutný dojem. Jakmile jsem vešel dovnitř a spatřil před sebou krásnou sochu Spasitele s rozervřenou náručí, zdálo se mi, jako by mi šel naprotí, aby mne přivítal jako ostatní, kteří se chtějí věnovati jeho službě. — — —

Každý si může lehce domyslit, s jakými pocity jsem do Innomostí přijel. Budoucnost se mi zdála tak nejistou a temnou. Měl jsem sice vůli k vnitřní přeměně a též snahu po dokonalosti, ale budu-li mít též potřebnou sílu a vytrvalost — to jsem nemohl s určitostí tvrdit a v hloubi duše mi bylo úzko.

Ale sotva jsem překročil práh tohoto domu a uviděl sochu Spasitelovu, tu najednou zmizela všechna bázeň. Náhle mi bylo jasno, že Spasitel sám mne zde přijímá, tedy se nemusím ničeho obávat; vše dopadne pro mne velmi dobře; všechny obtíže budou překonány pomocí toho, jenž mé kroky sem uvedl. — — — —

Nyní uplynulo od té doby půl čtvrtého roku. Co mám říci o svém pobytu v Kanisianu? Abych se zcela stručně vyjádřil, pravím: zde jsem nejen rozumem pochopil, co znamená žítí z víry a chodit v přítomnosti Boží, nýbrž jsem si tomu též poněmhu přivykl. Za celý svůj život jsem dospěl k pevnému přesvědčení, že mimo křesťanskou morálku, kterou jsem až dosud pohrdavě nazýval „konvencionální“, nemůže být pravého náboženství a že bez náboženství člověk na světě může jen docela lidně živořit, bez odpočinku a bez pokoje, jež může jeho srdce nalézt jen v Bohu, který jej stvořil pro sebe.

Tohoto roku 26. července jsem byl vysvěcen na kněze a nyní stojím bezprostředně před vstupem do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova ve Sv. Ondřeji.

Rozumí se samo sebou, že jsem si plně vědom celého dosahu sv. slibů, které chci složit, a přece již mi není úzko; neboť čemu ještě jsem se zde naučil, jest: že jsem hluboce vníkl ve smysl slov: „Nejsvětější Srdce Ježíšovo, v Tebe důvěřuji.“ M. A.

Náboženské poměry v Rumunsku

P. Fel. Vierčinski P. J. — Dokončení

nelidském zacházení s nekatolickými Rumuny, usazenými v bulharském Balkánu, napsal časopis „Romanul din Pind“ 1910 (Pindský Rumun):

„Přes 600.000 Rumunů bydlících v řeckém státním území bojovalo kdysi pro řeckou neodvislost, avšak Zelená kniha rumunského zahraničního ministerstva z r. 1905 podala úřední zprávu, jak málo si dnes vzpomínají řečtí zmocněnci na ony tvrdé oběti. Nejen řečtí metropolité z Floriny, Katheriny, Koricy, Kas-

torie, Kazany, Grebeny a Monastíru jsou obviňováni státními doložkami, na podkladě zpráv rumunských konsulů, z těžkého poškozování rumunského obyvatelstva řeckými roty, nýbrž i patriarcha cařihradský sám je viněn z národnostně nepřátelských opatření, takže rumunský archimandrita Sabarnanu píše: Patriarchie ztratila právo na duchovní vedení našich bratří od té doby, co štvála tytéž loupežnické roty, od té doby co biskupové této patriarchie se stali hostiteli lupičů a žehnali jim k loupežím a vraždám. Biskupská berla a mitra těchto domnělých apoštolů Vykupitelových jsou příliš potřísněny krví, aby patriarchii bylo ponecháno směle vymáhané právo pastýřské nad našimi křesťanskými bratry."

Právem se tedy táže nejd. p. biskup Niculescu z Lugos, vida toto státně-církevní srbské, bulharské a řecké znásilňování Rumunů: „Ó vy ubozí bratři, kteří stenáte pod cizím jhem; zda nadejde hodina vašeho vítězství unii s Římem?"

Naproti tomu je zajímavé svědectví nekatolických Rumunů o kulturních i národních zásluhách katolické církve pro Rumunsko.

Dle názoru Cernaianova by Rumuni sedmihradští bez unie byli kalvinismem pomaďarštěni. Profesor Lepedetú doznává: „Všichni jsme toho názoru, že ona (totiž unie s Římem) jest nejdůležitějším pokladem kulturním naší minulosti."

Úctyplně obnažil svou hlavu proslulý rumunský filolog Eliade Rudulescu před katolickým rumunským gymnasiem v Blosendorfu (v Sedmihradech), sídle katolického metropolitů a zvolal: „Odtud vzešlo slunce Rumunům!"

Bolintineanu, kdysi ministr kultu ve své zemi a básník, který ve svých výtvorech zvětšil mnoho historických podání svého národa, vydal takové svědectví po své cestě celým Východem a kde navštívil tamější chrámy a kláštery: „Jen na západě je světlo."

César Boliac nařiká ve své ódě na vlast: „Ó krásné Rumunsko, jak velké neštěstí a jak těžký hřích, že jsi se odtrhlo od Říma!"

Podobně lituje zemřelý profesor Dobrescu, učící na státně-církevní bohoslovecké fakultě v Bukurešti, roztržky Rumunska s Římem: „Kdyby se byla udržela církevní závislost na Římě a latinský obřad, skýtala by dnešní celá jihovýchodní Evropa, t. j. Rumunsko, jiný obraz — než patrimonium romanisum."

Obedenariu, znamenitý učenec a státník rumunský, píše o unii: „Bez tohoto důležitého kroku neměli bychom dnes více kultury než Bulhaři... Bez unie neměli bychom ani Šinhaje ani Majora,¹ ani oně periody obětavých mužů, apoštolů rumunství. Kdyby nám sjednocení nebyli otevřeli oči, abychom se naučili znát latinskou civilisaci, byli bychom snad pohlceni Moskevci... Necht se stane Rumun třeba Turkem, líbí-li se mu, ale ať uzná velký podíl unie při znovuzrození rumunského národa."²

¹ Dva rumunsko-sedmihradští katolíci Basiliáni, kteří s Janem Micu slavou trojhvězdičím rumunské literatury.

² Georgescu n. u. m. 310.

Neobyčejně potěšujícím pro katolické Rumuny a zvoucím k unii jest pro odloučené bratry svědectví stářím ctíhodných církevních knih, které dle slov katolického spisovatele Virgilia Popa dobrý anděl ostražitosti uchránil změn původních textů, jaké v dnešní době je zvyklá prováděti patriarchie caríhradská.

Starý církevní zákoník rumunské církve, zvaný Pravila, vytištěný r. 1652 v Tiroviste, bývalém hlavním městě Valašska, pod dohledem nesjednocených metropolitů, má při pojednávání o sedmi všeobecných koncilech, uznávaných nekatolickým Východem, obrazy shromážděných Otců. Na všech těchto obrazech vidíme zobrazeného tehdejšího papeže uprostřed ostatních biskupů, ačkoliv jen při pátém koncilu byl tehdejší papež Vigilius osobně.

V dopisech obsažených v knize je dávana papeži titulatura příslušící mu jako primasu veškeré církve. „Titul římského patriarchy zní,“ tak čteme tam: „Nejblaženější, Nejsvětější, andělům rovný, Otec Otců v Kristu a Pán všech apoštolských církví.“ Ostatní patriarchové naproti tomu mají tam dle místních pravomocí omezené tituly.

Pro dopisy posílané papeži udává kniha Pravila takový slohový návod: „Jako služebníci padáme před Tebou a líbáme stopy nohou Tvé Výsosti a Velesvatosti, Moci a Panství.“

Významné jsou výroky téže sbírky zákonů o koncilech. O nicejském koncilu čteme krátce:

„Předsedou byl Silvester a Julius ze starého Říma.“ O prvním koncilu caríhradském se tam praví: „Po krátké době se dostavil též Damasus ze starého Říma. Tedy všechna ustanovení tohoto svatého sněmu doplnil onen sv. Damasus.“ — Jak známo Damasus nebyl osobně přítomen, ale jen potvrdil onen koncil.

Na sněmu v Efesu „byl předsedou Cyril z Alexandrie, delegát Celestina, papeže starého Říma“.

Také ve zprávě o koncilu chalcedonském se přiznává předsednictví delegátům „Nejsvětějšího papeže římského, Lva, který se velmi namáhal a velice horlil pro spásnou nauku; a tento svatý papež poslal nejen tyto dva delegáty, nýbrž i podivuhodný dopis, jímž potvrdil svatý sněm.“

V rumunských knihách s úředními texty, jichž se používá při bohoslužbě, nalézáme úplný opak toho, co je v benátských vydáních opatřených řeckou patriarchií v letech 1884 a 1885, totiž staré, nepadělané texty se skvostnými výroky o papežském primátu. Tak tam čteme ke dni 16. ledna, svátku Okovů sv. Petra: „Z Palestiny vyšel apoštol Petr jako z pozorovacího bodu, kázal světu a odpočíval ve starém Římě.“ „Základe církve, skálo církve, největší z apoštolů, neochvějný základe dogmat, nejvyšší a první z apoštolů, vůdce apoštolů, náš Pastýři a Učiteli, Zákonodárce, Pastýři stát Kristových, oslavovaný Petře, Řím jsi neopustil, k nám jsi přišel!“

Dne 29. června, na svátek obou knížat apoštolských, vyznává rumunsko-orientální křesťanstvo v Primě: „Tys byl po zásluze nazván Petrem, když Pán potvrzoval neochvějnou víru církve a tebe ustanovil nejvyšším Pastýřem mluvících oveček.“¹

Svatého papeže Silvestra velebí též kniha: „Jak tě máme nazvat, Bohem oduševněný, Hlavo pravověřící církve Kristovy, Oko dobré víry!“

Zvláště uctívá Východ svatého papeže Martina, zemřelého jako mučeníka v jižním Rusku; toho oslavuje rumunská liturgie takto: „Tebe jsme poznali jako základ biskupů a sloup pravověrnosti a jako Učitele dobré víry“

„Stal jsi se žákem vrchní hlavy, Petra,“ velebí bohoslužebné knihy svatého papeže Klimenta, „a na jeho skále jsi se vybudoval jako vrácná skála, Velechválený!“

V kázáních Eliáše Miniata, vytištěných r. 1747, s požehnáním nekatolického rumunského metropolity, čteme na čtvrtou neděli postní o apoštolu Petrovi: „Když Kristus se po svém zmrtvýchvstání třikráta tázal (Petra): Petře, miluješ mě? pykal těmito třemi otázkami za trojí zapření. Tak praví bohoslovec Jiří. A když mu pravil: Pasíš beránky mé, pasíš ovečky mé, udělil mu dle Zlatoustého první apoštolskou pravomoc a důstojnost.“

Uumunský národ byv násilně stržen bulharskou nadvládou do rozkolu, zůstal nejen prostřednictvím katolických Rumunů sedmihradských a modlavských, nýbrž i prostřednictvím jiných zástupců v živém, častém styku s Římem. Florentinského koncilu se účastnili dva rumunští biskupové z Banátu, kteří řídili správu věřících, získaných sv. Janem Kapistranem katolické církvi. Metropolita moldavský, Damian, potvrdil s rumunským protopresbyterem Konstantinem rovněž usnesení svatého sněmu; jím po boku stál laický delegát, Neagoe. Dle profesora Dobrescu bylo dílo sjednocení zničeno jen tureckými vlivy. V Moldavě byli knížata Lacko, Petr, příjmím Chromý a Jeremiáš Movila katolíky, bratr posledního, Jiří, byl jako metropolita země, s Římem osobně sjednocen. Ve Valašsku prosil kníže Radu, příjmím Černý, papeže Urbana VI. a založení latinského biskupství; četné katolické farnosti byly tamtéž jakož i v Moldavě bohatě knížaty obdarovány nemovitostmi.

Od doby Štěpána Velikého (1457—1504) až do panování řeckých Fanariotů v 18. století patřili katolíci biskupové moldavští k úřední radě zemských knížat. Právě zmíněný státník a učenec Kogalniceanu (1806—1891) byl unii se svatou Stolicí příznivě nakloněn. Kdysi panující rodina knížat Ghika čítá v novější době více konvertitů ze svého středu, mezi nimi jednoho kněze.

V novější době nejproslulejší metropolita moldavský Benjámín Costachi přijal od rumunského spisovatele a profesora Jiřího Asa-

¹ Tak čteme v boh. knihách z r. 1804, schval. karlovickým orientálním patriarchou Štěpánem

ki čtyři sjednocené profesory pro kněžský seminář moldavský, jím založený v Socole u Jassů. Vlivem své ruské výchovy puzen, přeložil v nekatolickém smyslu psanou brožuru „Kámen úrazu“ o odluce křesťanského Východu a Západu; přece však byl nucen na několika místech svého dílka uznati papežský primát. Do předmluvy svého překladu pojal dojemnou modlitbu za sjednocení: „Ó Bože, jediný ve třech osobách, veď světlem učení a silou ctnosti k unii“ atd.

Kéž by každý rumunský křesťan dobré vůle s úspěchem konal tuto modlitbu!

(Přeložil Skor. NB! Autor použil při spisování tohoto pojednání svých 15letých zkušeností, nabytých v Rumunsku; čerpal však též hojně z novějších katolických spisů, jako od dra Niculescu (biskup z Lugos), Georgescu, Paulescu, Popa.)

Čeští redemptoristé východního obřadu

Vladimír Jerábek — Dokončení

Míkově od misie neobyčejně zmohutněla úcta Srdce Páně, skvělý byl při závěru světelný průvod s jeho obrazem. V Šumiacu podobného průvodu účastnili se zástupci slovenského Orla, Jednota Orla tam založena a na 30 dětí přistoupilo po prvé k sv. přijímání. Neméně se osvědčila při obnově známá zbožnost Telgarských. Obojí bratrstvo kvete mezi nimi od misie, mnoho jich denně přijímá. Jedinečná byla slavnost dušičková. Celá obec se svícemi v rukou vyšla na hřbitov a po kázání zpívána tu panychida za zemřelé. — Obnově v Olce mnoho vadila nepřízeň počasí. Pověstné jsou tamní bezedné cesty. Do chrámu přes náves jezdívali otcové vždy na voze. Dvakrát se kázalo před kostelem. Čas obnovy považoval lid za svátky a nepřacoval. Do církve přijat byl místní učitel, načež se školními dětmi přistoupil k sv. přijímání. Úchvatné pro lid bylo zakončení této požehnané obnovy. Opět konán byl se světly průvod kolem chrámu, pak se šlo na roviny zesnulých, kde zpívána smuteční panychida za pokoj jejich duší. Lid plakal tak hlasitě, že bylo kazateli čekati, až se utiší.

Poslední tři obnovy připadly na minulý prosinec. Krásné ovoce misie v Jastrebu bylo při obnově ihned poznati, kostelík byl opraven, oltář nový, ikonostas radost pohleděti. Také v Cernínách, kde lid po 10 roků žil bez kněze, pozorovati, jak misie pronikla. S počátku sice utěšovali se bodří osadníci i zde, že jim již netřeba choditi do cerkve, misii poznali prý již loni, otcové přišli jen pro ty, kteří misie ještě neviděli, vždyť bylo tak teplo v chalupě a venku mráz a sněhu do pasu; než i oni se brzy „porušili“. Závěrem zase slavnost Srdce Ježíšova a při záři svící večerní „obchod“ kolem cerkvy s Tělem Páně a po všem všeobecný pláč —

i mládenců. Bohudíky zpovídal se při obnově nejeden, jímž ani misie nepohnula.

Apoštolské práce tyto konali oba misionáři vždy pospolu až do jara 1925, kdy přibyl jim ku pomoci třetí misionář O. Vasil. Počet řečí býval při misiích 25—30, při obnově 15—20.

*

Vysílující je však ta práce misijní a nejobtížnější snad cesta na misiích. „Železnic není,“ píše jeden z misionářů, „a často za krutých mrazů a ledových větrů nutno jeti po horách, cestami polními a kamenitými, přes potoky, 30—40 km daleko. Jednou kolo odletí, po druhé z vozu, ze saní nás vyklopí, při tom v kraji vlci, to je romantika, kdo nezkusil, nepochopí. A málo nás ke všemu, sotva jsme si trochu odpočinuli po námáhách jedné misie, již nás volají zachraňovat víru jinde. V postři máme jeti do Jugoslaviie, jedna farnost má 6000 duší, těšme se! Ale všeho byste zapomenuli, jak přijdete mezi zdejší lid. Radost pozorovati, jak s hor, v blátě, dešti a sněhu schází ho do chrámu den ze dne více, mládež obyčejně s vyseštěnými botkami pod pažďi, jež obouvá si až před církvou, aby potom na kázání stála v suchu. V chrámě široce rozervené oči a udivené tváře posluchačů výmluvně vždy hlásají, jak zamlouvají se promluvy a pobožnosti pravé katolické misie. Nejvíce ovšem vábí misijní slavnosti. Ty chystají se co nejskvěleji, lid učen je příhodným písním, oltáře nejsv. Svátosti a P. Marie zdobí se jak možná nejkrásněji, věci na Podkarpatsku vesměs neobvyklé. Ani domů se lidu s takové slavnosti nechce. I při svěcení kříže pod širým nebem vytrvává nepohnutě v dešti a vánici, jako hradba, dokud se obřady neskončíly.“

Krátce misie v horské osadě karpatské stala se událostí významu neobyčejného, o níž se vždy zajímá širé okolí, stala se pobožností, při níž se otevírá duši drsných venkovanů takřka nový svět duchovní, rozžihá se jí nové světlo lepšího poznání. „Ó otcové, s vámi přišla milost Boží do dědiny,“ děkoval kdys pohnutý účastník, prostě ale pravdivě.

Někdy úspěchu misie bránily též neurovnané poměry církevní, jako spor obce s duchovním o desátky, jinde zmařen byl plný účinek misie přičiněním rozkolníků; celkem však i tyto misie staly se aspoň přípravou na pozdější klidnou činnost. Zdá se komu byti počet účastníků skrovný? Nezapomínejme, že farnosti ruské jsou menší latinských a že z okolních hor za nepříznivého času bývá nesnadný, ano nebezpečný přístup ke chrámu. Někdy jen obyvatelstvo místní může se účastniti plným počtem. Přece však, jakkoliv misie ty se nemohou vykázati absolutním vysokým počtem zpovědí, převyšují misie latinské počtem relativním. Na důkaz jen toto: Z 45.000 duší, péči misionářů svěřených, zpovídalo se jich 39.000. Odečteme nedospělé děti, jichž bývá čtvrtina a ty, kteří z jiných farností se připojili: přesvědčíme se, že všude,

kam otcové zašli, přistoupil lid v hojném počtu k svátostem. Ze všech 53 misíí a obnov, až do nedávných vánoc 1925 konaných, skončila — v červnu 1923 jediná jedna nezdarem: misie ve Višném Orlich u Svídníka.

Město toto je střediskem pravoslavné agitace, vedeně z Ameriky. Proto velký díl obyvatel, oddaných aspoň tajně rozkolu, zdráhal se přijíti ke zpovědi; na kázání pak chodili poslouchati, zda misionáři se ozvou proti schismatu. Pro pohrůžky, p. děkanovi činěné, bohužel ani kříž mis. nebylo možno vztyčiti. Ke sv. svátostem přišlo nicméně 250 věřících.

Jiným ohniskem rozkolu byla Ladomírová u hranic polských. Jen málo, as 23 rodin zůstávalo věrných církvi, ostatní převedl na svoji stranu pravoslavný „bařka“. Sem povolán byl misionář po prvé v květnu, by zastupoval churavého duchovního správce. Měl 7 řečí pro utvrzení věřících v jednotě církve a denně ve škole katechisoval. Krásný příklad katol. statečnosti dal v té době 10letý chlapec. Jediný z rodiny zůstal věren unii. Do modlitebny pravoslavné nechtěl ani vstoupit, ač mnoho pro to snášel. Když jednou šel s kázání, počkala si naň matka, zbila ho do krve a nutila, aby šel spolu na pobožnost pravoslavnou. „Nepůjdu, i kdybyste mne zabila, u vás není Krista Ježíše,“ prohlásil rozhodně. V červenci opět volán byl do Ladomírové misionář, aby pomáhal brániti kostela proti schismaticům. Odehrály se tehda výstupy i u nás známé. Misionář vášnivými ženami vyveden byl z kostela, farář poházen páchnoucími vejci a jeden z věrných zbit natolik, že těžce onemocněl. Nemohouce se zmocniti klíčů zamkli schismaticové kostel svým zámekem. Zatím však přivolaní četníci donutili je kostel znova otevřítí a odevzdati do katolických rukou.

*

Tím podali jsme přehled díla našich českých misionářů mezi sjednocenými Rusíny až do 3. ledna 1926. Připočtěme množství kratších i delších výpomocí s 1—10 kázáními v duch. správě, 2 kursy exercicií kněžím (v květnu 1923 a v únoru 1925), exercicie řeholnicím v Jugoslavii 1925 (v Šidu a Kucurech) a přešovským bohoslovcům. Celkem za čtyři leta 38 misíí, 15 obnov, asi 60 výpomocí, 6 exercicií. Pronešeno při tom 1270 řečí, zpovědi bylo 39.000, sv. přijímání (při misíích) 42.000. Nejnověji vydána pro duchovní potřeby věřících i misijní knížka.

*

Zbývá ještě se zmíniti o duchovní činnosti otců doma při kostele stropkovském. S počátku nebyla valná, ač okolí je ruské, jen dvě obce nejbližší Stropkov a Duplín jsou latinské; to proto, že nemohla být zavedena pravidelná bohoslužba. Misionáři byli pouze dva a jakmile odjeli na misie, nebylo nikoho doma. Ta obtíž odstraněna, když ke konci 1924 přibyl do Stropkova třetí a v zá-

ří 1925 čtvrtý redemptorista, aby přijal obřad východní. Od té doby denně konány jsou pravidelné bohoslužby a účast na nich v neděli bývá značná. Lid naučil se přijímat často sv. svátosti a pravidelnými kázáními je poučován o svých povinnostech křesťanských. Do kostela stropkovského přichází zdálí až 2 hodin na mši sv., ač by jínám měl blíže. Poslední dobou pomýšlí se i na to, jak vhodným způsobem povznášeti vzdělání lidu. Ovšem i tu jako jinde, závadou jsou skrovné poměry hmotné.

Celkem poznal lid význam kláštera stropkovského pro sebe a rád a s důvěrou obrací se na misionáře ve svých záležitostech duchovních i časových. Často vstanou věřící již o půlnoci a z dálky až 6 hodin přicházejí, aby se v chrámu klášterním mohla vyzpovídati a duchovně obnoviti. Bratrstvo sv. růžence při kostele zřízené čítá na 850 členů. K povznesení kláštera velmi přispěla třídní jubilejní slavnost sv. Josafata v červnu 1924. O slavnosti psáno bylo již v loňském ročníku, připojujeme pouze několik obrázků z tisícíhlavého průvodu. Též oslava posledních ruských vánoc vzbudila v okolí rozruch.

D o s l o v. Probírá se nyní v katol. veřejnosti naší často otázka, čím súčastní se český národ ve všenárodní práci pro sjednocení církvi. Je to ovšem v prvé řadě otázka účasti českých řeholí. Naši redemptoristé rozřešili si onu věc pro sebe již dávno a správně, jak ukazují tyto zprávy. Práce, kterou konají, je sice jen přípravná, ale potřebná pro onu velikou práci, která nastane v Rusku a na Ukrajině, až Pán zní pokyne. Vždyť naši uniáté na Podkarpatské Rusi jsou nám Čechům mostem k pravoslavnému Východu a ten most třeba chránit a upevňovat, abychom po něm mohli přejít ve vhodné chvíli na pomoc svým čekajícím bratřím. Avšak pravdivost přísloví, že počátky jsou zlé, osvědčuje se i na nich. Nemají svého vlastního chrámu, scházejí potřebná bohoslužebná roucha, mnoho tamních hochů, hlásících se do řehole, ale chudých, nemohou přijat pro nedostatek hmotných prostředků, kdyžť sami v pravém slova smyslu sháněti musí svoji nejnnutnější obživu v chudíckém kraji. A k tomu podpora z vlasti, již r. 1922 slíbená, 2000 Kč ročních po 5 let, přes úsilovné prosby nepravdělně je dávana, ba ještě nevyplacena.

Dr. Horský kdysi napsal, že se mu líbil náhrobní nápis: „Svámi opuštěn, nepřáteli nepřemožen.“ A tak, řekněme, jsou i moravští redemptoristé v zapadlém Stropkově popelkou české veřejnosti, avšak nepřemožení dosavadními nesnázemi. A co je sílí a dodává duchovního vzletu? Vědomí, že konají svou povinnost, hodni svého zakladatele, který jim přikazuje pracovati mezi lidem neopuštěnějším a nejhudším, bez glorioly uznání světa, že pracují jako Moravané na nepovímanuté líše cyrilometodějské, a pevně přesvědčení, že Matka ustavičné pomoci, jejíž milostný řecký obraz je paladiem kongregace, jistě dovede své strážce i na rozkolný východ slovanský.

Pravoslavná církev v Srbsku

Dokončení

Srbové se vůbec dobře vyslovují o životě modlílců. Nemůžou se zapřít, praví někdo, že modlílci jsou nej církevnější členové naší církve... Právě modlílci ani neukazují nějaké proticírkevní tendence, a kdyby se smělo učiniti porovnání, mohlo by se říci, že horlivost těchto prostých, neukých lidí poněkud se podobá horlivosti prvních křesťanů. Modlílci se shromáždí každý svátek a neděli v nejbližších kostelích: klečí, klanějí se, pláčou, modlí se „ke všem a za všechny“, zpověď a přijímání vysoko cení a zpovídají se před každým svátkem. Každý nový člen musí se vyzpovídati. Tu mu jejich „kazatel“ dá většinou napsané hříchy, které prý kazatel „vidí“ na duši kajícího. Z těch se musí vyznati i kdyby byl přesvědčen, že jich nikdy nespáchal. Alkoholu nepijí, jen někdy trochu vína, tabáku nekouří, postí se ve středu, pátek a ostatní posty, v neděli a svátek nepracují a vůbec se varují hříchu. Hlásají bezženství a mnozí jdou za mnichy. Dívky, které se daly přijmouti, nosí se po černu. Dychtivě očekávají knězův výklad evangelia.

Vněšek nesou ikajnický. Mnozí nosí dlouhý vlas i bradu, na krku kříž, a kážou s křížem v ruce, neustále naň potřice. Evangelium, které s sebou ustavičně nosí, je celé otřené. Mnozí je znají napaměť.

Vůdci tohoto hnutí jsou prostí sedláci, proto není divu, že je u nich mnoho nedůslednosti. Pouštějí se do kritiky kněžstva a církevních věcí, jimž nerozumí, a je tu i horších věcí.

V kraji okolo Užice hlásá lid, že víra, kterou dnešní pravoslavná církev hlásá, není pravá víra Kristova, a evangelium není Kristovo, nýbrž Mariino, neboť je v něm i mnoho slov Mariiných. Uctívají jakousi „mučednici Anežku“, která je matkou P. Ježíše, a k této mučednici přicházejí zdaleka až dva dny cesty.

Jiní zase učí jakési „boží čtveřici“. Prý jedna pobožná dívka šla do Jerusalema, poklonila se Božímu hrobu, začala hlásati, jak třeba dělati kříž čtyřmi prsty. (Pravoslavní dělají totiž kříž spojivše palec pravé ruky s dvěma sousedními prsty.) Čtvrtý prst značí Boží Rodičku. Šířitelem čtyřjediného Boha je Milič. Milivojevič Dragušanac, úředník tabákové továrny v Niši. Měl též různá vidění a napsal dvě knížечky, v nichž obhajuje svoji novou víru. Hlavním pomocníkem jeho je jistý Radovanovič, který obchází vesnice a hlásá obrácení k Bohu uče, že cizoložství a smilstvo není hříchem, to že je příroda.

Rozšířena je též nauka o „svaté spravedlnosti“, jejíž hlavním šířitelem jest Konstadin Vučkovič. Má od „Národní křesťanské Zajednice“ i legitimaci „kazatele“. Kdo přijme jeho učení, musí přísáhnouti, že bude zachovávat svatou spravedlnost a že zůstane

věrným Bohu do konce života. Jeho hlavní pomocník Milorad Rodić má legitimaci ke kázání od samého patriarchy.

Jiní zase hlásají brzký příchod Spasitelův a list „Hriščanska (křesťanská) Zajednica“, který šíří modlitecké hnutí, je plný různých vidění zjevení ve snách.

Toto neuspořádání, jako přival se hrnoucí náboženské hnutí, snaží se srbské církevní úřady organisovati a svesti do pravoslavného řečiště. Zvláště si dává na tom záležeti dr. Mikuláš, biskup ochridský. Jej si modlílci na svém sjezdě (v Kragujevci 1921) zvolili za svého vůdce. Některé Srbové však jsou vůbec proti zvláštní organisaci modlílcův, poněvadž prý to zavání metodismem.

Pevnější organisace domohli se modlílci na svém 4. sjezdě roku 1924 v klášteře Jošanici. Předsedal na něm biskup dr. Mikuláš. „Jeho svatost“ patriarch Dimitij požehnal tomuto sdružení modlílců pode jménem „Narodna Hriščanska Zajednica“ které má za účel shromažďovati a organisovati všechny dobré a pobožné lidi v jeden celek a tím pospěšiti nábožensko-mravní a osvětový přeporod celého národa na základě učení sv. Písma a výkladu církve pravoslavné. Ústředí této Zajednice jest Kragujevac a po všech městech má odbočky. Řádným členem může býti každý, kdo svých hříchů lituje a chce svůj život popraviti. Představení všech bratrstev tvoří výkonný výbor, ze kterého se volí a vzdělává řád misionářů. Tento má za úkol, kázati nauk Kristův a chrániti pravoslavi v národě. Členy mohou býti osoby obého pohlaví, které v apoštolském smyslu následují Krista a vyznamenávají se dokonalým vyznáváním pravoslavi.

Tito „kazatelé“, „misionáři“, jsou něco zvláštního. Někdo píše o nich, že jsou vskutku jedinými pravými národními kazateli. Kazatel je něčím vyšším než ostatní modlílci: on vykonává obřad zvláštní „večerní modlitby“, okuřuje kadidlem, předčítá evangelium, drží výklad, čeho ostatní nesmějí. Modlílci je mají za duše, Bohem nadpřirozenými dary obdařené, které vidí až do duše a znají i hříchy každého. Lid jim líbá ruce jako knězi. Kazatel sám považuje se za vyslance Božího a vyžaduje, aby jeho slovům se věřilo.

Takovíto proroci a prorokyně chodí často po osadách sami po párech, před modlitbou se společně koupají, spolu s ostatními věřícími. Některé prorokyně přicházejí do zvláštních vytržení myslí při svém kázání, pláčí, hořekují, bijí se v prsa atd.

Proti reformistickým snahám v kleru se tito modlílci a jejich kazatelé staví nepřátelsky. Kněžstvu předhazují, že jsou proti postu a modlitbě, proti svému oděvu a bradě, proti svěcení svátků a že chtějí jenom, aby se po druhé směli ženiti a dostali nový kalendář.

Klerus se oproti nim drží nejednak. Někteří faráři je hájí a jim pomáhají, ba dovolují jim v kostele kázati (i ženským). Někteří zase je odhánějí a pronásledují i policajty.

Sv. Synod nařídil kleru, aby vůči tomuto hnutí se choval v umírněné nestrannosti a ještě lépe v okázalém podporování jich. Duchovenstvo se tedy chová k nim různě. Jedni v tom vidí protest pravoslavného národního smýšlení proti antipravoslavnému působení inteligence a částečně i hierarchie. Naproti tomu dr. Vl. Dimitrievič, který po 20 let pozoroval toto hnutí, praví, že náboženské hnutí modlílců, tak jako nazarenstvo a metodismus jest přineseno odjinud a jest napodobením německo-protestantského pietismu a jiných takových věrských výhonků, a jiní zase se bojí, že modlílci i nevědouce odpadnou od pravoslavi a octnou se najednou mezi heretiky, jichž rozvratná akce se již teď pozoruje.

Modlitelské hnutí je tedy pro pravoslavné Srbsko velikým problémem a kněžské sdružení se snaží dobře je prostudovati.

8. Ve dnešní srbské církvi je mnoho problémů a mnoho reform na denním pořádku. Má se vyřídit „zákon o srbské církvi“, v němž vláda podnikla některé změny, kterých ale episkopát nechce připustiti. Zřízení a upravení patriarchátu pro celý stát a zvláště unifikace všech dosud autonomních částí pravoslavné církve čeká na své rozřešení. Pravoslavné kněžstvo Bosny a Hercegoviny žádá účast na správě diecési a patriarchátů. O druhé manželství kněží dosud vedený boj zůstal na mrtvém bodě a nelze jím hnouti. Reforma kalendáře, kněžského oděvu a jiné v Bulharsku již vyřízené věci čekají na vyřízení.

Snahám reformním v Srbsku největšími protivníky jsou ruští emigranti. Ti tvrdí, že zákaz druhého manželství kněží je práva božského, že při sjednocení anglikánské církve se srbskou třeba žádati přijetí všech pravoslavných dogmat; přiznání platnosti svěcení anglikánského kněžstva nechali nerozhodnuté.

A přece má srbská církev vyšší nároky. Žádá, aby byla uznána za střed všech pravoslavných církví, neboť dějiny pravoslavi dávají jí k tomu plné oprávnění.

Doufejme, že i zde nastane větší zájem o sjednocení, jako byl kdysi za krále Nemanjiče.

R. Kozák.

Krise srbské pravoslavné církve

„L. I.“ č. 50, r. 5. — Bohumil Šedivý.

Staletí stenal-srbský národ a srbská církev pod tureckým jhem. Turci nebyli jen největšími nepřáteli srbského lidu, nýbrž i pravoslavi. Boj proti Turkům byl pro srbskou církev zároveň i misíí. V této době srbské pravoslavi nevěnovalo vnitřnímu náboženskému životu tolik pozorností, jak by bývalo bylo třeba. Celé své úsilí soustřeďovalo v boji proti Turkům a pro šíření národní myšlenky. Obnovu náboženského života očekávalo v době, kdy budou všichni Srbové osvobozeni

od cizího panství žítí v jednom státě. Proto srbští popové (duchovní) kázali vždy o národu a státě ve spojení s Bohem, takže prostý člověk získal dojem, jako kdyby stát a národ byly účastny božské bytosti. Bezpříkladné hrdinství srbského vojska v posledních bojích možno vysvětliti jen tím, že Srbové považovali zápasy o národní sjednocení za jakousi bohoslužbu. Světová válka sice uskutečnila touhu Srbů po sjednocení, ale očekávaný rozkvět srbského pravoslaví se nedostavil. Spíše naopak. Nastala těžká krize srbské církve. Důležitou příčinu k tomu nalezneme v průběhu světové války. Po strašlivé katastrofě srbského vojska roku 1915 dostala se většina srbského národa do západní Evropy. Tam neměli času ani příležitosti, aby vnikli do jádra západní kultury. Poznali jen stinné stránky západní civilisace: mravní bahno francouzských a anglických velkoměst, fanatické bezvěrectví a nejnovější módy. Ve své příslovečné orientální naivnosti se chopili těchto slabých stránek západní hyperkultury a přesadili je na domácí půdu. Vzpoura proti autoritě v západním světě měla vliv také na srbské kněze. Postavili se v příkré protivenství proti vyššímu kleru. Ve vyšším kleru samotném pak není ani pravé náboženské jednoty.

Srbská církev sice dostala po válce patriarchu, ale ten nemá jak v ohledech náboženských, tak i organizačních ani stínu oné autority, jaké požívá papež. Nejvýznamnější srbský biskup Nikolaj Velimirovič, jeden z nejlepších kazatelů, se rád rozplývá v pantheismu. I v Čechách známý biskup Dositej jest poloviční evangelík. Také horliví kněží nemohou s úspěchem šířiti křesťanské zásady pro své nedostatečné vzdělání. Většina srbských kněží má jen nižší gymnasium. Mladší generace kněžská je sice vzdělanější, ale ze strachu před katolickým vlivem zdokonalovala svá studia na liberálních protestantských fakultách, kde přijali i náboženskou lhostejnost. Proto někteří kněží učí, že v nejsvětější Svátosti Bůh není přítomen, že peklo není věčné a že ke spasení duše stačí pouze víra. Následkem toho není divu, že náboženský život stále upadá. Srbská pravoslavná církev nemá již tolik vnitřní síly, aby mohla vycházeti bez morální pomoci státu. Nemohla by vydržeti ani zdaleka podobného pronásledování, jaké jest údělem katolické církve v Mexiku.

O malé náboženské horlivosti svědčí skutečnost, že na chrám sv. Sávy, největšího to srbského světce a zároveň největšího srbského kulturního pracovníka, zemřel roku 1236, sbírají ve všech srbských krajích už přes 40 let. Patriarcha Dimítrij vloni i letos dosáhl u ministra vyučování, že tento nařídil sbírky ve všech srbských školách; vyzval také kněze ke spolupráci, mni- chům pak dovolil, že směji přispěti ke sbírce i z klášterního majetku. Přes to ještě dlouho nebude možno pomysleti na uskutečnění zámyslu.

Ukázkou, jak jest kázeň v srbské církvi chabá, je interpelace srbského vládního (radikálního) poslance Simonoviče, kterou po-

dal 3. února u ministra náboženství. V této interpelaci žádá, aby byl zbaven úřadu Leontije Ninkovič, archimandrit (opat) velkolepého kláštera v Děčanech, protože tento v kostele za bohoslužby proklínal věřící a vyháněl své politické odpůrce z kostela, ačkoliv je to čistě vnitřní záležitost pravoslavné církve, tedy biskupa a patriarchy.

Dle srbského universitního profesora Živojina Periče nemá srbská pravoslavná církev téměř žádného vlivu na soukromý ani na veřejný život a nemůže uskutečnit své náboženské zásady. Z toho důvodu prý směřují veškeré snahy jugoslávských volnomyšlenkářů k tomu, aby u pravoslavných živili nenávist proti katolicismu. Pokud budou totiž pravoslavní bohoslovci pod vlivem protestantů, kde téměř každý profesor učí jiné nauce, potud se křesťanství u Srbů nebude moci uplatnit v životě.

Šíření srbského pravoslaví v Podkarpatské Rusi a na ostrovech v Dalmacii nemohlo vzbudit v srbských věřících náboženského nadšení.

„Straža“, mimo „Slovence“, hlavní jugoslávský katolický list, tvrdí, že není nyní proti studiu pravoslavných theologů žádných překážek, ježto katolíci jsou dnes po mnoha chybách, jichž se dopustili vůči pravoslavným, přesvědčeni, že se pravoslavní s té strany nemusí obávat násilné nebo zákeřné katolisace.

„Věstník srbské církve“ z 8. ledna 1926 míní, že může srbská církev vyvážnouti ze krise jen tím způsobem, že se pravoslaví opře o katolicismus v boji proti společnému nepříteli, proti bezvěrectví a náboženské lhostejnosti. Ale ovšem i u katolíků nutno vypěstovati více porozumění pro tu spolupráci.

Ku příjezdu důst. pp. delegátů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda

ew York, N. Y., 2. března. — Ctěná redakce „Hlasu“ a vážení čtenáři! Zajisté všichni radostně byli překvapeni nedávnou zprávou z New Yorku v „Hlasu“ uveřejněnou, že důstojní pani delegáti Fr. Jemelka a Lev Pospíšil šťastně do Ameriky přijeli, aby zde konali přípravy pro unionistický kongres v Chicagu. Doufám proto, že se zavděčím ctěné redakci i čtenářům, když napíši něco podrobnějšího o jejich příjezdu do New Yorku.

Delegáti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, dpp. F. Jemelka a Lev Pospíšil, přistáli v New Yorku na lodi „Olympic“ ve středu, dne 24. února. S vyslanou jim naproti deputací se sice minuli z té příčiny, že loď přistála mnohem dříve, než bylo oznámeno, a pak, že byli z II. třídy převedeni k prohlídce do třídy I. Našli však již sami cestu do 61. ulice k českému kostelu bl. Panny Marie, Mat-

ky ustavičné Pomoci, kdež byli laskavě přijati od důstojných otců redemptoristů a u nich v klášteře též ubytování.

Večer téhož dne byli uvítáni ve farní místnosti, předně za Distriktní Svaz českých katolíků předsedou p. Janem Horákem a za důstojné duchovenstvo i osadníky je přivítal dp. B. Matějů C. SS. R.

Potěšení upřímným uvítáním promluvili dpp. F. Jemelka a Lev Pospíšil střídavě o lepších se poměrech v příčině náboženské v Československu. An právě zemřelý ndp. arcibiskup Cieplak byl vystaven v katedrále sv. Patrika, zmínili se též o jeho velkých zásluhách a utrpení pro sv. víru a vybědli náš lid k účasti při pohřebních obřadech, které byly konány v pátek 26. února, kterým pak to není možno, ať na něj pamatují v modlitbách.

Dále promluvili o těch vznešených úkolech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda a o výsadách členů Apoštolátu. Povzbuzovali k hojně účasti při eucharistickém a unionistickém kongresu v Chicagu a zvali též do Československa ku nastávajícím slavnostem jubilejním sv. Václava v roce 1929. — Čas velmi rychle plynul, a když se přiblížila desátá hodina, jen neradi se všichni podrobili klášternímu pořádku. Byli bychom rádi poslouchali třeba do rána! — Téhož dne, brzy po příjezdu, navštívili také slovenského p. faráře dr. Št. Krasulu a některé krajany v okolí českého kostela bydlicí. Všude byli s radostí a nadšením uvítáni. Ve čtvrtek nato vyřídili nutné záležitosti, ohlásili se u zástupce Československa, ctp. Nováka, který je velmi přívětivě přijal a poctil ještě i soukromou návštěvou ve fáře, z čehož byli velmi potěšeni. Též od zástupce pana kardinála Patrika Hayese, který churavěl, byli velmi vldně přijati.

Od polského konsulátu obdrželi pozvání k pohřbu pana arcibiskupa Cieplaka, kteréhož se účastnili. Pohoštění byli hlavně u vedl důstojných otců redemptoristů a pak v rodinách pana Antonína Charváta, pana Fr. Doubka a paní B. Postavové. Protože povinnost jejich poslání jim nedovolovalo dlouho se v New Yorku zdržovat, odejeli již v pátek večer, dne 26. února, do Clevelandu, O. Slíbili však, že na jaře přijedou na delší čas do New Yorku k uvítání těch vzácných hostí, které do Ameriky očekáváme, čímž loučení poněkud ulehčeno.

Záleží teď na nás, aby shledání bylo opravdu radostné, bychom všichni horlivě pracovali pro ty vznešené úkoly Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda o spojení Slovanů v jedné svaté katolické církvi a dokázali takto, že cesta jejich do Ameriky nebyla nadarmo.

Národ náš velmi rád napodobuje cizí zvyky a hlavně naši svobodomyslní krajané rádi se řídí dle francouzských revolucionářů a nevěrců. Avšak i pro nás katolíky má Francie vzácné příklady k následování. Právě minulého roku 8 mučedníků prohlášeno bylo za blahoslovené, kteří, opustivše svou vlast, položili životy své za víru svatou v nejběžnějších mukách a právě zde v Americe. A jeden z nich bydlel i v našem městě New Yorku. A už ta, všem tak

milá „Květina Ježíšova“, která celý svět plní obdivem, nezasluhuje si následování? Svatým se může stát každý, kdo opravdu chce.

Skrze Apoštolát sv. Cyrila a Metoda dává nám Pán Bůh sám vzácnou a zvláštní příležitost, které nám jiní národové závidějí, a proto hledme použít této zvláštní příležitosti k svému i jiných posvěcení. Těžme z hříven Pánem Bohem nám svěřených a ukažme světu, že jako v minulosti i ještě dosud v našem národě žijí hrdinné a nadšené duše, které hotovy jsou přinést každou oběť z lásky k Bohu a rozšíření království jeho na zemi. Pro Boha nemůže žádná oběť býti velká nebo těžká.

Všechno od Pána Boha jsme přijali a On má právo nám vše opět vzít, ale přece ponechává nám svobodnou vůli, abychom sami se rozhodli a obětovali Mu z toho, co Jemu vlastně patří a ještě nám za to věčnou odměnu slibuje! Není-liž to zvláštní řízení Boží Prozřetelnosti, že k světovému kongresu eucharistickému připojen bude kongres unionistický? Jako by božský Spasitel, skrytý ve velebné Svátosti, sám dal na jevo, že tak nejlépe Jej uctíme, když nejen sami přijdeme, ale přivedeme i ty, které rozkol odtrhl, a budeme s nimi i za ně prosit jeho láskyplné Srdce, aby všichni jedno byli. By velebná Svátost byla uctívána i tam, kde dosud byla zanedbávána, ano i neznáma.

„Rozkoš má jest býti mezi syny lidskými,“ tak volá náš milý Spasitel ukrytý ve velebné Svátosti. A pak: „Pojďte ke mě všichni, kteří obtíženi jste a pracujete, a já občerstvím vás.“

Abyste všichni jedno byli, toť hlavním úkolem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, plnit toto přání Ježíše Krista samého a přivést všechny, kteří obtíženi, hladoví, touží po občerstvení, ale sami neznají cesty, která k němu vede. Aby tato cesta mohla býti upravena a otevřena všem, konati se bude unionistický kongres a právě náš národ k tomu zvolen, aby před celým světem ukázal, jak dlouho již za tím nejvyšším cílem pracoval.

Zdaž nalezl by se katolík a Slovan, který by zůstal lhostejným a nechopil by se s nadšením každé příležitosti, též nějakým způsobem se uplatnit v zájmu úkolů apoštolátních? A těch příležitostí skýtá Apoštolát sv. Cyrila a Metoda v každém stavu a povolání. Můžeme každý něco konat k uskutečnění úkolů Apoštolátu a hlavně modlitbou. Neváhejme tedy plnit přání našeho božského Spasitele Ježíše Krista, který denně se obětuje za nás a všechny. Mdi vůbec svému nebeskému Otci, a spojme též své oběti s touto nejsvětější obětí, s prosbou o jednotu církve svaté. Kterí jsou již členy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, ať se snaží získati jiné, a kteří o tom ještě nevědí, ať se snaží, aby se jim dostalo poučení a stali se také členy. Za tím účelem přijeli sem naši milí dpp. delegáti Apoštolátu a nic je více nepotěší, než až opět zavítají mezi nás do New Yorku, jako když všechny uvidí v seznamu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda. — Kateřina Pištěkova.

Lužičtí Srbové

Vlastenecká čest.

Nás málo tak a tolik nebezpečí,
když vnější vrah i vnitřní do nás ryje —
kde meče brát a kdo nám záda skryje,
když tolik spi nás, tolik zmirá v křeči.

Srb v kamenech tkví, jímž se jemu vděčí,
a slzami už od dávna se myje —
co odpadlík jen válí se a tyje.
Ó, jaký konec v bědné této seči?

Když boje bouř se nejlítěji vzdává,
čest největší je přední býti stráží,
stát v hloučku, v kterém jeden za sto váží.

My hlouček jsme, jenž z dávna zbyl tu
v boji.
zde, vytrvati za krev, brázdu svoji —
toť, Srbi, čest, jež ke hvězdám až sahá!

Takto vřele mluví k nám lužický básník Jakub Bart-Čisinský ve své knize „Jásot a stesk“ (Wysk a stysk), nazývá své narůdek lužickosrbský „hlouček malý, jenž z dávna zbyl tu v boji“. O tomto hloučku nejmenších Slovanů, kteří si tak statečně hájí svou národní svébytnost v Německu, podáme dnes stručný článek.

Před námi rozkládá se slovanský kraj lužickosrbský, třebaš neveliký a hodně zmenšený vlnami germánskými, přece jen nedohledný! Lubij (Löbau), Mužakow (Muskau), Brklawa u Gubina, Luboraz (Liebrose), Lubin (Lübben), Wjetošow (Vetschau), Zly Komorov (Senftenberg), Kamjenc a Biskopicy (Bischfswerda). Toť přibližně zevnější koncová místa území buď úplně neb smíšené lužickosrbského území dříve mnohem rozsáhlejšího. Kraj zalesněný, svažující se do Pruska a do Lužice Dolní protkán je úrodnými poli i lučinami, tajícími v hloubi bohatá ložiska uhelná, svažován řekou Sprévou, která z Čech vzniká a z Horní Lužice do Chotěbuze přes Budyšin a Sprejcy pílí do Lužice Dolní, aby tu vytvořila nádherná Blota (Spreewald), jež okouzlí každého návštěvníka-Slovana i Neslovana. A vedle Sprévy, posílené mnoha drobnými přítoky, plyne Lužicí Laštrow přes Vojerecy (Hoyerswerda) do Zlyho Komorova a odtud stejně jako Správa do Labe a do Severního moře, kdežto Nisa spěchá do Odry a s ní do moře Baltického. Celé území je protkáno hojnými prameny a potoky, jež zúrodnují zem a protékají řadou rybníků a v dávné době i bažin, louží, od nichž snad i země dostala své jméno Lužice.

Díváme se na tento kraj a v duchu provázíme běh jeho řek, pospícháme s nimi z obilné a úrodné krajiny saské Horní Lužice do Horní Lužice pruské. A tu nás čekají najednou písčná rovina a borové lesy a překvapují svou jednotvárností, abychom byli pak

odměnění tím bohatšími krásami přírodními v Lužici Dolní, zejména v Blatech! Tu jest příroda bohatá, ale lid chudší, neboť rybářství a zelenářství jest hlavním zaměstnáním Dolnolužičana v té ohromné síti vodní. Jen třetina půdy tu náleží zemědělství.

Hlavním střediskem Hornolužičan jest město Budyšin. Navštívme toto staré slovanské město věžaté, s mnohými starobylými památkami, stavbami, hradem Ortenburgem i dvěma hřbitovy, na nichž Smoleř a Hórnik odpočívají navštívme Serbski dóm i lužické museum, prohlédneme si též památky bývalé české doby v Lužici. v Ortenburgu a pak chutě se dejme na pout Lužicí. Aspoň do Badwarja, aneb přes rodiště Zeljefovo Slonu Boršé namiřme do Khróscic, největší katolické vsi hornolužické, odtud do rodiště Hórnikova, Worklec, potom do rodiště Čišinského, Kukova i jeho posledního útulku ve Wotrowě, dále do Rožanta, lužické Czenstochowy, Ralbic, Konjec a přes „Delany“ pusťme se též do pruské Lužice Horní a do typické osady Slepého a projdeme mužakoskou „holou“ a potom obrátíme se rovně na Chotěbuz a do Blot, nádherných lužických Benátek. Všude tu uslyšíme slovanský hovor, všude tu uslyšíme slovanský zpěv. Tu teprve pochopíme, proč Hornolužičan se zanícením zpívá:

Rjana Lužica, sprawna, přecelna,
mojich serbskich wótcow kraj,
mojich zbóžnych sonow raj,
swjate su mi twoje hona.

Krásná Lužice, správná, přátelská,
mých srbských otců kraji,
mých šťastných snů ráji,
svaté jsou mi tvoje lány.

A Dolnolužičan k tomu připojuje svůj chvalozpěv na Blata:
Blatka lube, ja was znaju,
ja som zasej w serbském kraju,
žož su moje prijašele,

strusackow tak wjele!
Ja was witam, ředne póla,

ja ší witam, ředne gola,

tud je moje radosš huša,
wjasele ma duša.

Blotka milá, já vás znám,

já jsem zase v srbském kraji,
kde jsou moji přátelé,

kvítečků tak mnoho...
já vás vítám, krásná pole,
já tě vítám, krásná holo,
tu je moje radost větší,
veselí se duše.

A oba mohou svorně zpívatí slova své hymny „Hišše Serbstwo njezhubjene:

Serbow khwalbu, serbske slowa
přemóc njezkazy,
Sesrbstwo rozšěrja so znova
w krásnej Lužicy...

Chválu Srbstva, srbské slovo
násilí nezničí,
Srbstvo rozšírjuje se znova
v krásné Lužici...

Ano, krásná Lužice a slovanské slovo v ní se dnes mocně rozšiřuje a zaznívá!

V tomto území bydlí Srbové, kteří sami se jmenují Serbjo neb Serbja. Němci zase nazývají jich „Lausitzer Wenden“.

Z velikého kmene polabských Slovanů zůstalo tu jenom hrstka, hlouček malý, ani ne celých dvěstětisíc duší. Tento nepatrný národ, jenž za tak těžkých okolností dovedl si po všechna staletí zachovati oteckou mluvu, kroj i zvyky, jenž podnes se modlí a zpívá svým mateřským jazykem i nadále zachovává a hájí své národní obyčeje po slovanských předcích zděděné, jest rozdroben v řadu všelikých skupin a stále zápasí o svůj život národní. Srbové lužičtí jsou roztrženi jazykově na Hornolužičany a Dolnolužičany, nábožensky na katolíky a evangelíky, politicky jsou podáni republiky saské i pruské.

Po panování českém dostali se Lužičtí Srbové roku 1635 do moci saské a po roce 1815 z větší části do moci pruské. Tím samo o sobě mělo jim býti znemožněno nějaké společné úsilí o zachování národnosti.

Lužice je rozdělena do tří německých záborů: do saské Lužice Horní, pruské Lužice Horní a pruské Lužice Dolní! A uvažme ještě, že každá tato oblast rozdělena jest na jednotlivá hejtmanství nebo okresy, potom teprve pochopíme, jak těžký boj tu bojují nejmenší slovanští bratři.

Nynější území a počet Srbů lužických udati přesně nelze. Úředních statistik nelze bráti za podklad, neuvědomělost lidu, vliv německých velkostatkářů a nájemců statků, německých farářův, učitelův a všelijakých úředníků, vše to způsobilo, že mnoho Srbů lužických zapsáno jest za Němce neb aspoň Srbo-Němce. Výborná statistika dra Muky z let 1880 (pro D. L.) a 1884 (pro Horní L.)

i národopisná mapa jeho nyní již nemají úplné platnosti, poněvadž poměry od té doby se změnily. Podle Muky počátkem let osmdesátých šla hranice ryze srbského území takto: na západě od Žuric do Wětošcwa, Lédy směrem severním k sprévskému ramenu Mutnici, zde počíná hranice severní, která jde až ke vsi Šejnejdě, východní hranice jde odtud k jihu kolem Drejc k řece Nise k saské hranici (u Malečic), kolem Nosačic a Luchova k starému Lubiji, a jižní hranice přes Dažink—Tumicy k Žuricam. V tomto území srbském i srboněmeckém napočítl Muka celkem 166.057 Srbů lužických. Mimo vlast bylo dohromady 10.902, tedy všech Srbů lužických 176.969.

Lužických farních osad tehdy podle Muky bylo: v Horní Lužici saské 33 se 37 kostely a 410 vesnicemi, v pruské Horní Lužici 30 s 31 kostely a 161 vesnicemi, v Dolní Lužici pak 42 s 62 kostely a 192 vesnicemi, celkem tedy v srbské Lužici bylo 105 srbských osad se 130 kostely a 763 vesnicemi. Čísla úřední statistiky jsou vždy příliš nízká, i nemůžeme ani posledních výsledků úřední statistiky brát za obraz skutečných poměrů. Tolik však je také jisto, že Srbů lužických v posledních 40 letech ubylo.

Vyznáním jsou lužičtí Srbové z největší části evangelíci (evangelscy) a to luteráni (lutherscy). Dolnolužičané všichni. Menší část Srbů hornolužických hlásí se k vyznání římskokatolickému (katolsky, jak říkají si po lužicky). Muka napočítl katolických Srbů 11.933, se zřetelem na vzrůst obyvatelstva vůbec lze jejich nynější počet odhadnouti asi na 15—16.000. Katolíci obývají hlavně v Sasku, kde mají 8 farních osad: budyšínskou venkovskou osadu (s 10 přifařenými vesnicemi) radwolskou (6), zdžerjanskou (3), bačonskou (4 vsi), khrosčapanskou (24 vsi), ralbičanskou (9), wotrowskou (5 vsi) a njebjelčickou (3 vsi).

V Prusku jest jediná katolickosrbská osada kulovská, k níž patří 11 vsí a Srby v městě Kulově. Katolické území jest nejryzejší kraj srbský v saské Horní Lužici, což vyplývá i z úřední statistiky a názorně i z mapky statistického úřadu saského.

Jazyk lužickosrbský náleží ke skupině jazyků západoslovanských, celkem je bližší češtině než polštině. Dělí se ve dvě hlavní nářečí: v srbštinu hornolužickou (bližší češtině) a dolnolužickou (bližší polštině). Obě hlavní nářečí lužickosrbská rozpadají se v četná podřečí a různorečí. V hornolužické srbštině Jordan a Smoleř rozeznávali 4 dialekty: budyšínský, lubijský, kamenecký (čili katolský) a holanský (hola, něm. Heide, jest holé písečné, pusté místo). Kromě toho Smoleř uváděl ještě dialekt pomezny a Pful vojerecký. Podrobně všechny dialekty studoval Muka, podle něho rozpadá se hornolužická srbština ve 3 dialekty, a každý má tři odstíny: 1. vychodní, 2. střední čili budyšínský, který stal se základem nynější spisovné hornolužičtiny, a 3. dialekt západní neb kamenecký.

V dolnolužické srbštině Muka rozeznává dva hlavní dialekty: 1. Chotěbuzsko-hradecký (Grodtk), který se stal spisovným. 2. Lub-

ňovsko-lubinský čili blatský dialekt, jímž se mluví v Blotech dolnolůžických. Od češtiny rozeznává se horno- i dolnolůžičtina větším počtem měkkých souhlásek, nemá dlouhých samohlásek a užívá ještě dual (dvojotné číslo) ve všech formách sklonění i časování. Jako ukázkou jazyka, (a to nynější spisovné řeči) podáváme tu:

Pokračování.

Dopis z Afriky

Drazí američtí krajané a moji dobrodinci! Přemilý příteli, pane redaktore!

Musím opět si sednout a psát, jinak budete si myslet, že jsem se v té černé Africe ztratil. Možné by to zde bylo, jest ta Afrika hodně rzsáhlá, a zde na hranicích pouště Kalahari by se člověk snadno ztratil a žízni zahynul.

Jak jsem se Vám, milý příteli, v posledním dopise zmínil, stalo se mi neštěstí, málem bych byl přišel o levou ruku. Dík andělu strážnému a moji duchapřítomnosti, stálo mne to jenom dva prsty, ukazováček a prostřední prst. Ukazováček ujde, ten se ještě narovnal, ale prostřední prst zůstane asi navždy chromým. Nějaký čas byl jsem zoufalým, poněvadž jsem si myslel, že mi lékař prsty odejme, a byl by též asi konec s mým povoláním. Bohu díky mi prsty zůstaly, a s nimi i naděje v budoucnost.

Od začátku prosince máme zde taková vedra, že nemůžeme ani dýchat. Celý čas jest průměrná teplota ve stínu 105— 112 stupňů; hezké to teploučko! Mnozí by si v Čechách a též u Vás při takovém teploučku v tomto zimním čase libovali, a my zase bychom si oddechli, kdyby tak trochu toho chladna jste nám sem zaslali. Bohužel to nejde, a tedy musíme zde ta horka vydržet, i když se při tom potíme až se skoro v potu koupáme.

Největší vedro bylo minulou sobotu, dne 16. ledna, kdy stoupla rtuť na 113! Ta nešťastná 13! Právě v tom vedru jsem jel na oslu do Kalkfontein, bych v neděli sloužil mši svatou, neboť každou třetí neděli v měsíci jsou v Kalkfontein bohoslužby. Cestou jsem musel občas s osla slézt a za sebou táhnout, bylo mu příliš horko a byl též vedrem unaven. Tak to šlo až do Kalkfontein. Celý opálen a žízniv jsem přišel na místo. Potřeboval jsem skoro 6 hodin, nežli jsem já osla a osel mne do Kalkfontein dovlekl. Maso, které mi ctihodná sestra zabalila do torby, dostalo trochu úpalu slunečního, a místo aby se v tom horku uvařilo, pořádně zasmrádlo, takže jsem se musel s kouskem suchého chleba a s černou kávou spokojit. Jsem panu hoteliérovi v Kalkfonteinu E. Kastrup-ovi díkem zavázán, že se v neděli nade mnou smíloval a bezplatně mne ve svém hotelu nasytil, a k tomu láhev čerstvého piva daroval; jinak bych se musel jíti někam napást, ale zde bych toho mnoho nepopadl. V sobotu jsem zpovídal až do půl 12. hod. v noci.

Letos jsme měli vánoce horké! Celý týden pražilo slunce nemilosrdně, a k tomu zavládlo úplné bezvětří, takže jsem o půlnoci mši svatě všechna roucha propotil. Při druhé mši svatě jsem již onemocněl mdlobou. A nebylo též divu! Na Štědrý večer jsem seděl ve zповědnici od 5. hod. odpoledne až do 11. hod. v noci, a skoro celý den ničeho nepojedl, neboť v tom horku jsem ani chuti k jídlu neměl.

Na sv. Štěpána jsem pokřtil 9 dospělých černochů, zase plno práce, starostí a někdy i trařpot. V sobotu byly moje nervy tak rozrušeny, že už jsem toužil po odpočinku a aby šlo zase vše ve starém pořádku.

Na sv. Tři krále jsem byl volán k těžce nemocné Hottentotce do Gorechas, vesnička to asi 10 km na sever od Gabis. Měl jsem s sebou vzít též Nejsvětější. Bohužel, neměl jsem žádného koně ani osla poruce, musel jsem tedy v tom největším parnu ve 2 hod. odpoledne per pedes apostolorum (pěšky). Hottentotku jsem aspoň získal pro nebe; ještě za mé přítomnosti zemřela. Moje námaha byla přece odměněna.

Jsem větším dílem jenom na cestách, v káře, na oslu neb koni a častěji chodím daleko někdy pěšky.

Čtrnáct dní před vánocemi jsem byl zaopatřovat v Uibib, asi 24 km severovýchodně od Gabis, též hottentotskou ženu. Šel jsem pozdě v noci a hodně rychle, neboť jsem se bál, aby mi nemocná neodešla na onen svět bez svatých svátostí. Přišel jsem včas, ale unaven, že jsem sotva stál na nohou. Po vykonaných svatých obřadech jsem poslal sluhu, aby nám u některé rodiny půjčili 2 osly, bych nemusel zase pískem a kamením domů. Bylo to zrovna se soboty na neděli, a tu jsem musil býti doma, bych sloužil aspoň mši svatou. Mezitím, co sluha hledal nějaké osly, zavrtal jsem se v malém řečišti do písku a usnul. Můj sluha mne vzbudil, ale přišel bez oslů, musel jsem proto domů pěšky. Sotva jsem své nohy za sebou vlekl. Po východu slunce jsem se dotáhl domů, a jak jsem byl oblečen, tak jsem sebou hodil na postel a usnul. Aspoň dvě hodiny jsem si odpočinul a nato sloužil mši svatou.

Někdy jest ten život misiónářský velice těžký, ale musím vždy znovu začít.

Dne 19. ledna.

Milý příteli! Myslel jsem, že včera dopis ukončím, abych ho mohl rychle odeslat, ale nebylo to možno. Přišel hoch z Wortel, abych se dostavil ihned k těžce nemocné ženě, měla komplikace při maličkém, které jsem pokřtil. Vrátil jsem se koňmo dnes ráno ve 3 hodiny. Jsem unaven, že sotva sedím. Spal jsem malé 2 hod.

Zítřka se budu muset podívat opět k oné ženě, zda se její stav nezhoršil.

Mám zde teď 32 dětí, které živím u misie. Nieuwefontein jsem musel k vůli šíkanám stran Burů opustit, aby moje dvouletá práce nebyla nadarmo, vzal jsem děti k misii. Tím mi přibýlo starostí o výživu a též o trochu šatstva; trpím nedostatkem ve všem. Chci

teď začítí novou vedlejší stanici ve Wortel. Jest tam hodně lidí, dosud veliké procento pohanů, tím opět získám pevnou posíci v rezervátě proti protestantskému misionáři, který proti mně zuří, že se tomu musím divit. Zdá se, že celé jejich náboženství záleží jenom ve šfavnatých nadávkách proti nám katolickým misionářům. Není divu; zakladatel nebyl lepší.

Doufám, že při tomto těžkém podniku mi američtí krajané laskavě opět finančně pomohou. Milí čtenáři a dobrodinci mi musí laskavě odpustit, že častěji nepíši do tohoto milého „Hlasu“, na který vždy s toužebností čekám. Času mám málo, a když mám nějakou chvílku volnou, tu si rád odpočinu od té práce, nebo se věnuji studiu lidu, mezi kterým působím; to jest též nutno, aby kněz znal život sobě svěřených ne povrchně, ale důkladně.

Mám zase hodně katechumenů; všechno je tak roztroušené, a tu musím býti stále na cestách. Jest to vskutku zajímavé. V Čechách odhazují tu naši svatou víru, jako se odhodí starý, nepotřebný šat, zde zase církev svatá každým časem se obohacuje o nové děti, které mají k ní lásku a oddanost.

Nesmíte myslet, že ten černoch jest snad hloupým, ten má správný úsudek a k tomu zdravý, takže se musí misionář hodně namáhat, aby ty duše, zabředlé v hrubém pohanství, získal. Jsou to obyčejně jeho oběti a láska, které vše získávají. Bez těchto by misionář ničeho nedocílil. Ten lid musí vidět, že jest od něko ho milován, a dle oběti soudí, že to, co jim kněz, jejich učitel a otec, káže, jest též pravdou. Jak mi řekl jeden starý Hottentot: „Otče vy jste našim Bohem na zemi!“ Nechtěl tím říci, že jsem sám Bohem, nýbrž že to, co pro ten lid konám, není ode mne, nýbrž od Boha.

Většinu z udaných křtěnců jsem už pokřtil. Zbývá mi jenom 6 jmen. V příštím dopise vypíši všechna jména, na něž jsem dle přání dobrodinců pohanské děti pokřtil.

Nehoršete se na mne, příteli milý, že jsem Vás tak dlouho nechal v nejistotě, a Vám k vašim redaktorským a spisovatelským starostem a pracím ještě starost o mne učinil. Jak pak jest to s vaším zdravím? Modlíme se denně za Vás a všechny milé dobrodince. Při každé mši svaté vzpomenu Vás při „Memento vivorum“ a vaší obtížné práce. Kéž Vám Pán Bůh vaše zničené zdraví zase vrátí, byste ještě pokračoval ve své povzbuzující práci, perem burcoval ospalé a líknavé katolíky a sílil dobré. Za vaší lásku a obětavost Vám vyjadřuji své upřímné „Zaplat' Bůh!“

Zdravím Vás, jakož i vdp. C. A. Blehu, kmocháčka Vávru a všechny americké krajany. Můj upřímný pozdrav vaší paní matince a sl. sestře a vašim pp. bratrům, zvláště dštp. Václavu. Zůstávám váš oddaný P. Václav Rehoř.

Proslov

dra M. Krubana na orelské akademii na počest šedesátin arcib. dra L. Prečana.

Shromáždujeme se v tomto středisku našeho národního života, v budově, která má pro vývoj našeho národního a kulturního života na celé severo-východní Moravě historický význam, k srdečné rodinné slavnosti. Jsme syny a dcerami svého národa. Jsme však také členy velké rodiny, která se rozprostírá tak daleko a široko, kam až sahá okrese země. Jsme katolíky. Zítra pak dovrší náš velepastýř biskup katolické církve a věrný syn národa 60. rok svého věku.

Shodou okolností připadá předvečer narozenin našeho velepastýře na den, kdy československá republika vzpomíná 76. narozenin svého representanta, své hlavy a prvního presidenta Tomáše G. Masaryka. Vzpomněli jsme na význam tohoto dne ráno v chrámu Páně. Dobře známe své povinnosti k hlavě naší republiky a víme, čím jsme povinni svému presidentovi. Proto neoslavujeme slovy, která by zanechávala trpkost v nitrech a duších druhých spoluobčanů a neoslavujeme vtíravým způsobem, který neslučuje, ale spíše ještě dovede rozšiřovat propast mezi těmi, kdož jsou povoláni v přední řadě, aby tento náš z bouří světové války zrozený stát chránili, bránili, udržovali a budoucím zvelebený odevzdali.

A těmi, kdož mají tuto svatou povinnost, jichž jest to historickým Prozřetelností uloženým posláním, jest celý český a slovenský národ ve všech vrstvách a třídách bez rozdílu. Kéž jsou si toho velkého a odpovědného úkolu také všichni synové a dcery národa vědomi! Proto také vedle modlitby v chrámu za ochranu a pomoc Boží jest a zůstává hlavním naším úkolem: plnit věrně veškeré občanské povinnosti, chránit právo, hájit spravedlnost a pravou svobodu, udržovat klid a pořádek, ctít autoritu a zvláště pak zabráňovat a nedopouštět, aby pevný a jediný základ veškeré autority a moudrosti, autorita Boží, nebyla dále systematicky podkopávána a ničena, a konečně věnovat se činorodé práci ve všech oborech a pěstovat moudrou hospodárnost, aby se zase stala národní ctností. A proto ani při dnešní slavnosti nechceme a nebudeme plýtvati lichotivými slovy, spíše chceme si uvědomit význam dne a pak i povinnosti, jaké máme k svému biskupovi.

Vzpomínám na poslední prosincovou neděli v roce 1923. Tenkrát jsme byli účastni ve velechrámu svatého Václava slavnosti svěcení našeho velepastýře na hodnost biskupa. Hluboce dojímaly symbolické, krásné obřady a ve chvíli, když vložena byla kniha evangelíí na bedra a šíjí svěceného, živě jsem pocítil, jak svatě sice, ale přetěžké břímě ukládá se našemu velepastýři, jak nesmírnou přejímá odpovědnost a jak mu bude vedle Boží pomoci potřeba i pomoci nás všech jeho diecésanů.

Dva roky biskupského úřadu jeho teprve uplynuly, ale už vidí-

me zřetelně obrysy jeho práce, jeho snah a jeho apoštolské činnosti a máme také hojné příležitosti, abychom spravedlivě dovedli ocenit tu tíži odpovědného jeho úřadu.

V dobách velmi neklidných převzal vládu a úřad z rukou unaveného poutníka, kterého odvolal Pán, z rukou nezapomenutelného našeho Antonína Cyrila Stojana svaté paměti, s nímž už po tři roky předtím snášel břímě dne i horka, a vidíme, že je ostražitým strážcem vinice slovanského apoštola svatého Metoděje a brání, aby nepřátelé se všech stran se hluknuvši tuto svatou vinici nerozvrátili a nezničili nejen ke zkáze nesmrtelných duší jemu svěřených, ale i k nenahraditelné škodě národa a jeho kultury i charakteru, ale i jeho svobody a lepší budoucnosti.

Jenáboženským vůdcem věřícího lidu v dobách těžkých a rozvrat, který po skončené válce zachvacoval všechny národy a státy, všechny stavy a instituce a u nás zvláště nezastavil se ani před chrámy a školami a katolickými farami a jehož první prudké nárazy zachycoval a svojí velkou lidskou osobností odrážel šlechtný jeho předchůdce, tento rozvrat díky jeho moudré a prozíravé činnosti se zastavil a konsolidace i v náboženském životě se upevňuje.

Vidíme, že náš velepastýř nejen hájí a brání odkaz víry a mravů, ale i staví dále na budově náboženského života u nás. Pozorujeme dobře, že vedle správy rozsáhlé diecése, vedle apoštolské činnosti biskupské neuzavírá se před činností jinou, především charitativní, ale i sociální a kulturní. Zvláště hluboký smysl a porozumění jeví pro umění a jeho poklady a pro vědecké práce.

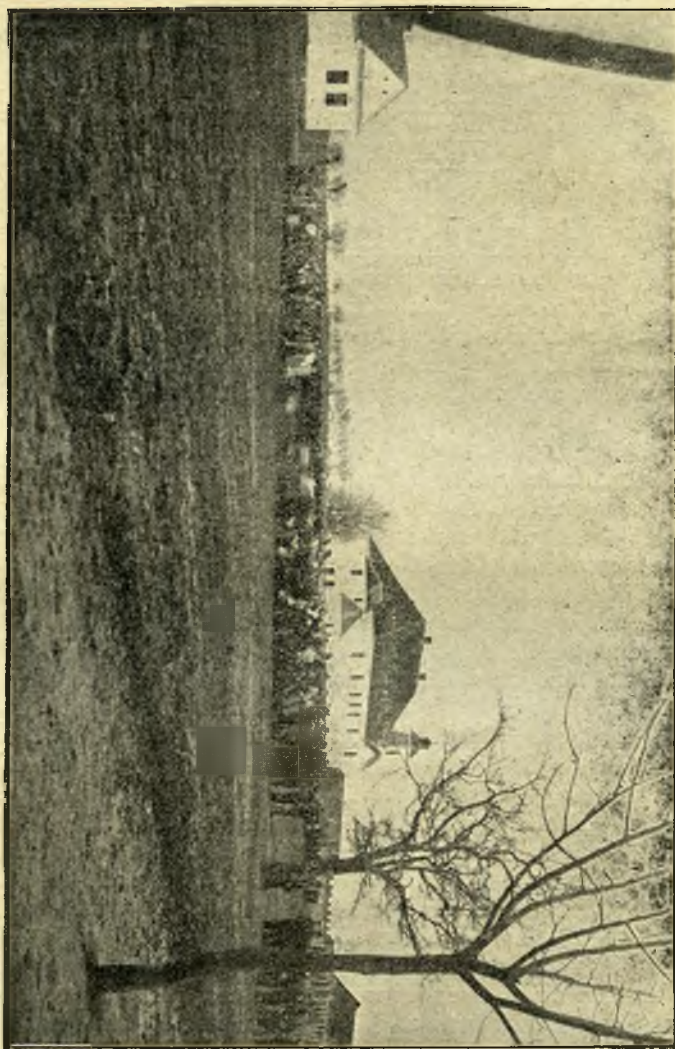
Naš velepastýř především však pochopil a chápe své velké, přímo historické poslání: Býti apoštolem a vykonavatelem ideje cyrilometodějské, ideje unionismu.

A tu vzpomínám na významná slova, která v den svěcení pronesl k němu zástupce svatého Otce nuncius Marmaggi. Pravil, navázav na slova, že svatý Otec obdivuhodně se postaral o dobro diecése olomucké, když právě dra Prečana v její čelo postavil, tato slova: „Zdá se, že v této dějinné chvíli Prozřetelnost Boží svěřuje zdatnosti a ukázněnosti katolického lidu v tomto státě počiny významu neobyčejného. Snad od Boha bylo právě této arcidiecési dáno, aby odděleným bratřím našim, zejména na Východě, jistě nešťastným, ale vroucně milovaným, kteří do lůna církve mají nazpět býti přivedeni, ona v první řadě pomáhala a zvala je, nabízejíc jim svou pravici. Ovšem v plnění tohoto úkolů, kterého jste se s takovým zápalem a použitím všech prostředků za naprostého souhlasu celého katolického světa podjali, nesmíte kolísati ani nemůžete se dáti zmásti. Jest to posvátný odkaz svatého muže, tvého předchůdce Antonína Cyrila Stojana. Tento velkolepý duch, který bere nebeskou odměnu a nesmrtelnou korunu za své práce, zde široce založené, jako nerozlučný druh stůj milostivě při tobě a při nás všech.“

To jsou zajisté slova historického významu a ukazují před ce-

lým světem zvláštní posláni naší diecése a našeho biskupa, ale i především naší cyrilometodějské Moravy a celé československé republiky a národa. Nemůžeme si zajisté nic vroucněji přát, než aby toto posláni republiky naší: Býti kulturním mostem mezi Zá-

Šid. (Jugoslavie). Procesi s misionářským křížem.

padem a Východem bylo na všech místech u nás plně pochopeno a stalo se vůdčí ideou našeho státu. Arcibiskup Prečan je pochopil v plné míře a je důsledným a cílevědomým pokračovatelem v díle Stojanově, „svého nerozlučného druhu“. O tom svědčí veškeré jeho práce, o tom svědectví vydává velký poslední unionistický

sjezd na Velehradě, který k tomuto nám tak posvátnému místu obrátil pozornost celého světa. O tom svědčí sjezd v Lublani a unionistické snahy tam propagované za osobní účasti našeho velepastýře a o tom svědčí chystaná cesta na eucharistický sjezd v Americe, kde otázce unionistické věnována má být zvláštní pozornost. Konečně o tom svědectví vydává také živý vědecký ruch, který pod patronací našeho velepastýře zavládl a se šíří.

Našeho arcibiskupa dra Prečana výstižně charakterisuje znak, který si zvolil. Na jedné straně erbu jest svatý Václav, na druhé straně v modrém poli tři zlaté pšeničné klasy. Toť vyznání věrnosti ke katolicismu, ale i k národu, jehož patronem světec jest, a k státotvorné myšlence, jejímž jest symbolem. Na druhé straně jest to projev věrnosti a lásky k té naší hanácké půdě, na které se zrodil.

Kniha životní práce biskupské dra Prečana leží před námi otevřena. Teprve začátek je popsán, ale už vidíme, jaké jsou ty životní plány a cíle. Aby mohla být dalším obsahem bohatou, k tomu je třeba především pomoci a ochrany Boží.

Prosíme proto Pána Boha jeho slovy z prvního pastýřského listu, aby mu „Ježíš, který jej povolal, dal také tolik síly, aby v křížích a trampotách, jímž se nevyhne, trpělivě vytrval“. Doufáme a věříme, že se tak stane!

V druhé řadě potřebuje však náš jubilant i našeho přispění. To mu zde v této chvíli slavně slibujeme. Každý dle své možnosti a dle hřivny mu svěřené.

Slibujeme přispění a pomoc modlitbou, věrným plněním povinností, a když bude třeba a on nás zavolá, také obětmi a vytrvalou prací nám uloženou. Nechceme a nebudeme kolísati a bohdá nedáme se také nikdy, ničím a nikým zmásti. Z Týnce, kde stála pod starostlivou péčí dobré matičky, na niž vděčně a se slzami v očích vždy vzpomíná, jeho kolébka, do Olomouce, kde stojí biskupský stolec, věru není daleko a přece leží mezi nimi daleký, dlouhý kus bohaté životní cesty.

Kéž Pán Bůh zachová našeho arcibiskupa Leopolda mnohá ještě leta na stolci svatého Metoděje, aby na životní cestě došel vytčeného cíle, kéž ho zachová jako strážce cyrilometodějské víry k ozdobě římskokatolické církve, k prospěchu Moravy a k užtku a slávě národa a našeho státu!

Zalétáme v duchu a v mysli na nedaleké biskupské náměstí pod krov starobylé residence olomuckých biskupů a skládající hold našemu vzácnému jubilantovi, děkujeme jemu za všechnu posud vykonanou práci tím naším srdečným moravským „Pán Bůh zaplať“ a s přáním stálého a pevného zdraví voláme z té duše a z toho srdce upřímné „Sláva“.

Mír Kristův v království Kristově

Přeložil P. L. V.

Jakmile tedy budou obce a státy pokládati za svatou a vznešenou povinnost) poslouchati jak v domácích, tak v zevnějších záležitostech nauk a předpisů Ježíše Krista, tehdy zavládne u nich konečně mír, budou si jak náleží vespo-
lek důvěřovati, a vzniknouli nějaké rozpory, v pokoji je odkládí.

Všecky dosavadní pokusy v tom směru, a to právě ve věcech, o něž dochází mezi národy k velmi trpkým sporům, neměly vůbec zřadu nebo jen nepatrný.

To tím, že není lidského zřízení, které by dalo všem národům jakýsi kodex obecných práv, vhodný pro tuto dobu. Něco takového, jako mělo ve středověku ono pravé společenství národů, totiž svaz křesťanských států. Třebas v něm bývalo ve skutečnosti dosti často právo porušováno, přece zůstávalo jako takové čímsi svatým a bylo bezpečným pravidlem, podle něhož se národové soudili.

Jest však takové božské zřízení, které může uchovati v posvátnosti právo národů; zřízení totiž vztahující se na všechny národy a nad všechny národy povýšené, obdařené největší mocí a úctyhodné pro plnost učitelského úřadu: církev Kristova, která jediná se jeví schopnou tak velikého úkolu, jednak z Božího příkazu, svou povahou a zřízením, jednak také svou starobylostí vznešeností, které nejen bouře válečné nezničily, nýbrž ji ještě podivuhodně zvelebily.

Jest tudíž viděti, že mír v pravém slova smyslu, totiž nejžádoucnější mír Kristův, nemůže nastati, leč tehdy, když všichni věrně se budou držeti Kristova učení, příkázání a příkladu v životě soukromém i veřejném; a když takto bude správně zřízena lidská společnost, pak bude církev, plníc svůj božský úkol, hájiti všelikých práv Boha samého vzhledem k jednotlivcům i k lidské společnosti.

V tom jest obsaženo, co stručně nazýváme *královstvím Kristovým*. Neboť Ježíš Kristus kraluje v myslích jednotlivců svou naukou, v srdcích panuje láskou a ve všem lidském životě kraluje tím, že jest zachováván jeho zákon a následováno jeho vzoru. Kraluje také v rodině, neboť ona povstává svátostí křesťanského manželství a jako věc posvátná nedotknutelně trvá; v ní vyjadřuje moc rodičů otcovství Boha, od něhož ona má původ i jméno;¹ v rodině napodobí dítky poslušnost pacholíka Ježíše a všecek způsob života má býti jakoby odleskem svaté rodiny nazaretské. Kraluje konečně Pán Ježíš ve státě, v němž se Bohu dostává nejvyšších poct, když se od Boha odvozují původ i práva autority, aby nechýběla ani norma rozkazování, ani povinnost a důstojenství, na jakém byla zřízena od samého svého zakladatele, totiž jako dokonalá společnost, učitelka a vůdkyně ostatních spo-

¹ Efes, III, 15.

lečnosti; ne že by pravomoc ostatních zmenšovala, jesti každá ve svém řádu zákonitá, nýbrž je náležitě zdokonaluje, jako milost zdokonaluje přirozenost. Proto bývají všem státy lidem mocnou podporou k dosažení nejvyššího cíle, kterýžto jest věčná blaženost, a spolu bezpečněji vedou občany k blahobytu i v tomto smrtelném životě.

Z toho jest patrné, že není míru Kristova, leč v království Kristově, nám pak se nelze účinněji snažiti o upevnění míru, než obnovíme-li království Kristovo.

Pius X., který usiloval vše znovuvybudovat v Kristu, jakoby z Božího vnuknutí připravoval díla zjednání pokoje, což pak bylo snahou Benedikta XV. A My, přičiníme se spolu o to, čeho oba Naši předchůdci dosáhnouti se předsevzali, budeme usilovati co nejvíce, abyhom hledali pokoj Kristův v království Kristově, zcela důvěřující v milostivého Boha, který Nám přislíbil svou ustavičnou pomoc, když Nám světoval nejvyšší moc.

Očekávajíc k tomuto úkolu pomoci všech dobře smýšlejících, vyzýváme především vás, ctihodní bratři, které povolal sám Kristus, jenž vůdce a naše hlava, jenž nám svěřil starost o veškerostáde své, abyste měli věru nejvýznačnější podíl s Námí; vás zajisté, kteří jste od Ducha svatého ustanoveni, a byste spravovali církev Boží,¹ vás, jež zvláště vyznamenal službou míru, kteří na místě Kristově konáte poselství,² jste účastníci jeho božského učitelského úřadu a rozdávatel tajemství,³ které proto nazval solí země a světlem světa,⁴ učitele a otce křesťanských národů, kteří jste vzorem stádu z té duše⁵ a velikými také budete nazýváni v království nebeském;⁶ konečně vás všechny, jimiž jako důležitými údy a zlatými svazy spojeno a svázáno trvá celé tělo Kristovo,⁷ totiž církev zbudovaná na pevné skále.

Ale vynikající vaší horlivosti přibude nový úkol. Když byste se k slavení římského eucharistického sjezdu a výročí posvátné kongregace k šíření víry, o nichž jsme se zmínili na počátku tohoto listu, přečetně sešli ze všech končin světa do požehnaného města k hrobům svatých apoštolů, tu Nám to převzácné shromáždění pastýřů, počtem i autoritou vynikající, vnutilo myšlenku, abychom svým časem svolali do tohoto města, které jest hlavou katolického světa, podobné slavné shromáždění, jež by zuboženému stavu, jaký nastal po takovém ořesu lidské společnosti, přineslo včas toužený lék. Naději pak na šťastný úspěch tohoto záměru zvyšuje blížící se milostivé léto.

Než dosud váháme s úmyslem pokračovati v přítomné době v onom všeobecném sněmu, který zahájil, jak se z mládí pamatujeme, přesvatý velekněz Pius IX., ale jen část jeho, třebaš pře-

¹ Sk, ap. XX, 28.

² III. Kor. V, 18, 20.

³ I. Kor. IV, 1.

⁴ Mt V, 13, 14.

⁵ I. Petr. V, 3.

⁶ Mt V, 19.

velikého významu, uskutečnil. Činíme tak zajisté jenom proto, že očekáváme, jako onen přelátný vůdce izraelský, prodlévající neustále na modlitbách, až Nám dobrý a milostivý Bůh jasněji ukáže úradek své vůle.¹

Zatím vak, ačkoliv předobře víme, že netřeba vaší píce a horlivosti pobádati, spíše vysloviti nejzaslouženější pochvalu, přece Nás vybízí a přímo pohání vědomí Našeho apoštolského úřadu a otcovské povinnosti vůči všem, abychom zanícené už snahy vás všech novými plaménky jaksi rozohňovali, byste se najisto den ze dne s horlivější péčí věnovali správě té části stádcce Páně, které se komu dostalo.

Vždyť, jak mnoho vznešených a jak příhodných věcí bylo moudře vymyšleno mezi duchovenstvem a po všem věřícím lidu na popud Našich předchůdců a váš, kolik bylo šťastně podniknuto a užitečně vykonáno, nebo podle poměrů a okolností velmi chvalitebně vyřízeno, zvěděli jsme jednak z veřejné pověsti, šířené i spisy a jinými vynikajícími zjevy potvrzované, jednak ze soukromých zpráv, které jeden každý z vás a mnozí jiní nám přinášeli; začez vzdáváme nesmrtelnému Bohu co největší díky. Zvláště však pozorujeme, že bylo mnoho velmi prozřetelně podniknuto ke vzdělání duší zdravými naukami, nebo aby prospěly v čnostech a ve svatosti; podobně byly založeny spolky kleriků a laiků, nebo jak říkají zbožná sdružení k vydržování a konání svatých výprav mezi nevěřící, aby tak vzrůstalo království Krista Boha a barbarským národům se dostalo blaha časného i věčného. Dále vidíme družiny jinochů, jež Hostou počtem i neobyčejnou úctou k blahoslavené Panně, a zvláště k posvátné Eucharistii, s úctou tou spojující chválihodnou víru, čistotu a vespolnou bratrskou blahovůli. Konečně jiné spolky mužů a žen, hlavně eucharistické, které pečují o časté a slavnostní projevy úcty k velebné Svátosti a starají se také o pořádání okázalých průvodů po ulicích měst; svolávají hojně navštěvované sjezdy, na něž se scházejí davy lidu z okolí, anebo množství jiných soukmenovců, nebo i delegáti skoro všech cizích národů; tito pak všichni jsou podivuhodně v jedno spojováni věrou, úctou a modlitbou, a společně okoušejí nebeských dober.

Této úctě také přičítáme, že jest mnohem více než dříve rozšířen duch svatého apoštolátu, totiž ona horoucí snaha dosáhnouti nejprve vytrvalými prosbami a vzorným životem, potom dobrým slovem a užitečnými spisy a ještě jinými účinnými skutky lásky toho, aby Božské Srdce Krista Krále bylo opět jak jednotlivci, tak v rodině a ve státě, náležitě milováno a ctěno, a aby vládlo. Sem náleží také dobrý boj a zápas jakoby o oltáře a krby, který třeba na různé strany bojovati za práva společnosti náboženské i domácí, církve a rodiny, jež pochází od Boha a z přirozenosti, a zvláště za výchovu dětí. Sem náleží konečně souhrn, nebo-li soubor všech oněch podniků, poradních sborů a spisů, kte-

¹ Efes, IV, 15, 16.

ré jsou známy pode jménem *Nám velmi milé katolické činnosti*.

To vše tedy, a mnoho jiného takového, čehož vzpomínati by dlouho trvalo, nejen třeba pevně podržeti, nýbrž den ze dne horlivěji šířiti a nově doplňovati, jak toho stav věcí i lidí vyžaduje. Snad se budou zdáti tyto věci obtížnými a pro pastýře i věřící stádce namáhavými; jsou však beze vší pochyby nezbytny a tkví ve význačných povinnostech svatého úřadu pastýřského a ve způsobu křesťanského života. Z těchž důvodů jest patrno, a věru mnohem jasněji, než lze vylíčiti, jak úzce jest to všecko spjato a spojeno s onou toužebně žádanou obnovou království Kristova, s křesťanským pokojem a smírem, jež jsou jen tomuto království vlastní: *mír Křistův v království Kristově*.

Přejeme si, ctihodní bratři, povězte svým kněžím, že my, kteří jsme svědky, a ještě do nedávna jsme byli druhý a účastníky tolika neúnavných prací pro stádce Kristovo, vždy jsme vysoko cenili a ceníme jejich velkodušnost, s kterou snášejí útrapy, i jejich příčinnivost ve vyhledávání stále nových předků, jak čeliti novým potřebám, jež přináší změna doby. Čím ochotněji a úžeji pak se přimknou svatým životem a úplnou poslušností ke svým pastýřům, vůdcům a učitelům jako ke Kristu samému, tím úžeji budou s námi spojeni svazkem jednoty a My zase s nimi otcovskou láskou.

Netřeba dlouho vypisovati, ctihodní bratři, jakou naději skládáme pro vykonání svých úmyslů a záměrů v duchovenstvo řeholní; jestiž vám známo, kolik právě ono přispívá jak k upevnění království Kristova doma, tak k jeho šíření v cizině. Jsouť členové řeholi povinni zachovávat i plniti nejen příkázání, nýbrž i rady, a životem svým ukazovati vzor dokonalého křesťana; ať již se věnují ve stinném závoři posvátných zdí věcem nebeským, nebo se vydávají na otevřené pole činnosti. Zcela se zasvěcující obecnému blahu, zřikají se všech statků pozemských a osobního prospěchu, aby dosáhli tím hojnějších dober nebeských. Tím jsou pro věřící jakoby stálým vzorem před oči jim stavěným a vyzývají je ke snaze po vyšších dobrech, čehož také šťastně docházejí. K tomu se druží též vznešené úkoly křesťanské dobročinnosti, s kterou léčí všechny neduhy těla i duše. Jak svědčí paměti církevních dějin, dospěli často v tomto směru až tam, že při hlásání evangelia z lásky k Bohu a pro spásu duší i život vydali a tak vlastní smrti dobývali království Kristovu nových území, šíříce jednotu víry a křesťanského bratrství.

Dále připomeneť věřícím, budou-li pod vedením vaším a vašeho duchovenstva usilovati o to, aby ve veřejnosti i v soukromí rostlo poznání a láska ke Kristu, že tehdy teprve zvláště budou hodni, aby byli zváni *rodem vyvoleným, královským kněžstvem, národem svatým a lidem dobytým*.¹ Tehdy teprve budou spojeni co neúžeji s Námi a s Kristem a do-

¹ Soudc. VI, 17.

budou si výborných zásluh o všeobecný mír mezi lidmi tím, že pomohou obnoviti a šířiti království Kristovo svou přičinlivostí a obětavostí. Neboť v tom právě žije a panuje v království Kristově jakási opravdová rovnoprávnost, že všichni se honosí stejnou hodnotou a všichni jsou vyznamenáni touž drahou krví Kristovou. A jsou-li někteří, jak viděti, ostatním představenými, pak podle vzoru samého Krista Pána právem se nazývají a jsou jen správci společných dober a tudíž služebníky všech sluhů Božích, především slabých a zcela opuštěných.

Avšak změny sociálních poměrů přinesly nebo zvýšily potřebu pomocníků při vykonávání díla Božího; a tytéž poměry způsobily nezkušeným nemálo nových vážných nebezpečí. Sotvaže totiž ustala hrozná válka, pronikly ve státech, rozrušených stranickým štváním, myslí a srdce lidu takové bezúzdé snahy a tak zvrácené ideje, že jest vážná obava, aby nejlepší z věřících, ba ze samých kněží, se nedali svést falešným zdáním pravdy a dobra a nebyli nakaženi žalostnou nákazou bludů.

Vždyť, kolik jest těch, kteří se hlásí k učení katolickému, pokud se týká autority státní a povinné k ní poslušnosti, nebo práva soukromého majetku, práv a povinností rolníků a řemeslníků, vztahů zaměstnavatelů k dělníkům, vzájemného poměru mezi mocí církevní a světskou, práv svaté Stolice, římského velekněze a výsad biskupů, nebo konečně práv samého Krista zakladatele, Vykupitele a Pána vůči jednotlivcům a všem národům? Zato v řečech, ve spisech a ve všem způsobu života tak se chovají, jako by nauky a příkazy tolikrát prohlášené od nejvyšších velekněží, především od Lva XIII., Pia X. a Benedikta XV., buď ztratily svou původní důležitost, anebo úplně upadly v zapomnutí.

Třeba uznati, že jest v tom jakýsi modernismus mravní, právní a sociální; My jej ovšem právě tak důtklivě zavrhuje jako modernismus věroučný.

Nuže, tyto křesťanské nauky třeba znovu oživit, jakož i příkazy, jež jsme uvedli; a ve všech třeba zanítiti týž oheň víry a lásky k Bohu, který jediný může smysl oněch pravd zcela vyjevit a k plnění těchto příkazů přimět. To pak chceme především zmociti ve výchově křesťanské mládeže, zvláště u té, v které nám šťastně dorůstá naděje posvátného kněžství; aby se totiž za dnešních rozháraných poměrů a při všeobecném rozvratu myšlenkovém nekolísala, a jak dí apoštol, nezmítala se každým větrem učení skrze nešlechetnost lidskou, skrze chytrost na oklamání bludem.¹

Když se tak s apoštolského stolce jako s nějaké rozhledny a tvrze rozhlížíme, naskytají se nám, ctihodní bratři, ještě velmi mnozí, kteří buď Krista vůbec neznají, nebo nepřidržujíce se plně pravé nauky, anebo povinné jednoty, dosud nejsou z tohoto ovčince, do něhož však božským určením náleží. Proto náměstek věčného Pastýře, jsa nadšen týmiž snahami, nemůže nepoužiti

¹ I. Petr. II, 9.

týchž slov, krátkých sice, ale plných lásky a něhy, která odpouští: I ty (ovce) musím přivést i;¹ avšak i na paměť si uvádí a naplněn jsa radosti přijímá prorocké slovo Kristovo: A hlas můj slyšeti budou a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.² Dežž Bůh, abychom, čeho my s vámi, ctihodní bratří, a s vašimi zástupy věřících svorně si žádáme a oč vroucně prosíme, totiž tuto přeslastnou a jistou předpověď Božského Srdce, abychom uviděli potvrzenou co nejdříve nanejvýš žádoucím výsledkem.

Príznivé pak znamení tohoto náboženského sjednocení, zdá se, jako by bylo zazářilo v tom vzácném faktu, že v nejnovější době, jak vám všem dobře známo, proti očekávání a mnohým snad k veliké nepříjemnosti, Nám ovšem i vám zajisté činem velmi příjemným, knížata a přecetní mužové a správcové téměř všech národů jako by společným vnuknutím z touhy po míru takřka závodili, jednak obnoviti staré přátelství s apoštolskou Stolicí, jednak umluviti nové konkordáty. My se ovšem právem z toho radujeme nejen proto, že tím vzrostla autorita církve, nýbrž i lesk její dobročinnosti, a že jest zřejma ona podivuhodná věru schopnost, s kterou jediná církev Boží dovede připravit lidstvu všeliký blahobyť, občanský a pozemský.

Neboť, třebaž ona z příkazu Božího pečuje zvláště o dobra duchovní a nepomíjející, přece se také stará, poněvadž všechno to vhodně spolu souvisí, o blaho pozemské jak u jednotlivců, tak v lidstvu, a to v takové míře, že by nemohla nijak více učiniti, i kdyby byla jen proto zřízena.

Vměšovati se do vedení záležitostí pozemských a čistě politických bez důvodů, pokládá církev pro sebe za nedovolenou, usiluje však svým právem o to, aby moci státní to nebylo důvodem, stavěti se nějak do cesty oněm vyšším snahám, na nichž se zakládá věčná spása lidí, anebo nespravedlnými zákony a nařízeními přímo hledati její škody a zásluhy; dále otrásati božským zřízením církve, anebo konečně svatá práva Boží v občanské společnosti šlapati.

Nuže, docela s týmž úmyslem a týmiž také slovy, která zvěčněly Náš předchůdce Benedikt XV., jehož jsme se častěji dcvolávali, slavnostně prohlásil ve své poslední promluvě dne 21. listopadu minulého roku, v níž pojednával o uspořádání vzájemných vztahů církve a státu, prohlašujeme a znovu potvrzujeme i My: „Nikdy, nestrpíme, aby se vloudilo do těchto smluv něco, co by se přičilo důstojnosti nebo svobodě církve; neboť velmi na tom záleží, aby církev, zvláště v dnešních dobách, byla svobodná a nedotknutelná, což bude na prospěch i ve společném občanském životě.“

Za těchto okolností sotva se třeba zmiňovati o tom, jakou bolestí jest naplněno Naše srdce, když mezi tolika národy spjatými pouty přátelství s apoštolskou Stolicí, postrádáme Itálie. Itálie, pravíme, která jest Naší předrahou vlastí, vyvolenou od samého

¹ Efes. IV, 14.

^{1—2} Jan X, 16.

Boha, jenž řídí svou prozřetelností běh i řád všech věcí a časů; vyvolenou k tomu, aby v ní jeho náměstek na zemi měl své sídlo, a aby toto vznešené město, kdysi sídlo císařství nejrozsáhlejšího, přece však omezeného určitými hranicemi, stalo se již hlavou celého světa; anot chová v sobě stolec božského knížectví, který svou povahou přesahuje hranice všech kmenů i národů, a všechny národy i státy v sobě spojuje. A právě původ a božská povaha tohoto knížectví a svatosvaté právo veškerého křesťanstva celého světa žádá, aby toto posvátné knížectví nebylo podrobena žádné moci lidské, ani žádným zákonům (třebas tyto slibovaly a zajišťovaly římskému veleknězi za jistých výhrad a podmínek svobody), nýbrž aby bylo a zjevně se jevilo zcela svéprávným a samostatným.

Avšak tato tvrz svobody, kterou sama Boží Prozřetelnost, jež řídí a spravuje osudy lidstva, opevnila důstojenství římského papeže, nejen beze škody, nýbrž k velikému prospěchu Italie; tato tvrz, která po tolik věků vhodně podle úradků Božích chránila svobody, a již dosud nic podobného ani božská Prozřetelnost neustanovila, aniž co podobného lidský důmysl vynalezl, by ji řádně nahradil; tato tvrz byla nepřátelským násilím prolomena a dosud ještě trpí bezprávím, čímž došlo k onomu ponižujícímu postavení římského velekněze, které stále naplňuje srdce všech věřících celého světa bolestným zármutkem. A proto my, kteří jsme zdědili po svých předchůdcích jak jejich záměry, tak i povinnosti, a kteří jsme obdařeni touž autoritou, již jediné náleží o věci tak důležité rozhodovati, obnovujeme na tomto místě požadavky svých předchůdcův, týkající se hájení práv a důstojenství apoštolské Stolice. Nečiníme tak snad z touhy po marném světském panství, za kteroužto pohnutku i v nejmenší míře bychom se do duše styděti, nýbrž jsouce si vědomi přísného účtování, které nám bude skládati božskému Soudci z posvátného našeho úřadu, až jednou odejdeme z tohoto světa.

Ostatně ať se nikdy neobává Italie od této apoštolské Stolice nějakých škod; neboť římský velekněz, ať již kterýkoliv, vždy bude dojísta z té duše jednati podle slov prorokových: Já m y s l í m m y š l e n í p o k o j e , a n e t r á p e n í ,¹ a to pokoje pravého, který se neodchyluje ani v nejmenším od spravedlnosti; takže právem se může dodat: Spravedlnost a pokoj se políbily.² Všemohoucí a slitovný Bůh zajisté způsobí, že vzejde jednou tento radostný den oplývající všemi dobry, kdy bude obnoveno království Kristovo, a poměry v Italii i celého světa urovnány. Všichni dobře smýšlející se však musí pečlivě starati, aby to nebylo nadarmo.

Aby tím rychleji se dostalo lidstvu těchto přelahodných darů pokoje, vybízíme snažně všechny věřící, by s Námi trvali na zbožnýc hmodlitbách, zvláštěv těchto dnech Narození Krista Pána,

¹ Jerem. XXIX, 11.

² Žalm LXXXIV, 11.

krále pokojného, při jehož příchodu na svět pluky andělské po prvé zapěhy: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.¹

Konečně jakoby zárukou tohoto pokoje nechť jest, ctihodní bratři, Naše apoštolské požehnání, které ať zvěstuje každému z duchovních i věřícímu lidu, obcím i obydlím křesťanským přání všeho dobra; ať přinese živým štěstí, zesnulým pokoj a věčnou blaženost. Toto požehnání vám, duchovenstvu a lidu vašemu na důkaz své blahovůle s největší láskou udělujeme.

Dáno v Římě u svatého Petra, dne 23. prosince 1922, pontifikátu Našeho léta prvního. Papež Pius XI. „Ubi arcano Dei consilio.“

Život svatého Řehoře VII. papeže

Přeložil P. L. V.

Hlava II.

Zázraky a činy před papežstvím.

10. Zatím duchovní vinař, svatý papež Lev IX., pozoruje a divě se mnohému ovoci letorostu toho, že on zůstával v Kristu a Kristus v něm, rozšířil v něm příbytek Kristův, vloživ naň řád jáhenský, a aby více ovoce přinášel, ustanovil ho arcijáhmem církve římské. Poté byv poslán do končin galských, tak vykonal svěřenou sobě povinnost apoštolského zástupnictví, že právem mohl s apoštolem říci: Díky Bohu, jenž vezdy vítěziti dává nám v Kristu Ježíši a vůni známosti své zjevuje skrze nás na všelikém místě; neboť Kristovou blahovůní jsme Bohu mezi těmi, kteří spasení bývají, i mezi těmi, kteří hynou; některým zajisté vůni smrtnou k smrti, jiným však vůni životnou k životu (II. kor. II).

11. Nuž, první okusil libosti této vůně Lyon, jenž jest prvním sídlem v Galíích, za sněmového rokování. Neboť jak vyprávívá papež Kallistus, prvního dne sněmového byl veřejně obviněn kterýsi lžibiskup, že simonisticky dostoupil velekněžského vrcholu, ale že důkaz nemohl býti dokončen, byl odložen na zítří. Zatím jak si počínal vědomý sobě viny? Kam se obrátil? O nitro soudcovo, ocele tvrdší, žádným darem se neodvážil pokusiti, nepochybuje, že tím nejhoroucnějšího milovníka pravdy víc popudí než uspokojí. Zavřel tedy úplatkem ústa jak žalobců, tak svědků, a troufaje si ve zpupnosti, že jest bezpečen, nadutě dorážel v zítřejším sezení na právního zástupce, řka: „Kde jsou, kteří na mne žalovali? Žádný mne neodsoudil.“ Na to horlitel Boží hlubokým stenem vzdechnuv a ukazuje miskou srdce svého odmítavým pohybem nad těmi, kteříž podplacení byli, dí k podplatiteli:

¹ Luk, II, 14.

„Věříš, biskupe, že Duch svatý jest s Otcem a Synem jedné podstaty a božství?“ A jakž odpověděl: „Věřím,“ vece: Rci, „Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému.“ A když tento veršík, k oslavě víry ve svatou Trojici, od nikejských Otcův jako chvalozpěv zpívaný a blaženého Jeronýma papeži Damasovi k doprovázení jednotlivých žalmů doporučený, směle byl začal, dí: „Sláva Otcí i Synu“, Ducha svatého však naprosto jmenovati nemohl. Byv vybidnut, aby se pokusil po druhé, uvázl v Synovi. A když mu dovoleno opakovati po třetí, umkl v Otcí. Tehdy teprve padl legátu k nohám a vyznal se, že jest simonistou. A hned, jak byl s biskupství sesazen, provolal jasným hlasem: „Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému.“ Těmito pak důkazy božského poznání bylo prý nemálo nepravých biskupů kajicně zkrušeno, dobrovolným vyznáním svá zlá svědomí odhaliti a nespravedlivě nabyté hodnosti spravedlivě opustiti.

12. Týž ctihodný arcijáhen konal sněm, jehož se súčastnil Hugo, opat clunyský, a na němž sesadil soudně jednoho biskupa. A jak se oba společně odtamtud ubírali, došli k řece a přecházeli: arcijáhen pak opata předešel. A když řeku přebředl, obrátiv se pohleděl nazpět a řekl: „Proč jsi takové věci o mně myslil?“ Opat pak odpověděl: „Což jsi Bůh, tvrdě, že znáš myšlení lidská?“ „Bůh,“ vece, „nejsem, přes to však jsem slyšel, nač jsi v duchu myslel. Pravilť jsi v srdci svém, že jsem toho biskupa sesadil více z ješitnosti než z horlivosti Boží.“ Opatem ochvělo svědomí a řekl: „Prosím tě pro lásku Boží, abys mi pověděl, kterak jsi to mohl poznati?“ „Ohlédl jsem se na tě,“ vece, „když jsi přicházel řečištěm, a hle, jako nit napjatá od tvých úst k mým uším, a z té jsem poznal, že jsi to rozmyšlel.“

13. Nazítří zase, když oba, arcijáhen totiž a zmíněný opat clunyský, vešli do kostela, komorník opatům za modlitby vyňal tajně několik mincí z měšce a počítal si je z ruky do ruky na vydání. Arcijáhen však přerušiv modlitbu voláním: „Vyjdi, ďable“, přinutil ho z chrámu vyjítí, I dí opat: „Nelidsky jednáš, že se nás nenecháváš ani domodlití.“ „Vyptej se,“ praví on, „na modlitbu mnicha svého a poznáš, proč jsem to učinil.“ Opat tedy táže se shledal, že počítal peníze. Arcijáhen pak k tom upřipojil: „A já jsem viděl ducha přeoahavného, jak totéž před ním napodobil.“

14. Na téže cestě přišli do jedné obce, kde mnoho lidé mřeli: i viděl v ní anděla Božího s pozdvíženým mečem hotového pobíjet. Pročež, když šli podle obyčeje do kaple, prosil opata, aby zkrátil modlitbu a co nejdříve obec opustil, sice že všichni zahynou. Opat jsa slova toho poslušen, rychle se vrátil do hospody a hle, uviděl dva spolupoutníky náhlou smrtí sklané. A když s největším chvatem opustili místo morové, opatovi se uvolnilo, i doptával se ctihodného levity, co viděl, že uložil takový spěch; i uslyšel, co již vyprávěno.

15. Zatím ubíraje se do Říma uslyšel, že po smrti papeže Štěpána byl od ničemných vetřelců proti kánonům dosazen na apoštol-

skou Stolicí jakýsi Benedikt: i urychlil ještě více svou cestu a shromáždil v Toskáne synodu biskupů, Benedikta soudem Ducha svatého zavrhl a Gerarda, ctihodného biskupa města Florencie, společným souhlasem dobrých zvoleného, na apoštolskou Stolicí nastolil a nazval ho Mikulášem II. Když pak ten po dvou letech zemřel, nastoupil Alexander II.

16. Jeho komorník, jménem Jan, vyprávíval, jaký zázrak Božeho uzdravení se s ním udál skrze ctihodného Hildebranda, kdy ještě byl arcijáhnem. Neboť, když též Jan byl soužen u Tuskula prudkou bolestí zimniční, vyslav posla, značně prosil blaženého muže, aby si netížil dojíti k němu. On poznáv, že to člověk dobré pověsti, neodepřel přijíti. Jan pak raduje se nesmírně z jeho příchodu, dal mu vše, co měl, poroučuje také s poníženou žádostí, aby společného Pána snažně zaň prosil a hleděl k těmž povzbuditi zbožných lidí. Tehdy muž Boží dojat by v hloubi nitra sluhovou zbožností, vypudil všechny a oddal se předlouhé modlitbě se slzami bez hluku slov. Domodliv se zavolal sohpodyní Janovu, aby přistrojila nemocnému na občerstvení kuřátko. Když se zpečovala, dobře vědouc, že má žaludek dlouhým neduhem tak zesláblý, že už si před několika týdny jídlo oškřivil, muž Boží jí odpovídal: „Neleň. Neboť věz, že tak spěšně nechystáš, jak jemu se toho zachce.“ A skutečnost to potvrdila. Neboť on dostatečně se občerstvív usnul tuhým spánkem a ze vši té přetěžké nezdravoty neprodleně se zotavil.

17. Opět když blažený muž byl ustanoven od pána papeže, aby pořádal církve, stalo se mezi mnoha dobrými skutky, které vykonal, že vedením Ducha svatého vytrhl jednoho biskupa, na něhož útočeno krivými žalobami, z utržení zlostníků, a navrátil se do Říma, všel do basiliky apoštola Petra, aby se modlil a děkoval. Bývaloť mu milým odskokem, že před obrazem blahoslavené Rodičky Boží Marie, vystaveným v téže basilice, v modlitbě klekával a s pláčem srdce své vyléval. Nuže, když tentokrát přistoupil, aby podle obyčeje toho učinil, co vidí? Obraz roní slzy, naznačuje jakoby svou bolest pro nějaké protivenství svého miláčka. On, když se byl dosti natrnul údivem, slzy slzami v hojnosti splatil: a dokončiv ponížené modlitby, odebral se opět do paláce lateránského, aby pozdravil pana papeže. Tam shledává, že byl očerněn, jako by byl za dary onoho biskupa ospravedlnil, a tu teprve pochopil, co znamenala na posvátném obraze ta soustrast. Ale když moudrost, která zářila, z jeho vře, jala se vydávati počet, zastyděl se všichni, kteří tam byli, protivníci jeho; a podle blaženého Jeronyma nepravá pověst rychle byla potlačena a kousavý jazyk rychle proklán, ať život jeho slovem i příkladem se doporučel. Pročež, když po svém zmíněném obyčeji navrátil se k obrazu, dív se obrátil a on viděl, jak se naň usmívá jako na vítěze.

18. Aby však tyto zázraky, jakkoliv o svatých, přece o nerozumných věcech, nezdály se neuvěřitelný, dotvrdíme je z věrohodnějších spisů pravověrných Otců, vypůjčíce si z nich některé do-

klady, které, myslíme, nejsou proti takové nevěře neúčinný. Tak zajisté se čte v Jednání sedmého obecného sněmu, svolaného z moci papeže Hadriana I., toto : „Vyprávěl nám Diviš, kněz církve askalonské, o opat. Janu Poustevníku. A byl to člověk v nynějším pokolení veliký a podle stavu svého Bohu milého tvrdil o něm tento zázrak : Stařec ten sídlil ve sluji v končinách sošských na zboží vzdáleném od Jerusalema téměř devět milníků. Měl pak ve sluji obraz svatě a neposkvrněné Paní naší, Rodičky Boží a vždy Panny Marie, mající na loktech Krista Pána našeho. Kdykoliv pak chtěl někam se odebrati, buď do dalekých pouští nebo do Jerusalema, aby se klaněl svatému kříži a na svatých místech, nebo také chtěl-li se modliti na hoře Sinaji aneb u mučedníků, kteří byli na mnoho cesty od Jerusalema (bylť ten stařec velikým přítelem mučedníků; i spěchával hned k svatému Janu do Efesu, hned zase k svatému Theodorovi do Euchaity nebo k svatě Tekle do Seleukie neb k svatému Sergiovi do Arafaní), stavíval svíčku a rozžihal ji, jakž mívá v obyčeji; a stoje modlil se, aby mu cesta byla spravována, a mluvil s Paní, dívaje se na její obraz : Svatá Paní Bohorodičko, mám sejíti dlouhou cestu na mnoho dní, pročež měj péči o svou svíci a podle mého úmyslu opatruj ji, ať nezhasne ; já půjdu provázen tvou pomocí. A to obrazu pověděv, odcházíval ; a když předsevzatou cestu dokonál, vracíval se, někdy prodlev měsíc, jindy pak dva neb tři, nezřídka pět nebo šest ; a nacházel svíci tak zřízenou a hořící, jak ji byl postavil odcházeje na cestu. Nikdy jí neužrel, že by byla sama zhasla, ani procitnuv ze sna ani vraceje se s pouště do jeskyně.“

19. Opět v témže Jednání vypráví se ze života Theodora archimandrity, že, když měl asi dvanácte let, vznikl mor vředový v té osadě, takže sám stonal téměř smrtelně. I donesli ho do kaple svatého Jana Křtitele, jež byla při osadě, a uložili ho u vstupu k oltáři. Nad ním pak na útočišti kříže visela podoba Spasitele Ježíše Krista. A když ho soužila bolest vředová, náhle padly naň s obrazu rosné krůpěje ; a ihned milostí Boží z bolestí se zotavil, ozdravěl a šel do domu svého. A že tyto příklady na zjednání víry dostačí, vraťme se k pásmu našeho vypravování.

20. Tož ctihodný Hildebrand viděl vidění, předzvěst, že mu brzy bude přijmouti apoštolskou svatost. Ukázal se mu Šimon kouzelník tanče a skákaje na lodi ; a sám se viděl, jak naň doráží, v zápasě dostává ho pod nohy a váže nerozvížitelnými pouty. Že loď značí církev, toť málokomu neznámo : a na té věru Šimon kouzelník před apoštolátem blaženého tohoto muže daleko široko rejdl ve svých stoupencích svatokrádežnou prodejností, svobodně totiž a nestoudně kupuje a prodává církevní hodnosti. Kterak pak tímto zápasníkem Božím byl povalen a spoután, povíme na svém místě. Téhož času nocovali nějací Pisanci v basilice blaženého Petra, aby se modli; a aj, vidí samého knížete apoštolského, an v témže domě svém s tímto svým předurčeným dědicem se prochází a jemu přikazuje, aby hnůj různých dobytčat, který se tam porůznu spatřo-

val, posbíral do pytle, ježž bylo viděti na blízku, naložil na záda a vynesl. A že tím hnojem naznačována byla zbujnělost a nečistota rozličných lidí, zvláště pak mikulášenců a jejich patrona Jindřicha IV., toť zajisté jasno. Ale kterak byl vynášen a vnesen, ukážeme s pomocí Boží svým časem.

Pokračování.

Do Svaté země

Msgr. Rudolf Zháněl — Pokračování

Mám vám, čtenářové, vylíčiti pocity, které hýbaly srdcem, když přistupovali jsme k oltáři? Nohy naše stály na tom posvátném místě, kde Spasitel nesl obětní dřevo, kde kráčely nohy jeho k velikému obětnímu místu, ke Golgotě. Věru, kdybych měl výmluvnost té veliké světilice, ježž památku konala církev toho dne, výmluvnost svaté Kateřiny ze Sieny, nemohl bych dostatečně vypověděti štěstí, ježž jímalo srdce kněžské! Svatá Kateřina ze Sieny nosila se svatým Pavlem na sobě rány Kristovy, předstupovala před papeže, patriarchy a biskupy, aby zjevovala jim vůli Boží, napsala podivuhodné knihy hluboké mystiky; jejího pera bylo by třeba, mají-li se naznačiti povznášející city ušlechtilé radosti, ježž jímají křesťanské a kněžské srdce na takových posvátných místech.

„Srdce mé kypí vzácnými city,“ — „Eructavit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi!“ — „Slova a vše své věnuji Králi!“ (Žalm 44, 2.) Tak jásalo skutečně srdce naše hned na počátku mše svaté při krásném introitu. Tolikráte popřál nám Hospodin sloužití nekrvavou obětí mše svaté, nyní však máme to nevýslovné štěstí, slaviti ji tam, kde přinesl ji pro nás krvavým způsobem sám Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus! Ó, jaká veliká a nezasloužená to milost!

„Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae consortibus tuis.“ — „Miluješ právo a odpor máš k neřestí: proto tě pomazal Hospodin, Bůh tvůj, olejem radosti víc než druhy tvé.“ (Žalm 44, 8.) Jak vycházela procítěně svatá slova tato ze zanícené duše, když stojíme tu na místě, kde dobrý pastýř krvavým způsobem koná dílo Pomazaného Páně, kde říme nejdražší obětní krev jeho, kde tíha obětního dřeva táhne ho až k černé zemi! „Olej radosti, víc než druhy tvé.“ Kolik druhů našich ze studií, z povolání kněžského touží, přinést čistou obětí novozákonní na posvátných těchto místech, srdci kněžskému a křesťanskému tak drahých, ale jenom nám dostalo se té převzácné milosti, toho nyní tak nadšeně srdcem naším proudícího „oleje radosti“!

Když jsme četli podobenství Spasitelovo o moudrých a pošetilých pannách, tu zdálo se nám, jako bychom viděli dobrého Mistra v nedalekém chrámě, jak libě plynou krásná slova ze svatých rtů jeho, jak zaníceně poslouchají Ho nesčetné zástupy.

V útulné kapli Svaté rodiny procítili jsme ponejprv hluboký

obsah krásného rčení žalmistova: „Plesal jsem proto, že mi bylo řečeno: Do domu Hospodinova jdeme! A již zastavily se nohy v síních tvých, Jerusaleme!“ (Žalm 121, 1.—2.)

První oběd. — Praktické pokyny.

V naší světnici bylo nás pohromadě pět. Byli jsme tam: Koch, Otava, Urban, Zikmund a já. Snášeli jsme se dobře, jenom že Zikmund nám onemocněl. Dr. Fellinger povolal lékaře, Zikmund musil do německého špitálu, nemohl pak s námi jet do Nazaretu. Zdržel se v Jerusalemě déle. Msgr. Fellinger ujal se ho velmi obětavě, ukázal mu, pokud jen bylo možno, památky jerusalemské, zajel s ním do Betlema; vůbec ukázal, jak nezištně a cele pojímá svůj úřad jako ředitel domu pro poutníky.

Co jsme měli ponejprv k obědu? Bylo to jako doma. Lukšová polévka, dušené hovězí se zeleným hráškem a bramborami, jablkový závin, ovoce, pomoranče, černá káva; k tomu červené dobré víno a chladná cisternová voda.

Při obědě promluvil důstojný náš rektor několik slov na přivítanou. Pravil asi: Po 10 letech jsou Češi první, kteří odvážili se podniknouti hromadnou pout do Svaté země. Vítám vás tu upřímně a prosím, abyste se cítili v tomto domě jako doma! Dovoluji si zároveň několik slov promluvíti o zdejšímu podnebí. Nechoďte nikdy venku s hlavou odkrytou. Snadno mohli byste si přivoditi úpal sluneční. Buďte opatrní v požívání nápojův. Zde nelze dostati vody pramenité; tato voda, kterou dům skýtá, je voda cisterní. Třeba si jí zvykati. Doporučuji, abyste ji pili jenom smíšenou s vínem. Piva a jiných nápojů lihových dle zdejšího podnebí nedoporučuji. Navštívíme zdejší křesťanské svatyně, ale musíme také shlédnouti posvátná místa, jež mají v rukou mohamedáni. Ve styku s nimi třeba opatrnosti. Neopatrné slovo nebo posuněk mohl by roznítili jejich fanatičnost.

Jak viděti, staral se monsignore — jak řediteli hospice říká celý Jerusalema a okolí — o nás znamenitě. I dnes můžeme oběma rukama podepsati, co dne 9. dubna 1910 v č. 97. „Národní politiky“ v Praze napsal cestovatel Východem: „Ještě radu tomu, kdo by chtěl navštívit Jerusalema: Hotely, i nejlepší, jsou poměrně nečisté a drahé, kdežto v rakouském hospici najdete útulného a levného zaopatření. Možno jej vřele doporučiti.“ Hospic udržuje se jenom z darů, jež zvláště nyní plynou velmi spoře. Také národ náš má, jako dědictví po starém Rakousku, nárok na hospic, naši poutníci na pobyt v něm. Bylo by proto žádoucí, podpořiti ho, aby v nynější finanční tísní nezaniknul.

Náš program.

Náš program pro návštěvu Jerusalema, jeho svatyní, památností, jakož i celého okolí, sestavil velmi odbornou znalostí sám ředi-

tel hospice. Při tom byl nám sám vůdcem, ciceronem, velmi vítaným odborným vykladačem. Kamkoliv jsme zavítali, všude ho znali a s ochotou vycházeli nám vstříc.

Náš program byl tento:

Ve středu 30. dubna 1924 odpoledne: návštěva a první pobožnost ve chrámě Božího hrobu.

Ve čtvrtek 1. května: ráno celebrace ve chrámu Božího hrobu, potom návštěva chrámu Šalomounova; odpoledne do chrámu svatého Štěpána, ke hrobům královským, zpět branou Herodovou mimo oblouk Ecce Homo — Ejhle, člověk.

V pátek, dne 2. května: celebrace v kaplich: Ejhle, člověk a bičování; procházka ulicemi města ke tvrzi a věžím Davidovým; brána Báb-en-Dáud, to jest brána ke hrobu Davidovu, čili Sionská; kostel a klášter Zesnutí Panny Marie; poslední večeřadlo; Tyropaeum; odpoledne křižová cesta; k večeru návštěva zdi pláce pod chrámem.

V sobotu, dne 3. května: bohoslužba v jeskyni smrtelného potu; hrob Panny Marie; zahrada Gethsemanská; novostavba tamějšího chrámu; výstup na horu Olivetskou; mešita Nanebevstoupení Páně; jiné památky hory Olivetské; pohled s hory Olivetské po Palestině; odpoledne nákup památek a devocionálií u katolického kupce Araba, jménem Ataly u brány Jaffské.

V neděli, dne 3. května: celebrace ve chrámu benediktinském na Sionu; prohlídka kostela svatě Anny v sousedství hospice; rybník Bethesda; museum; obchůzka kolem hradeb jerusalemských; údolí Josafat, čili Vády-sitti-Marjam; údolí Hinnon, čili Vády-er-Rabábi; odpoledne jízda do Betlema; tam nocleh.

V pondělí, dne 4. května: od 12. hodiny půlnoční celebrace v jeskyni Narození Páně; prohlídka památek betlemských; nákup devocionálií; před obědem návrat do Jerusalema; odpoledne vyjížďka do Ajn Kárym, rodiště svatého Jana Křtitele.

V úterý, dne 5. května: ráno k Mrtvému moři a k Jordánu; tam mše svatá; Jericho staré a nynější; chán Samaritánův; Bethania s hrobem Lazarovým; návrat v poledne.

Ve středu, dne 6. května: poslední den v Městě svatém; každý poutník dle své libosti navštěvuje svatyně; svěcení růženců, křížův a jiných památek.

Ve čtvrtek, dne 7. května: odjezd z Jerusalema do Nazaretu.

Nelze v kratinké této črtě podati popisu celého Jerusalema, jeho svatyní, posvátností a všeho, co jsme viděli. Chci předvésti trpělivému čtenáři jenom několik dojmů z města Davidova a z posvátných jeho míst! Vždyť poslední desetiletí, pokud se mi zdá, nevyšel žádný popis Svaté země a města Spasitelova, který by líčil hodně pozměněné poměry poválečné.

Pokračování.

Schůze ústředního výboru Apoštolátu svatého Cyrila Metoděje pod ochranou Panny Marie, konaná dne 19. května 1926 v poradní síni arcibiskupské konsistoře v Olomouci. Přítomni byli: Ndp. prelát Ledóchowski, kan. Stavěl, msgr. Vyvlečka, doktoři Cínek, Matocha a Žurek, prof. Horák, rektor Kubíček, redaktor Zamykal, kaplan Hála a zapisovatel Kozák. Po zahájení modlitbou a uvítání přítomných místopředsedou Stavělem čten a schválen zápisník minulé schůze. Předseda ohlašuje, že z daru ministerstva pro zájezd na kongres v Chicagu připadlo našemu odboru 19 tisíc korun, které se mají rozdělit mezi přihlášené účastníky. Jsou to: Kanovník Kavan, farář Pryč, dr. Vašek, kaplan Glos a farář Březina. Ježto poslední z nich se prací Apoštolátu nezúčastňuje, nemůže se mu podíl uznati, a proto ustanoveno, aby dp. dr. Vašek, P. Pryč a Glos obdrželi po 5000 Kč a kan. Kavan 4000 Kč. — Stanov Apoštolátu v českém jazyku vytisknuty, předkládají se konečné účty, i stanoveno, dáti vytisknouti 5000 kusů, a při tom naříditi tiskárně, aby sazbu pro další objednávky uschovala, což se snadno stane, ježto je sazba litá. Ze stanov latinských má se po několika výtiscích zaslati všem odborům cizojazyčným, aby se dle nich zařídily, respektive ustavily. — Obraz mistra Köhlera slibuje mistr pozměnění dle návodu, který se mu udělí, ale až v zimě, ježto nyní je prací obtížněn. Zatím mají se upotřebiti diplomky dosud vydané a v dosti hojném počtu ještě na skladě jsoucí. Případně by se mohly tytéž dáti vytisknouti, ježto štočky jsou zde. Mistru Kristanovi se za jeho obraz zaplatí 500 Kč dle ujednání. — P. Pospíšil vyžádal si z Ameriky různé knihy a knížčky, které byly u firmy Nedomovy objednány a účet jejich, 926.75 Kč, bude Apoštolátem vyrovnán. P. Jemelka žádal, aby do Chicaga byly odeslány knihy Apoštolátem vydané k uspořádání malé unionistické výstavy a neví, zda se tak stalo. Jednatel Kozák připomíná, že již na schůzi dne 14.

dubna o tom referoval a odevzdal účet za poštovní vydání dru Matochovi, tedy že knihy už počátkem dubna byly odeslány. — V Litoměřicích má se pořádati dne 19.—22. srpna letošního roku unionistický sjezd, t. j. znamená, že se myšlenka unie všady ujala a Němci by neradi zůstali pozadu, když se jim nezdaří získati předního místa. Apoštolát byl vyzván, aby se zúčastnil, a přednášku o naší republice a blízkém východě uspořádal. Navrhuje se dr. Matocha za řečníka a vyzývají se členové, by se toho sjezdu zúčastnili. — Podobně se má konati ve Vdni sjezd unionistický ve dnech 25. až 27. května t. r. a dr. Matocha vyzván, aby jako řečník zastupoval Apoštolát, i povoleno mu potřebné cestovné (500 Kč). — Bratovština sv. Cyrila in Metoda v Mariboru zažádala již před 2 roky o přičlenění k Apoštolátu s povolením, aby z účty k zakladateli Slomšekovi podržela jméno, ale přijímá stanovy, a žádá účast na milostech a výsadách Apoštolátu. Bylo usneseno vyhotoviti dekret, jímž se jejich žádost přijímá a tento byl podepsán a odeslán. — Velehradské slavnosti chtějí se zúčastniti Rusínové z Podkarpatské Rusi, vedení ze Stropkova; mají býti uvědoměni, že by bylo vhodné přijíti 31. července a 1. srpna, kdy se koná manifestační schůze Apoštolátu, pout bohoslovců bude ukončena, takže by svou účastí přispěli ke vzájemnému seznámení. Prelát Bařina bude, jak obyčejně požádán o pontifikaci. Valná hromada Apoštolátu delegátů všech odborů bude určena až po návratu jejich z Ameriky na dobu pozdější, snad až v září. — Žádosti o podporu na stavbu kostela v Porubě vyhověno darem 5000 Kč. Rusinským bohoslovcům, kteří, ukončivše studia v Olomouci, odcházejí do Haliče, aby tam působili, povoleno na cestu a první výpomoc každému 600 Kč, dohromady 3000 Kč, které se odevzdají správě semináře. Žádost o podporu stavby filiálního kostela v Hladelu odložena. Rovněž žádost archimandrity Dabiče z Říma. — Čten přepis pana biskupa z Münsteru, v němž děkuje za místo,

jež v jeho diecési pro Čechy konal P. Pokorný, a prosí, aby se misie častěji opakovaly, aspoň jednou za rok. Bude dle možnosti vyhověno. — Ve Španělsku má být učiněn pokus zaříditi tam Apoštolát a P. Gil T. J. požádán, aby přijel k nám pro informace, je-li třeba za náhradu cestovního. Dr. Matocha zavede potřebnou korespondenci. P. Gil se dvakrát zúčastnil sjezdu uniostického a je spřátelen s unií, již bude rád propagovati. — Podpora klášteru Stropkovu příslibená pro letošek 2000 Kč poukázána k výplatě, jiné žádosti musí být zatím odloženy. — Dr. Hrachovský žádá 35.000 Kč na vyrovnaní dluhu tiskárně za dílo dra Pespíšila „Katolická věrouka“. — Vydaní cyrilometodějského zpěvníčku, žádané od P. Půčka, odloží se na dobu příhodnější. — Dru Zhánělovi, který jede do Paříže vypomoci v pastorači, byl vystaven jako delegát Apoštolátu pověřovací list. — Československý konsulát v Kluzi prosí o příspěvek na zakoupení harmonia pro českou osadu v Ogredina v Rumunsku. Dr. Zůrecký má v Rumunsku uložených 2000 lvů, i prosí, aby se k tomu účelu ponechaly a jemu zde obnos ten v naší měně vyplacen byl. Poněvadž harmonium sloužit má pouze kostelní službě, povoleno. — P. předseda sděluje, že ministerstvo zahraničí poskytlo dru Alfredu Fuchsovi, našemu pracovníku, na cestu do Chicaga 10.000 korun. — Ndp. arcibiskup věnoval Stojanovu 100.000 Kč, které mají v částkách pokladníkovi Apoštolátu vypláceny býti. Částka těchto peněz připadá konsorciu Ferrum. Vysloveno srdečné poděkování. P. rektor Kubíček prosí, aby povolená podpora pro ústav velehradský byla poukázána k výplatě, ježto má mnohé povinnosti. Příslibeno vyhověti. — Předseda oznamuje, že delegace do Ameriky odjíždí dne 23. t. m. napřed do Prahy a odtud dále. Za jeho nepřítomnosti má plnomoc schůze svolávati dr. Matocha v porozumění s jednatelem. — Dr. Matocha loučí se se členy delegace, zvláště s panem předsedou, jemuž prosí od Boha šťastného návratu a iej prosí, aby naše pozdravy v Americe vyřídil všem známým. Pan předseda se loučí se všemi přítomnými a modlitbou uzavírá schůzi. — R. Kozák,

Z Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje. Na úterek večer, dne 8. t. m.,

pozval jménem předsednictva diecésního Apoštolátu dp. dr. Cinek několik uvědomělých mužů ke schůzce v Lidovém domě v Sušilovce. Dostavili se všichni, jen jeden pozvaný pro nepřítomnost v Olomouci přijít nemohl. Svolavatel p. dr. Fr. Cinek vysvětliv, proč schůzku svolal, požádal přítomné o účast na díle tak velikém. Nato šéfredaktor „Našince“ dp. L. Zamykal na základě církevně schváleného jednacího řádu rozpřel debatu o nazzírání na Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje, a výsledek byl, že po debatě, které se téměř všichni pozvaní zúčastnili, prohlásili se vespolek za horlitele Apoštolátu a slíbili cílevědomou práci, která bude sledovati účely, jež si Apoštolát vytkl. Nejhlavnějším pak účelem je pracovati k tomu, aby se vyplnila slova Spasitele va, „Aby byl jeden ovčínec a jeden pastýř“. Mimo uvedených činitelů byli schůzi přítomni též dpp. dr. Matocha a dr. Vašíčka a sekretář Apoštolátu dr. František Hrachovský, kteří všichni svými zkušenostmi zaručují, že Apoštolát v Olomouci pevně zakotví a bude se šířiti po všech našich vlastech, kde konečně není neznám. Apoštolát je zařízením čistě náboženským, kdo chceš, přihlas se třeba v „Našinci“. Povinnosti jsou nepatrné, zásluhy veliké.

Slevu jízdného ke sjezdům velehradským ve dnech cyrilometodějských získalo Sdružení venkovské Omladiny. Letoší sjezd bude na oslavu 20leté působnosti Omladiny, bude tudíž dostaveníčkem tisíců, které Omladina odchovala. Sleva je 25proc. a všeobecná na průkaz legitimace, Rozesílá je za předem zaslaný obnos (2.50 Kč kus) sekretariát Omladiny, Brno, Starobrněnská 19—21. Doporučujeme pro všechny poutníky velehradské. Platnost legitimace je od 2. do 7. července. Objednávejte hromadně buď prostřednictvím skupin Omladiny nebo katolických farních úřadů.

Z činnosti Apoštolátu v Čechách. Vyšlo toto svolání: Čechové! Katolíci! Slavte svátek našich slovanských apoštolů svatého Cyrila Metoděje dne 5. července co nejslavnostněji! Učinite z něho i v Čechách z vlastního rozhodnutí opravdový svátek národní! Vždyť nejen že naši zákonodárci prohlásili jej za památný den republiky, ale i dle přání a z rozhodnutí

všech našich ndpp. biskupů má být oslaven svátečními bohoslužbami. Oslavte jej proto klidem práce, manifestační účastí na církevních slavnostech v kostelích i na oslavách mimo kostel! Ozdobte věže chrámů, soukromé i veřejné budovy prapory v národních a státních barvách! Den 5. července budiž věnován rozšíření Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje, který pracuje na uskutečnění jejich duchovního odkazu. Splňte aspoň vy povinnost vděčnosti k zakladatelům našeho písemnictví a naší křesťanské kultury, která zachránila naši národní existenci.

Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie. Tento církevní náboženský spolek byl založen v minulém století na Moravě záhy po cyrilometodějských oslavách jednoho tisíce let uplynuvšího od příchodu a smrti svatých soluňských bratří. Existuje už přes 30 let a vzorem bylo mu Bratrstvo svatého Cyrila a Metoděje, které před 70 lety založil vlastenecký biskup slovinský v Mariboru Ant. M. Slomšek. Jeho úkolem jest v krajinách obydlených Slovyany pěstovati a horlivě šířiti myšlenku smíření a sjednocení odštěpené církve východní či československé církve pravoslavné s církví katolickou. Sídlem Apoštolátu je Velehrad na Moravě a ústřední výbor jeho sídlí v Olomouci. V každé diecési se slovanským katolickým lidem má být jeho zvláštní diecéšní odbor pro protektorátem příslušného biskupa diecéšního. Většinou skutečně také tomu tak jest v naší republice i v Jugoslávii. V Čechách je diecéšní odbor v Hradci Králové a arcidiecéšní odbor Ap. v Praze; tento působí prozatím i pro obvod diecése litoměřické a českobudějovické, v níž už se konají přípravy pro zřízení vlastního diecéšního odboru. Předsedou pražského odboru apoštolátního je ndp. biskup dr. Podlaha. Prostředky k dosažení vytknutého cíle jsou modlitba a almužna na účely apoštolátní. Každý člen modlí se denně jeden Otčenáš a Zdrávas s dodatkem: „Svatá Panno Maria, oroduj za nás! Svatý Cyrile a Metoději, orodujte za nás!“ Kněžští členové mají aspoň jednou za rok (14. února, 6. dubna, 5. července) sloužit mši svatou na úmysl Apoštolátu a za jeho živé a mrtvé členy. Členo-

vě jsou buď zakládající, kteří zaplatí jednou provždy 1000 Kč najednou nebo po částech, řádní, (činní, skuteční, kteří platí ročně od 50 do 200 Kč), přispívající, kteří platí ročně 2—50 Kč. Chudší mohou dáti i méně a u zcela chudých stačí pouhá spolková modlitba. Při kostelích farních i jiných tvoří se místní skupiny, jejichž členy přijímá a diecéšnímu odboru jednou za rok hlásí farář nebo jiný místní kněz, který též buď sám nebo prostřednictvím horlitého sbírá členské příspěvky a odvádí je diecéšnímu odboru, pořádá pobožnosti, schůze i přednášky a vůbec řídí život skupiny a udržuje kontakt s diecéšním výborem. Členové podle možnosti odebírají též spolkový časopis „Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje“, vydávaný dvannáctkrát do roka za 12 Kč v Olomouci, Wurmova ul. 13. Apoštolát snaží se především o prohloubení křesťanského života u katolíků domácích, aby se tak stal jak počtem, tak i vzorným ukázněným životem předmětem obdivu, úcty i napodobení u pravoslavných bratří, k jejichž srdci a rozumu hledá cesty hlavně pomocí křesťanské lásky a dobrých skutků. Hledí navazovati styky s ušlechtilými jednotlivci z řad pravoslavných kněží i laiků, rozptyluje slovem i tiskem jejich hlavně od protestantů proti nám vočkované předsudky a stará se o zdárnou výchovu mladých, nadšených a obětavých kněží východního obrádu z řad pravoslavných Slovanů, mezi nimiž je jednou čeká těžká sice, ale vděčná a svrchované záslužná práce. Konečně budí také v našich řadách úctu k jejich starobylému východnímu obrádu, který konají v cyrilometodějském jazyce staroslovanském, Čechové, katolíci! Pro lásku Boží podejte Apoštolátu v Čechách pro tuto práci pomocnou ruku a staňte se jeho členy! Přihlaste se buď přímo sami anebo prostřednictvím svého duchovního správce.

Co je to unionismus? Jest to snaha, církve křesťanské, které jsou od sebe navzájem odloučeny od dob církevního rozkolu, po případě bludu přivéstí opět všemi možnými, dovolenými a účinnými prostředky k původní, Kristem Pánem nařízené a svatými apoštoly hájené jednotě víry a církve, za vedení svatého Otce papeže. „Unio“ je slovo latinské a znamená česky

„jednotu“ a „unionismus“, značí „úsilí o sjednocení“. V Anglii rozumí se tím snahy o sjednocení katolické církve s tak zvanou anglikánskou, v Německu zase s evangelíky a u nás Slovany jest to usilování o smíření katolické církve hlavně s církví pravoslavnou, která jest nám ze všech nekatolických církví nejbližší.

Nynější svatý Otec Pius XI. právem by mohl býti nazýván papežem unionismu, pro nějž má smysl jako malokterý z jeho předchůdců. Pobýv jako papežský nuncius delší dobu v obnoveném Polsku, měl příležitost z vlastního názoru seznati důležitost snah sjednocovacích, jimž od té doby i jako papež věnuje vpravdě otcovskou péči. Odporučuje, aby katolíci vzorným křesťanským životem a skutky milosrdenství prokazovanými z lásky k trpícím ukazovali východním pravoslavným národům cestu k sjednocení s katolickou církví. Na ten úmysl mají přinášeny býti i oběti mše svaté, svaté přijímání a modlitba svatého růžence. K zástupcům Východanů prohlásil dne 6. prosince r. 1923: „Právem se hovoří o naší zvláštní lásce k východním křesťanským národům. V našem srdci opravdu hárá zvláštní láska k východním křesťanským národům. Povězte svým krajanům, že s láskou jim všem žehnám, i těm, kteří dosud nejsou v našem stádcí, kteří jsou odloučení od nás. Řekněte jim, že ani oni nejsou vyloučeni z našich modliteb a že jsme jim ve svých modlitbách zvlášť nakloněni.“ V tajné pak papežské konsistoři dne 24. března 1924 prohlásil: „Na východě jest veliké množství těch, kteří, toužíce po pravdě a lásce a prahnouce po jednotě a pokoji, hledí na nás a na apoštolskou stolicí jako rozptýlené ovce, které dychtí po ovčinci Páně. Není třeba dokazovati, jak vroucně si přejeme obejmouti je. Proto co nejvřeleji děkujeme všem těm katolíkům, kteří odloučeným bratrům připravují cestu k návratu do pravé víry a prokazují jim onu lásku, která je znakem pravých učedníků Kristových.“ — Katolíci, Čechové, rozumíte jako hodné děti přání svého duchovního otce?

Celý kmen přestoupil ke katolictví v severní části východní Indie. 33.000 členů tohoto kmene náleželo k jedné protestantské sektě. Kmen vyslal k nejbližším katolickým misionářům po-

selství sedmičlenné s prosbou, aby je co nejdříve přijali do katolické církve. Oněch 7 vyslanců muselo urazit dalekou cestu několika set mil, hrozným pralesem, v němž dosud není vůbec prosekaných cest. Jeden misionář ihned se odebral s poselstvím k tomuto lidu. Kmen ten sluje Lushai, Ostatní misionáři po krátkém čase je následovali. Lid toužil nesmírně po katolické víře; s protestantstvím nebyl spokojen. („Maasbode“.)

Náboženské poměry v Číně. Všeho obyvatelstva se čítá přes 420 milionů. Z toho jsou 2 a půl milionu katolíci, 800.000 protestantů a 9 milionů mohamedánů. Tito jsou rozptýleni po všech provinciích, ale nejvíce jsou usazeni na severu a na severovýchodě. Ve městě Nanking je 27 mešit. Katolické misionáře čeká obrovská práce, než obrátí přes 400 milionů pohanů. („Nouvelles Religieuses.“)

Kolik je katolíků v Japonsku? Msgr. Giardini, apoštolský delegát v Tokiu, udělil při své nedávné cestě v Neapoli redaktoru „Corriere della Sera“ interview. Dle jeho výpovědi je nyní v Japonsku na 80.000 katolíků, což ovšem proti 65 milionům obyvatelstva této země je malíčky počet. Různá zemětřesení v poslední době rozbořila mnoho kostelů. Velké škody utrpěly též katolické tiskárny. Nyní schválil apoštolský delegát utvoření katolického z Japonců složeného sdružení žurnalistů. („Kipa.“)

Jak se udržela v Japonsku katolická víra v době velkých pronásledování, o tom píše „Kipa“ toto: „Po dlouhých, namáhavých výzkumech se konečně podařilo odhaliti jistá svědectví o katolické víře rozšířené v Japonsku před více jak 300 lety; jsou to knihy a růžence, jichž užívali první křesťané v Japonsku. Objevil je P. Birraux, misionář pařížský. Nalezené knihy byly vytištěny roku 1600. Kromě jiných náboženských zvyků uchovávali si tito Japonci i modlitbu „Ave Maria“, a to v překladu se uchovávalo po 350 let ústním podáním; některá latinská slova nahražena japonskými. Bylo třeba velké trpělivosti a dlouho se pracovalo na seznání těchto tradic. Japonci totiž neradi o tom mluví, neboť mají smutné zkušenosti z dob pronásledování. Bez kněží a bez katechetů po 350 let si zachovali víru!“

Stav katolické církve v Jižní Africe.

Poslední statistika podává takový obraz: 1 apoštolská delegatura, 9 apoštolských vikariátů, 8 apoštolských prefektur. Celkem je tam 350 kostelů a kaplí, 400 kněží, většinou řeholníků, pracuje takto: Obláté Neposkvrněného Početí spravují 45 hlavních míst a misií, misionáři z Marianhillu 40, jesuité 15, benediktini 10, dominikáni 7, redemptoristé 6, družina sv. Františka Saleského 14, servité 5, misionáři Božského Srdce 5, pallotini 4, bratří maristé 9, Školští bratří 5, 1 ženské řády četné tam pracují vydatně, Bílých katolíků různých národností je tam 65.000, domorodých 68 tisíc, míšenců 14.000, barevných 3000. Dále je tam 5 černých kněží, 60 domorodých sester, kandidátek 50, bratří 10, a v I. ročníku chlapeckého semináře 15 černochů. („Kípa.“)

Katolická církev v Norsku. Až do roku 1845 byla katolická víra v Norsku úplně potlačována; teprve v tomto roce dána jí volnost. Roku 1856 postavili rakouští redemptoristé první katol. kostel v Oslo. Na popud konvertity P. Daniela Stuba byl zbudován v Bergen chrám svatého Pavla — největší a nejpamátnější v zemi. Roku 1855 byla zřízena tak zvaná misie severního pólu, jež obsahuje ruské Laponsko, Island, Grónsko, Farérské ostrovy a severní část Kanady. Roku 1869 obdrželo Norsko vlastní apoštolskou prefekturu. Roku 1880 byl v Trondhemu zřízen kněžský seminář pod vedením otců naší Paní de la Salette. Roku 1892 bylo Norsko povýšeno na apoštolský vikariát a msgr. Falize byl vysvěcen na biskupa. Po něm se stal roku 1922 biskupem msgr. Jan Smit. Dnes má Norsko 2700 katolíků a 19 farností s 32 kněžími, z nichž 10 je řeholníků. Šest ženských řeholí s 260 členkami působí v 16 nemocnicích a ve 12 školách.

(„Osservatore Romano.“)

Protestanté v Irsku vymírají. To doznali při své poslední schůzi protestantští církevní hodnostáři v Belfastu. V celém Irsku je 575.000 protestantů, z nichž asi polovina patří k jediné severoirské diecési. Na jihu a na západě mizí protestantské osady jedna za druhou. Proto se ona schůze vážně zabývala otázkou, nebylo-li by radno, zrušiti dvě nebo tři protestantská biskupství v oněch krajinách, aby se ušetřilo zbytečných výdajů.

Byla ustanovena zvláštní komise k nové úpravě hranic farností a k spojení nebo zrušení některých biskupských sídel. („Oss. Rom.“)

Stav katolické církve v Egyptě. Apoštolský vikář msgr. Hyginus Unti, vydal spis o nynějších poměrech katolických v Egyptě. Kniha podává pěkný přehled o celém stavu církevním v zemi. Vyjímáme tu kratičký obsah: Jako první apoštol církve v Egyptě se uctívá svatý evangelista Marek. Až do konce V. století byla církev tamější ve velikém rozkvětu. V této době vystoupil kacíř Eutyches a šířil blud monofysitismu. Egypt odpadl od Říma a brzy se stal obětí tureckých vojsk. Teprve roku 1219 byla tam zahájena zase silná katolická misijní činnost. Hlavními pracovníky v misiích jsou tam až podnes františkáni. Roku 1839 byl tam ustanoven apoštolský vikář. Počet katolíků obnáší dnes přes 150.000; z těch náleží k latinskému obřadu 100.000. Kromě toho je v Egyptě přes 500.000 rozkolníků, 50.000 protestantů a 3000 pohanů. Katolických misijních stanic a farností je 32. Ve školství pracují františkáni, jesuité, lazaristé a salesiáni. Mládež ženskou vychovávají a vyučují františkánky, egyptské misionařsky, Milosrdné sestry svatého Vincence z Pauly, sestry Dobrého Pastýře, sestry svatého Karla Boromejského a jiné. Dnes pracuje v egyptském vikariátu: 119 řeholníků a 10 světských kněží, 243 řeholníků-nekněží, 745 řeholních sester, 40 katechistů, 50 katechistek, 231 učitelů a 418 učitelek řádových, 231 světských učitelů a 250 světských učitelek. Katolické školy navštěvuje přes 20.000 dětí. Je tam 46 mužských a 61 ženských klášterů, 116 kostelů, 6 hospiců (nemocnic), 3 útulny, 16 sirotčinců, 3 opatrovny děvcát, 10 polévkových útavů a 2 útavy pro mrzáky; dále 22 bratrstev a 97 spolků. („Schönere Zukunft.“)

Vzorný život náboženský holandských katolíků popisují různé katolické listy německé. Podáváme zde zajímavější data: Holandsko má téměř 7 milionů obyvatel. Z toho je 59 proc. protestantů (kalvínů), 36 proc. katolíků, 2 proc. Židů a asi 4 proc. protestantů nekalvínského vyznání. Asi 2 a půl milionu katolíků mají 5 biskupů a na 5000 světských a řeholních kněží. Jakmile farnost čítá 6000 až

7000 duší, hned se zřídí druhá farnost. Každá farnost má vlastní křesťanské spolky a každý spolek ve farnosti je podřízen svému vlastnímu faráři nebo jeho kooperátorům. Katolická církev v Holadsku je velmi bohatá na kněžský dorost. Na každých 10.000 katolíků připadá 95 kandidátů kněžského stavu, kdežto v jiných zemích světových průměrně se napočítalo jen 26. Katolíci přinášejí největší oběti pro výchovu kněží, pro školy, pro kostely, pro misie vnitřní i cizozemské s opravdovou velkomyslností. Není řídkým zjevem, že v neděli se v kostele dvakrát, ba dle okolností i třikrát sbírají příspěvky na různé náboženské a dobročinné účely, a to vždy s dobrým výsledkem. Smíšená manželství na venkově jsou skoro neznáma. V katolických rodinách na venkově je mnoho dětí. Rodiny s 8—10 dětmi nejsou řídké. Zejména velké pochoopení jeví holandská katolíci pro exercicie. Roku 1906 obnášel počet účastníků exercicií 231, roku 1920 však jich bylo již 29.000, od roku 1906 do roku 1921 vykonalo exercicie celkem 111.056 žen a dívek a 136.751 mužů a jinochů. A tento počet rok co rok stále vzrůstá. A o dobročinnosti a štedrosti katolíků holandských daly by se psát knihy.

Náboženský stav v Rakousku. Většina obyvatelstva je římskokatolická, to jest 5,518.330, nebo 81.4 proc. Tento počet je menší než byl roku 1910, kdy obnášel 86.8 proc. Na druhém místě co do početnosti stojí židovské náboženství s 726.000 či 10.8 proc. proti 8.6 proc. v roce 1910. Také počet evangelíků vzrostl z 3.8 proc. na 4.8 proc. a obnáší 89.132 osob. Bez vyznání je 33.087, či 1.8 proc. proti 0.2 proc. roku 1910. Na pátém místě stojí starokatolíci s 14.911. Nyní je v Rakousku 10 biskupů, 4875 světských a 2670 řádových kněží. („Schönere Zukunft.“)

Katolíci v Německu. Dle 12. vydání církevní příručky pro katolícké Německo patří právě třetí díl obyvatelstva německé říše ke katolické církvi, totiž 20,330.472, kdežto počet nekatolíků obnáší 40,630.952. Do toho není započítán kraj saarský s 537.275 katolíky a se 197.275 nekatolíky. V Prusku je 12,135.600 katolíků a 25 milionů 173.902 nekatolíků, Bavorsko má asi 5,114.045 katolíků a 2,131.575

nekatolíků, Bádensko 1,324.044 katolíků a 890.995 nekatolíků (čísla jsou vzata z roku 1923). — Počet kněží v Německu obnášel roku 1923 19,540 světských a 9724 řeholních kněží; počet řeholnic obnášel 69.644. — Výkaz o církevně-náboženském životě jest dosti příznivý. Z 20 milionů katolíků vyplnilo velikonoční povinnost 12 milionů; celkový počet ročních svatých přijímání obnáší 184,171.671. Ze 414 tisíc 688 dětí z čistě katolických manželství bylo pokřtěno 412.434. Z 293 tisíc 60 katolíků zemřelých bylo 283 tisíce 559 církevně pohřbeno. Ze 146 tisíc 469 civilně sezdáných čistě katolických párů se dalo 141.508 církevně oddati. Nepříznivě vypadají čísla o smíšených manželstvích. Bylo celkem uzavřeno 58.015 smíšených sňatků, z nichž však jen 23.097 dle katolického obřadu. Z 66.381 dětí z manželství smíšených bylo po katolicku pokřtěno jen 32.709. O vstupech a výstupech z církve se dovidáme: Roku 1923 přestoupilo do katolické církve v Německu celkem 7618 osob (z nich 7245 protestantů); 2634 odpadlíků se vrátilo zpět do církve. Vystoupilo 18.074, z nichž k protestantům přestoupilo jen 9547. Počet výstupů z církve se od roku 1919 značně zmenšil; vystoupiloť roku 1919 33.842, roku 1920 44.704, roku 1921 40.447, roku 1922 24.500, roku 1923 18.074. Celkový počet vystoupivších v letech 1919 až 1923 obnáší 161.567. Protestantům za tutéž dobu vystoupil přes 1 milion duší.

Pronásledování katolíků v Mexiku. Nynější vláda Moronesova si vzala asi příklad z ruských poměrů. President Calles je učitel; Morones, ministerský předseda, dělník; Leon, ministr orby, zápasník býčí; Saens, ministr zahraničí, protestantský pastor. Není tudíž možno, aby měli potřebného vzdělání k řešení dalekosáhlých problémů, jako: otázky národnostní, hospodářské, církevní, školské a dále poměru k Japonsku i ke Spojeným státům. Morones nesčetněkrát prohlásil, že cesta mexického národa ke štěstí povede jen přes trosky dnešního řádu, pomocí dynamitu a násilím. Za takového dobrodružství vedení mizí osobní bezpečnost, veřejný pořádek i klidné diplomatické vztahy. Dle vzoru moskevského má nyní Mexiko nejvyšší soudní dvůr dělnický, od něhož

není odvolání. — V prvních dvou měsících své vlády jevil Calles velkou zdrženlivost. Katolíci si již chtěli oddechnouti. Tu však začalo pronásledování: velký počet katolíků byl zbaven veřejných úřadů. Pak bylo všem cizozemským kněžím zakázáno působiti na půdě republiky — prý z důvodů národních — zatím však to byla pouhá záminka ke zrušení klášterů. Nato zaútočeno na školy: odstraněny náboženské obrazy z učirny a kněží nesměli býti profesory. Proti kněžím vydán velmi přísný kazatelnicový paragraf a katolíkům zakázáno i v soukromém rozhovoru posuzovati jednání vlády. Ve státě Jalisco dal jistý úředník Juno uprostřed zkoušek vyhnati ze tříd žáky katolického vědeckého ústavu. Nato 200 studentů uspořádalo protestní schůzi pod okny vládního paláce. Ale Zuno je dal pochyťati a všechny zavřiti do vězení. Poněvadž místnosti žalární nestačily, musila většina studentů ztráviti noc pod širým nebem na nádvoří žalárním. Japonský konsul v Jalisco, jehož syn byl též mezi zatčenými, obrátil se na svého vyslance v Mexiku a tu vláda nařídila propuštění zatčených. Ale Zuno napřed ještě požadoval od každého studenta pokutu 100 pesos. Brzy potom na jeho rozkaz byl obklíčen ozbrojeným vojskem seminář v Quadolejaro a seminaristé byli kolbami vyhnáni ven. Prudký odpor obyvatelstva byl střelbou překažen. Dne 2. července bylo katolické gymnasium zavřeno. Ale studenti, podporováni všemi katolickými spolky mládeže, vynutili si druhého dne vstup do gymnasia. Guvernér se již neodvážil nové násilnosti. Úředním nařízením určil nevyhnutelné podmínky k vykonávání kněžského úřadu: Kněží musí býti Mexikány od narození, žáky latinských škol a musí se oženiti, jinak musí zemi opustiti. Všichni katolíci kněží — kromě tří, kteří se mohli skrýti — byli vyhnáni, kostely zamčeny až na několik, které dány protestantům. Garrido jmenoval biskupem ve Villahermosa kostelníka dómského, který neumí ani slova latinsky a nemá ani nižšího svěcení. Tak zůstala diecése, čítající 180.000 duší, skoro bez kněží. — V masopustní pondělí minulého roku uveřejnil jakýsi Joachim Perez v různých denních listech rozkaz, aby se zřídila nová mexická

církev. V tomto svolání byl tupen papež, arcibiskup mexický a katolická církev. Perez drze podepsal svůj manifest jako „patriarcha“. Je to odpadlý kněz, 60 let starý, který má za sebou dobrodružný život vojenský i politický. Jeho pomocníci jsou těžkopádlí kněží. Odpadlíci se pokusili sloužit mši ve farním kostele, ale byli věřícím lidem s políčky odehnáni od oltáře. Ale hasičstvo a policie přišla odpadlíkům na pomoc a katolíci byli rozehnáni. Arcibiskup mexický ovšem nemohl k tomu nečinně přihlížeti. Podporován jsa vedoucími katolíky, předložil vládě nejostřejší protest proti svatokrádežnému jednání Perezovu. Odpověď: Katolíci porušili veřejný pořádek v budově, která je státním majetkem; bude jim kostel odňat a ani Perez jej nedostane, nýbrž bude proměněn ve školu nebo knihovnu. Odpadlíci mohou i zákonitou cestou dostat kostel! Brzy nato byl chrám „Tělo Kristovo“ odevzdán „národní církvi mexické“. Guvernér různých států mexických zavádí téměř v omezení počtu kněží na svém území. 6 kněží smí ještě zůstat v Tabasco, 30 v Oaxaca, 9 v Yucatanu a 6 v Puebla. Stále více klášterů a katolických škol se zavírá pod záminkou zdravotních důvodů. Biskupové z Colimy a Quadalajary byli vyhnáni. Ale lid stále s větším nadšením lne k svatě víře. Proti odpadlým kněžím je všeobecný odpor. Jako vždy při pronásledování, tak i zde vzplanula víra věrných dvojnásobně. V eucharistickém týdnu roku 1924 byly kostely stále přeplněny. V Mexiku byla z dobrovolných darů pořízena obrovská monstrance jako smírná oběť. Když vláda chtěla zahájit soudní proces proti účastníkům kongresu pro porušení paragrafu ústavního, jenž zakazuje veškeré náboženské projevy, musel prezident soudu v Monterrey prohlásiti: „Jak mám zahájit proces proti 80.000 rodinám?“ Nyní se vytvořila k náboženské obhajobě liga, která sdružuje všechny katolické spolky v zemi. („Etudes.“)

Katolická universita v Číně bude zřízena. Popud k tomu dal žurnalista Jung-Lien-Tche, který v roce 1917 první tuto myšlenku začal šířiti. Papež Benedikt XV. věnoval za tím účelem 100.000 lir a nynější svatý Otec velmi se zajímá o uskutečnění plánu. Tato universita bude svěřena otcům

benediktinům z opatství svatého Vincence v Pensylvanii. Kromě náboženských předmětů se budou přednášky zabývat sociologickými a technickými otázkami, které v dnešní době jsou pro Čínu velmi důležité. Podobně o evropské a římské literatuře.

(„La Vie Catholique“.)

Kněz-učenec. Jesuita P. Licent prozkoumal v letech 1914—1923 vědecky Mongolsko; procestoval na 30.000 km. Výsledek svých geologických, meteorologických, botanických, zoologických, hospodářských a národopisných výzkumů uveřejnil ve spise o 2000 stranách se 150 obrazy. Pro paläontologii má nesmírný význam zejména prozkoumání krajiny Ordí a Kausu. V Tien-Tsin založil P. Licent archeologicko-přírodovědecké museum Hoang-Lo Pai-ho, jež sám řídí a v němž pracují badatelé čínští s evropskými, americkými a japonskými.

(„Osservatore Romano“.)

Vnitrozemská misie ve Švýcarsku je pod vrchním dozorem švýcarských biskupů a pod ochranou švýcarského spolku katolicko-národního. Pracuje hlavně v diaspoře. Právě vyšla 61. ročenka s výkazem, z něhož některá data uvádíme. Farní matriky misijních stanic zaznamenaly za rok 1924 4674 křtů, 1907 sňatků (z nichž 715 smíšených), 2084 církevních pohřbů, 38.300 duší vyučovano a podáno přes 2 miliony svatých přijímání. Povážíme-li, s jakými obtížemi a nebezpečími je spojen život katolíků 300 tisíc v diaspoře, uznáváme, že tyto číslce jsou potěšujícím zjevem. O obtěavosti katolíků v diaspoře se dočítáme z výkazu: Katolíci basiléjští platí ročně na náboženské potřeby 315.000 franků a kromě toho nastrádali na stavbu kostela ke cti svatého Antonína 60.000 franků. Mimo to přinášejí katolíci v diaspoře velmi veliké oběti pro ostatní rozptýlené souvěrce. Roční účty za rok 1924 vykazují příjem rádný 324.072 franků, ale vydání 384 tisíc 158 franků. Schodek 60.085 franků se kryje dary a legáty, jež obnášejí celkový obnos 126.784 franků.

Všech katolických kněží na celém světě jest dle poslední statistiky 312 tisíc a dva. Z toho počtu jen v Evropě pracuje v duchovní správě 200 tisíc 324 kněží. Tedy jen 109.678 kněží zbývá pro ostatní díly světa. Nad touto skutečností nařiká msgr. Besson

ve svém časopise „Semaine Religieuse“: „V Africe jest jen 1 kněz pro 400 katolíků a 82.000 pohanů; v Oceánii pro 300 katolíků a 110.000 pohanů; v Japonsku pro 880 katolíků a 220.000 pohanů; v Číně pro 800 katolíků a 180.000 pohanů; v Indii pro 860 katolíků a 100.000 pohanů!“

Odpomoci nedostatku kněží ve Francii bylo předmětem rokování sjezdu v Paříži. Zúčastnili se ho kardinálové, biskupové, kněží a vedoucí katolíci. Trval tři dny. Schůzi se zúčastnilo průměrně na 2000 osob. První den mluvil P. Dassonville o „Action populaire“ a jeho úloze v otázce nedostatku kněžského dorostu. Poukazoval na nepříznivé následky války v tom ohledu. Jeden řečník vytýkal katolickým kruhům, že mají o kněžském stavu černé předsudky. Řečníci druhého dne poukazovali na to, jak veliký úkol má otec rodiny při buzení kněžského povolání u svých dětí a jak je třeba se modlití o kněze. Třetího dne zdůrazněn apoštolát již mezi dětmi: ministrování, učení katechismu. Podobné kongresy jsou stanoveny: 1926 v Marseille, 1927 v Rouen, 1928 v Lyonu, 1929 v Nancy. — Biskup Andollent z Blois poukazuje ve svém pastýřském listě na tyto příčiny úbytku kněžského dorostu: pokleslost horlivosti u víře, beznáboženská škola úbytek porodů. („Vie Catholique.“)

Exerciční hnutí v Německu. Moheušský biskup dr. Hugo se uchopil provedení organisace diecéšní k podpoře uzavřených exercicií. Diecéšním ředitelem jmenován pro tento podnik dánský farář Geck. Za jeho vedení bylo uspořádáno šest kněžských sjezdů v říjnu minulého roku; v Mohuči, Friedberku, Offenbachu, Bensheimu, Wormsu a v Brigen. Schůzi se zúčastnilo přes 200 kněží. Všichni byli nadšeni pro exerciční hnutí. Hned vypracováno pět plánů ke stavbě pěti exercičních domů. („Kipa.“)

Katolický život v Holandsku. Velmi se pěstuje eucharistické hnutí. Eucharistický svaz, založený roku 1916 čítá v 165 skupinách 100.000 členů. Mají 1 eucharistický časopis pro kněze, čtyři eucharistické časopisy pro lid, které čítají asi 100.000 odběratelů a 2 eucharistické časopisy dětské s 15 tisíci odběrateli. Kdežto před několika lety ročně bylo přijato na 10 milionů svatých přijímání, nyní počet

stoupil již na 50 milionů ročně. Poněvadž v Holandsku je asi půl třetího milionu katolíků, připadá na jednoho katolíka ročně 25 svatých přijímání.

Svatořečení a blahorečení v minulém jubilejním roce. Za svaté prohlášení: 1. Terezie od Ježíška, narozena 1873, zemřela 1897; 2. Petr Kanisius, narozen 1524, zemřel 1597; 3. Marie Magdalena Postel, narozena 1756, zemřela 1846; 4. Magdalena Žofie Barátová, narozena 1779, zemřela 1865; 5. Jan Křtitel Eudes, narozen 1601, zemřel 1680; 6. Jan Křtitel Viauney, farář z Arsu, narozen 1786, zemřel r. 1859. Blahoslavenými prohlášení: 1. Antonín Maria Gionelli, biskup; 2. Vincenc Maria Strambi, passionista; 3. Josef Cafasso, světský kněz; 4. Marie Michaela od nejsvětější Svátosti, zakladatelka řádu; 5. Bernadetta Soubirous (jíž se zjevila Panna Maria v Lurdech); 6. jezuita Jan de Brebenf, mučedník; s ním byli blahorečeni jeho společníci P. Gabriel Lallemand, A. Antonín Daniel, P. Karel Garnier, P. Noel Chabanel, bratr novic René Goupil a bratr laik Jan de la Lande; 7. biskup Vavřinec Imbert a jeho druhové; 8. Petr Julián Eymard, zakladatel kongregace. (Schönere Zukunft.)

Katolické university celého světa navázaly vzájemný styk. K spolupráci se dosud přihlásily katolické university těchto měst: Angers, Lille, Lovaň, Dublin, Lyon, Milán, Montreal, Nymvégy, Indiana, Paříž, Řím (Gregoriana), Santiago de Chile, Toulouse, Freiburg v Üchtlandu a Washington. Tajemníky tohoto svazu jsou P. Gemelli, rektor university v Miláně, a msgr. Schrijnen z Nymvég.

Tovaryšské spolky katolické v Německu zažádaly v Římě o zahájení informačního procesu k blahorečení zakladatele těchto spolků — Adolfa Kolpinga. Svatý Otec přijal tuto žádost s velikým zájmem.

(„Reichspost.“)

Část vatikánské misijní výstavy bude umístěna trvale v paláci lateránském. Přípravné práce byly zahájeny. Po nějakou dobu bude ještě přístup dovolen — ovšem v omezeném rozsahu. Z vědeckého oddělení výstavního bude asi 30.000 svazků převedeno do vatikánské knihovny a tam budou tvořiti zvláštní nové oddělení.

(„Křpa.“)

Poslední poutí v Lurdech roku 1925

se zúčastnilo množství poutníků. Mezi jinými přijelo 5000 Bretoňců z Quimperu, 2000 Alsanů, 1500 Holanďanů, 2000 Belgičanů za vedení známého biskupa z Namuru msgr. Haylena, 2000 poutníků z Lyonu a St. Étienne, 1500 z Peny, dále mnoho Španělův a Portugalcův a tisíce poutníků, přišedších porůznu. Zakončující slavnosti se kromě jiných biskupů zúčastnil syrský patriarcha z Antiochie msgr. Rahmani.

„Liga katolických žen“ ve Francii neobyčejně vzrostla. Roku 1924 měla 20 skupin se 4500 členkami, roku 1925 však již 120 skupin s 23.000 členkami. Ukolem jejich jest, hájiti katolické zásady. („Croix.“)

Národní basiliku Božského Srdce Páně stavějí Belgičané. Biskupové belgičtí vybízejí v posledním pastýřském listě věřící k dokončení této obrovské stavby. Ve válečném roce 1914 o vánocích se biskupové, kněžstvo a obyvatelstvo Belgie zavázalo slibem, že, bude-li jejich vlast zachráněna, postaví v vděčnosti na Koekelbergu u Bruselu obrovskou svatyni ke cti Bož. Srdce Páně. Má býti střediskem náboženského i národního života belgických katolíků. Dosud se nasbíraly 2 miliony. Do roku 1930, stému výročí osvobození Belgie od područí Holandského, se doufá v zasvěcených kruzích, že sbírky dosáhnou výše 7 až 8 milionů. („Osservatore Romano.“)

Hra číslíc. Letos 20. prosince tomu bude 350 let, co se ve Skočově ve Slezsku narodil náš moravský mučedník — kněz, blahoslavený Jan Sarkander. Dne 22. května letos uplynulo 75 let od narození jeho prevelikého ctitele, zemřelého arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana. Rozdělíme-li toto číslo na desítky a jednotky a znásobíme-li je, dostaneme počet let od narození bl. Jana. (70 + 5; 70 krát 5 = 350). Blahoslavený Jan se narodil roku 1576 — tatíček Stojan roku 1851, to jest o 275 let později.

„Svaz katolických universit“ založen na popud svatého Otce za vedení výtečného rektora katolické university v Miláně P. Gemelli O. F. M. a dosud sdružuje 17 universit. Posledně přistoupila ke svazu i universita v Nymvégách v Holandsku, rodišti svatého Petra Kanisia T. J.

Lidstvo dle náboženství. Dle nejnovější náboženské statistiky se čítá

dnes 566,201.000 křesťanů a ostatních jinověrců je na světě 1.620,370.000. Z křesťanů je římských katolíků 273 milionů 500.000, pravoslavných a řeckoruských katolíků 121,801.000, protestantů okrouhle 170,900.000 (počítaje v to i 24,531.000 anglikánů), Z nekřesťanů je 15,286.000 Židů, 301,155.000 konfucianů a teoistů, 219,030.000 mohamedánů, 210,400.000 hindustanců, 136,325.000 animistů, 135,161.000 budhistů, 20,512.000 šintoistů, 16,300.000 náleží k různým rozříštěným skupinám nebo se nehlasí k žádnému náboženství. V procentech: 16.9 proc. římských katolíků, 10.5 proc. protestantů (včetně 1.5 proc. anglikánů), 7.5 proc. pravoslavných; tedy celkem 34.9 proc. křesťanů proti 65.1 proc. nekřesťanských monotheistů a pohanů, totiž 0.9 proc. Židů, 1 proc. rozličných, 18.6 proc. konfucianů, 13.5 proc. mohamedánů, 13 proc. hindustanců, 8.4 proc. animistů, 8.4 proc. budhistů, 1.3 proc. šintoistů.

Kardinálský sbor je složen z 32 italských a z 34 neitalských kardinálů. Je to po prvé, že Italů je méně. Stařesinou svatého kolegia je kardinál Vincenc Vanutelli, star 98 let a jest již 36 let kardinálem. Katolická církev čítá nyní 14 patriarchů, 219 arcibiskupů a 944 biskupů. Nové arcibiskupství zřízeno v Havanně. Počet biskupství vzrostl za rok o 10. Dále jest 20 apoštolských delegatur, 198 apoštolských vikariátů a 82 apoštolských prefektur. Diplomatičtí sbor papežské Stolicе sestává ze 26 nunciů a internunciů. Zastupitelstva jiných států u svaté Stolicе tvoří 17 vyslanectev a 8 velvyslanectev. („Schönere Zukunft.“)

Redemptoristé mají na celém světě 4993 členy, z nichž je 2610 profesních kněží, kteří jsou rozděleni v 21 provinciích. Kněží z belgické provincie řádové pracují mezi Rusíny, a aby mohli lépe působiti, přijali rusínský obřad.

Františkánský řád čítá ve 100 provinciích 17.799 členů, z nichž je 9154 kněží, 2346 kleriků, 4036 laických bratří, 654 kleriků-noviců, 227 bratří-noviců a 1319 terciářů. Největší počet členů vykazuje holandská řádová provincie, totiž 755; po ní hned saská s 753, Bavorská provincie má 544, tyrolská 396, thüringská 335, slezská 218 a dolnorakousko-štyrská 120 čle-

nů. V misiích působí 2662 františkánů.

Ústav pro scholastickou filosofii v Innmosti čítal poslední letní období 45 posluchačů, z nichž 3 kněží, 32 kleriků z různých řádů a diecési rakouských, německých, uherských, polských, jihoslovanských a švýcarských. Též 10 akademiků-laiků, kteří se připravují na akademickou hodnost scholastické filosofie. K témuž kursu náleželo ještě 36 kleriků ze sedmi řádových provincií Tovaryšstva Ježíšova. Bylo promováno 6 doktorů scholastické filosofie.

Počet poutníků v jubilejním roce 1925 dle zprávy generálního tajemníka msgr. Nogary překročil 1 milion. Posledního jubilejního roku 1900 přijelo asi 300.000 poutníků. Minulého roku z Itálie se dostavilo 200.000 a pak nejvyšší počet vykazuje Němec-ko, 40.000 poutníků.

Jubilejní poštovní známky na oslavu 700 výročí smrti svatého Františka z Assisi budou letos vydány v Itálii. Italská pošta tímto způsobem již po třetí vychází do jisté míry vstříc svaté Stolicі. První známky vydala pro „Dílo šíření víry“ s učícím Kristem, druhé pro milostivý rok se čtyřmi basilikami římskými. Znamky letoší budou míti několik druhů; jedny se stigmatizací svatého Františka, jeho smrti ve středu řádových bratří a s obrazem zakladatele řádu. Dva další druhy vyjdou asi s obrázky kostelů svatého Damiana a Porciuncula. — („Augsburger Postleitung.“)

Proste Pána žní! Kolik máme bohoslovců? Ve čtyřech seminářích českých v roce 1925—1926 celkem 125, tedy tolik, kolik v dřívějších letech mívál pražský seminář sám. A co horšího — z těchto je 86 Němců a pouze 39 Čechů! Na Moravě a ve Slezsku ve třech seminářích je celkem 154 bohoslovců: 60 Němců a 94 Čechů. Tedy v historických zemích je 146 německých a jen 133 českých bohoslovců, ačkoli Němců je 2,975.000 a Čechů přes 6,500.000! V roce 1922 až 1923 bylo všech bohoslovců 252, německých 131 a českých 121; v roce 1923 až 1924 všech 238, německých 120 a českých 118; v roce 1924 až 1925 všech 235, německých 119 a českých 116; v roce 1925 až 1926 279, německých 196 a českých 135. Slovensko má v 6 seminářích v tomto roce 140 bohoslovců, z nichž je 89 Slováků, 47 Maďarů a

4 Němci. Musíme se mnoho modlit!
— („Museum.“)

Proti neslušné módě energicky vystoupil kardinál arcibiskup Dubois v Paříži. Na všech kostelních dveřích dal vyvěsiti zákaz vstupu do chrámu všem dámám neslušně oblečeným. (Ani ke stolu Páně, ani za kmotry.)

Pro obrácení Židů pracuje zejména v Anglii spolek „Catholic Quild of Israel“. Jedná se o rozšíření tohoto spolku i do jiných zemí. Za tím účelem má býti zřízeno ústředí v Římě. („Kipa.“)

Příspěvky pro Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje v osadě svatého Vojtěcha v Omaze Nebraska. 7 dol.: František a Marie Novotný. Po 5 dol.: Frank A. Doležal, A. B. Chapek, Bernard Petř, Rev. Leop. Blaschko, 4 dol.: Josef Pecha. Po 3 dol.: Václav Máca, Frank W., Rozmajzl. Po 2 dol.: Miss Marie a Berta Bajgl, Emil B. Hakl, Anton Horák, Václav Holenda, Joseph Kafka, Joseph Kotrba, John Peterka, Anna Pluháček, Emil Polák, rodina Rezáčova, Jan Skoumal, 1.50 dol.: Františka Leczkowski. Po 1 dol.: Marie Belitz, Joseph Budín, Josef Grunt, Marie Hamík, Frant. Holub st., Emil J. Chval, William Kendzur, Marie Kotrba ml., Marie Kotrba st., Kateřina Krystyniak, Frank Mach, Františka Nápravník, Anton C. Ostronič, Marie Partl, Emma Pavelka, Emil F. Rejda, Joseph Semerád, Marie Tondl, Františka Vaněk, Frank Vopálka, Fr. Vondrák, Anna West, Františka Zadi-na, Kateřina Kafka, Ed. Kelsey. Po 0.50 dol.: Louis Holub, Jakub Kotrba a Anna Fejt. Celkem 88 dol. Pán Bůh zaplat! — Rev. Fr. Jemelka, delegát Apoštolátu.

Z Přerova. Místní odbor Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje uspořádal v neděli, dne 16. května pout na Sv. Kopeček, a docílil tím krásného úspěchu v ohledu náboženském a mravním. Pout posílila náboženské uvědomění asi 800 účastníků, které ve vzorném průvodu vedl místní duchovní správce pan děkan Přidálek, za pomoci dvou pánů kaplanů. Ale nejen že posílila náboženské uvědomění, způsobilá také, že se projevilo prakticky. Veliké procento poutníků přistoupilo k svatým svátostem, mezi nimi i ti, kteří se doma zdráhají a ostýchají. Tímto přijetím svatých svátostí dostali účastníci zároveň své velikonoční

povinnosti, což je jistě nejkrásnějším ovocem pouti, ježto svaté přijímání působí také na mravní obrod našeho lidu. Velkou zásluhu o právě uvedený praktický projev víry má ovšem veledůstojný pán dr. *Hrachovský*, který svými nadšenými kázáními dovedl k němu nadchnouti a zasluhuje díků. Poutníkem dostalo se také milého osvěžení. Poskytla je odpolední akademie, jejíž hlavní část vyplnila opět řeč pana dra Hrachovského, jež byla vyslechnuta s velkým zájmem. Mluvil o účtě k svatému Janu Nepomuckému. Další čísla vyplnily vhodné recitace, zpěvy a hudba. Po akademii shromáždili se účastníci u sochy svatého Jana Nepomuckého, kde se toho dne konala zvláštní pobožnost, načež se po sv. požehnání vrátili do Přerova. V Přerově vzrostl průvod o více než 100 proc. a budil u katolíků radost a nadšení, u protivníků respekt. Při vedení a pořádání pouti pomáhala odboru zdejší Mariánská družina dívek. První pout našeho odboru se tedy vydařila a přinesla krásný užitek. Bylo by jistě dobré a prospěšné, kdyby také jiné odbory apoštolátní se postaraly, aby naše pouti a jiné náboženské slavnosti byly nejen veřejnými projevy katolické víry, ale aby hojnou měrou působily také na náboženský a mravní obrod našeho národa. Mohou tak učiniti tím, že převzou pořádání podobných poutí a slavností náboženských za své.

Oslava řeckokatolických velikonočí v Praze. Řeckokatolíci slovanského jazyka oslavili své svátky velikonoční také letos dle starého kalendáře v posledním týdnu dubnovém a počátkem května. Stalo se tak letos po prvé pro všechny společně v kostele svatého Kříže na Příkopě. Zvláště slavnostní byla oslava Vzkříšení Páně v noci se soboty na neděli dne 2. května. O 12. hodině v noci přijel msgr. Antonio Arata, zástupce svaté Stolice v naší republice a správce zdejší nunciatury, spolu s msgr. drem Josefem Hanušem, metropolitním kanovníkem, a byl uvítán u vchodu kostela celebrantem drem Fedorem Strotmanem, duchovním správcem ruských katolíků, ježmuž asistovali dp. Trofim Semjackij, ruský kněz, t. č. rektor kostela na Skalce u Mníšku a dp. Midlik, duchovní správce řeckokatolických podkarpatských Rusů a Ukrajinců-e-

migrantů. Dále byli přítomni jednatel arcidiecésního odboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, prof. Fr. Pechuška a člen výboru dr. Otakar Švec, a při liturgii přísluhovali dva katolíti Rusové, dr. Vlad. Dluský a Vlad. Novoný. Chrám byl naplněn jednak věřícími katolíky obou obřadů, západního i východního, kteří vytrvali až do ukončení obřadů do půl 3. hodiny v noci, jednak mnohými zvědavci, jež přilákal slavnostně osvětlený kostel v tak nezvyklou dobu. Obřad zahájen byl průvodem duchovenstva, hodnostářů i věřících, který vyšel postranním vchodem do Panské ulice a zastavil se u hlavního vchodu na Příkopech. Za často opakovaného zpěvu „Christos voskrese iz mertyvch“ vcházi průvod do kostela a hned začíná slavná liturgie svatého Jana Zlatoústého. Zvláště krásný byl zpěv evangelia řecky, latinsky a staroslovanský, jež vykonali, zpívající střídavě po částech kněží východního obřadu koncelebranti, a dojmavý polibek míru za pozdravu „Christos voskrese“. O 9. hodině ranní konala se druhá liturgie, již celebroval dp. Midlik, a které se zúčastnil J. M. msgr. dr. Ant. Podlaha, svěťící biskup, jakož i msgr. Arata a msgr. Hanuš. Chrám Páně byl přeplněn věřícími, Evangelium zpívalo se střídavě staroslovanský, česky, řecky, latinsky a holandsky, jak toho žádá sám rituál, totiž ve více jazycích, aby tak se naznačilo, že slavnost zmrtvýchvstání Páně jest oslavována celým světem. Slavnosti dodal lesku krásný zpěv ukrajinského pěveckého sboru. O 11. hodině dopoledne shromáždili se všichni přítomní řeckokatolíci a přátelé myšlenky unionistické v sále restaurantu „Merkur“, kdež Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje uspořádal v mezích své možnosti pro řeckokatolíky a ostatní hosty snídání. Na počátku posvětil pokrmy J. M. msgr. Podlaha za asistence dp. Midlika a hned rozproudilo se v sále družně veselí. Pohoštění odstaraly dámy z výboru Svazu katolických ženských spolků, zvl. Zdeňka Lobkovicová, sl. Segrová a studentky řeckokatolické. Z hostů sluší jmenovati vedle již uvedených hodnostářů přisedících zem. výboru p. rev. Zelenku, dra Parkányho, dra Jandu s chotí, pi Hronkovou, choť odbor, rady, pi a sl. Schmutzerovou a j. J. M. p. biskup Podlaha vy-

jádlil svou radost, že v bratrské lásce zde vidí shromážděny příslušníky různých slovanských národů a dítky téže církve Kristovy. Jemu poděkoval dp. Mildik řečí latinskou a českou. Dále promluvil ještě zástupci řeckokatolíků a zástupce Cyrilometodějské ligy studentské Jihoslovan Sedivý, jenž blahopřál unionismu, že Boží Prozřetelnost mu dala papeže cyrilometodějského, sv. Otce Pia XI. Ke konci ujal se slova zástupce svaté Stolice, msgr. Arata, a v italské řeči, jež byla překládána do češtiny, blahopřál jménem svatého Otce řeckokatolíkům k tak krásným svátkům, v nichž byt jiným obřadem, přece v duchu téže víry s námi slaví vzkříšeného Spasitele světa. Ubezpečil je zájmem svatého Otce o jejich potřeby jak duchovní, tak hmotné, sdělil jim, že svatý Otec jim, jejich rodinám, vlastem i národům jejich v otcovské lásce žehná a vyzval všechny přítomné k provolání slávy svatému Otci, což bylo bouřlivě aklamováno. Všem předním osobnostem, zvláště dámám hostitelkám co chvíle pělí přítomní studenti přání „Mnogaja ljeta“. Když odcházel pan biskup Podlaha, msgr. Aarata a msgr. Hanuš, zapěl spontánně ukrajinský sbor pěvecký staroslovanský pozdrav biskupu vладыкові. Pražská slavnost řeckokatolických velíkonoc byla mohutným projevem myšlenky unionistické a slovanské vzájemnosti na půdě náboženské. Kéž najde idea tato hojně příznivců a stoupenců!

Z činnosti sekretáře. Vedle tridui již uvedených kázal o svátku svatého Tomáše Aquinského v neděli, dne 7. března 1926 u dominikánů. Na Velký pátek v Napajedlích, v neděli, dne 25. dubna na Svatém Kopečku. Při májové pobožnosti v Olomouci u kapucínů 5., 7., 11. a 30. května. V Archlebově večer v sobotu, dne 12. května schůzi v hostinci u p. Němce za velké účasti. V pátek, dne 13. května zpověď Omladiny a dvě kázání. V neděli, dne 16. května 2 kázání na Sv. Kopečku a odpoledne proslov pro poutníky z Přerova. Ve dnech 20., 21., 22. května 18 kázání a svatá zpověď v Jestřabí, promluvy v kapli v Ráječku a svatá zpověď. Dne 22. 23. května dvě kázání ve Zvoli. Od 23. do 25. května poslední triduum v Dřevohosticích u Přerova se 4 pro-

mluvami. V neděli, dne 30. května kázání v Náměšti a na Hradě, schůze školská v Repčíně.

A eucharistickému kongresu v Chicagu. Koncem minulého roku slavila arcidiecése Milwaukee, Wisc. (v Americe) padesátileté jubileum arcibiskupského sídla. Odpoledne při slavnosti měl řeč kardinál Mundelein z Chicaga. Mluvil na milwaukském stadionu asi před 15.000 posluchači. Jeho řeč pomocí radia byla slyšitelná i vzdáleným kruhům. Zmínil se o přípravách k blížícímu se eucharistickému kongresu v Chicagu dne 20.—24. června 1926, a o důvodech, jež ho přiměly svolat tento sjezd do Chicaga. Právě: „Jedenkrát musí býti také americká půda prolomena pro podobný veřejný hold eucharistickému Spasiteli. Poněvadž však Chicago je zeměpisným střediskem železničním v Americe, lze do něho přijeti z ostatních větších měst za několik hodin. Kromě toho je Chicago i okolí známo svým snášenlivým a katolíkům příznivým chováním. Hlavním důvodem však jest nouze doby, jež potřebuje nadpřirozené pomoci. Rozklad veřejné mravnosti, pohrdání zákony, bezbožnost našich přátel a sousedů, nebezpečí lhostejnosti u víře a zkáza mravů ohrožují i náš vlastní národ... I jako jednotlivci, i jako národ potřebujeme pomoci Boží! Víra v nejsvětější Svátost oltářní je základem naší víry a bohoslužby a nemáme práva, abychom ještě déle jej zahrabávali v katakombách a v našich kostelích. Tisíce se již přihlášily ze všech zemí, z Kanady, Německa, Francie, ba i z dálné Austrálie a Číny. Přišel jsem do Milwaukee osobně, ne jako církevní kníže, nýbrž jako sluha nebeského Hospodáře, abych splnil jeho rozkaz: „Donut je, aby přišli!“ — Hlavní slavnost kongresová se bude konati 30 mil za Chicagem. Tam má totiž arcidiecése park, obnášející dvě čtverečné mile, kdež je zbudován seminář. Železniční i jiné dopravní společnosti již pilně pracují na stavbě železniční sítě a silnic. Pro jednotlivé schůze jest určeno 300 farních kostelů, katedrála, „Colosseum“, městský stadion a jiné veřejné budovy. Čeká se na dva miliony účastníků. Železniční i lodní společnosti slíbily snížení cen dopravních. — Svatý Otec sám určil hlavní předmět různých předná-

šek: „Eucharistie a křesťanská rodina.“

Kardinál Hayes o významu radia promluvil při otevření nové radiové konečné stanice na chrámu paulinském v New Yorku. Kromě jiného pravil: „Dle všeobecného úsudku je radio mocí nedocenitelné velikosti. Jest jednou z největších mocí, které člověk měl kdy v rukou. My, kteří radia používáme, jsme za použití odpovědní. Máme přísnou povinnost používatí ho k dobrému a učiniti je užitečným. Kdo chce býti velikým, musí sloužiti. Kdo má moc, musí jí užívatí k blahu svých bratří. Již nejsme cizinci pro muže, jehož jsme si ce nikdy neviděli, jakmile zachytíme tón jeho hlasu. Zdaž není každému jasno, že brzy musí se zhroutiti věskeren provincialismus a zmizeti, když mluví město k městu a stát ke státu? Když vrchní hlavu národa současně slyší lidé v Maine, v Oregonu, ve Floridě a v Kalifornii, pak můžeme v jistém smyslu právem říci, že sever se stal jihem a západ východem. Můžeme též radio vítati, jestliže přispěje k tomu, aby udušil první výdech lživé propagandy, jestliže bude rozsevatí símé pravdy na všechny strany světové, jestliže čtyři konce naší milované země spojí se v nerozlučitelnou jednotu, jestliže vytvoří dokonale Ameriku.“ („Aurora.“)

Padesátileté jubileum své činnosti v Americe oslavil řád františkánek. Řídí 22 nemocnic s 3870 postelemi, 3 sirotčince s 435 sirotky a mnoho farních škol s 9242 dětmi. To vše ve státě Indiana. („Ohio-Waisenfreund.“)

Seznam příspěvků na Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje z osady svatého Jana Nepomuckého v St. Louis, Mo.: Po 25 dol., zakládající členové: Rodina Františka a Anny Dubových (Emmet ul.), rodina Antonína a Albíny Kohoutkových, Po 20 dol.: Rodina Martina a Kateřina Korbelových (jako doplatek na zakládající členství). Po 10 dol.: Frant. a Anna Dubovi (jako doplatek na zakládající členství, a H. Dostál, red. „Hlasu“. 6 dol.: Ant. Horák. Po 5 dol.: Jan Soukaný, Marie Kunová, Vincenc Jansa, Josef a Marie Klikovi, Josef a Anna Haasovi, Frant. a Marie Janků, paní K. Hromádková, Anna Pavlátová a Marie Kalbáčová, Po 3 dol.: Josef a Frant. Hrbáčkoví a Jos. Mikešová, Po 2 dol.:

Jan Urbánek, Frant. Mueller, Alžběta Mašková, Emanuel Toužinský, Nejmenovaná, Nejmenovaný, Kateřina Harvalíková, Frant. Gajdošík, Nejmenovaná, Barbora Vaicová, Kristina Ptáčková, Josef Sotolář, Kateřina Mikešová a Marie Fojtíková. Po 1 dol.: Nejmenovaná, Frant. Sedláčková, Petr Němec, Karel Fiala, Ondřej Vrablík, Nejmenovaná a F. Matějka. Po 50 c.: Františka Brožová st. — Z New Yorku 25 dol. na Apoštolát: Rodina Járová a Reizingerová a dar na Svatou Horu 25 dol. od Anny Dubové, St. Louis, Mo., na opravu chrámu Páně. — Z Minnesoty: Jan a Ros. Nováčkoví na Apoštolát 1 dol. a na týž účel Valburga Holbojova, Mo., 1.50 dol. Celkem 235 dolarů.

Z činnosti diecésního Apoštolátu v Olomouci. Jakmile schváleny byly v Římě nově upravené stanovy Apoštolátu, ihned se dal diecésní Apoštolát do práce. Členové noví byli od nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra *Prečana* potvrzeni. Nato se výbor ustavil takto: Předsedou je kanovník a poslanec František *Světlik*, místopředsedou spirituál kněžského semináře a profesor univerzitní dr. Fr. *Cinek*, jednatelem je dr. *Hrachovský*, sekretář sdružených spolků, pokladníkem P. J. *Glogar*, vikář na domě a správce konsistorní kasy. Sezení výborová byla dvě. Uděleny podpory, a to: Apoštolské škole na Velehradě tisíc korun, na kostel ve Svinově 2000 korun, sestřičkám v Přerově za exercicie pro učitelky 300 Kč, celkem 3300 Kč. Ostatní peníze ponechány za zřízení diecésního sekretariátu. Diecésní Apoštolát chce provésti reorganizaci v celé diecési, za tím účelem bude potřebovati místnosti, v nichž se bude pracovati na kartoléce členstva. Stanovy i s jednacím řádem jsou již vytištěny. V Olomouci jest **zřízení** organizační sekce, v jejíž čele stojí dr. *Cinek*. Práce počíná tím, že se chce v Olomouci ustaviti mužský odbor Apoštolátu, který převzeme pořádání eucharistických adorací, jaké konají se v Brně u redemptoristů, ba pomyslí se utvořiti z nich podpůrný spolek, jako je Marta při sociálním spolku žen a dívek v Olomouci. Aby koncentrace byla upevněna, stanoveny roční příspěvky na 3.60 Kč. Každý člen Apoštolátu je zároveň členem Matice cyrilometodějské, již se bude

odváděti ročně za člena 1.20 Kč. Výbor také kooptoval v posledním sezení 3 nové členy, a to: Papežského preláta msgra dra *Jana Hejčla*, šéfredaktora „*Našince*“ P. *Zamykala* a P. *Přečka*, kaplana ze Šternberka. Dle nových stanov povede slavnosti na Velehradě ve dnech 4. a 5. července 1926 Apoštolát po stránce náboženské v dohodě s vedením Omladiny, která slaví 20leté jubileum na Velehradě. Kázání ráno na svátek sv. Cyrila a Metoděje bude mítí sám předseda Apoštolátu diecésního, kanovník *Světlik*, kázání před velkou bude mítí jednatel dr. *Hrachovský*. Připravuje se velká pout členstva na 31. července na Velehradě, kdy tam přijede první pout z Podkarpatské Rusi ze Stropkova. Činnost diecésního Apoštolátu s velkým zájmem sleduje ndp. arcibiskup dr. *Prečan*.

Americká obětavost. Pod tímto titulem přinášíme vždy výkazy příspěvků, jež kvituje delegát Apoštolátu P. Fr. *Jemelka*. Členové Apoštolátu svatého Cyrila Metoděje v Lomě, Nebraska, přispěli: 25 dol.: Ctih. sestra *Gabriela Pazourkova*. Činní členové přispěli: 6 dol.: *Josef Trpišovský*, 5 dol.: *John V. Jelínek*. Po 2 dol.: *Fr. Lorenc*, *Fr. Pešek*, *Sr. Jerry Pleskač*, *Josef Holčápek*, *Mrs. Slavík*, *Mrs. Trpišovská*, *J. C. Wais*, *Antonín Kocián*. Po 1.50 dol.: *Henry Hofpar*, *Kateřina Hofpar*, *Mrs. Navrátil* a *R. Pleskač*. 1.25 dol.: *Josef Kabát*. Po 1 dol.: *Antonín Bohatý*, *Vincenc Bohatý*, *Mr. a Mrs. Kříž*, *Josef Bártek*, *Mrs. F. Bratršovský*, *Fr. Bratršovský*, *Albert Capoun*, *Josef Capoun*, *Mrs. Capoun*, *Ant. Diviš*, *John Extein*, *Rud. Bártek*, *Chas. Houdek*, *Sr. Mrs. Holčápek*, *Miss Holešovská*, *James Kadavý*, *Jos. Kadavý*, *Met. Kantor*, *Chas. Langbauer*, *Jos. Kantor*, *Arnošt Kříž*, *Míke Linhart*, *Theodor Kudláček*, *Alois Navrátil*, *N. Patočka*, *Jos. Pleskač*, *Jos. Řezáč*, *Fr. Patočka*, *Mrs. Fr. Řehovský*, *John Stoupa*, *Fr. Stoupa*, *Fr. Řehovský*, *John Repda*, *John Vlach*. Po 0.50 dol.: *Mrs. J. V. Jelínek*, *J. Navrátil*, *Mrs. Navrátil*, *Fr. Pešek*, *Jr. Všem vroucí „zaplat Pán Bůh!“*. — *Rev. František Jemelka*, delegát Apoštolátu.

Z činnosti delegáta Apoštolátu P. L. Pospíšila. Seznam příspěvků na Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje v osadě svatého Jana Nepomuckého v

Milwaukee. 100 dol.: Rodina Jos. Ro-sický. 50 dol.: Rodina Václav J. Neu-wirth. Po 25 dol.: Rodina Jos. a Fr. Franz, rodina Václav Kozlík, rodina Matěj Kubíček, rodina Jos. Henika, rodina Jan Fiala ml., slečna Anna Vespalec, slečna Marie Kostkova, slečna Marie Svobodová. Po 10 dol.: Ro-dina Anna Jordán, rodina Ferdinand Cech. Po 5 dol.: Rodina Antonie Ba-dalik, rodina Viktorie Podgorák, ro-dina Karel Kalista, rodina Anna Ju-nek, rodina Frant. Miřácký, rodina Antonie Glaser, rodina Josef Synek, rodina Marie Regner, rodina Jan Ve-spalec ml. a nejmenovaná. Po 3 dol.: Rodina Ant. Horák, rodina Jos. Ba-reš, rodina Vojtěch Kříž, nejmenova-ný, rodina Frant. Vespalec a rodina Frant. Petržík. Po 2 dol.: Rodina Jos. Vacek st., rodina Ant. Vespalec, ro-dina Karel Halaška, rodina Josef Ju-nek, rodina Vincenc Holan, rodina Jan Beno, Konrád Mintr, rodina Edmund Vojtík, rodina Pavel Hoppe, rodina Jan Vespalec st., rodina Václav Be-neš, rodina Marie Vaněk, rodina Jan Vespalec st., rodina Frant. Havelky, rodina Sladkých, rodina Jos. Čermák, rodina Eduard Kučera, rodina Václav Povondra, rodina Josefina Komárek, rodina Jos. E. Macek, rodina Frant. Strnad, rodina Jan Beneš, rodina J. M., rodina Jan Miřácký, nejmenova-ný, rodina Matylda Štěpánek, Vratí-slav Čermák, rodina Em. Pokorný, An-na Blazewicz, Jos. Malý st., Rudolf Lednický, Ferd. Lednický, Marie Ste-cker, Marie Haližák, Jos. J. Koča. 1.50 dol.: Petr Hašek. 1 dol.: Matěj Pokorný, Jan Nevšimal, Antonín Hla-dík, Jos. Pokorný, Barbora Kalista, Stan. Dlouhý, Cyril Vaculík, Jos. Tu-pý, Marie Vaněk, Ant. Prokop, Žuza-na Bělík. Celkem 520.50 dol.

Redakční sdělení. Vydáváme dvoj-číslu 7.—8., aby administrátorka moh-la jít na dovolenou. Číslo 9. vyjde kolem 1. září 1926. K dvojčíslu při-kládáme nové složenky, aby každý, kdo nemá předplaceno, mohl patřičný obnos zaslati. Upozorňujeme naše čte-náře na to, že bylo stanoveno ve vý-boru, že každé číslo bude obsahovati 2 archy i s inseráty, čili celý ročník bude mít 24 archů, to jest 384 stran i s částí insertní. Doposud vyšlých 6 čísel má již textových stránek 270 a 30 insertních, celkem 300, takže na dalších 6 čísel by zbývalo jen 84

stránek. My však vydáme 6 čísel po dvou arších o 192 stranách, čímž roč-ník bude o 108 stránek větší. Časopis náš je nejlacinější, proto je nutno, aby každý odběratel dluhy zaplatil a časopis předplatil.

Jubilejní pout a sjezd na Velehradě koná se ve dny cyrilometodějské 1926 na oslavu 25letého založení Svazu li-dových zemědělců a 20letého působení Sdružení venkovské Omladiny. Pořad: V neděli, dne 4. července o půl 6. ho-dině odpoledne společný průvod od Cyrilky do velechrámu, tam slavnost-ní uvítání a svatě požehnání. O půl 7. hodině večer valná hromada Svazu lidových zemědělců ve Slovanském sá-le, ve Stojanově schůze Omladiny. O půl 10. hodině večer v kostele spo-lečná modlitba. Ve svátek, dne 5. čer-vence o půl 5. hodině ráno budiček, pak soukromá poutní pobožnost. O 7. hodině kázání a mše svatá. O 8. ho-dině slavnostní akademie na nádvoří. Zahajovací proslovy: Předseda Svazu lidových zemědělců poslanec Šamalik: Z dějin Svazu, předseda Sdružení venkovské Omladiny Fr. Bršlica: Z dějin Omladiny. Slavnostní řeči: Dr. Mofic Hruban, senátor: Křesťanská kultura a náš venkov, Leopold Bartoš, před-seda Spolku katolického učitelstva: Význam Velehradu pro Omladinu. Po-zdravy. O 10. hodině průvod ke Krá-lovské kapli, kde po krátkých proslo-vech budou položeny věnce na hrob arcibiskupa dra Stojana a modlitbou uctěna památka Stojanova. O půl 11. hodině slavnostní kázání a mše svatá v kostele i na nádvoří. Po bohosluž-bách eucharistický průvod. O 1. hodi-ně svatě požehnání na rozloučenou. — Připravujte ve všech obcích hromad-nou účast! Venkovský náš lid doká-že v těchto dnech, že Morava je a zůstane katolickou. Legitimace, oprav-ňující k 25proc. slevě na dráze, ob-jednejte hromadně na adresu: Sekre-tariát Omladiny v Brně, Starobrněns-ká 19-21. Legitimace mohou použít všichni účastníci této pouti a jubile-jních oslav na Velehradě. Nutno však poslati obnos za legitimace (2.50 Kč za kus) předem.

Sborník historického kroužku. Re-daktor Josef Hronek. Roč. XXVII., sešit 1.—2. Z nakladatelství „Vlast“, Praha II., Žitná 26. Výborný tento časopis nastupuje za nové redakce druhý ročník. Byl-li se zájmem přijat

ročník první, vypravený péčí snaživého redaktora J. Hronka, zajisté uvítán bude i ročník tento, do něhož podařilo se redaktorovi získati vedle starších řadu nových spolupracovníků. V tomto sešitě otištěny jsou práce: C.

Straky, Fr. Teplého, P. dra Kap. Vyskočila, Frant. Tischera, Fr. Vacka, J. Tenory, A. Neumanna, Fr. Štědrého, Hyn. Grosse, Ant. Nováka a prof. dra Faitha. — Sborník vřele doporučujeme.

Lidové knihkupectví Ignác Hofírek, Olomouc.

Dodá: Veškeré literární novinky, zvláště knihy zábavné, poučné, náboženské (misály, brevíře, codex atd., vše nejnovější vyd.), divadla, hudebniny. — Jediné lidové knihkupectví v olomoucké diecési! Poznačte sobě adresu!

Akciový parní mlýn „Klas“ ve Slatinicích u Olomouce
je největší a nejmoderněji zařízený mlýn moravský na semelek 500 q obilí denně s pobočkami a zástupci po celé Moravě.
Telefon Slatinice 2.

Varhany, harmonia, prospektové píšťaly vyrábí varhanářství

Fr. Fabiánek, Sloup, Morava.

Opravy, přestavby, ladění odborně a levně.

Barbora harfenice,

dosud nikde neuveřejněná povídka od zasloužilé Vlasty Pittnerové, právě vyšla a budí všeobecný zájem. Pittnerová tklivým způsobem, jí jen vlastním, líčí strastiplný život slepé a odstrčené harfenice ve Žďárských horách a dává vyniknouti dětině lásky, již její malý Tomášek tolik jest obdařen Neotálejte s objednávkou, velká část povídky je již rozebrána. Stran 20⁴, cena i s poštou 8⁹⁰ Kč. K obdržení v každém knihkupectví anebo přímo u nakladatele

Františka Šupky v Hradci Králové.

Ctenáři našeho listu mají velikou slevu. Velmi vřele doporučujeme

Všechny tiskopisy

pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd.,
ve vkusné úpravě,
rychle a levně
dodá

Misie.

Ctitelky sv. Terezie od Jezulátka, které si přejí spolusestrami a spolupracovnicemi této patronky misí se státí, necht se obrátí na níže uvedený klášter. — Vtáří 18–28 let. — panenského stavu. — Řád se zabývá misí v tu- i cizozemsku, ošetřováním jak rodin tak i dětí v dětských domovínách, zahrádkách, útulcích, večerních školách šití atd. — Hlásiti se pro zámožské misie zůstává sestrám volno.

*Klášter Naší milé Páni
v Krupce u Teplic.*

Lidová tiskárna v Olomouci

Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

Klášteří 12. Mlýnská 11.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky, pohovky, otomany, matrace, koberce, pokrývky, záclony, linoleum, mosazný a kovový nábytek

Založen 1865.

Podporujte katolický módní závod

*Richter & Hill,
Olomouc.*

Dámské látky

Dámská konfekce

Koberce, záclony, pokrývky

v největším výběru a za nejlevnější pevné ceny.

Největší československá továrna harmonii

Lidl a Velik

v Mor. Krumlově.

Sklady: Brno, Zelný trh 10.

Jen prvotřídní nástroje. Též na splátky.

Doporučujeme.

KNĚŽSKÉ ODĚVY zhotovuje za nejlevnější ceny

František Špunda, seminární krejčí v Olomouci

(naproti semináře).

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky
za nejlevnější výrobní ceny.

Všem ženám a dívkám které si objednají sukně neušité pěkně černé na svátek velmi trvanlivé, velikosti na každou ženu. 3 sukně za 50 Kč, 5 sukní za 75 Kč, 8 sukní za 115 Kč, 10 sukní za 140 Kč. Též 3 m látky černé na dámský kostým za 44 Kč, 3 m látky tmavé na pánský oblek za 65 Kč, 3 m látky černé na dívčí šaty. Kalhoty pánské, černé, na svátek, ušité 26—28 30 Kč. Košile pánské 2 kusy za 35—38 40 Kč. Spodky pánské 2 kusy za 30 Kč. Košile dámské 2 kusy za 32 Kč. 3 ručníky bílé za 25 Kč, 3 ručníky rezné za 20 Kč. 6 kapesníků bílé neb červené za 18 Kč. Šátky od 4—20 Kč. Zástěry od 8—25 Kč. Veškeré zboží je dobré a zaručené. Dopište si ještě dnes na tkalcovnu látek JAN PYŠNÝ, Jimranov, Morava číslo 185.

Jediný katolický ústav:

Národní pojišťovna,

akc spol.,

ředitelství pro Moravu, Slezsko
a Hlučínsko

v Brně, Koblížna ul. 1.

Jediná nekartelovaná pojišťovna!

Veškeré odbory pojišťovací!

Varhany

harmonia, piana, prospektní pišťaly
a veškeré hudební nástroje

nejlevněji a nejrychleji dodá první
česká firma na Moravě (založena
r. 1862)

M. Strmiska a F. Imrich,

Uh. Hradiště.

Rozpočty zdarma a franko.

NEJOSVĚDČENĚJŠÍ

K A M N A

IRSKÁ STÁLOŽÁRNÁ PRO KAŽDÉ
PALIVO, PLECHOVÁ, PILINOVÁ A
SPORÁKY NEJLEVNĚJI DODÁVA

„K O S M O S“

ŽELEZÁRNY A VÝR KAMEN A.-S.
OLOMOUC 7.

Mešní vína:

zaruč. přírodní neporušená, vynikajících jakostí:
„Slovenské“ jemné Kč 7 50 1 l
„Viský rýžlink“ jemné a lahodné Kč 8 50 1 l
„Biskupský rýžlink“ velejemné Kč 9 50 1 l
„Biskup. výběrek 1a“ plné, silné Kč 10 50 1 l
„Certese fino“ speciál. 1a aromat. Kč 11 50 1 l
„Tokajské Szamorodné, velejem.“ Kč 12 50 1 l
Doporučuje a zaslá v sudech i v lahvích od
12 litrů výše přisezný dodavatel mešních vín

Fl. Čížek v Humpolci.

Transitní vinné sklepy Praha-Vinohrady,
Krameriova 15

Vína pocházejí z biskup. vinic a jsou v chemickém
státním ústavě v Praze analysována, takže
přírodní původ jich jest odborně zjištěn.

Pokladny ohnivzdorné, nedobytné, ocelopancéřové, železobetonové,
proti násilnému vloupání *zaručeně* zabezpečené, jakož
i ohnivzdorné osinkové skříně na knihy a spisy, tresory ku zazdění, kasety atd.
vyrábí a nejlevněji dodává: První Mor.-slov. továrna na pancéřové pokladny
Jergl & Hadtík v Brně, Nová ul. č. 10. Telefon č. 48.

OLTAŘE, SOCHY, JESLIČKY,

a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní
školy řezbářské

Mořic Studeník v Krásně nad Bečvou,

odborný závod pro umělecké práce kostelní a dekorační.

Moravsko-slovenská banka centrála v Olomouci.

Filiálky:

Bratislava, Brno, Hlučín, Hradec Králové,
Opava, Praha, Šaštín, Uherský Brod, Zohor
a Žilina na Slovensku.

Vlastní a svěřené prostředky cca Kč 150,000.000.—.

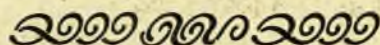
Provádí veškeré bankovní a průmyslové transakce za nejvýhodnějších podmínek. Přijímá za velmi výhodných podmínek vklady na vkladní knížky a běžné účty. Dotazy zodpoví zdarma ředitelství centrály a filiálek.

Telefon Olomouc: 666 a 795.

Adresa telegramů: Moravoslovenská.

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy,
akademie, plesy a jiné, navštivenky, svatební oznámení,
poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“, František Olšovský, Hranice.

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy
ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy,
obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Úprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna,
etamíny ve všech módních bar-
vách, šátky, koberce a záclony

orelské

*kroje, látku na kroje,
košilký*

a všechny součástky orelského
kroje parádního a cvičebního
stále na skladě má katol. firma

J. Záletka,
Olomouc,

Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb
obratte se s důvěrou na naši
českou křesť. firmu

Karel Murla

odborný hodinář a přisezný odhadce soudu

v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy

precisní hodinky

všech světových značek

Schafhausen, Omega, Zenith,
Doxa s písemnou zárukou a
přesně vyzkoušeny. Hojný sklad
zlatého a stříbrného zboží. Veš-
keré přibory ve velkém výběru
a v každém provedení. Bohatý
sklad přepychového zboží. Bu-
dičky. Vše za ceny tovární.
Správky se vyřizují ve vlastní
dílně a se vši přesností.

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, společnost s ruč. obm.
v Olomouci, Wilsonovo nám. č. 16 - Arcibiskup-
ská knih- a kamenotiskárna a Lidová tiskárna -
tisknou vkusně a levně. Naše knihy byly poctěny
na světové výstavě dekorativních umění v Paříži
zlatou medailí

Choroboplodné zárodky,

jež poletují vzduchem v miliardách, nutno
ničiti, aby se nezahnízdily v lidském těle.

K tomu se hodí nejosvědčenější domácí
desinfekční prostředek, znamenitá

mentholová francovka

ALPA

Několik kapek ve vodě jako kloktadlo zničí
tyto zárodky jak v zubech a ústní dutině,
tak i v krku. Otíráním nezředěnou francovkou
Alpou s mentholem zbavíte svoji pleť nejen
nepříjemného potu a lesku lící svých, ale
i nebezpečných mikrobů. Tento prostředek
zavedl se svými blahodárnými účinky; od-
mítejte padělky, jež vtíravou reklamou chtějí
zakrýti svou bezcennost. Dbejte jména
chráněného zákonem, které jest
vtlačeno do lahvičky a plomby
a vytištěno na čepičce.

Za nejlepší jakost ručí jméno:

ALPA

SOCHAŘSKO-KAMENICKÝ PRŮMYSL

U. SEMERÁK a SPOL.

OLOMOUČ · HLAVNÍ NÁDRAŽÍ.

VLASTNÍ LOMY - CENY KONKURENČNÍ
ATELIER PRO VEŠKERÉ PRÁCE
SOCHAŘSKÉ, KOSTELNÍ, HRBYTOUNÍ a STAVEBNÍ.

PROVADÍ A DODÁVÁ:

OLTARE, KAZATELNY, KŘTITELNICE,
RODINNÉ HROBKY, KŘÍŽOVÉ CESTY,

NÁHROBKY.

Závod ku provádění
pomníků padlým
a památníků

svobody

dle vlastních návrhů.

NÁVRHY A ROZPOČTY

ZDARMA.

ČASOPISY

VÝMĚNOU ZASÍLANÉ REDAKCI

1. **Polské:** Ateneum Kaplánskie z Wlozlakek. 2. Przegląd powszechný. 3. Misje katolickie. 4. Gazeta koscielna. 4. Wiadomości diecezjalne Podlaskie.
2. **Ukrajinské:** 1. Dušpastýr z Mukačeva. 2. Bogoslovía ze Lvova. 3. Postup ze Lvova. 4. Niva ze Lvova. 5. Blagověstník z Užhorodu.
3. **Ruské:** 1. Věra a rodina. 2. Puť.
4. **Běloruské:** Krynica z Vilna.
5. **Bulharské:** 1. Istina ze Sofie.
6. **Slovenské:** 1. Svāta rodina. 2. Posol. 3. Orol Tatranský.
7. **Slovinské:** 1. Bogolub z Lublaně.
8. **Hrvatské:** 1. Glasnik z Dĵakova.
9. **České:** 1. Časopis kat. duchovenstva, Praha IV. 2. Echo z Afriky, Brno, Petrov. 3. Květy mládí, Brno, Nová ul. 3. Květy lásky, Kr. Vinohrady. 4. Orel, Brno. 5. Růže lurdská, Milonice, Morava. 6. Svatá Hora, Čes. Budějovice. 7. Serafínské květy, Olomouc. 8. Věstník svazu kř. učitelů, Praha II. 9. Věstník společnosti sv. C. a M. v Praze. 10. Pax z Emauz. 11. Ve službách Královny, Praha II. 12. Svatohostýnské hlasy.